NATSUME SÖSEKİ

BEN BİR KEDİYİM

ÖTÜKEN

ÖTÜKEN

BEN BİR KEDİYİM

Natsume Sōseki

Japonca aslından tercüme eden:
Samet Atik

ÖTÜKEN

YAYIN NU: 1327
KÜLTÜR SERİSİ: 771

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI: 16267

ISBN: 978-605-155-712-0

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

1. Basım: 2018

2. BASIM

Kitabın özgün adı: 吾輩は猫である

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Editör: Göktürk Ömer Çakır

Kapak Tasarımı: Zafer Yılmaz

Dizgi-Tertip: Ötüken

Baskı ve Cilt: DERYA MÜCELLİT SAN. TİC. LTD. ŞTİ.
Maltepe Mahallesi Litros Yolu Fatih Sanayi Sitesi No:12/80-81
Topkapı / İSTANBUL TEL: 0212 501 02 72 - 0212 501 35 91 FAX: 0212 480 09 14
Sertifika Numarası: 40514

İstanbul- 2019

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir.
Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

SAMET ATİK, Temmuz 1994'te Samsun'da dünyaya geldi. Lisede yabancı dil eğitimi aldıktan sonra 2012 yılında Boğaziçi Üniversitesi Çeviribilim Bölümüne girdi. Burada İngilizce ve Japonca çeviri üzerine çalışmalarını sürdürürken, Frederick Burnaby'nin *At Sırtında Anadolu* adıyla dilimize çevrilen kitabını okuduktan sonra *A Ride to Khiva* adlı kitabı çevirmeye karar verdi. Daha sonra, Japonca çeviri konusunda kendisini daha yeterli hale getirebilmek için 1 yıllık öğrenci değişim programıyla Japonya'daki Osaka Üniversitesi'nde eğitim gördü.

Japon edebiyatının en önemli isimlerinden biri olarak kabul edilen Natsume Soseki'nin *Ben Bir Kediyim* adlı kitabını Türkçeye kazandıran Atik, profesyonel kariyerine medikal çevirmen olarak başlamış olsa da edebiyata olan ilgisi dolayısıyla gelecek projelerde de isminin görülebileceği tahmin ediliyor.

GİRİŞ

Ben Bir Kediyim Hakkında

Ben Bir Kediyim, 1905 yılında Japon yazar Natsume Sōseki tarafından kaleme alınmış eleştirel bir romandır. Orijinal adı *Wagahai wa Neko de Aru* olan bu eser, modernleşmekte olan Japon toplumuna yönelik bir eleştiri niteliğinde. Üstelik bu eleştiri bir kedinin gözlerinden aktarılıyor. Eserin orijinal adında geçen *Wagahai* sözcüğü, kelime anlamı olarak *Ben* anlamına gelse de yalnızca çok bilge ve saygın kişiler tarafından kullanılan bir kelime. Böylesi üst düzey bir kelimenin bir kedi tarafından kullanılıyor olması bile başlı başına bir komedi unsuruyken, kitap boyunca bu kedinin insanlara adeta yukarıdan bakan bilge bir tavrı olduğunu da hissediyoruz.

Japon-Rus savaşının yaşanmakta olduğu, Meiji restorasyonlarının sürdüğü yıllarda kapalı kalan Japon toplumunun nihayet açılım gerçekleştirdiği ve gerek ekonomik gerek kültürel anlamda Avrupa'yı yakalama gayretiyle atılımların yapıldığı bir dönemde yaşayan Natsume Sōseki, İngiltere'de iki yıl boyunca eğitim görmüş olmanın da verdiği farkındalık sayesinde, dönemdaşlarından pek çok noktada ayrılıyor.

Meiji dönemindeki Japon toplumunun orta-üst kesiminin irdelendiği *Ben Bir Kediyim* adlı eserinde, dünyayı görmüş geçirmiş, her konuya hâkim bir kedi, çevresindeki insanların ahmaklıklarından dem vuruyor. Sahibine ve sahibinin arkadaşlarına dair bu kedinin görüşleri okur nazarında toplumsal bağlama dair önemli ayrıntılara dikkat çekiyor. Örneğin hayattaki tek amacının insanlarla dalga geçmek ve gülmek için malzeme yaratmak olduğunu söyleyen Meitei adında bir karakter mevcut. Bu karakter, Japon geleneklerine uzak, Batılılaşmış bir kesimi temsil ederken tam aksi bir karakter de daha ruhani ve soyut bir kişiliğe sahip olan, geleneklerine bağlı bir kesimi temsil ediyor. Ayrıca, zengin kesimin davranışlarını ve hareket-

lerini temsil eden Kaneda adlı bir karakter de kedinin gözünden eleştirel bir bakış açısıyla okuyucuların karşısında yerini alıyor.

Karakterlerin yanı sıra irdelenmekte olan bir diğer nokta da mekân. Tokyo'nun merkezi bir yerinde yaşayan kedimizin sahibi, evinin hemen yakınındaki bir ortaokulda İngilizce öğretmeni.

Daha bir adı bile olmayan ve bir kez bile fare yakalamayan ama kendine kedi diyen bir kediden dinleyeceğiniz bu öykü, sizi alacak ve orta gelirli bir Japon ailesinin orta yerine bırakacak. Bu kediyle birlikte, ev halkının sohbetlerini, eve gelip giden misafirlerin entelektüel ve varoluşsal muhabbetlerini dinlerken sayfaların nasıl akıp gittiğini fark etmeyeceksiniz. Karakterleri tanıdıkça her birinde kendinizden birer parça bulacak ve okudukça daha fazla okumak isteyeceksiniz. Samimi bir arkadaş ortamına sahip olan Hapşuruk Bey'in karısı, hizmetçisi ve üç kızının evdeki kediye dair tutum ve davranışlarına tanıklık etmek ise ayrı bir eğlence unsuru...

Genel olarak, yalnızca çevresindeki insanları değil adını veya namını duyduğu ama hiç tanışmadığı insanlarla ve mahalledeki diğer kedilerle de dalga geçen kedimiz, ara ara spor yapıyor, fare yakalamaya çalışıyor, bira içiyor ve istediği zaman istediği yerde uyuyor. Japon toplumunu bilge ve bir o kadar da ukala bir kedinin gözlerinden incelemek için bulunmaz bir fırsat.

Ben Bir Kediyim, kitap olarak basılmadan önce, ホトトギス (*Hototogis*) dergisi tarafından 1905 yılının Ocak, Şubat, Nisan, Haziran, Temmuz ve Ekim aylarıyla 1906 yılının Ocak, Mart, Nisan, Ağustos aylarında tefrika edilmiştir. Çeviride, 筑摩書房 (Chikuma ShoBou Yayınevi) tarafından 1987 yılında gerçekleştirilen baskıyı esas aldım.

Natsume Sōseki (1867-1916) Hakkında

Natsume Sōseki, 1867 yılında Tokyo'da dünyaya geldi. Modern Japon edebiyatının en önemli yazarlarından biri olarak kabul edilen Sōseki, eserlerinde geleneksel hayattan moden bir hayata geçiş yapan bir toplumu inceler. Değişmekte olan bir toplumu kendi yargılarıyla birlikte ele alırken eleştirel ve satirik bir tutum sergiler Sōseki.

Oldukça varlıklı bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmiş olmasına rağmen 1868 yılında Japonya'da yaşanmaya başlanan Meiji restorasyonu sonrası ailesi, varlığının büyük bir çoğunluğunu kaybetti. Ailesi tarafından istenmediğini ancak bakıcı bir aile tarafından yetiştirilmeye başladığında far-

keden Natsume, geçirdiği son derece mutsuz çocukluk nedeniyle hayatının son anlarına kadar yüreğinde derin bir yara ile yaşamak durumunda kaldı. Eserlerinde de yer yer bu karamsar ve depresif ruh halini dışa vurduğuna şahit olabiliyoruz.

Çalışkan bir yapıya sahip olduğundan, erken yaşta klasik Çincenin yanı sıra büyük bir hevesle İngilizce öğrendi. 1884 yılında Tokyo Üniversitesi'ne girdikten sonra İngiliz edebiyatı konusunda uzmanlaşmaya başladı. Üniversite hayatının ilk yıllarında, ülke son derece karmaşık bir durumdaydı. Bu yıllar içinde, İmparator Meiji ile birlikte büyük bir hızla modernleşme yolunde ilerleniyor olsa da aynı zamanda Japon milliyetçiliği de yükselişteydi. Japon vatandaşı olmakla beraber Batılılaşmanın da büyük bir destekçisi olan Natsume, kendisini iki akımın ortasında buldu. İngilizce öğrenmeye o kadar hevesliydi ki akıcı bir şekilde okuyup yazabilir bir hale gelmesi hiç uzun sürmedi. Öldüğü sırada kütüphanesinde yüzlerce İngilizce kitap bulunuyordu.

1893 yılında Tokyo Üniversitesi'nden mezun olduktan sonra yedi yıl boyunca çeşitli okullarda öğretmenlik yaptı. 1900 yılında devlet bursu ile İngiltere'de iki yıllık bir eğitim hakkı kazanan Natsume bu fırsatı kaçırmadı. Ancak aldığı burs, İngiltere'de rahat bir şekilde yaşaması için yeterli değildi. Yabancı bir ülkede yoksul ve yalnız bir şekilde yaşamak zorunda kaldığından, ileriki yaşamında da kendisini etkileyecek sarsıcı bir depresyona girdi. İngiltere'de sosyalleşme fırsatı bulamamış olmanın da etkisiyle tüm zamanını Batı klasiklerini incelemeye adadı. Alman, Fransız, Rus ve İngiliz klasik edebiyatına hâkim oldu. Japonya'ya 1903 yılında geri döndükten sonra kafasında son derece net ve olgun bir fikir vardı. Bu fikir şöyle açıklanabilir: Modernleşen Rus toplumu incelendiğinde, Rus olmayan her şeyin büyük bir hayranlıkla karşılandığı ve Rus olan her şeyin (Rus dili, edebiyatı, kültürü ve gelenekleri) köylülere yakıştırıldığı, toplumun üst kesimleri tarafından asla benimsenmediği bir ortam hâkimdi. Rus toplumundaki bu eğilimi gören Natsume, bu durumun tam tersine kendi ülkesinde tanık oldu. Batılı ve yabancı olan her şeye karşı bir olumsuz tutumun hâkim olduğu ve Japon milliyetçiliğinin zirvede olduğu kendi toplumunda, bu iki eğilim arasında rasyonel ve kalıcı değer oluşturabilecek bir yol izlemeye karar verdi. İngilitere'de yaşadığı süre boyunca Batı medeniyetinin abartıldığı kadar yüce bir şey olmadığını yine de kalkınma yolunda ihtiyaç duyulacak birtakım adımlar için takip edilmesi, ancak birebir taklit edilmemesi gerektiği kanısına vardı. Batı medeniyetine dair duyulan hayranlık veya nefret hislerinin

Japon toplumuna bir fayda sağlayacağını düşünmüyordu. Sōseki, bu sebeple, ülkesinin geleneklerine dayanan, kalıcı değer üretmeye yönelik bir şeyler ortaya koymak amacına kendisini hasretti.

Ülkesine döndükten sonra Tokyo Üniversitesi'nde İngilizce eğitimi vermeye başladı. Aldığı bursun karşılığı olarak burada en az 4 yıl boyunca eğitim vermesi gerekmekteydi. Kendisi bu durumdan hiç memnun olmasa da görev süresi bitene kadar öğretmenliğe devam etti. Elinizde bulunan bu eseri 1905 yılında kaleme aldı. Yazdığı ilk roman olarak da ayrı bir öneme sahip olan bu eser, zihnindeki bu düşünceleri kâğıda aktarma konusunda gerçek anlamda bir aracı oldu. Batılılaşan ve modernleşme yolunda ilerleyen Japon toplumunda, geleneksel yollardan ayrılmak isteyenler ile Batılılaşmak isteyen kişileri birlikte portreleyen Natsume'nin, bu insanların yaşam tarzlarını okurlarına bir kedinin penceresinden aktarıyor olması ise ayrıca dikkate değer bir nokta. *Ben Bir Kediyim* adlı eserinin popülerlik kazanması ve herkesçe okunur olması hiç de uzun sürmedi. Aynı zamanda Rus-Japon savaşının en kızgın olduğu zamanlarda yayımlanan bu eserde, o yıllardaki Japon toplumunun bu savaşa dair düşüncelerini de kedinin gözünden görebilmemiz mümkün. Kendisine bir isim bile verilmeyen bu kedinin sahibinin ise Sōseki'ye olan benzerliği dikkate değer bir nokta. Mide rahatsızlığı çekmekte olan Sōseki, bu eserdeki kedinin sahibini de mide rahatsızlığı çeken bir İngilizce öğretmeni olarak resmediyor. Kedi karakterinin, bu öğretmeni sürekli alaya alması, söylediği her şeyle ve yaptığı tüm davranışlarla dalga geçmesi, Sōseki'nin bir anlamda kendisi ile alay etmesi olarak yorumlanabilir.

Sōseki, *Ben Bir Kediyim*'in yayımlanmasından bir sene sonra, 1906 yılında *Botchan* adlı eserini tamamladı. Japonya'nın güney bölgelerinde bir lisede öğretmenlik yapmak üzere Tokyo'dan ayrılan genç bir adamın öyküsünü anlattığı bu eserde de yazarın hayatından izlere rastlamak mümkün. Daha sonra *Kusamakura* (1906), *Nowaki* (1907), *Sanshiro* (1908), *Sorekara* (1909), *Mon* (1910), *Kojin* (1912) *ve Kokoro* (1914) adlı eserleri yayımlandı. 1916 yılında hayatını kaybetmeden bir yıl önce *Michikusa* (1915) adlı eseri de piyasaya çıktı. Otobiyografi niteliğinde olan bu son eseri, yazar hakkında daha derin bilgi sahibi olmak isteyenler için önemli bir kaynak. Hayata dair hissettiği tüm olumsuz görüşleri ve depresif yaşamını bu kitapta kaleme alan Sōseki, eserdeki ana karakter yoluyla aşkı, ihaneti, reddedilmeyi ve sadakati işledi.

1915 yılından itibaren giderek götüleşen ülseri nedeniyle hayata veda etmeden evvel son bir kitap yazmaktaydı. *Meian* adını verdiği bu eserinde de modern dünyanın benmerkezci kişiliklerine dair yaptığı derinlemesine bir analiz söz konusuydu ancak eseri tamamlayamadan aramızdan ayrıldı.

Japon edebiyatının en önemli yazarlarından biri olan Natsume Sōseki, eski Çin edebiyatına hâkim olduğu kadar İngilizceye ve Batı edebiyatına da hâkim olan nadide bir kişiydi. Değişmekte olan bir toplumun ortasında dünyaya geldiğinden, geleceğe dair endişeli bir yaşam sürdü. Ömrü boyunca yakasını bırakmayan ülser hastalığı yüzünden erken denilebilecek bir yaşta (49) ölene dek pek çok esere imza attı. Bu eserlerin çoğunda Japon toplumuna dair bir eleştiri söz konusu. Aynı zamanda neredeyse tüm eserlerinde yazarın kendi hayat deneyiminden izler bulmak da mümkün.

Mayıs 2018, İstanbul **Samet Atik**

I. BÖLÜM

BEN BİR KEDİYİM. Adım henüz yok.

Nerede doğduğumu hatırlamıyorum. Hatırladığım tek şey kuytu bir köşede miyavlayarak ağladığım. İnsan denilen şeyi ilk orada gördüm. Hem de daha sonradan öğrendiğime göre bu gördüğüm şey, insan türleri arasındaki en gaddar tür olan Shosei'miş. Bu Shosei'ler bazen bizleri yakalayıp haşlayarak yiyor diyenler bile oldu. Lakin ben o anda tüm bunları bilmediğim için bana o kadar da korkunç gelmedi. Sadece beni avcunun içine alıp okşadığı anda derin bir şefkat hissettim. Avcunun içinde rahatlayıp Shosei'in yüzüne baktığım o an bir insanın yüzüne ilk kez baktığım andı. O sırada yüreğimden geçen tuhaf bir duygu hâlâ beni ürkütüyor. Öncelikle tüylerle dolu olması gereken o suratı bebek poposu gibi tertemizdi. Daha önce pek çok kediyle karşılaştığım oldu ama böylesi bir ucubeyle ilk kez karşı karşıya geliyordum. Dahası suratının ortasında kocaman bir tepe vardı. Bu tepenin deliklerinden ara ara anlam veremediğim dumanlar çıkarıyordu. Bu çıkan duman beni boğacak gibi olmuştu ama geçen gün öğrendiğime göre bu duman, insanların solumayı çok sevdiği sigara denilen şeyden kaynaklanıyormuş.

Bu Shosei'in avcunun ortasında hoş duygular eşliğinde bir müddet oturdum fakat, kısa bir süre sonra müthiş bir hızla hareket etmeye başladı. Bu tuhaf yaratık mı hareket ediyordu yoksa sadece ben mi sallanıyordum, pek emin değilim. Bir anda midem irkildi. Artık hiçbir şey yapamayacağımı anladığım zaman kendimi salıverdim ve gözlerimden ateşler çıkıyormuş gibi hissettim. Hafızam o ana kadar olanları saklıyor ama o andan sonra neler olduğunu ne kadar çabalasam da hatırlayamıyorum.

Birdenbire kendime geldiğimde Shosei ortalıkta yoktu. Onlarca kardeşim vardı ama hiçbiri görünürde yoktu. Öz annem bile suretini benden gizliyordu. Bu da yetmezmiş gibi, daha önce hiç olmadığım,

parlak mı parlak bir yerdeydim. Gözümün feri artık kendine ihtiyaç kalmadığını sanacaktı neredeyse. Nereden bakarsam bakayım garip bir durumdu. Yavaşça ayağa kalkıp şöyle bir çevreyi kolaçan edeyim derken müthiş bir acı hissettim. Demek ki ben avcun içinden hızla çalılığa bırakılmış olmalıyım.

Biraz kendimi toparlayıp çalılıktan kafamı uzatınca büyükçe bir göl gördüm. Gölün kenarına oturup ne yapmalı diye düşünmeye koyuldum. Tamam budur diyebileceğim bir fikre varabilmiş değilim. Biraz bekleyip tekrar miyavlayarak ağlasam Shosei yine beni almaya gelir mi acaba diye düşündüm. 'Miyav miyav' diye bir denedim ama ne gelen vardı ne giden. O esnada gölün üstünde hafif bir yel esiyordu ve güneş batmak üzereydi. Karnım zil çalıyordu. Ağlamak istesem de sesim çıkmıyordu. Elden ne gelir. Ne olursa olsun bir şeyler yiyeyim artık diyerek ayağa kalkıp gölün etrafında yavaşça yürümeye koyuldum. Yaşadığım bu fevkalade acıyı görmezden gelip binbir güçlükle inceden insan kokusu aldığım tarafa doğru, yola yöneldim. Yol kenarında gördüğüm tahta fraktideki bir çatlaktan içeri sızdım. Bu fraktideki çatlak olmasaydı ben belki de yol kenarında bir yerde açlıktan ölmüş olurdum. Hele bir içeri gireyim de sonrasını düşünürüm diyerek kendimi içeri atıvermem tamamen talihin bir eseriydi şüphesiz. Bu çatlağı bugüne kadar komşu kedi Tekir'i ziyarete gelirken kullanıyordum. Şimdi buradan içeri sızdım ama bundan sonra ne yapmam gerektiği hakkında hiçbir fikrim yoktu. Bu esnada hava bir hayli kararmıştı, benim de karnım iyice acıktı. Hava soğumuştu ve yağmur çiselemeye başlamıştı. Daha fazla zaman kaybetmeden evin içine girmem gerekiyordu. Bir an önce aydınlık ve sıcak bir yere gitsem iyi olacak dedim. Şimdi düşününce o an fark etmemiş olmalıyım çünkü zaten evin içindeydim. Artık evin içinde olduğuma göre Shosei'den başka insanları da daha yakından inceleme fırsatını yakalamıştım. İlk karşılaştığım insan Ossan oldu. Bu yaratık Shosei'den de gaddar çıktı. Beni görür görmez ensemden yakaladığı gibi evin dışına atıverdi. Daha fazla dayanamayacağım diyerek kendimi yere bıraktım ve gözlerimi kapayıp gerisini talihime havale ettim. Gel gör ki karnımda çalan ziller ve dışarının soğukluğuna daha fazla dayanamadım. Ossan'ın boş bir anını bekledikten sonra tekrar tırmanıp mutfağa girdim. Ama tekrar dışarı atılmam pek uzun sürmedi. Dışarı atılmamı takiben, tekrar ve tekrar mutfağa

tırmandım ama nafile. Her seferinde yine kendimi kapının önünde buluyordum. Beni sürekli dışarı atmasından mütevellit bu Ossan denilen yaratıktan iyice huylanır olmuştum. Geçen seferki teşebbüsümün meyvesi olarak bu kadının kekini araklamayı başardığım için durumu berabere sayıyorum. Beni dışarı atmaya çalıştığı o son seferde evin beyefendisi bu patırtının sebebini anlamak için yanımıza geldi. Belli ki bu kadın, evin hizmetçisiydi. Kadın beni ensemden tutarak efendisine gösterirken bu başıboş küçük kedi kaç kez dışarı atılırsa atılsın bir şekilde tırmanıp mutfağa dadanıyor dediğini duydum. Efendi de burnunun altındaki siyah tüyleri sıvazlayarak bir süre suratıma baktı. 'Öyleyse bırak evde kalsın' dediği gibi tekrar arka odaya yöneldi. Bu adam az konuşan bir insana benziyordu. Kadın rahatsız olmuş gibi bir ifadeyle beni mutfağa fırlattı. Ben de böylece bu evi kendi yuvam belledim.

Bu beyefendiyle çok nadir karşılaşıyoruz. Mesleğinin öğretmenlik olduğunu duydum. Okuldan gelir gelmez kendini çalışma odasına kapatırdı ve pek dışarı çıkmazdı. Evdeki diğer kişiler onun çok çalışkan birisi olduğunu sanıyordu. Kendisi de öyleymiş gibi davranıyordu. Mamafih hiç de öyle çalışkan biri değildi. Ben bazen onun odasına gizlice girip bakıyordum. Çok sefer onu öğle uykusunda yakaladım. Bazen, okuyayım diye aldığı kitabın üstüne salyalarını akıtarak uyuduğunu da görüyordum. Midesi zayıf, teni solgundu. Cılız bedeni cansızlığını dışa vuruyordu. Buna karşın iştahı kuvvetliydi. Kurtlar gibi yiyordu. Yedikten sonra midesi için *Taka diastase* ilacını alırdı ve sonra da kitabını açardı. İki üç sayfa okuduktan sonra uyuklamaya başlardı. Salyalarını sayfalara bulaştırarak. Bu efendinin akşam rutini bu şekildeydi. Ben bir kedi olduğum için ara ara düşünme fırsatım oluyor. Öğretmenlik gerçekten de rahat bir meslek. İnsan olarak doğarsanız kesin öğretmen olmalısınız. Hem bu kadar fazla uyuyup hem de öğretmen kalabilmek mümkün. O kadar kolay bir meslek ki kediler bile yapabilir. Gelgelelim bunu bizim efendiye soracak olsanız ona göre öğretmenlik dünyadaki en zor meslektir. Zira arkadaşlarının her gelişinde onlara mesleğinin zorlukları konusunda dert yanıyordu.

Bu eve yeni geldiğim zamanlarda bu efendi dışındaki herkes beni görmezden geliyordu. Evde nereye gidersem gideyim ben yokmuşum gibi davranıyorlardı. Beni fark etmediklerini düşünmemin en büyük

sebebi ise bana hâlâ isim takmamış olmalarıdır. Ben de elimden bir şey gelmediği için mümkün olduğunca beni eve kabul eden efendinin yakınlarında dolanmaya gayret gösteriyorum. Sabahları efendi, gazetesini okurken mutlaka dizine otururum. Öğlen uykusu sırasında ise mutlaka sırtına çıkarım. Bunları efendiyi çok sevdiğim için değil, gidecek başka hiç kimsem olmadığı için yapıyordum. Bunlara ilaveten, bazı deneyimlerimden yola çıkarak, sabahları sıcacık olan haşlanmış pilav tenceresinin üstünde, akşamları ise masa altı sobasının yanında uyumayı, havanın iyi olduğu günlerde ise verandaya çıkmayı alışkanlık haline getirdim. Gelgelelim bana kendimi en çok iyi hissettiren şey geceleri çocukların yataklarına sıvışıp onlarla birlikte uyumaktı. İki tane çocuk vardı; birisi 5 diğeri 3 yaşındaydı. Aynı yatağı paylaştıkları kendilerine ait bir odaları vardı. Aralarına kendimi sokuşturacak bir boşluk mutlaka bulurdum. Lakin, kör talih eseri çocuklardan biri uyanacak olursa başım büyük belaya girmiş demekti. Çocuklar çok bela yaratıklardı. 'Kedi geldi, kedi geldi' diye gecenin bir yarısı bağırarak ağlıyorlardı da o yüzden. Bu sesle de midesi zayıf ve hassas olan efendi zaten hafif olan uykusundan hemen uyanıp yan odadan koşarak gelirdi. Gecenin sabahında da efendi benim popomu tahta cetvelle bir güzel pataklardı.

Bu insan denilen varlıklarla bir arada yaşamaya başladığımdan beri onları gözlemleyebildiğim kadar gözlemledim ve onların bencil yaratıklar olduğu çıkarımına vardım. Özellikle o çocuklar tam birer felaketti. Kafalarına estiği zaman beni kâh baş aşağı çeviriyor kâh başıma poşet geçiriyor kâh fırlatıyorlardı. Bazen de beni tencereye kapatıyorlardı. Bu da yetmezmiş gibi ben, ufacık bir karşı saldırı yapmaya kalkışsam tüm ev halkı beni kovalayıp üstüme çullanıyordu. Daha geçen gün, odadaki kilimde tırnaklarımı eğeliyordum ki hizmetçi kadın anlam veremediğim şekilde bir anda küplere bindi ve beni odadan dışarı attı. O günden sonra beni kilim olan odalara almak istemiyor. Mutfaktaki ahşap zeminde titriyor olduğumu görse bile beni içeri almıyor. Karşı tarafta yaşayan ve benim çok saygı duyduğum birisi olan Kartopu da beni her gördüğünde insanlar kadar kalpsiz bir yaratık görmediğini söylüyordu. Geçen gün nurtopu gibi dört tatlı yavru doğurdu. Ama üç gün sonra evin Shosei'i dördünü de alıp arka bahçedeki gölün oraya bırakıp gelmiş. Kartopu bana bunları gözyaşları içinde baştan sona kadar anlattı. Biz

kedi ırkı olarak aile şefkati ve sevgisini tamamen kaybetmek istemiyorsak bu insan ırkıyla savaşmalı ve hepsinin köküne kibrit suyu dökmeliyiz diyordu. Bu bana son derece makul bir öneri gibi geldi. Komşu kedi Tekir de zaten insanların mülkiyet hakkı kavramından habersiz olduğundan yakınıyordu. Biz kedi ırkı arasında herkes bilir ki ister kurutulmuş sardalyanın kafası olsun ister has kefalin göbeği, bir yemeği ilk gören kedi onu yeme hakkına sahiptir. Şayet bu kaide ihlal edilirse kişi şiddet gösterme hakkına sahiptir. İnsanlar ise bu mülkiyet hakkından haberleri yokmuşçasına, ne zaman yiyecek güzel bir şeyler yakalasak hemen yanımızda bitip onu elimizden alıyorlar. Saf güçlerine güvenerek, bizim olanı bizden çalıyorlar. Kartopu, bir asker ailesinin evinde kalıyor, Tekir'in efendisi ise bir avukat. Gel gör ki ben bir öğretmenin evinde kaldığım için meseleyi daha az ciddiye alıyorum. Nerede akşam orada sabah tarzı bir hayat benim için uygun. Her ne kadar insan da olsalar gün gelecek hepsi ortadan kalkacak. Biz de sabırla arkamıza yaslanıp Kedilerin Şafağı'nı beklesek yeter diye düşünüyorum.

Bencillik deyince aklıma geldi de benim efendimin de bencillik sevdası uğruna yaptığı bir hatayı anlatayım. Bu efendi hiçbir şeyde hiç kimseyi yenebilen biri değildir ama yine de her şeye el atmak ister. Haiku yazmaya girişmeler, yeni tarz şiir girişimlerini *Myojo** dergisine göndermeler, yazım hatalarıyla dolu İngilizce makaleler yazmalar, kafası esince okçuluk idmanı yapmalar, Noh oyununun sözleri için özel ders almalar, bazen de kemanı eline alıp kulak tırmalayan sesler çıkarıp ortalığı ayağa kaldırmalar gibi sayısız işe girişmiştir ama ne yazık ki bunların hiç birinde ustalığa erişebilmiş değil. Fevkalade azimli ama aynı zamanda hazımsız bir insan. Tuvaletteyken şarkı söylediği için "Tuvalet Ustası" lakabını kazandı ama hiç mi hiç oralı olmadı. Hâlâ daha tuvaletteyen "Ben Taira no Munemori'yim" diye şarkı söylediğini duyabiliyorduk. Biz de ev halkı olarak onun bu ufak garipliklerine takılmak için "Geliyor yine Munemori" diyorduk. Ben bu eve yerleştikten yaklaşık bir ay sonra, bir ödeme gününde efendi elinde koca bir paketle eve geldi. Ne aldı acaba diye düşünürken içinden fırçalarıyla ve Whatman diye özel bir kâğıdıyla birlikte suluboya seti çıktı. Bana öyle geliyordu ki bu şarkı

* Aydınlık Yıldız -çn.

söyleme ve Haiku yazma fasılları bu suluboya setiyle birlikte son buluyordu. Elbette ertesi günden itibaren hemen hemen her gün ve uzunca bir süre boyunca öğle uykusu bile yapmaksızın kendisini resme adadı. Gel gör ki çizdiği resmi kime gösterirse göstersin, ne olduğu anlaşılamayacak kadar şekilsiz şeylerden ibaretti yaptığı. Muhtemelen kendisi de pek düşünmedi ne yaptığı hakkında. Günlerden bir gün güzel sanatlar okuyan bir arkadaşı geldiğinde şöyle konuştuklarını duydum:

"Ne kadar zor olduğunu biliyor musun? İnsanlar çizerken onları izleyince göze kolay görünür ama fırçayı bir eline alıp çizmeye kalkınca ne kadar zor olduğunu anlarsın," dedi efendim. Bence de son derece doğru bir sözdü.

Arkadaşı da altın çerçeveli gözlüğünün üstünden efendime bakarak "Öyle ilk seferinde ustaca çizmen beklenemez zaten. Özellikle iç mekanda sâfi hayal gücüyle resim çizmeni kimse bekleyemez. Eski, ünlü bir İtalyan ressam olan Andrea del Sarto'nun da dediği gibi 'Resim çizmek istiyorsan doğayı olduğu gibi yansıtmalısın.' Göklerde yıldızlar, yerde ıslak çimler. Kuşlar uçuyor. Koşuşturuyor hayvanlar. Gölün birinde Japon balıkları yüzüyor. Yaşlı bir ağacın tepesinde ise kışın kara kargaları tünemiş. Doğanın kendisi zaten yaşayan bir tablo. Sen de manzara tablosu çizmek istiyorsan doğayı bu şekilde yansıtmalısın."

"Ooo, Andrea del Sarto öyle bir şey söylemiş mi? Hiç bilmiyordum. Aynen bence de öyle. Katılıyorum," derken efendimin suratında umarsız bir his yakaladım. Altın çerçeveli gözlüğün ardında ise küçümseyici bir gülümseme gözümden kaçmadı.

Ertesi gün ben verandada harikulade bir şekerlemenin ortasındayken efendim çalışma odasından kendisinden hiç beklenmedik şekilde dışarı fırlayıp arkamda bir şeyler yapmaya başladı. Neler olduğunu görmek için gözümü hafifçe aralayıp efendime bir göz attım. İçindeki Andrea del Sarto'yu dışarı çıkarmaya uğraşıyor gibiydi. Vaziyeti görünce atmak üzere olduğum kahkayı zor tuttum. Arkadaşının söyledikleriyle gaza gelen efendim doğayı yansıtmaya benden başlamıştı. Bense yeteri kadar uyumuştum ve esnemekten kendimi alıkoyamıyordum. Fakat mademki efendim gayret ederek fırçayı eline alıp çizmeye koyulmuş, bana da öylece oturmak ve sabırla beklemek düşer dedim. Dış hatlarımı çizmeyi bitirmesiyle

birlikte yüzümü çizmeye koyuldu. İtiraf edeyim, benden hiçbir zaman muazzam bir sanat eseri olmaz. Gerek sırtımın tüyleri olsun, gerek yüzümün hatları veya vücudumun şekli, hiçbir şekilde diğer kedilere üstün geleceğimi sanmıyorum. Gelgelelim, ne kadar çirkin olursam olayım efendimin çizdiği o tuhaf şeyle uzaktan yakından alakam yok. Bir kere rengi farklı. Benim tüylerim, Fars kedisi gibi, sarımtrak soluk grinin üstünde tekir hatları olan türden. Herkesin fikir ortaklığında bulunacağı tek konunun bu olduğunu sanıyorum. Diğer yandan efendimin çizdiği şekle bakınca; sarı da değil siyah da, ne koyu kahve ne de gri, ne de bu renklerin karışımı. Bu, renklerden biri değil de başka türlü tanımlayamayacağım bir renk. Bundan daha garip olanıysa gözlerimin olmayışı. Ne de olsa uyuyorum diye doğayı yansıtırken bu yolu tercih etmiş olabilir ama göze benzeyen bir yer bile yok. Uyuyan bir kediyi mi yoksa kör bir kediyi mi çizdiği hiç belli olmuyor. Burada Andrea del Sarto'nun bile faydası olmayacağını içten içe düşünmekten kendimi alıkoyamadım. Diğer yandan efendimin çabasına da saygı duyuyordum. Bir süreliğine kıpırdamadan öylece oturayım dedim ama doğanın çağrısına karşı koyamadım. Tüm kaslarım kaşınıyor. Bir dakika bile erteleme imkanımın kalmadığı bir iş olduğundan hiç elimden gelmeyerek ön ayaklarımı ileriye uzatıp, ensemi hafifçe aşağıya büküp kocaman bir esneme patlattım. Bunu yapmış bulunduğum için de artık sakince oturmama gerek kalmamıştı. Efendimin resmi de artık berbat olduğuna göre ben şöyle arka tarafa geçip küçük bir işimi yapayım diyerek adım adım oradan ayrıldım. Bunu gören efendi de hayal kırıklığı ve öfkenin karışımıyla odanın ortasında "Seni aptal kedi" diye bağırdı. Bu efendi sinirlendiğinde mutlaka aptal diye bağırmayı alışkanlık haline getirmişti. Başka bir hakaret bilmediğinden elden bir şey gelmezdi ama şu ana kadar sabır göstermiş birinin halinden anlamaksızın durup dururken aptal diye bağırmayı ona hiç yakıştıramadım. Üstelik bugüne kadar geceleri sırtına çıktığımda en ufak bir memnuniyet ifadesi gösterseydi affedebilirdim ama benim yararıma olacak bir tek şey bile yapmadığı halde sırf tuvalete kalktım diye bana aptal diye bağırmasını kendime yediremiyordum. Sözün özü şu ki, insanlar kibirleriyle kaba kuvvetlerini kullanıp kendilerini başkalarından büyük görüyorlar. İnsandan daha güçlü bir varlık çıkıp gelmedikçe ve bunları ezmedikçe bu işin sonu nereye varır bilemiyorum.

Bencillik bu miktarda olsa katlanılabilir ancak bir keresinde insanların bencilliği hakkında bundan katbekat beter bir olay kulaklarıma ilişti.

Evimin arka tarafında ufak bir çay bahçesi var. Öyle pek geniş bir bahçe değil ama uzanıp rahatça dinlenebileceğim bir nokta. Evdeki çocukların gürültüsünden rahat bir öğle uykusu çekemediğim veya can sıkıntısından karnımı doyuramadığım anlarda hep buraya gelip dünyanın dertlerini unutabiliyorum. Pastırma yazı vaktinde saat öğle 2 sularıydı, öğle yemeğini afiyetle yiyip, şöyle güzel bir uyku çektikten sonra biraz hareket edeyim diye bu çay bahçesine geldim. Çay yapraklarının diplerini birer birer koklayarak bahçenin en batı köşesindeki Japon çamı duvarına gelince solmuş beyaz çam yapraklarının üstünde uyuyan kocaman bir kedi gördüm. Kedinin ağırlığından altındaki yapraklar dümdüz olmuştu. Sanki yaklaştığımı fark etmiyordu ya da hiç umurunda değil gibiydi. Horlayarak öylece yan gelip yatıyordu. Başkalarının bahçesine öyle gizlice girip rahat rahat uyuyabilecek kadar cesur olmasına şaşırdım doğrusu. Safkan bir kara kediydi. Öğleden sonra güneşi görünmez ışıklarıyla bu kedinin sırtındaki tüyleri öyle bir okşuyordu ki kedinin yumuşacık tüylerinin arasında gözle görülmez alevler yükseliyormuş gibi görünüyordu. Vücudu 'Kediler Kralı'ymışçasına iyi hatlara sahipti. Benden en az iki kat daha büyüktü. Hayranlığım da eklenince ne olduğumu unutup bu kedinin önünde başka bir şey düşünmeden öylece durarak onu izliyordum. Pastırma yazının yelleri sessizce çam duvardan süzülüp bu muazzam Japon ağacının dallarını kibarca okşarken iki üç yaprak yavaşça çam yaprağı yığınının üstüne düştü. Haşmetlileri birdenbire uyanıp yusyuvarlak gözlerini açıverdi. Bugün bile aklımdan çıkmıyor. İnsanların o çok değer verdiği samankapandan bile çok daha göz alıcı bir güzellikti bunlar. Tek bir kılını bile kıpırdatmadı. Gözlerinin ta içinden çıkan delici ışıkları, benim o minicik alnıma odaklayıp "Sen de kim oluyosun?" diye buyurdu. Haşmetlerinin kullandığı kelimeyi biraz alt sınıf buldum ama sesinin derinliklerinde kocaman bir köpeği bile ürkütecek bir kuvvet olduğunu sezdiğimden şaşkınlık içinde tüm öfkemi içime attım. Fakat selam vermezsem tehlikeli olabilir diye düşündüğümden "Ben bir kediyim. Adım henüz yok," dedim. Bunu derken soğukkanlılığımı mümkün olduğunca muhafaza etmeye gay-

ret gösterdim. Halbuki kalbim o anda hiç olmadığı kadar şiddetli bir şekilde atıyordu. Beni büsbütün aşağılayan bir tavırla, "Kedi mi? O kadarını görüyoz. Nerde takılıyon bakalım?" Bu akıl almaz derecede bir küçümsemeydi. "Ben buradaki öğretmenin evinde kalıyorum." "Ben de öyle düşünmüştüm. Bu kadar zayıf olduğuna göre..." Hâlâ o haşmetli kibriyle konuşuyordu. Sadece seçtiği kelimelerle yargılayacak olsam, bunun saygın bir çevreden geldiğini söyleyemem.

Gelgelelim iri gövdesi ve ağır hareketlerine bakınca iyice beslendiği belli oluyor. Ben de ona "Peki sen de kimsin böyle?" diye sormaktan geri duramadım. Gerine gerine "Bana Kara Çekçek derler," derken gözlerinden kibir fışkırıyordu. Kara Çekçek bu civarda yabaniliğiyle bilinen meşhur bir kediydi. Diğer yandan egitimsiz bir kedi olduğundan kimse onunla muhatap olmak istemezdi. Onu makul bir mesafede tutmak bizler için ortak bir prensip haline gelmişti. Adını duyunca kuyruğumda hafif bir ürperme olmadı değil ama aynı anda mağrur bir edaya da kapıldım. Öncelikle bu kedinin ne kadar cahil olduğunu kendi gözlerimle görmek için ufak bir soru sordum.

"Acaba hangisi daha üstündür? Senin fayton çeken efendin mi yoksa bir öğretmen mi?"

"Bu da soru mu, tabii ki çekçek. Evindeki efendine hele bir dön de bak. Bir deri bir kemik kalmış."

"Sen de bir faytoncuya göre bayağı güçlü görünüyorsun. Efendinin yemeklerinden yiyebiliyor musun bari?"

"O da ne demek. Ben nereye gidersem gideyim kimse benim yediklerime karışamaz. Sen de bu çay bahçesinden falan kurtul da benimle takıl. Bir aya kalmaz öyle bir şişmanlarsın ki kimse seni tanıyamaz."

"Diyelim ki seninle geldim. Ama benim öğretmen efendimin yaşadığı bu ev senin faytoncuna göre çok daha geniş olsa gerek."

"Bak sen şu ukalaya. Evin ne kadar büyük olursa olsun, karnın boş olduğu sürece bir işe yaramaz."

Bir hayli huysuzlanmış bir halde kulaklarını hızlıca seğirtmeye başlayıp ayağa kalktı. İste Kara Çekçek ile ilk kez böyle tanıştım.

O günden sonra Kara Çekçek'le birkaç kez daha karşılaştım. Her karşılaşmamızda tıpkı bir faytoncunun kedisinden bekleneceği gibi kibirli bir tavırla konuşuyordu. Geçen gün kulağıma gelen müessif olay ise aslında Kara Çekçek'ten duyduğum bir hikâyeydi.

Ara ara Kara Çekçek ile çay bahçesinde sakince uzanıp dinlenirken havadan sudan konuştuğumuz oluyordu. Her zamanki o kibirli konuşmasını da yeniymiş gibi tekrar anlattıktan sonra bana dönüp şu soruyu sordu: "Şimdiye kadar kaç fare yakaladın bakalım evlat?" Ondan çok daha bilgili olabilirim ama konu bilek gücü ve cesarete gelince hiçbir şekilde bu kedinin eline su dökemeyeceğimi bildiğimden bu soruyu karşılarkenki yüz ifadem hakikaten berbattı. Binaenaleyh hakikat gün gibi karşımdayken bundan kaçmak olmazdı. Ben de "Aslına bakarsan yakalayayım diyordum ama bir türlü fırsat olmadı," diye yanıtladım. Kara da bıyıklarını birden bükerek kocaman bir kahkaha patlattı. Zaten Kara, kafasında birkaç tahta eksik olduğu için biraz suyuna gidip kibirli tavırlarından etkilenmiş gibi yaptığım takdirde iyi geçinilebilen bir kediydi. Onu tanımaya başlar başlamaz onu nasıl idare edeceğimi de kavramıştım. Özellikle şu anki konumda kendimi savunmaya çalışarak daha fazla küçük düşmeye hiç niyetim yoktu. Ben de onun başarı öykülerini dinlemenin bu durumdan sıyrılmak için en iyi yol olacağının farkına vardım. Böylece onu konuşturmak için şöyle söze başladım. "Sen bunca yıllık tecrübeyle bayağı fare yakalamış olmalısın." Hemen oltaya geldi.

"Çok sayılmaz, otuz kırk tane falan yakaladım herhalde," oldu mağrur cevabı. Sonra da devam etti, "Tek başıma yüz-iki yüz tane de yakalarım da işte sansarlar biraz sıkıntı. Bir keresinde bir sansarla iğrenç bir an yaşadım."

"Hadi ya, gerçekten mi?" diye karşılık verdim ben de. Kara, kocaman gözlerini sonuna kadar açtı.

"Geçen sene bahar temizliği zamanıydı. Efendim evde çimento torbasıyla döşemelerin altını temizlerken senin boylarında kocaman bir sansar fırlayıverdi."

"Hmm," derken şaşırmış gibi gösteriyordum kendimi.

"Sonra kendime dedim ki sansar dediğin de nedir? Normal fareden birazcık daha büyük o kadar. O küçük et torbasını kovaladım ve nihayet köşeye sıkıştırdım."

"İyi yapmışsın" diyerek alkışlıyorum.

"Derken birdenbire son çare olarak kuyruğunu dikip bir osurdu ki içim çürüyor sandım. O kadar iğrenç bir kokuydu ki o günden sonra ne zaman sansar görsem midem bulanıyor." Bunları anlatırken ön ayaklarından birini havaya kaldırıp burnunun ucuna yavaşça

iki üç kez dokunuyordu, sanki geçen yıl başına gelen bu olaydan az önce olmuş gibi rahatsız olmuştu. Ben de ona biraz acımadım değil doğrusu. Moralini biraz toparlamak için "Ama bir fare için seninle karşılaşmak yolun sonu demektir. Fare yakalamakta o kadar meşhur olmuşsun ki sadece fare yiyen bir kediye göre bayağı iri yarı ve şişmansın." Kara'nın moralini yerine getirmek için söylediğim bu sözler tuhaf bir şekilde aksi yönde tesir etti. Başını eğip uzaklara bakarak derin bir iç geçirdi.

"Biraz düşününce aslında sıkıcı. Ne kadar çalışıp kazansam bile... Şu dünyada insanlar kadar aç gözlü yaratık yoktur. Birinin yakaladığı fareyi hemen alıp en yakın polis karakoluna götürüyorlar. Polisler de yakalayanın kim olduğunu bilmediği için herkese beşer kuruş para verip yolluyor. Evdeki efendim bile benim yakaladığım farelerle bir sürü mangırı cebe indirdiği halde bana bir kez olsun adamakıllı bir yemek vermiş değil. İşin aslı tüm insanların içten içe hırsız olduğu gerçeği." Eğitimsiz dediğim Kara bile bu savında haksız sayılmazdı. Sinirli bir edayla sırtındaki tüyleri dikeltmişti. Ben de yavaş yavaş kötü hissetmeye başladığım için gelişigüzel bir bahane uydurup evden içeri girdim. O andan itibaren asla fare yakalamamaya yemin etmiştim. Ayrıca Kara`nın yoldaşı olup yemek için avlanma fikrini de reddetmiştim. Yemek yemektense uyumak çok daha keyifliydi. Öğretmenin evinde kaldıkça karakterim de etkilenmeye başlıyor sanırım. Kendime dikkat etmezsem midem de onun gibi zayıf düşebilir.

Öğretmen demişken, efendim sulu boya mevzuundaki maharetsizliğini fark etmiş olmalı ki günlüğünün 1 Aralık tarihli sayfasında şöyle bir şeyler yazmış:

Bugünkü buluşmada adını vermek istemediğim bir kişiyle tanıştım. Bir hayli sehafat içinde yaşamış bir insandı ve hayatı görmüş geçirmiş birine benziyordu. Kadınlar da bu tarz erkekleri sevdiğinden böyle bir hayatı kendisi seçti demek yerine böyle bir hayat onu seçti demek daha doğru olur. Karısının eski bir geyşa olduğunu duydum. Kıskanılacak şey doğrusu. Zaten konfor ve rahat içinde bir hayat sürmenin kötü bir şey olduğunu söyleyen insanların büyük bir kısmı böyle bir hayat için gereken özelliklere sahip bile değil. Dahası, sefahat içinde yaşadığını iddia edenlerin çoğu bile bunu hak ediyor değil. Bunu, başka bir seçenekleri olmadığı için yapıyorlar. Tıpkı benim sulu boya çalışmalarım gibi, ikimiz de asla başarıya ulaşamayacağız. Amma vela-

kin bu dünyanın adamı diyebileceğim tek kişi yine benim. Restorana gidip sake içerek veya randevu evlerinde takılarak bu dünyanın adamı olunuyorsa eğer, ben de gayet sulu boya dünyasının adamı olabilirim. Nasıl ki benim için hiç resim çizmemek en iyisi ise dağdaki yaban domuzunun, kendini bu dünyanın adamı sayan o alık salık insanlardan çok daha akıllı olması da aynıdır.

Zengin insanlar hakkındaki teorisini kabul etmekte zorlanıyorum. Üstelik adamın karısının eski bir geyşa olmasını kıskanmak da öğretmene yakışan bir tavır değil, ama sulu boya hakkındaki özeleştirisini yerinde buldum. Kendi kişiliği hakkında genelde yanılmıyor olsa da gururunu da kolay kolay kaldırıp atabilen birisi değil. Bundan iki gün sonra 4 Aralık tarihli sayfasında şunları yazmış:

Dün gece rüyamda resim çizmeyi beceremediğimi idrak edip fırçayı elimden bıraktığımı gördüm. Sonra başka birisi gelip benim yarım kalan resmimi şahane bir esere çevirerek duvara asmış. Resmimin güzel bir esere dönüştüğünü görünce birdenbire ben de ustalaştım. Fevkalade mesut olmuştum. Bundan sonra artık ben de usta bir ressam olarak hayatımı idame ettireceğim diye düşünürken uyandığım o an, şafak sönüp günün ağarmasıyla birlikte aslında hâlâ ressamlıkta o kadar usta olmadığım gerçeği de gün yüzüne çıktı.

Efendim, rüyalarında bile yaptığı çirkin çizimler hakkında eseflenmiyordu. İster sulu boya olsun ister herhangi bir husus, bu dünyanın adamı hiçbir şey için eseflenmez.

Bu rüyanın ertesi günü yine o altın çerçeveli gözlük takan güzel sanatlar öğrencisi, efendimi ziyarete geldi. Sandalyeye oturur oturmaz "Resim nasıl gidiyor bakalım?" diye sordu. Efendim de "Senin tavsiyene uyup doğayı resmetmeye başladım, hakikaten de daha önce hiç farkına varmadığım nesnelerin şekli, renklerin detayları vesaire arasındaki farkları anlamaya başladım. Batı'da bu tekniğin eskiden beri vurgulanagelmesinden mütevellit kulağa hâlâ, adeta dün geliştirilmiş bir yöntem gibi geliyor. Andrea del Sarto işinin ehli bir ustaymış." Bunları söylerken günlüğünde del Sarto hakkında hiçbir şey yazmamış gibi ona hayranlığını dile getiriyordu. Sanatçı öğrenci temiz bir kahkaha patlattı. Kafasını kaşıyarak "Aslında var ya, onlar tam bir safsata," dedi. "Neyler?" derken efendim hâlâ kendisiyle dalga geçildiğinin farkında değildi. "Neyler mi? İşte Del Sarto hakkındaki senin hayranlık duyduğun tüm o hikâyeler. Hepsini kafamdan uydurdum. Ciddiye alacağını hiç düşünmemiştim." Bunları söylerken kahkahadan yerlere yatıyordu. Ben tüm bu

sohbete verandadaki yerimden kulak misafiri olurken aynı anda günlüğün bugünkü sayfasında ne çeşit şeyler yazılacağını tahmin etmeye çalışıyordum. Bu sanatçı öğrenci, tüm eğlencesi başka insanları tamamen uydurma olan safsatalarla kandırmak olan bir tür insandı. Uydurduğu del Sarto vakasının efendimde ne çeşit bir etki yarattığını hiç umursamaksızın şöyle devam etti: "Ara sıra böyle işkembeden salladığım hikâyeleri insanlar ciddiye alınca göze hoş gelen fevkalade bir eğlence malzemesi çıkıyor. Geçen gün lisans öğrencilerinden birine Gibbon'un şaheseri olan *"Fransız İhtilali Tarihi"* adlı eserini Fransızca yazmaması için Nicholas Nickleby'nin kendisini ikna ettiğini ve hatta eseri İngilizce bastırdığını söyledim. İşte bu öğrenci tam bir balık hafızalıydı, bu hikâyeyi, Japon Edebiyat Cemiyeti'nde, aynen benim anlattığım şekilde, olanca ciddiyetiyle defalarca anlatması inanılmaz eğlenceli bir manzaraydı. O cemiyette neredeyse yüzden fazla kişi vardı ve hepsi can kulağıyla öğrencinin konuşmasını dinliyordu. Komik bir hikâyem daha var. Yine geçenlerde edebiyatçılarla birlikte oturup sohbet ederken içlerinden birinin Ainsworth'ün Haçlılar hakkındaki tarihi romanı olan *Theofano*'dan bahsettiğini duydum. Bunun üzerine o romanın tarih romanları arasında zirvede olduğunu, ana kahraman olan kadının öldüğü kısmın aslında hayaletlere yapılan saldırıyı simgelediğini söylediğimde, karşımda oturan ve asla 'bilmiyorum' dediğini duymadığım edebiyat ustası adamın da 'Aynen aynen, orası gerçekten edebi bir ustalık gerektiren kısım,' dediğini duydum. Bunun üzerine bu adamın da tıpkı benim gibi aslında kitabı hiç okumadığını fark ettim."

Gözleri fal taşı gibi açılmış duran efendim de "Peki öyleyse, ya karşındaki adam kitabı okumuş olsaydı?" diye sordu. Görünüşe göre efendim aldatılmış olmanın verdiği güvensizlikten çok yalan söylerken yakalanma ihtimalinden endişeleniyor gibiydi. Bu soru üzerine sanatçı öğrenci bir süre bakakaldı.

"Başka bir kitapla falan karıştırdım derim herhalde," derken yine gevrek gevrek gülüyordu. Bu güzel sanatlar öğrencisi altın çerçeveli gözlük takıyordu ama kişiliği faytoncunun kedisi olan Kara Çekçek'e benzemiyor değildi. Efendim sessizce öylece durup öfkeyle solurken bende o cüret yok dercesine bir surat ifadesi takınıyordu. Sanatçı öğrenci, resim çizsen bile boşuna dercesine bakarak "Şaka bir yana resim çizmek gerçekten de zorlu bir iş. Leonardo da Vinci

bir keresinde öğrencilerinden birine katedral duvarındaki bir lekeyi çizmesini istemiş. Hakikaten de tuvalete falan girip yağmur lekesini öylece izleyerek bile doğayı resmedebilirsin. Sen de etrafına dikkat edip çevrene bir göz attığında eminim ki güzel bir şeyler çizebilrsin.

"Yine dalga mı geçiyorsun yoksa?"

"Hayır, bu sefer doğruyu söylüyorum. Lavabo duvarındaki yağmur lekesi fikri gerçekten de dahiyane bir fikir diye düşünüyorum. Tam da da Vinci'den çıkacak bir fikir."

"Dahiyane olmasına diyecek yok," derken efendim yine yelkenleri suya indirmeye başlamıştı. "Ama lavaboda resim çizdiğini sanmıyorum."

Kara Çekçek son zamanlarda iyice çöktü. Parıldayan tüyleri zayıflamış, giderek solmuştu. Kehribardan bile daha göz alıcı iken gözleri, şimdi sümükten görünmüyordu bile. Dikkatimi en çok çeken ise gözlerindeki feri ve canlılığı kaybetmiş olmasıydı. Onu çay bahçesinde son kez gördüğüm zaman hatırını sordum. Verdiği yanıt içler acısıydı: "Sansarların osuruğundan ve balıkçının değneğiyle dürtülmekten bıktım.

Japon Kızılçamı arasında iki üç kat halinde dizilmiş kızıla boyalı sonbahar yaprakları maziden kalan bir rüya gibi usulca dökülüyordu. Bahçenin süs bitkisi olan kırmızı ve beyaz kamelyalar taç yapraklarını salmıştı. Kâh kırmızı kâh beyaz derken hepsi yalıncak kalıverdi. Güneye bakan verandada kış güneşi dünden daha erken batıyordu. Soğuk yellerin estiği günler nadiren geçiyordu. Benim esnemelerim de öğle uykusu vaktinin geldiğini anlatıyor olmalıydı.

Efendim her gün okula gidiyor. Döndüğünde de kendini hemen çalışma odasına kapatıyor. İnsanlar geldiğinde öğretmenlikten bıktığını söylüyor. Çizimleri de gün geçtikçe azalıyor. Bir faydası olmadığını anlamış olacak ki Taka-diaste ilacını almayı da bıraktı. Çocuklarsa tüm afacanlıklarıyla artık ana okuluna başladı. Döndüklerinde şarkılar söyleyip top oynuyor, bazen de kuyruğumu çekiştiriyorlardı.

Bana gelince, adamakıllı beslenmediğim için şişmanlamış değilim. Gün be gün zinde kalabilmek için kendime dikkat ediyorum ve henüz çökmüş de değilim. Fare yakalamışlığım yok. O kadından hâlâ nefret ediyorum. Adım hâlâ yok. Bu durumdan şikayetçi de sayılmam zira isimsiz bir kedi olarak bu öğretmenin evinde kalmayı kabullendim artık.

II. BÖLÜM

YENİ YILA girmemizle birlikte nisbeten şöhret sahibi olduğumdan mütevellit, her ne kadar kedi olsam da, burnumun biraz havalandığını söylemeliyim.

Yeni yılın ilk sabahı efendim, ressam arkadaşlarından birinin gönderdiği resimli kartpostala bakıyordu. Kartpostalın üst kısmı kırmızı, alt kısmı ise koyu yeşil renkte boyanmıştı, tam ortada ise pastelle boyanmış bir hayvan figürü çizilmişti. Çalışma odasında oturan efendim bu kartpostalı kâh yatay kâh dikey tutarak bakarken "Ne de güzel renklendirme böyle," dedi. Hayranlığını bu şekilde dile getirince bu kartpostalla artık işi kalmadığını sandım. Gelgelelim efendim hâlâ bir yatay bir dikey tutarak incelemeye devam ediyordu. Ara ara bedenini büküyor ara ara ise *Kutsal Kitabı* tutan yaşlı amcalar gibi ellerini uzatıyordu. Bazen de yüzünü pencereye çevirip elindekini burnunun ucuna getiriyordu. Şu inceleme işini bir an önce kesse iyi olur dedim zira artık tehlikeli denecek derecede dizleri sallanmaya başlamıştı. Neyse ki artık sallantı yavaşladı derken efendim "Bu da ne acaba böyle," diye kendi kendine sordu. Efendim, görünüşe göre resmin renklendirilmesine hayranlık duymuş ama tam olarak ne çizildiğini anlamamıştı. Bu da deminden beri neden bu kadar debelendiğini açıklıyordu. Öyle anlaşılması güç bir resim mi acaba diye düşünürken, biraz önce uykudan gözlerimi hafifçe aralayıp sakince baktığımda net olarak anladım ki, bu benim portremdi. Bunu çizen ressam, efendim gibi kendini Andrea del Sarto sanmış değildir ama yine de gerek şekil gerekse renklerin uyumu olsun, gayet titiz bir çalışma olmuş. Kim bakarsa baksın çizilenin bir kedi olduğunu anlar. Hatta birazcık kavrama yeteneği olsa bunun herhangi bir kedi değil de bizzat benim portrem olduğunu bile açıkça anlayabi-

lir. Böylesine basit bir şeyi anlamak için bu kadar çaba sarf etmek zorunda kaldıklarından insan nesline acıyorum doğrusu. Elimden gelse orada çizilenin ben olduğumu söylemek isterdim. Çizilenin ben olduğumu anlamasa bile en azından kedi olduğunu anlatmak isterdim. Ama insan denilen varlıklar biz kedilerin dilinden anlayacak kadar yetenekli olmadığından her ne kadar yazık oldu diye düşünsem de onu orada öylece bıraktım.

Burada okuyucularıma ufak bir uyarıda bulunmak istiyorum. İnsanların, benim hakkımda konuşurken alaycı bir ses tonu kullanmak gibi bir huyları var. İnsanlardan arta kalan malzemeyle atlar ve inekler yapılmış, onlardan kalanla da kediler yapılmış gibi bir şeye inanıyorlar. Kendi cahilliklerinin bile farkında olmayan kibirli ve burnu havada öğretmenlerin dahi böyle safsatalara inanması hiç hoş değil. Kedilere kaba davranıp onların kıymetini bilmemek kötü bir davranış. Sıradan bir gözlemciye göre tüm kediler aynı olabilir ve ortak bir şekle ve yapıya sahip olabilir. Dolayısıyla hiçbir kedi bireysel, karakteristik özelliklere sahip değil gibi görünebilir ama bir kere kediler cemiyetine girip bakınca bir hayli karmaşık, herkesin kendine has fikir ve zevklerinin olduğu insan dünyası ile birebir aynı dünyanın var olduğu görülebilir. Gözlerin ifadesi, burun biçimi, tüylerin şekli, ayakların yapısı herkeste farklı farklı. Bıyıkların eğriliğinden tut kulakların dik durma şekline ve kuyruğun salınma hizasına kadar bütün her şey farklı farklı. Güzel görünüşlü olanlarımız da var çirkinlerimiz de. Beğendiklerimiz de var beğenmediklerimiz de. Kibarlarımız da var kabalarımız da. Hatta sonsuz çeşit kedi var desek yalan olmaz. Halbuki insanlar tüm bu çeşitliliği görmezden gelip gözlerini gelişmeye mi her ne halta diktilerse artık sürekli havaya bakmaktan bizlerin son derece doğal olan bireysel farklılıklarımızı ayırt edemiyor olmaları gerçekten çok yazık. Eskiler söylediklerinde haksız değilmiş, işi ustası bilir. Kedileri anlamak istiyorsan kedi olmak zorundasın. İnsanlar ne kadar gelişmiş olursa olsun bunu asla yapamayacaklar. Kendilerini ne kadar ileride görürlerse görsünler kediler hakkında bir şeyler öğrenmeye başlamak bile onlara zor gelir. Efendim gibi sevimsiz bir adam içinse elden gelen hiçbir şey yok. Karşılıklı ve bütün bir anlayış olmadıkça sevginin de olmayacağını anlamıyor bile. Bozuk bir midye gibi kendisini çalışma odasına kapatıyor, dış dünya ile bir kelam bile etmiyor. Onu öyle görmek, sadece

kendisinin aydınlanmaya ulaştığını sanmasını izlemek bir kediyi bile güldürecek bir durum doğrusu. Aydınlanmaya falan ulaşmadığının kanıtı ise, burnunun dibindeki portreme baktığı halde anladığına dair en ufak bir emare göstermeyip aksine böbürlenerek şöyle çılgın bir yorum yapmasından başka bir şey değil: "Bu çizim, belki de Rus-Japon Savaşı'nın ikinci yılını anmak için çizilen bir ayı olmalı."

Ben efendimin dizinde öylece gözlerimi dinlendirip bunları düşünürken, hizmetçi kadın ikinci bir kartpostal getirdi. İlk bakışta kartpostala basılı olan şeyin, dört beş tane Batılı kedinin, kimi elinde kalem tutarken kimi kitabın sayfalarını açarken kimiyse ders çalışırken, sıraya dizilmiş vaziyetleri olduğunu görmüştüm. Bunlardan biriyse sandalyeden kalkmış, masanın köşesinde "Ben Batılı bir kediyim," dermişçesine hopluyordu. Resmin üstünde Japon kara mürekkebiyle kalın harflerle "Ben bir kediyim," yazıyordu. Sağ alt köşeye ise *"bahar günleri dans eder kediler,"* diye bir haiku bile iliştirilmişti. Bu kartpostalı efendimin eski bir öğrencisi gönderdiği için kim bakarsa baksın anlamını ilk görüşte anlayabilir, sanıyordum, ama benim sersem efendim tek kelime bile etmeden garipmiş gibi boynunu yana eğip "Yoksa bu sene kedi yılı mı acaba?" dedi. Benim bu derece meşhur olduğumu hâlâ anlayamamış gibi görünüyordu.

O sırada hizmetçi kadın üçüncü kartpostalı getirdi. Bu seferki resimli kartpostal değildi. Üstünde "Mutlu Yıllar" yazan yan tarafında ise "Kedi'ye en içten selamlarımı iletmenizi rica ederim," şeklinde not olan bir karttan ibaretti. Ne kadar akılsız da olsa böylesine açık açık yazıldığında efendim bile anlar diye düşünürken sonunda anlamış gibi bir ifadeyle "Hmm," diyerek suratıma baktı. Yüzünde şimdiye dek olmadığı kadar tuhaf bir şekilde hafiften saygı duyar gibi bir ifade vardı. Bugüne dek varlığı şu dünyada bir kez bile fark edilmemiş olan efendim, bir anda görünür olmaya başlamasının tamamen benim sayemde olduğunu bilseydi ancak bu kadar saygılı bir ifade takınabilirdi.

O anda kapının zili çalıverdi. Büyük ihtimalle misafir olmalı. Öyleyse hizmetçi kadın bakar. Balıkçının çırağı dışında gelen misafirlerle ilgilenmediğim için efendimin dizinde öylece oturmaya devam ettim. Efendim ise adeta alacaklılar gelmiş gibi telaşla yüzünü ekşitip kapıya baktı. Yeni yılı kutlamak için gelen bir misafirle oturup sake ile demlenmek düşüncesini istemiyor gibiydi. Bir

insanın bu kadar bağnaz olması da üzülecek şey doğrusu. O kadar istemiyorduysa erkenden evden çıksaydı daha iyiydi ama onda bunu bile yapacak yürek yoktur. Midyeye benzeyen kişiliği giderek daha çok gün yüzüne çıkıyordu. Bir süre bekleyince hizmetçi kadın gelip *Donay* Efendi'nin lütfettiklerini söyledi. Bu Donay Efendi denilen adam hakikaten de efendimin eski bir öğrencisiymiş ama çoktan okuldan mezun olup efendimden daha düzgün bir işe girdiği söyleniyordu. Sebebini bilmiyorum ama bu adam efendimi ziyarete pek sık gelir. Her gelişinde sevdiği bir kadın olup olmadığı, hayattan zevk alıp almadığı, hayatın fevkalade olup olmadığı hakkında geveler, sonra da geri dönerdi. Hayattan soğumuş olan efendim gibi bir insanı karşısına alıp böyle uzun uzun konuşmasına akıl erdiremiyorum ancak midye kişilikli efendimin bu konuşmaları dinlerken ara ara tepki vermeye çalışmasını izlemek pek keyifli doğrusu.

"Bir süre ziyaretinize gelemediğim için üzgünüm. Aslına bakacak olursanız geçen yılın sonlarından beri bir hayli yoğunum. Sürekli uğrayayım diye düşünüyordum ama yolum bir türlü buralara düşmedi," derken kimonosunun iplerini çekiştiriyordu.

"Yolunuz nereye düştü peki?" diye sordu efendim ciddi bir havayla. Yanıt verirken efendim de kendi siyah pamuk kumaştan yapılmış kimonosunun yenini çekiştiriyordu. Bu kimononun omuzları kısa, alt kısmı ise paralanmış bir vaziyette sağdan soldan ipleri sarkıyordu.

"Ehehe, işte çeşitli yerlere," dedi Donay Efendi gülerek. Gülerken fark ettim ki bugün ön dişlerinden biri noksandı.

"Senin ön dişine bir şey mi oldu?" diye sordu efendim konuyu değiştirerek. "Geçenlerde bir yerde Şitake mantarı yedim de."

"Ne yedim dedin?"

"Şitake mantarı. Mantarın şapkasını dişimle ısırayım derken birden düşüverdi."

"Mantar yerken dişini kırmak da neyin nesi. İhtiyar dede gibi. Bundan Haiku yazsak hiç fena durmaz ama aşk ararken çok tuhaf durur doğrusu," derken efendim avcuyla benim kafamı yavaşça okşuyordu.

"Bak sen, bu o kedi değil mi? Bayağı kilo almış. Bu gidişle faytoncunun kara kedisiyle yarışacak duruma gelir. İyi besleniyor herhalde," derken Donay Efendi beni övdükçe övüyordu.

"Bu sıralar bayağı kocaman oldu," derken yine kibirli bir şekilde kafama yavaşça vurdu. Övülmek hoşuma gidiyordu ama başım da biraz ağrımaya başlamıştı.

"Geçen gece konser bile verdik," diyerek konuya geri döndü Donay Efendi.

"Nerede?"

"Nerede olduğunu sormasanız da olur. Piyano eşliğinde üç tane keman vardı.

Şahane bir geceydi. Kemancılar ne kadar yeteneksiz olursa olsun üç kişi olunca kulağa her türlü güzel geliyor. Bunlardan ikisi kadındı ve ben de üçüncü kişi olarak aralarında yerimi almıştım. Şahsen kendi adıma gayet güzel çaldığımı zannediyorum."

"Peki kadınlar kimdi?" diye kıskanarak sordu efendim. Normal zamanda efendim genellikle dışarıdan soğuk birisi gibi görünür. Böyle soğuk yüz ifadeleri takınmasının altında yatan asıl sebep, kadınlara karşı olan umarsız tavırları olamaz. Bir keresinde Avrupa edebiyatından bir roman okuduğu zaman o romandaki karakterlerden birinin, dışarıda gördüğü hemen hemen her kadından etkilenmesi dikkatini çekmişti. Kabaca hesap edecek olursak bu karakter, yolda gördüğü kadınların neredeyse yüzde yetmişine âşık olmuştu. Yazar bu olayı kinayeli bir şekilde anlatıyordu ama efendim tüm bunları asıl gerçeklik diye ciddiye alan bir adamdı. Böylesine çapkın ruhlu bir adamın neden bu kadar içine kapanık bir hayat yaşadığını ben bir kedi olarak anlamakta güçlük çekiyorum. Kimileri kötü gitmiş bir ilişki yüzünden, kimileri mide rahatsızlığından, kimileri ise parasızlığın getirdiği çekingenlik dolayısıyla böyle olduğunu söylüyor. Sebebi ne olursa olsun efendim, Meiji döneminde adı anılacak birisi olmadığı için önemli değil. Asıl ilginç olan, Donay Efendi'nin kadınlarla olan bu münasebetini kıskanarak öğrenmeye çalışmasıydı. Bu durumdan hoşnut görünen Donay Efendi, çeşnili buğulama balık ezmesine yemek çubuklarıyla uzanıp ağzına yavaşça bir lokma götürdü. Ön dişlerinden birisi daha düşecek diye endişelendim ama badiresiz bir lokma oldu.

"İkisi de iyi aile kızıydı. Sen tanımazsın," diye yanıtladı Donay Efendi soğuk bir ifadeyle.

"Demek," diye efendim söze başladı ama sonunda "öyle," demesi gerekirken diyemedi. Donay Efendi artık yavaş yavaş zamanı

geldi dercesine bir ifadeyle "Havalar da iyice düzeldi. Müsaitseniz birlikte yürüyüşe çıksak mı? Artur Limanı* düştüğünden beri çarşı yeri hiç olmadığı kadar kalabalık,» diye atıldı. Efendim ise Artur Limanı'ndan çok kadınların düştüğü türden konuşmalar yapmak istiyormuşçasına bir süre düşünüp nihayet gitmeye gönüllüymüş gibi görünerek, "O zaman gidelim," deyip ayağa kalktı. Üzerinde hâlâ o siyah pamuktan yapılmış paltosu ve onun içindeyse abisinden aldığı ve yirmi yıldır sürekli giydiği kimonosu vardı. Bunun kumaşı ne kadar dayanıklı olursa olsun efendim gibi hor kullanılırsa asla dayanmaz. Kumaş o kadar incelmiş ki ışığa tutulacak olsa, orasına burasına içten yapılan yamalar görülecek. Benim efendim için yılsonu yeniyıl falan yoktur. Bugün başka bir şey giyeyim gibi bir düşüncesi olmaz. Dışarı çıkacağı zaman elini cebine atar çıkar. Giyecek başka bir şey olmadığından mı yoksa kıyafet değiştirmeyi fazla zahmetli bulduğundan mı böyle, ben bilmiyorum. Tek bildiğim şey sebebinin geçmişteki bir aşk ilişkisi olmadığı.

İkisi çıktıktan sonra ben de Donay Efendi'nin yarım bıraktığı balık ezmesini mideye indirmeyi kendime uygun gördüm. Bu sıralar ben de öyle sıradan, normal bir kedi değilim. Hatta Momokawa Joen öykülerindeki kediler veya Thomas Gray'in Japon balığı peşinde koşan kedisi kadar becerikli olduğumu sanıyorum. Faytoncunun kedisi Kara gibi haydutlar bile artık gözümde önemsiz varlıklar oldu. Ne de olsa bir parça balık ezmesini arakladım diye başıma bir şey gelecek değil ya. Üstelik öğünler arası yemek aşırma alışkanlığı biz kedi ırkına has bir huy da değil. Evdeki Ossan bile hanımefendi evde olmadığı zamanlarda ara ara tatlı falan araklıyor ve bunları afiyetle mideye indiriyor. Sadece Ossan da değil. Hanımefendinin, aldıkları eğitim için öylesine böbürlendiği çocuklarında bile böyle bir alışkanlık vardı. Dört beş gün önce vuku bulan bir hadiseydi. Bu iki çocuk gecenin bir yarısı uyanıp, efendimle karısının hâlâ uyuduğu bir vakitte sofraya koyulmuştu. Bu çocuklar her sabah kahvaltıda, efendimin yediği ekmeğin bir parçasını kırıp üstüne şeker sürdükten sonra bir güzel yiyordu. Bu sabah ise ne hikmetse şeker kavanozu masanın üstünde öylece duruyordu, hatta içinde kaşık bile vardı. Her sabah ekmeklerine şeker sürüp çocuklara veren kişi şu anda olmadığına göre bu iş büyük çocuğa düşmüştü.

* 1904-1905'teki Rus-Japon savaşı kastediliyor. -çn.

Kavanozun içindeki kaşığı kavrayıp kocaman bir parça şekeri tabağının orta yerine koyuverdi. Bunun üzerine küçük kardeş de ablasının yaptığı şeyi taklit etmek suretiyle aşağı yukarı aynı miktarda şekeri tabağına boşaltıverdi ki eşitsizlik olmasın. Sonra bir süre öylece sessizce bakıştılar. Derken büyük kardeş tekrar kaşığı kavrayıp tekrar tabağına şekeri dolduruverdi. Kardeşi de durumu eşitlemek için adeta yarışıyormuşçasına tabağını şekerle doldurdu. Abla, üçüncü kez kaşığı kavrayıp kocaman bir parça şekeri tabağına boşaltınca kardeşi de yine onu taklit etti. Tekrar tekrar derken ve ikisinin de tabağında şekerden yapılmış dağlar duruyorken kavanozun içinde artık yeller esiyordu. Tüm bunları yaparkenki tantananın üzerine efendim yarı uykulu bir vaziyette yatak odasından çıkıp geldi ve çocukların binbir güçlükle boşalttığı kavanozu tekrar doldurdu. İnsanların, bencilliklerinden çıkardıkları ve adalet dedikleri kavram kedilerden üstün müdür bilemem ama bilgelik konusunda kesinlikle kedilerden geri kalmışlardır. Öyle tabağa bocalamak yerine kavanozu kafaya dikseniz daha iyiydi diye onlara akıl vermek istedim ama söylediklerimi anlamadıkları için pilav tenceresinin üstündeki yerime kurulup öylece uğraşmalarını izledim.

Efendimin Donay Efendi ile çıktığında nereye yürüyüp neler yaptığını bilemiyoruz. Ancak eve gece geç geldi ve ertesi sabah da kahvaltıya oturduğunda saat dokuzu buluyordu. Her zamanki yerimden, pilav tenceresinin üstünden, insanların yılbaşı çorbası içmelerini izliyordum. Bu çorbanın içinde haşlanmış sebzeyle pirinç keki yüzüyordu. Efendim de sessizce oturmuş yılbaşı çorbasını içerken bir hayli zorlanıyordu. Pirinç kekleri bir hayli küçüktü ama yine de efendim altı yedi tane yedikten sonra sonuncuyu tasın içinde bırakarak yemek çubuklarını masaya koyup ziyade olsun dedi. Başka birisi böylesine şımarık davransaydı kolay kolay fark etmezdim ama evin efendisi olduğunu daima ama nafile bir çabayla hatırlatmaya çalışan efendim çorbasında ölü gibi yüzen pirinç kekine bakınca anlamsız bir rahatlama hissetmiş gibiydi. Karısı arkadaki dolaptan mide ilacı olan *taka-diastase*'yi getirip masanın üstüne bırakınca, efendim de "Almayacağım, bir faydası yok zaten," dedi.

"Ama karbonhidratlı şeyler yedikten sonra sana çok iyi geliyormuş, doyduysan içer misin ilaçlarını?" diye içirmeye çalışıyordu karısı.

"Karbonhidrat falan bunlar boş şeyler," diyerek öfkelendi efendim.

"Sen de hakikaten çok kolay vazgeçiyorsun," diye çıkıştı karısı yine.

"Kolay vazgeçmek değil, ilaçlar hiçbir işe yaramıyor da ondan."

"Ama daha geçen güne kadar bunların çok faydalı olduğunu söylüyordun ve her gün alıyordun, değil mi?"

"Evet, o güne kadar gayet iyilerdi ama o günden beri hiçbir faydasını görmedim," diyerek karşı çıktı.

"Öyle bir bırakıp bir başlarsan ilaç ne kadar etkili olsa bile tabii ki işe yaramaz. Senin bu hazımsızlık hastalığın diğer hastalıklara benzemez, biraz sabırlı olmazsan asla iyileşemezsin," derken masaya servis getiren Ossan'a döndü.

"Aynen öyle hanımefendi, düzenli almadıkça bir ilacın etkili olup olmadığını anlayamazsınız," hizmetçi kadın doğruca hanımefendinin tarafına geçiverdi.

"Ben anlamam, almıyorum dediysem almıyorum, zaten kadınlar ne anlar ki bu işten. Şimdi kesin sesinizi."

"Tabii ki, ne de olsa ben sadece bir kadınım," derken hanımefendi, galip geldiğini belirtmek üzere hâlâ ilacı efendimin önüne koymaya çalışıyordu. Efendim de hiçbir şey söylemeden kalkıp çalışma odasına gitti. Hanımefendi ile Ossan ise göz göze gelip kıkırdamaya başladı. Böyle durumlarda şayet gidip efendimin dizine otururwhile sam bunun bedelini çok ağır öderim. Daha önceki tecrübelerimle sabit. Dolayısıyla ben de sessizce bahçeye yönelip efendimin çalışma odasının verandasına kuruldum. Kâğıttan yapılmış kayan kapının aralığından odaya bakınca efendimi Epictetus denilen bir adamın kitabını incelerken gördüm. Okuduğu şeyi gerçekten anlıyor olsa hakikaten takdire şayan biri olduğunu düşünürdüm. Lakin tam da tahmin ettiğim gibi, beş altı dakika içinde kitabı hızlıca kapatıp masaya fırlattı. Ben orada öylece oturmuş efendimi izlerken, o da günlüğünü çıkarıp şunları yazdı:

Donay Efendi ile birlikte Nezu, Ueno, İkenohata ve Kanda civarlarını turladık. İkenohata'da bir buluşma noktasının önünde etekli kimono giymiş Geyşalar badminton benzeri bir oyun oynuyordu. Etekleri çok güzeldi ama yüzleri bakılacak gibi değildi. Tıpkı evdeki kediye benziyordu.

Yüzü çirkin insanlara benzer birini örnek gösterirken beni anmasına anlam veremedim. Ben de berbere gidip suratımı traş ettirsem insandan pek bir farkım kalmaz. İnsanlar tam da böyle kendini beğenmiş oldukları için zorluk çekiyorlar.

Hotan köşesini dönünce başka bir Geyşa ile daha karşılaştık. Bu seferki zayıf, uzun boyluydu ve omuzlarının şekli şahaneydi. Vücut yapısı dillere destandı. Giydiği kimono da, gerek renkleri gerek deseniyle, göze çok hoş geliyordu. Bembeyaz dişlerini göstere göstere gülerken "Gen-chan dün gece için kusura bakma, biraz meşguldüm de..." dedi. Sesi o kadar çirkindi ki en kart sesli kargayı bile oradan kaçıracak cinstendi. O kadar ki bu Gen-chan'ın nasıl biri olduğuna dönüp bakmadım bile. Elimi cebime atıp Onarimachi'den çıktım. Donay Efendi de bir hayli rahatsız olmuş görünüyordu."

İnsanların ruh yapısı kadar karmaşık bir şey yok. Bu benim efendimin kalbi öfkeyle mi dolu yoksa dingin mi, yoksa çoktan ölmüş bir filozofun karalamalarında kendine bir çözüm mü arıyor anlamak mümkün değil. Hayatı sallamıyor mu yoksa zorla onun içine girmeye mi çalışıyor, önemsiz şeylere kafasını mı takıyor yoksa soyut bir dünyada dinginliği mi yaşıyor asla anlayamıyorum. Kedileri anlamaya gelince çocuk oyuncağı... Yemek istediğimizde yiyoruz, uyumak istediğimizde uyuyoruz, öfkelendiğimizde güç bela kızıyor, ağlamak istediğimizde de çıkmaza düşmüş gibi ağlıyoruz. Hele hele günlük denilen gereksiz şeyle hiç işimiz olmaz. Hakikaten ne gerek var ki? Benim efendim gibi iki yüzlü insanların karanlık odalarda tüm dünyadan özenle gizledikleri asıl yüzlerini bir deftere dökme ihtiyacı hissediyor olması su götürmez bir gerçek. Biz kediler ise günlük hayatımızdaki hem dört temel işimiz (yürümek, durmak, oturmak ve yatmak) hem de diğer işlerimiz olan tuvalet gibi ihtiyaçlarımızı açık açık yapıyoruz. Bizim günlüğümüz hayatımızın kendisi. Bu yüzden gerçek kimliğimizi idame ettirmek için günlük gibi şeylere ihtiyaç duymuyoruz. Zaten günlük tutacak kadar boş vaktim olsaydı o vakti daha faydalı şeyler için kullanırdım, mesela verandada yatmak gibi.

Kanda'da bir yerde akşam yemeği yedik. Çünkü uzun bir süredir alkol almadığımdan kendime iki üç kadeh sake'yi uygun görmüştüm. Bu sabah midemi çok iyi hissediyorum. Sanıyorum ki mide ağrısına en iyi ilaç akşam yemeğinde içilen sake'dir. Taka-diastase falan işe yaramaz. Hakkında ne söylerlerse söylesinler bir faydası yok. İlacın şimdi faydası yoksa ileride de olmayacaktır.

Taka-diastase ilacına böyle acımasızca saldırıyordu. Kendi kendine kavga ediyor gibiydi. Sabahki huysuzluğundan da bir nebze eklemeyi ihmal etmedi. İnsanların gerçek kişiliğini günlüklerinin böyle kısımlarında görebiliriz sanıyorum:

Geçenlerde OO diye bir adam bana kahvaltı etmemenin mideye faydalı olacağını söyledi. Ben de iki üç gün kahvaltı etmedim. Tek sonuç karnımın açlıktan zil çalması oldu. ΔΔ diye birisi ise turşu yemezsem midemin düzeleceğini söyledi. Ona göre mide rahatsızlıklarının en temel sebebi turşuymuş ve eğer turşuyu bırakırsam hemen iyileşecekmişim. Bir hafta boyunca turşuyu ağzıma sürmedim ama herhangi bir gelişme olmadığından tekrar turşuya geri döndüm. XX diye bir arkadaşım ise terapi amaçlı geleneksel karın masajının iyi geleceğini söyledi. Bu öyle normal bir masaj değil. Minagawa ekolüne ait eski yöntemlerle yapılan bu masajı bir iki kez yaptırırsam mide ağrısına dair hiçbir şeyimin kalmayacağını söyledi. Yasui Sokken gibi bir alim bile bu tekniği çok uyguluyormuş. Sakamoto Ryuma gibi büyük adamlar da ara ara bu masajı yaptırıyormuş. Ben de hiç zaman kaybetmeden Kaminegişi'ye doğru yola çıkıp masajımı yaptırdım. Bu tekniğe göre kemiklere de masaj yapılması gerekiyormuş. İç organların yeri bir kereliğine değiştirilmezse tedavi olamayacakmışım. Bu fevkalade zalimce bir masaj yöntemiydi. Vücudumu hamur gibi öyle bir yoğurdular ki geceleri bir daha asla uyuyamayacakmışım gibi bir his doğdu. Oraya da bir daha gitmedim. Başka bir arkadaşım da katı şeyler yememem gerektiğini söyledi. Ondan sonra bir gün boyunca ağzıma sütten başka bir şey sürmedim. O günün gecesi karnımda çıkan daha önce hiç duymadığım garip sesler yüzünden yine tüm gece uyuyamadım. Bir diğer arkadaşım ise diyafram kasımı düzenli nefes alıp vererek hareket ettirirsem iç organlarımın da doğal olarak çalışmaya başlayacağını, midemin de eski haline döneceğini söyledi. Ben de denemekte fayda var diyerek başladım. Bunu da biraz yaptım ama karnımı o kadar tuhaf hissettim ki artık acı çekmeye başladım. Üstelik ara sıra aklıma gelmiş gibi tüm benliğimle nefesimi diyafram ile kontrol etmeye çalışıyordum ama beş altı dakika sonra bunu yapmam gerektiğini unutuyordum. Bunu her an düzenli olarak yapacak olsam ne okuyabilir ne de yazabilir hale gelirdim. Sanatçı bir arkadaşım olan Meitei ise sağlıklı bir mide için benim böyle tuhaf tuhaf nefes alıp verişimi görünce biraz kaba bir şekilde bana erkek adam olup bu karın ağrısını kesmemi söyledi. Bunun üzerine diyafram egzersizleri de geçmişte kaldı. Doktor C diye bir arkadaşım ise Soba denilen karabuğdaydan yapılan ince erişte çorbasını içmemi önerdi. Ben de kâh haşlanmış kâh soğutulmuş bu

erişte çorbasını yemeye başladım lakin bunun da midemi bozmaktan başka bir faydası olmadı. Benim bu geçmek bilmez rahatsızlığım için tüm tedavi yöntemlerini denedim ama hiçbiri işe yaramadı. Sadece geçen gün Donay Efendi ile çıktığımız gece içtiğim üç kadeh sake midemi rahatlatmaya yetti. Bundan sonra her akşam iki üç kadeh sake içmeye karar verdim.

Eminim ki bu da uzun sürmeyecek. Efendimin yüreği benim kedi gözlerim gibi durmadan sağa sola dönüyordu. Yaptığı hiçbir şeyi devam ettiremeyen bir adamdı. Üstelik, günlüğünde bu mide rahatsızlığı hakkında bu kadar endişeleniyor olmasına rağmen dışarıda bu rahatsızlığı ile övünmesi çok tuhaf.

Geçen gün Bilmemkim Hoca diye bir öğretmen, ziyarete geldi. Biraz inceledikten sonra netice itibariyle tüm hastalıkların biraz irsî olduğunu biraz da kendinden kaynaklandığına dair savını anlatmaya başladı. Bu konuda bir hayli araştırma yapmış gibi görünüyordu, o kadar akla yatkın ve mantıklı şeyler söyledi ki adama hak vermekten kendimi alıkoyamadım. Acınacak şey doğrusu, benim efendimde bu savı çürütecek ne beyin ne de akademik altyapı mevcuttu. Gelgelelim efendim belki de bu rahatsızlıktan muzdarip olanın kendisi olması dolayısıyla altta kalmak istemiyormuş gibi bir ifadeyle alakasız bir şekilde şunu söyledi: "Savınız oldukça ilginç, ama biliyor muydunuz Carlyle da mide rahatsızlığı çeken bir insandı?" bunu derken sanki Carlyle'ın mide rahatsızlığı çekmesinin kendisininkini de entelektüel bir seviyeye taşıdığını sanıyordu. Arkadaşı da yanıtladı,

"Carlyle'ın yaşadığı mide rahatsızlığı, midesi bozulan herkesi Carlyle yapmaz." Bunun üzerine efendim sessiz kaldı. Bu vesileyle, aslında beyhude bir çaba olmasına rağmen mide rahatsızlığından kurtulmaya çalışırken bu akşamdan itibaren alkol tedavisine başlayacağını da söylemesi fevkalade nüktedan. Şimdi fark ettim de bu sabahki çorbayı o kadar çok içmesinin sebebi de önceki gece Donay Efendi ile felekten çaldıkları geceden dolayı olmalı. Ben de o çorbadan biraz içmek istemeye başladım şimdi.

Ben bir kediyim ama bulduğum her şeyi de yerim. Ne faytoncunun kedisi Kara gibi ara sokaklardaki balıkçılara ziyarete gidecek kadar mecalim var ne de Tekir gibi yeni sokakları keşfedecek kadar lüks içinde yaşıyorum. Tekir'in ev sahibi, zengin insanlara iki telli harp dersi veriyormuş. Bu yüzden yemek seçme gibi bir lüksüm yok. Çocukların yerken döktüğü ekmek kırıntılarını yiyorum veya

şekerleme kavanozunda arta kalanları yalıyorum. Bir kere salt meraktan turşu yemeğe kalkıştım ama o kadar berbat bir tadı vardı ki turşu dışındaki hemen hemen her şey yenilebilir bir hale geldi. "Onu sevmiyorum, bu iğrenç," gibi sözler söylemek bir öğretmenin evinde kalan benim gibi bir kedi için hiç yakışık almıyor. Efendimin anlattığına göre bir zamanlar Fransa'da yaşayan Balzac diye bir yazar varmış. Bu adam çok büyük bir lüks içinde yaşıyormuş. Ama öyle normal lüks değil, kelime lüksü. Yazarların sahip olduğu türden bir kelime lüksü. Günlerden bir gün yazmakta olduğu bir kitaptaki karaktere isim arıyormuş. Bir çok isim denemiş ama hiçbirini beğenememiş. O esnada bir arkadaşı ziyaretine gelmiş ve birlikte dışarı yürüyüşe çıkmışlar. Arkadaşı neden dışarı çıktıklarını anlamamış bir vaziyette peşinden gelirken Balzac, romanı için uygun bir isim aramaktaymış. Hiçbir şey söylemeden dükkanların tabelalarına bakarak sokakları arşınlamaya devam ediyormuş. En sonunda yine hoşuna giden bir isim bulamamış. Hava iyice kararmış ama arkadaşıyla hâlâ sokaklarda isim arıyormuş. Arkadaşı da hâlâ anlam veremediği bu yürüyüşe devam ediyormuş. Nihayetinde bu iki adam sabahtan akşama kadar tüm Paris'i karış karış gezmişler. Artık geri dönerlerken Balzac'ın gözü terzi dükkanının tabelasına çarpmış. O tabelada Marcas diye bir isim yazıyormuş. "İşte bu işte bu, buldum işte. Marcas ne de güzel bir isim. Hele bir de başına Z ekleriz. Z. Marcas. Z harfi olmazsa olmaz. Hakikaten muazzam. Bugüne kadar kendi uydurduğum isimlerin hiçbiri iyi olmamıştı. Çok yapay geliyordu. Bu sefer nihayet beğenebildiğim bir isim buldum," demiş Balzac, sevinç içinde, arkadaşını bir isim için bunca yol yürütmüş olduğunu unutarak. Kitabındaki bir karakterin ismi için bütün gün Paris'te sokaklarda gezinmek büyük bir lüks olsa gerek. Böylesi bir lüks için ihtişam gerek, ancak midye gibi içine kapanık olan efendim gibi birinin evinde kalan bir kedi olarak böyle bir lüks bana fazla gelir. Ne olursa olsun. Ben karnımı doyurduğum sürece gerisi önemli değil diye düşünüyor olmam da büyük ihtimalle yaşadığım çevreden kaynaklanıyor. Dolayısıyla şimdi o çorbadaki pirinç kekini yemek istiyor olmam kesinlikle lüks hevesinden kaynaklanıyor değil, ne bulursam yerim diye düşündüğüm için efendimin yarım bıraktığı yemeği kafama koydum. Belki hâlâ mutfakta duruyordur. İyisi mi mutfağa gidip bir bakayım.

Tıpkı bu sabah gördüğüm gibi, rengi de tamamen aynı. İtiraf edeyim bu pirinç keki denen şeyi daha önce hiç yemedim. Dışarıdan bayağı lezzetli görünüyor. Hafiften tedirgin olmadım değil. Ön patilerimle pirinç kekine yapışmış olan sebzeleri kenara ittim. Tırnaklarım pirinç kekine bulanmış yapış yapış olmuştu. Kokusu da tavanın dibine yapışmış pilav gibi kokuyordu. Yesem mi yemesem mi diye tereddüt ederken etrafı bir kolaçan ettim. Etrafta hiç kimsenin olmaması iyi bir şey miydi yoksa kötü bir şey mi bilemedim. Ossan, yılbaşı yılsonu fark etmeksizin hep aynı yüz ifadesini takınıyordu. Şu anda dışarıda badminton oynamakla meşguldü. Çocuklarsa arka odada "Tavşan pabucu yarım, çık dışarıya oynayalım," diye şarkı söylüyordu. Bunu yiyeceksem şimdi yemeliyim. Bu şansı kaçırırsam pirinç kekinin tadını öğrenemeden bir yılı merak içinde geçirmek zorunda kalacağım. İşte tam da o anda, sadece bir kedi olmama rağmen gerçekliğin ne olduğunu kavradım. Kaçırılmayacak bir fırsat geldiğinde o şeyi istemiyor olsak bile biz hayvanlar içgüdüsel olarak ona doğru yöneliyoruz. Aslına bakılırsa bu pirinç kekini yemek istiyor değildim. Kasenin içindeki şeyi inceledikçe bu rahatsızlık verici durum beni daha da huysuzlandırıyordu. Ossan'ın şu anda kapıyı açıp içeri girmesini veya çocukların buraya doğru gelen ayak seslerini işitmeyi o kadar çok isterdim ki. Hiç tereddüt etmeden bu kasenin başından ayrılırdım ve tüm yıl boyunca bir daha pirinç kekini aklımın ucundan bile geçirmezdim. Ama ne gelen var ne giden. Ne kadar tereddüt edersem edeyim kimsenin geleceği yoktu İçimdeki ses "Ye şunu artık!" diye beni zorluyordu. Kasenin içine doğru başımı uzatırken hâlâ odaya birinin girmesi için dua ediyordum. Yine kimsecikler yoktu. Artık yemekten başka çare yok dedim. Kedi vücudumu iyice kaseye yaklaştırıp pirinç kekinden bir lokmayı ağzıma atıverdim. Isırdığım bir çok şey ağzımdan kolayca ayrılırdı. Ama o da nesi! Bu kadar yeter deyip dişimi bu şeyden ayırmaya çalıştım ama ayrılmıyordu. Daha düzgün ısırayım da ağzımdan düşsün diye uğraştım ama düşmüyordu da. Bu pirinç kekinin kötü bir iblis olduğunu anlamak için çok geç kalmıştım. Tıpkı bataklığa düşmüş bir insanın çırpındıkça daha da batması gibi ben de ağzımdaki şeyden kurtulmaya çalıştıkça bu şey daha da ağzıma yapışıyordu. Isırdıkça ağzımda daha da ağırlaşıyor, çenem hareket etmekte daha da zorlanıyordu. Dişlerimin tepki verdiğini hissedebiliyorum ama

devamı yok. Sanatçı adam veya Meitei Hoca, efendime tutucu birisi gibi ithamlarda bulunurken gerçekten de bir bildikleri varmış. Bu pirinç keki de tıpkı efendim gibi tutucu. Ne kadar ısırırsam ısırayım bir türlü koparamıyorum. İşte tam da o anda ikinci bir gerçekliği kavradım. Tüm hayvanlar yine içgüdüsel olarak kendileri için neyin iyi neyin kötü olduğunu bilirler. Az önce gerçek bilgiden iki tane edindim ama ağzımdaki yapış yapış pirinç keki yüzünden kendimi rahata ermiş hissedemiyorum. Dişlerim pirinç kekine iyice batmış durumda olduğu için çıkarmaya çalıştıkça daha çok acıyor. Bir an önce şunu ısırıp burdan tüymezsem Ossan gelecek. Çocuklar da şarkı söylemeyi kesmiş gibi görünüyor. Kesin mutfağa geliyorlardır. Kuyruğumu bir sağa bir sola salladım ama faydası yok. Sonra kulaklarımı havaya diktim ama onun da bir faydası olmadı. Biraz düşününce fark ettim ki ne kuyruğumun ne de kulaklarımın bununla bir alakası var. Bunu fark edince kuyruğumu sallamayı da kulaklarımı dikmeyi de bıraktım. Nihayet ağzımdaki şeyden kurtulmak için patilerimi kullanmayı akıl ettim. Öncelikle sağ patimi ağzıma getirip güzelce bir ovaladım. Öyle ovalayarak düşecek gibi değildi. Sonra sol patimi kaldırıp ağzımın kenarında hızlıca daireler çizdim. Böyle amatör işlerle bu büyüyü bozamazdım. Bunu başarmak istiyorsam sabırlı olmalıyım diyerek sağ ve sol patilerimi değiştirerek ovalamaya devam ettim. Ama nafile. Dişlerim hâlâ pirinç kekine bulaşmış vaziyetteydi. İyice sabırsızlanarak iki patimi birden kullanmaya başladım. O anda arka ayaklarımın üzerinde durabildiğimi fark ettim. Gariptir ki kedi değilmişim gibi bir his doğdu içimde. Artık kedi olup olmadığımın bir önemi yoktu. Ne olursam olayım ağzımdaki bu berbat şeyden bir şekilde kurtulmam gerektiğini düşünerek yüzümü parçalayacak gibi hışımla ağzıma vuruyordum. Patilerimle yüzüme o kadar şiddetli vuruyordum ki dengemi kaybedip yere düştüm. Her düştüğümde dengemi tekrar kazanmak amacıyla arka ayaklarımın üstünde durmaya çalıştığım için mutfağın içinde bir o yana bir bu yana gidip gelmeye başlamıştım. Bir yandan da iki ayağımın üstünde böyle ustaca durmayı becerebilmekten ötürü kendimle gurur duyuyordum. O esnada üçüncü bir gerçeklikle karşı karşıya geldim. Tehlike arz eden durumlarda kişi olağan anlardaki yetenek seviyesini aşabilir. İşte buna İlahî *Yardım* denir. İlahî *Yardım* tam da ihtiyacım olan bir anda gelmişti. Ben bu yardımı da alarak güç bela

bu pirinç kekinden kurtulmaya çalışırken arka taraftan ayak sesleri işittim. Birisi mutfağa geliyor olmalıydı. Burada bir insanla karşılaşırsam çok fena olur diyerek hızlıca mutfaktan çıktım. Ayak sesleri giderek yaklaşıyordu. İlahî *Yardım* birazcık daha fazla olsaydı iyiydi ama ne yazık ki yeterli gelmedi. Nihayetinde çocuklara yakalandım. "Aa, bak sen şuna, kedi yılbaşı çorbasındaki pirinç kekini yiyerek dans ediyor," diye bağrışmaya başladılar. Bu bağrışmayı ilk duyan da Ossan oldu. Elindeki raketi de badminton topunu da alıp mutfağın arka giriş kapısından "Aaaa," diye bağırarak içeri daldı. Ardından da hanımefendi ipek kimonosuyla içeri girip "Ne yaramaz bir kedi böyle!" diye haykırdı. Onun ardından da efendim çalışma odasından gelip "Seni gerizekalı kedi," diye bağırdı. Bunu eğlenceli bulan tek kişi çocuklardı. Diğerleri de kendilerini tutamayıp kahkahayı patlatıverdi. İyice sinirlendim, canım acıyordu, dans etmeyi de bırakamıyordum. Yorulmuştum. Nihayet gülmeyi kesecekleri anda kızlardan beş yaşında olanı "Bu kedi de bayağı komikmiş," deyince diğerleri tekrar gülmeye başladılar. İnsanların ne kadar zalim olabileceğine daha önce birkaç kez tanık olmuştum ama onlardan bu kadar tiksindiğimi ilk kez hissediyordum. Üstelik İlahî *Yardım* da ortalıktan kaybolmuştu. Dolayısıyla yine dört ayağımın üstündeydim ve iyice rezil olmuş bir vaziyette öylece duruyordum. Beni göz göre göre ölüme terk etmeyeceğini bildiğim efendim nihayet acıyan gözlerle "Off şunun ağzındaki prinç kekini al artık," diye Ossan'a seslendi. Ossan ise biraz daha dans ettirsek olmaz mı dercesine hanımefendiye bakıyordu. Hanımefendi de dans etmemi izlemek istiyor gibiydi ama o da ölmemi göze alamıyordu. Efendim ikinci kez, bu sefer daha da öfkeli bir tonla "Hemen almazsan geberip gidecek, al şunun ağzından keki," diye bağırdı. Ossan da sanki uykudan henüz uyandırılmış gibi boş bir yüz ifadesi takınarak elini ağzıma uzatıp pirinç kekini çıkarmaya girişti. Ben Donay Efendi falan değildim ama o an ön dişlerimin tümünün düşeceğini sandım. O kadar acıyordu ki, pirinç kekinin içine saplanmış halde duran dişlerimin oradan çıkarken verdiği acıyı tarif etmem mümkün değil. Tam o esnada dördüncü gerçekliği de öğrenmiş oldum: Refaha ermek için önce acı çekmek gerekir. Ağzımdaki o şeyden kurtulduktan sonra etrafıma bir dönüp bakınca herkesin çoktan odasına çekildiğini ve her şeyin normale döndüğünü gördüm.

Kendimi bu kadar rezil ettikten sonra Ossan'ın o küçümseyici tavırlarına katlanmam mümkün değildi. Biraz kafamı dağıtmak ve rahatlamak için Tekir'i ziyarete gitmeye karar verdikten sonra mutfağın arka kapısından dışarı çıktım. Komşu kedi Tekir, bu mahallede güzelliğiyle bilinen oldukça meşhur bir kediydi. Ben bir kedi olduğumdan eminim ama her türlü duyguyu anlayabilecek bir gönül yapısına sahibim. Daima efendimin o limon yemiş suratıyla Ossan'ın kibirli bakışlarını incelemek beni bir hayli sıkıyordu doğrusu. Hal böyle olunca ben de Tekir'in yanına gidiyordum; havadan sudan konuşup birlikte muhabbetin dibine vuruyorduk. Onunla konuşurken zamanın nasıl geçtiğini fark etmiyordum, yüreğim bir anda yumuşayıveriyor, tüm dertlerimden ve tasalarımdan uzaklaşmış buluyordum kendimi. Adeta hayata yeniden gelmiş gibi hissediyordum. Kadınların hayatımızdaki etkisi hakikaten de inanılmaz. Tahta fraktinin aralığından orada mı acaba diye bir bakayım derken, boynunda yılbaşı atkısı ile Tekir, verandasında tüm zerafetiyle oturuyordu. Sırtının o yuvarlak şeklini kelimelerle anlatmak mümkün değil. Sırtının yuvarlaklığında fevkalade bir güzellik vardı. Gerek kuyruğunun kıvrımı olsun gerek ayaklarını bükme şekli gerekse kulaklarının o kendini salmış vaziyeti. Güzelliği dillere destandı. En çok güneş alan noktada tüm sıcaklığıyla orada öylece otururken vücudu, sessizliğin asaletini temsil ediyor gibiydi. En güzel gülleri bile kıskandıracak kadar parlak duran tüyleri ise bahar güneşinin altında, rüzgar esmiyor olsa bile asaletle dalgalanıyormuş gibi görünüyordu. Bir süre öylece durup onu izledim, tam kendime geldiğimde ise kısık bir sesle "Tekir, Tekir," diye seslenerek ön patilerimi ileri uzattım.

"Aa, Hocam," diyerek verandadan indi Tekir. Kırmızı atkısına takılı duran küçük çanın sesi kulaklarıma kadar geliyordu. Demek yılbaşı gelince sana çan bile takıyorlar öyle mi, ne kadar da güzel bir sesi varmış diye kendi kendime hayranlık izhar ederken, Tekir yanıma kadar gelip "Hocam, yeni yılınız kutlu olsun," dediği esnada kuyruğunu sol tarafa savuruyordu. Biz kedi ırkı arasında, iki kedi selamlaşırken önce kuyruklarını havaya diker sonra da yavaşça sola savurur. Bu mahallede bana hocam diye seslenen tek kişi Tekir'di. Daha önce de söylediğim gibi hâlâ bir adım yok ama öğretmen evinde kaldığım için bana hocam diye seslenip saygı gösteren Tekir

gibi bir tanıdığım var. Bana hocam diye seslenmesinden rahatsızlık duymadığım için de bozuntuya vermeden karşılık veriyorum.

"Senin de kutlu olsun, süsün çok hoş görünüyor."

"Evet, geçen yılın sonunda ev sahibem bana hediye olarak aldı, çok güzel değil mi?" derken çın çın ses çıkarıyordu çanıyla.

"Gerçekten çok hoş, ben hayatımda hiç böyle bir süs görmedim."

"Gerçekten mi, mahalledeki herkes takıyor bunlardan," diyerek daha sesli çalmaya başladı. "Çok güzel değil mi, ben çok mutluyum." Giderek daha da sesli çalmaya başlıyordu.

"Efendin seni hakikaten çok seviyor olmalı," derken kafamda kendi efendimle kıyaslayıp kıskançlıkla iç geçirdim.

"Evet, gerçekten de öyle. Beni kendi çocuğu kadar çok seviyor." Tüm masumiyetiyle gülerken bunları söyledi. Kediler gülmez diye bir şey yok. İnsanlar tek gülenin kendileri olduğunu düşünürken aslında büyük bir yanılgı içindeler. Ben gülerken burnumun deliğini üçgen şekline getiririm ve boğazımı titretirim. İnsanların anlamasını beklemiyorum zaten.

"Ev sahibin nasıl birisi"

"Ev sahibim mi, ne kadar tuhaf. Ev sahibim değil, sahibem. Kendisi iki telli harp sanatçısı."

"Onu ben de biliyorum ama işte, yani sosyal statüsü nedir? Bayağı yüksek mertebeli bir aileye mensupmuş.

"Yaa,

Beyaz çamlar, seni beklerken burada...

Shoji'nin* ardından duyulan, Tekir'in sahibesinin harp çalarken söylediği şarkıydı bu.

"Sesi çok güzel değil mi?" diye böbürleniyordu Tekir.

"Güzel gibi ama ben pek anlamam. O çaldığı şey tam olarak ne acaba?"

"O mu? O bir şey işte. Ev sahibem onu çalmayı çok seviyor. Bu arada tam 62 yaşında ya. Bayağı dinç görünüyor değil mi?"

Altmış iki yaşında hâlâ hayatta olduğuna göre bir hayli dinç olmalı. Tekir'e "Hmm," diye karşılık verdim. Karşılık vermekte biraz gacikmiş gibiydim ama düzgün bir cevap da veremediğim için yapacak bir şey yoktu.

---

* Japonların sürgülü kâğıt kapıları. -çn.

"Üstelik eskiden gerçekten de yüksek bir aileden geliyormuş. Sürekli anlatır da.

"Öyle mi. Neymiş eskiden?"

"13. Shogun'un karısı olan Tenshoin hanımefendinin özel sekreterinin kız kardeşinin damadının annesinin yeğeninin kızıymış."

"Neymiş?"

"İşte, 13. Shogun'un karısı olan Tenshoin hanımefendinin özel sekreterinin kız kardeşinin damadının..."

"Anlaşıldı, dur bir dakika. 13. Shogun'un karısının kız kardeşinin özel sekreterinin..."

"Hayır ya öyle değil. 13. Shogun'un karısının özel sekreterinin kız kardeşinin..."

"Pekala, anladım. 13. Shogun'un karısı olan Tenshoin hanımefendinin..."

"Eee,"

"Özel sekreterinin..."

"Eee,"

"Damadının,"

"Kız kardeşinin damadının,"

"Aynen aynen karıştırdım. Kız kardeşinin damadının..."

"Annesinin yeğeninin kızıymış."

"Annesinin yeğeninin kızı mıymış?"

"Aynen öyle, anladın mı şimdi?"

"Hayır, kafam o kadar karıştı ki kim kimin nesiymiş bilemiyorum. Kısaca Tenshoin hanımefendinin neyi oluyormuş?"

"Sen de hiç anlamıyorsun ya. Deminden beri söylüyorum ya. Tenshoin hanımefendinin özel sekreterinin kız kardeşinin damadının annesinin yeğeninin kızıymış diye."

"Şimdi tamamen anladım."

"O kadar da zor değilmiş, değil mi?"

"Eh işte." Artık havlu atmıştım. Bazen böyle ufak yalanlar söylemek gerekebiliyor.

Shouji'nin ardından iki telli harpın sesi kesilince ev sahibesi "Tekir, Tekir. Gel buraya yemek vakti," diye seslendi. Tekir de bir hayli sevinmiş gibi bir ifadeyle "Ev sahibem beni çağırıyor, gitmem gerek. Kusura bakma olur mu?" dedi. Zaten olmaz desem elime ne geçecekti ki?

"Yine gel de böyle takılalım olur mu?" diye de ekledi. Boynundaki çan bir sağa bir sola sallanıp ses çıkarırken Tekir de bahçenin sonuna kadar gitti. Neden sonra birden geri dönüp "Bugün rengin bayağı soluk görünüyor, bir şey mi oldu yoksa?" diye endişeli gözlerle sordu. Pirinç keki yerken boğazımda kaldı ben de dans ettim diyecek halim olmadığı için "Mühim bir mevzu değil, bu sıralar fazla düşünüyorum da başım biraz ağrıyor o kadar. Seninle konuşmak kendimi iyi hissettiriyor diye buraya geldim zaten," dedim.

"Çok geçmiş olsun. Görüşmek üzere," dedi. Giderken benden ayrılmayı hiç istemiyor gibi görünüyordu. Bu da pirinç keki faciasından sonra moralimi yerine getirebilen yegane ilaç oldu benim için.

Dönerken bizim o çay bahçesine bir uğrayayım diye düşünüp buz sarkıtlarının eriyip su birikintisine dönüştüğü yerlere basarak ilerledim. Çitlerin arasındaki boşluğa kafamı sokup etrafa şöylece bir bakınınca Faytoncunun kedisi Kara'yı yine solmuş beyaz çam yaprakları üzerine kurulmuş, sırtını küçük bir tepecik gibi şişirmiş esniyorken gördüm. Son zamanlarda Kara'yı görünce öyle korku falan hissetmiyordum, ama onunla konuşmak çok yorucu geldiği için onu görmezden gelip önünden geçmeye davrandım. Kara öyle bir kediydi, başka birisinin kendini aşağıladığını hissettiği anda asla altta kalamazdı. Kesin bir şeyler söylerdi, karakteri böyleydi çünkü.

"Hop, ismi olmayan herif, bu sıralar burnun baya havalarda bakıyorum. Bir öğretmenin evinde kalıyo ve onun verdiği yemekleri yiyo olsan bile bu kadar kibirli olamassın. Hem komik de değil, benle dalga geçmeye çalışıyosan," görünüşe göre Kara benim ünlü olduğumu hâlâ bilmiyor gibiydi. Anlatmak isterdim ama kolay kolay kafası basacak birisi olmadığı için selam verip bir an önce ondan uzaklaşayım dedim.

"Yeni yılın kutlu olsun Kara. Bakıyorum da her zamanki gibi neşen yerinde," diyerek kuyruğumu havaya kaldırıp yavaşça sola kırdım. Kara ise ne kuyruğunu kaldırdı ne de selam verdi.

"Ne kutlu olması? Yeni yılımı yıl ortasında mı kutlayacaksın? Aklını başına topla. Şimdi yıkıl karşımdan seni kulpu kırık çaydanlık." Aklımı başıma devşirmemi söyleyerek bana kulpu kırık çaydanlık demesi bir hayli aşağılayıcı olmalıydı. Ama neyse ki bu hakareti ben tam olarak anlamadım.

"Ya tam anlamadım da kulpu kırık çaydanlık ne anlama geliyor acaba?"

"Sana burda hakaret ediliyo ve sen de ne demek olduğunu mu soruyon. İşte bu yüzden sana yılbaşı puştu diyolar." Yılbaşı puştu, kulağa biraz şiirsel geliyor ama anlamı az önceki kulpu kırık çaydanlıktan daha belirsiz. Bunun anlamını da soracaktım ama net bir cevap vermeyeceği kesin olduğu için hiçbir şey söylemeden öylece karşısında dikildim. Giderek daha tuhaf hissetmeye başlamıştım. Tam o anda Kara'nın sahibinin karısı tiz bir sesle çığlık attı. "Yaa, raftaki somon dilimi kaybolmuş. Eyvah. O baş belası kara kedi yine mi aldı yoksa? Onu bir elime geçirirsem kemiklerini kıracağım," diye bağırıyordu. Çığlıklarıyla sakin bahar havasını hiç tereddüt etmeksizin sarsarak doğanın dinginliğini yerle bir etmişti. Kara ise tüm arsızlığıyla istediğin kadar bağır dercesine bir surat ifadesine büründü. Dörtgen şeklindeki çenesini ileri uzatarak, "Şunu duydun mu sen de?" anlamında bir işaret yaptı. O ana kadar Kara ile konuşurken hiç fark etmemiştim ama şimdi dikkatlice bakınca patilerinin ve tırnaklarının arasında dikkatsizce kesilmiş somon parçaları ve lekeleri görünüyordu.

"Yine her zamanki gibi devam öyle mi?" diye sorarken o ana kadarki tartışmamızı bir kenara koyuvermiştim. Kara'ya yine her zamanki övgü dolu kelimeleri kullanmaya başladım. Ama Kara öyle kolay kolay neşesi yerine gelen türden biri değildi.

"Yine derken! Ne demek istiyon? Bir iki parça somonun neresi her zamanki. Karşındakini aşağılamayı kes. Bana bugüne bugün Kara Çekçek derler." Bunları söylerken sağ ön patisini omuz yüksekliğine kaldırıp yumruk atacakmış gibi bir pozisyon aldı.

"Senin Kara olduğunu başından beri biliyordum zaten," dedim.

"Madem biliyodun, niye her zamanki dedin? Ne demek oluyo şimdi bu?" Öfkeden fırın ateşi gibi sıcak nefesiyle yüzüme üflüyordu. Kedi değil de insan olsaydık şimdi yakama yapışmış olurdu. Hafiften ürperip içten içe korkmaya başladığım anda evdeki kadın tekrar bağırdı.

"Bey, bey. Nishikawa. Duyuyor musun? Sana diyorum. Bir şey söyleyeceğim. Eve gelirken yarım kilo et al da gel. Tamam mı, anladın mı? Etin sert olmayan kısımlarından yarım kilo tamam mı?" diye kocasına et siparişi verirken tüm mahalleyi ayağa kaldırdı.

"Yılda hepi topu bir kez et siparişi verir, onu da böyle tüm mahalleye duyurur. Komşularına et ile hava atacak kadar kibirli bir kadını kim ne yapsın?" Kara, ev sahibinden böyle yakınırken dört patisi üzerinde gerindi. Bense cevap bile vermeksizin öylece durdum. "Yarım kilo et ise sorun değil, farkına bile varmazlar. Zatten elden bir şey gelmez. İyisi mi gidip bir alayım bakalım. Sonra yerim," diye Kara kendi kendine emir veriyordu.

"Bu seferki hakikaten büyük bir ziyafet olacak. Tam ağzına layık," diyerek Kara'yı bir an önce gönderip ondan kurtulmayı umuyordum.

"Bu işin senle bi alakası yok. Ne kadar çok konuşuyon, kes sesini," diye karşılık verdi. Sonra birdenbire güçlü arka ayaklarıyla yerdeki kırık buz sarkıtlarının üstünden atladı. Sarkıtlardan kopan birkaç küçük parça suratıma geldi. Ben şaşkınlık içinde vücuduma sıçrayan çamurları temizlemeye çalışırken Kara kaşla göz arasında çitten atlayıp görünürden kayboldu. Büyük ihtimalle Nishikawa'nın getirdiği et parçasında gözü olmalıydı.

Eve geri döndüğümde dikkatimi çeken ilk şey evde esen bahar havası ve tatami* odasından gelen efendimin neşeli kahkaha sesiydi. Bunun sebebini öğrenmek için verandadan içeri girip efendimin dizinin dibine oturdum. Odada, daha önce hiç görmediğim bir misafir oturuyordu. Saçları temiz ve taranmış, pamuk kimonosunun içine yine pamuktan yapılmış bir tür yelek olan hakama giyiyordu. Son derece ciddi görünen bu adam bir öğrenciye benziyordu. Efendimin lakalı ahşap sigara setinin hemen yanında yerde duran kartvizite bir bakınca bu adamın adını ve Donay Efendi ile olan alakasını anlamış bulundum. Öğrencinin adı Bilge Poyraz'dı** anlaşılan. Efendim'le olan konuşmasına orta yerden kulak misafiri olduğum için ne hakkında konuştukları biraz muammaydı. Yine de daha önce gelen sanatçı öğrenci Meitei ile alakalı olduğunu anlamıştım.

"Sonra da pek komik bir fikrim var, sen de kesin benimle gelmelisin dedi," bu misafir sakin bir ses tonuyla anlatıyordu.

---

* Eski japon tarzı bir döşeme türü. -çn.

** Burada karakterin isminde 4 *kanji* var. Bunların anlamı teker teker: aşmak, bilgi, doğu, rüzgâr. Birleştirince böyle bir isim tercihi belirdi; ama daha iyisi bulunabilir. -çn.

"O bahsettiğin Batı tarzı restorana gidip öğle yemeği yemenin neresi komikmiş?" derken efendim çay dökmek üzere çaydanlığı misafire doğru uzatırken misafir de bardağını uzattı.

"Bilmem, neyin komik olduğunu o an anlayamadım ama işin içinde o adam varsa kesin eğlenceli bir şey olur diye düşündüm..."

"Sonra birlikte gittiniz öyle mi? Anlıyorum."

"Evet, ve çok da şaşırdım." Efendim ben sana demiştim gibi bir ifade ile yavaşça benim kafama vurdu. Hafiften acımadı değil.

"Kesin yine aptalca bir maskaralık yapmıştır. O adamın alışkanlığı bu," dediği anda birden Andrea del Sarto olayını hatırladı.

"Sen farklı bir şeyler yemek ister misin bakalım diye sordu bana."

"Kendisi ne yedi?"

"Önce menüye bakıp yemekler hakkında uzun uzun anlattı."

"Sipariş vermeden önce mi?"

"Aynen."

"Sonra?"

"Sonra boynunu hafifçe çevirip garsonu çağırdı. 'Farklı bir şeyler yok mu acaba?' diye garsona sorunca garson da hiç altta kalmadan 'Fırında ördek ve dana pirzolamız var efendim,' dedi. Bunu üzerine hocam 'Dünyanın yolunu burada öyle sıradan şeyler yemek için mi geldik yani?' diye çıkıştı. Garson çocuksa sıradandan neyi kastettiğini anlamamış bir vaziyette garip bir surat ifadesi takınıp sessizce durdu."

"Tabii ya, çok normal."

"Sonra hocam bana dönüp 'Bir gün Fransa'ya veya İngiltere'ye gidecek olursan *Tenmei* veya *Manyou* usulü hazırlanmış yemeklerden istediğin kadar yiyebilirsin. Ama Japonya'da sanki hepsi anlaşmış gibi tamamen birbirinin aynı. Batı tarzı bir restorana hiç gidesi gelmiyor insanın,' dedi büyük bir heyecanla. Hocam Avrupa'ya daha önce hiç gitti mi acaba?"

"Meitei Hoca seyahat falan etmez. Parası da var zamanı da. Gitmek istese hemen kalkıp gidebilir. Genelde gitmeyi planlıyorum der ve sonra gelecek zaman kipini geçmiş zamana çevirip şık bir latifeymiş gibi anlatır." Bunları söyleyince efendim çok zekice bir şaka yapmış gibi kendi kendine kahkaha attı. Misafir ise hiç oralı olmadı.

"Gerçekten mi? Ben gerçekten gittiğini sanmıştım. Ciddiye alıp saygıyla dinledim o kadar. Üstelik salyangoz çorbası ve kurbağa yah-

nisi gibi yemekleri sanki kendi gözleriyle görmüş gibi anlatmakla bitiremiyordu."

"Onu da başka birinden duymuş olmalı. Yalan söyleme konusunda kimse eline su dökemez zira."

"Öyle görünüyor," dedikten sonra vazodaki fulyalara göz gezdirdi. Biraz hayal kırıklığına uğramış gibiydi.

"Komik fikri bu muydu yani?! diye sordu efendim.

"Hayır, bu daha başlangıç kısmı. Asıl kısmı bundan sonra."

"Hmm, anlat bakalım." Efendim merakla karışık bir cevap verdi.

"Salyangoz çorbası ve kurbağa yahnisi yok madem, biz de buranın koftisine tamah edelim bari ne dersin. Ben de hiçbir fikrim olmadan ona ayak uydurup aynı şeyi sipariş ettim."

"Kofti kulağa biraz tuhaf geliyor."

"Hakikaten çok tuhaf ama hocam o kadar ciddi bir şekilde söyledi ki o an bana hiç tuhaf gelmedi," dedi misafir. Dikkatsizliği için efendimden özür diliyormuş gibi göründü.

"Sonra ne oldu?" diye sordu efendim umursamazca. Misafirinin özür diler tavrını bile fark etmemiş gibiydi.

"Sonra garsonu çağırıp iki kişilik kofti menüsü sipariş etti. Garson da 'Köfte mi?' diye sormaya kalktı. Hocam da son derece ciddi bir ifadeyle 'köfte değil kofti olacak,' dedi."

"Anladım. Şu kofti denilen yemek hakikaten de var mıymış?"

"Ben de durumu bayağı tuhaf karşıladım ama hem hocam gayet soğuk bir şekilde ısrar ediyordu hem de Batı tarzı bir restoranda bulunuyorduk. Üstelik o an hocamın Avrupa'da bulunmuşluğu olduğuna tüm kalbimle inanıyordum. Dolayısıyla garsondan çok hocamdan yana oldum. Garsona 'köfte değil kofti olacak' diye ısrarla çıkıştım."

"Garson ne yaptı peki?"

"Ya garson, şimdi düşününce hakikaten bayağı komikmiş, bir süre düşündü. Sonra 'Gerçekten çok üzgünüm efendim ama şu anda elimizde hiç kofti yok. Arzu ederseniz iki kişilik köfte menüsünü hemen servis edebilirim,' dedi. Hocam da gerçekten çok yazık der gibi bir ifadeyle 'O zaman buraya kadar gelmemize değdiğini söyleyemem. Bize kofti ayarlamanın bir yolunu bulamaz mısın?' diye sorarak garsonun eline biraz bozuk para sıkıştırdı. Bunun üzerine garson da 'Şefe bir danışıp hemen dönüyorum,' diyerek içeri gitti."

"Canı bayağı kofti çekmiş görünüyor, değil mi?"

"Bir süre sonra garson geri döndü ve 'Çok üzgünüz ama siparişiniz biraz zaman alacak gibi görünüyor,' dedi. Meitei Hoca da sakince 'Zaten yılbaşına henüz girdik. Önümüzde beklemek için koca bir sene var. Biraz bekleyelim de yiyelim şu koftileri,' derken Avrupa tarzı takım elbisesinin cebinden sigarasını çıkarıp tüttürmeye koyuldu. Ben de elden bir şey gelmez bari biraz gazete okuyayım diyerek cebimden Japonya Gazetesi'ni çıkarıp okumaya başladım. Sonra garson tekrar şefe danışmak üzere içeri döndü."

"İnsanlara bir hayli zahmet vermişsiniz," derken efendim savaş haberlerini okurkenki gibi heyecanla öne eğildi.

"Bunun üzerine garson yine gelip, 'Bu sıralar kofti malzemeleri bulmakta zorlanıyoruz. Kameya'ya da gitsek Yokohama'daki 15. Sokağa da gitsek bu malzemeleri bulmamız oldukça zor. Dolayısıyla üzülerek söylüyorum ki bugün size bu yemeği servis etmemiz mümkün görünmüyor,' deyince hocam da, 'Bak bu olmadı işte. Buraya kadar geldik,' dedi. Sonra bana dönüp tekrar tekrar bunu söyledi. Benim de bir şey söylemem gerekiyordu. Ben de 'O kadar yol geldik, gerçekten çok yazık,' deyip hocama uydum."

"Aynen öyle," dedi efendim. Aynen öyle olan neydi ben anlamadım.

"Bunun üzerine garson çok üzgün bir ifadeyle 'Malzemeler geldiğinde istediğiniz an misafirimiz olabilirsiniz efendim," dedi. Hocam da gelecek olan malzemelerin tam olarak ne olduğunu sordu. Garson çocuk da verecek bir yanıt bulamayınca gülmekle yetindi. Bu malzeme Japon yazınının naçizane şairleri mi yoksa diye üsteleyerek sorunca, garson yine cevap vermedi. 'Öyleyse o malzemeleri Yokohama'da bile bulamazsınız. Hakikaten acınası,' dedi."

Bunun üzerine efendim "Sahiden fevkalade komikmiş yahu," diyerek öyle bir kahkaha attı ki neredeyse dizinden düşecek gibi oldum. Efendim ise dizinde oturuyor olmamı hiç umursamadan kahkaha atmaya devam ediyordu. Andrea del Sarto olayından beri, bu şekilde aldatılan tek kişi olmadığını anlamış olmalı ki rahatlamış görünüyordu.

"Sonra birlikte dışarı çıktık. Bana çok güzel oynadığımı ve kofti tiyatrosunu gayet başarılı bir şekilde bitirdiğimi söyledi. Halinden

bir hayli memnun görünüyordu. Sonra da ayrıldık. Öğle yemeği saati de geçtiğinden dolayı karnım zil çalıyordu."

"Yaa, senin için de zor olmalı," dedi efendim. İlk kez birine karşı sempati gösteriyordu. Benim de buna bir itirazım yoktu açıkçası. Sohbetlerinde kısa bir sessizlik hakim olunca benim mırıldanma sesim hem misafire hem de efendimin kulağına gidiverdi.

Bilge Poyraz artık buz gibi olan çayını tek yudumda içtikten sonra "Buraya asıl geliş sebebim siz saygıdeğer hocama bir şey danışmak içindi," diye lafa girdi.

"Öyle mi? Neymiş bakalım?" dedi efendim.

"Bildiğiniz gibi, edebiyata gönül veren biri olarak..."

"Ne hoş," derken bardağa çay koyuyordu.

"Benim gibi düşünen arkadaşlarla birlikte bir süre önce okuma grubu kurduk. Grubun amacı bu alanda araştırma sürdürmek. İlk toplantımızı da geçen senenin sonunda gerçekleştirdik."

"Müsaadenle bir şey sorabilir miyim? Okuma grubu dediğinde gözümde canlanan şiir okuma toplantısı benzeri bir şey oluyor. Yani tam olarak nasıl yapıyorsunuz?"

"Başlangıçta antik çağ eserlerini inceliyoruz; ama zamanla günümüz sanatçılarını da işlemeyi planlıyoruz."

"Antik çağ eserleri derken Bai Jui'nin* Lut Şarkısı mı?"

"Hayır."

"O zaman Buson'un** Çin şiiri ile haiku eserleri mi?"

"Hayır."

"Peki ne tür eserler?"

"Geçenlerde Chikamatsu'nun*** *Sevenlerin İntiharı* adlı eserini işledik."

"Chikatamsu mu? Şu Joururi**** yazarı olan mı?"

Chikamatsu da iki tane var değil ya. Joururi deyince herkesin aklına aynı kişi gelir. Oyun yazarı olan Chikamatsu deyince kimse başka birini düşünmez. Böylesine aptalca bir soru sorduğu için efen-

---

* Bai Jui, 772-846 yılları arasında yaşamış Çinli bir şair. -çn.

** Yosa Buson, 1716-1784 yılları arasında yaşamış Japon şair. Osaka doğumlu. Tüm ülkeyi gezmiş ve Çin edebiyatından etkilenmiştir. -çn.

*** Chikamatsu Monzaemon, 1653-1754 yılları arasında yaşamış Japon drama ve tiyatro yazarı. Japon edebiyat tarihinin en büyük drama yazarı olarak bilinir. -çn.

**** Şamizen eşliğinde oynanan geleneksel bir Japon drama türü. -çn.

dim adına ben utandım. Gelgelelim benim ne hissettiğimden bihaber olan efendim sakince kafamı okşuyordu. Şaşı insanları görünce kendilerine iş attığını sanan insanlar var olduğu için efendimin de bu şekilde benim kafamı okşamasına izin verdim. Delikanlı, efendimin surat ifadesini inceliyordu.

"Peki bireysel okuma mı yapıyorsunuz yoksa iş bölümü mü söz konusu?"

"İş bölümü yapıp okuduklarımız üzerinden tartışıyoruz. Bunu yapmamızın asıl amacı da eserdeki karakterlerle empati kurup onların gerçek kişiliklerini gün yüzüne çıkarmaktı. Mimikler ve beden diliyle de karakterler gibi olmaya çalışıyoruz. Repliklerin de mümkün olduğunca o eserin yazıldığı döneme ait olmasına dikkat ederek gerek çırak olsun gerek birinin kızı, o karakter doğruca kitaptan çıkıp aramıza gelmiş gibi davranıyoruz."

"Öyle mi, tıpkı tiyatro oyunlarına benziyor."

"Eh işte, dekor ve kostüm yok ama."

"Kabalığımı mazur gör ama başarılı olabiliyor musunuz?"

"Yani, ilk seferimiz için fena sayılmazdık."

"İlk seferiniz de *'Sevenlerin İntiharı'* mı?"

"Aynen öyle.

"Kayıkçının biri, kayığına binen müşteriyi Yoshiwara'ya kadar götürüyor. Bu sahneyi işledik."

"Gelişigüzel bir sahne seçmişsiniz," derken efendim tam bir öğretmen edasıyla, bir şeyler okuyormuş gibi boynunu bükmüştü. Burnundan çıkan sigara dumanı kulağını aşarak yanağını okşuyordu.

"O kadar da gelişigüzel seçmedik. O perdede çıkan oyuncular; müşteri, kayıkçı, yüksek mertebeli bir hayat kadını (Oiran), hizmetçi kız, randuvuevi sahibesi ve geyşa pezevengi," tüm sakinliğiyle anlatıyordu Bilge Poyraz. Efendim Oiran lafını duyunca yüzünde bir anda güller açtı ama hizmetçi kız, sahibe, pezevenk gibi terimler hakkında hiçbir fikri yokmuş gibi davranarak soru sormak için öne atıldı.

"Hizmetçi kız derken randevuevindeki hizmetçileri mi kast ediyorsun?"

"Henüz kapsamlı araştırma yapmadım ama hizmetçi kızdan kastın o tarz işler yapan restoran tarzı bir mekandaki hayat kadınını, randevuevi sahibesinden kastın da bu tarz kadınlardan sorumlu olan biri olduğunu sanıyorum," dedi. Biraz önce Bilge Poyraz, karakterler

çıkıp gelmiş gibi davrandıklarını havalı havalı söyledi ama sahibe ve kızlar hakkında pek bilgi sahibi değil gibi görünüyordu.

"Demek öyle. Hizmetçi kız, restoranda bedenini satan birisi, sahibe de böyle kızları pazarlayan bir karakter. Sıra geldi pezevenk denilen terime. Bu terim, yer adını mı ifade ediyor yoksa insanı mı? İnsansa eğer, bu karakter kadın mı erkek mi?"

"Pezevenk büyük olasılıkla erkek bir karakteri ifade ediyor."

"Rolü ne ola ki?"

O konuyu da henüz araştırmış değilim. Onu da çarçabuk araştırsam iyi olur." Bu aşamada, yaptıkları tartışma toplantılarının sonuç vermediğini tahmin ederek efendimin yüzüne baktım. Efendim şaşılacak derecede ciddi görünüyordu.

"Bu okuma grubuna senden başka kimler katılıyor?"

"Pek çok kişi. Oiran'ı oynayan kişi Hukuk Fakültesi'nden K diye birisi. Lakin bu arkadaşın bıyıkları var. Oynadığı karakter kadın olduğundan tuhaf bir görüntü ortaya çıkıyor. Üstelik bu karakterin öfkelendiği sahneler de var."

"Toplantı esnasında da öfkelenmesi gerekiyor mu?" derken efendim endişeli gözlerle bakıyordu.

"Yani asıl öncelik verdiğimiz şey yüz ifadesi ve mimikler." Bilge Poyraz kendini iyice edebiyatçı havasına kaptırmıştı.

"Düzgünce öfkelenebildi mi bari?" Efendim aforizma söyler gibiydi.

"Öfkeyi oynamak ilk seferde pek mümkün değildi." Bilge Poyraz'ın cevabı da adeta aforizma gibiydi.

"Bu arada senin rolün neydi?"

"Ben o kayıkçıyı oynuyorum."

"Kayıkçı mı, gerçekten mi?" Sen kayıkçı rolünü aldıysan bana kesin pezevenk rolünü verirler dermişçesine bakıyordu. Nihayet "Kayıkçı rolünü becerebilecek misin peki?" diye sordu. Bunu sorarken pek de övüyor gibi değildi. Bilge Poyraz ise hiç oralı olmadı. Aynı sakin ses tonuyla "O kayıkçı rolü yüzünden binbir emek verip büyük umutlarla kurduğumuz okuma grubu sessiz sedasız dağıldı. İşin aslı toplantı yaptığımız binanın hemen yan tarafındaki yurtta dört beş tane kadın öğrenci kalıyormuş. Okuma grubumuzun varlığını ve toplantımızı bir şekilde öğrenmişler ve toplantıyı pencerenin ardından gizlice dinlemişler. Kayıkçının mimikleriyle ses tonunu

tam oturttum, bundan sonrası çok kolay olur derken... Beden dilini biraz abartmış olabilirim. O ana kadar kendilerini tutan bu kadınlar bir anda kahkaha atmaya başladı. Şaşkınlıkla utancı birlikte yaşadım. Yer yarılsa da içine gireyim diye kendi kendime söylendim. O andan sonra ne kadar uğraştıysam da aynı özgüveni yakalayamadım. Bunun üzerine de toplantılarımız bitiverdi." İlk sefere göre başarılıydık dediği buysa eğer, başarısızlıklarını hayal etmeye çalışırken bile kendimi gülmekten alıkoyamıyorum. İstemsizce mırıldanmaya başladım. Efendim de kafamı okşamaya devam ediyordu. İnsanlar tarafından gülünmek hoş bir şey olsa da aynı zamanda olumsuz etkileri de olabiliyor.

"Ne büyük talihsizlik," dedi efendim. Yeni yılın ilk taziye mesajını da böylece vermiş oldu

"İkinci toplantımızda daha etkin olup daha çok ses getiren şeyler yapmak istiyoruz. Bugün ziyaretinize gelmemin asıl nedeni de tam olarak bu yüzden. Siz saygıdeğer hocamızın da toplantılarımıza şeref vermesini rica ediyoruz."

"Ben öyle öfkeyi falan oynamayı beceremem de." Efendim isteksizliğini hemen belirtivermişti.

"Zaten hiç gerek yok. Burada destek olanların isimleri..." derken yanındaki mor paketten çok önemli gibi görünen not defterini çıkardı. Defteri nazikçe açıp efendimin dizinin önüne koydu. "Rica etsem buraya adınızı yazıp imza atabilir misiniz?" Defterde günümüzün önemli edebiyatçıları ve sanatçılarının isimleri oldukça saygın bir tonda yazılmıştı.

"Destek vermekten yana bir sıkıntım yok ama ne tür yükümlülükler getirecek bana?" Midye gibi içine kapalı olan bu öğretmen böylece kaygılarını dile getirmiş oldu.

"Sizden beklenen herhangi bir yükümlülük yok. Sadece adınızı yazıp altına imzanızı atmanızı rica ediyoruz. Böylece bize fazlasıyla katkı sağlamış olacaksınız."

"Öyleyse kabul ediyorum." Herhangi bir sorumluluk taşımayacağını anladığı anda efendim kuş gibi hafifledi. Sorumluluk taşımayacağını bilse isyan çıkaran gizli bir örgüte bile adını yazardı. Üstelik, herkesçe bilinen büyük profesörlerin ve ustaların isimleri arasına ismen bile olsa katılma fırsatı, böyle bir olayla hiç karşılaşmamış olan efendim için muhakkak ki fevkalade bir durumdu. Dolayısıyla

hayır demesini beklemek aptallık olurdu. "İzninizle," diyerek efendim çalışma odasından kalemini almaya gitti. Ben de halıya düşüverdim. Bilge Poyraz, masadaki tabağa uzanıp bir parça pirinç keki aldı. Yüzü acılar içindeymişçesine ekşidi. Onu görünce bu sabahki o korkunç olayı hatırladım. Efendim, çalışma odasından dönüp gelene kadar pirinç keki çoktan Bilge Poyraz'ın midesine inmişti bile. Tabaktaki pirinç keklerinin bir tane azaldığını fark etmemiş olmalıydı. Zaten fark etseydi şüpheleneceği ilk kişi ben olurdum herhalde.

Bilge Poyraz evden ayrıldığında efendim de çalışma odasına geçip masanın üstündeki mektubu gördü. Mektup Meitei Hoca'dan geliyordu.

Yeni yılınız kutlu olsun.

Bugüne dek hiç olmadığı kadar ciddi görünüyor diye düşündü efendim. Meitei Hoca şimdiye dek bir kez olsun mektubunda ciddi olmamıştır. Geçenlerde; *"Son zamanlarda hiçbir kadına aşık olmadığımdan mütevellit hiç kimseden mektup gelmiyor. Lakin hâlâ nefes alıyor olduğum için içinizi ferah tutunuz,"* diye yazmıştı. Buna kıyasla, bu yeni yıl tebriki olağandışı idi.

Gelip sizi ziyaret etmek isterdim ama son zamanlarda hemen hemen her gün meşgulüm. Sizin olumsuz tavırlarınıza karşın, bendeniz bu seneyi umutla karşılıyorum. Daha önce görülmemiş bir sene, olabildiğince umut ve beklenti içinde. Umarım anlarsınız...

Nevi şahsına münhasır Meitei Hoca'yı düşününce eğlencelere gitmekten dolayı meşgul olmasını efendim gayet tabii anlayabiliyordu.

Dün zamanımdan biraz ayırıp Bilge Poyraz denilen delikanlıya kofti yemenin adabını öğretmeye gittim. Lakin restoranda kofti malzemeleri bulunmadığı için bu isteğimi yerine getiremedim. Gerçekten yazık oldu...

Bu mektup da yavaş yavaş gayriciddileşmeye başladı diye düşünen efendim hafifçe gülümsedi.

Yarın yüksek makamlı efendilerden birinin şölen davetine icabet etmem gerekiyor. Karuta oynanacakmış. Ertesi gün de güzel sanatlar fakültesinin yeni yıl merasimine katılmam gerekiyor. Sonraki gün ise Toriba Hoca'nın hoşgeldin partisi olacak. Onun ertesi gün ise...*

Efendim, "Peki anladık," diyerek birkaç satır atladı.

---

* Geleneksel bir Japon kart oyunu. -çn.

Yokyoku konseri, haiku cemiyeti toplantısı, tanka** partisi, Şiirde Yeniciler Cemiyetinde buluşma falan derken bir an bile boş vaktim olmayacak gibi görünüyor. Dolayısıyla sizi doğrudan aramak yerine bu mektubu yazmayı uygun gördüm. Kusurumu bağışlayınız...*

"Beni aramamakla elbette en doğrusunu yapmışsın." Efendim mektuba verdiği yanıtını böylece yüksek sesle telaffuz etti.

Gelecek sefere uzun bir aradan sonra evimi ziyaret edecek olduğunuzda hiç çekinmeden akşam yemeğine afiyetle dahil olun. Üstelik kalacak yer de mevcut. Mutfakta öyle ahım şahım bir yeteneğim yoktur ama mümkün olursa size el yapımı kofti bile sunabilirim.

Hâlâ kofti muhabbeti mi diye düşünen efendim yavaş yavaş bunalmaya başlamış gibiydi.

Fakat kofti malzemelerini elde etmek deveye hendek atlatmaktan zor olduğundan mütevellit size tavus kuşu dili ikram etmekten onur duyarım.

Çelişen şeyleri birlikte istiyorsun öyle mi, diye düşünen efendim devamını da okumak istiyordu.

Bildiğiniz üzere tavus kuşunun dilinden elde edilebilen et miktarı, insan parmağının yarısından daha azdır. Dolayısıyla sizinki gibi doymak bilmeyen bir mide için bir hayli...

Kes zırvalamayı diyen efendim hafiften kızmaya başlamıştı.

Dolayısıyla en azından yirmi otuz adet tavus kuşunu yakalamak icap ediyor. Şehrin büyük hayvanat bahçelerinde veya Asakusa gibi mekanlarda bu hayvanların sürüsünü görmek mümkün ama tavukçulara sipariş verip elde etmek o kadar da olası değil. Bu da bana anlatamayacağım derecede zahmet veriyor.

Durup dururken kendi kendine zahmete giriyor olmayasın diye düşündü efendim. Hiçbir şekilde şükran duygusu hissediyor gibi görünmüyordu.

Tavus kuşu dilinden yapılan yemekler Eski Roma'da fevkalade revaçta idi. O dönemlerde elbette Roma İmparatorluğu gücünün ve zenginliğin doruklarındaydı. Tavus kuşu diline olan saklı düşkünlüğümü, gastronomi anlamında lüksün ve görkemin ne kadar had safhalarda olduğunu umarım hayal edebiliyorsunuzdur.

"Elbette edebiliyorum, anlamsız lakırdıdan öte değil." Efendim tüm soğukkanlılığıyla böyle söylüyordu.

---

* Geleneksel Japon korosu. Eski Budist yazıtlar koroyla teganni edilir. -çn.

** Japon kısa şiiri. -çn.

O dönemden sonra on altıncı yüzyılın ortalarında tavus kuşu dili yemeği tüm Avrupa'da en gözde yemeklerden biri haline gelmişti. Hafızam beni yanıltmıyorsa Leicester Kontu, Kraliçe Elizabet'i Kenilworth eyaletinde ziyafete davet etmiş. Ziyafetin en güzide yemeği ise tavus kuşu dili imiş. Rembrandt'ın çizdiği şölen tablolarından birinde de masada öylece duran tavus kuşu dilini görmek mümkündür.

Tavus kuşu dili yemeğinin tarihi hakkında bu kadar yazabiliyorsa, Meitei Hoca o kadar da meşgul olmamalı diye düşündü efendim, durumdan rahatsız görünerek.

Her neyse, son zamanlarda afiyetle yeme fırsatına nail olduğum böylesi güzel yemekleri yemeğe devam edersem, tıpkı sizde olduğu gibi midem güçsüz ve zayıf düşecek.

"*Sizde olduğu gibi*, demene hiç lüzum yoktu. Böylesi örneklerin nesnesi olarak beni kullanman ziyadesiyle lüzumsuzdu."

Tarih profesörlerinin kuramlarına göre Eski Romalılar günde iki üç kez şölen sofrası kurarmış. Böylesi güzel yemekleri kocaman masalarda hem de günde iki üç kez tüketmek en sağlıklı ve güçlü mideyi bile hazımsızlıktan başlayan rahatsızlıklara sürükler. Üstelik, doğada var olduğu üzere, sizin gibi...

"Yine beni karıştırdı. Bu ne kabalık böyle."

Lakin lüks ve bolluk içinde yaşam sürmek hakkında yapılan uzun ve zorlu araştırmaların ardından uzmanlar öğünlerdeki aşırılığın hem gerekli hem de hayati olduğunu söylüyormuş. Böylece mide ve bağırsaklar tam performansla çalışabiliyormuş. Bununla birlikte gizli bir de formül verdiler...

"Hakikaten mi?" diyen efendim aniden canlanıverdi.

Uzmanlara göre yemeğin hemen ardından kesinlikle banyoya gidilmesi gerekiyormuş. Banyoda vücudu temizledikten sonra, banyo öncesi yenilen her şeyin kusma yoluyla mideden çıkarılması gerekiyormuş. Böylece vücut tam anlamıyla pirüpak olabilirmiş. Midenin içini güzelce temizledikten sonra yeniden sofraya koyulup sevilen yemekler afiyetle yenilebilirmiş. Yemek afiyetle yendikten sonra da hiç vakit kaybetmeden banyonun yolunu tutup çıkar çıkmaz yine aynı yöntemle midenin boşaltılması gerekiyormuş. Böylelikle en sevilen yemekler gözlerinin önünden akıp gitse bile iç organlarının hiçbirine zarar gelmiyormuş. Benim naçizane görüşüm bu; ne yardan ne serden geçmek diye buna denir. Veya hem karnım doysun hem pastam dursun.

"Karınlarının doyduğu kesin," dedi efendim. Kıskançlıktan çatlıyor gibi görünüyordu.

Trafiğin bu kadar yoğun olduğu bu modern zamanlarda, o eski ziyafetler de artık pek fazla yapılmıyor. Rusya ile tutuştuğumuz savaşın ikinci yılına da girmişken artık yavaş yavaş harekete geçmemiz gerektiğini sanıyorum. Bu muzaffer devletin vatandaşları olarak mutlaka eski Romalıların yöntemine kulak asmalı; yemek, banyo, kusma tekniği üzerine araştırmalar yapmalıyız diye düşünüyorum. Artık harekete geçmenin zamanı geldi. Şimdi başlamazsak korkarım ki ulusumuzun gelecek nesilleri tıpkı sizin gibi midesi zayıf ve rahatsız üyelerden oluşacak.

"Yine sizin gibi, dedi. İnsanı nasıl hiddetlendireceğini iyi biliyor bu herif."

Gözlerinizin önünde canlandırınız lütfen. Bizler Batı medeniyeti hakkında yeteri kadar bilgi sahibiyiz. Antik zamanların tarihini ve destanları okuyup inceleyerek çoktan beri kayıp olan bu gizli formülün detaylarını günyüzüne çıkarabiliriz. Sonra da bunu bizzat kullanırsak günümüz Meiji döneminde akılalmaz bir başarıya imza atmış oluruz. Olası talihsizliklerin önünü en baştan kesmiş oluruz ve dahası zevke düşkün olan kendi özel hayatımı da böylece haklı çıkarmış olurum.

Efendim bunu biraz tuhaf bulmuştu.

Bir süredir de Gibbon, Mommsen ve Goldwin Smith gibi çeşitli ekollerin kurucularını araştırıyordum fakat gizli formül hakkında en ufak bir ipucu bulamadığımı üzülerek bildirmek isterim. Lakin bildiğiniz gibi ben kafaya koyduğum işi başarıya ulaştırmadan asla bırakmayan insanlardanım. Dolayısıyla bu kusma tekniğini yeniden keşfetmemizin o kadar da uzak gelecekte olmadığına dair inancım tamdır. Keşfettiğim anda sizin de bilgilerinize sunacağım. Biraz önce bahsettiğim kofti ve tavus kuşu dili yemeklerine gelince de, gizli formülü keşfedene kadar o yemeklerden bir süre uzak kalmanızı tavsiye ederim. Böylesi hem benim için daha uygun olur hem de sizin zayıf midenize fazla zahmet vermemiş oluruz.

"Bu da neyin nesi böyle şimdi? Ciddiye alıp sonuna kadar okuma gafletine düştüm. Yeni yıl mektubunda salt dalga geçme amaçlı bu kadar yazı yazıyorsa bu Meitei denilen herif hakikaten aylağın teki olmalı," dedi efendim gülerek.

Bunun üzerinden, herhangi bir olay yaşanmaksızın dört beş gün geçti. Beyaz vazodaki nergislerin zamanla renk değiştirmesini ve başka vazodaki mavi köklü dallardan birinin de yavaşça çiçek açmasını izlemenin dayanılmaz derecede sıkıcı olduğunu fark edince iki sefer Tekir'i ziyarete gittim. Birincisinde dışarıda olduğunu sandım,

ikincisinde de hasta olduğunu ve yatağında uyuduğunu öğrendim. Shoji'nin (sürgülü kapı -çn.) ardında Tekir'in sahibesi olan öğretmen hanım ile temizlikçisini konuşurken gördüm. Musluğun arkasındaki vazonun gölgesinde saklanarak konuşmalarını dinledim.

"Tekir güzelce yiyor mu yemeklerini?"

"Hayır efendim. Sabahtan beridir hiçbir şey yemedi. Onu ısıtıcının yanına koyup üstünü de güzelce örttüm. Rahat rahat uyusun diye." Kulağa hiç kedi hakkında konuşuyorlar gibi gelmiyordu. Tekir, bu evde adeta insan muamelesi görüyordu.

Bir yandan kendi yaşadığım ortamla kıyaslayıp onu kıskanırken diyer yandan âşık olduğum biricik kedinin böylesi rahat şartlarda yaşıyor olmasından dolayı mesuttum.

"Vah vah. Yemek bile yemiyor ha. Bedeni iyice zayıf düşmüş olmalı."

"Kesinlikle hanımefendi. Ben bile bir gün yemek yemesem, tüm gün asla çalışamam."

Hizmetçi kız kedinin konumunu kendinden daha yükseğe koymuş gibi yanıtladı. Aslında da bu evde kedinin hizmetçi kızdan daha değerli görüldüğünü söylesem yanılmış olmam sanıyorum.

"Doktora götürdün mü peki?"

"Evet ama doktor biraz tuhaftı. Muayenehaneye girdiğimizde nezle olup olmadığımı teşhis etmek için nabzımı falan ölçmeye kalktı. Hasta olan ben değilim, bu kedicik dediğimde de gevrek gevrek gülmeye başladı. Kedilerin hastalığını ben anlamam dedi. Kendi haline bırakırsan belki iyileşebilir diye de ekledi. Ne fena doktordu öyle. Çok kızmıştım, bu kadar değer verdiğimiz biricik kedimize nasıl bakmaz diye. Tekir'i kucağıma alır almaz ordan çıkıp evin yolunu tuttum."

"Bilmukabele."

Bu bilmukabele kelimesini bizim evde duymak asla mümkün değil. Hakikaten de Shogun'un bir şeyinin bir şeyi olmadan kullanılamaz böyle kelimeler. Bu kelimeyi bizzat duymuş olmaktan dolayı fevkalade onur duymuştum.

"Sanki hıçkırıyor gibi."

"Yaa, üşüttüğünden dolayı boğazı ağrıyor olmalı. Soğuk alınca her kim olursa olsun öksürme lütfunu gösterir elbet." Tam da

Shogun'un bilmem nesinin bilmem kiminin hizmetçisine yakışan o aptal kibarlık kelimelerini kullanıyor.

"Üstelik geçenlerde verem salgını da olmuş diyorlar."

"Sahiden de bir süre önce verem ve veba salgınları baş göstermiş. Türlü türlü yeni hastalıklar karşısında ne kadar dikkatli olursanız olun fayda etmez."

"Shogun zamanında var olmayan hiçbir şey iyi olamaz. Dolayısıyla sen de dikkatli olsan iyi olur kuzum."

"Haklısınız sayın hanımefendim." Hizmetçi kız hayranlığını gizleyemiyordu.

"Üşüttü diyoruz ama Tekir o kadar da dışarı çıkmıyor halbuki..."

"Hayır, efendim. Geçenlerde kötü arkadaşlar edindi." Hizmetçi kız sanki devlet sırrı veriyormuş gibi göğsünü kabartıp konuşuyordu.

"Kötü arkadaş mı?"

"Sokağın ön tarafında kalan öğretmenin iğrenç pis kedisi oluyor, sayın hanımefendim."

"Öğretmen dediğiniz hani şu her sabah küstah sesler çıkaran adam mı?"

"Evet, yüzünü yıkarken sanki orada kaz boğazlıyormuş gibi ses çıkaran adam."

Betimlemenin ustacası aynen böyle olur. Durumu kaz boğazlama sesine benzeterek... Efendimin, her sabah banyoda yüzünü yıkarken diş fırçasıyla boğazına vurup alabildiğince ses çıkarmak gibi bir alışkanlığı var. Morali bozukken tüm şiddetiyle, morali yerindeyken de neşeyle ama yine şiddetle boğazına vuruyor. Kısacası morali nasıl olursa olsun, hiç aksatmaksızın her gün böyle tuhaf sesler çıkarır. Karısının söylediğine göre bu eve taşındıkları güne kadar böylesi alışkanlıkları hiç olmamış. Gelgelelim bunu ilk yaptığı andan itibaren aralıksız her gün yapmaya devam ediyormuş. Alabildiğine sinir bozucu olan bu alışkanlığına hâlâ neden devam ediyor kedi olan ben, akıl erdiremiyorum. O konu şimdilik bir kenarda dursun da, *iğrenç pis kedi* de ithamların en kırıcısı olsa gerek. Kulak misafiri olmaya devam ediyorum:

"Öyle sesler çıkarmanın kime ne faydası olabilir? Shogun döneminde uşaklar, hatta kürekçiler bile nasıl davranmaları gerektiğini bilirdi. O şekilde yüzünü yıkayan tek bir kişi bile yoktu."

"Çok haklısınız sayın hanımefendim."

Bu hizmetçi kız da çok kolay hayran olup çok fazla *hanımefendim* diyor.

"Sahibi öyle olan kediden de ne beklenir ki zaten. Tekrar gelecek olursa hafiften döv onu."

"Elbette sayın hanımefendim. Güzelce pataklarım ben o kediyi. Güzel Tekir'imizi hasta etmek neymiş gösteririm ben ona."

Hatalı yargılar geldi beni buldu. Yine de bu hizmetçiye olan mesafemde temkinli olmak adına şimdilik Tekir'i görmeden eve geri göndüm. Eve döndüğümde efendim çalışma odasının orta yerinde, derin düşünceler içinde defterine bir şeyler yazıyordu. İki telli harp hocasının evinde duyduklarımı şimdi efendime söylesem kesin küplere binerdi. Cehalet erdemdir* neticede. Efendim ise mırıldanarak, ilahi şiirler yazan bir şair edasıyla oturuyordu.

O esnada, çok meşgul olduğu için gelemeyeceğini, dolayısıyla ancak bu yılbaşı kartını gönderebildiğini söyleyen Meitei Hoca bir anda kapıda belirdi.

"O da ne öyle. Yeni tür şiir mi yazıyorsun yoksa? İlginç bir şeyler yazarsan göster bana olur mu?"

"Olur, şimdi bayağı başarılı bulduğum bu metni çevirsem mi diye düşünüyordum ben de." Efendim isteksizce yanıtladı.

"Metin mi? Kimin metni bakalım?"

"Kimin olduğunu bilmiyorum."

"Ünlü yazarlardan değil öyleyse. Meşhur olmayan yazarlar arasında da oldukça yetenekli olanlar olduğu için bu sefer dalga geçmeyeceğim. Nereden buldun ki onu?"

"İkinci Okur dergisinde." Efendim tüm sakinliğiyle yanıtladı.

"İkinci Okur mu? Ne olmuş o dergiye?"

"Şu an çevirmekte olduğum bu güzel metin İkinci Okur dergisinde yayımlanmış."

"Benimle kafa mı buluyorsun? Tavus kuşu dili mevzuundan sonra intikam almak adına bunca zahmete girip bunu mu uydurdun yani?"

"Ben öyle senin gibi palavracı biri değilimdir," dedi efendim hiç istifini bozmadan bıyıklarını burarak.

---

* Burada, *cehalet Buddha olma yolunda atılan bir adımdır* şeklinde bir deyim kullanılmış. -çn.

"Eskiden adamın biri Sanyo'ya 'Hocam son zamanlarda hiç ustaca yazılmış metin okudun mu?' diye sorduğunda Sanyo da seyisinin yazdığı borç defterini uzatıp 'Bundan daha ustaca yazılmış bir metin yoktur,' demiş. Senin sanat ve estetik anlayışın da sandığımdan öte olabilir belki. Biraz oku bakalım. Ben seni değerlendiririm," Meitei tam da estetik anlayışın kökeniymiş gibi konuşuyordu. Zen rahiplerinin Daitokokushi'dan* kalan son yazıtı okuması gibi efendim de okumaya başladı.

"Dev Cazibe"

"Dev Cazibe de neymiş?"

"Dev Cazibe sadece başlık."

"Ne tuhaf başlık öyle. Anlamını çözemedim."

"Cazibe adında bir devin öyküsü."

"Neyse, hepi topu başlık işte. Bu seferlik takılmıyorum. Yavaş yavaş ana metne geç. Hem senin sesin de güzel. Daha eğlenceli oluyor böyle."

"Sürekli araya girip durma ama," diyerek uyarısını yaptıktan sonra okumaya başladı.

Günlerden bir gün Kate pencereden dışarıya bakıyormuş. Dışarıda çocuklar topla oynuyormuş. Topu havada yükseğe fırlatmaya çalışıyorlarmış. Top yükseldikçe yükseliyormuş. Ama nihayetinde tekrar yere düşüyormuş. Sonra çocuklar topu tekrar havaya atmış. Top da tekrar düşmüş. Tekrar ve tekrar. Topu ne kadar yukarı atarlarsa atsınlar nihayetinde top yine yere düşüyormuş. Kate de topun sürekli havada yükselmek yerine neden her seferinde yere düştüğünü sormuş. "Toprağın altında yaşayan devin yüzünden," demiş annesi de. "O dev aslında Dev Cazibe'dir işte. Çok da güçlüdür. Her şeyi kendisine doğru çeker. Evleri toprağın üstünde tutar. Çekmese her şey havada süzülür gider. Çocuklar da uçar havada. Yaprakların düşüşünü görmüşsündür. İşte onlar Dev Cazibe'nin çağrısına kulak verenler. Daha önce elindeki kitabı düşürdüğün olmuştur. O da aslında Dev Cazibe çağırdı diye düştü. Top havada yükselir. Dev Cazibe onu çağırıncaysa hemen yere düşer.

"Bitti mi?"

"Evet, çok iyi değil mi?"

"Tamam tamam pes ediyorum. Kofti meselesinin öcünü almak için böyle bir şey uydurdun herhalde. "

---

* 1282-1337 yılları arasında yaşayan Shuho Myocho'nun mahlası. Kaligrafi ve şiir ustasıdır. -çn.

"Öç falan değil. Hakikaten başarılı bulduğum için çevireyim dedim bu hikâyeyi. Beğenmedin mi yoksa?" diye altın çerçeveli gözlüğün ta derinlerine dikti gözlerini.

"Çok korktum vallahi. Bak sen şu işe. Bu kadar yetenekli olduğunu hiç bilmiyordum. Hakikaten şaşkınlıklar içindeyim. Yeter artık pes ediyorum," diyerek kendi konuşup yine kendi dinliyordu. Mesele efendimin anlayabileceğinin çok ötesindeydi.

"Seni pes ettirmek gibi bir düşüncem yok. Güzel bulduğum için çevirmek istedim hepsi bu."

"Yoo hayır aslında hakikaten başarılı. Harika, fevkalade hoş olmuş. Hayran kaldım."

"O kadar hayran kalmana gerek yok. Geçen gün sulu boya hevesimi rafa kaldırdığım için onun yerine şansımı edebiyatta deneyeyim dedim."

"Zaten senin o güzellik anlayışından yoksun resim becerinle kıyaslanamaz bile. Ne kadar hayran olsam azdır."

"Övgü dolu sözlerin beni daha da şevklendirdi." Efendim hâlâ durumu kavrayabilmiş değildi.

Tam o sırada Donay Efendi rahatsızlık veriyorum diyerek odaya girdi.

"Ooo, merhaba. Biz de tam koftilerin bedeninden ayrılan ruhlarını iyileştirmek için fevkalade başarılı hikâyelerden biri hakkında sohbet ediyorduk," dedi Meitei ama söylediklerinin hiçbir anlamı yoktu.

"Ya, öyle mi?" diye hiçbir şey anlamaksızın selamına karşılık verdi. Odadakilerden sadece efendim aklıbaşında görünüyordu.

"Geçen gün senin referansınla Bilge Poyraz diye bir genç ziyaretime geldi."

"Hakikaten mi? O Bilge Poyraz denilen delikanlı sözünün eri bir gençtir. Ara ara tuhaflıkları olur ama. Yani demek istediğim, sana zahmet olacak diye düşünmüştüm. Sizinle konuşmak için benden referans almayı o kadar ısrarla istedi ki kıramadım...

"Aslında zahmet falan olmadı hiç..."

"Ziyareti esnasında adı hakkında konuştuğu oldu mu hiç?"

"Hayır, o konuda pek konuşmadı."

"Öyle mi? İlk kez tanıştığı insanlara bile kendi adı hakkında hassaslaşıp uzun uzun nutuk çekmek gibi kötü bir alışkanlığı vardır da."

"Nasıl nutuk?" Adeta bu anı bekliyormuş gibi atılan Meitei sordu.

"Adının Bilye Poyraz olarak telaffuz edilmesinden çok rahatsız oluyor da."

"Tuhafmış," dedi Meitei Hoca altın kaplamalı sigara kutusundan bir tutam tütün alırken.

"Bendenizin adı Bilye Poyraz değil Bilge Poyraz'dır efendim diye mutlaka düzeltir karşısındakini."

"Tuhafmış gerçekten." Meitei o pahalı görünen sigarasından uzun bir soluk çekti.

"Bu tuhaflığı edebiyata olan düşkünlüğünden kaynaklanıyor sanıyorum. Adının Bilge Poyraz olarak telaffuz edilmesinde kulağa hoş gelen bir tür ahenk olduğunu düşünüyor. Bilye Poyraz ise dalga geçiliyormuş gibi. Binbir güçlükle arayıp kendine yakıştırdığı bu ismin güzelliğini insanlar bir türlü anlamıyor diye yakınıp duruyor."

"Bahsettiğiniz kadar tuhafmış doğrusu," dedi heyecanla Meitei, içine çektiği sigara dumanını burnundan üfleyerek. Yarı yolda duman yolunu kaybedip boğazının dibinde düğümlenmiş gibiydi. Meitei ağzındaki pipoyu eliyle kavrayıp öksürmeye başladı.

"Geçen gün geldiğinde okuma grubuna katıldığını ve kayıkçı rolünü prova ederken kadınların kendisine güldüğünü anlattı," dedi efendim gülerek.

"Aynen aynen," dedi Meitei piposunu dizine vurarak. Orası benim için tehlikeli olmaya başladığından yavaşça uzaklaştım oturdukları yerden.

"Okuma grubu hakkında da geçen gün onu kofti yemeye götürdüğümde bahsetmişti. Ünlü edebiyatçıları davet ederek büyük bir şölen yapmayı, böylece toplantılarının ikincisini gerçekleştirmeyi düşünüyorlarmış. Dolayısıyla beni de davet etti. Yine Chikamatsu'nun dramalarını mı ele alacaksınız? diye sorduğumda bundan sonra hep modern oyunları sahneleyeceklerini söyledi. *Altın İblis* adlı oyunu oynayacaklarmış. Hangi rolü oynayacağını sorduğumda Omiya olduğunu söyledi. Bilge Poyraz, Omiya rolüne çok yakışır diye düşündüm. Ben şahsen mutlaka gidip izleyeceğim ve destek olacağım."

"Bence de; eğlenceli olacak gibi," dedi Donay Efendi tuhaf bir gülümsemeyle.

"Lakin o delikanlı hakikaten dürüst birisi, asla da ciddiyetsiz değildir. Bu yönünü seviyorum. Meitei ile taban tabana zıt," dedi efendim. Böylece Andrea del Sarto, tavus kuşu dili yemeği ve kofti vakalarının hepsinin intikamını tek seferde almış oldu. Meitei ise hiç oralı değilmiş gibi gülerek "Her neyse, ben zaten Gyotoku'nun* doğrama tahtası konumundayım," dedi.

"Aynen öylesin," dedi efendim. Aslına bakılırsa Meitei'in tam olarak neyi kastettiğini anlamamıştı ama uzun yıllardır öğretmenlik yaptığı için bu gibi tuhaf durumlardan nasıl sıyrılması gerektiğini çok iyi biliyordu. Ne de olsa okulda bu gibi durumları sayısız kez tecrübe etmişti.

"Gyotoku'nun doğrama tahtası de neymiş?" diye sordu Donay Efendi çekinmeden. Efendim gözlerini yere dikip "Şu nergis çiçeklerini geçen yıl sonunda hamamdan dönerken almıştım. Ne de güzel açmışlar," diyerek doğrama tahtası mevzuunu kapatmaya çalıştı.

"Geçen yılın sonu demişken aklıma geldi. Tam o zamanlarda akılalmaz derecede tuhaf bir vaka başıma geldi," dedi Meitei, piposunu parmağının ucunda çevirerek.

"Nasıl bir vaka, anlat bakalım," dedi efendim. Doğrama tahtası konusunu çabucak kapatmış olmanın verdiği rahatlamayla derin bir nefes aldı. Meitei Hoca da başından geçen o tuhaf olayı anlatmaya başladı.

"Hafızam beni yanıltmıyorsa geçen yıl Aralık ayının 27'si olmalı. Biraz önce bahsi geçen Bilge Poyraz evimi ziyarete gelip edebi meseleler hakkında münazara etmek istediğini söylemişti. Dolayısıyla ben de sabah kalkıp hazırlandım ve beklemeye koyuldum. Ancak ne gelen vardı ne giden. Öğle yemeğimi yedikten sonra sobanın karşısına kurulup Pain'in mizah yazılarını okuyadurdum. O esnada Shizuoka semtinde yaşayan annemden gelen mektubu gördüm. Ne kadar yaşlansam da beni hâlâ çocuk gibi görüyor ya. Hava soğukken gece dışarı çıkma, soğuk suda duş almadan önce odayı iyice ısıt yoksa hasta olursun gibi bitmek bilmeyen öğütlerini ardı ardına sıralamıştı. Ailem olduğu için elbette ona minnettarım. Benim gibi umarsız birisi bile ailesinin öğütleri karşısında duygulanır. Üstelik sürekli böyle aylak aylak takılmanın da kimseye faydası yok. Büyük

* Buddhizmde edinilen erdemler. -çn.

edebiyatçılardan biri falan olup da ailemin adını onurlandırmam gerek. Annem de hâlâ hayattayken Meiji döneminin kalburüstü edebiyatçıları arasına Meitei Hoca adını da eklemem gerek diye kendi kendime karar verdim. Mektubun devamını okuduğumda sahiden de şanslı olduğumu, benim yaşımdaki gençlerin Rusya ile savaşmaya gidip türlü zorluklar çektiğini, memleketleri için canlarını ortaya attığını söylüyordu. Benimse burada aylak aylak gezip yılbaşını kutlama hazırlıkları içinde olduğumu da yazmıştı. Ben burada öyle annemin düşündüğü kadar aylak değilim halbuki. Mektubun devamında da ilkokul arkadaşlarım arasından savaşa gidip hayatını kaybeden veya sakatlanan insanların isimlerini sıralamış. O isimleri okuyunca dünya bir anda bomboş ve anlamsız bir hal alıverdi. Mektubun sonunda da artık yaşlandığını, bu yıl ömrünün son pirinç kekini yiyeceğini eklemişti. Yüreğim parçalanır gibi oldu. İçim iyice ezilmişti. Şu Bilge Poyraz da bir an önce gelse iyi olur diye içimden geçiriyordum. Gel gör ki bir türlü gelmek bilmiyordu. O esnada akşam yemeği vakti geldi. Anneme birkaç satır yanıt vereyim diye bir düzine kadar mektup yazdım. Annemin mektubu iki metreden uzundu. Bense ne kadar uğraşırsam uğraşayım o kadar uzun yazamam. Her seferinde on satır falan yazdıktan sonra affına sığınarak kısa kesmek sorunda olduğumu söylerdim. Sonra tüm gün hiç hareket etmediğimi fark ettim. Midem garip şekilde ağrımaya başladı. Bilge Poyraz gelirse biraz beklesin diyerek postaneye doğru yürüyüşe çıktım. Her zamanki güzergâhım olan Fujimicho' yönüne değil de istemsizce Dotesanbancho istikametine doğru yürüyordum. O akşam hava biraz pusluydu. Rüzgâr karşı taraftaki tepenin ardından bu yöne doğru esiyordu. Müthiş bir soğuk vardı. Kagurasaka mahallesinden gelen tren ıslık çalarak nehir kıyısından hızla geçti. O an çok yalnız hissettim. Yılsonu, savaşta ölenler, annemin ihtiyarlığı, su gibi akıp giden ömür. Tüm bu düşünceler kafamın içinde dönüp duruyordu. Pek çok insan kendini asmaktan bahseder ama böyle anlarda ölümün soğuk nefesini ensesinde hissetmez mi acaba diye düşünüyordum. Tam o anda kafamı kaldırıp yukarı baktığımda kendimi o çam ağacının dibinde durur vaziyette buldum."

"Hangi çam?" diye sordu efendim araya girerek.

"Darağacı olan çam," dedi Meitei yakasını katlarken.

"Darağacı dediğin şey Konodai olmasın?" dedi Donay Efendi.

"Konodai'daki çam ağacı tapınak çanlarını asmak için. Dotesanbancho'ya gelince ise neden öyle anıldığını anlatayım. Eskilerin anlattığına göre bu çamın altında olduğunu fark eden herkesin içinde kendini asma isteği doğuyormuş. O civarda onlarca çam var ama kendini asan insanlar hep bu ağaçta asıyormuş. Her sene iki üç kişi kesin bu ağaçta intihar edermiş. Gidip kendimi başka ağaca asayım diye hiç düşünmezlermiş. Üstelik ağacın dalları da tam ip geçirip kendini sallandırmak için özellikle uzamış gibi görünüyor. Bu dal ne kadar da muhteşem böyle diye düşündüğüm oldu. Dalı orada öylece bırakmak olmazdı. O dalın altında birinin sallanması gerekiyordu. Bu tarafa doğru gelen kimse var mı acaba diye sağa sola baktım ama ne yazık ki kimsecikler yoktu. O zaman yapacak bir şey yok diye kendimi asmayı şöyle bir aklımdan geçirdim. Hayır, olmaz. Kendimi asarsam yaşamım sona erer. Hem tehlikeli zaten. Ama eski Yunan medeniyetinde, şölenlerde insanlar toplandığı zaman ağaca kendini asma eyleminin taklidini yaparak insanları eğlendiriyorlarmış. Birisi taburenin üstüne çıkıp boynunu ilmiğe geçirdikten sonra başka birisi gelip altındaki tabureyi itermiş. Boynu ilmikte olan adam altındaki tabure düşmeden önce ilmiği gevşetip oradan kurtulabilir mi diye bir tür eğlence amaçlı oyun varmış. Bu doğruysa eğer, korkmama gerek yok demektir. Ben de bir şansımı deneyeyim diye elimi uzattığımda ağacın dallarının muazzam bir şekilde intihar için özel olarak uzadığını anladım. Dalların şekli hakikaten kelimelerle ifade edilemez derecede güzeldi. Boynumun o dalların altında sağa sola sallanmasını hayal etmek fevkalade mutluluk vericiydi. Kesin yapmam gerek derken Bilge Poyraz geldiyse evde onu bekletmek ayıp olur diye aklıma geliverdi. Sohbet etmeye söz verdiğim için, Bilge Poyraz'la yapacağımız sohbetin ardından tekrar gelip burada yarım kalan işimi tamamlarım diye düşünürek eve geri döndüm."

"Hikâyenin mutlu sonu da bu mu?" diye sordu efendim.

"Bayağı ilginçmiş," dedi Donay Efendi sırıtarak.

"Eve döndüğümde Bilge Poyraz hâlâ gelmemişti. Acil ve önemli bir işinin çıktığını dolayısıyla bugünkü randevuya gelemeyeceğini ama en yakın zamanda uzun uzadıya konuşup münazara etmek istediğini bildiren bir not gözüme ilişti. Notu görünce yüreğimde hafif yeller esmeye başladı. Artık gidip gönül rahatlığıyla kendimi asabilirdim. Telaşla evden çıkıp demin bulunduğum o noktaya geri

dönmek istiyordum.." Bunları söyledikten sonra Meitei bir süre durup efendimle Donay Efendi'nin yüz ifadelerini inceledi.

"Sonra ne oldu peki?" Efendim sabırsızlanmaya başlamıştı.

"Niyahet hikayenin can alıcı noktasına geldik," dedi Donay Efendi. Japon tarzı ceketinin iplerini çekiştiriyordu.

"Oraya vardığımda benden evvel birinin çoktan gelip kendini astığını gördüm. Fırsatı kıl payıyla kaçırmıştım. Gerçekten çok yazık olmuştu. Biraz düşününce o an ölüme ne kadar yakınlaştığımın farkında değildim. William James gibi filozoflara göre bilinçaltımızdaki öteki dünya ile şu anda yaşamakta olduğumuz bu dünya bir tür sebep sonuç ilkesine göre birbirine etki ediyor olmalı. Hakikaten de gizemli şeyler yok değil." Meitei vakur görünüyordu.

Efendim yine kafaya alındığını düşünerek hiçbir şey söylemeden fasülye ezmeli pirinç kekini ağzına doldurup tuhaf sesler çıkarıyordu.

Donay Efendi ise maltızın küllerini nazikçe karıyordu. Gözleri dalmış vaziyette hafiften sırıtıyordu. Nihayet ağzını açtı. Fazlasıyla sakin görünüyordu.

"Anlıyorum. Anlattığın olay kulağa inandırıcı gelmiyor olabilir ama bizzat kendim de benzeri bir olayı tecrübe ettim geçenlerde. Dolayısıyla azıcık bile şüphe etmiyorum sizden."

"Sizinki de intihar vakası mı?"

"Yo, hayır benimki intihar değil. Bu da yanılmıyorsam geçen yılın son zamanlarına denk geliyordu. Sizin hikâyenizle aynı anda meydana gelmesi bile başlı başına tuhaf bir durum açıkçası."

"Enterasan." Meitei de efendim gibi ağzını fasülye ezmeli pirinç kekiyle doldurmuştu.

"O gün Mukojima'daki bir arkadaşımın evinde yıl sonu partisi ve konser vardı. Ben de kemanımla birlikte o partiye katıldım. On beş on altı genç ve evli hanımın da katıldığı mütevazı bir şölendi. Yine de her şey o kadar dikkatlice ayarlanmıştı ki son zamanların en görkemli şöleni desek de yanlış olmaz. Ziyafet ve konser bittikten sonra oturup insanlarla geç saatlere kadar sohbet ettik. Tam kalkmak üzereydim ki doktorlardan birinin karısı gelip kulağıma OOO Hanımefendi'nin hastalandığını bilip bilmediğimi sordu fısıldayarak. Ondan daha birkaç gün evvel OOO Hanımefendi'yi son gördüğümde son derece sağlıklı ve normal görünüyordu. Ben de

şaşkınlık içinde, durumu daha fazla anlamak için ondan detayları istedim. Benimle buluştuğu o akşamdan sonra aniden ateşi yükselmiş ve sayıklamaya başlamış. Sayıklarken ne dediği tam olarak anlaşılmıyormuş. Bu kadarıyla kalsa iyi. Sayıklamaları esnasında ara ara benim adımı da zikrediyormuş."

Ne efendim ne de Meitei Hoca gereksiz yorumlar yapmaksızın kulak kabartmış sakince dinliyorlardı.

"Çağırdıkları doktor hastalığına teşhis koyamamış ama bu kadar yüksek ateşle, havale geçirip beynine zarar vermiş olma ihtimalinin söz konusu olduğunu söylemiş. Doktorun teşhisine göre ilaçları beklenen etkiyi vermezse durumu çok daha tehlikeli olabilirmiş. Bu haberi alır almaz anlatması mümkün olunmaz berbat bir hisle doldu içim. Kâbus görüyormuşçasına ağır bir histi bu. Sanki çevremdeki her şey katılaşıp bedenimin üstüne yığılıyormuş gibi. Eve dönerken de kafamın içinde sadece bu düşünceler vardı. O güzeller güzeli, şen şakrak OOO Hanımefendi..."

"Bölüyorum ama bir saniye lütfen. İkidir OOO Hanımefendi olarak zikrettiğin şu hanımın adını öğrenebilir miyiz, senin için de sakıncası yoksa," dedi Meitei, dönüp efendime bakarak. Efendim de basit bir aynen işaretiyle katıldı.

"Salt adını söylemek bile o kişi için sorun teşkil edebilir. O yüzden affınıza sığınarak gizli tutuyorum."

"Hikâyenin geri kalan kısmını da böyle gizemli ve anlaşılmaz tavırlarla mı sürdüreceksin?"

"Bıyık altından gülmeyi kesiniz. Anlattığım hikaye bir hayli ciddiyet ve önem arz ediyor, zira. Neyse. O hanımefendinin böyle aniden hastalığa yakalandığını düşündükçe yaprak dökümündeki ağaçlar gibi göğsüm sızladı ve tüm bedenim gelip geçici olan bu hayatın gerçekleri karşısında donakaldı. Aklım tamamen başka yerlerdeydi; nereye gittiğimin bile bilincinde değildim. Yarı ölü vaziyette etrafta dolanırken kendimi bir anda Azuma Köprüsü'nde buluverdim. Köprünün korkuluklarına yanaşıp aşağı bakınca nehrin dolu mu yoksa sığ mı olduğunu anlayamadım. Nehrin kabarmış kara suları sadece akıp gidiyormuş gibi görünüyordu. Hanakawado istikametinden gelen bir fayton köprüyü geçip gitti. Faytonun fener lambasına gözlerimi dikmiş öylece bakarken fayton, Sapporo bira fabrikasına doğru yavaşça görünürden kayboldu. Ben de tekrar nehri

izlemeye koyuldum. O sırada nehrin yukarı kısmından, çok uzaklardan gelen bir ses usulca adımı söyledi. Gecenin bu saatinde benim adımı sayıklayacak biri olamaz ama yine de bu ses kimin acaba diye nehrin su yüzeyine şöyle bir gözümü iliştirdim. Lakin karanlıkta gözüm hiçbir şey seçemedi. Yanlış duymuş olmalıyım diyerek adımlarımı hızlandırıp hemen oradan uzaklaşmaya karar verdim. Ama yine uzaklardan bir ses beni çağırıyordu. Ben de tekrar durup sese kulak kabarttım. Üçüncü kez adım söylendiği an her ne kadar korkulukları sıkıca kavramış olsam da dizlerimi titremekten alıkoyamıyordum. O an anladım ki ses aslında uzaklardan değil de nehrin dibinden geliyordu. Üstelik OOO Hanımefendinin sesi olduğuna da adım gibi emindim. Ben de hiç düşünmeksizin 'Evet,' diye yanıtladım. Biraz yüksek sesle yanıtlamış olmalıyım ki o kadar sakin duran nehirde sesim yankılandı. Kendi sesimi duyunca irkilmedim değil. Şöyle bir etrafı kolaçan ettim. Etrafta ne insan vardı ne köpek ne de başka bir şey. O an ben de 'Gece'nin kollarına dolanmış halde, sesin kaynağını bulmam gerek diye istemsizce hareket ediyordum. Adeta kulağımı parçalayacakmış gibi keskin olan OOO Hanımefendinin sesi de tekrar acı dolu bir o kadar da davetkâr ve yardıma muhtaç bir tonla kulağıma ilişti. Bu sefer 'Hemen geliyorum,' diye yanıtladıktan sonra eğilerek kapkaranlık suya gözlerimi diktim. Adımı sayıklayıp duran o sesin kaynağı şimdi dalgaların altından çıkıp gelecekmiş gibi hissettim. Bu nehrin dibinde olmalı diye düşünerek nihayet korkulukların üstüne tırmandım. Bir kez daha adımı söylerse hemen nehre atlarım diye kendimden emin bir şekilde dalgaları izliyordum. O sırada tekrar hazin bir ses ip gibi havada hüzülerek kulağıma geldi. Tam burada olmalı diye tüm gücümü toplayıp atladım. Azıcık bile tereddüt etmeden çakıl taşı gibi kendimi bıraktım."

"Nihayetinde atladın mı yani?" diye efendim gözlerini kırpıştırarak sordu.

"Bu kadarını da beklemiyordum," dedi Meitei burnunun ucunu eliyle tutarak.

"Atladıktan sonra hissiyatımı kaybedip bir müddet bilinçsiz halde öylece kaldım. Nihayet gözlerimi açıp etrafımı inceleyince hakikaten soğuk olduğunu fark ettim. Ama hiçbir yerim ıslanmamıştı. Su içmiş gibi hissediyor da değildim. Atlamış olmam gerekti ama sahiden çok tuhaftı. Hakikaten bu çok tuhaf diye düşünürken

etrafı inceliyordum. O anda birden irkildim. Suya atladığımı sanıyordum ama aslında köprünün orta yerine atlamışım. O an gerçekten yazık oldu diye düşünmedim değil. Sadece arkamı ve önümü karıştırdığım için o sesin geldiği yere gidemedim." Donay Efendi bunları anlattıktan sonra ağız dolusu kahkaha atıp ceketinin ipleriyle oynamaya başladı.

"Hahaha. Çok komikmiş yahu. Benim tecrübe ettiğim olaya da bayağı benziyor doğrusu. Gerçekten de William James'e malzeme olabilecek türden hikâyeler. İnsanların ilham diye adlandırdığı şeyi kullanarak kelimelerle resim çizersen yani betimlersen edebiyat camiasında eminim ki saygı görürsün... Hem OOO Hanımefendi'nin hastalığı ne oldu en son?" dedi Meitei soruşturma yapıyormuş gibi.

"İki üç gün önce yılbaşı davetine iştirak ettim. Orada hizmetçi kızlardan biriyle badminton oynuyordu. Dolayısıyla artık sağlığının yerine geldiğini düşünmemek için hiçbir sebep yok gibi görünüyor."

Efendim en baştan itibaren derin düşünceler içindeymiş gibi görünüyordu. Tam bu anda nihayet ağzını açıp "Ben de benzeri bir olay tecrübe ettim," diye altta kalmak istemiyor gibi atılarak söyledi.

"Nasıl bir olaymış bakalım," dedi Meitei; gözlerinde efendimi hiç mi hiç umursamıyordu.

"Benim olayım da geçen yılın son zamanlarında vuku buldu."

"Böyle olayların herkesin başına yıl sonunda gelmesi de çok acayip," dedi Conay Efendi gülerek. Düşürdüğü ön dişinin yerinde pirinç keki kalıntısı duruyordu.

"Yoksa aynı gün aynı saatte mi oldu?" diye sordu Meitei.

"Hayır, bunun günü farklı. Yanılmıyorsam ayın 20'si civarı olmalı. Karım yılbaşı hediyesi yerine kendisini Settsu Daijou denilen tiyatroya götürmemi istemişti. Dolayısıyla ben de götürmek zorundaydım. Bugünkü programda hangi oyunlar olduğunu sorunca gazeteyi kapıp geldi. Chikamatsu'nun Unagidani adlı eseri olduğunu söyledi. Unagidani'den nefret ettiğim için bugün gitmeyelim diyerek o günü öylece kapattım. Sonraki gün karım yine elinde gazeteyle gelip 'Bugünün programında Horikawa adlı eser var, gidelim mi?' diye sordu. Ben de Horikawa'da şamisenden başka bir şey olmadığı için sıkıcı olur diyerek reddettim. Karım da yüzünü ekşitip odadan çıktı. Ertesi gün de karım gelip 'Bugünün programında 33 Sütunlu Tapınak oynanıyor. Ben, Settsu Daijou tiyatrosuna gidip 33 Sütunlu

Tapınak'ı izlemeyi çok istiyorum. Sen 33 Sütunlu Tapınak'ı sevmiyor olabilirsin ama bana izlettirmek istiyorsan benimle birlikte gelip izlesen fena olmaz mı?' diye talebinde ısrar ediyordu. 'O kadar gitmek istiyorsan gidelim. Ama bu Settsu'nun kapanış oyunu olduğu için insanlar akın akın gidiyor olmalı. İçeri girebileceğimizi pek sanmıyorum. Üstelik restorana gider gibi bu tür yerlere girebilmek için önceden rezervasyon yaptırmamız gerekiyordu. Her şeyin bir yolu yordamı var. Usulüne uygun yapmadığımız için üzgünüm ki bugün de gidemeyeceğiz.' Bunu duyunca karım öfkeyle gözlerini bir sağa bir sola çevirmeye başladı. 'Ben sadece kadınım diye sizin o karmaşık prosedürlerinizi anlamam. Ama Oohara'nın annesi de Suzuki'nin karısı da böyle prosedürlere gerek kalmaksızın doğruca içeri girebilmiş ve rahat rahat izleyebilmişler. Her ne kadar öğretmen de olsan, tiyatro izlemek için o kadar karmaşık işler yapmamıza hiç gerek yok. Sen de ne kadar...' derken sesi ağlayacak gibiydi. 'O zaman boşu boşuna da olsa en azından gidip bir şansımızı deneyelim. Yarın akşam yemeğini yedikten sonra trene biner gideriz,' diye havlu attım. 'Gideceksek saat dörde kadar orada olmamız gerekiyor. Öyle boşa zaman kaybetmememiz gerekiyor,' diye birdenbire canlanarak söyledi. 'Neden dörde kadar orada olmalıyız?' diye sorunca da 'O kadar erken gidip koltuk kapmazsak oturamayız,' dedi. Bunu Suzuki'nin karısından duymuş olmalıydı. 'Peki öyleyse, saat dörde yetişemezsek artık boşuna gitmeye gerek yok öyle mi?' Emin olmak için soruyordum. O da 'Tabii ki, dörtten sonra gitmenin hiçbir anlamı yok,' dedi. Bunun üzerine aniden tuhaf bir şekilde titreme nöbeti geldi."

"Karınız mı titreme nöbeti geçirdi?" diye sordu Donay Efendi.

"Yok hayır. Karım ceylan gibi sapasağlamdır. Ben geçirdim. İğne batırılmış balonun titremesi gibi titriyordum. Sonra felç olmuş gibi bir hisle öylece kalakaldım. Ardından da gözlerim yerinden çıkacakmış gibi oldu ve sonra hareketsiz kaldı."

"Aniden gelişen bir hastalığa yakalanmışsın." Meitei durumu açıklamaya çalışıyordu.

"Of bu sahiden çok fena oldu. Karım kırk yılın başı benden bir ricada bulunmuş. Onun bu ricasını mutlaka yerine getirmek istiyorum. Karımı daima azarlıyor, onunla konuşmayı kesiyor veya tüm ev işlerini ona yüklüyordum. Üstelik çocukların bakımını da tek başına yapıyordu. Bense onu bir kere olsun tüm bu zahmetlerine

karşılık mükafatlandırmış değildim. Bugün neyse ki hem vaktimiz hem de paramız vardı. Onu her an dışarı çıkarabilirdim. Kendisi de çıkmak istiyordu. Ben de onu gezdirmek, tiyatroya götürmek istiyordum. Onu kesin dışarı çıkaracağım diye düşünüyordum ki bir anda felç nöbeti geçirmeye başladım. Gözlerim de bu şekilde şaşkın şaşkın dönerken bırak trene binmeyi, evden çıkarken ayakkabılarımı bile giyemezdim. Ne kadar da yazık oldu sahiden diye düşündükçe titremelerim daha da arttı, gözlerim ise daha da beter oldu. Bir an önce doktor çağırıp verdiği ilacı içersem saat dörtten önce iyileşmiş olurum diye karımla durumu tartışmaya başladım. Onu, tıp fakültesi hocalarından Dr. Amaki'yi çağırmaya gönderdim. Kör talihe bakın ki o gün Dr. Amaki üniversite hastanesinde nöbette imiş ve henüz gelmemiş. Saat iki sularında dönmüş olacağını, gelir gelmez hemen evime geleceğini söylemişler karıma. Kötü oldu ya. Biraz yatıştırıcı alsam saat dörde kadar iyileşmiş olurum kesin ama talih benden yana değilken hiçbir şeyin olumlu gitmesini bekleyemem. Ara ara karımın mesut olmuş gülen yüzünü görüp eğlenmeyi amaçladığımız bu plan bütünüyle suya düşmek üzereydi. Karım da yüzünü ekşitip gitmemizin kati bir şekilde netleşip netleşmediğini sordu. Kesin gidiyoruz diye yanıtladım. 'Saat dörde kadar kesin iyileşmiş olurum. Kafanı rahat tut sen. Hemen yüzünü falan yıkayıp üstünü değiştir de bekle beni.' Ona verdiğim yanıt bu şekildeydi ama kalbimin derinliklerinde sınırsız bir isteksizlik yatıyordu. Titremelerim giderek şiddetlenmeye başlamıştı. Başım da giderek daha fena dönüyordu. Ola ki saat dörde kadar verdiğim sözü yerine getirip iyileşemezsem bu tuhaf kadının ne yapacağını tahmin bile edemiyorum. İşler, acınası bir hal aldı. Ne yapmam gerekti acaba? Olabilecek olanların en kötüsü başıma gelebilir diye düşünerek karıma dünyanın fani ve gelip geçici olduğunu anlatmak, koca olarak üstüme düşen vazifedir dedim kendime. Böylece o an geldiğinde zihnen buna hazırlıklı olacaktı ve yenik düşmeyecekti. Bir an evvel karımı çalışma odama çağırdım. Geldiğinde 'Sen bir kadınsın ama Batı'nın özlü sözlerinden biri olan *many a slip twixt the cup and the lip* denilen sözü kesin duymuş olmalısın,' diye sorunca 'Öyle yan yazılan harfleri kim okuyabilir ki? Sen, karşındaki insanın İngilizce bilmediğini bildiğin halde kasten İngilizce şeyler kullanıp insanları küçük düşürmek istiyorsun. Ben zaten İngilizce bilmiyorum. Sen de

İngilizce'yi madem bu kadar çok seviyordun, neden gidip de o misyoner okullarından mezun olan kadınlarla birlikte olmadın. Senin gibi acımasız birisini hayatımda görmedim,' diye bir anda küplere bindi. Bunun üzerine benim o kadar zahmete girip tasarladığım açıklama da suya düştü. Durumu karım bu şekilde yorumluyordu ama ben İngilizceyi asla kötü bir amaçla kullanmış değildim. Tamamen ona olan aşkımdan dolayı ağzımdan çıkmış kelimelerdi bunlar. Karımsa durumu o şekilde yorunca ben de çaresiz kaldım. Üstelik deminden beri başımın ağrısı ve titremelerim yüzünden aklım tam yerinde değil gibiydi. Karıma bir an evvel dünyanın faniliğini ve gelip geçiciliğini anlatmak istediğimden, biraz da aceleyle, karımın İngilizce bilmediğini unutuvermişim. Hiç farkında olmadan İngilizce kullanıverdim. Biraz düşününce hakikaten hatalıydım. Tamamen benim hatamdı. Bu hatanın neticesinde titremelerim daha da hararetlendi. Başım da giderek daha fazla dönmeye başladı. Karımsa ona söylediğim gibi, banyoya gitmiş, üstündekileri çıkarmış, makyajını yapmış, dolaptan kimonosunu çıkarıp üstüne giymişti. Dışarı çıkmaya hazır halde beklemeye koyulmuştu. Bense en ufak bir iyileşme emaresi olmaksızın bekleyip şu Doktor Amaki bir an önce gelse ne iyi olur diye düşünürken saate baktığımda çoktan üç olmuştu. Saatin dört olmasına sadece bir saat kalmıştı. 'Yavaş yavaş çıksak mı artık?' dedi karım çalışma odamın kapısını aralayıp yavaşça içeriye bakarak. İnsanın kendi karısını övmesi biraz tuhaf olabilir ama ben karımın bu kadar güzel göründüğünü daha önce hiç düşünmemiştim. Yüzünü sabunla yıkayıp bembeyaz parlatınca üstündeki siyah kimono ile fevkalade uyumlu bir tezatlık oluşturmuştu. Yüzü hem sabunla yıkanmaktan hem de Settsu Daijo'yu izlemeyi canı gönülden arzuluyor olmasından dolayı hem içeriden hem de dışarıdan pırıl pırıl parlıyordu. Onun bu arzusunu yerine getirmek için elimden ne geliyorsa yaparım dedim kendi kendime. Bir an önce yola koyulsak mı acaba diye aklımdan geçirirken Doktor Amaki çıkageldi. Zamanlaması muazzamdı. Ama bedenimin ahvalini anlatınca, Doktor dilime baktı, elimi kavradı, göğsüme haffiçe vurdu, sırtımı sıvazladı, göz kapaklarımı tersine çevirdi, kafatasımı hafifçe tokatladı, neden sonra düşüncelere daldı.

"Nasıl, Doktor? Tehlikeli bir durum arz ediyor mu?" diye sorduğumda sakince;

"Hayır, öyle abartılacak bir durum söz konusu değil," dedi.

"O zaman birazcık dışarıya çıksa herhangi bir sorun teşkil etmez değil mi?" diye karım sorunca da;

"Hmm," deyip biraz daha düşünmeye başladı. "Kendinizi kötü hissetmiyorsanız..."

"Çok kötü hissediyorum," dedim.

"O zaman size tek kullanımlık ilaç ile şurup yazıyorum."

"Doktor bey. Sağlık durumum o kadar da tehlikeli durumda mı yoksa?"

"Hayır, hayır. Endişe etmenize hiç lüzum yok. Sinirlerinizi yıpratmamalısınız," dedi ve gitti. Saat çoktan üç buçuğu bulmuştu. Hizmetçiyi ilaçları almaya yolladım. Karımın sıkı tembihleriyle hızlıca evden çıktı yine koşar adımlarla geri döndü. Hizmetçi döndüğünde dörde sadece on beş dakika kalmıştı. Hâlâ daha on beş dakika vardı. İnanır mısınız tam o anda beni yine nöbetler sardı. O ana kadar hiçbir şeyim yokken birdenbire nöbet geçiriyordum. Karım şurubu kâseye döküp önüme koyunca midemin derinliklerinden gelen şeyler düşmana saldırır gibi ağzımdan dışarı hücum etti. Elimde tuttuğum kaseyi istemsizce geri bıraktım. Karım "Şunu bir an önce içmen gerek," diye üstüme geliyordu. Hemen içeyim de dışarı çıkalım artık diyordum. Kendimi toparlayıp ilacı içmeye kalktığımda tekrar fenalaşıp kâseyi masaya koydum. Midemin bu kindar tutumu ilacı içmeme izin vermiyordu. Kâseyi masadan alıp yine masaya geri koyma süreci birkaç kez tekrar etti. Oturma odasının duvarındaki saat nihayet dördü bulmuştu. Bu kadar aheste olmama gerek yok, şu ilacı içeyim artık derken akıl almaz bir şey oldu. Ne olsa beğenirsiniz. Saatin dördü bulmasıyla aynı ânda, tüm ağrılarım ve mide bulantılarım son buldu. İlacı da hiçbir sıkıntı olmadan rahatça içebildim. Saat dördü on geçerken Doktor Amaki'nin de şanını ne kadar hak eden biri olduğunu ilk defa idrak etmiş oldum. Sırtımın sızlamaları da gözümün ağrısı da bir anda kesilmiş, asla tedavinin mümkün olmayacağını düşündüğüm bu hastalığım ise tamamen ortadan kalkmıştı. Buna pek memnun olmuştum doğrusu."

"Nihayetinde tiyatroya gidebildiniz mi?" diye sordu Meitei hikâyenin asıl noktasını anlamamışçasına bir surat ifadesi takınarak.

"Gitmeyi çok istiyorduk ama karım saat dörtten sonra oturacak yer bulmanın mümkün olmadığını düşündüğü için gitmemenin

daha iyi olacağında karar kıldık. Doktor on beş dakika daha erken gelseydi benim tüm o rahatsızlıklarım daha erken son bulacaktı. Karım da arzuladığı oyunu izleyebilecekti. Sadece on beş dakikalık gecikmeyle sahiden çok şey kaçırdık. Şimdi düşününce hakikaten de çok tehlikeli olabilirmiş."

Konuşmasını bitirdikten sonra efendim, vazifesini yerine getirmiş biri gibi davranmaya başladı. Onun bu tuhaf davranışı diğer ikisine karşı dik durabileceğinin bir ifadesi miydi bilemiyorum.

Ön dişlerinden biri eksik olan Donay Efendi gülerek "Çok yazık olmuş sahiden," dedi.

Meitei de aptala yatarak, "Senin gibi kibar bir kocaya sahip olduğu için karın gerçekten çok mutlu olmalı," dedi. Shoji'nin (sürgülü kapı) arka tarafından öhö! diye bir ses işittik. Bu ses efendimin karısına aitti.

Ben sakince oturup bu üçünün hikâyelerini teker teker dinledim ama ne tuhaf ne de üzücü buldum. İnsan denilen varlıklar salt zaman öldürmek için ağızlarını hareket ettiren, hiç komik olmadığı halde gülen, hiç hoş olmayan şeylerden bile memnun olan eşsiz yaratıklardı. Efendimin bencilliğinin ve yarımakıllı olduğunun uzun süredir farkındaydım ama pek konuşkan biri olmadığı için kavrayamadığım noktaları olduğunu sanıyordum. O anlamadığım noktalarda biraz olsun ürpertici yanları olduğunu da düşünüyordum ama bugün onun bu konuşmasını dinleyince aniden onu hor görme isteğimi yitirdim. Neden diğer ikisinin hikâyesini sessizce oturup dinleyemiyordu acaba? Altta kalma hissine dayanamayıp saçmasapan hikâyeler anlatmada iyi olan ne vardı? Epictetus'un yazıtlarında, böyle şeyler yapmasını öğütleyen şeyler yazıyor olabilir miydi? Şimdi üçü de emekliye ayrılmış yaşlı dayılar gibi dingin ve sakin görünse de hepsinin kalbinde içlerini kemiren şehvet duygusu hâkim. Rekabet arzusu, kazanma hırsı onların gündelik sohbetlerinde bile göze çarpıyor. Biraz daha açık söylemek gerekirse, normal şartlarda aşağıladıkları yaratıklardan aslında hiçbir farkları olmadıklarını bir kedi olarak görebilmek gerçekten içler acısı. Lakin, sözleriyle davranışları, o kültürsüz dedikleri yaratıklardan biraz daha...

Tüm bunları düşününce bir anda bu üçünün sohbeti sıkıcı gelmeye başladı. Ben de Tekir'in durumunu öğrenmek üzere iki telli harp sanatçısının evinin bahçesinde şöyle bir dolandım. Yılbaşı süs-

lemeleri çoktan kaldırılmıştı. Yeni yıla gireli de on gün oluvermiş. Gökyüzünün en derin yerlerinde bile tek parça bulut yoktu. O güzel bahar havasıyla güneş tüm âlemi baştan sona aydınlatırken bu ufacık bahçe de yılbaşında gördüğüm o kasvetli haline kıyasla bir hayli canlı ve ışıl ışıldı. Verandada minder duruyordu, sürgülü kapı da kapalıydı. Tekir'in sahibi olan iki telli harp sanatçısı hamama gitmiş olmalı. Bu sanatçı evde mi değil mi bilemiyorum ama en azından Tekir'in sağlığının yerinde olup olmadığını görmeyi çok isterim. Bahçede in cin top oynuyordu. Bu fırsattan istifade, ön patilerimle bir çırpıda verandaya tırmanıp mindere kuruluverdim. O kadar yumuşaktı ki hemen mayıştım. Tekir'i falan unutup burada güzelce kestireyim derken bir anda kayan kapının ardında konuşma sesleri duydum.

"Eline sağlık, yorulmuş olmalısın. Becerebildi mi bari?" dedi sanatçı kadın. Demek ki evdeymiş.

"Evet, biraz gecikti ama. Budist rahibin yanına gittiğimde tam da işini bitirmek üzereydi."

"Göster bakalım. Şahane olmuş. Bununla Tekir sonsuza kadar huzur içinde yatabilir. Altın kaplamalar zamanla düşmez, değil mi?"

"Evet, dayanıklı olacağına dair teminat aldım. En kaliteli malzemeyi kullanmışlar. Hatta bazı insanlar için yapılan mezar malzemelerinden bile daha kaliteliymiş. Üstelik Tekir'in adının yazdığı yerdeki *Sevgili* ifadesinin böyle italik yazıldığında daha havalı olacağını düşünerek bu şekilde inisiyatif kullanmışlar."

"Sahiden mi? Pekala. Hadi öyleyse bir an önce Budist mihraba gidelim de tütsü falan yakalım."

Tekir'e bir şey mi oldu acaba? Burnuma garip kokular gelmeye başladı. Mindere çıkıp patilerimin üstüne kalktım.

Çinn, Oo yüce Buda. Günahlarımızı bağışla. Kedimizin günahlarını affet. Huzur içinde yatsın. Dua eden bu ses Tekir'in sahibi olan harp sanatçısı kadına aitti.

"Sen de dua et, hadi," diyordu.

Çinn, Oo yüce Buda. Günahlarımızı bağışla. Kedimizin günahlarını affet. Huzur içinde yatsın. Bu sefer dua eden hizmetçi kadındı. Kalbim bir anda yırtılacak gibi oldu. Minderin üstünde öylece dikilmiş kalakaldım. Kedi heykeli gibi, gözlerimi bile kırpmadan öylece dikiliyordum.

"Sahiden de çok yazık oldu. Başlarda grip olduğunu sanmıştık oysa ki."

"Doktor Amaki ilaç falan verseydi belki iyileşirdi ama işte."

"Şu Doktor Amaki de çok fena bir adam doğrusu. Tekir'in durumunu biraz olsun ciddiye almadı."

"O beyefendi hakkında kötü şeyler söylemenin yeri değil. Alında ne yazıyorsa o."

Görünen o ki Tekir de tedavisini Doktor Amaki'de olmuş.

"Olan oldu artık. Ama ben sanıyorum ki Tekir'in sonunu getiren bu belanın asıl kaynağı sokağın ön tarafında oturan öğretmen efendinin pis kedisi. Tekir'i ziyarete pek sık uğrardı."

"Bence de o iğrenç, Tekir'i canından etti."

Kendimce durumu açıklamak isterdim ama şu an kendimi tutmalıyım diyerek mevzuyu sineye çekip konuşulanlara kulak kabartmaya devam ettim. Konuşmayı bir anda kesiverdiler.

"Dünya çok acımasız bir yer. Tekir gibi güzel kediler erken yaşta ölürken o pis sokak kedisi uzun yıllar yaşıyor..."

"Aynen katılıyorum hanımefendim. Yeri göğü arasanız da Tekir kadar güzel birini asla bulamazsınız."

Bir kedi demek yerine birini dedi. Bu hizmetçi kadının anlayışına göre kedilerle insanlar aynı ailenin üyeleri gibi. Aklıma gelmişken bu hizmetçi kadının suratı da benim kedi yüzüme benzemiyor değil doğrusu.

"Elimden gelse Tekir yerine..."

"Öğretmen efendinin sokak kedisini ölüme gönderirim demek istediniz değil mi?"

Ölüme göndermek derken. Dur bi hele. Ölüm denilen şeyi henüz tecrübe etmediğim için sevip sevmediğimi bilemiyorum. Ama mesela geçen gün hava o kadar soğuktu ki sığınmak için kendimi sobanın içine zor attım. Benim orada olduğumu fark etmeyen bu hizmetçi kadın da sobanın kapağını üzerine kapatıp ateşe üfleyiverdi. O an hissettiğim acı, düşündükçe hâlâ içimi yakıyor. Sokağın karşısında yaşayan Kartopu'nun anlattıklarına göre o acı biraz daha devam etseymiş ölecekmişim. Tekir'in yerine seve seve canımı veririm ama ölmek için canımın o kadar yanması gerekiyorsa kimse için ölemem.

"Kedi olmasına rağmen Budist rahip ona dualar etti. Üstelik öteki

dünya için kutsal bir isim bile takıldı. Artık biz elimizden geleni yaptık sanıyorum."

"Haklısınız hanımım. Ne kadar da şanslı birisi. Şikayet edecek tek nokta varsa o da rahibin dualarının biraz hafif olmasıydı."

"Biraz kısa sürdü evet. Gekkei Tapınağı'nın bu rahibine neden bu kadar kısa sürdüğünü sorduğumda ufak bir kedi yavrusunu cennete götürmeye yetecek kadar dua ettiğini söyledi."

"Hmm... Peki o sokak kedisi..."

Adım hâlâ yok diye sürekli yakınmama rağmen bu hizmetçi kadının beni sürekli sokak kedisi diye çağırmasına içerlemiyor değilim. Ne kaba saba biri böyle.

"Kedilerin en günahkârı. O öldükten sonra arkasından ne kadar dualar edilirse edilsin asla cenneti göremeyecek."

O andan sonra daha kaç kez benim için sokak kedisi dendiğini bilmiyorum. Konuşmalarının orta yerinde oradan ayrıldım. Minderden kayarak inip verandadan aşağı atladığımda seksen sekiz bin sekiz yüz seksen sekiz tüyüm hep birden kalktı. İrkiliverdim. O günden beri iki telli harp sanatçısının evine uğradığım olmadı. Şu anda Gekkei Tapınağı'nın Budist rahipleri muhtemelen bu harp sanatçısının bizzat kendisine kısa dualar ediyor olmalı.

Son zamanlarda hiç dışarıya çıkacak cesaretim yok. Hayattan bezmiş gibi bir his vardı üzerimde. Efendimden altta kalmayacak derecede içime kapanmıştım. Efendimin kendisini çalışma odasına kapatmasını insanların eskiden kötü gitmiş bir aşk ilişkisiyle bağdaştırmasını anlamaya başladım.

Hâlâ bir fare yakalamış değilim. Bu yüzden Ossan benim evden atılmam gerektiğini bile söyledi. Efendim benim sıradan kediler gibi olmadığımı bildiğinden olacak, beni evde tutmaya devam ediyor. Ben de burada keyfime bakıyorum. Bunun için efendime gönülden teşekkür etmem gerek. Ossan'ın bana yönelik kötü muamelesine de kızıyor değilim. Zira benim şu anda neden bu halde olduğumun farkında değil. Hidari Jingoro* şu anda çıkıp gelse de benim heykelimi yapıp tapınak girişine koysa veya Théophile Steinlen çıkıp benim kedi suratımı tuvale aktarsa... Ancak o zaman bu kalp gözü kapalı zavallı yaratıklar kendilerinden utanırlar sanıyorum.

---

* 1596 – 1644 yılları arasında yaşamış bir Japon heykeltıraş. -çn.

III. BÖLÜM

TEKİR ÖLDÜ. Kara ile de yüz göz olmuyorum. Kendimi biraz yalnız hissediyorum ama neyse ki insanları tanımaya başladığım için can sıkıntısı hissetmiyorum. Geçen gün birisi efendime, benim fotoğrafımı göndermesini rica eden bir mektup yazdı. Yine geçenlerde birisi zahmet edip Okayama bölgesinin meşhur Kibidango şekerlemesini özellikle bana göndermiş. İnsanlar bana sempati gösterdikçe kendi ırkım olan kedi ırkından uzaklaşmaya başlıyorum. Kendimi kediden çok insan gibi hissetmeye başladım. Artık kendi ırkımı toplayıp efendim gibi iki ayaklılara galebe çalma ideali eskisi kadar cazip gelmiyor. Hatta bazen bizzat kendim insan dünyasından birine evrildiğimi düşünmüyor değilim. Kendi ırkımı hor görmüyorum. Sadece, davranışları kendine en yakın olan kişilerle birlikte olmanın kişiyi en fazla rahatlatan şey olması son derece doğal bir durum. Bu durumu döneklik, saygısızlık veya ihanet olarak adlandırmak beni rahatsız etmekten öte gidemez. Kelimelerle bu şekilde oynayıp başkalarını aşağılama isteği ancak cimri ve yoksul ruhlu adamlarda görülür. Kedilerin bu kötü alışkanlığını üstümden atınca Tekir veya Kara gibileriyle tüm zamanımı harcamamın mantıksız olacağını anlıyorum. Hakikaten de insanlardan altta kalmayan bir kibirle ben de onların düşüncelerini, söz ve davranışlarını eleştirme isteğiyle doluyorum. Bu da son derece doğal. Bu kadar kibirli olmama rağmen beni hâlâ tüylü ve basit kedi yavrularından sadece biraz daha üstün gören efendimin de bana ufacık bir selam bile vermeksizin, bana gönderilen Kibidango şekerlemelerini yine benim gözümün önünde mideye indirmesi içler acısıydı doğrusu. Fotoğrafımı da hâlâ çekmedi. Bu durumdan hoşnutsuzluk duymuyor değilim ama, o insan ben ise kediyim. Aramızdaki bu doğal farklılıktan dolayı bu tür şeyleri anlayışla karşılayabiliyorum. İnsanlar gibi olmaya başladığımdan

mütevellit, artık muhatap olmadığım bazı kedilerin davranışlarını günlüğüme yazmamak için kendimi zor tutuyorum. Yazımın geri kalan kısmını Meitei Hoca ve Donay Efendi gibi insanların sohbetleriyle dolduracağım için okuyucularımın affına sığınıyorum.

Bugün pırıl pırıl bir Pazar günü. Efendim çalışma odasından uyuşuk uyuşuk çıkıp yanıma geldikten sonra mürekkebiyle kalemini çıkardı. Yanına da bir parça kâğıt koydu. Yüzükoyun uzandı. Isınma hareketleri yaparmışçasına kâğıda bir şeyler karaladı. Çıkardığı tuhaf seslerin muhtemelen edebi doğum sancılarından kaynaklandığını sanıyorum. Bir süre bekleyince kâğıda kalın fırçasıyla *Yak tütsü* yazdı. Şiir mi yazacaktı yoksa haiku mu, bilemiyorum. Tam da ben *Yak tütsü* ifadesi efendim için fazla zekice diye düşünürken, yazmayı bıraktı. Yeni bir satırdan tekrar yazmaya koyuldu. Fırçasını kaldırıp şöyle yazdı: *'Deminden beri Doğanın Ev Sahibi hakkında bir şeyler karalamayı düşünüyorum.'* Fırçası bu satırdan öteye gitmedi. Efendim elinde fırçasıyla saksıyı çalıştırmaya uğraşıyordu ama nafileydi. Devam edemeyecek gibi görünürken birden fırçanın ucunu yalayıverdi. Dili mürekkepten simsiyah olmuştu. Bu sefer alt satıra yuvarlak çizdi. Yuvarlağın orta yerine iki tane nokta koydu. Bunlar göz demekti. Burun için de kısa bir çizgi çekti. Onun altına da tire çizgisini ağız olarak kullandı. Bu yaptığı ne şiirdi ne de haiku. Efendimin kendisi bile yaptığını beğenmemiş olacak ki yüzünü ekşitti. Satır başı yaptı. Neden bilmem ama efendim, hele bir satıra başlayayım gerisi gelir diye düşünüyordu. Başladıktan sonra şiir olsun, haiku olsun bir şekilde ortaya çıkıverirdi. Nihayet *Doğanın Ev Sahibi fezayı inceleyen, Konfüçyüs yazıtları okuyan, fırında kumpir yiyen ve burnu akan bir adamdır,* yazdı. Konuştuğu gibi yazan bir adamdı efendim. Yazmayı bitirmişti. Yazdığı şey karman çormandı. Sonra, hiç çekinmeksizin bu yazdığını sesli okumaya başladı. Hiç yapmadığı bir edayla "Hahaha çok komik oldu," diye güldü ama *"Burnu akan* kısmı biraz kaba oldu sanırım. Silsem iyi olur," dedi. Sadece o kısmın üstüne bir çizgi çekti. Tek çizgi gayet yeterliydi ama o, ikinci ve hatta üçüncü çizgiyi de çekti o kısmın üstüne. Çektiği bu paralel çizgiler gayet düzgündü. Diğer satırlara bulaşmasını umursamaksızın çizmeye devam ediyordu. Sekizinci çizgiyi çektikten sonra şiirin devamını yazmadığını fark etti. Bu sefer fırçayı elinden atıp bıyıklarını burmaya başladı. Şiir için gereken ilhamı bıyıklarımdan çıkaracağım der gibi hiddetli

bir yüz ifadesiyle bıyıklarını bir yukarı bir aşağı kıvırıp duruyordu. Oturma odasından efendimin karısı gelip tam da adamın burnunun dibinde oturuverdi.

"Ya şey baksana," dedi.

"Ne oldu?" diye sordu efendim. Sesi suyun altında vurulan davul sesi gibiydi. Karısı, verdiği yanıtı beğenmemiş olacak ki tekrar;

"Ya şey..." dedi.

"Ne oldu ya?" diye tekrarladı efendim. Bu sefer baş parmağıyla işaret parmağını burnunun deliğinden içeri sokup burnunun kıllarını koparıyordu.

"Bu sefer ay başını getiremeyeceğiz gibi görünüyor..."

"Getirmemiz mümkün değil zaten. Doktorla ilaca verdiğimiz para yüzünden elde avuçta ne kaldı. Kitapçıya da geçen hafta ödedik zaten. Bu ay kıyıda köşede bir şeyler kalmış olmalı." Bunları dedikten sonra burnunun kıllarını sanki inanılmaz bir mucizeymiş gibi hayretle izlemeye koyuldu.

"Sen, öğünlerini düzgünce pilav yemek varken o pahalı ekmekleri yiyerek geçirirsen tabii yetmez. Üstüne bir de reçel sürüyorsun zaten."

"Bugüne kadar ne kadar reçel yedim ki?"

"Bu ay sekiz kavanoz bitti."

"Sekiz mi? O kadar yediğimi hiç hatırlamıyorum."

"Sadece sen değil, çocuklar da yiyor."

"Ne kadar yesek bile ayda beş on liradan fazla tutmaz. Hem kimse o kadar yiyemez." Efendim son derece sakin bir yüz ifadesiyle burun kıllarını teker teker önündeki kâğıda kibarca sürüyordu. Bazılarında et parçası da vardı. O yüzden kâğıdın üstünde iğne ucu gibi dik duruyorlardı. Efendim hiç beklemeden yaptığı bu keşiften etkilenmiş görünüyordu. Kâğıda şöyle bir üfledi ama kıllar yapış yapış olduğu için kâğıtta kaldı.

"İnatçı şeyler sizi," dedi. Tüm gayretiyle tekrar üfledi.

"Mesele sadece reçel de değil. Daha satın almamız gereken şeyler de var." Karısı şu an içinde bulunduğu durumdan bir hayli rahatsızdı. İki yanağını birden şişirdi.

"Vardır elbette," dedi efendim. Yine parmağını burnuna sokup biraz daha kıl kopardı. Kırmızısı da vardı siyah olanı da. Hatta kıllardan biri bembeyazdı. Büyük bir şaşkınlık içinde olduğu belli olan

efendim elindeki bu nesneye bakıyordu. Karısına göstermek üzere parmağını öne doğru uzattı.

"Yapma," dedi karısı. Kocasının elini iğrenerek öteye itti.

"Bak hele şuraya. Burun kıllarıma aklar düşmüş." Bunları söylerken son derece heyecanlıydı. Karısı da gülerek oturma odasına geri döndü. Maddi durumları hakkındaki bu tartışmayı terk etmeye karar vermişti. Efendim de Doğanın Ev Sahibi'ne geri döndü.

Burun kılıyla karısını uzaklaştırmayı başaran efendim rahatlamış gibiydi. Burun kıllarıyla uğraşırken yazmaya da devam etmeye çalışıyordu ama fırçası bir türlü hareket etmiyordu.

"*Fırında kumpir yiyen* kısmı da fazlalık. Bunu da çıkarsam iyi olacak." O kısmı da çizdi. "*Yak tütsü* kısmı da pek sert oldu. Sileyim." Tereddüt etmeden onu da çizdi. Kalan kısım sadece *Doğanın Ev Sahibi fezayı inceleyen ve Konfüçyüs yazıtları okuyan bir adamdır* idi. Tek satırlık bir şiir oluverdi. Efendim bunun fazla basit olduğunu düşünüyordu ama düzeltmenin fazla zahmetli olacağına karar verip mensur yazmaktan vazgeçti. Onun yerine kısa bir ibare yazayım dedi. Fırçasıyla kâğıdın üstüne büyük bir çarpı işareti attı. Çin'deki resim sanatının edebiyatçılar arasında bir hayli gözde olduğu o boyalı çizim tekniğiyle kâğıdın üstüne sert darbelerle berbat bir orkide resmi çizdi. Binbir güçlükle yazdığı o kısa şiir de tek bir harf kalmaksızın yok olmuştu. Sonra kâğıdın arkasını çevirip *Fezada doğdu, fezada ustalaştı, fezada öldü. Doğanın Ev Sahibi* yazdı. Hiçbir anlamı olmayan bu kelimeleri böyle art arda sıralarken Meitei Hoca her zamanki edasıyla çıkageldi. Meitei başkalarının evine de sanki kendi eviymiş gibi hiç çekinmeksizin çatkapı geliyordu. Üstelik bazen mutfağın arka kapısından bir anda çıkıp geldiği de oluyordu. Endişe, utanma, çekinme, zahmet. Bu gibi duyguları doğarken bir yerlerde düşürmüş olmalıydı.

"Yine Dev Cazibe mi?" diye sordu oturmadan.

"Sürekli Dev Cazibe yazıyor değilim. Doğanın Ev Sahibi'nin mezar taşına bir ibare bırakmak istiyorum. Tam da onun için antoloji çalışması yapıyordum," dedi efendim. Abarttıkça abartıyordu.

"Doğanın Ev Sahibi dediğin yoksa Veled-i Zina gibi bir takma ad mı? Hani Budistlere öldükten sonra takma isim takılır ya." Meitei her zamanki gibi saçmalıyordu.

"Veled-i Zina diye de takma isim var mı?"

"Yok elbette. Ama ona benzer bir şeyler üstünde çalışıyorsun gibi geldi bana."

"Veled-i Zina diye birini tanımıyorum ama Doğanın Ev Sahibi senin de tanıdığın biri."

"Kim Doğanın Ev Sahibi gibi bir takma isim seçer ki?"

"Bizim Soroseki. Üniversiteden mezun olduktan sonra yüksek lisansa başvurup uzay hakkında araştırmalar yapmaya başladı. Kendini çalışmasına fazla kaptırınca karın zarı iltihabından hayatını kaybetti. Soroseki benim çok yakın bir arkadaşımdı."

"Arkadaşın olmasına bir şey demiyorum ama Soroseki'ye öldükten sonra Budist lakap olarak Doğanın Ev Sahibini kim seçti allasen."

"Ben seçtim. Benim fikrimdi. Zaten o Budist rahiplerin seçtiği lakaplar da bir şeye benzemiyor." Efendim Doğanın Ev Sahibi lakabını büyük bir sanatçı dehaymış gibi övünerek söylüyordu. Meitei gülerek;

"Peki öyleyse, şu ibare dediğin şeyi bir göster bakalım," dedikten sonra kağıdı eline alıp sesli okumaya başladı.

"Bu da ne böyle... *Fezada doğdu, fezada ustalaştı, fezada öldü. Doğanın Ev Sahibi*... Anlaşıldı. Böylesi iyi. Tam da Doğanın Ev Sahibi'ne uygun bir ibare olmuş." Efendim de sevinerek;

"İyi, değil mi?" dedi.

"Bunu turşuların konulduğu taş bir kabın üstüne yapıştırıp tapınağın arkasına bırakmalısın. Yoldan geçen ağırlık kaldıran sporcular için bir faydası olur. Gayet hoş. Sanatsal değeri yüksek bir eser. Doğanın Ev Sahibi efendi artık huzur içinde yatabilir."

"Ben de öyle düşünmüştüm," dedi efendim. Meitei'i ciddiye alıp yanıt vermişti. "Şimdi müsaadenle gitmem gerek. Birazdan dönerim o yüzden bir yere ayrılma, kediyle falan oyna," deyip Meitei'in yanıtını dinlemeden odadan bir hışımla dışarı çıktı.

Hiç beklenmedik bir anda Meitei gibi birini eğlendirme görevi verildiğinden soğukkanlılığımı korumakta güçlük çekiyordum. Yanına gidip miyavlayarak kıvrıldım. Sonra yavaşça dizlerinin üstüne tırmandım. Bunun üstüne Meitei;

"Ooo bakıyorum da sen bayağı kilo almışsın." dedi. Kaba bir tavırla ensemi kavrayıp beni havaya kaldırdı. "Arka ayaklarını böyle sarkıtan kediler fare falan yakalamaz. Ne diyorsunuz hanımefendi.

Bu kedi fare yakalıyor mu?" Sadece benimle muhatap olmakla yetinemiyordu. Efendimin karısı yan odada duruyordu.

"Fare falan yakaladığı yok. Yılbaşı için hazırladığımız pirinç keklerini yiyip dans ediyor, hepsi o." Efendimin karısı durup dururken eski yaralarımı deşiyor, beni utançtan yerin dibine sokuyordu. Özellikle bu şekilde havada asılı haldeyken. Meitei beni hâlâ indirme lütfunda bulunmuyordu.

"Anlıyorum. Sahiden de böyle suratla dans etmesine şaşmamak gerek. Biliyor musunuz hanımefendi. Bu kedinin çok sinsi ve hınzır bir yanı var. Eski yazıtlardaki o gizemli çift kuyruklu canavar kediyi biraz andırıyor." Meitei yine saçmalamaya devam ediyordu. Efendimin karısına sürekli bir şeyler söylüyordu. Kadın da isteksizce örgülerini bırakıp oturduğumuz odaya geldi.

"Bayağı canınız sıkılmış olmalı. Birazdan geri döner," diyerek bardağa biraz daha çay doldurup Meitei'in önüne koydu.

"Nereye gitti acaba?"

"Nereye gideceğini hiçbir zaman söylemez. Muhtemelen doktoru görmeye gitmiştir."

"Doktor Amaki'yi mi? Böylesi bir hastayla uğraşmak zorunda kalması büyük talihsizlik."

"Hmm," dedi efendimin karısı. Bu söze verecek yanıt bulamamıştı. Basitçe geçiştirmekle yetindi. Meitei ise hiç farkında bile değildi kadının bu halinin.

"Son zamanlarda durumu nasıl? Midesinin durumu biraz düzeldi mi?"

"Düzelip düzelmediğini bilemiyorum. Doktor Amaki onu ne kadar tedavi ederse etsin yediği o kadar reçelle midesinin düzelmesi mümkün değil." Efendimin karısı biraz önce efendime yakındığı mevzuyu şimdi Meitei'ye yakınıyordu.

"O kadar reçel yiyor mu sahiden? Çocuk gibi desenize."

"Sadece reçel de değil. Geçenlerde mide ilacı diye toptancıdan bir yığın turp alıp gece gündüz onları yedi."

"İnanamıyorum bu duyduklarıma." Meitei şaşkınlıklar içindeydi.

"Turpun içinde Diastase ilacından olduğuna dair bir haber görmüş geçenlerde gazetede."

"Anlıyorum. Böylece fazla reçel yemenin zararlı etkisini turp yiyerek gidermeyi düşünüyor. Ne denklem ama. Kafasını bayağı

kullanmış olmalı. Hahaha..." Meitei, efendimin karısından duyduğu şeylerden fevkalade memnun görünüyordu.

"Geçen gün çocuklardan birine de yedirmeye çalıştı..."

"Reçeli mi?"

"Hayır. Turpu... Şu adam yok mu. 'Gel buraya, babacık sana çok leziz bir şey yedirecek,' diye çocuğu sıkıştırıp durdu. Arada bir çocukları sevme lütfunu gösteriyor derken her defasında böyle aptalca şeyler yapıyor. Daha iki üç gün evvel, içeride yatan kızı tutup gardolabın üstüne koydu..."

"Bu sefer nasıl bir denklem kurdu?" Meitei kurduğu her lafın arasına denklem kelimesini sokuşturmaya ant içmiş gibiydi.

"Denklem menklem yoktu. Sadece, dolabın üstünden atla bakalım dedi o kadar. Üç dört yaşındaki bir kız çocuğu bu. Öyle uçarı hareketler yapacak hali yok ya."

"Anlaşıldı. Bu seferkinde denklemden eser yok. Ama aslında o adamın içinde kötülük yoktur."

"İçinde kötülük olsaydı ben bu kadar şeye katlanır mıydım?" dedi karısı. Konuşurken morali hiç olmadığı kadar yüksek gibiydi.

"Ya, aslında o kadar da şikayet edecek bir şey yok. Şu an herhangi bir hoşnutsuzluk olmadan günübirlik yaşayan birisi. Kushami (Hapşırık) Bey gibi öyle zevkine düşkün veya pahalı kıyafetlere meraklı birisi de değildir. Basit zevklerin adamıdır o." Meitei'in bu alışılmadık konuşma tarzı bir o kadar da hararetliydi.

"Aslına bakılırsa durum söylediğiniz ile taban tabana zıt..."

"Yoksa evdeyken gizlice yaptığı bir şeyler mi var? Şu dünyada her şeye hazırlıklı olmak lazım." Meitei umarsızca, verebileceği en lakayt cevabı verdi:

"Öyle zevke düşkün biri değildir evet ama kapağını bile açmadığı halde sürekli düzinelerce kitap alıyor. Onu da aklı başında biri gibi yapsa anlarım ama kitapçıya gidip bir sürü kitabı satın aldıktan sonra evde ona ay sonunu nasıl getireceğimiz hakkında dert yanarken hiç oralı bile olmuyor. Mesela daha geçtiğimiz yılın sonları, birikmiş faturaları ödeyeceğiz diye ne kadar zorluk çektik anlatamam."

"Eve ne kadar kitap getirmek istiyorsa getirsin, önemli değil. Parasını almaya gelen kitapçıya bugün yarın öderim diyerek adamı geri gönderirsiniz olur biter."

"Ama her şeyi öyle sonsuza kadar erteleyemeyiz." Efendimin karısının canı iyice sıkılmış görünüyordu.

"Öyleyse kocanıza derdinizi anlatıp kitap masraflarını biraz kısmasını rica edersiniz."

"Ona bu konuyu açtığımda beni dinleyeceğini mi sanıyorsunuz. Daha geçen gün bana, eski bilgelerden birinin karısına hiç benzemediğimi, kitapların asıl değerini hiç mi hiç anlamadığımı söyledi. Eski Roma'da yaşanan bir olayı anlatayım da bundan sonraki davranışların için ders olsun dedi bana."

"Çok ilginçmiş. Nasıl bir hikaye acaba?" Meitei meraktan ve heyecandan yerinde duramıyordu. Efendimin karısını anlamaya çalıştığını göstermek yerine meraktan çatladığını söylemek daha doğru olurdu.

"Eski Roma'da Tarukin falan denilen bir Kral yaşıyormuş..."

"Tarukin mi? Ne garip isim öyle."

"Ben öyle yabancıların isimlerini aklımda tutamıyorum, çok zor geliyor. Her neyse. Eski Roma'nın 7. imparatoruymuş."

"Anlaşıldı. Eski Roma'nın 7. imparatoru Tarukin. Çok tuhaf sahiden. Peki ne olmuş bu Yedinci Tarukin'e?"

"Bak sen. Siz bile beni aşağılıyorsunuz. Adını biliyorduysanız baştan öğretseydiniz keşke. Ne kötü birisiniz öyle." Efendimin karısı Meitei'i tersliyordu.

"Aşağılamak mı? Ben öyle kötü şeyler yapan biri değilim. Yedinci Tarukin kulağa daha iyi geliyor diye düşündüm hepsi bu... Bir saniye lütfen. Hmm. Roma'nın 7. İmparatoru, öyle mi? Şimdi öyle birden sorunca aklıma gelmiyor ama yanılmıyorsam Tarquinius Superbus veya diğer bir deyişle Tarquin the Proud olmalı o kişi. Her neyse, kimse kim. Ne olmuş o imparatora?"

"O imparatorun huzuruna kadının biri 9 tane kitapla çıkıp bunları satın almaz mıydınız? diye sormuş."

"Demek öyle."

"İmparator da fiyatını sorduğunda inanılmaz pahalı bir ücretle karşılaşmış. Çok pahalı olduğu için biraz indirim yapmaz mısın diye sorduğundaysa kadın 9 kitaplık destenin içinden üç tane kitabı çıkarıp ateşe vermiş."

"Ne talihsiz bir durum."

"O kitaplarda kehanet mi desem, bir şeyler yazıyormuş. Başka yerde görmek mümkün olmayan şeyler."

"Öyle mi?"

"İmparator, dokuz kitaptan geriye altı tane kaldığını görünce fiyatın biraz düştüğünü umarak yeni durumu sormuş. Mamafih fiyat yine aynıymış. Bir kuruş bile inmemiş. İmparator bunun çok acımasızca olduğunu söyledikten sonra kadın desteden aldığı üç kitabı daha yakmış. İmparator bu sefer pişmanlığını gizlemeyerek kalan üç kitabın fiyatını sorduğunda yine aynı cevabı almış. Dokuz kitabın parasını istiyormuş kadın. Dokuz kitap olmuş altı. Altı kitap olmuş üç. Fiyatsa bir kuruş bile inmemiş. Yine indirim için ısrar etse kalan üç kitabın da alevlere yem olacağının farkında olan imparator, kadının istediği tüm parayı vererek kalan üç kitabı ateşten kurtarmış... Nasıl, bu kıssadan hisse alıp kitapların değerini biraz olsun anladın mı, diye böbürlenerek sordu bana ama ben hâlâ neyin o kadar kıymetli olduğunu anlayabilmiş değilim," diye kendi görüşünü belirtti efendimin karısı, Meitei'den yanıt beklercesine. Meitei de tam kendinden beklenileceği üzere, önce biraz köşeye sıkışmış gibi göründü. Sonra cebinden mendilini çıkarıp benimle oynadı.

"Ama hanımefendi," dedi sanki aniden aklına bir şey gelmiş gibi heyecanla. "O kadar kitap satın alıp odasına kapandığı için bazı insanlar ona âlim falan demeye başladı. Geçenlerde kocanız Hapşuruk Efendi'nin* eleştirisi edebiyat dergilerinden birinde yayımlandı."

"Gerçekten mi?" dedi karısı doğrularak. Kocası hakkında yazılan bir eleştiriyi merak ettiğinde, karı koca oldukları daha da belli oluyordu.

"Ne yazıyordu?"

"İki üç satır bir şey. Hapşuruk Efendi'nin yazıları nehirde süzülen yapraklar gibiydi, diye yazıyordu." Efendimin karısı yüzünde hafif bir gülümseme ile;

"Hepsi bu kadar mı?" diye sordu.

"Devamında da... Ortaya çıkacağını umduğunda bir anda ortalıktan kaybolur. Yokluğunu unuttuğundaysa zaten çoktan orada

* Bu isim, ana karakter olan kedinin efendisinin adı. Tam karşılığı Hapşırık Efendi ama ben kelimeyi biraz bozarak özel isim haline getirmeyi tercih ettim. -çn.

olduğunu fark edersin." Efendimin karısının suratında tuhaf bir ifade belirdi.

"İltifat mıydı acaba bu?" Bunu tüm kalbiyle merak ediyordu.

"Yani, iltifat denilebilir." Meitei mendilini gözümün önünde sallandırıyordu.

"Kitaplar onun için pek bir ehemmiyetli. Dolayısıyla herhangi bir şikayetim yok. Lakin böylesine tuhaf..."

Meitei ise efendimin karısının yeni bir saldırı geliştirdiğini düşünerek araya girdi. "Haklısınız, sahiden de biraz tuhaf birisi. Ama kendini kitaplara kaptıran herkes zaten öyle tuhaf insanlardır." Karşısındakine uyum sağlamaya çalışır gibi ifadesiz bir suratla, en garip yanıtlarından birini verdi Meitei.

"Daha geçen gün, okuldan döndüğünde hemen gitmemiz gereken bir yer vardı. Üstündeki kimonoyu değiştirmenin çok uğraştırıcı olduğunu söyleyip, ceketini bile çıkarmadan masanın üstüne oturarak yemeğini yedi. Yemeğini de ısıtıcının üstüne koydu. Bense pilav tenceresini tutmuş, yerde oturuyordum. O kadar garipti ki..."

"Tıpkı eskiden savaşta düşen kelleleri sayanlar gibi. Gelgelelim Hapşuruk Efendi de nevi şahsına münhasır birisi. Öyle bayağı bir insan değil." Meitei, başkalarını överken hep böyle yapmacık olurdu.

"Bayağı mı değil mi orasını biz kadınlar bilemeyiz. Ne olursa olsun, ama bu kadar da tuhaf olmak zorunda mı?"

"Yine de bayağı olmaktan iyidir," diye Meitei sürekli arka çıkınca efendimin karısı da memnuniyetsiz bir tavırla;

"Ya herkes sürekli bayağı, bayağı deyip duruyor ama bir şeyi bayağı yapan tam olarak nedir?" dedi. Sürekli duyduğu bu kelimenin tanımını öğrenmek için can atıyordu.

"Bayağı mı? Bayağı demek...Öyle birden sorunca açıklamak çok zor..."

"Öyle belirsiz bir şeyse bayağı olmak o kadar da kötü olmasa gerek." O bilindik kadın mantığı ile Meitei'i köşeye sıkıştırıyordu.

"Belirsiz falan değil ya. Tam olarak anlıyorum ama açıklaması biraz zor, hepsi bu."

"Sevmediğiniz her şeye bayağı diyorsunuz, öyle mi?" dedi efendimin karısı. Hesap etmeden söylemişti ama karşısındakinin bam teline dokunmayı becerdi. Meitei ise iyice köşeye sıkışmıştı. Artık bayağının tanımını yapmaktan başka çaresi kalmamıştı.

"Bayağı insan kime denir size söyleyeyim. On altı on sekiz yaşındaki kızların peşinden koşan ama onlarla tek kelime konuşmayan insanlardır. Bu insanlar hülyalar peşinde, Sumida Nehri'nin kıyısında ellerinde içki şişesiyle yan gelip yatar. Öyle insanlardır bayağı insanlar."

"Gerçekten var mı öyle insanlar?" Efendimin karısı tam kavrayamadığından olsa gerek, keyifli bir şekilde sormuştu bunu. Nihayetinde de havlu atıp "İyice kafam karıştı, hiçbir şey anlamadım," dedi.

"Çok mu karmaşık? Şöyle izah edeyim. Bakin'in* gövdesine Major Pendennis'in** kafasının yerleştirildiğini hayal edin. Sonra ortaya çıkan bu garip figürü sarmalayıp iki üç sene Avrupa'nın havasına maruz bırakın. Tam olarak böyle bir şey."

"Öyle yapınca bayağı biri mi oluyor?" Meitei bu soruyu gülerek geçiştirdi.

"O kadar zahmetli işlere girişmeden de bayağı olunabilir. Ortaokul öğrencisiyle alışveriş merkezi görevlisini toplayıp sonucu ikiye böldüğünüzde gayet güzel bir bayağı insan elde etmiş olursunuz."

"Öyle mi dersiniz?" dedi efendimin karısı. Kafası karışmış görünüyordu ama hiç mi hiç ikna olmamıştı.

"Sen hâlâ burada mısın?" diye sordu efendim. Eve döndüğünü hiç fark etmemiştik. Hemen Meitei'in yanına oturuverdi.

"Hâlâ burada mısın da ne demek? Beklememi isteyen ve hemen döneceğini söyleyen sen değil miydin?"

"Görüyorsunuz değil mi? Hep böyle işte," dedi efendimin karısı, Meitei'ye doğru yönelerek.

"Ben de seni beklerken karından, hakkındaki tüm lakırdıları işittim."

"Kadınlar da böyleler işte, çok konuşurlar. Keşke insanlar da şu kedi gibi sessiz olmayı becerebilse." Efendim bunları söylerken hafifçe kafamı okşuyordu.

"Geçen gün çocuklarından birine turp yedirmeye çalışmışsın."

"Ha," diye güldü efendim ama "çocuklar da son zamanlarda epeyce akıllı olmaya başladı. O turp mevzuundan beri, çocuğa acının

---

* Takizawa Bakin. 1767 – 1848 yılları arasında yaşamış bir Japon yazar. -çn.

** İngiliz yazar William Makepeace Thackeray'ın (1811-1863) hikâyesinin ana kahramanı. -çn.

neresi olduğunu sorduğumda mutlaka dilini gösteriyor. Ne tuhaf iş, değil mi?" diye ekledi.

"Sanki köpek eğitiyor. Bu ne gaddarlık böyle. Bu arada Donay Efendi'nin de eli kulağındadır. Birazdan gelir."

"Donay Efendi mi geliyor?" diye sordu efendim duyduğuna inanamamış gibi.

"Aynen öyle. Öğleden sonra saat bire kadar Hapşuruk Efendi'nin evine gelmiş ol diye mektup yazmıştım."

"İnsanların müsait olup olmadığını bile sormadan kafana göre iş mi yapıyorsun? Neden çağırdın ki Donay Efendi'yi?"

"Kafama göre değil. Donay Efendi kendisi istedi. Fizik Topluluğu'nda konuşma mı ne yapacakmış. Onun provasını yapmak için benden dinlememi istedi. Senin de dinleyeceğini düşündüğüm için onu buraya çağırdım. Böylece senin evine davet etmiş bulundum. Ne oldu ki, hem sen de zaten meşgül biri değilsin. Gayet iyi oldu bence. Dinlememek için hiçbir sebebin yok." Meitei durumu nasıl idare edeceğini iyi biliyordu.

"Ben fizikten falan anlamam," dedi efendim. Meitei'in işgüzarlığına sinirlenmiş gibi konuşuyordu.

"Bu arada konuşmasının konusu öyle manyetik enjektörler gibi havadan sudan meseleler hakkında falan değil. Kendini asarak intihar etmenin mekaniği gibi manevi ve sıra dışı bir konu hakkında olacak. Dolayısıyla dinlemekte fayda var."

"Sen kendini asmayı beceremeyen biri olduğundan dinlemende fayda olabilir ama bana gerek yok..."

"Karısıyla tiyatroya gitmemek için soğuk terler döken birisi olarak bunu kesin dinlemen gerek." Meitei yine uçarı yanıtlarından birini sokuşturuverdi. Efendimin karısı da gevrek gevrek güldükten sonra yan odaya geçerken bir gözüyle efendime bakıyordu. Efendim ise tek bir kelime etmeden sessizce kafamı okşuyordu. Sadece bu sefere mahsus olmak üzere beni fevkalade kibarca okşuyordu.

Bundan yaklaşık yedi dakika sonra, eli kulağında olan Donay Efendi kapıda belirdi. Konuşması tam da bu akşam olduğundan dolayı her zamanki kostümüyle gelmemişti. Uzun bir frak giyiyordu. Yine uzun ve tertemiz beyaz yakaları ile her zaman olduğundan yüzde yirmi daha yakışıklı görünüyordu. "Geciktiğim için üzgünüm," dedikten sonra oturan arkadaşlarına selam verdi.

"Deminden beri burada iki kişi oturmuş seni bekliyoruz. Haydi bir an önce başla bakalım," dedi Meitei, efendime bakarak. Efendim de istemsizce basit bir evet ile karşılık verdi. Donay Efendi ise hiç acele etmeden "Bir bardak su rica edebilir miyim?" dedi.

"Provanın gerçekçi olmasını mı istiyorsun? Sırada ne var, alkış mı bekleyeceksin?" dedi Meitei. Donay Efendi ile kendi kendine dalga geçiyordu. Donay Efendi cekedinin iç cebinden notlarını çıkarıp incelemeye başladı.

"Bu sadece prova olduğu için hiç çekinmeden eleştirin lütfen," dedi. Nihayet konuşmasının provasına başlıyordu.

"Suçluları dar ağacında idam etme yöntemi genellikle Anglo-Sakson kavimlerinde görülen bir yöntem olmakla birlikte daha önceki çağlara gidildiğinde bunun aslında intihar yöntemi olarak uygulandığını görüyoruz. Yahudiler arasında suçluları taşlayarak öldürme gibi bir geleneğin olduğunu anlıyoruz. Eski Ahit üzerine yapılan incelemeler sonucunda görüyoruz ki 'asmak' kelimesi suçlunun cesedinin vahşi kuşlara yem olması maksadıyla yüksek bir yere asılması bağlamında kullanılıyor. Herodot diyor ki; Yahudiler daha Mısır'dan ayrılmadan önce, cesetlerinin gece açıkta bırakılmasını acı bir tabu olarak görüyorlarmış. O dönemde Mısırlılar suçluların kafasını kesip cesedin kalan kısmını bir çarmıha çiviledikten sonra gece ibretiâlem olsun diye orta yerde bırakıyorlarmış. Farslılar ise..."

"Donay Efendi, konu asılma eyleminden giderek uzaklaşıyor ama..." diye araya girdi Meitei.

"Ben de tam asıl konuya gelmek istiyordum. Lütfen biraz sabır. Farslılara gelecek olursak onlar da suçluları cezalandırmak için çarmıhı kullanmışlar. Fakat çivileme işlemini mahkum hayattayken mi yoksa öldükten sonra mı yaptıkları tam olarak muamma..."

"Orasını bilmesek de olur," dedi efendim. Sıkıldığını belli etmek için gerine gerine esniyordu.

"Hâlâ anlatmak istediğim pek çok konu var da, şayet sıkıldısanız...

"Sıkıldısanız yerine sıkıldıysanız demen daha doğru bence, değil mi Hapşuruk Efendi." Meitei yine eften püften şeylerde kusur bulmaya başlamıştı. Efendim ise hiç oralı değildi. "İkisi de aynı şey zaten," diyordu.

"Pekala, nihayet konuşmamın ana bölümüne geliyorum."

"-iyorum takısı kulağa meddah gibi geliyor. Fizik Topluluğu gibi bir yerde daha üst düzey kelimeler kullanmalısın," diye Meitei tekrar araya girdi.

"-iyorum takısı üst düzey değil mi? Peki o zaman ne kullanmalıyım?" Donay Efendi hafiften rahatsız olmuş gibi bir ses tonuyla sordu.

"Meitei dinliyor mu yoksa müdahale mi ediyor, anlayabilmek çok güç. Donay Efendi, sen öyle Meitei gibi meraklı tiplere takılmadan bir an evvel konuşmanı yapsan daha iyi olacak," dedi efendim. Şu an içine düştüğü beladan bir an önce kurtulmak istiyordu.

"Artık dargın konuşmanı da yaptığına göre, söğüt ağacını bulmuş olmalısın." Pek meşhur olmayan haikulardan birine atıfta bulunan Meitei, her zamanki gibi tuhaftı. Donay Efendi ise istemsizce kahkaha attı.

"Aslına bakarsanız idam cezasını boğarak infaz etme biçiminin görüldüğü ilk vaka, yaptığım araştırmaların sonucunda *Odysseia*'nın yirmi ikinci cildinde görülebiliyor. Diğer bir deyişle bu ciltte Telemakhos, Penelope'nin hizmetçi kadınlarından on ikisini nasıl da boğarak idam ettirdiğini anlatılıyor. Eserin kaynak metninin ilgili bölümünü burada size Yunanca okuyabilirdim ama bu davranış biraz görgüsüzlük olarak algılanabilir diye şimdilik es geçiyorum. Bahsi geçen bölüm 465 ile 473'üncü satırlar arasındadır.

"Şu Yunanca mevzuunu bir an evvel kapatsan iyi olacak. Yunanca bilginle hava atıyormuşsun gibi oluyor da, değil mi Hapşuruk Efendi?"

"Katılıyorum. Öyle kibirli şeyler söylemek yerine biraz daha alçakgönüllü olmak daha iyi," dedi efendim. Pek nadiren Meitei ile aynı şeyi düşünürlerdi. Şu anda böyle olmasının sebebi ise ikisinin de tek kelime Yunanca bilmiyor oluşuydu.

"Peki öyleyse. Bu akşam Yunanca ile ilgili olan alıntıları geçiyorum. Şimdi ise konuşmamın bir sonraki kısmına geçiyor... ehem geçmekteyim. Peki öyleyse bu asma cezası nasıl infaz ediliyor ona göz atalım. İki adet yöntem tahayyül edebiliyoruz. Bu yöntemlerden biri, Eumaeus ve Philoetios'un yardımlarını alan Telemakhos tarafından kullanılmıştır. Bu yönteme göre ipin bir ucu sütunun üstüne bağlanır. Diğer ucu içinse birkaç gevşek düğüm atılır. Atılan bu gevşek düğümlerden herbirine kadınların kafası teker teker geçirilip

ipin diğer ucunu sütunun üstünden çekmek suretiyle mahkumlar asılırdı."

"Yani Avrupalıların çamaşırlarını ipe asıp sallandırması gibi bir manzara, değil mi?"

"Aynen öyle. Diğer yöntemde ise yine bir ucuna düğüm atılan ip, sütunun üstüne bağlanır. Öteki ucu da tavanda yüksek bir yere iliştirilir. Sonrasında, bu ipe halka şeklinde düğüm atılmış vaziyette birkaç kısa ip, bu uzun ipe bağlanır. Kadınların kafaları da bu sonradan eklenen kısa iplerdeki düğümlere yerleştirilir. Kadınların altındaki sandalyelerin en kritik anda itilmesi şeklinde tasarlanan bir fikre dayanmaktadır bu ikinci yöntem."

"Tıpkı balon şeklindeki sokak lambalarına benziyorlar bu şekilde asıldıklarında," dedi Meitei.

"Balon şeklinde bir sokak lambası daha önce hiç görmediğim için tepki veremeyeceğim. Çok üzgünüm. Ama öyle bir şey varsa eğer, sanıyorum ona benzer bir görüntü ortaya çıkıyordur... Şimdi ise bu birinci yöntemin teknik olarak asla mümkün olamayacağı yargısı için geliştirdiğim ispatlarımı sizlere sunmak istiyorum."

"Çok enteresan," dedi Meitei. Efendim de onu tekrarladı.

"Öncelikle kadınların arasındaki mesafenin aynı olduğunu farz edelim. Sonra da yere en yakın olan kadınlardan ikisinin boynuna dolanan ipin yatay olduğunu farz edelim. Öyleyse a1, a2.. a6'ya kadar olanlar ip ile yatay enlem arasındaki açı olsun. T1, T2'den T6'ya kadar olanlar da ipin her kısmına uygulanan kuvvet olsun. T7=X ise ipin en aşağıda kalan kısmına uygulanan kuvvettir. W'yi ise elbette kadınların kütleleri olarak hesap ediyoruz. Nasıl, anlatabiliyor muyum?"

Meitei ile efendim birbirlerine bakıp "Çoğunu anladık," dedi. Gelgelelim bu ikisinin kendilerince kullandığı şu "çoğunu" kelimesi başkaları için aynı anlama gelmeyebilir.

"Sizlerin de bildiği üzere, çokgenler teorisine dayanarak şu on iki denklemi kurabiliyoruz:

$T_1 \cos a1 = T_2$ (1)

$T_2 \cos a2 = T_3$ (2)..."

"Bu kadar formül yeter," dedi efendim öfkeyle.

"Aslına bakarsanız bu formüller, yapacağım konuşmanın en can alıcı noktası," dedi Donay Efendi. Onların karşısında fevkalade müessif görünüyordu.

"Madem öyle, konuşmanın en can alıcı kısmını da başka zaman dinleriz," dedi Meitei. O da hafiften öfkelenmeye başlıyormuş gibi bir ifadeye bürünmüştü.

"Ama bu formülleri atlayacak olursam o binbir güçlükle yaptığım bilimsel araştırmalar boşa gitmiş olacak..."

"Aman, boş ver onları da. Hepsini çıkarıver gitsin." Efendim bunları söylerken son derece soğukkanlıydı. "

"Hiç gönlüm el vermiyor, ama madem öyle diyorsunuz. O kısmı atlıyorum."

"Böylesi daha iyi," dedi Meitei. Hiç gereksiz yere ellerini çırpıyordu.

"Ondan sonra Britanya'ya gidecek olursak, Beowulf efsanesinde idam sehpası, diğer bir deyişle darağacı ifadesini görebiliyoruz. Bu da bize mahkumu asarak idam etmenin o dönemlere kadar uzandığını işaret ediyor. Blackstone'un kuramına göre idam edilecek mahkumun, şayet ipin falan sıkıntı çıkarması dolayısıyla ölmemesi durumunda tekrardan darağacına asılması gerektiği söyleniyor. Lakin pek tuhaftır ki *The Vision of Piers Plowman*'da kanun kaçağı bile olsa kişiyi ikinci kez ölüme göndermenin mümkün olmadığına dair ifadeler geçiyor. Yani, hangisi daha doğru bilemiyorum ama ilk seferinde ölemeyen pek çok mahkumun depresyona girdiği vakalar pek çok kez görülmüştür. 1786 yılında, kötü ünüyle dehşet saçan zalim Fitzgerald'ı asma girişimi olmuş. Bu da çok gariptir ki altındaki tabureye vurduklarında boynunda iple düşerken ip kopuvermiş. Tekrar asmaya kalktıklarında bu sefer de ip fazla uzun geldiğinden ayakları yere değiyormuş. Dolayısıyla ölememiş. Nihayet üçüncü seferde, izleyenlerin de yardımıyla ölmeyi başarmış."

"Bak sen şu işe." Meitei böyle konular açılınca hemen canlanıverirdi.

"Sahiden de ölü sevicilermiş." Efendim bile kendini havaya kaptırmıştı.

"Daha ilginç olaylar da var. Mahkumu asınca boyu biraz daha uzuyormuş. Bu teori gerçekten de doktorlar tarafından denendi. Yani yanlış olma ihtimali yok."

"Ne acayip olaylar. Ne diyorsun Hapşuruk Efendi. Senin de boyun uzar mı dersin? Hem belki bayağı olmaktan da kurtulursun

ha?" Meitei, efendim ile böyle dalga geçerken efendim şaşırtıcı derecede ciddi,

"Donay Efendi, mahkumun boyu uzuyorsa eğer, asıldığında ölmeyecek kadar da uzuyor olabilir mi?"

"Kesinlikle olmaz. Asıldığında asıl meydana gelen şey kişinin omuriliğinin uzaması. Buna mahkumun boyu uzadı demek yerine kırıldı desek daha doğru olur."

"O zaman boşver," dedi efendim vaz geçmiş gibi.

Donay Efendi, idam cazası hakkında uzun uzun konuşmaya devam edecek gibi görünüyordu. Asma işleminin fizyolojik etkenleri üzerine konuşmaya can atıyor gibiydi. Gelgelelim Meitei kaprisli ve bir o kadar da tuhaf laflarıyla o kadar çok araya giriyordu ki. Bunun üstüne efendim de hiç çekinmeden ağzını yırtarcasına esnemeye başlayınca Donay Efendi konuşmasını yarıda kesip gidiverdi. O akşamın devamında Donay Efendi asıl konuşmasında nasıl bir üslup takınıp nasıl bir performans sergiledi bilemiyorum. Zira onun yaptığı bu konuşma benden çok uzakta bir yerdeydi.

İki üç gün olaysız geçti ama günlerden bir gün, öğleden sonra saat iki sularında yine Meitei Hoca, o her zamanki boş tavırlarıyla Veled-i Zina olayındaki gibi çatkapı çıkageldi. Oturur oturmaz da "Hey, Bilge Poyraz'ın Takagawa Olayı'nı duydun mu?" diye heyecanla sordu. Sesinde Artur Limanı'nın düştüğünü ilan eden muhabir edası vardı.

"Duymadım. Bu sıralar pek görmüyorum kendisini," dedi efendim, o her zamanki karamsar tavrıyla.

"Bugün sana Bilge Boyraz Efendi'nin yaşadığı hüsranı anlatmak için dünya kadar işimin arasında buraya geldim."

"Yine abartıyorsun. Ne kadar da hadsiz birisin böyle."

"Hahaha. Hadsiz yerine halsiz desen daha doğru olabilir. Aradaki farkı bir an evvel koyman gerek zira haysiyetime zarar verebilir."

"Aynı şey işte." Efendim bunu söylerken umursamazlığının, karşısındakini rahatsız etmesini umuyor gibiydi. Doğanın Ev Sahibi'nin dünyadaki haliydi adeta.

"Geçen Pazar günü Bilge Poyraz Efendi Takagawa Sengaku-ji Tapınağı'na gitmiş. Bu soğuk havada evde kalmak varken, hehehe. Öncelikle, bu zamanda Sengaku-ji'ye gitmek de Tokyolu insanlar yerine taşradan gelenlerin yapacağı bir iş değil mi zaten?"

"Orası Bilge Poyraz Efendi'nin kendisinin bileceği iş. Senin yorum yapmaya hakkın yok."

"Haklısın yorum yapmaya hakkım yok. Hakkı falan boş ver şimdi de... O tapınağın içinde eski kraliyet muhafızlarının değerli eşyalarının saklanıp sergilendiği müze gibi bir bölüm varmış. Biliyor muydun?"

"Hayır."

"Bilmiyor muydun? Ama o tapınağa gitmişliğin vardır elbet?"

"Hayır, hiç gitmedim."

"Gitmedin mi? Bak sen şu işe. Biraz önce Bilge Poyraz'ı neden o kadar savunduğunu şimdi anladım. Edolu* birinin Sengaku-ji Tapınağı'na gitmemiş olmasını aklım almıyor."

"Bilmesem de öğretmen olarak çalışabiliyorum zaten." Efendim nihayet Doğanın Ev Sahibi'nin ta kendisi oldu.

"Her neyse. Bilge Poyraz, o sergilenen alanda eşyaları incelerken içeri Alman bir karı koca girmiş. Bilge Poyraz'a önce Japoncada bir şeyler sormuşlar. Bilge Poyraz da bildiğiniz gibi Almanca bilgisini sergilemek için can atıyormuş. Birkaç kelime Almanca bir şeyler söylemiş. Şaşılacak şey doğrusu, zira Almancası çok iyiymiş... Bunu sonradan düşününce, başına gelen belanın asıl nedeni de yabancı dilinin bu kadar iyi olmasıydı."

"Ondan sonra ne olmuş?" Efendim çoktan kendini kaptırmıştı.

"Almanlar Otaka Gengo ailesine ait altın cilalı mühür kutusunu incelemeye koyulmuş. Bunu satın almak istediklerini ama satılık olup olmadığını bilmediklerini söylemişler. Bilge Poyraz'ın verdiği yanıt da o kadar komik ki. Japonlar dürüst insanlar olduğundan olsa gerek, kesinlikle satılık olmadığını hemen söyleyivermiş. O ana kadar herhangi bir sorun yok ama ondan sonra Almanlar kendilerine münasip bir tercüman bulduklarını düşünüp Bilge Poyraz'ı soru yağmuruna tutmuşlar."

"Nasıl?"

"Ya işte. Biraz olsun anlasa sorun yokmuş ama o kadar hızlı konuşuyorlarmış ki yetişmek mümkün değilmiş. Ara ara bazı kelimeleri yakalayabilmiş. İtfaiye maşası ya da tokmak gibi sözcükler. Avrupalıların maşa veye tokmak dedikleri şeyleri nasıl çevirsem diye

* Tokyo'nun eski adı. -çn.

düşünüyormuş ama aldığı eğitimde bunları hiç öğrenmediği için bir hayli zorluk çekmiş."

"Çok doğru," dedi efendim. Öğretmen olarak kendisini Bilge Poyraz'ın durumuna koyup kıyaslayarak empati kuruyordu.

"Boş boş gezen pek çok insan o anda oraya toplanmış. Bilge Poyraz ve Almanların dört bir yanı meraklı gözlerle çevrilmiş. Bilge Poyraz'ın yüzü kıpkırmızı kesilmiş. Baştaki özgüveninin yerinde şimdi yeller esiyormuş."

"En sonunda ne oldu peki?"

"Nihayetinde Bilge Poyraz daha fazla dayanamayıp Japonca'da *hoççakalın* dedikten sonra seri adımlarla evin yolunu tutmuş. Hoççakalın ifadesi biraz garip. Senin ülkende hoşçakalın diyorlar sanıyorum deselerdi ne yapacaktın diye sorduğumda Bilge Poyraz şu cevabı verdi: Avrupalılarla konuştuğumdan mütevellit aramızdaki uyumun bozulmaması için anlayabilecekleri şekilde söyledim. Bilge Poyraz Efendi'nin en sıkışık anlarında bile uyumu bozmamaya özen gösteren biri olduğu için kendisine hayranlık duydum doğrusu."

"Hoççakalın'ı falan bırak da Avrupalılar ne yaptı?"

"Avrupalılar şaşkın vaziyette öylece kalakalmış. Ahahah ne kadar komik değil mi?"

Efendim sarma sigarasının külünü küllüğe dökerken "O kadar da komik değil. Sırf bunu anlatmak için kalkıp buraya gelen senin durumun daha komik," dedi. Tam da o sırada evin zili büyük bir gürültüyle çalmaya başladı. Oldukça tiz bir kadın sesi "Özür dilerim," diyordu. Meitei ile efendim sessizce birbirine baktı.

Efendimin evine kadın misafirin geldiği pek nadir olur diye düşünürken, deminki tiz sesin sahibi olan kadın, krem rengi çift katlı kimonosunu yerdeki döşemelere sürte sürte içeri girdi. Kırk yaşının biraz üstünde görünüyordu. Alnındaki saç çizgisinden, kahkülleri hendek duvarı gibi yükseliyordu. Yüzünün en az yarısı cennete yükselmek için gayret ediyor gibiydi. Gözleri, kazı çalışması yapılmış tepeler gibi eğriydi. Paralel çizgiler şeklinde simetrik olarak sağ ve sol tarafta yükseliyordu. Balinadan bile daha ince gözleri vardı. Yüzünde büyük olan tek yer ise burnuydu. Başka birinin burnunu çalıp kendi yüzünün orta yerine yapıştırmış gibi görünüyordu. Devasa bir tapınağın fenerini alıp ufacık bir bahçenin orta yerine koymuşlar gibiydi. Elbette kendi başına önemli bir yeri olabilir ama

bu suratta oldukça yersiz duruyordu. Kanca burun da denilebilecek bu burun ilk başta sert bir açıyla kaşlarının arasından hışımla yükseliyor. Sonra yaptığından pişman olmuş gibi yavaşça sakinleşip alçalıyor. Uç kısmına geldikçe de, baştaki patavatsızlığıyla taban tabana zıt bir halde, hemen altındaki dudaklara bakarcasına eğiliyor. Öyle dikkat çekici bir burun ki bu, kadın konuştuğunda ağzıyla değil de burnuyla konuşuyormuş gibi hissediyorum. Böylesi devasa bir burnu daha önce hiç görmediğim için bundan sonra bu kadına Burunnaz adını takıyorum. Burunnaz ilk selamını verdikten sonra "Haneniz pek de güzelmiş," dedi. Bunu söylerken efendimin evinin içini dikkatli gözlerle süzüyordu. Efendim de içinden "kes yalanı," diyerek sigarasının dumanını tüttürüyordu. Meitei de tavana bakarak "Şu ne öyle? Yağmur suyunun lekesi mi yoksa ahşabın deseni mi öyle? Tuhaf bir desen ortaya çıkmış da," diye sordu efendime.

"Herhalde yağmur suyunun lekesi," diye yanıtladı efendim.

Meitei de soğukkanlılıkla "Demek öyle," dedi. Burunnaz, hoşnutsuzluğunu gizlemeye çalışarak bu ikisinin ne kadar da asosyal insanlar olduğunu düşünüyordu. Hiç konuşmadan üçü bir süre sessizce oturdu.

Burunnaz "Söylemek istediğim bir şey vardı da, o yüzden buraya geldim," diyerek tekrar muhabbet açmaya çalıştı.

"Haa." Efendim aşırı derecede umarsamaz davranıyordu. Bu böyle olmaz diyen Burunnaz da "Aslına bakarsanız ben bu civarda... Hemen şu karşı sokağın köşesindeki konakta kalıyorum."

"Hani şu ardiyeli büyük Avrupai konakta mı? Yanılmıyorsam kapıda Kaneda ailesi yazıyordu." Efendim nihayet Kaneda konağı ve Kaneda ardiyesini kabullenmiş görünüyordu ama Kaneda ailesine duyduğu saygının nisbeti biraz olsun değişmemişti.

"Aslına bakarsanız kocamın sizinle konuşmak istediği şeyler var ama kendisi bu sıralar fevkalade meşgul. Şirket meseleleri." Kadın bu sefer beni dikkate alırlar elbette dercesine bakıyordu. Efendimse umursamazlığından ödün vermemişti. Aslında efendim Burunnaz'ı, ilk kez tanıştığı bir kadına göre fazla gayriresmi bulduğundan olsa gerek, pek gözü tutmamıştı.

"Şirket de bir tane değil. İki üç tane şirketi var. Üstelik hepsinin de genel müdürü. Zaten biliyor olmalısınız." Bu sefer kesin onları öfkelendirmeyi başardım der gibi bakıyordu. Efendim, doktor veya

öğretmen gibi mesleklere fevkalade saygı duyarken, gariptir ki iş adamlarına karşı duyduğu saygı son derece az. Ortaokul öğretmenlerinin iş adamlarından daha saygıdeğer kimseler olduğuna inanıyor. Gerçekten inanmasa da, tutucu karakteri dolayısıyla, iş adamlarından ve zengin kesimden destek almanın katiyen imkansız olduğunu düşünüp vazgeçer. Karşısındaki kişi ne kadar varlıklı veya duyarlı olursa olsun efendim, kendisine çıkar sağlayamayacağını düşündüğü kişilere karşı akıl almaz derecede umursamazdır. Bu yüzden olsa gerek, akademi dünyası dışında neler olup bittiğine dair hiç fikri yoktur. İş dünyasına gelince ise kimin nerede ne yaptığı azıcık bile umrunda değildir. Dolayısıyla saygı da duymaz. Burunnaz, yeryüzünde böylesi tuhaf bir adamın gerçekten var olduğuna tanık olduğundan şaşkınlıklar içindeydi. Bugüne dek pek çok insanla temasta bulunmuştu ama Kaneda'nın karısı olarak adını duyurduğu anda kendine çekidüzen vermeyen bir kişi bile olmamıştı. Nereye giderse gitsin, ne kadar saygın insanlarla buluşursa buluşsun herkes Kaneda'nın karısı olarak kendisine hep saygı duyagelmişti. Kaneda'nın iş dünyasındaki etkinlikleri hakkında anlatmaya kalmadan sadece sokağın karşısındaki konakta kaldığını söylemesinin bile bu yaşlı tuhaf öğretmeni ürpertmesi gerekirdi. En azından öyle umuyordu.

"Kaneda da kimmiş, sen tanıyor musun?" diye efendim Meitei'e sakince sordu.

"Elbette tanıyorum. Kaneda Bey, dayımın dostu olur. Geçenlerde bahçe partimizi teşrif etti." Meitei soruyu ciddi bir şekilde yanıtladı.

"Demek öyle. Peki senin dayın kim?"

"Baron Makiyama." Meitei ciddiyetini sürdürüyordu. Efendim tam bir şeyler söylemek üzereydi ki Burunnaz doğrulup bakışlarını Meitei'in olduğu tarafa yöneltti. En kaliteli ipekten yapılmış kimonosunun içinde Meitei hiç istifini bozmadan duruyordu.

"Aa, siz Makiyama Beyefendi'nin... Ne hoş sürpriz. Hiç bilmiyordum kusuruma bakmayınız lütfen. Makiyama Beyefendi'nin yaptığı sayısız desteği kocam daima anlatır bana." Tonu aniden kibarlaştı. Hatta saygıdan hafifçe boynunu bile büküyordu. Meitei:

"Aa, ne? Hahaha," diye güldü. Efendimse afallamış vaziyette, tek kelime etmeden ikisini öylece izliyordu.

"Yanılmıyorsam kızımın evlilik meseleleri hakkında da Makiyama Beyefendi'yi kısa bir süre rahatsız etmiştik..."

"Yaa, öyle mi?" Meitei bile olayların bu şekilde aniden gelişmesine şaşmış görünüyordu.

"İşin aslı, kızımızla evlenmek isteyen pek çok kişi var. Lakin ailemizin adı da bir hayli saygın olduğundan kızımızı öyle herhangi birine veremiyoruz..."

"Çok haklısınız," dedi Meitei rahatça.

"İşte tam da bu konu hakkında size danışmak üzere buraya gelmiş bulunuyorum." Burunnaz, efendimin olduğu tarafa dönüp biraz önceki o huysuz ifadesini tekrar takındı.

"Sizin evinize sık sık Yaşada Donay Efendi diye bir zat uğruyormuş. O zat tam olarak nasıl birisi acaba?"

"Donay Efendi'yi neden soruyorsunuz?" Efendim hoşnutsuzluğunu dışa vurarak söyledi.

"Yoksa kızınızın evlilik münasebeti ile alakalı olarak Donay Efendi'nin karakteri hakkında ufak da olsa ipucu yakalamak için mi soruyorsunuz?" Meitei nazik ve anlayışlı bir şekilde sordu.

"Öğrenebilirsem fevkalade makbule geçer..."

"Yani kızınızı Donay Efendi ile evlendirmek istiyorsunuz öyle mi?"

"İstiyor falan değilim." Burunnaz yine aniden efendimi tersledi. "Kızımızla evlenmeye can atan daha pek çok aday varken, o beyefendinin kızımızla evlenmek istememesi hiç mi hiç umurumuzda olmaz."

"Öyleyse Donay Efendi hakkında bilgi edinmeseniz de olur," Efendim de karşısındaki kadar hararetliydi.

"Ama saklamaya lüzum yok öyle değil mi?" Burunnaz yavaş yavaş kavga konumuna geliyordu. Meitei ise ikisinin arasına oturmuş, gümüş piposunu yelpaze gibi tutuyordu. Yüreğinin derinliklerinde bu söz dalaşının sürmesi için neredeyse tezahürat ediyordu.

"Peki öyleyse söyleyin bakalım, Donay Efendi kızınızı almak istediğini hiç söyledi mi?" Efendim lafı hiç dolandırmadan karşısındakine saldırır gibi sordu.

"Almak istediğini hiç söylemedi ama..."

"Almak istiyordur herhalde diye düşündünüz öyle mi?" Efendim, bu kadınla konuşmanın en iyi yolunun ona böyle doğrudan saldırmak olduğunu anlamış gibiydi.

"Müzakerelerimiz henüz o aşamaya gelmedi, ancak Donay Efendi bu durumdan yeterince memnun değil gibi görünüyor." Burunnaz da hararetle söyledi.

"Donay Efendi'nin kızınızla flört ettiği oldu mu?" Olduysa söyle bakalım der gibi kızgın bakışlarla efendim karşılık verdi.

"Olduğunu sanıyoruz." Efendimin bu son saldırısı başarısız olmuştu. O ana dek konuşulanları büyük bir zevkle izlemekte olan Meitei'in dikkatini iyiden iyiye cezbeden şey, Burunnaz'ın söylediği bu son söz idi. Gümüş piposunu bırakıp biraz daha öne oturdu.

"Donay Efendi, kızınıza aşk mektubu mu yazmış? Öyleyse ne kadar da hoş. Girdiğimiz şu yeni yılda konuşacak yeni bir şey daha çıktı desenize." Meitei kendi kendine eğleniyordu.

"Aşk mektubu değil. Daha da beter. Yoksa ikiniz de bilmiyor musunuz?" Burunnaz, inanmakta zorluk çekiyordu.

"Sen biliyor musun?" Efendim şaşkına dönmüş vaziyette Meitei'e sordu.

"Bilmiyorum. Olsa olsa sen bilirsin." Meitei'in yanıtı efendimi hayal kırıklığına düşürecek derecede alçakgönüllüydü.

"Hayır. İkiniz de biliyorsunuz," dedi Burunnaz. Şimdi ikisinden de daha üstün bir konumdaydı.

"Öyle mi?" diye ikisi birden söyledi.

"Unuttuysanız anımsamanıza yardımcı olayım. Geçen sene Mukocima'da Abe Bey'in konağında düzenlenen yılsonu şölenine katılmıştı Donay Efendi, hatırlarsanız. O akşam eve dönerken Azuma Köprüsü'nde ne oldu dersiniz... Üstü kapalı anlatacağım zira bahsi geçen kişiler için sorun teşkil edebilir... Bu bile başlı başına kanıttır diye düşünüyorum ancak ne dersiniz acaba?" Pırlanta yüzüklü parmaklarını dizlerine koymuş dimdik oturuyordu. Muazzam burnu giderek daha da göz kamaştırıcı görünüyordu. Öyle ki Meitei de efendim de oracıktan tamamen silinmiş gibiydi.

Efendim de ve elbette Meitei de bu ani gelişen saldırı karşısında afallamıştı. Kısa süreliğine ikisi de hayretler içinde, sıtmaya yakalanmış hastalar gibi öylece kalakaldı. Şaşkınlığın etkisi geçip yavaş yavaş eski hallerine dönünce mizah anlayışları da geri gönmüştü. Birbirlerine bakarak gevrek gevrek gülmeye başladılar. Burunnaz ise umduğu tepkiyi alamamış olacak ki onların bu kahkahasını yersiz ve kaba bulup öfkeyle öylece onlara baktı.

"O sizin kızınız mıydı? Demek öyle, şimdi anlaşıldı. Aynen anlattığı gibi. Öyle değil mi Hapşuruk Efendi? Donay Efendi'nin onu çok sevdiği aşikar... Artık gizlemenin de manası kalmadığına göre itiraf edelim, ne dersin?"

Efendim sadece aynen demekle yetindi.

"Sahiden de gizlemenin manası yok. Çıkarın ağzınızdaki baklayı artık." Burunnaz yine üstten bakarak konuşuyordu.

"Elden ne gelir? Donay Efendi'yi alakadar eden gerçekleri, şu anda açığa çıkarmanın vakti geldi. Hapşuruk Efendi! Şu anda ev sahibi sensin. Gevrek gevrek gülmeyi bırak da şu meseleyi çözelim artık. Sır denilen şu şey de ne beter bir şeydir öyle. Ne kadar saklarsan sakla bir yerden gelir yine gün yüzüne çıkar... Ama sahiden de akıl alır gibi değil doğrusu. Bayan Kaneda söyler misiniz lütfen, bu sırrı açığa çıkarmayı nasıl başardınız?" Meitei kendi kendine konuşuyordu.

Burunnaz mağrur bir edayla "Benim burnum iyi koku alır," dedi.

"Sahiden de iyi koku alıyormuş. Kimden duydunuz acaba?"

"Hemen arkadaki evde yaşayan faytoncunun karısı söyledi."

Efendim gözlerini belerterek "Hani şu kara kedinin kaldığı ev mi?" diye sordu.

"Evet. Konu Donay Efendi olunca, kesenin ağzını açtım. Donay Efendi buraya her geldiğinde olup bitenleri bana rapor etmesi için faytoncunun karısıyla anlaştım."

"Ne rezalet bu böyle!" Efendim sesini yükseltti.

"Nasıl? Sizin ne yaptığınız veya ne söylediğiniz hiç umrumda değil. Benim ilgilendiğim tek şey Donay Efendi."

"İster Donay Efendi olsun ister başkası... Zaten o faytoncunun karısını hiç gözüm tutmamıştı." Efendim kendi kendine konuştukça öfkeleniyordu.

"Fakat sizin hemen arkanızdaki eve yerleşmek onların kendi bileceği iş. Konuştuklarınızın duyulmasını istemiyorsanız ya daha alçak sesle konuşursunuz ya da daha büyük bir eve taşınırsınız." Burunnaz azıcık bile yüzü kızarmadan konuşuyordu.

"Sadece faytoncunun karısı da değil üstelik. İki telli harp sanatçısından da pek çok bilgi edindim."

"Donay Efendi hakkında mı?"

"Sadece Donay Efendi değil." Kadın dehşet verici şeyler söylüyordu. Efendim ise çabucak yanıt verdi.

"O kadının da burnu pek bir havalarda. Burada insan olan tek kişi kendisiymiş gibi davranıyor. Aptal herif."

"Kendisi maalesef bir kadın. Yani herif demeniz yanlış olur." Burunnaz'ın sözleri giderek daha da iğneleyici oluyordu. Adeta buraya kavga etmeye gelmiş gibi iğneleyiciydi. İşler bu raddeye gelince de elbette Meitei'in keyfine diyecek olmazdı. Horoz dövüşü izler gibi sakin ve umarsız bir surat ifadesiyle öylece onları dinliyordu.

Efendim, Burunnaz ile laf dalaşına girmenin hata olduğunu anlamış olacak ki kısa süreliğine sessiz kalmak zorunda kaldı. Nihayet aklına geldi:

"Sen sürekli Donay Efendi'nin kızınla ilişki yaşadığını söyleyip durdun ama bizim duyduğumuz şey başka. Öyle değil mi Meitei?" Meitei'den yardım dileniyordu.

"Aynen, bizim duyduklarımıza göre kızınız başta hasta olup... Bir şeyler sayıklıyormuş."

"Yok öyle bir şey." Kaneda'nın karısı açık ve dikine konuşuyordu.

"Onu da yanılmıyorsam Donay Efendi, Doktor OOO'nun karısından duyduğunu söylemişti.

"O düzmeceyi ben ayarladım. Doktor'un karısıyla anlaşıp Donay Efendi'nin tepkisini ölçmek istedim."

"Doktorun karısı bunu bilerek kabul mu etti?"

"Aynen öyle. Kabul etti ama öyle bedavaya yapmadı tabii. Demin söylediğim gibi Donay Efendi bana çok pahalıya mal oldu."

"Donay Efendi hakkında bizden etraflıca bilgi almadan dönmeyeceksiniz öyle mi? Bunu kafaya koydunuz yani." Meitei biraz rahatsız olmuş gibi, her zamanki tavrından farklı olarak inceden alaylı sözler sarf ediyordu. "Pekala. Anlatalım o zaman. Neden duruyoruz ki zaten, Hapşuruk Efendi. Bakın hanımefendi. Gerek Hapşuruk Efendi gerekse ben, Donay Efendi hakkındaki gerçekleri saklayacak değiliz. Bunu da zaten herkes bilir... Aynen öyle. Siz de hiç çekinmeden sorularınızı rahat rahat sorarsanız bizim de işimize gelir."

Burunnaz nihayet ikna olmuştu. Çekinmeden sorularına başlamıştı bile. Az önce sesini yükselterek kullandığı kelimeleri bir kenara koymuş, tekrar kibarlık maskesini takınmıştı. En azından Meitei ile konuşurken.

"Donay Efendi fizikle uğraşıyormuş. Acaba uzmanlığını tam olarak hangi konuda yapmakta kendisi?"

"Yüksek lisans seviyesinde yerküre manyetizması üzerine araştırmalar yapıyor." Efendim ciddi bir şekilde yanıtladı. Ne yazık ki Burunnaz böyle şeyleri anlayabilecek biri olmadığından sadece "hmm," diye yanıtlamakla yetindi. Fakat anlamadığı suratından belli oluyordu.

"O alanda çalışınca doktor olabiliyor mu?"

"Doktor olmazsa olmaz mı diyorsunuz?" Efendim memnuniyetsizce sordu.

"Sıradan bir öğrenciyse zaten binlercesi var," diye Burunnaz ifadesizce söyledi. Efendim ise iğrenerek Meitei'ye baktı.

"Doktor olup olmayacağını biz kesin olarak bilemeyiz. O yüzden başka soru sorun lütfen." Meitei de kendini pek iyi hissetmiyordu.

"Son zamanlarda o yerküre şeysi üzerine çalışmaya devam ediyor mu?"

"Daha iki üç gün evvel Fizik Topluluğu'nda idam ve asılma mekaniği hakkında yaptığı araştırmanın sonuçları hakkında sunum yaptı." Efendim bunu söylerken en ufak bir şey hissetmiyordu.

"Demek öyle, ne fena. Asılma falan. Fevkalade tuhaf birisi olmalı bu adam. Kendini asma konusuna kendisini bu kadar kaptırırsa doktor falan olamaz."

"Kendini asarsa doktor olması sahiden de çok zor olur ama asma konusunda araştırmalar yaparak gayet de doktor olunabilir."

"Öyle mi?" Bu sefer efendime doğru dönüp onun yüz ifadesini okumaya çalıştı. Çok üzücü bir durum ama bu kadın mekanik kelimesinin anlamını dahi bilmediğinden kendini rahatsız hissetmesi çok normal. Gelgelelim böylesine önemsiz bir kelimenin anlamını sormanın Kaneda'nın karısı olarak kendini küçük düşüreceğini sandığından olsa gerek, adeta falcı kadınlar gibi karşısındakinin yüz ifadelerinden anlam çıkarmaya çalışıyordu. Efendimin suratı somurtkandır.

"Ondan başka, şöyle anlaması kolay şeyler hakkında da çalışmıyor mu?"

"Geçenlerde 'Meşe Palamutlarının Dengesi ile Gök Cisimlerinin Hareketi Arasındaki Bağlantı' üzerine bir tez yazmıştı."

"Üniversitede meşe palamutları hakkında ders mi yapılıyor?"

"Ben de uzman olmadığım için tam olarak bilemiyorum ama ne de olsa Donay Efendi yapmış. Tez yazacak kadar ilginç olmalı." Meitei cansız bir ifadeyle kadınla dalga geçiyordu.

Burunnaz ise akademik dünya ile ilgili bilgi edinemeyeceğini anlamış olacak ki daha fazla sormaktan vazgeçti. Konuyu değiştirerek "Biraz alakasız ama... Bu yıl başında, Şitake Mantarı yerken ön dişlerinden ikisini düşürmüş." dedi.

"Evet. O boş kalan yeri de pirinç kekiyle doldurmuş." Meitei bu soruyu da gelişigüzel yanıtlayınca keyfi yerine geldi.

"Ne kadar itici. Kürdan falan da mı kullanmıyor?"

"Görürsem söylerim kendisine." Efendim bıyık altından gülerek karşılık verdi.

"Mantar yerken dişi dökülüyorsa dişleri pek bir zayıf olmalı. Ne dersiniz?"

"İyi olduğunu söyleyemeyeceğim... Ne dersin Meitei?"

"Tabii ki de iyi değiller ama gülmek için iyi malzeme çıkarıyorlar. Yerine yeni diş taktırmaması şaşılacak iş doğrusu. İnsanın ön dişlerinin olması gereken yerde pirinç kekinin öylece asılı kalması sahiden de ilginç bir manzara oluşturuyor."

"Yerine yeni diş taktıracak kadar parası olmadığı için mi böyle yoksa tuhaf karakterinden dolayı bilerek mi bu şekilde bırakıyor?"

"Kendisine Bay ÖnDişiEksik diye lakap takılmasına izin vermeyecektir, siz hiç merak buyurmayın." Meitei giderek eski formuna geri dönüyordu. Burunnaz ise sorularına devam ediyor. "Evinizde Donay Efendi'den gelen mektup falan varsa ve gösterme kibarlığında bulunursanız çok memnun olurum."

"Kartpostal işinizi görürse bir yığın var." Efendim çalışma odasından otuz kırk adet kartpostal getirdi.

"O kadar fazlasına gerek yoktu... İki üç tanesi de pekala iş görür..."

"Durun hele içlerinden en sevdiklerimi göstereyim," diye araya girdi Meitei. "Bakın bu çok komik." Resimli kartpostallardan birini seçip gösterdi.

"Resim de mi çiziyormuş? Bakın siz şu işe. Oldukça yetenekli biri desenize Donay Efendi. Gösterin bakayım." Resme biraz baktıktan sonra haykırarak, "Aaa, porsuk bu! O kadar hayvan arasında neden porsuk resmi çizer insan? Üstelik bu şey tuhaf bir şekilde sahici por-

suğa çok benziyor." Hayranlığını gizlemekte zorlanıyordu. Efendim de gülerek "Orada yazılanı da okuyunuz," dedi. Kartpostalda yazılanı hizmetçi kadınların gazete okuması gibi okudu. "Eski takvime göre yılın sonunda, yaban porsukları bahçede şölen yapar. Tüm neşeleriyle ortada dans ederler. Çalan müzik eşliğinde. Sen de gel. Yılsonunda. Yaban güzeli de uğramayacak. Hoppa da hoppa." "Bu da neyin nesi? İnsanlarla dalga geçiyor olmasın sakın." Burunnaz kendini rahatsız hissetmişti.

"Bakalım bu melek hoşunuza gidecek mi?" Meitei başka bir kartpostal uzatarak söyledi. Uzattığı kartpostalda meleğin biri kanatlarını açmış biva* çalıyordu.

"Bu meleğin burnu biraz fazla küçük."

"Meleklerin burnu ortalama o kadardır. Burnu boşverin de yazıyı okuyun." Şöyle yazıyordu: *Evvel zaman içinde kalbur saman içinde gökbilimcinin biri yaşarmış. Yine günlerden bir gün bu gökbilimci her zaman yaptığı gibi yüksek bir yere çıkıp yıldızları canıgönülden izlemeye koyulmuş. Tam da o sırada gökyüzünde güzel mi güzel bir melek belirmiş. Bu melek yeryüzünde daha önce hiç duyulmamış muhteşem bir müzik çalıyomuş. Gökbilimci de tüm bedenini saran soğuğa aldırmaksızın öylece müziği dinlemeye koyulmuş. Sabah olunca bu gökbilimcinin donmuş vücudunun her tarafı buzlarla kaplıymış. O yalancı yaşlı amca bunun sahiden yaşanmış gerçek bir hikâye olduğunu söyledi.*

"Bu da ne böyle ya. Anlamsız, safsatafadan ibaret. Böyle şeylerle Fizik'te doktora alabileceğini mi sanıyor. Edebiyat kulübüne falan gitse belki ama..." Savunmasız Donay Efendi'ye saydırdıkça saydırıyordu. Meitei sırf eğlence olsun diye üçüncü kartpostalı uzattı. Bu kartpostalın üzerinde yelkenli gemi figürü vardı ve hepsinde olduğu gibi, yazı da iliştirilmişti.

Geçen geceden kalan 16'lık fahişe
Ailesi yokmuş, Binada'nın kayalık sahili gibi
Akşamın uyandığı Binada'da ağlıyordu
Gemiye binen ailesi denizin dibindeymiş.

"Harika. Tek kelimeyle müthiş. Konuşuyor resmen."

"Konuşuyor derken?"

"Bunu şamisen'de çalarsanız eğer."

---

* Japon sazı.

"Aynen öyle. Şamisen ile çok iyi olur. Peki buna ne dersiniz?" Meitei sürekli kartpostal uzatıyordu.

"Bu kadarı yeterli. Zaten daha onlarca var. Hepsine bakmam mümkün değil. Genel olarak fikir sahibi oldum bile." Burunnaz ikna etmeye çalışır gibi konuşuyordu. Donay Efendi hakkında yeteri kadar bilgi edindiğine inanarak "Size de çok zahmet verdim. Bugünki ziyaretimi ne olur Donay Efendi'ye söylemeyiniz," dedi. Sözlerinden bencillik akıyordu. Donay Efendi hakkında olabildiğince fazla bilgi toplayıp kendi yaptıklarını gizli tutmak öncelikli amacıymış meğer. Meitei ve efendim aynı anda ruhsuzca "Tamam," dediler. "Ne de olsa yardımlarınızı karşılıksız bırakmayacağım," diye de eklemeyi unutmadı Burunnaz. Eve dönmek üzere kalkmaya yeltendiğinde Meitei ve efendim de onu kapıya kadar geçirdiler. Tekrar odaya döner dönmez, Meitei "Ne demekti şimdi bu?" diye sordu. Efendim de aynı soruyla karşılık verdi. Efendimin karısı ise kendini daha fazla tutamamış olacak ki içerden kahkahayı patlattı. Meitei yüksek sesle "Hanımefendi hanımefendi, bayağı insanın en güzel örneği geldi az önce. Diğer bayağı insanlar da onun seviyesine ulaşabilse her şey ne kadar da farklı olurdu. O yüzden tutmayın kendinizi, gülün gülebildiğiniz kadar," dedi.

Efendim, durumdan hoşnutsuzluğunu üstü kapalı bir biçimde belirtip, iğrenme edasıyla, "Her şeyden önce yüzü çok çirkindi," diye söylendi.

Meitei de durumu hemen kavrayıp "Yüzünün tam ortasına kurulmuş burnunun şekli de ne tuhaftı öyle," diye efendime katıldı.

"Üstelik düz de değil, yamuk."

"Şu kedinin sırtına benziyor. Burun şeklimin kedi sırtına benzemesini istemezdim." Bunları söylerken gülmekten kendini alıkoyamıyordu.

"Kocasına eziyet eden birinin suratı." Efendim muğber görünüyordu.

"On dokuzuncu yüzyılda satılamayıp elde kalan ama yirminci yüzyılda kapış kapış giden ürünlere benziyor." Meitei yine saçmasapan konuşuyordu. O sırada efendimin karısı arka odadan gelip, kadın iç güdüleriyle "Onu böyle çekiştirmeye devam ederseniz faytoncunun karısı sizi yine ispiyonlar ha!" diye uyardı.

"Arada bir böyle şeyler duyması iyi olur ya."

"Fakat yüzü hakkında böyle gelişigüzel konuşmanız hiç yakışık alır gibi değil. Zaten kim seve seve öyle bir burnu suratında taşımak ister ki? Dahası o kadın, birisinin karısı. O yüzden yaptığınız şey çok yanlış." Burunnaz'ın burnunu korumaya çalışırken aynı zamanda kendi dış görünüşünü de savunuyordu.

"Nesi yanlışmış? O, kimsenin karısı falan değil. Olsa olsa atı olur. Öyle değil mi Meitei?"

"Atı mı değil mi bilemem. Ama burnu bayağı havalarda. Seni ne kadar da aşağıladı öyle."

"Öğretmenleri ne sanıyor acaba?"

"Arkadaki faytoncuya denk tutuyor olabilir. Öyle insanlardan saygı duymak istiyorsan doktor olmaktan başka çaren yok. Zaten doktora yapmamak tamamen senin hatandı. Siz ne dersiniz hanımefendi, katılıyor musunuz bana?" Meitei gülerek arkasına dönüp efendimin karısına baktı.

"Doktor falan olması mümkün değil." Karısı bile efendimi hor görüyordu.

"Hâlâ doktor olma şansım var. Öyle hor görmeyin sakın beni. Sen bilmezsin ama eskiden İsokrates diye birisi baş yapıtını 94 yaşında yazmış. Sofokles de tüm dünyayı sarsan o başyapıtını neredeyse bir asırlık ömrünün sonlarında ortaya koymuş. Simonides de keza o harika şiirini 80 yaşında yazmış. Ben de..."

"Aptal aptal konuşma. Senin miden bu haldeyken o kadar uzun yaşayacağını nereden çıkarıyorsun?" Karısı, efendimin kalan ömrünü hesap ediyordu.

"Ne kadar da hoyratsın. Doktor Amaki'ye git de sor bakalım. Zaten sen bana o kırışık, kara pamuktan yapılma ceketi ve yamalı kimonoyu giydirdiğin için böyle oluyor. O yüzden hep deminki kadın gibi insanlar benimle dalga geçiyor. Yarından tezi yok, ben de Meitei'in giydiği gibi giyineceğim. Hazırlasan iyi olur."

"Hazırlasan derken? O kadar düzgün kıyafetin yok ki senin. Kaneda'nın karısı Meitei ile konuşurken onun dayısının adını duyduktan sonra kibarlaştı. Giydiği kıyafetle hiç alakası yok." Efendimin karısı böylece, üstüne yıkılan sorumluluktan ustaca sıyrıldı.

Efendim, dayısı sözünü duyunca aniden aklına gelmiş gibi, "Senin dayın olduğunu ilk kez duydum. Bugüne dek söylediğin her

şey safsata. Gerçekten var mı dayın?" diye sordu Meitei'e. Meitei ise bunu bekliyormuşçasına efendimle karısına sırayla bakarak,

"Var tabii ya. İnanılmaz derecede inatçı birisidir... O da on dokuzuncu yüzyıldan kalma. Hâlâ hayatta kendisi." dedi.

"Ne komik şeyler söylüyorsunuz öyle. Şu anda nerede yaşıyor acaba?"

"Shizuoka'da. Sadece yaşıyor da denemez. Saçlarını topuz yapar da öyle gezer. İnanabiliyor musunuz? Şapka tak dediğimizde 'Ben bu yaşıma, şapka takacak kadar hiç üşümeden geldim,' diye kendi kendine böbürlenir. Hava çok soğuk olduğu için yatakta kalsan ya dediğimizde de 'İnsana dört saatlik uyku yeter de artar bile. Dört saatten fazla uyumak müsrifliğin daniskası,' der. Sabahları hava daha ağarmadan evden dışarı çıkar. Üstüne de 'Ben uyku süremi dört saate düşürmek için uzun yıllar çaba sarf ettim. Gençken uyku çok ağır geliyordu. Ama son zamanlarda hayalini kurduğum o muhteşem hale eriştim. Pek mutlu ve gururluyum,' diyor. 67 yaşına gelince insan öyle eskisi kadar uyumuyor doğal olarak. Ama kendisi bunu gençken yaptığı uğraşların sonucu sanıyor. Dahası da var. Evden çıkarken mutlaka demir çubuklu yelpazesini yanına alır."

"O neden peki?"

"Sebebini bilmiyorum. Sadece taşımayı seviyor olmalı. Baston yerine bunu tercih ediyor olabilir. Bu arada aklıma gelmişken, geçenlerde tuhaf bir olay vuku buldu." Meitei bu sefer efendimin karısına bakarak konuşuyordu.

"Öyle mi?" Efendimin karısı da çekimser bir şekilde yanıtladı.

"Geçen yıl, durup dururken bana mektup yazıp kendisine acilen melon şapka ve frak ceket alıp göndermemi rica etti. Bu isteğine şaşırmadım değil. Mektubuna verdiğim yanıtta daha detaylı anlatmasını istediğimde ayın yirmi üçünde Shizuoka Zafer Bayramı kutlamalarında giymek üzere rica ettiğini söyledi. Bayrama yetişmesi için acele etmemi istiyordu. İşin tuhaf kısmı, benden istediği şey tam olarak şöyleydi: 'Yüksekliği ve büyüklüğü yeterince iyi olan bir şapka al. Avrupa tarzı o ceketin ölçülerini de göz kararı seçiver. Daimaru Alışveriş Merkezi'nden sipariş et...'

"Daimaru da Avrupa tarzı kıyafetler satmaya başladı mı?"

"Sanmıyorum. Dayım muhtemelen Shirokiya Alışveriş Merkezi ile karıştırmıştır."

"Ölçüleri göz kararı seçmek de bence olacak iş değil."

"Dayımın işleri öyle olur."

"Nihayetinde ne oldu?"

"Yapacak bir şey yok deyip göz kararı seçtiğim kıyafetleri gönderdim."

"Ne kayıtsız adamsın yahu! Üstüne oldu mu bari?"

"Yani, olmuştur herhalde. O gün yerel gazetede gördüm. *Makiyama Bey'in üstünde fevkalade ender bulunan frak ceket ile o hep kullandığı demir yelpazesi...*"

"Onu yelpazesinden ayırmak zor desene."

"Aynen öyle. Ölünce tabutuma bu yelpazeyi de koyun diyor."

"Sonuç olarak frak ile şapkanın üstüne olması iyi olmuş."

"İşte orda yanılıyorsun. Ben de tam her şey yolunda gitti diye düşünürken Shizuoka'dan mektup geldi. Acaba para falan mı gönderdi diye düşünüp açtığımda içinden o şapka ile mektup çıktı. Şöyle yazıyordu: *Zahmet edip aldığın bu şapka fazla büyük. Şapkacıya götürüp bunu biraz küçültebilir misin? Masraflarını sonraki mektubumda karşılarım.*"

Efendim dünyada kendisinden daha da acayip insanlar olduğunu öğrendiğine sevinmişçesine "Ne tuhaf insan," dedi ve ekledi: "Peki sonra ne oldu?"

"Ne olacak. Şapka benim oldu. Ben takıyorum artık."

"O şapka mı yoksa?" Efendim gevrek gevrek gülüyordu.

"Ve kendisine baron mu dedirtiyor?" Efendimin karısı anlamakta güçlük çeker gibi sordu.

"Kim?"

"O demir çubuklu yelpaze taşıyan dayınız."

"Kendisi Çin edebiyatında uzmandır. Gençken Konfüçyüs tapınaklarında Neo-Konfüçyüs müdür nedir onun hakkında araştırmalar yapmış. O yüzden olsa gerek, bugün bile, artık elektrikle aydınlandığımız şu zamanda melon şapkayla falan dolaşıyor. Yapacak bir şey yok sahiden." Düşünceli şekilde çenesini ovuşturuyordu Meitei.

"Ama sen az önce o kadının yanında Baron Makiyama dedin."

"Aynen öyle söylediniz. Ben de yan odadan duydum," diye karısı da efendime nadir de olsa katılıyordu.

"Öyle mi dedim?" Meitei anlamsızca gülüyordu. "O yalandı ya. Benim baron dayım falan yok. Son zamanlarda çalıştığı ofisin müdürü oldu o kadar." Meitei hiçbir şey olmamış gibi söylüyordu.

"Ben de tuhaf bir şeyler var diyordum," dedi efendim. Yüz ifadesinde mutluluk ile endişe aynı anda belirmişti.

"Demek öyle. Yalan söylemede çok başarılısınız. Üstelik bazı şeyleri abartmakta da üstünüze yok." Efendimin karısı müthiş hayranlık duyuyordu.

"O kadının eline su dökemem ama."

"Bu konuda yanınıza bile yaklaşabileceğini sanmıyorum."

"Ama hanımefendi. Benimkiler sadece sözden ibaret. O kadının yalanlarının ardında ise hep tuzaklar, gizli amaçlar var. İğrenç yalanlar onlar. Maymun aklının kurnazlığından sökülüp alınan o yalanlarla benim masumane eğlence amaçlı hobimi bir tutmayınız lütfen. Aksi takdirde güldürü tanrısı bile insanoğlunun idrak gücünün yetmezliği karşısında gözyaşlarını silmekten başka bir şey yapamaz."

"Acaba?" diye efendim gözlerini yere indirerek sorduğunda karısı da "Aynı şey işte," diye gülümseyerek karşılık verdi.

Ben bugüne dek o sokağa hiç adım atmadım. Köşedeki konağın sahibi Kaneda Bey nasıl biridir hiç bilmem. Adını bile bugün ilk kez duydum. Efendimin evinde iş adamları hakkında bir kez bile konuşulmamıştır. Dolayısıyla onun evinde kalan ben de iş dünyasıyla tamamen alakasız ve umarsız bir hayat sürmekteyim. Fakat Burunnaz'ın beklenmedik ziyaretine kapı açtık bile. Onların konuşmasına kulak misafiri olup, kızlarının güzelliğini hayal ettim. Dahası, sahip oldukları servetle gücü düşününce, bir kedi rahatlığıyla tüm gün verandada yan gelip yatmayı içime sindiremedim. Sadece o da değil. Donay Efendi'ye karşı da empati kuruyorum. Zavallı adam hakkında doktorun karısı, faytoncunun karısı, hatta iki telli harp sanatçısı bile istihbarat satmış. Tüm bunlardan habersiz olan Donay Efendi ise ön dişinin eksik olduğu bile bilindiği halde sadece kimonosunun eski püskü kısımları hakkında endişeleniyor. Her ne kadar üniversiteyi bitirip fizik doktoru olmaya çalışıyor olsa da pek yetenekli biri olduğunu söyleyemeyiz. Ne de olsa o kadar kocaman bir burnu suratında taşıyan o kadın karşısında bırakın Donay Efendi'yi hiç kimsenin şansı yok. Efendimin de bu mesele hakkında umursamazlığının yanında sahip olmadığı diğer şey de parası.

Meitei maddi olarak darda değildir. Veled-i zina olduğundan dolayı Donay Efendi'ye yardım eli uzatmasını beklemiyorum. Hal böyle olunca buradaki acınacak tek kişi, idam mekaniği hakkında Fizik Topluluğu'nda konuşma yapan Donay Efendi oluyor. Dolayısıyla buradaki adaletsizliği çözmek için benim harekete geçip düşman kalesine girerek sonraki adımlarını öğrenmem gerek. Epiktetos okuyup masaya vuran birinin evinde beslenen bir kedi olarak o sıradan, aptal ve gerzek kedilerden farklıyım. Aramızdaki bu ince çizgiyi iyi çizmek gerek. Bu maceraya atılmak için gereken cesaret bende baştan kuyruk ucuna kadar mevcut. Üstelik, Donay Efendi ya da başka herhangi birisi için böylesi aptalca işlere girişiyor da değilim. Daha açık konuşmak gerekirse adalet isteyen, orta yolu arayan tanrıların yegane isteğini gerçekleştirecek son derece takdire şayan ve hoş bir hareket yapmak üzereyim. İnsanların rızası olmadan Azuma Köprüsü olayı gibi olaylar hakkında bilgi toplamanın yanı sıra karşısındaki insanın peşine köpek gibi casus takan, sonra da elde ettiği bilgileri gururla savunan o kadın gibi insanları afişe etmek istiyorum. Faytoncu adam, seyis, kabadayı, yaramaz öğrenci, gündelikçi yaşlı teyze, ebe, cadı kadın, masöz kadın ve dahi mahalle delilerine kadar herkesi kullanıp işine yarayacak malzemelerle insanların başına bela açmak hoş değil... Kararlılık ise biz kedilerde de var. Neyse ki hava da güzel. Başımızdaki bu belayı def etmek kolay olmayacak ama bu yola baş koyduysam ömür boyu sürse bile geri dönmek yok. Patime çamur bulaşsa, bu ancak verandayı erik çiçeği deseninde kirletmeme yarar. Ossan'a zahmet olur mu bilemem ama beni ilgilendirmez. Yarını bile beklemeden bir an önce yola koyulayım diye azimli yürekle münzevi işlere bulaşmaya ant içmiştim. Tüm cesaretimi toplayıp mutfağa atladım ama dur hele diye kendimi biraz orada tuttum.

Ben, kedi olarak evrim sürecimin sınırlarını zorluyor olabilirim. Hatta zeka seviyem ortaokul üçüncü sınıf öğrencilerine denk bile olabilir. Ne yazık ki boğazımın yapısı insanların gevelediği o dilleri çıkarmaya müsait değil. Diyelim ki Kaneda kalesine sızıp yeteri kadar bilgi edinmeyi başardım. Bu bilgilere en çok ihtiyaç duyan Donay Efendi'ye onları anlatmam mümkün değil. Efendimle Meitei'e de anlatamam. Çamura düşüp, gün ışığında parlayamayan elmasın durumuyla aynı durumdayım. İçimdeki cevheri dışarı çıkaramıyo-

rum. Onca zahmetle edindiğim bilgiler de yararsız kalacak. Çok aptalca, iyisi mi vazgeçeyim dedim. Daha yola çıkmadan vazgeçtim..

Fakat sadece tek sefer düşündüğüm planımdan vazgeçmek, yağacak mı diye beklenilen sağanak yağmurun kara bulutlarının komşu diyarlara doğru geçip gitmesini izlemek gibiydi. Acınacak haldeydim doğrusu. Hata bende olsa yine anlayabilirdim ama sözümona adalet ve insanlık gibi kavramlar için ne kadar boşuna kürek çekecek olsam da sonuna kadar devam etmek, vazifesinin farkında olan adamların en büyük hayalidir sanıyorum. Boşa kürek çekip boş yere patileri kirletmek tam da kedilerden beklenecek iştir. Kedi olarak doğmuş olmam neticesinde Donay Efendi, Meitei Hoca ve Hapşuruk Efendi üçlüsüne kuyruğumun ucunu kullanarak düşüncelerimi aktaracak yeterli becerim yok. Gelgelelim, o okumuş insanlarda olmayan bir şey de bende var: Gizlice sokulma yeteneği. Başka hiç kimsenin yapamadığı bir şeyi yapabiliyor olmak bile başlı başına gurur kaynağı. Kaneda'nın iç işlerini bilen tek kişi olsam bile, bu, hiç kimsenin bilmemesinden daha iyidir. İnsanlara anlatamıyor olsam da sırlarını bilen birisi olduğunun farkında olmaları bile iyidir. Bu kadar iyi şey varsa bu işin sonunda, gitmemek olmaz.

Karşı sokağın oraya geldiğimde gördüğüm şey sahiden de söyledikleri gibi Avrupai tarzda yapılmış kocaman bir konak idi. Tam köşede, sanki tüm yollar ona aitmiş gibi öylece duruyordu. Bu konağın sahibi de tıpkı konağın kendisi gibi gururla dolu olmalıydı. Binanın kapısından içeri girince etrafı şöyle bir kolaçan ettim. Binanın iki katlı yapısının, içeri giren insana kendisini küçük hissettirip ezmek dışında başka hiçbir amacı yok gibiydi. Meitei'in bayağı insandan kastı böyle insanlar olmalıydı. Ana girişi sağıma alıp ufak bir bahçeyi geçtim. Sonra mutfağın arka çıkış kapısına ulaştım. Tam da düşündüğüm gibi buranın mutfağı pek genişti. Hapşuruk Efendi'nin mutfağının on katı vardı. Geçenlerde *Japonya Gazetesi*'nde tüm detaylarıyla anlatılan Okuma Kontu'nun o devasa mutfağından altta kalır yanı yoktu buranın. Her şey yerli yerinde ve pırıl pırıldı. "Ne muhteşem mutfak ama," diye düşünerek yavaşça içeri girdim. Mutfak zemininin sıvalanmış yerinde; faytoncunun karısı ayakta, hizmetçi kadın ve seyis çocuk ile hararetli hararetli konuşuyordu. Olayın ciddiyetini fark edip orada duran kovanın arkasına saklandım.

"Şu öğretmen, bu evin sahibinin adını bilmiyor mu yani?" Hizmetçi kadın sordu.

"Bilmeyen var mı allasen? Şu dünyada Kaneda Bey'in konağını bilmeyen ya âmâdır ya da sağır." Konuşan, Kaneda'nın seyisiydi.

"Söz konusu o öğretmen olunca söyleyecek söz bulamıyor insan. Kitaptan başka hiçbir şey bilmeyen tuhaf bir adam ne de olsa. Efendimiz hakkında azıcık bile bilgi sahibi olsa kesin çok korkardı zaten. Boş verin. Daha kendi çocuklarının kaç yaşında olduğunu bilmiyor." Bu konuşan da faytoncunun karısıydı.

"Kaneda Bey'den korkmuyor öyle mi! Budalanın önde gideni. O kadar da düşünmemize gerek yok o zaman. Ne dersiniz hep beraber gidip korkutalım mı o adamı?"

"İyi olur. Yok hanımefendinin burnu fazla büyükmüş de yok suratı hiç hoşuna gitmemiş de... Ne berbat şeyler söylüyor öyle. Önce dönüp kendi suratına baksın. Yamuk suratlı porselen oyuncak gibi... Düzgün bir insan gibi göründüğünü sanıyor üstelik."

"Sadece suratı da değil üstelik. Elinde havlusuyla hamama gitmesinden tut öyle burnu havalarda dolaşmasına kadar. Kendisini herkeslerden üstün görüyor." Görünüşe göre bizim Hapşuruk Hoca hizmetçinin gözünde bile değersiz birisi.

"Hep birlikte gidip o herifin bahçesinin önünde yüksek sesle hakaret edelim."

"Kesin utancından yerlere girer."

"Ama bizi görmemeli. Sadece sesimizi duymalı. Hem çalışmalarını bölmüş oluruz hem de mümkün olduğunca onu rahatsız ederiz. Hanımefendi öyle buyurdu."

"Orasını anladık." Sesinde, evin hanımefendisinin ettiği hakaretlerin ancak üçte birini üstüne alındığını ima eder gibi bir hal vardı. Demek ki efendimi rahatsız etmeye gelecek olan kişiler bu üçlü idi. Onların yanından ayrılıp daha da içerilere sokuldum.

Biz kedilerin ayakları neredeyse yok gibidir. Nerede yürürsem yürüyeyim, öyle sakarca sesler çıkarmışlığım yoktur. Gökyüzünde yürür gibi, bulutlarda gezer gibi, suyun içinde eski Çin çanlarını çalar gibi, mağara derinliklerinde çalınan davul sesi gibi, Nirvana'ya ulaşma hazzına varıp sözün ötesindeki evrene tanıklık etmek gibi. Bayağı inşa edilmiş Avrupa tarzı bu konak da yok, o görkemli mutfak da. Faytoncunun karısı da, seyis çocuk da, hizmetçi kadın da,

evin kızı da, evin uşakları da, Burunnaz ve kocası da yok. Gitmek istediğim yere gider, dinlemek istediğim şeyi dinler, istediğim zaman, dilimi çıkarır kuyruğumu sallarım. İstersem de bıyıklarımı diker sessizce geldiğim yere geri dönerim. Yeri gelmişken bu yola baş koymuş biri olarak söyleyebilirim ki Japonya'da böyle yeteneklere sahip olan tek kedi benim. Resimli kitaplardaki mistik iki kuyruklu canavar kedinin soyundan geldiğimi bile sanmıyor değilim. Alnındaki kurbağaları gece yolunu aydınlatan fenerler olarak kullanıyormuş ama benim kuyruğum ise ondan aşağı kalır değil. Kuyruğumda Tanrı, Buda, Konfüçyüs, Sevgi ve hatta ölümü taşıdığım su götürmez. Dahası da var. Yeryüzündeki tüm insanları aşağılayabilen, aile mirası mucizevi ilaç da kuyruğumda gizli. Kaneda Bey'in konağının koridorlarında insanlardan gizlice dolanmak, tanrıların kullarını ezip yok etmesinden bile daha kolay. İşte o anda ben, kendi becerilerimin haddine hayran kalıp, tüm bunların, her zaman özenle koruduğum yüce kuyruğumun sayesinde olduğunu fark edince kendime hakim olamadım. Saygı duyduğum Yüce Kuyruk Tanrısı'na ibadet edip ebedi muvaffakiyet için boynumu eğdim. Boynumu eğince de ne göreyim. Yönüm, biraz farklı gibiydi. Bir an önce yönümü kutsal kuyruğuma dönüp boyun eğerek ibadet etmem gerek. Kuyruğuma doğru döneyim diye bedenimi çevirince doğal olarak kuyruğum da benimle birlikte döndü. Peşine düşeyim diye boynumu çevirince, yine aynı şekilde benden kaçtı. On santimlik boyunda bu dünyayla öteki dünyanın tamamını içinde barındıran kuyruğuma asla yetişemeyecektim. Yakalayayım diye kendi etrafımda yedi buçuk tur attıktan sonra yorgunluktan peşini bıraktım. Gözlerim hafiften kararmaya başlamıştı. Nerede olduğumu anlayamaz olmuştum. Hiç umursamadan aptal aptal dolanmaya başladım etrafta. Kayan kapının ardından Burunnaz'ın sesi geliyordu. Kapının önünde durup pürdikkat kulak kesildim.

"Elin fakir öğretmeni ne kadar da küstah." Tiz sesiyle ortalığı ayağa kaldırıyordu.

"Evet, küstah herif. Biraz canını yakayım da kendisine ders olsun. O okulda hemşehrilerim de var zaten."

"Kimler?"

"Tsuki Pinsuke veya Fukuchi Kishago var. Onlara rica ederim, olur biter." Kaneda Bey'in memleketini bilmiyorum ama tuhaf

isimli insanların toplandığı bir yer olmalı diye düşünerek hafiften ürperdim. Kaneda Bey şimdi de dil hakkında;

"O herif İngilizce öğretmeni miydi?" diye sordu.

"Aynen, faytoncunun karısının söylediğine göre adam İngilizce Reader mıdır nedir, onu yapıyormuş."

"Ne de olsa çürük bir öğretmen olacah." Bu *olacah* ifadesine de bayağı hayran kaldım.

"Geçenlerde Pinsuke'yle karşılaştığımda söylemişti. Okullarında tuhaf bir İngilizce öğretmeni varmış. Öğrencilerden biri Bancha'ya İngilizcede ne denir diye sorduğunda tüm ciddiyetiyle *Savage Tea* yanıtını vermiş. Öğretmenler arasında bu adam alay malzemesi olmuş. Öyle bir öğretmen orada mevcut olduğundan dolayı diğer öğretmenler zorluk çekiyormuş. Muhakkak aynı kişi olmalı."

"O herif olduğuna eminim. Tam öyle şeyler söyleyebilecek yüz ifadesi vardı zaten. Bıyıkları falan da o kadar berbattı ki."

"Ucube herif."

Bıyıklarla ucube olunuyorsa, kimse kedilerden daha ucube olamaz.

"Üstelik saçma sapan konuşan o Meitei falan... Ne derler? Ele avuca sığmaz uçarı birisi. Dayısının Baron Makiyama olduğuna kim inanır? Öyle suratı olan birinden baron yeğeni falan olmaz."

"Sen de her duyduğun şeye inanıyorsun. Asıl hata sende."

"Bende derken. Beni fazla küçük görüyorsun.." Bunu söylerken Burunnaz fena halde üzgün görünüyordu. İşin tuhaf kısmı Donay Efendi hakkında tek kelime bile etmediler. Benim içeri sızmamdan önce çoktan konuyu kapattılar mı yoksa artık başarısızlığı kesinleştiği için hakkında düşünmeyi bıraktılar mı bilemiyorum. Kafamdaki bu soru işaretiyle birlikte orada öylece dikilirken koridorun sonundaki odadan zil sesi duyuldu. Orada neler oluyordu acaba? Çok gecikmeden oradaki odaya doğru yol aldım.

Oraya vardığımda gördüğüm şey, kadının birinin tek başına yüksek sesle konuşuyor olduğuydu. Burunnaz'ın sesine çok benzeyen bu sesi duyunca, Donay Efendi'nin gereksiz yere de olsa boğularak ölmeyi göze aldığı o hanım kızın sesi olduğunu anladım. Aramızda duran kayan kapı yüzünden içeridekinin suratını görüp inceleme şansım olmadı. Dolayısıyla da suratının ortasında kocaman bir burun mevcut mu değil mi bilemiyorum. Fakat konuşma şekli ve

burnundan alıp verdiği şiddetli nefese bakacak olursam karşısındaki insanın tüm dikkatini burnuna çekmediğini söyleyemem. Kadın sürekli konuşuyordu ama karşısındakini biraz olsun bile duyamıyordum. O dillerde dolaşan, telefon denilen şeyle konuşuyor olmalıydı.

"Yamato sen misin? Yarın, tamam mı? Bana üç numaralı yeri ayarla. Gidiyorum. Tamam mı? Anladın mı? Neyi anlamadın? Off. Üç numaralı yeri istiyorum. Nasıl yani? Alamam da ne demek? Öyle bir şey yok, alırım. Hahaha, şaka mı, ne şakası? Şaka falan değil. Kızdırma adamı. Sen kimsin ya bu arada? Choukichi, sen misin? Choukichi, hiç anlamıyorum. Sahibine telefona gelmesini söyle... Ne? Sen mi yardımcı olursun? Haddini bil! Sen benim kim olduğumu biliyor musun? Kaneda'nın kızıyım ben. Hahaha. Tanıdığına memnun oldun mu? Ne gerizekâlı insanlarsınız. Kaneda'nın kızıyım ben. Ne? Sizin müşteriniz olduğum için teşekkür mü edersin? İstemem senin teşekkürünü falan. Gülme bana. Sen sahiden de gerizekâlıymışsın. Kendinize verilen emir doğrultusunda? Benimle dalga geçmeye devam edersen kapatırım telefonu. Tamam mı? Susarsan anlamam ki. Cevap ver." Telefonu önce kapatan taraf Choukichi olmuş olmalı ki kadına yanıt veren olmadı. Kaneda'nın kızı öfkeden küplere binmişti. Şimdi olanca gücüyle telefonun ziline vuruyordu. Ayağının dibindeki Japon spanyeli cinsi köpek, korkudan havlıyordu. Burada kalmak akıllıca olmaz diyerek hızlıca verandanın altına sokuldum.

Tam o sırada, koridordan yaklaşan ayak seslerinin ardından sürgülü kapının açılma sesi duyuldu. Gelen kişiye kulak kesilip dinlemeye koyuldum.

"Hanımefendi. Beyefendi ile karısı sizi çağırıyorlar." Hizmetçinin sesine benziyordu.

Kaneda'nın kızı "Bana ne?" diyerek çıkıştı.

"Ufak bir işimiz var, kızımızı çağır da gel, diye buyurdular."

"Kes sesini, bana ne dedim ya." Kız, ikinci kez çıkıştı.

"Yaşada Donay Bey hakkında olduğunu söylediler." Hizmetçi kadın, karşısındakinin moralini düzeltmeye çalışarak söyledi.

"Donay falan Yaşada falan bilmem ben... Işık görmüş geyiğe benzeyen o salak suratlı adamdan nefret ediyorum." Bu üçüncü saldırı, kendi yokluğunda zavallı Donay Efendi'ye yapılmıştı.

"Aaa, saçlarını ne zamandan beri Batılı tarzda yapıyorsun?"

Hizmetçi kadın nefesini tutup mümkün olduğunca sade bir yanıtla "Bugünden beri efendim," dedi.

"Çok küstahsın. Altı üstü hizmetçi kadın olmana rağmen." Dördüncü saldırısını bu sefer başka yönden yaptı.

"Üstündeki kimono da yepyeni değil mi?"

"Evet, geçenlerde bana lütfetmiştiniz. Evlendikten sonra giymeyeceğiniz için yazık olmasın diye sandığın içine koydum. Orada öylece duruyordu. Ama şimdiye dek giydiğim o eski kimonom çok kirlendiğinden bununla değiştirdim."

"Ne zaman sana öyle bir şey verdim ben?"

"Bu yılbaşında. Shirokiya Alışveriş Merkezi'ne gidince. Sizinle gelmemi istemiştiniz... Kimyonumsu renginin üstünde sumo güreşçilerinin desenleri vardı. 'Bana göre fazla sade, bunu sana vereyim,' diye buyurmuştunuz. İşte o buydu efendim."

"Hadi ya. Çok da yakışıyor sana. Çok fena olmuş."

"Afedersiniz?"

"Övüyor değilim. İğrenç olmuş."

"Yaa."

"Sana bu kadar yakışan bir şeyi neden sessizce kabul ettin?"

"Nasıl?"

"Sana bile bu kadar yakışıyorsa, bende bir gariplik olmamalı değil mi?"

"Şüphesiz, efendim."

"Bana da yakıştığını bildiğin halde neden tek kelime söylemedin? Böylece üstüne konabilecektin değil mi? Seni aşağılık."

Kaneda'nın kızının yaptığı bu saldırıların ardı arkası kesilmiyordu. O sırada, olayların nasıl gelişeceğine dair tahmin yürütürken karşı odadan Kaneda Bey "Tomiko, Tomiko," diye yüksek sesle kızına sesleniyordu. Kızı da istemsizce, "Evet," diyerek telefon odasından çıktı. Benden birazcık daha büyük olan köpekleri de, gözleriyle ağzı adeta yüzünün ortasında toplanmış gibi bir suratla peşinden gitti. Ben ise parmak uçlarımda tekrar mutfağa dönüp oradan caddeye çıktım. Hızlı adımlarla doğruca efendimin evine döndüm. Bu keşif görevim on iki dakikada sonuçlanmıştı.

Öylesine temiz bir konaktan bu pis eve geri dönünce, dağdaki güneş alan evden karanlık mağaranın dibine gelmişim gibi bir his kapladı içimi. Keşfim esnasında dikkatim başka yerlere odaklandı-

ğından odaların süslemelerine, kayan pencerelere, sürgülü kapıların süslerine falan dikkatlice bakamadım. Fakat, bizim konutumuzdaki seviyesizliği görünce aynı anda Meitei'in küçük gördüğü o bayağılığı içten içe arzuladığımı fark ettim. Hakikaten de iş adamları öğretmenlerden daha üstündü. Ben de bunu biraz tuhaf bularak o malum kuyruğuma danışayım dedim. Kuyruğumun ucundan *aynen öyle, aynen öyle* diye kerameti bol bir yanıt geldi. Odaya girip etrafa bakınca çok şaşırdım. Zira Meitei hâlâ oradaydı. Sobanın içine sıkıştırılmış duran sarma sigarasının filtre kısımları arıkovanı gibi görünüyordu. Bağdaş kurmuş otururken bir şeyler anlatıyordu. Donay Efendi bile oradaydı. Efendim kollarını yastık yapmış, tavandaki yağmur lekesine anlamsızca bakıyordu. Emekli havasında, her zamanki huzurlu toplantılarından birini yapıyorlardı.

"Donay Efendi. Senin adını sayıklayan o kadının adı, o esnada gizli tutmayı tercih etmiştin ama artık saklamanın manası yok sanıyorum." Meitei, Donay Efendi'ye takılıyordu.

"Anlatacak olsam bile, sadece beni ilgilendiren bir konu olsa hiç sorun olmaz. Ancak, o kişiyi rahatsız edecek durumların önüne geçmek adına..."

"Hâlâ gizliyor musun?"

"Üstelik Doktor'a ve karısına söz vermiş bulunuyorum."

"Kimseye anlatmayacağına dair mi?"

"Evet." Donay Efendi yine her zaman olduğu gibi ceketinin iplerini çekiştiriyordu. Bu ipler artık satışta olmayan mor renkteydi.

Efendim yatarak "O iplerin rengi, on dokuzuncu asrın başlarından kalma," dedi. Kaneda olayı hakkında fevkalade umarsız idi.

"Aynen öyle. Kesinlikle Rus-Japon Savaşı dönemine ait değil. Eski asker başlıklarına gülhatmi deseni iliştirilirmiş yırtık pırtık ceketlerde bile kolay kolay eskimeyen iplerdendir o. Oda Nogunaga* evlenirken, sakallarını çay fırçasına** benzer şekilde ördüğü söylenir. Orada kullandığı ipin bu olduğuna kalıbımı basarım." Meitei yine her zaman olduğu gibi çok konuşuyordu.

---

* 1534-1582 yılları arasında yaşamış Eski Japon komutanlarından. Ülkenin siyasi birliğini kazanmasında Shogun'a yardım eden üç komutandan biriymiş. -çn.

** 茶筌 kelimesi İngilizcede tea whisk olarak geçiyor. -çn.

Donay Efendi ise istifini bozmadan "Aslına bakarsanız bu ipi dedem Choushuu Seferi'nde* kullanmış," dedi.

"Öyleyse müzeye falan bağışlasan ya. İdamın mekanikleri hakkında araştırma yapan fizikçi Yaşada Donay Efendi. Satılamayıp elde kalan eski kitaplar gibi etrafta gezinmek, saygınlığını etkiliyor olmalı."

"Uyarılarınızı dikkate almayı çok isterdim ama bu iplerin bana çok yakıştığını söyleyen insanlar da var..."

"Kimmiş o? Kim öyle gelişigüzel konuşur ki?" Efendim yattığı yerden kalkarak yüksek sesle söyledi.

"Tanımazsınız..."

"Tanımasak da söyle. Kim bu kişi?"

"Hanımefendinin biri."

Meitei yan taraftan söze katılarak "Hahaha. Çok enteresan biriymiş. Dur tahmin yürütelim. Sumida Nehri'nın dibinden senin adını sayıklayan o kadın olmasın sakın. O iplerle birlikte ceketini giyip tekrar boğulsan nasıl olur?" dedi.

"Öyle artık su içinden adımı sayıklamıyor. Kupkuru olan Saf Alem'den..."**

"O kadar da saf görünmüyor. Öyle zehirli bir burun etraftayken."

"Nasıl?" Donay Efendi anlamsız bakışlarla sordu.

"Sokağın karşısındaki burun, az önce buraya geldi. Aslına bakarsan ikimizi bayağı korkuttu doğrusu. Öyle değil mi Hapşuruk Efendi?"

"Evet." Efendim yatarak çayını içiyordu.

"Burun da kim?"

"Sevgilinizin annesi olan müstakbel kayınvalideniz."

"Ha?"

"Kaneda'nın karısı denilen kadın gelip senin hakkında sorular sordu." Efendim tüm ciddiyetiyle açıklama yapıyordu. Şaşıracak mı, sevinecek mi yoksa utanacak mı diye Donay Efendi'nin ifadelerini inceliyordum. Herhangi bir değişiklik yoktu. Her zamanki o sakin

---

* 長州征討 Tokugawa Shogunluğunun 1865'te düzenlediği bu sefer, İkinci Choushuu Seferi olarak da geçiyor. -çn.

** 清浄Budizm'de cennete benzer bir tasvir. Öteki dünya. İngilizce'de Pure Land olarak geçiyor. -çn.

tonuyla "Kızını almam için rica etmeye geldi değil mi?" diye sordu. Yine mor iplerini çekiştirmeye başlamıştı.

"İşte orada yanılıyorsun. O devasa burna sahip olan müstakbel kayınvaliden..." Meitei sözünü bitiremeden efendim "Hey baksana, deminden beri o burun hakkında yeni tür haiku yazmaya çalışıyordum," diye araya girdi. Yan odada efendimin karısı kıs kıs gülüyordu."

"Sen de ne umarsız adammışsın. Bitti mi bari?"

"Birazı bitti. İlk satırı şöyle: Şölen yapıyor burnun o suratta."

"Sonra?"

"Devamı da şöyle: *nektarlar sunulası.*"

"Sonraki satır?"

"Devamını henüz düşünmedim."

Donay Efendi sırıtarak "Güzelmiş," dedi.

"Devamı için şöyle yapsan," diye atıldı Meitei *"solgun delikli,"*

Bunun üzeine Donay Efendi, *"O kadar derin ki, burun kılları bile görünmüyor,* bu nasıl?" diye saçmalayarak ekledi.

Onlar böylece konuşurken dışarıdan, bahçe çitlerinin olduğu taraftan:

"Yamuk suratlı porselen tilki. Yamuk suratlı porselen tilki," diye dört beş kişinin bağrışma sesleri duyuldu. Efendim ve Meitei şaşırmış vaziyette çitlerin olduğu yöne doğru bakınca dışarıdaki kahkaha sesleri kaçışan ayak seslerine karıştı.

"Yamuk suratlı porselen tilki de ne ola ki?" diye Meitei anlam verememişçesine efendime sordu.

"Bilemiyorum," diye yanıtladı efendim de.

"Çok enteresan," oldu Donay Efendi'nin yorumu da. Meitei sanki bir anda aklına gelmiş gibi aniden ayağa fırlayıp

"Son birkaç yıldır estetik bakış açısı ile bu burun üzerine araştırma yapmaktayım. Bu araştırmalarımı kısaca özetlemek adına değerli vaktinizi ve dikkatinizi rica ediyorum." Sözlerinde konferans konuşmacısı havası vardı. Efendim ise aniden gelişen bu duruma karşın boş bakışlarla, tek kelime etmeden Meitei'i izliyordu. Donay Efendi: "Mutlaka dinlemek isteriz," diye alçak sesle söyledi.

"Bugüne dek pek çok araştırma yaptım amma velakin burun organının kökeni hakkında net bir bilgiye ulaşabilmiş değilim. Aklımıza takılan ilk soru şu ki, burnun fonksiyonel bir organ

olduğunu varsayarsak delik sayısı çok fazla bulunmaktadır. Böyle küstahca suratın orta yerinden dışarı fırlamasına hiç mi hiç lüzum bulunmamaktadır. Üstelik sizlerin de gördüğünüz gibi, neden böyle dışarıda duruyor?" Kendi burnunu eliyle sıkarak gösteriyordu.

"Senin burnun o kadar da dışarıda durmuyor," dedi efendim. Sözlerinde hiç de övgü hissi yoktu.

"En azından suratın içine doğru batıyor değil. Mamafih bu vaziyeti, sadece iki deliğin yan yana sıralanması durumundan ayırt etmediğiniz takdirde hataya düşmekten kurtulamazsınız. Sizleri bu konuda bir an evvel uyarmak isterim... Benim en naçizane fikrime göre burnumuzun gelişimi biz insanların, burnunu sümkürmesi gibi ufacık bir davranıştan kaynaklanan neticelerin doğal yollarla birikmesi ile açıklanabilecek bir olguyu ifade etmektedir."

"Ne kadar da naçizane bir görüş öyle." Efendim yine kendi fikrini araya sokuşturuyordu.

"Hepinizin bildiği gibi burnumuzu sümkürürken mutlaka elimizle burnumuzu kavrarız. Burnumuzu kavradığımızda, özellikle bu kısımda bir uyarılma gerçekleşiyor. Evrim teorisinin temel prensibine uygun olarak, bu kısma uygulanan uyarılmanın oranıyla birlikte, orantısal olmayan bir gelişim süreci ortaya çıkar. Burnun derisi de doğal olarak sertleşir, içindeki ette de sertleşme meydana gelir. En nihayetinde kemik formuna ulaşır."

"Orası birazcık... Etin kendi kendine kemiğe dönüşmesi mümkün değil," dedi Fizik dalında diploması olduğundan mütevellit itirazını dile getirdi Donay Efendi. Meitei ise tüm kayıtsızlığı ile konuşmasını sürdürdü:

"İtirazınızda çok haklısınız. Teoriden ziyade kanıtların izinden gidersek, burunda mevcut olan kemik her şeyi açıklıyor. Kemik zaten oluşmuş. Kemik mevcut olmasına rağmen burun da mevcudiyetini idame ettiriyor. Bu durumu göz ardı edemeyiz. Bu şartlar altında, kemiğin sağ ve sol tarafları aşınmaya uğramış. Böylelikle ince ve yüksek bir çıkıntı formuna ulaşmış bulunmaktadır... Aslına bakacak olursanız fevkalade korkunç bir yol. Adeta yağmur damlalarının mermeri delmesi gibi, Binzuru* heykelinin kendi kendine ışık

* Buda'nın, ölmeden önce kanunlarını dünyaya yayması için emanet ettiği dört kişiden birinin adı. -çn.

saçması gibi, gizemli ve mistik bir kokununun numunesi gibi. Tıpkı bu şekilde burun, kemeri geçip sertleşmeye uğramıştır."

"Öyle olsa bile senin burnun farklı. Yumuşacık."

"Konuşmacının kendisinin, yani bendenizin, burnu hakkında konuşmaktan kasten imtina ediyorum. Zira kendini aklama olarak anlaşılma ihtimali var. Gelgelelim müstakbel kayınvalideniz Kaneda Hanımefendi'ye. Yeryüzündeki en azametli ve bir o kadar da ender olan o burnu sizlerin bilgisine sunmak isterim." Donay Efendi bunu duyunca kahkahasını tutamadı.

"Fakat, azami derecesine ulaşan her şey gibi, onun da harika göründüğü şüphesizdir. Ürkütücü olduğundan mütevellit yanına yaklaşmak da meşakkatlidir. O burnun kemiğinin muhteşem olduğu su götürmez, ancak biraz fazla sivri olduğunu da düşünmeden edemiyorum. Antik çağlardan Sokrates, Oliver Goldsmith ve hatta William Thackeray gibi insanların burunlarına bakacak olursak, konstrüksiyonel olarak eksik yönleri epey mevcut. Gelgelelim bu eksik yönlerde aynı zamanda cazibe de bulunmakta. Burnun yüksek olduğu için değil de tuhaf olduğu için değerli olduğunu söyleyebiliriz. Özün sözden değerli olduğunu varsayarsak, estetik değer açısından bendeniz Meitei'in burnu tam uygun boyutlardadır diyebiliriz." Donay Efendi ile efendim kıs kıs gülmeye başladılar. Meitei'in kendisi de gülen gözlerle onlara katıldı.

"Pekala, şu ana kadar söylediğim.."

"Hocam, *söylediğim* kelimesi kulağa biraz meddah gibi geliyor. Daha ağır kelimeler kullansan?" diye araya girdi Donay Efendi. Geçen gün kendisine yapılanın intikamını alıyordu şimdi.

"Peki, hatamızı düzeltelim öyleyse... Eee... Şimdi burun ile yüzün uyumuna dair birkaç söz etmek istiyorum. Diğer şeyleri karıştırmadan, yalnızca burun hakkında fikir yürütecek olursak, müstakbel kayınvalidenizin hiçbir yerde göstermekten utanmayacağı burnu... Kurama Dağı'ndaki sanat galerisinde bile muhtemelen birincilik ödülünü alabilecek raddede olan o burna sahip olmak bir yana; göz, ağız ve diğer bilumum organların rızasını almaksızın, böyle küstahça yükselen bir burun sahiden de üzüntü verici. Jül Sezar'ın burnu da süphesiz büyüktü. Amma velakin, Sezar'ın burnunu makasla kesip, bu evdeki kedinin suratına yerleştirecek olsak nasıl bir görüntü ortaya çıkardı? Sözün gelişi söylüyorum, bu kedinin

alnı kadarcık bir bölgede, o devasa burun kemiğinin ulvi bir edayla yükselmesi, go tahtasına Nara'daki Buda heykelini* yerleştirmeye benzer. Orantısız olacağı kesindir. İşte estetik değeri düşüren şey de tam olarak budur diye düşünüyorum. Müstakbel kayınvalidenizin burnunun da Sezar'ınki gibi, ayarsızca yükseldiği aşikar. Fakat çevresini sarmakta olan yüzün diğer kısımlarının şartları ne durumda acaba? Elbette, bu kedi gibi zavallı değil. Mamafih, sara hastası olan bir hizmetçi gibi, kaşlarının dibinde kıvrılıp incecik gözlerini kavisle kaldırıyor olması da gerçeğin ta kendisidir. Sevgili dinleyenlerim, böyle bir suratta böyle bir burnun olması sizleri de hüzünlendirmiyor mu?" Meitei konuşmasına ara verdiği anda arkadan bir sesin; "Hâlâ burunlar hakkında konuşuyor. Ne sıkıcı adammış bu böyle!" dediği işitildi.

"Faytoncu'nun karısı." Efendim, Meitei'i böyle açıkladı. Meitei ise aynen kaldığı yerden devam ediyordu.

"Beklenmedik bir şekilde, evin arka tarafından, yeni bir dinleyici aramıza katıldı. Bunu öğrenmiş olmak, konuşmacı olarak beni derinden onurlandırır. Üstelik, belagatli konuşmamızda melek sesiyle bizlere katılıp kupkuru bahçemize bir anda lezzet katması kelimenin tam anlamıyla en beklenmedik kutluluktur. Mümkün olduğunca basit ve gözde terimlerle tekrar etmek, bu güzel hanımefendinin lehine olmayacağının farkında olarak, bundan sonra yavaş yavaş işin fizik bilimi boyutundan değerlendirmesine başlamak istiyorum. Doğal olarak, kadınlar için anlaması nisbeten güç olabilir ancak biraz sabrınızı rica edeceğim." Donay Efendi, Fizik kelimesini duyunca yine gülümsedi.

"Benim ispatlamaya çalıştığım nokta o burun ile o surat arasında asla ve asla uyumun mevcut olmadığı üzerinedir. Adolf Zeising'in altın oran kuralına uymuyorlar. Bunu da en katı haliyle, Fizik formülleri üzerinden anlatarak sizlere aktarmak istiyorum. Öncelikle burnun yüksekliği için H diyelim. *a* ise burun ile suratın yüzeyi arasındaki çakışmadan doğan açıyı temsil etsin. W ise elbette burnun ağırlığı olarak kullanılacak. Ne diyorsunuz, anlıyorsunuz değil mi?"

"Anladıysam davul olayım," dedi efendim.

"Donay Efendi, sen ne durumdasın?"

---

* 751 yılında Nara şehrinde yapılan 15 metrelik Buda heykeli. -çn.

"Ben de pek anladığımı söyleyemeyeceğim."

"Bu hiç iyi olmadı. Hapşuruk Efendi neyse de, Fizik diploması olan senin anlayacağını sanmıştım. Bu formül, konuşmamın mihenk taşı olduğundan dolayı, onu çıkarırsak şimdiye dek anlattıklarımın hiçbir önemi kalmaz... Neyse, elden ne gelir. Formülü boşverip sadece sonuç bölümünü anlatayım o halde."

"Sonuç bölümü de mi var?" dedi efendim çok garipmiş gibi.

"Tabiî ki var. Sonuç bölümü olmayan konuşmalar tatlısı olmayan Avrupa yemeklerine benzer... Haydi bakalım, siz ikiniz... Şimdi can kulağıyla dinleyin. Sonuç bölümünü anlatıyorum... Biraz önceki formüle bakarak Rudolf Wirchow ve August Weissman'ın teorilerine dayanacak olursak, a priori formun kalıtsallığını elbette ki kabul etmek zorundayız. Dahası bu forma ek olarak ortaya çıkan zihinsel durumlar, a posteriori durumu kalıtsal olan şeylere etki etmeyecektir. Bu teoriyi dikkate almaksızın, bunu olabildiğince kesin sonuç olarak kabul etmek durumundayız. Buna ek olarak, örnekte olduğu gibi, toplumsal sınıf seviyesine yakışmayan bir burna sahip olan o kadının da, o burunda herhangi bir gariplik olduğunu düşündüğünü çıkarabiliriz. Donay Efendi, senin yaşın henüz genç olduğu için, Kaneda'nın karısının burnunun yapısında var olan herhangi bir sıradışı durumu kabul edemeyebilirsin. Ancak ırsi özelliklerin inkübasyon dönemi uzun olduğu için, iklimde görülen ani değişimlerle birlikte, müstakbel kayınvalidenizin örneğinde olduğu gibi, kızında da bazı organlar ani gelişim gösterebilirler. Bu büyüme kaşla göz arasında ortaya çıkabilir. Bundan mütevellit, bendeniz Meitei, bilimsel kanıtların da ışığında bu nikah merasiminden bugün içinde vazgeçmenizin yapılacak en doğru hareket olduğu kanaatine varıyorum. Bu görüşüme, tabiî ki bu evin sahibi ve orada yatmakta olan şu kedinin bir itirazı olmadığını sanıyorum." Efendim yattığı yerden nihayet kalkarak, "Tabiî ki öyle. Öyle birinin kızını kim alır ki? Donay Efendi, o kızı katiyen almamalısın." Bunları büyük bir heves ve iştahla söyledi. Ben de katıldığımı nispeten de olsa belirtmek için iki kez miyavladım. Donay Efendi, istifini hiç bozmamıştı.

"Siz değerli hocalarım öyle düşünüyorsa ben de bu işten vazgeçsem iyi olacak. Ama eğer karşı taraf bu haberi aldıktan sonra üzülüp yataklara düşerse, kendimi hiç affetmem..."

"Hahaha. İşte ona seks suçu denir," dedi Meitei. Konuyu sadece efendim ciddiye alıyordu.

"Öyle saçma şey mi olur? Söz konusu o yaratığın kızı ise düzgün birisi olmadığından emin olabiliriz. İlk kez evine girdiği birinin sahibi olan beni yerin dibine soktu. Kendini beğenmişin teki." Kendi kendine küplere biniyordu efendim. O sırada bahçenin önünden tekrar üç dört kişinin bağırma sesleri geldi.

"Hahaha."

"Seni kibirli yobaz."

"Biraz daha büyük bir eve taşınmak istiyorsun değil mi?"

"Zavallı. Ne kadar övünürse övünsün, içi bomboş." Yüksek sesle, eve doğru bunları söylüyorlardı. Efendim verandaya çıkıp onlardan altta kalmayan bir sesle

"Kesin gürültüyü, nedir şimdi o duvarın altına kadar gelip de..." diye bağırıyordu.

"Hahaha. Savage Tea. Savage Tea." Hakaret eder gibi hep bir ağızdan bunu söylüyorlardı. Efendim de tüm nefretiyle, bedenini aniden kaldırıp eline sopasını aldı. Hışımla evin önüne çıktı. Meitei ellerini sıvazlayarak,

"Ne eğlenceli ama," dedi. Donay Efendi de ceketinin iplerini burarak gülümsüyordu. Ben ise efendimin peşinden dışarı çıkıp çitlerin arasındaki boşluktan geçtim. Efendim orta yerde tek başına, yapacak hiçbir şeyi yokmuş gibi elinde sopayla öylece duruyordu. Ondan başka kimsecikler yoktu. Kurnazların oyununa gelmişti.

IV.BÖLÜM

KANEDA Konağı'na gizlice girip çıkmayı alışkanlık haline getirdim.

Bu saatten sonra *alışkanlık* lafını irdeleyecek değilim. *Sıklıkla* sözcüğünün birkaç katı değerinde olduğunu söyleyebilirim. Bir sefer yapılan şeyi tekrar yapmak istemek, ikinci kez yapıldığında da üçüncü kez tekrar yapmak isteme merakı sadece insanlara ait değildir elbette. Biz kediler psikolojik olarak bazı özel haklara sahip olarak dünyaya geliriz. Ancak üç seferden fazla yaptığımız şeyler için alışkanlık denilebilir. Üstelik herhangi bir davranışın, günlük hayat için elzem olduğunun söylenebileceği bir konuma gelmesi de salt insanlara ait değildir. Tam olarak ne için Kaneda Konağı'na böyle sık sık girip çıktığımı anlamamış olan varsa anlatayım. Fakat, öncelikle benim insanlara soracak sorularım var. Neden insanlar ağızlarından duman soluyup bu dumanı burunlarından dışarı salar? Bunu yapmak ne karınlarını doyurur ne de acılarını dindirir. Hiç de utanma hissetmeksizin bu dumanı soluyup duruyorlar. Böyle duman solumayı alışkanlık haline getiren bir ırkın, benim Kaneda Konağı'na girip çıkmalarımı eleştirme hakkı yoktur. O konak benim sigaram.

Gizlice girip çıkmak ifadesi kulağa pek hoş gelmiyor. Sanki bir hırsız veya kocasını aldatan bir kadının sevgilisi gibi. Ben de Kaneda Konağı'na tabiî ki davet üzerine girmiyorum. Ancak mutfaktaki ton balığını aşırmak veya gözleriyle burnu suratının orta yerinde büzüşmüş duran spanyel köpekle özel sohbet etmek amacıyla giriyor da değilim. Dedektif miyim? Akıl alır gibi değil. Genel olarak şu dünyada en berbat meslekler nedir diye sorsanız dedektiflik ve tefecilik derdim. Donay Efendi uğruna, biz kediler için kabul edilemeyecek birtakım cesur davranışlarla tek sefere mahsus Kaneda Konağı'nın

vaziyetini uzaktan uzaktan gözlediğim oldu ama dediğim gibi tek sefere mahsustu. Ondan sonra kesinlikle kedi ırkının yüzünü kızartacak davranışlara hiç bulaşmadım. Madem öyle peki neden *gizlice girip çıkmak* gibi şüpheli bir ifadeyi tercih ettim? İşte onun manası çok derin. Zaten benim düşünceme göre gökyüzü her şeyi gizlemek, yeryüzü ise her şeyin, üzerinde durabilmesi için vardır... Sırf tartışma olsun diye tartışan insanlar bile bu gerçeği inkar edemez. Öyleyse bu yeryüzü ve gökyüzünün yapılışında insanlar ne kadar çaba sarf etti acaba? Hiç. Yapımında hiç emek harcamadıkları halde, onları kendi malı ilan etmeye hakları yoktur. Kendi malı olarak ilan etseler bile karşı koyamam ama bu mallarına başkalarının girip çıkmalarını yasaklamaya hakları olduğunu sanmıyorum. Bu, engin dünyaya sınırlar çizip kazıklar çakarak toprakta mülkiyet sahibi olunsa bile, mavi gökleri de iplerle çevreleyip burası benim gökyüzüm şurası onun gökyüzü diye semayı bölmeye benzer. Toprağı bölüp üç metrekarelik alana mülkiyet adı altında sahip olma hakkını alıp satabiliyorlarsa bizlerin nefes aldığı şu havayı da aynı şekilde otuzar santimlik dilimlerle satsalar iyi olur. Havayı dilimleyemeyeceklerine göre, semayı iplerle bölmek mümkün değilse, toprakta mülkiyet de mantık dışıdır. Ben buna inanır bunu söylerim.* Dolayısıyla istediğim her yere de girip çıkarım. Hiç gitmek istemediğim yerlere de patimi atmam. Ancak gitmek istediğim yer neresi olursa olsun; kuzey, güney, doğu, batı hiç fark etmez. En soğukkanlı yüz ifademle elimi kolumu patimi sallayarak gezerim. Kaneda gibileri falan da beni hiç ilgilendirmez... Gelgelelim biz kedilerin yakındığı bir nokta var. Güç olarak insanlarla boy ölçüşebilecek konumda değiliz. Güçlünün adaletinin hüküm sürdüğü şu dünyada, ben davamda ne kadar haklı olursam olayım sadece bir kedinin argümanını kimse sallamaz. Zorla kendimi dinletmeye çalışırsam faytoncunun kedisi Kara gibi aniden balıkçının sopasını yeme ihtimalim mevcut. Haklı olan benim ama güçlü olan onlar diyorsanız, ya hakkınızdan vazgeçip karşı tarafa teslim olacaksınız ya da güçlünün karşısına çıkıp hakkınızı zorla alacaksınız. Ben kuşkusuz ikinci seçeneği tercih ederim. İşin ucunda sopa yoksa, bazı şeylere katlanmak zorundayım. Dayanmalıyım. Gizlice insanların evine sızma fikri mantık dışıysa

* Burada, Sutra'nın giriş sözcüğü olan, Budist terminolojiye ait bir kelime var. Çevrilmesi mümkün değil. Türkçede en net böyle ifade edebiliriz. -çn.

ve *gizlice girip çıkma* eylemi sadece bir başkaldırıysa ben de davranışlarımı gizlice girip çıkma olarak tanımlarım.

Ev sakinlerini gözlemek gibi bir niyetim olmasa da, evlerine o kadar girip çıktım ki onların hiç görmek istemediğim şeylerini görüp, daima unutmak isteyeceğim hallerine tanık oldum. Örneğin Burunnaz'ın sabahları yüzünü yıkarken burnuna ayrı bir itina göstermesini, evin genç kızının, fasülye ununa bulanmış pirinç keklerini ardı ardına mideye indirmesini ve Kaneda Bey'in kendisini... Kaneda Bey karısı ile taban tabana zıt bir biçimde burnu yassı bir adamdır. Sadece burnu değil tüm suratı yassı ve dümdüz. Çocukluğunda giriştiği bir kavgada, mahallenin kabadayı çocukları bunu ensesinden tuttuğu gibi kerpiç duvara suratını yapıştırmış gibi duran suratı kırk yıl sonra, bugün bile o kötü anıları anımsatırcasına dümdüz. Son derece sakin duran simasında tehlikenin esamesi bile yok ancak çeşitlilikten de uzak. Ne kadar öfkelenirse öfkelensin surat şekli hep aynı, dümdüz... İşte bu Kaneda Bey'in çiğ dilimlenmiş ton balığını yerken her seferinde kel kafasına vurması, sadece yüzünün değil tüm bedeninin ufak olması yüzünden kocaman bir şapka ve yüksek topuklu odun terlikler giymesi, tüm bunları seyisin çok tuhaf bulup evdeki uşağa anlatması, uşağın da bu gözlemleri çok yerinde bulup hayran olması... Anlatmakla bitmez.

Bu sıralar mutfağın arka kapısının yanından bahçeye çıkıp oradaki suni tepeciğin gölgesinde durarak etrafı kolaçan ediyorum. Sürgülü kâğıt kapıların hepsinin kapalı olup insan sesinin olmadığından emin olduktan sonra yavaş yavaş ilerliyorum. İnsan sesi duyacak olursam odadan görülme ihtimalim olduğunu düşünüp gölün doğu tarafına yöneliyorum. Tuvaletin yanından geçip hiç farkına varmadan verandanın altına ulaşıyorum. Yaptığım şeyin kötü olmadığından emin olduğum için saklayacak veya korkacak hiçbir şeyim yok. İnsan denilen kanunsuz yaratıklarla karşılaşırsam talihsizliğe verip vazgeçmek yerine devam ediyorum. Eğer tüm dünya Kumamoto Chouhan gibi zalimlerle dolu olsaydı, mükemmel erdem sahibi insanlar da tam olarak şimdi benim yaptığım gibi davranırdı. Kaneda Bey değerli bir iş adamı olduğundan, Kumamoto gibi bir buçuk metrelik kılıcını alıp peşime düşecek hali yok. Aldığım bilgilere göre, insanları insan yerine koymamak gibi bir huyu varmış. İnsanları insan yerine koymuyorsa kedileri de kedi olarak düşünmez. Öyleyse, mükemmel

erdem sahibi bir kedi bile olsa kendi evinde dolanmasına göz yumacak değildir. Gelgelelim, buna göz yummayacak olması bana biraz komik geldiğinden mütevellit mümkün mertebe Kaneda Konağı'na izinsiz girmeye devam edeceğim. Tehlikeyi sevdiğimden olsa gerek bu maceraya devam edeceğim. Bu konuyu daha ciddi bir şekilde masaya yatırıp, kedi aklımla tüm detaylarını irdeledikten sonra sonuçları sizlere sunacağım.

Bugün ortalık nasıl acaba diye, o suni tepeciğin çimlerine çıkıp etrafı şöyle bir kolaçan ettim. Yaklaşık otuz metrekarelik kocaman misafir odalarına bahar güneşi vuruyordu. İçeride Kaneda Bey'le karısı, gelen bir misafir ile konuşmaktaydı. Ne yazık ki Burunnaz'ın burnu bu tarafa dönüktü. Gölün ardından doğruca benim alnıma doğru bakıyor gibiydi burnu. Ömrümde ilk kez bir burun beni izliyordu. Kaneda Bey ise neyse ki yüzünü misafirden yana çevirmişti ki benim açımdan bakınca o düz suratının ancak yarısı görünüyordu. Adamın burnunun sol tarafını net göremiyordum. Gri renkli bıyıklarının çıkış yeri düzgündü ama sonra aniden upuzun ve darmadağın oluyordu. O kadar ki burnunun altında olması gereken iki deliğin yeri ancak tahmin yürüterek bulunabilirdi. Bahar rüzgârı bu dümdüz suratta esecek olsa sonsuza kadar rahat rahat esebilir diye düşünerek kendi kendimi eğlendiriyordum. Bu üç kişi arasında en normal görüneni muhtemelen misafir idi. O kadar normaldi ki hakkında söyleyecek hiçbir şey bulamadım. Normal olmak gayet iyi olabilir ama fazla normal olmak sıradanlığın alametidir. Sıradan insanlardan olmak sahiden de acınası olurdu. Kaderinde şu Meiji döneminde doğmak yazılmış olan bu zavallı kişi kimdi acaba? Her zamanki gibi verandanın altına kadar gidip ne konuştuklarını dinlemezsem asla öğrenemem.

"Ondan sonra karım da, o adamın evine gidip vaziyeti sormuş..." Kaneda Bey her zaman olduğu gibi kibirli kibirli konuşuyordu ama en ufak bir keskinlik yoktu ifadelerinde. Sözleri de suratı gibi dümdüzdü.

"Demek öyle. Demek ki Yaşada Donay Efendi'nin eski öğretmeni o adamdı? Anlıyorum... Güzel plan kurmuşsunuz... Demek öyle." Bu misafir *demek öyle* demeyi çok seviyordu.

"Amma velakin karımın yaklaşımı sonuçsuz kaldı."

"Hapşuruk Efendi'den fayda beklenmez zaten. Kendisiyle aynı evi paylaştığımız zamanlarda bile hakikaten muğlak birisiydi... Gerçekten büyük zorluk çekmiş olmalısınız," dedi misafir Burunnaz'a dönerek.

"Zorlandım ki hem de nasıl. Ben bu yaşıma gelene kadar bir kez olsun birisinin evine gittiğimde öyle saygısızca karşılanmadım." Burunnaz o kocaman burnundan soluyordu.

"Size karşı bir kabahati bulunduysa, eskiden beri hep böyle inatçı biri olduğundan... Ne de olsa on yıl boyunca tek bir gün bile ara vermeksizin İngilizce okutmanlığı yapıyor. Dolayısıyla neden böyle olduğunu aşağı yukarı tahmin edebilirsiniz." Misafir, hal ve hareketlerinde çok dikkatliydi.

"Konuşmaya bile değmez. Karım ne zaman ona bir soru sorsa adam her seferinde onu terslemiş..."

"Son derece normal... Eğitimi yetersiz insanların gururları pek yüksek olur. Üstüne bir de fakirse ruhları iyice koruk gibi olur... Şu dünyada öyle haydutlar pek fazla. Kendi beceriksizliğinin bile farkında olmadan başkalarının servetlerine dil uzatıp insanlara çemkiriyor... Sanki onların mallarına el koyup da zengin olmuşuz gibi bir havada. İnsan gerçekten de hayret ediyor. Hahaha." Misafirin çok eğlendiği her halinden belli oluyordu.

"Hayır, sahiden de terbiyesizlik. Nihayetinde öyle insanlar dünyadan bihaber yaşadıkları için bencildir. Kendisine ders olsun diye biraz olsun köteğe ihtiyacı var sanıyorum. Ne dersiniz?"

"Anlıyorum. Yanıt bariz. Tamamen o kişinin iyiliği için zaten." Bu misafir her yönden Kaneda Bey ile aynı düşünceyi paylaşıyordu.

"Bu arada Suzuki Bey. O adam hakikaten de inatçıdır. Okuldaki Fukuchi Bey veya Tsuki Bey ile tek kelime konuşmuyormuş. Korktuğu için sessiz kalıyor diye düşünüyorduk. Ama geçenlerde bizim masum uşağımızı sopayla kovalamış. Otuzlu yaşlarında bir adam. Aptal taklidi yapıyor olamaz. Belki de çaresizlik onu bu hale getirmiştir."

"Onu öyle şiddete yönelten neydi acaba?" Burada misafir de tam kendisinden beklenildiği gibi, olaya şüpheyle yaklaştı.

"Hiçbir şey. Sadece o adamın önünden geçerken bir şeyler söylemiş hepsi bu. Sonra aniden sopayı eline aldığı gibi yalın ayak dışarı fırlayıp peşinden gelmiş. Ne söylemiş olursa olsun, çocuk değil ya.

Saçı sakalı darmadağın, kocaman adam. Üstelik bir de öğretmen olacak."

"Öğretmen olduğundan dolayı," diye ekledi misafir. Kaneda Bey de "Öğretmen olduğu için," dedi. Bu üçlünün tesadüfen fikir birliğine vardığı yegane sonuç; birisinin, eğer öğretmense, kendisine yapılan tüm hakaretleri sabır taşı gibi sineye çekmek zorunda olduğuydu.

"Üstelik o Meitei denilen adam da bayağı enteresan birisi. Anlamsız yalanlarını art arda sıralıyordu. Öyle tuhaf bir adamla ilk defa tanıştım."

"Bizim Meitei mi? Her zamanki gibi övünmeyi çok sever. Demek Hapşuruk Efendi'nin evine ziyarete gitmiş. Kendisine bulaşmamak daha doğru olur. Onunla da eskiden tanışırım ama insanlarla çok fazla dalga geçtiği için kavga etmişliğimiz çoktur."

"Ona kim kızmaz ki? Öylelerine. Herkes yalan söyler. Bazen sadakatsizlikten bazen de şartlar öyle gerektirdiğinden herkes arada sırada kalbinden geçmeyen şeyleri söyler. Gelgelelim o adam, adeta yalan söylemezse ölecekmiş gibi rastgele yalanları ardı ardına sıralıyor. Tam olarak ne elde etmek istiyor, o palavracı herif... Hiç de belli etmeden söylüyor yalanlarını."

"Çok haklısınız. Yalan söylemeyi hobi edindiği için sıkıntı çekiyorsunuz."

"O kadar zahmet edip Donay Efendi hakkında ciddi ciddi bilgi edinmek üzere sorular sormuştum. Her şeyi berbat etti. Ne kadar da inatçı ve rahatsız edici birisi... Yine de kafama koyduğumu yaparım diye, başkalarının evine gidip bilgi öğrenmek meşakkatli olduğundan... Sonrasında seyis çocuğun eline bir düzine bira verip oraya gönderdim. Ama adam 'bunları almam için bir neden yok, geri götür,' demiş. Ne kadar küstah. 'Buyrun alın lütfen,' diye seyis ısrar edince de tüm kabalığıyla 'Ben her gün reçel yerim, bira gibi ekşi şeyleri asla içmem,' deyip odasına dönmüş. Adamın kabalığı akıl alır gibi değil."

"Çok fenaymış gerçekten." Misafir bu sefer hakikaten öyle düşünüyormuş gibi söyledi.

Kısa bir sessizlikten sonra, Kaneda Bey'in "İşte seni bugün bu yüzden buraya çağırdık," dediğini duydum. "O ahmağa dersini vermek için hafiften korkutacaksın ama yeterli olmayabilir..." Bunları

söylerken yine çiğ dilimlenmiş ton balığını yerkenki gibi kel kafasına vuruyordu. Ben şu anda verandanın altında olduğumdan dolayı sahiden vurup vurmadığını görme şansım yok tabii ki. Ancak bu kel kafanın sesini son zamanlarda o kadar çok duydum ki alıştım diyebilirim. Bhikkuni'lerin* tapınak zillerini sesinden ayırt edebilmesi gibi verandanın altında bile olsam, o sesi duyduğum anda hemen kel kafanın sesi olduğunu anlayabilirim. "Bu konuda seni biraz zahmete sokacağız..."

"Elimden gelen bir şeyse ne olursa olsun çekinmeden söyleyin... Ne de olsa Tokyo'da işe girmemde bana ettiğiniz onca yardımı karşılıksız bırakmak olmaz." Böylece misafir, Kaneda Bey'in ricasını canıgönülden kabul etti. Sözlerindeki havaya bakılacak olursa bu misafir, Kaneda Bey için çalışmaya dünden razıydı. Bu olay giderek daha da eğlenceli olmaya başladı. Bugün hava çok güzel olduğundan buraya gelmeyi o kadar da istemiyordum ama böylesi eğlenceli bir malzemeyi kaçırmayı hiç istemezdim. Budist bayramlarında tapınağa gidip tesadüfen başkeşişin odasındaki pirinç keklerini afiyetle mideye indirmek gibi. Kaneda Bey'in bu misafirden ne ricada bulunacağını öğrenmek için kulak kesilip dinlemeye koyuldum.

"Hapşuruk Efendi denilen o garip herif, ne haddineyse Donay Efendi'ye tavsiye veriyormuş. O Kaneda'nın kızını almamalısın diye aklını çelmeye çalışıyormuş... Öyle değil mi Burunnaz?"

"Aklını çelmiş ki hem de nasıl. 'Şu dünyada o herifin kızını alacak kadar aptal biri yoktur, Donay Efendi sen de sakın alma,' diyormuş."

"Bak sen şu haddini bilmeze, o herif falan demiş benim hakkımda. Hakikaten bu kadar edepsizce mi konuşmuş?"

"Konuşmuş tabiî. Faytoncunun karısı bana her şeyi tek tek anlattı."

"Ne diyorsun Suzuki Efendi. Aynen duyduğun gibi işte. Bayağı uğraştırıcı bir durum desene."

"Sahiden öyle. Diğer işler neyse de, böylesi hayırlı bir meseleye başkalarının burnunu sokması kabul edilemez. Hapşuruk Efendi bile böyle bir şeyi yapmaması gerektiğini biliyor olmalıydı. Aklından tam olarak ne geçiyordu acaba?"

---

* Budist rahibe. -çn.

"İşte böyle. Sen öğrencilik döneminde Hapşuruk Efendi ile aynı evde kalmışsın. Eskiden de aranız bayağı iyiymiş, duyduğuma göre. Şimdilik senden ricam şu ki, onun yanına gidip mantık çerçevesinde kendisiyle konuşman. Başta biraz kızabilir. Kızarsa kendi kabalığından. Aklı başında biri gibi davranıp yola gelirse ihtiyaç duyduğu şeyleri fazlasıyla karşılarım. Onu rahatsız edecek şeyler yapmayı da bırakırım. Amma velakin, bizi karşısına almaya kalkarsa... İşin özü, inatçılık yapmak kendi zararına olacaktır."

"Eee, tam da söylediğiniz gibi aptalca ayak diretebilir. Bu elbette kendi zararına olur. Gidip güzelce konuşayım kendisiyle."

"Dahası da var. Kızıma talip olan çok fazla kişi olduğundan, mutlaka Donay Efendi'ye vereceğim diye bir kaide yok. Duyduklarımıza göre eğitimi de kişiliği de kötü değilmiş. Ders çalışmaya devam edip yakın zamanda doktor olabilirse ona vermeyi düşünebilirim."

"Öyle söylediğimde o kişi daha bir gayretle derslerine asılacaktır. Anlaşıldı."

"Bir şey daha. İnce bir husus ama... Bunun Donay Efendi'ye hiç yakışmadığını düşünüyorum. O Hapşuruk Efendi denilen tuhaf adama hocam hocam deyip adamın her dediğini dinleyen bir tavrı var. Bu bizim işimize gelmez. Elbette Donay Efendi'yi damat olarak henüz seçmiş değilim, o yüzden Hapruşuk Efendi gibileri meseleye burnunu soksa da benim için fark etmez ama..."

"Donay Efendi'ye de çok yazık," diye araya girdi Burunnaz.

"Donay Efendi denilen adamla tanışmışlığım yoktur ama sizin damadınız olmak dünyadaki en büyük mutluluk olduğundan o da elbette aksini düşünmüyor olmalı."

"Donay Efendi de evlenmek istiyor ama Hapşuruk Efendi ile Meitei falan sürekli araya girip duruyor."

"Bu hiç hoş değil. İyi eğitim almış insanlara hiç de yakışmayan bir davranış. Ben hemen gidip Hapşuruk Efendi ile konuşayım o zaman."

"Aa, dur hele. Son bir ricam olacak. Donay Efendi'yi en iyi tanıyan kişi Hapşuruk Efendi'dir. Geçen gün karım bilgi almaya gittiğinde pek fazla şey öğrenememiş. Senden ricam oraya gittiğinde adamın karakteri ve eğitim geçmişi hakkında iyice bilgi toplaman."

"Anlaşıldı efendim. Bugün cumartesi olduğundan şu anda evinde olmalı. Tam olarak nerede yaşadığını bilmiyorum ama."

Burunnaz "Burdan sağa dönüp sonra sola dönünce hemen görürsün. Yıkık dökük, siyah çitleri olan ev," diyerek evi tarif etti.

"O zaman çok yakında yaşıyor demek. Pekala. Şimdi evime dönerken uğrarım. Kapı isimliğine bakarak kolaylıkla bulabilirim sanıyorum."

"Bazen isimliği takmadığı oluyor. Ahşap kapısına isimliği yapıştırmak için ıslak pirinç taneleri kullanıyormuş. Yağmurlu günlerde ıslanıp düştüğü için içeri alıyor, hava düzelince de tekrar asıyor. Dolayısıyla isimliğe çok güvenme. Bu kadar zahmete gireceğine ahşaptan bir isimlik alıp oraya çaksa çok daha iyi halbuki. Adamın yaptığı hiçbir şeyi aklım almıyor."

"Çok şaşırdım doğrusu. Yıkık dökük siyah çitleri olan ev diye sorarsam bulabilirim değil mi?"

"Bu mahallede o kadar kirli başka bir ev yok zaten. Görür görmez anlarsın. Dur, güzel bir şey daha aklıma geldi. Çatısında otlar biten ev görürsen kesin orasıdır."

"Adamın evi bayağı dikkat çekiciymiş desenize, hahaha." Suzuki Bey varmadan eve dönsem iyi olacak. Konuşmalarını yeteri kadar dinledim. Verandanın altından çıkıp tuvaletin solundan suni tepeciğin gölgesine ulaştım. Oradan da evin içine girip seri adımlarla çatısında otlar uzayan eve dönüp boş bakışlarla oturma odasında çöreklendim.

Efendim, yere beyaz battaniyesini sermiş yüzüstü yatıp bu harika bahar gününde sırtını güneşlendiriyordu. Güneş ışığı, sanılanın aksine herkese eşit vuruyor. Çatısında otların umarsızca uzadığı bu evi de Kaneda'nın misafir odasını ısıttığı gibi neşeyle ısıtıyordu. Yalnız acınacak halde duran o battaniye hiç bahar havasında değildi. İlk üretildiğinde beyaz örülmüş olmalı, ikinci elcilerde de beyaz diye satılmış olsa bile ve hatta efendim bunu beyaz diye almış olsa bile bu battaniye nereden baksan on iki on üç yıllık olduğundan beyaz dönemleri çoktan geride kalmış. Şimdilerde koyu gri benzeri garip renkli dönemi ile karşı karşıya. Bu dönemi atlatıp kapkara olana kadar ömrü yeter mi bilemiyorum. Şu anda bile adamakıllı yıpranmış, yatay dikey dikişleri apaçık görünür haldeydi. Battaniye demeye bin şahit isterdi. Hatta iyeyi de atıp ona sadece battan desek bile olur. Gelgelelim, efendim bir yıl, iki yıl, beş yıl, on yıl sahip olduğu eşyalara artık ömür boyunca sahip olacağını düşünür. Umursamaz

birisidir kendisi. Neyse, işte böyle bir kaderi olan bu battaniyenin üstüne yüzüstü uzanmış ne yapıyor acaba diye merak ederken onu iki eliyle çenesini destekler pozisyonda sağ elinin parmakları arasındaki sarma sigarayı tüttürür vaziyette gördüm. Hepsi bu kadar. Onun o kirli kafasının içinde fezanın yüce hakikati hakkındaki fikirlerin alev değirmeni gibi dönüp duruyor olması muhtemel. Ancak dışarıdan bakınca öyle bir şeyin olması hayatta mümkün değil.

Sigaranın yanan ucu giderek yaklaşıyor, bir anlığına yanıp sonra kül olarak battaniyenin üstüne düşüyordu. Bunu hiç mi hiç umursamayan efendim tüm gayretiyle yükselen dumanı izliyordu. Duman, bahar yellerine kapılıp daireler ve kıvrımlarla süzülüyor, efendimin karısının koyu mor renkli, yıkanmış saçlarının tepesine bulaşıyordu. Öyle ya, şimdi hatırladım. Karısının da orada olduğunu söylemem gerekiyordu. Tamamen unutmuşum.

Karısı efendime poposunu dönmüş... Bu sizce kaba mı? Bence ortada kaba olan bir şey yok. Kaba olup olmaması kişiye göre değişir. Efendim tüm rahatlığıyla karısının poposuna yanağını yaslamış, karısı da aynı şekilde efendimin suratının tam önüne en ufak bir saygısızlık iması olmaksızın poposunu öylece koyuvermişti. Onlar, evleneli bir yıl bile olmadan tüm saygı kuralları ve resmi tavırlardan kurtulmuş, aşkın bir çiftti... İşte böyle. Karısı poposunu efendimin tam suratının önüne koyarak ne düşünüyordu acaba. Bugünkü güzel havanın tadını çıkarmak için otuz santimden daha uzun parlak siyah saçlarını buğday glütenli yosun ve çiğ yumurtayla karıştırıp yıkamıştı. İnceden de gösterişli bir edayla omzundan saçlarını sırtına salmış, hiçbir şey söylemeden, hevesle kolsuz çocuk yeleği örmekteydi. Aslına bakılacak olursa yeni yıkanmış saçlarını kurutmak için hafif yünden yapılmış yorganla dikiş kutusunu verandaya çıkarıp saygılı bir tavırla dönmüştü poposunu efendime. Veyahut, efendim sonradan gelip poponun olduğu yere uzanıp yaslanmış da olabilir. Şimdi, deminden beri bahsettiğim sigara dumanının, efendimin karısının dalgalı, bol ve gür saçları arasında süzülmesini ve farkedilmeden bulanıklaşmasını efendim ciddiyetle izliyordu. Fakat duman, doğası gereği sürekli yükselir. Bu yüzden efendim de dumanın saçlarla buluştuğu zaman oluşan muhteşem manzarayı kaçırmamak için gözlerini dumanla birlikte yavaş yavaş yukarı kaldırıyordu. Efendim, önce bu seyir macerasına karısının belinin olduğu

yerden başladı. Sonra giderek sırtına, oradan da omzuna ve boynuna doğru. Nihayet alnına ulaştığında istemsizce irkildi... Birlikte ömür boyu mutlu yaşamaya yemin ettiği karısının alnının orta yerinde yuvarlak mı yuvarlak, kocaman bir kellik vardı. Üstelik gün ışığının yansıdığı bu kellik kibirle ışıldıyordu. Hiç ummadığı anda yaptığı bu gizemli keşif anında efendimin bakışları şaşkınlığını yeterince ifade ediyordu. Öfkeli güneş ışığının gözbebeklerine vereceği zararı bile umursamaksızın fal taşı gibi açılmış gözleriyle bakmaya devam ediyordu. Bu kelliği gördüğünde aklından geçen ilk şey, ailelerinde nesilden nesile aktarılagelen Budist ev sunağına iliştirilmiş kutsal ateş tabağı idi. Ailesi Shin Budistlerindendi ve bu yüzden bu sunaklara kendince uygun olmayacak miktarda parayı koymak eski bir gelenekti. Simsiyah boyalı bu altın sunakta daima pirinçten yapılma bir kutsal tabak asılı dururdu. Efendim, öğle vakti bile belli belirsiz yanan bu ateşi hafızasında saklıyordu. Etrafındaki karanlığa kıyasla ışıl ışıl parlayan bu şeye amaçsızca gözlerini dikip çocuk merakıyla öylece baktığı o an, şimdi karısının keline gözleri çarpınca aniden gözlerinde canlanıvermiş olmalı. Kutsal ateş tabağı anısı çok uzun sürmedi. Ardından Kannon Tapınağı'nın güvercinlerini anımsadı. Kannon'daki güvercinlerle karısının keli arasında hiçbir bağlantı olmadığını sanıyorum ama efendime bu bir şekilde çağrışım yapmış olmalı. Aynı şekilde, çocukluğunda ne zaman Asakusa'ya gitseler güvercinler için fasulye yemi alırdı. Bu yem kaplarının tanesi beş kuruş bile değildi. Kırmızı bir kapta satılırlardı. Bu kaplar gerek renk gerekse büyüklük bakımından, karısının keli ile tıpatıp aynıydı.

"Tıpatıp aynı," dedi efendim şaşkınlıklar içinde.

"Ney?" diye sordu karısı da. Yüzüne bakmıyordu.

"Ney derken? Kafanda kocaman bir kellik var be. Biliyor muydun?"

Elindeki örgü işini bırakmadan "Hee," diye yanıtladı. Kocasının bu keşfine öyle sinirlenmiş gibi de görünmüyordu. Kendisini aşmış örnek bir kadındı.

"Evlendiğimizden beri var mıydı yoksa sonradan mı oldu?" Kelimelere dökmüyor ama eğer evlenmeden önce de vardıysa çok fena kandırıldım diye içten içe düşünüyordu.

"Ne zaman böyle oldu hatırlamıyorum. Kel olmuşum olmamışım ne fark eder ki zaten." Bunları büyük bir erdemle söyledi.

"Nasıl ne fark eder? Kendi kafan değil mi?" Efendim yavaş yavaş öfkelenmeye başlıyordu.

"İşte o yüzden. Kendi kafam olduğu için hiç fark etmez." Fakat gerçekten de umrundaymışçasına sağ elini kafasına götürüp yavaşça kelini okşadı.

"Ne kadar da büyümüş. Bu kadar değildi diye hatırlıyorum." Bu söylediklerine bakılacak olursa yaşına göre kelliğin biraz fazla büyük olduğu gerçeğine nihayet uyanmış olmalıydı.

"Kadınlar saçlarını topuz yapınca bu kısım döküldüğü için herkes kelleşir zaten," diye hafiften kendini savunmaya çekti.

"Bu hızla gidersen kırklarında dımdızlak kalacaksın. Bu kesin hastalık olmalı. Bulaşıcı bile olabilir. Bir an evvel gidip Doktor Amaki'ye görünmen gerek." Efendim sürekli kendi kafasını okşayıp kontrol ediyordu.

Karısı sinirli sinirli "İnsanlarla öyle konuşulmaz. Senin de burun kılların ağarmış. Kellik bulaşıcıysa beyazlama da bulaşıcıdır," dedi.

"Burnumdaki beyaz kıllar görünmediği için sorun yok ama kafanın tepesi... Özellikle genç kadınların kafalarının tepesi böyle kel olunca hakikaten de insanın bakası gelmiyor. Bildiğin ucube."*

"Madem öyle neden evlendin? Evlenmeyi sen istedin de şimdi ucube mi diyorsun..."

"Nereden bilebilirdim? Bugüne kadar hiçbir fikrim yoktu. O kadar gurur duyuyorduysan neden evlenmeden önce göstermedin?"

"Ne aptal aptal sorular bunlar ya? Önce kadınların kafalarını inceledikten sonra evlenmesine izin vermek nerede görülmüş canım!"

"Kellik neyse tahammül edilir ama senin boyun da diğerlerine göre bayağı kısa. Fazlasıyla çirkin."

"Boyumun ne kadar olduğu ilk bakışta anlaşılıyor zaten. Kısa olduğumu en başından beri bilmene rağmen benimle evlendin."

"Biliyordum bilmesine de. Daha uzarsın diye düşünmüştüm."

"İnsanın yirmisini geçtikten sonra boyu mu uzarmış?.. Alay etmeyi bırak lütfen." Karısı, kolsuz yelek örgüsünü kenara koyup efendime döndü. Gözlerinde verdiğin yanıta göre canını fena yakarım der gibi bir ifade vardı.

---

* Buradaki kelime 不具 (かたわ) deformasyon demek. Burada kavga esnasında söylendiği için bu kelimeyi tercih ettim. -çn.

"Yirmi yaşına ayak basınca insanın boyu daha da uzamaz diye bir kaide yok. Evlendikten sonra seni güzelce beslerim senin de boyun uzar diye ümit ediyordum ama..." Yüzündeki ciddi ifadeyle tuhaf bir önermede bulunur bulunmaz kapının zili gürültüyle çalmaya başladı. Birisi yüksek sesle "Lütfen," diye sesleniyordu. Suzuki Bey nihayet çatısında otlar biten evi bulmuş olmalıydı. Hapşuruk Efendi'nin gizli dehasını sakladığı mabedini* bulmuştu.

Karısı kavgalarını başka bir güne erteleyip dikiş takımlarıyla kolsuz yeleği aldığı gibi içerideki odanın yolunu tuttu. Efendimse gri renkli battaniyeyi yuvarlak yapıp çalışma odasına fırlattı. Hizmetçi kadının getirdiği, misafirin kartvizitine nihayet şöyle bir baktıktan sonra şaşkın bir yüz ifadesiyle içeri al diyerek elinde kartla tuvalete girdi. Neden aniden tuvalete girdiği hakkında en ufak bir fikrim yok. Tuvalete girerken Suzuki Toujuuro Bey'in kartvizitini elinden neden bırakmadığını ise hiç bilmiyorum. Öncelikle hoş olmayan şeyin kartviziti bu kokulu yere getirmek olduğundan eminim.

Hizmetçi kadın pamuk kumaşlı örtüyü yere serdikten sonra şöyle buyrun diyerek oradan ayrıldı. Beklemekte olan Suzuki Bey odada etrafı inceliyordu. Yerdeki serili örtüde Makuan'ın** *Tüm Dünyada Açan Bahar Çiçekleri* adlı eserinin sahtesi vardı. Kyoto yapımı ucuz bir seladon vazoda kiraz çiçeği duruyordu. Tüm bunları sırayla inceledikten sonra biraz önce hizmetçi kadının serdiği örtünün üzerinde kedinin birinin yattığını gördü. O yatan kedinin ben olduğumu söylememe gerek yok sanıyorum. O anda Suzuki Bey'in suratından anlaşılmasa da yüreğinde kısa süreliğine fırtınalar koptu. Hiç kuşku yoktu ki bu örtü Suzuki Bey için serilmişti. Kendisi için serilen örtüye oturamadan tuhaf bir hayvan tüm soğukkanlılığıyla öylece oturuyordu. İşte bu musibet, Suzuki Bey'in serinkanlılığını bozan ilk olaydı. Zaten belki de bu örtüye hiç kimse oturmamış olsaydı, Suzuki Bey bilerek sert zemine oturup efendim kendisini örtünün üstüne

---

* ... gizli dehasını sakladığı mabed... Buradaki ifadenin 臥竜 (がりゅう) İngilizcedeki karşılığı *unrecognized genius, exceptional person hidden among the masses* olarak geçiyor. -çn.

** 1611-1684 yılları arasında yaşamış Çinli bir hattat. Üstadıyla birlikte Japonya'ya gelip Obaku Zen öğretisini inşa etmiştir. Kaligrafi Çin'de sanatların en üstünü olarak görülüyor. Resim de kaligrafiye benzediği için, kaligrafi kadar olmasa da değer görüyor. Burada bahsedilen eser, bir hat eseri olsa gerek.

çağırana dek sert zeminde acıya katlanacaktı. Gelgelelim nihayetinde kendisinin oturması gereken bir yerde davet bile edilmeksizin oturan kişi bir insan değil de bir kediyse büyük rezalet. Oturanın kedi olması daha da büyük bir rahatsızlık kaynağı. Bu da Suzuki Bey'in serinkanlılığını bozan ikinci olay oldu. Sonuncu olarak da bu kedinin davranışları kendisini en çok kızdıran şey olmuştu. Azıcık bile zavallı görünmüyordu. Oturmaya hakkı olmadığı halde örtünün üstüne kibirle kurulmuş, yusyuvarlak sevimsiz gözlerini sürekli kırpıştırarak bakıyordu. Sen de kim oluyorsun böyle dercesine Suzuki Bey'in suratını izliyordu. İşte bu da adamın serinkanlılığını bozacak üçüncü olay oldu. Bu kadar olay oluyorsa beni ensemden tuttuğu gibi alıp kenara koysa sorun kalmayacaktı ama Suzuki Bey sessizce bakmayı tercih etti. Genellikle insanların çoğu kedilere el kaldırmaz diye bir şey olmadığından neden beni bir an evvel buradan kaldırıp şu anki durumdan duyduğu hoşnutsuzluğu gidermiyor acaba diye düşününce bunun, Suzuki Bey'in insanlık onurunu koruma idealinden kaynaklandığını sanıyorum. Kol gücüne bırakacak olsak şuradaki üç yaşındaki çocuk bile beni kaldırabilir. İnsanlık onuru falan değil de, Kaneda'nın sağ kolu olan Suzuki Toujuuro bile bu yarım metrekarelik örtünün tam ortasında Buda gibi oturan bu Ulu Kedi Hazretlerini ne cüretle rahatsız edebilir? Her ne kadar kimsenin görmediği bir yer bile olsa, oturacak yer için kedilerle kavgaya tutuşmayı insanlar itibarlarına yakıştıramazlar. Ciddi anlamda kedinin birini karşısına alıp kavga etmek hiç de yetişkinlerin yapacağı iş değil. Gülünecek iş doğrusu. Bu utanç verici durumdan sakınmak için rahatsızlık duyduğu şeylere katlanmak zorunda. Fakat buna katlandıkça kedilere yönelik nefreti giderek arttığı için Suzuki Bey ara ara suratıma öfkeli gözlerle bakıyordu. Bense onun bu kızgın suratına bakmayı eğlenceli bulduğumdan bunu gizleyip umursamaz bir yüz ifadesi takınmak için büyük gayret sarf ediyorum.

Aramızdaki bu pandomim sürerken efendim kıyafetlerini düzelterek tuvaletten çıkıp "Selam," demek suretiyle geldi. Geldi gelmesine ama girerken elinde tuttuğu kartvizit şimdi gölgesi bile görünmeyen bir yere yol almış gibiydi. Görünen o ki bu Suzuki Toojuuro Bey'in kartviziti ebedi ızdırap çekmek üzere berbat kokan bir yere gönderilmişti. Tam da bu kartvizite acımak üzereyken efendim bu herifin önünde beni ensemden tutup döşemelerin olduğu yere attı.

"Otur bakalım. Bayağıdır görüşmüyoruz. Ne zaman Tokyo'ya geldin?" Efendim eski dostuna örtüyü uzatarak sordu. Suzuki Bey de oturmadan önce örtüyü ters çevirdi.

"Hâlâ meşgul olduğum için söylemeye fırsatım olmadı ama aslına bakacak olursan şirketin Tokyo'daki merkez binasına atandım..."

"Pek güzel. Bayağı uzun süredir görüşemedik değil mi? Sen taşraya gittiğinden beridir."

"Aynen. Neredeyse on yıl. Ondan beri birkaç kez Tokyo'ya uğradım ama sahiden de yapacak tonla işim vardı. Sana da ayıp ettim. Şirkette çalışmak öğretmenlik gibi değil, çok daha yoğun oluyoruz."

"On yılda çok şey değişir." Efendim, Suzuki Bey'i, baştan aşağı süzüyordu. Adam saçlarını güzelce taramış, İskoç kumaşından yapılma takım elbisesini giymiş, kerlifelli broşlar ve süslerle birlikte göğsüne de fiyakalı altın bir zincir takmış. Dış görünüşlerine bakacak olursak bu adam hiçbir şekilde Hapşuruk Efendi'nin eski dostu olamaz.

"Evet, hatta şunu takmak zorunda bile bırakılıyorum." Suzuki Bey mütemadiyen kolundaki altın zincirle oynuyordu.

"Gerçek mi o?" Efendimin yine hadsizliği üstündeydi.

"On sekiz ayar altın," diye Suzuki Bey gülerek yanıtladı. Sonra da ekledi "Sen de bayağı yaşlanmışsın. Yanılmıyorsam çocukların da vardı. Bir tane mi?"

"Hayır."

"İki?"

"Hayır."

"Daha fazla mı? O zaman üç?"

"Evet üç tane. Daha fazla yapabilir miyim bilmiyorum."

"Yine her zamanki gibi kaygısızca konuşuyorsun. En büyüğü kaç yaşında? Bayağı büyümüş olmalı."

"Yaşını tam olarak bilmiyorum. En fazla altı ya da yedi olacak."

"Hahaha. Öğretmenlik de ne güzel meslek öyle. Hiç derdin tasan yok. Keşke ben de öğretmen olsaydım."

"Ol da gör bakalım. Üçüncü günde bezersin."

"Öyle mi dersin? Bence böyle zarif, tasasız, tatilleri olan, istediğin çalışmayı yapabildiğin gayet hoş bir meslek. Şirkette çalışmak da fena değil ama bizim yaptığımız şeyler hep boşuna. Şirkette çalışacaksan hep yükselmeye gayret etmelisin. Altta kalırsan daima iltifat-

larda bulunmak gerekir. İş arkadaşları ve patronla içmeye gittiğinde de hep en küçük bardağı alırsın. Fevkalade ahmakça."

"Ben zaten küçüklüğümden beri şirket hayatından nefret etmişimdir. Para için her şeyi yaparlar. Eskilerin dediği gibi, onlar bu toplumun posası."* Karşısındaki de bir iş adamı olmasına rağmen gelişigüzel konuşuyordu.

"Öyle mi? Bence tam olarak öyle değil. İşin nahoş yanları da var ama parayla aşk intiharı yapmayı göze almadıysan ilerleyemezsin... Bu arada bu para denilen meret tam bir felaket... Aslına bakarsan iş adamlarından birini ara ara ziyaret ediyorum da... Onun söylediklerine göre para kazanmak için şu üç aşamalı yöntemi kullanmak gerekiyormuş... Görev duygundan soyutlanmak, insanlığından sıyrılmak, namusundan arınmak. Böylece üçlü oluyor. Anladın mı? Komik, değil mi?"

"Ne kadar da aptalca."

"Aptalca değil. Çok zeki bir adam o. İş dünyasında da oldukça saygındır kendisi. Sen de tanıyorsundur belki. Hemen şu köşede oturuyor."

"Kaneda mı? Ne olmuş o herife."

"Bakıyorum da çok öfkelisin. Ne oldu? Adam sadece şaka yaptı. Öyle şeyler yapmazsan para kazanamazsın demek için örnek verdi. Böyle ciddiye alırsan olmaz ki."

"Üçlü yöntem falan neyse de o karısı olacak yürüyen burun... Gittiysen görmüş olmalısın. O burnu."

"Karısı mı? Bence görmüş geçirmiş ve anlayışlı birisi."

"Burnu ama. Kadının koca burnundan bahsediyorum. Daha geçen gün o burun hakkında yeni tür haiku bile yazdım."

"Yeni tür haiku da ne ki?"

"Yeni tür haiku nedir bilmiyor musun? Dönemin ruhuna da bayağı yabancısın."

"O kadar meşgulüm ki edebiyatla falan hiç ilgilenemiyorum. Öncesinde de pek sevmezdim zaten."

"Sen Şarlman'ın burnu nasıldır bilir misin?"

"Ahahah. Ne kadar da umarsızsın böyle. Bilmiyorum."

---

* *toplumun posası*, kaynak metinde 素町人 olarak geçiyor. -çn.

"Wellington'un askerleri ona Koca Burun lakabını takmış. Biliyor muydun?"

"Burnu kafaya takmışsın iyice. Boşver. İster yuvarlak olsun ister sivri."

"Asla. Peki Paskal'ın burnunu biliyor musun?"

"Bak hâlâ biliyor musun diye soruyor. Sanki buraya sözlü sınav olmaya geldim. Ne olmuş Paskal'a?"

"Paskal şöyle demiş."

"Ne demiş?"

"Kleopatra'nın burnu biraz daha kısa olsaydı yeryüzünün görünüşü çok daha farklı olabilirdi."

"Demek öyle."

"Yani senin gibi öyle burunları aptalca hafife alamam."

"Tamam neyse işte. Bundan sonra dikkat ederim. Onu bırak da, bugün buraya geliş sebebim seninle ufak bir işimin olması. Senin eski öğrencilerinden. Yaşada... Şey hatırlayamıyorum. Sürekli evine ziyarete gelen adam."

"Donay mı?"

"Evet evet Donay. O adam hakkında sormak istediğim şeyler vardı da."

"Evlilik mevzuu olmasın sakın."

"Aşağı yukarı ona yakın şeyler. Bugün Kaneda Konağı'na gittim de..."

"Geçenlerde burnun kendisi geldi."

"Öyle mi? Sahi karısı da söylemişti. Hapşuruk Efendi'ye soracak çok şeyim vardı diye ziyaretine gittim ama sevimsiz Meitei gelip her şeyi berbat etti diye. En sonunda da neyin ne olduğunu anlayamadan geri dönmüş."

"Öyle bir burunla gelirse olacağı buydu."

"Hayır seninle ilgili sorun yok. Meitei'den rahatsız olmuş. Meitei oradayken sana sorular soramadığı için yazık olmuş. O yüzden bu sefer benim gidip sormam için ricada bulundu. Ben de daha önce hiç böyle bir şey yapmadım ama eğer iki taraf da karşı çıkmayacaksa aranızda haberci olarak durabilirim. Bunun kimseye zararı olacağını sanmıyorum. Buraya geliş sebebim de tam olarak budur."

Efendim soğuk gözlerle "Ayağına sağlık," diye karşılık verdi. Ancak *iki taraf* ifadesini duyunca tam olarak ne ima ettiğini

anlamasa da, bu, içinde değişik hareketlenmelere sebep oldu. Bu bunaltıcı ve nemli yaz sıcağında bileklerinden içeri soğuk rüzgâr esiyormuş gibi hissetti. Zaten efendimin karakteri kalın kütüklerin inatçı cilasını temizleyen türdendi. Fakat böyle olduğu için zalim ve insanlıktan yoksun şu medeniyetin ürünleriyle kendisi arasında net bir çizgi mevcuttur. Kendisi öfkesinden küplere binse bile içindeki nefreti dizginleyebiliyor. Geçen gün Burunnaz ile yaptığı kavganın sebebi gözünün onu hiç tutmaması idi. Ama Burunnaz'ın kızının hiçbir kabahati yoktu. İş dünyasından nefret ettiği için onun bir parçası olan Kaneda'dan da nefret ettiğine emindi. Ama bu da yine kızıyla tamamen alakasız bir konuydu. Kızına karşı hiçbir kin veya nefret duymuyordu ama öğrencisi Donay Efendi'yi kendi öz kardeşinden bile daha çok seviyordu. Eğer Suzuki Bey'in de söylediği gibi iki taraf da birbirini seviyorsa dolaylı yollardan bu aşkı baltalamak erdemli birine yakışmazdı... Hapşuruk Efendi de kendini erdemli biri olarak görüyordu... Eğer ortada karşılıklı bir aşk durumu varsa... Ama sorun da burada. Bu duruma yönelik takınacağı tutuma karar vermeden önce iki tarafın da birbirini sevdiğinden emin olmalıydı.

"Kaneda'nın kızı, Donay Efendi ile evlenmek istiyor mu? Babasının veya Burun'un ne dediği hiç önemli değil. Kızın kendisi ne düşünüyor bu konuda?"

"Kendisi mi? Eee, hmm, ne desem, kem küm, evlenmek istiyordur herhalde." Suzuki Bey, anlaşılmaz sözlerle efendimi geçiştirdi. Aslında sadece Donay Efendi hakkında bilgi alıp dönme niyetindeydi, o yüzden kızlarının fikrini almadan, emin olmadan çıkıp gelmişti. Bundan mütevellit şahbaz Suzuki Bey de hafiften afallamaya başlamıştı.

"Herhalde mi? Net bir cevap olmadı." Efendim hiç umrunda olmaksızın paldır küldür soruyordu.

"Hayır. Tam olarak ifade edemedim. Kız tarafı da hakikaten düşünüyor elbette. Yani tabiî ki... Kaneda'nın karısı bana öyle söyledi. Bazen Donay Efendi hakkında ağza alınmayacak sözler de söylüyormuş."

"O kız mı?"

"Evet."

"Aaa!"

"Bak sen şu terbiyesize. Hakaret ediyormuş öyle mi? Bu da demektir ki Donay Efendi'yi istemiyor."

"Ama şimdi, dünyada türlü türlü insan var. Sevdiği insana kasten hakaret edenler de var."

"Öyle insan nerede görülmüş?" Efendim insan doğasının böyle hassas noktalarını kavrayamaz.

"Öyle aptal yaratıklar şu dünyada o kadar çok var ki yapabileceğimiz hiçbir şey yok. Aslına bakılırsa Kaneda'nın karısı da durumu böyle izah ediyor. Ara ara Donay Efendi hakkında işe yaramaz serseri gibi ağza alınmayacak şeyler söylediğinden dolayı, kızının yüreğinin derinliklerinde o beyefendinin taht kurduğundan eminim diyordu."

Efendim, beklentilerinin tam aksine olan bu fevkalade tuhaf izahati dinlerken gözlerini belertip, yanıt vermeksizin öylece Suzuki Bey'in suratına bakıyordu. Adeta sokaktan gelen müneccimin biriymiş gibi şaşkınlıklar içinde adamı izliyordu. Suzuki Bey ise karşısındakinin bu gidişle iyice kafasının karışacağını fark etmiş olacak ki efendimin bile anlamakta zorluk çekmeyeceği konulardan bahsetmeye başladı.

"Bir düşünün bakalım. Sahip oldukları tüm o mal-mülk ve saygınlıklarıyla Kaneda ailesi, kızlarını uygun gördükleri herhangi birine rahatlıkla verebilir. Donay Efendi de düzgün birisidir muhakkak. Toplumsal konumuna bakacak olursak... Neyse konumlar hakkında konuşmak saygısızlık olur. Mal varlığından bahsedelim. Bu ikilinin uygun olmadığını herkes anlayabilir. Bu konuda da bendeniz, Kaneda ailesinin ricalarını kırmayıp sizinle konuşmaya geldim. Sırf bu durum bile kızlarının, Donay Efendi'ye karşı olan duygularının kuvvetini ispatlamaya yetmez mi?" Suzuki Bey böyle ustaca sözlerle ikna edici konuşmasını tamamladı. Bu sefer nihayet efendimi ikna ettiğini düşünerek biraz rahatladı ama böyle bir noktada kendini salıverirse yine ikna çabası tehlikeye düşebilirdi. Yapılacak en iyi şeyin konuşmayı bir an evvel ilerletmek olduğunu biliyordu.

"Üstelik, tam da az önce dediğim gibi. Onlar ne para ne de mal mülk peşindeler. Onun yerine kızlarına bağlı olan saygıdeğer birini arzu ediyorlar. Saygıdeğer derken... Unvan olarak yani. Doktor olursa evlendiririz diye düşünüyorlar. Ne kadar da kibirli. Sakın yanlış anlamayın. Geçenlerde Kaneda'nın karısı geldiğinde Meitei de buradaydı.

Her zamanki gibi saçmasapan şeyler konuşup durdu... Senin kabahatin yok tabii. Kadın, senin hakkında konuşurken açık ve dürüst birisi olduğundan bahsedip seni övdü. Tüm kabahat sahiden de Meitei'indir sanıyorum... Üstüne, Donay Efendi doktor olabilirse çok rahat olacak. Saygınlığı olacak yani. Ne dersin, Donay Efendi bir an evvel doktora tezini verip mezun olabilir mi dersin? Sadece Kaneda için olsa, ne doktorluğu ne de tahsilini umursardı. Sadece toplum denilen şey var olduğu için öyle kolayca bırakamıyor, hepsi bu."

Böyle söyleyince Kaneda ailesinin doktorluk konusunda ısrar etmesi o kadar da saçma gelmiyor kulağa. Hal böyle olunca da efendim, Suzuki Bey'in söylediklerini aynen yapmak isteyiveriyor. Efendimi kullanmak da öldürmek de tamamen Suzuki Bey'in merhametine kalmış durumda. Demek ki efendim sahiden de basit ve dürüst bir adam.

"O zaman, bu sefer Donay Efendi gelirse kendisine doktora tezini yazması konusunda ben bizzat ısrarda bulunayım. Ama öncelikle kendisinin, Kaneda'nın kızıyla evlenmek isteyip istemediğinden emin olmamız gerek."

"Emin olmak falan, sen öyle dolambaçlı yollara girersen bu iş asla bitmez. İyisi mi biz normal sohbet yoluyla öğrenmeye çalışalım. Konuşurken ağzından laf almaya çalışmak en kestirme yol."

"Ağzından laf almak mı?"

"Evet, ağzından almak deyince tam anlaşılmayabilir ama. Ağzında alacak laf olmayabilir çünkü. Konuşmayı doğal havasında sürdürürsen anlarsın zaten."

"Sen anlar mısın bilmiyorum ama ben direkt olarak sormazsam anlayamam."

"Anlamazsan, neyse istediğin gibi yap. Ama Meitei gibi birinin gelip araya tonlarca alakasız şey sokuşturması hiç de işimize gelmez. Gerekirse onu evine davet etme bile. Bu iş bu çift arasında olmalı çünkü. Donay Efendi yine sana uğrarsa araya mani olacak şeylerden olabildiğince uzak tutmaya çalış onu... Yo, sorun seninle ilgili değil. Meitei ile ilgili. O adamın diline bir düştük mü bir daha sittin sene kurtulamayız." Efendim hakkında kötü konuşamayınca onun yerine Meitei'i çekiştirmeye koyuldu. İyi adam lafın üstüne gelirmiş derler. Tam da öyle oldu. Meitei Hoca mutfak kapısında ansızın beliriverdi.

"Ooo, ender konuklardan. Benim gibi sık gelip giden biri olunca Hapşuruk Efendi'nın kaba muamelesine maruz kalırsın. Demek ki Hapşuruk Efendi'nin evine on yılda bir kez gelmek gerekiyormuş. Şu şekerlemelerden belli. Her zamankinden daha kaliteliler." Bunları söylerken masanın üstündeki Youkan* tatlılarını en umursamaz tavrıyla ağzına doldurdu. Suzuki Bey tedirgin görünüyordu. Efendim ise öylece sırıtıyordu. Meitei'ye gelince ise, ağzını şapırdatarak yemeye devam ediyordu. Verandadan bu âna tanıklık ederken iyi bir tiyatronun repliklerden çok mimiklerle elde edilebileceğini fark ettim. Zen inancına göre sözcük kullanmaksızın iletişim kurmak isteniyorsa uzaduyum kullanılırmış. Biraz önce burada yaşanan sahne de uzaduyum perdesiydi. Ziyadesiyle kısa ama yine ziyadesiyle sivri bir perde.

"Senin göçmen karga olduğunu sanıyordum ama bir bakmışız ki yine buradasın. Ömrünün uzun olmasını diliyorsun, değil mi? Kader karşına ne çıkarırsa çıkarsın fark etmez." Meitei, Suzuki Bey ile konuşurken de tıpkı efendimle konuşuyormuş gibi hiç çekinmeksizin açık açık konuşuyordu. Öğrencilik yıllarında aynı yerde kalmış olsalar bile aradan bunca yıl geçince biraz daha ciddi ve resmi konuşmasını beklemek, konu Meitei ise tuhaf olurdu. Zira öyle bir davranışı göremeyecektik. Kendisi çok üstün biri diye mi yoksa aptalın önde gideni olduğu için mi böyle yapıyor, anlamak çok güç.

"Acınacak şey doğrusu. O kadar aptal yerine koymadım elbette," dedi Suzuki belli belirsiz. Ama bir türlü sakin olamıyordu. Kolundaki o altın zinciri çekiştiriyordu.

"Sen daha önce elektrikli demiryolunu kullandın mı?" diye efendim hiç alakasız yerde Suzuki Bey'e bu soruyu yöneltti.

"Anlaşılan bugün sizin tarafınızdan dalga geçilmek için geldim buraya. Taşralıyım falan diye... Ne kadar taşralı da olsam sizin demir sokaklarından** tam tamına 60 tane hisse senedim var benim."

"Ne saçma şey. Bende sekiz yüz seksen sekiz tane hisse senedi vardı. Mamafih, o senetlerin büyük kısmını böcekler yiyip bitiriverdi. Şimdiyse yarısından daha azı kaldı geriye. Tokyo'ya biraz daha erken gelseydin, sevgili dostum, böceklerin yemediği kısımdan sana şöyle on hisse falan seve seve verirdim. Ama işte çok yazık oldu."

---

* Kırmızı fasülye pastırmasından yapılan bir tatlı. -çn.

** Trenin ne olduğunu bilmiyor. -çn.

"Her zamanki gibi işleri alaya vurmaya meraklısın. Fakat şaka bir yana, öyle hisseleri elinde tutmak gerekir. Her geçen yıl daha da değerleniyorlar zira," dedi Suzuki.

"Katılıyorum," diye yanıtladı Meitei. "Mesela bu yarım hisseleri bin yıl boyunca elimde tutarsam hazinemi üçe katlamış olurum. Senle ben bu meselelerde tökezlemeyen çağdaş ve yetenekli kimseleriz ama şu Hapşuruk Efendi'ye dön de bir bak hele. Zavallı adam. Hisse deyince aklına gelen tek şey turpun ikiye bölünmüş halidir ancak." Bunları söylerken yine efendime bakarak kolunu masadaki Youkan tatlısına doğru uzatıyordu. Meitei'in bu iştahı bulaşmış olacak ki efendim de masada duran o tatlılara doğru uzanıp bir parça alıverdi. Şu dünyadaki tüm pozitifliğin insanlar tarafından taklit edilmesine göz yumuluyor.

"Hisse falan hiç umrumda değil. Ben Sorosaki Efendi'nin bir kerecik olsun trene bindiğini görmek isterdim." Efendim bunları söyledikten sonra elindeki tatlıda oluşan ısırık izini incelemeye koyuldu.

"Sorosaki Efendi trene binseydi her seferinde kendini Shinagawa hattının sonunda bulacağından eminim. *Doğanın ev sahibi*'nin şimdi bulunduğu yer onun için en iyisi. Mezar taşının dibi."

"Sorosaki Efendi demişken. Geçenlerde öldüğü haberini aldım. Çok yazık olmuş. Çok zeki biriydi gerçekten," diye Suzuki Bey araya girince Meitei yine atıldı:

"Zeki olmasına zekiydi ama yemek yapma konusunda ondan kötüsü yoktu. Pilav yapma sırası Sorosaki'ye geldiğinde ben beden ve zihin sağlığımı korumak için dışarıya çıkıp karabuğday eriştesi çorbası içiyordum."

"Aynen öyle. Sorosaki'nin yaptığı pilavda yanık kokusu olurdu ama pirincin kendisi hep sert kalırdı. Beni de rahatsız ederdi doğrusu. Üstüne de soya peynirini çiğ olarak koymayı eksik etmezdi. Yenilmeyecek kadar soğuk olurdu onun yaptığı pilavlar." Suzuki Bey böylece on yıllık acı anılarını yüreğinin derinliklerinden su yüzüne çıkarmıştı.

"Hapşuruk Efendi o zamanlardan beri Sorosaki Efendi ile yakın dost idi. Her akşam kırmızı barbunya çorbası içmeye çıkarlardı. Şimdiyse o günlerin cefasını çekiyor. Kronik mide rahatsızlığından şikayet ediyordun değil mi? Aslına bakarsan, Hapşuruk Efendi çok

daha fazla içerdi o çorbalardan. Dolayısıyla Sorosaki Efendi'den önce ölseydi şaşırmazdım."

"Hayatımda duyduğum en saçma söz. Benim içtiğim kırmızı barbunya çorbalarını saymak yerine kendi yaptıklarını anlat. Her akşam eline bambu çubuğunu kılıç niyetine alıp arka taraftaki mezarlıkta mezar taşlarına vurmuyor muydun? Üstüne üstlük tapınağın rahibine yakalanıp bir güzel fırça yemedin mi?" Efendim asla altta kalmak istemiyormuş gibi Meitei'in eski suçlarını gün yüzüne çıkarıyordu.

"Hahaha. Aynen öyleydi. O budist rahip, Buda heykelinin kafasına vurduğumu görünce onları sessiz uykularından uyandırmanın kötü olacağını söylemişti sanıyorum. Bendeki en azından bambu çubuğuydu. Bu Shogun Suzuki tamamen çıplak elle mezar taşlarıyla sumo güreşi tutuyordu. Aşağı yukarı üç kez yere yuvarlanıp duruyordu."

"Orada rahip sahiden de bayağı öfkelenmişti. Çabuk onları eski yerlerine yerleştir diye bağırıyordu. Hamallar gelene kadar beklemesini söylediğimde ise 'Hamallar olmaz, kendin düzeltmelisin. Pişman olduğunu ifade etmek için başka çaren yok. Aksi takdirde Buda'nın iradesine karşı gelmiş olursun."

"O zamanlar senin tarzın da ne beterdi öyle! Pamuklu bezden yapılma gömleğinin altına kısacık bir donla yağmur çamur demeden öylece dolanıp duruyordun."

"En fenası da ifadesiz bir suratla hepsini eskiz defterine çizmendi. Ben öyle her şeye kızan birisi değilim ama o zamanlar gerçekten de çok büyük kabalık diye tüm kalbimle düşündüğüm bir şey oldu. O zamanlarda bana söylediğin şeyi hâlâ anımsıyorum, biliyor musun?"

"On yıl önce söylenen bir şeyin hâlâ aklımda olmasını nasıl beklersin. Ama oradaki mezar taşlarından birinde yazan yazı hâlâ aklımdadır; *Geri Gelen Nehrin Büyük Ev Sahibi* Ocak, 1777*. O mezar taşının kendine ait antik bir güzelliği vardı. Aldığım gibi eve götürecektim neredeyse. Aslına bakılırsa estetik güzelliğe sahip gotik bir mezar taşıydı hatta." Meitei yine estetikle ilgili atıp tutuyordu.

"Onu boşver de, bana söylediğin o söze gelelim. Şöyle söylemiştin: *Bendeniz estetik alanında uzmanlaşmak istiyorum. Bu yüzden*

* Ev sahibi Budist bir terimdir. Ölenlerin ruhları için onlara Budist isimler takılır ve bunlar mezar taşlarına yazılır. -çn.

yeryüzünde ilginç olan ne varsa hepsini defterime çiziktiririm ki ileride bana dayanak olsunlar. Acıma ve merhamet gibi birtakım kişisel duygular, benim gibi kendini eğitimine adamış birinin ağzına almaması gereken sözlerdir, diye konuşurken hiç yüzün kızarmamıştı. Ben de bunu pekala gaddarca bulduğumdan elimi kirletip senin o eskiz defterini araklamak durumunda kaldım."

"Umutlarla dolu resim yeteneğimin açamadan solan çiçekler gibi kalması da tam olarak o döneme rastlıyor. En sert darbeyi senden yemişim meğer. Tüm varlığımla senden nefret ediyorum."

"Aptal olma. Asıl ben senden nefret ediyorum."

"Meitei o zamanlardan beri kibirli biriydi." Efendim, Youkan tatlısını yemeyi bitirmiş, tekrar bu ikilinin muhabbetinin arasına girivermişti.

"Verdiği sözleri tuttuğu görülmemiştir. Açıklama yapması istendiğinde de mutlaka bir şeyler geveleyip durur. Tapınak bahçesindeki o mor mersin ağacı yeşillendiği zaman, 'Bu yapraklar dökülene kadar Estetik Kuramı hakkında bir deneme yazıp getireceğim,' demişti. Mümkün değil, kesin yapamaz diye düşünürken ne dese beğenirsin? *Görünüşüme bakma benim irademe oldukça kuvvetlidir. İnanmıyorsan bahse girelim.* Bunun üzerine kaybedenin kazanana Kanda'daki Avrupa restoranında yemek ısmarlayacağı konusunda anlaştık. Yazıyı kesinkes yazamayacağından emin olduğum için bahsi kabul ettim ama yüreğimde inceden soğuk rüzgârlar esmedi değil. Bende Avrupa yemeklerine ödeyecek para yoktu da ondan. Her an bir sürpriz yapıp yazıyı bitirebilirdi. Bir hafta geçti, yirmi gün geçti tek sayfa bile yazmadı. Nihayet tüm yapraklar dökülüp ağaçlar çırılçıplak kaldığında bile beyefendide hiçbir hareket yoktu. Verilen sözün tutulma zamanı yaklaşırken, nihayet Avrupa restoranında şöyle güzel bir ziyafet çekebileceğim diye düşünüyordum ki Meitei bir türlü yerine getirmedi.

"Yine bahane falan üretmiştir," dedi Suzuki araya girerek.

"Hakikaten küstah birisi. Benim başka bir yeteneğim yok ama irade konusunda beni geçemezsin, diye bahaneler üretiyordu."

"Tek sayfa bile yazmamış olmama rağmen mi?" diye bu sefer Meitei'in kendisi sordu.

"Elbette. O gün şöyle demiştin: *'Ben iradeye çok önem veririm. Bu konuda kimse elime su dökemez. Ama çok yazık ki hafızamda onun ötesi*

yok. Estetik Kuramı hakkında araştırma yapmak için gereken irade yeterince vardı ama o iradeyi sana ifade ettiğimin hemen ertesi günü unuttum gitti. İşte o yüzden mor mersin yaprakları düşene kadar yazıyı yetiştirmeyi unutmuş olmam irademin değil hafızamın zayıf olduğunu gösterir. İradenin suçu olmadığı için de Avrupa restoranında yemek ısmarlamak zorunda falan olmadığım apaçık ortada idi."

"Demek öyle. Tam da Meitei'den beklenilecek bir davranış. Karakterini tam olarak ortaya koyuyor. Pek ilginç doğrusu." Neden bilmiyorum ama Suzuki Bey bunu çok ilginç bulmuş. Meitei'in buraya gelmeden önceki konuşma şekliyle bir hayli farklılık gösteriyor. Zeki birinin karakteristik özelliği olabilir mi bu acaba?

"İlginç olan ne?" Efendim her an patlayacak gibi soruyordu.

"Bu konuya hâlâ bu kadar takılmış olman çok üzücü. Zaten ben de tam olarak bu yüzden o bahsettiğim tavus kuşu dili için her yerde aranıp duruyorum. Neyse o kadar öfkelenme. Bu arada deneme yazısı demişken, bugün büyük garip haber kulağına geldi mi?"

"Her gelişinde garip haberler getirdiğin için dikkate almadan edemiyorum."

"Ama bu seferki sahiden de garip bir haber. Ekmek mushaf çarpsın. Bizim Donay Efendi'nin doktora tezinin taslağını tamamladığını biliyor muydun? Donay Efendi değerlerinden taviz vermeyen biri olduğu için doktora tezi falan yazacak çabayı göstermeyen donuk biri olduğunu sanırdım. Ama tam aksine, azimli ve kararlı birisiymiş meğer. Bunu o Burun'a hemen bildirsen iyi olur. Bu sıralar Meşe Palamudu Doktorluğu'nu rüyasında falan görüyor olabilir zira."

"Suzuki Bey, Donay Efendi'nin adını duyunca *Sakın söyleme* dercesine kaş göz hareketleriyle efendime işaret veriyordu. Efendim ise ilk anda bunu anlamadı. Biraz önce Suzuki Bey geldiği esnada konuştuklarında talimatları alırken Kaneda'nın kızı hakkında konuştuklarından emindi ama diğer yandan şimdi Meitei o kadın için Burun diye hitap edince geçen günkü kavgalarını anımsadı. Anımsadıkça bir yandan gülmemek için kendini zor tutuyor diğer yandan da öfkeden içi içini yiyordu. Fakat Donay Efendi'nin doktora tezini yazmaya başlaması her şeyden öte muhteşem bir haberdi. Sırf bu haber, Meitei'in kendini övmesini katlanılabilir hale getiriyordu. Sadece garip haber değil aynı zamanda sevindirici de bir haberdi bu. Kaneda'nın kızını alıp almayacak olması şimdilik hiç de

mühim değildi. Mühim olan Donay Efendi'nin doktor olabilmesiydi. Kendisi gibi bir baltaya sap olamamış, marangozun arka odalarından birinde böceklere terk edilmiş ahşap bir heykelcik için gözyaşı dökmezdi. Ama bu sefer kesin güzel yaptım dediği heykeli bir an evvel tamamlamak istermiş gibi hissediyordu.

"Doktora tezini sahiden de yazmaya başlamış mı?" Suzuki Bey'in kaş göz işaretlerini umursamaksızın coşkunlukla sordu.

"Sana söylediğim hiçbir şeye inanmıyorsun değil mi? Başladı başlamasına ama meşe palamudu hakkında mı olur adam asmanın mekanikleri hakkında mı bilemem. Yine de söz konusu Donay Efendi olduğu için o Burun kesin utancından yerin dibine girecektir."

Deminden beri o kadına Meitei'in hiç çekinmeden burun diye hitap etmesi Suzuki Bey'i rahatsız etmişe benziyordu. Meitei ise bunun azıcık bile farkında olmadığı için kaygısızdı.

"Ondan sonra burunlar hakkında biraz araştırma yaptım da, geçenlerde keşfettim ki, *Tristram Shandy Beyefendi'nin Hayatı ve Görüşleri* adlı kitabında burunla ilgili denemeler yazılmış. Laurence Sterne Kaneda'nın karısının burnunu görseydi muhakkak çok güzel malzeme çıkarırdı. Çok yazık gerçekten. Bin yıl geçse de burnunun namını sürdürebilecek türden nitelikleri yeteri kadar var olsa bile bu şekilde çürüyüp gidecek olması yazık ki ne yazık. Tekrar yolu buraya düşerse, ileriki çalışmalarıma referans olması adına onu da eskiz defterime çiziktireyim." Her zaman olduğu gibi gelişigüzel konuşmaktan kendini alamıyordu Meitei.

Suzuki Bey'den duyduğu şeyleri şimdi söze katan efendim, "Lakin onların kızı Donay Efendi'ye varmak istiyormuş," deyince Suzuki Bey, bunun kendine külfet olduğunu ima eden kaş göz işaretleriyle efendimi sık sık uyarmaya başladı ama o, sahipsiz bir madde gibi ısrarla bu sinyali almamakta diretiyordu.

Meitei: "Ne akılalmaz iş. Öyle birinin kızı bile âşık olabiliyormuş. Ama öyle büyük bir aşk olmasa gerek. Olsa olsa burun aşkı olur."

Efendim: "Burun aşkı olsa bile, Donay Efendi alsa iyi olur ama."

Meitei: "Alsa iyi olur derken. Sen daha geçen güne kadar bu işe tamamen karşı çıkmıyor muydun? Bugün davanda fena halde zayıflamış gördüm seni."

Efendim: "Zayıfladığım falan yok. Ben asla zayıflamam, ancak..."

Meitei: "Ancak ne? Ne dersin Suzuki? Sen de iş dünyasındaki en alçak koltuklardan birini kirleten insanlardan biri olduğundan müteveliit danışmak adına dinle bakalım. O Kaneda ailesini zaten biliyoruz. O ailenin kızı gibi birinin bizim eşsiz Donay Efendi'nin karısı olması dolayısıyla saygı görmesi abesle iştigal eder. Onun dostları olan bizlerin de öylece oturup sessiz kalması düşünülemez. İş dünyasından biri olan senin bile bu duruma karşı çıkacağını sanmıyorum."

"Yine her zamanki gibisin. Görüyorum ki bunca yıldır hiç değişmemişsin," diyerek kendisine yöneltilen sözleri savuşturmaya çalışıyordu.

"Beni övüyorsan eğer, bendeki bilgelikten biraz daha faydalan bakalım. Eski Yunanlılarda bedensel eğitim fevkalade önemliymiş. Dolayısıyla bedenen güçlü olmayı teşvik etmek adına yarışmalarda çok büyük mükafatlar verilirmiş. Diğer yandan işin tuhaf yanı, öğrencilere ve ilim adamlarına yönelik mükafatların verildiğine dair bir tane bile kayıt yok. Daha geçen güne kadar bu durum bana inanılması güç geliyordu."

"Demek öyle, biraz tuhaf sahiden," dedi Suzuki. Ne olursa olsun makul görünmeye çalışıyordu.

"Gel gör ki estetik üzerine yaptığım araştırmalar neticesinde bunun sebebini geçenlerde ortaya çıkardım. Uzun yıllar aklımı kurcalayan bu meseleyi nihayet açıklığa kavuşturdum. Diz ağrısından kurtulur gibi, sonuca varmış olmanın verdiği o yoğun haz duygusu ile adeta bulutlarda uçtuğumu hissettim."

Meitei o kadar çok konuşuyordu ki, hitabet sanatından anlayan Suzuki Bey bile bununla boy ölçüşemeyeceğini fark etmişçesine yüzünü ekşitti. Efendim ise işte yine başladı der gibi utanç ve sıkıntı ile boynunu bükmüş, sarmaşık desenli yemek çubuklarıyla tatlı tabağına hafifçe vuruyordu. Buradaki konuşmadan zevk alan tek kişi Meitei'in kendisi idi.

"Şu an içinde bulunduğumuz tutarsızlığı açıklığa kavuşturup bizleri şüphe karanlığının en derin köşelerinden çekip çıkaran kişi kimdir dersiniz? Âlimler âlimi, eski Yunan bilgesi, Peripatetik Ekol'ün kurucusu Aristo'nun ta kendisi. Aristo'ya göre... Ya şu tatlı tabağına vurmayı kes de can kulağıyla beni dinlesene... Eski Yunanlılar yarışma kazananlara ödül bahşederken bunun, yarışmanın kendisinden daha değerli bir şey olmasına özen gösterirlermiş.

Bundan mütevellit iltifat olarak da alınan bu ödüller teşvik aracı vazifesi de görürmüş. Diğer yandan bilginin karşılığında ne yapmak gerekirdi? Şayet bilgi karşılığında bir ödül verilecek olsaydı, bilgiden daha değerli bir şey vermek gerekirdi. Halbuki bilgiden daha değerli olabilecek eşya yeryüzünde mevcut olabilir miydi gerçekten? Olması mümkün değildi. Kabaca söylemek gerekirse bilginin itibarına zarar vermek olmazdı. Onlar da tüm hazinelerini Olimpos dağı gibi yığsalar ve Kroisos'un tüm servetini verseler de bu ödülün yeterli olmayacağını anlamışlar. Ne kadar arasalar da bırak daha değerli bir şey bulmayı, eşdeğer bir şey bulmak bile mümkün değilmiş. Bu yüzden de hiçbir şey vermemeyi tercih etmişler. Burada, ne kadar paran olursa olsun asla bilgi kadar değerli olamayacağını sanırım yeteri kadar idrak edebilmişsindir. Bu temel hakikati de aklımızda bir yere not ettikten sonra şu anki meselemize dönsek iyi olur. Kaneda denilen adam da üzerine kaş göz çizilmiş banknottan farklı değildir. Deyim yerindeyse tam bir ayaklı banknot. Bu ayaklı banknotun kızı da aynı şekilde, olsa olsa ayaklı posta pulu olur. Amma velakin bizim Donay Efendi öyle mi? Ülkemizdeki iyi üniversiteyi birincilikle bitirip mezun olmadı mı, bıkmak usanmaksızın yıllar içinde eskiyip püskümüş duran paltosunun iplerini çekiştirmiyor mu, gece gündüz meşe palamudunun *stability*'si üzerine araştırmalar yapmıyor mu? Yine de yetmezmiş gibi geçenlerde Lord Kelvin'i bile geride bırakacak fevkalade önemli bir makalenin sunumuna hazırlanıyordu. Tesadüfen Azuma Köprüsü'nden kendini atmaya teşebbüs etmişliği vardır ama herkesin ara sıra gelişigüzel atılımları olabilir. Bu olay kendisinin ilim ve fen dünyasındaki değerini azıcık bile sarsacak nitelikte değildi. Eski deyimlerimden birini Donay Efendi için kullanacak olsam kendisine yürüyen kütüphane derdim. Kendisi bilgiyle dolu bir mermi fişeği. Yirmi sekiz santimlik bir mermi. Bu mermi ilim dünyasına bir kez olsun düşecek olsa kesin patlama yapar." Konuşmasının bu kısmında kendine has deyimleri kullanamadığından olacak, başlardaki o hararetli konuşma tarzını yitirdi. Ama çok gecikmeden,

"Öyle bir patlamada, ayaklı posta pulu gibilerinden binlerce olsa bile nafile. Tam da bu yüzden o kadın Donay Efendi'ye uygun değildir. En mağrur küheylan ile zavallı bir domuz yavrusunun münasebeti gibi. Değil mi Hapşuruk Efendi?" dedi.

Meitei bunları söyleyip kenara çekildiğinde efendim hiçbir şey söylemeden tatlı tabağına vurmaktaydı. Suzuki de biraz keyifsiz hissediyordu. Sonra ise olamaz öyle şey gibisinden belli belirsiz bir laf söyledi. Deminden beri Meitei'in iğneli laflarına maruz kaldıktan sonra efendim gibi birisi nasıl davranır bilemiyorum. Şimdilik yapılacak en doğru şey, Meitei'in ardı arkası kesilmeyen sözlü saldırılarından mümkün olabildiğince kaçmak olacaktı. Suzuki Bey akıllı biriydi. Şimdiki amacı münakaşadan olabildiğince uzak durmaktı. Ona göre gereksiz kavgalar derebeylik dönemlerinden kalma bir alışkanlıktı. Yaşamın amacı sözlerde değil davranışlardaydı. İşler kendi tahmin ettiği gibi sorunsuz bir şekilde gitseydi, yaşamın amacına da ulaşmış olacaktı. Meşakkat, endişe ve münakaşa olmadan bu amaca ulaşsaydı asıl amacı olan İlahi Refah'a da* kavuşmuş olacaktı. Suzuki Bey mezun olduktan sonra bu Refah Prensibi ile başarıya ulaşmıştı. Yine bu prensiple koluna altın saat takabilmiş, Kaneda ailesinin böyle bir ricayı kendisinden istemelerine yol açabilmişti. Yine aynı şekilde Hapşuruk Efendi'yi neredeyse ikna edebilmişti. İşte tam da o anda Meitei gibi ne yapacağı belli olmayan birisi çıkageldi. Sıradan insanlarda daha önce görülmemiş ruhsal yapılara sahip bu enteresan kişilik çatkapı girince her şey altüst oluvermişti. Refah Prensibi'ni ortaya atanlar Meiji dönemi beyefendileriydi ama Refah Prensibi'ni kullanan Suzuki Jutaro'nun kendisiydi. Yine aynı şekilde bu prensipten dolayı en çok zorluk çeken de ta kendisiydi.

"Sen hiçbir şey bilmiyorsun ki. Öyle değil mi ki acaba deyip durarak mantıklı hiçbir şey söylemeden öylece tepeden bakarsın ama daha geçenlerde o *burun kadın* geldiği zaman kadının davranışlarını görseydin, iş dünyasının dibine kadar batmış sen bile kusacak gibi olurdun şüphesiz. Yanılıyor muyum Hapşuruk Efendi? Sen de fevkalade çaba sarf etmiştin."

"Yine de, söylenenlere göre ben daha düzgün bir izlenim bırakmışım."

"Hahaha. Bak sen, bu ne özgüven böyle. Okulda öğrenciler ve öğretmenler *Savage Tea* diye o kadar dalga geçmesine rağmen nasıl hâlâ orada durabiliyorsun şimdi anlıyorum. İrade konusunda kimse

* 極楽流 Ermek anlamında Budist bir terim. -çn.

benim elime su dökemez ama böyle arsızca yapamam. Özgüvenin karşısında saygıyla boyun eğiyorum."

"Öğrenci ve öğretmenler öyle sersemce şeyler söylüyorsa ne olmuş. Sainte-Beuve tarihte eşi görülmemiş bir eleştirmendir ama Paris Üniversitesi'nde ders verdiği sıralar son derece olumsuz eleştirilere maruz kalmış. Öğrencilerin saldırılarından korunmak için sokakta yürürken ceketinin koluna hançer saklarmış. Brunetière de benzer şekilde Paris Üniversitesi'nde Emile Zola'nın romanlarına saldırdığında..."

"Ama sen üniversitede öğretmen falan değilsin. İngilizce okutmanı olmana rağmen öyle ünlü kişilerle kendini bir görmen fazla abartılı değil mi dersin? Öyle şeyler anlatmaya devam edersen insanlar yüzüne güler."

"Kes sesini. Sainte-Beuve da benim gibi eğitimci."

"Fena bakış açısı. Ancak yolda yürürken kılıç falan taşımak biraz tehlikeli. Onu taklit etmesen iyi olacak. Üniversite öğretmenleri kılıç taşıyorsa senin gibi okutmanlar çakı taşımalıdır bence. Ama yine de keskin aletler tehlikeli olduğu için sen iyisi mi Nakamise'ye gidip oyuncak tabanca falan almalısın. Eğlence amaçlı tabiî ki. Öyle değil mi, Suzuki?"

Konu nihayet Kaneda ailesinden uzaklaştığı için Suzuki derin bir nefes alarak, "Hep aynısın Meitei. On yıl sonra sizlerle buluştuğumda dar bir sokaktan engin alanlara açıldığımı hissettim. Ne de olsa biz dostların sohbeti engin denizler gibi. Söyleyeceğim şeylere dikkat etmem gerektiği için endişe ve sıkıntı içindeyim, hatta acı içinde. Zararsız şeylerden konuşsak daha iyi. Hem talebelik döneminden eski dostlarla rahat rahat konuşabilmek en iyisi. Bugün hiç hesapta yokken Meitei ile buluşabilmem çok güzel oldu. Şimdi benim biraz işim var da müsadenizle," diyerek kalkmaya yeltenen Suzuki'ye Meitei, "Ben de kalkıyorum. Şimdi Nipponbaşi'de özel bir grubun konserine gitmem gerekiyor da, oraya kadar sana eşlik edeyim," dedi.

"Pekala, uzun zaman sonra birlikte biraz yürüyüşe çıkalım." Kollarını birleştirip birlikte dışarı çıktılar.

V. BÖLÜM

SON YİRMİ DÖRT saatte olup biten her şeyi yazmak gibi, tümünü okumaya çalışmak da en azından yirmi dört saat sürer sanıyorum. Her ne kadar sözcüklerle betimlemeden ilham alan biri olsam da kedinin biri olan benim için bunun bulaşılmaması gereken bir uğraş olduğunu itiraf etmem gerek. Bundan ötürü, tuhaf sözleri ve egzantrik hareketleri ile en ince detaylarına kadar betimlenmeyi, efendim tümüyle hak ediyor olsa da okuyucularıma bunu anlatacak yetenek ve sabır-sebatın bende ziyadesiyle noksan olduğunu söylemek zorunda kalmak çok üzücü. Üzücü olmasına üzücü ama elden gelen bir şey yok. Biz kedilerin de dinlenmeye ihtiyacı oluyor. Suzuki Bey ile Meitei gittikten sonra ortalık, soğuk kış rüzgarları dinip sessizce yağan kar gibi sakinleşti. Efendim, her zamanki gibi, çalışma odasına kapandı. Çocuklar odada dizili yastıklarda öylece uyuyor. İki metrelik sürgülü kâğıt kapıyı açıp güneye bakan tarafında bulunan efendimin karısını da sayarsak üç kişi mevcut. Menko isimli bebeğini emziriyor. Gün, puslu bahar havasında tamamına ermek için telaşlanıyordu. Oturma odasında ahşap sandaletlerin sesi bile elini uzatsan yakalayacakmışsın gibi yankılanıyordu. Yan taraftaki evde çalınan flüt sesi kâh kesilip kâh devam ederek keskin tınısıyla uykulu kulaklarımı tırmalıyordu. Dışarısı fena halde puslu. Akşam yemeğinde yarım balık çorbası ve istiridye kabuğunu tertemiz mideye indirdiğimden mütevellit, birazcık kestirmeyi hak ettim sanıyorum.

Çevreme biraz kulak kabarttığımda son dönemde haiku şairleri arasında *Kedi Aşkı* gibi birtakım ifadelerin kullanımının moda olduğunu görüyorum. Bu baharın başlarında mahalledeki diğer kediler geceleri bana rahat uyku yüzü göstermiyorlar. Duygularımda ise hâlâ herhangi bir değişiklik olmuş değil. Zaten aşk denilen şey de

kozmik enerjiden başka bir şey değil. Yukarıda Olimposlu Zeus'tan tut aşağıda, yeryüzünde öten solucanlara kadar tüm canlılar öğrenilmiş bu yolda ilerliyor. Benim de bu riskli akıma kendimi kaptırmam son derece doğal. Geriye şöyle bir dönüp baktığımda Tekir'e tutulduğum zamanları anımsıyorum. Dedikodulardan duyduğum kadarıyla üçlü yöntemini ortaya atan Kaneda Bey'in kızı bile Donay Efendi'ye âşık olabiliyor. Dolayısıyla bu değerli bahar sabahında, yeryüzündeki tüm dişi ve erkek kedilere bu tür duygulara kapıldıkları için tepeden bakacak değilim. Öte yandan davet edilsem bile o tür duygulara kapılmadığım için elimden bir şey gelmez. Şu an tek istediğim şey uyumak. O kadar uykuluyum ki âşık bile olamıyorum. Sendeleyerek çocukların yorganının dibine kendimi iliştiriveriyorum ve tatlı bir uykuya dalıyorum.

Gözümü açıp etrafıma baktığımda efendim çoktan çalışma odasından yatak odasına geçmiş, karısının yanında yorgana girip uzanmıştı. Yatmadan önce yanına küçük kitaplarından birini almak efendimin alışkanlıklarındandır. Ancak yattıktan sonra eline aldığı hiçbir kitabı ikinci sayfaya kadar okuduğu olmamıştır. Bazense kitabını yastığının altına, bir daha el sürmemek üzere koyduğu bile olur. Tek satır bile okumayacaksa, o kadar zahmete girip kitabı yatak odasına kadar taşımasına ne gerek var acaba? İşte efendimin kendine has bir özelliği. Karısı bu duruma gülse de bunu yapmanın manasız olduğunu ona ne kadar anlatmaya çalışsa da efendim bana mısın demez. Her akşam, okumayacağı bir kitabı yatak odasına kadar getirir. Bir keresinde üç dört kitap birden getirdiği de olmuştu. Yine bir keresinde büyük Webster sözlüğünü getirmişti. Biraz düşününce bu bir hastalık emaresi de olabilir. Bazı zengin insanların Ryuubundou sesini duymadan uyuyamıyor olması gibi benim efendim de yastığının altına kitap koymadan uyuyamıyor olmalı. Efendimin nazarında kitaplar okumak için değil, uykuya dalmak için var olan nesnelerdir. Basılmış uyku ilaçları.

Acaba bu akşam ne getirecek diye izlemeye koyulduğumda, ince kırmızı bir kitabın, efendimin bıyıklarına sürtüyormuş gibi dudaklarının arasında yarısı açık bir vaziyette durduğunu gördüm. Sol baş parmağını kitabın arasına sıkıştırmış. Demek ki dün gece beş altı satır okumuş olmalı. Kırmızı kitabın yanında, yine bu kitap gibi, bahar vaktine yakışmayan soğuk renkleriyle nikel saat duruyordu.

Karısı; bebeğini hemen başucuna koymuş, ağzı açık, horlayarak, kafası yastıktan düşmüş vaziyette uyuyordu. İnsanların en çirkin hali muhtemelen ağzı açık halde uyurkenki halidir. Hiçbir kedi, ömründe bir kez olsun böyle uyumaz. Zaten ağızlar ses çıkarmak için, burunlar da nefes alıp vermek için kullanılan organlardır. Biraz daha kuzeye gidince, miskinleşip, enerji tasarruf etmek için elden geldiğince ağızlarını açmamaya çalışan insanlar görmek mümkün. Bundan ötürü konuşmak için burnundan ses çıkaran insanlar da var ama burnunu tıkayıp sadece ağzıyla nefes alanları görmek daha acı verici sanıyorum. En beteri de tavan arasında gezen farelerin pisliği falan düşerse ağzın açık kalmasının tehlikeli sonuçlar doğurabilmesidir.

Çocuklar da ebeveynlerinden geri kalmayacak vaziyetlerde uyuyorlar. Abla olan Tonko, ablalığına güvenerek sağ kolunu kız kardeşi Sunko'nun kulağının üstüne doğru uzatmış duruyor. Buna karşılık olarak kız kardeş de ablasının karnına iki bacağını birden uzatmış. İkisi de ilk yattıkları konuma göre doksan derece dönmüş haldeydiler. Üstelik bu gayritabiî vaziyet ikisini de rahatsız etmiyor olmalı ki sessiz ve derin uykularına devam ediyorlardı.

Bahar geceleri kullanılan mumların kendine has bir özelliği var. Masum olmasına masum ama fazlasıyla zerafet yoksunu bu manzaranın ardında ay ışığını idareli kullanıyorum dercesine aydınlanan odamız görünüyor. Saat kaç acaba diye şöyle bir odaya göz gezdirdiğimde dört bir yanın ölüm sessizliğinde olduğunu fark ettim. Tek duyabildiğim duvar saatinin sesiyle, efendimin karısının horlama sesiydi. Bir de uzaklardan hizmetçi kadının diş gıcırdatma sesi duyuluyordu. Uyurken diş gıcırdattığını bu kadına söylediğinizde her seferinde inkar eder. "Doğduğum günden beri diş gıcırdattığımı bir kez olsun hatırlamıyorum," diye inat eder. Asla "Afedersiniz, düzelteceğim. Bir daha olmaz," gibi şeyler söylemez. Hatırlamıyorum der başka da bir şey demez. Uyurken yaptığı için hatırlamaması çok normal. Ancak insanlar hatırlamasa bile bazı şeyler sahiden de var. Şu dünyada kötü şeyler yapıp kendini her zaman iyi gören insanlar var. Bu insanlar kendilerinde kabahat olmadığına emin olduğundan böylesi davranışlar basitlik olarak kabul edilebilir. Ancak başka insanların zor durumda kaldığı gerçeği, her ne kadar basitliğin arkasına sığınılsa da ortadan kalkacak bir şey değil. Bu tür insanlar bizim

hizmetçi kadınla bir şekilde bağlantılı olmalı. Gece iyice ilerlemiş görünüyor.

Mutfağın dış kapısından iki kez tıkırtı sesi geldi. Böyle bir saatte birinin gelme ihtimali yok. Büyük ihtimal biraz önce bahsi geçen fare olmalı. Fare yakalamamaya ant içtiğim için elini kolunu sallayarak etrafta gezmesine izin veriyorum. Tekrar tıkırtı sesi geldi. Hiç de fare sesi gibi değil. Fare bile olsa fevkalade dikkatli davranıyor gibi. Efendimin evindeki fare, okulundaki öğrenciler gibi gece gündüz demeden uçarı davranışlarla zavallı efendimin rüyasını korkuyla bölme vazifesini büyük bir hevesle yerine getiriyor. Bundan ötürü, efendimi rahatsız edecek endişesiyle sessiz olmaya çalıştığını sanmıyorum bu farenin. Demin duyduğum ses fare sesi değil kesinlikle. Geçenlerde efendimin yatak odasına gizlice girip adamın burnunu ısıran fare için bu ses fazla temkinli. Kesin fare değil. Şimdi mutfak kapısından yavaşça aralanma sesi geldi. Kayan kapının gıcırtısını işitiyorum. Artık fare olmadığından adım gibi eminim. İnsan. Gecenin bu saatinde mutfak kapısının mandalını sökerek izinsiz içeri giren biri olduğuna göre Meitei veya Suzuki olmadığından da eminim. Yoksa şu sürekli bahsi geçen Hırsız bey olmasın? Hırsızsa bir an evvel nasıl biri olduğunu görmek isterim. Hırsız şimdi çamurlu kocaman ayaklarıyla evin içinde iki adım attı. Üçüncü adımı atarken döşeme kapağına takılıp gecenin sessizliğinde büyük bir patırtı çıkardı. Ayakkabı fırçasıyla sırtımdaki tüyler ters yöne doğru fırçalanıyormuş gibi hissettim. Bir süreliğine ayak sesi kesildi. Efendimin karısı hâlâ ağzı açık, sükûnet içinde soluk alıp veriyordu. Efendimse kırmızı kitabının arasına baş parmağını koymuş vaziyette uyuyor, muhtemelen rüyadan rüyaya koşuyordu. Mutfaktan bu sefer de kibrit sesi geldi. Gecenin karanlığında Hırsızın gözleri benimkiler kadar iyi göremiyor olmalı. Ne kadar aciz yaratık.

Orada bir süre oturarak düşünmeye koyuldum. Hırsız, mutfaktan oturma odasına mı geçer yoksa sola dönüp salonu geçerek efendimin çalışma odasına mı girerdi acaba? Ayak sesleri verandaya gittiğini anlatıyordu. Oradan da nihayet çalışma odasına girdi. Bir anda tüm sesler kesildi.

Ben bu arada hiç zaman kaybetmeden efendimle karısını uyandırmayı aklımdan geçirdim. Ancak onları nasıl uyandırabilirdim? Kafamın içinde faydasız fikirler bir sağa bir sola dönüp duruyordu

ama hiçbiri sonuç verecek gibi değildi. Yorganın ucunu çekiştirsem işe yarar mı acaba diyerek şöyle bir çekiştirdim. İki üç kez daha yaptım ama azıcık bile etkisi olmadı. Soğuk burnumu efendimin yanağına sürsem uyanır mı acaba? Daha suratına yaklaşmamıştım ki efendim uyku halinde kollarını uzatıp burnumu "İstemem," dercesine ileri itti. Burunlar biz kediler için de hassas bölgedir. Acılar içinde kaldım. Bu sefer başka çarem yok diyerek avazım çıktığı kadar miyavlamayı denedim. Miyavlamaya yeltendim ama boğazıma bir şey düğümlenmiş gibi oldu ve hiç istediğim gibi bir ses çıkaramadım. Nihayet binbir güçlükle ufak bir miyav sesi çıkarabildim. İnanmakta güçlük çekiyordum buna. Efendim inek gibi yatmaya devam ediyordu. Hiç uyanacak gibi bir hali yoktu. Hırsızsa hâlâ içerde birtakım sesler çıkarmakla meşguldü. Verandadan yavaşça buraya doğru geliyordu. Bu aşamadan sonra artık uyandırmamın bir anlamı yok diyerek vazgeçtim. Sürgülü kapıyla vazo arasındaki boşluğa gizlenip iş üstündeki hırsızı izlemeye koyuldum.

Hırsızın ayak sesleri yatak odasının sürgülü kapısının önüne kadar gelip durdu. Ben nefes bile almadan, bundan sonra ne yapacak acaba diye kafa patlatıyordum. Sonradan düşündüm de fare yakalasaydım da tam olarak böyle hissederdim sanıyorum. Sanki ruhum, iki gözümün arasından fırlayıp çıkacakmış gibiydi. Hırsız beyin sayesinde ömrümde tek sefer olacak bir aydınlanma yaşadım. Bundan ötürü kendisine gerçek anlamda müteşekkirim. Sürgülü kapının yüzeyine, sadece orta kısmına; sanki yağmurda ıslanmış gibi bir karartı çöktü. O karartıya yaklaşan açık kırmızı renkli bir şey gözüme çarptı derken bu şey giderek yaklaşıp koyu kırmızı hal alıverdi. Tam o sırada kapının kâğıt yüzeyi yırtıldı ve arkadan birinin uzanan dili gözüktü. Ne olduğuna anlam veremeden bu dil tekrar karanlıkta kayboldu. Onun yerine korkunç parlayan bir şey; kâğıt kapıdaki yırtığın arkasından gözüme çarptı. Hiç şüphesiz bu, hırsızın gözüydü. İşin tuhaf kısmı bu göz doğruca benim saklandığım yöne bakıyor; doğrudan doğruya beni izliyordu. En azından ben öyle hissettim. Bu olay bir dakika bile sürmemişti ama böyle izlenmek ömrümden ömür almıştı. Artık daha fazla katlanamayacağım diyerek tam kaçmaya yeltenmiştim ki yatak odasının kapısı sessizce kenara açıldı. Kaşla göz arasında hırsız odaya girivermişti.

Olayları betimleme sırasına göre önce beklenmedik konuğumuz olan bu hırsızı siz okuyucularıma tarif etmemin daha iyi olacağını düşünüyorum ama ondan önce kendi naçizane görüşümü sizlere aktarma cüretimi mazur görün. Eski dönemlerde tanrıya, kadirimutlak bir varlık olarak tapılırdı. En azından yirminci yüzyıla kadar bu maskesi düşmemişti. Ancak sokakta yürüyen sade vatandaşa göre bu tanrı kadirimutlak değil, olsa olsa gayrikadirimutlak olabilir. Bu çok bariz bir şekilde paradokstur. Ancak bu paradoksu, dünyanın yaratıldığı günden beri benden başka hiç kimsenin beyan etmemiş olabileceğini düşündüğümde kendimi o kadar da kedi olarak görmemeye başlıyorum. Muhakkak burada bunun sebebini açıklayıp kedilerin hafife alınmaması gerektiğini, kibirli insan okuyucularımın kafasına vura vura sokmak istiyorum. Yeryüzündeki her şeyi tanrının yarattığı fikrine bakacak olursak insanlar da tanrının birer ürünü oluyor. Şimdi İncil denilen bir kitapta aynen bu şekilde olduğu açık açık yazıyormuş. Ah bu insanlar. Binlerce yıllık gözlemlerini biriktirip çoğunu tuhaf bulmakla birlikte tanrının kadirimutlak olduğunu her geçen gün daha da fazla kabul ettikleri gerçeği de hâlâ su götürmez. İnsanların sayısı saymakla bitmez ama herbirinin yüzü bir diğerinden farklı. Yüzdeki organlar elbette belli. Pek çoğu büyük oranda birbirine benziyor. Açıklamak gerekirse, insanların hepsi aynı organlarla yaratılmış. Aynı organlara sahip olsa bile hiç kimse diğerinin aynısı değil. Böyle basit organları kullanarak herbiri ötekinden farklı yüzler yapmayı becerebilen bir varlığın zanaat becerisine hayran kalmamak elde değil. Yaratıcı hayal gücü olmasaydı bu farklılıkları yapması mümkün olamazdı. Bir dönemin ressamlarının bile tüm yeteneklerini kullanıp en fazla 12-13 farklı surat çizebileceğini düşünecek olursak insanları tek seferde yaratabilen tanrının becerisinin ayrı bir seviyede olmasına hayran olmak son derece doğal. Muhakkak ki insan toplumlarında görmeye alıştığımız seviyedeki yetenek karşısında bu becerilerin kadirimutlak olarak zikredilmesi anormal değildir. İnsanların açısından bakınca tanrıya duyulan hayranlık duygusu görülebilir. Sahiden de böyledir. Ancak kedilerin açısından bakılacak olursa tanrının aynı düzeyde gayrikadirimutlak olduğu da ispatlanabilir. Gayrikadirimutlak olmasa bile insanlardan daha üstün becerilerinin hiç mi hiç olmadığını varsayarsak sonuca varmış oluruz. Tanrının insan sayısı kadar farklı suratlar yaratabil-

diğini söylüyoruz ama en başından beri aklındaki hedefi bu muydu yoksa kedilerin yüzü gibi hepsini aynı yapmaya yeltendi de beceremedi diye bu kaotik durum mu ortaya çıktı acaba? Anlayabilmek mümkün değil. İnsanlar, suratlarının farklı olmasını tanrının yaratıcı kabiliyetinin bir ispatı olarak görürken aynı zamanda bunu beceriksizliğin bir kanıtı olarak görmek de mümkün değil midir? Kadirimutlak olduğunu söylemek mümkünken gayrikadirimutlak demek neden mümkün olmasın? İnsanların gözleri, dümdüz suratlarında yan yana duruyor. Bundan ötürü sağ ve sol taraflarında olan şeyleri aynı anda görüş açılarında bulunduramadıkları için karşılarındaki nesnelerin sadece ön yüzlerini görebiliyorlar. Bu acınası bir durum. Olaya başka bir açıdan bakacak olursak bu kadar aşikar olan gerçekler kendi toplumlarındaki gündelik olaylarda bile bariz olsa da bilhassa tanrı fikriyle ezildiği için aydınlanacak gibi görünmüyorlar. Yaratılmış eserin üstünde değişiklik yapmak zor olsa gerek. Öyleyse onu tümüyle taklit etmek de bir o kadar meşakkatli olmalı. Rafael'in Meryem Ana tablosunun birebir aynısını tekrar çizmesini istemek kendisine hiç mi hiç benzemeyen bir Meryem Ana tablosunun ortaya çıkmasına neden olur. Aynı zamanda Rafael'e de zahmet olur. Aynı şeyi ikinci kez çizmek bile başlı başına zahmet olacaktır sanıyorum. Büyük Budist rahip Kubo Daişi'ye* dönüp de dün yazdığınız şeyin aynısını tekrar yazar mısınız lütfen demek de yazdığınız eser yerine yeni bir eser yazın demekten daha zordur sanıyorum. İnsanların kullandığı ulusal dil denilen şey de tam anlamıyla taklitçilik ideolojisiyle öğrenilen bir şeydir. İnsanlar annelerinden, süt annelerinden veya başkalarından duyduğu kelimeleri öğrenirken sadece duyduğu şeyi aynen taklit edip tekrarlamaya çalışırlar. Bundan başka bir arzuları kesinlikle yoktur. Ellerinden geldiğince taklit etmeye uğraşırlar. Bu şekilde taklit yoluyla ortaya çıkan dillerde on yirmi yıl sonra doğal sayılabilecek yollarla değişimler meydana gelir. Bu değişimler de insanlarda mükemmel bir taklit yeteneğinin mevcut olmadığını ispatlar niteliktedir. Mükemmel taklit, bundan anlaşılacağı üzere en zor iştir. Bundan mütevellit tanrı, insanları ayırt edilemeyecek şekilde, tümünü dağlama demiri gibi birebir aynı yaratmış olsaydı tanrının becerileri daha da bariz kanıtlanacaktı.

* 弘法大師 774-835 yılları arasında yaşamış ve Japon diline katkılarıyla bilinen eski bir Budist rahip, kaligrafi uzmanı ve mühendis.-çn.

Ancak şu anki koşullar altında, yeryüzünde başıboş gezen onlarca insanın herbirinin birbirinden farklı olması onun yaratıcı gücünün sınırlı olduğu yönünde yorumlanabilir.

Neden bunları anlatma ihtiyacı duyduğumu tamamen unutmuş durumdayım. Kısa süreli hafıza kaybı insanlarda görülen bir şey olsa da kedilerde de bunu pekala görmek mümkündür. Neyse. En son yatak odasının eşiğinde duran hırsızla göz göze geldiğim andaki beklenmedik duygular göğsümde saçılıverdi. Neden böyle oldu? Neden sorusu sorulduğunda şimdi tekrar düşünmek zorundayım. Nedeni şu şekilde:

Gözümün önünde ansızın soğukkanlılığıyla beliren hırsızı görünce, o surat... Normalde tanrının yaratma ustalığına veya diğer bir deyişle suratların, gayrikadirimutlak bir yaratıcının eseri olduğuna dair şüphelerime rağmen, bu suratın, şüphelerimi bir süreliğine de olsa izale etmeye yetecek kadar nitelik sahibi olmasıdır bunun nedeni. Bu nitelikler aslında, bu suratın, bizim çok sevdiğimiz Yaşadar Donay Efendi'nin yüz hatlarıyla birebir aynı olmasından başka bir şey değildi. Ben elbette hırsızlara pek aşina değilim. Ancak yasadışı davranışlarından dolayı kendi kendime bir hırsız profili oluşturmuştum. Küçük burnunun iki yanında, bozuk para büyüklüğünde gözleri olan ve saçlarının kısacık kesilmiş olduğundan emin olduğum biriydi hırsız denilen kişi. Kafamdaki bu simayla gerçekte gördüğüm sima akla kara kadar zıttı. Demek ki öyle körü körüne hayal etmemek gerekiyormuş. Bu hırsızın boyu uzunca, kaşları düz ve kapkara, tavırları yerindeydi. 26-27 yaşlarında olmalı. Bu bile bizim Donay Efendi'ye benziyor. Tanrı bu kadar benzeyen bir yüzü ikinci kez yapabilirse eğer, muhakkak gayrikadirimutlak olması düşünülemez. Hayır. Aslına bakacak olursak Donay Efendi aklını sıyırıp gece yarısı evi ziyarete gelmiş olmasın diye düşünmemi sağlayacak kadar benziyor. Ancak burnunun altındaki hafif siyah bıyıkların olması gereken yerde yeller estiği için başka biri olduğundan emin oldum. Donay Efendi yakışıklı ve eli yüzü düzgün biridir. Ayaklı posta pulu ve Meitei tarafından beğenilen biri, özellikle de Kaneda'ların kızının aklını başından almasına şaşılmayacak derecede yakışıklı tasarlanmış biriydi. Ancak bu hırsızı tarafsız gözle inceleyecek olursak kadınlara yönelik cazibesinde kesinlikle bizim Donay Efendi'den aşağı kalır yanı yoktur diyebilirim. Kaneda'nın

kızı, Donay Efendi'nin gözleri ve bıyıklarına tutulduysa aynı şekilde bu hırsıza da tutulmaması büyük kabalık olurdu. Mantığa sığmazdı. Öyle zeki, her şeyi hemen anlayıveren bir kadının bunu kavramakta zorluk çekeceğini sanmıyorum. Donay Efendi'nin yedeği olarak bu adamı görseydi, ayaklı posta pulu ömür boyunca tüm aşkını bu adamdan esirgemezdi. Donay Efendi, Meitei'in laflarına kanıp bu mükemmel eşleşmeyi bozacak olsa bile bu hırsız yaşadığı müddetçe herhangi bir sorun çıkmayacaktır. Gelecek hakkında bu kadar akıl yürüttüğüme göre Kaneda kızının geleceği hakkında artık rahat bir nefes alabilirim. Neden diye soracak olursanız bu hırsız hayatta ve sağlıklı olduğu sürece Kaneda'nın kızının hayatta mutlu olmaması için hiçbir neden olmayacaktır da ondan.

Hırsız, koltuğunda bir şey taşıyor. Şöyle dikkatlice bakınca efendimin bir süre önce çalışma odasına fırlattığı battaniye olduğunu fark ediyorum. Kışlık kısa pamuk paltosunun bel kısmına açık mavi ipekten bir kuşak bağlamış. Dizlerinden ayaklarına kadarki kısmı çıplak. Ayağının tekini tatami döşemelere doğru uzatmış yavaşça geliyordu. Deminden beri kırmızı kaplı kitabın, baş parmağını ısırdığı rüyayı gören efendim o anda yatak odasının kapısına doğru "Donay Efendi," diye bağırdı. Hırsız elindeki battaniyeyi düşürüp ileri uzattığı ayağı seri bir hareketle geri çekti. Hırsızın gölgesine bakınca titreyen iki tane uzun siyah bacak gölgesi görülüyor. Efendim tekrar bir şeyler sayıklayarak kırmızı kitabını yana attı. Sonra iskorbüt hastalığına yakalanmış gibi kapkara kolunu hışımla kaşımaya başladı. Yastıktan düşmüş başı hâlâ uyku halinde tekrar sessizliğe gömüldü. "Donay Efendi," demesi hiç şüphesiz uykusunda sayıklamasından ötürüydü. Bir süre verandada bekleyen hırsız, odanın sessiz olduğundan emin olduktan sonra yavaş yavaş tatami döşemeli odaya adımını attı. Bu sefer aynı sayıklamalar olmadığı için diğer adımını da hemen atıverdi. Gece lambasıyla bolca aydınlatılan tatami odasında hırsızın gölgesi hasır sandığın olduğu yerden benim kafamın üstünden arkadaki duvara doğru yansıyordu. Duvara yamuk yumuk biçimde yansıyan gölgeye dönüp bakınca bu gölgenin duvarın yüksekliğinin neredeyse üçte ikisi kadar olduğunu gördüm. Yakışıklı olmasına yakışıklı birisi ama gölgesine bakınca sekiz kafalı canavar misali tuhaf bir ucube gibi görünüyordu. Hırsız gelip efendimin karısına yukarıdan şöyle bir baktı ve sonra nedendir bilinmez ama sinsi bir gülümseme belirdi

suratında. Gülme şekli bile Donay Efendi'ye o kadar çok benziyordu ki benim bile şaşkınlıktan dilim tutuldu.

Karısının başucunda kırk santim genişliğinde on santim kalınlığında yere monte edilmiş bir kutu, içinde önemli bir şey varmışçasına öylece duruyordu. Bu tatlı patates kutusu, ailesinin yanına ziyarete Karatsu'ya giden Tatara Sanpei Efendi'nin getirdiği hediyelik eşyaydı. Tatlı patates kutusunu uyurken baş ucuna koymak pek sık görülen bir şey değil ama bu kadının eşyaları yerleştirme konusunda duyarlı olduğu da söylenemezdi zaten. Bayağı kaliteli ve pahalı olan toz şekeri gardırobuna koyacak kadar umarsızdı hatta. Efendimin karısı için tatlı patates kutusunu veya turşu bidonunu yatak odasına yerleştirmek ne aptalcadır ne de bunda bir sakınca vardır. Ancak tanrı hakkında az önce yeniden düşünmeme sebep olan bu hırsızın, kadının bu huyunu bilme olasılığı yoktur. Olsa olsa, uyurken başucuna konacak kadar önemli görünen bir kutuyu gözüne kestirmiş olabilir. Kutuyu şöyle bir kaldırayım diyerek yerden kaldırdı. Ağırlığının tam tahmin ettiği gibi olduğunu gören hırsız bundan memnun olmuşa benziyordu. Bu yakışıklı hırsızın tatlı patates kutusunu çalmak üzere olması durumunu aniden tuhaf bulmaya başladım. Ancak kahkaha atmanın şu anda benim için tehlikeli olabileceğini düşündüğümden kahkahamı bastırdım.

Nihayet hırsız, tatlı patates kutusunu kibarca battaniyeye sardı. Bağlamak için kullanabileceği bir şey var mı diye şöyle bir etrafa göz attı. Efendimin yatmadan önce çıkarıp kenara attığı eski asker kemerini gördü. Kutuyu sardığı battaniyeyi bu kemerle bağlayıp hiç zorlanmadan sırtına yüklendi. Bu görünüşüyle kadınlara artık o kadar da çekici gelmez sanıyorum. Sonra çocukların iki yeleğini de efendimin paçalı donuna sokuşturunca karnının etrafı yuvarlak bir şekil aldı. Karnı tıka basa dolu görünüyordu. Tıpkı kurbağa yutmuş keme yılanı gibiydi. Ya da yılanın son gebelik ayı da denilebilir. Bu sıfatı tarif etmek çok güç. Neyse son derece garip göründüğü kesin. Yalan söylediğimi düşünüyorsanız evde deneseniz iyi olur. Hırsız, bu donun bacaklarını boynuna doladı. Şimdi ne yapacak acaba diye merak ederken efendimin ponje ceketini, ambalaj kağıdı gibi açıp içine efendimin Japon tarzı ceketiyle Kizunasını, karısının kuşağını ve diğer pılı pırtıyı özenle sarmaladı. Bu yetenek ve maharete hayran kaldığımı itiraf etmeliyim. Efendimin karısının kuşağı ile kemeri-

ni de bunlara ekleyip paketlemeyi tamamladıktan sonra tek eliyle kaldırdı. Alacağım başka şeyler yok mu dercesine şöyle etrafına bir göz gezdirdi ama efendimin baş ucundaki "Asahi" torbasını gördü. Paketini kolunun arasına sıkıştırmayı denedi. Torbanın içinden bir sigara alıp gece lambasının ateşine tutmak suretiyle sigarayı yaktı. Yaptığı işten memnun kalmışçasına sigarasından derin bir nefes çekti. Dumanı henüz havadayken hırsız çoktan verandaya çıkmış, ayak sesleri duyulmayacak kadar uzaklaşmıştı bile. Efendimle karısı hâlâ derin uykudaydılar. İnsanların ihtiyatsızlığı sandıklarından çok daha fazla.

Kısa süreli bir molaya hâlâ ihtiyacım var. Sürekli konuşmak beni bir hayli yoruyor.

Sağlam bir uyku çektim. Gözlerimi açtığımda güneş hâlâ yukarıdaydı. Mutfak kapısında efendimle karısı, polisle birlikte olay yeri incelemesi yapıyordu.

"Öyleyse buradan girip yatak odasına geçmiş olmalı. Sizler uyurken hiçbir şey fark etmediniz mi?"

"Hayır." Efendim biraz utanmışa benziyordu.

"Peki, hırsızlık olayı saat kaç sularında meydana geldi acaba?" gibi gereksiz sorular soruyordu polis. Saatini biliyor olsalar hiçbir şey çalınmış olmazdı, öyle değil mi? Bunun farkına varamayan efendimle karısı bu soru üzerine tartışmaya koyuldu.

"Kaç suları dersin?"

"Dur bir düşüneyim," deyip düşünmeye koyuldu. Düşünerek cevabı bulabileceğini sanıyor.

Karısı: "Sen akşam saat kaç gibi yattın?"

"Senden sonra."

"Evet, ben senden önce yattım."

Polis: "Saat kaçta uyandınız?"

"Yedi buçuk gibi."

"Öyleyse acaba hırsız saat kaç gibi eve girdi acaba?"

"Gecenin bir saatinde işte."

"Gece olduğunu anlıyorum ama kaç gibi olduğunu soruyorum."

"İyice düşünmeden net bir şey söyleyemem," dedi karısı. Anlaşılan hâlâ düşünüyor. Polis sadece resmiyetten ötürü soruyordu. Aslında saat kaçta olduğu hiç de umrunda değildi. Yalan da olsa gelişigüzel bir cevap verseler ne güzel olacaktı. Ancak efendimle

karısı öylesine anlamsız, müzmin bir soruşturmanın içindeydi ki polis bile durumdan rahatsız olmuştu.

Polis: "Öyleyse hırsızlığın meydana geldiği saat belirsiz," dediğinde efendim o her zamanki tavrıyla "Evet, öyle," diye yanıtladı. Polis hiç gülmeden "O zaman, *Meiji 38 yılı (1905) şu ay, şu günde kapıları kilitleyip uyuduğumuz gece hırsız, yağmurluk kapısını söküp içeriye gizlice girerek birtakım malımızı çaldı* şeklinde bir şikayet dilekçesi yazarak gelmeniz gerekmektedir. Adresi yazmasanız daha iyi olur."

"Eşyaların her birini yazmamız gerekiyor mu?"

"Evet. Ederlerini bildirerek birkaç ceketle birlikte diğer eşyalarım çalındı şeklinde yazmanız yeterli. Benim içeri girmeme gerek yok. Artık olay olmuş bitmiş zaten." Polis, bunları söyledikten sonra ifadesiz suratıyla dönüp gitti.

Fırçasıyla mürekkebini getiren efendim karısına seslendi.

"Şimdi şikayet dilekçesi yazacağım. Çalınan eşyaları teker teker söyle haydi." Ses tonu sanki kavga ediyormuş gibiydi.

"Söyle haydi de ne demek. Emir verir gibi. Kim senin emirlerine kulak asar ki?" Dar kimono kemerini beline sarıp bir yere otururken bunları söyledi.

"Bu halin de ne böyle. Eski hanlardaki fahişelere dönmüşsün. Kuşağını neden sarmıyorsun."

"Kuşak sarmamı istiyorsan bana yenisini al. Eski han fahişesi diyorsun bir de. Çalınan kuşağımı nasıl sarabilirim?"

"Kuşağını bile çaldı mı? Aşağılık herif. Öyleyse kuşaktan başlıyorum yazmaya. Nasıl bir kuşaktı?"

"Nasıl bir kuşaktı da ne demek? Sanki onlarca kuşağım varmış gibi? Siyah atlas kumaş ile ipekten yapılma bel kuşağı işte."

"Siyah atlas kumaş ile ipekten yapılma bel kuşağı bir tane. Fiyatı ne kadardı?"

"Altı yen* falan."

"Ne kadar da pahalı kuşak kullanıyormuşsun öyle. Bundan sonra bir buçuk yenden daha fazla kullanma kuşak için."

"O kadar ucuz kuşak bulursan kendin al. İşte bu yüzden sana sürekli kalpsizsin diyorum. Kendin düzgün giyindiğin sürece karının nasıl giyindiği hiç umrunda olmaz."

---

* 1905 yılının 6 *Yeni*, bugün takriben 120.000 Yen yapıyor. Yani 4000 TL. -çn.

"Neyse boşver. Sıradaki nedir?"

"Japon tarzı ipek ceket. Kono Halam bana hediye olarak vermişti. Bugün öyle kaliteli bir ceket hiçbir yerde bulamazsın."

"Hikâye anlatmana gerek yok. Fiyatı ne kadardı?"

"15 yen."

"On beş *yen*lik ceket mi giyiyordun. Sanki öyle pahalı şeyler almaya gücümüz yetermiş gibi."

"Neyse ne. Sanki sen aldın da."

"Sıradaki ne?"

"Bir çift siyah çorap."

"Senin mi?"

"Saçmalama. Hangi kadın siyah çorap giyer. 27 *sen*.*

"Sonra?"

"Tatlı patates kutusu. Bir tane."

"Tatlı patates kutusunu bile çalmış mı? Haşlayıp yemeyi mi düşünüyor acaba? Yoksa fırında mı kızartır?"

"Ne yapacak bilmiyorum. Hırsıza gidip sorsan ya."

"Fiyatı?"

"Tatlı patates kutusunun fiyatını ne bileyim."

"O zaman 12 yen 50 sen falan yazıyorum."

"Aptal olma lütfen. Karatsu'dan gelmiş olsa bile hiçbir patates kutusu o kadar pahalı olamaz."

"Bilmiyorum dedin ya!."

"Bilmiyorum ama o kadar pahalı olması çok saçma olur."

"O da ne demek. Söylediklerin birbirini tutmuyor. Bu yüzden sana Otanchin Palaeologos diyorum."

"Kim ki o?"

"Otanchin Palaeologos işte."

"Niye bana öyle söylüyorsun?"

"Neyse boşver. Sıradaki nedir? Benim kimonolarım da çalınmış mı?"

"Başka bir şey yok. Otanchin Palaeologos'un anlamını söyle lütfen."

"Anlamı falan yok."

---

* *Yen*in %1'i. -çn.

"Öğretsen ne olur. Sen benimle çok dalga geçiyorsun. İngilizce bilmeyen insanlarla dalga geçmeyi çok seviyorsun değil mi?"

"Salakça şeyler söylemeyi bırak. Sırada ne var onu söyle. Bir an evvel şu dilekçeyi yazmazsak eşyalarımız geri gelmez."

"Şimdi dilekçe yazsan bile asla zamanında yetişmez. Onu bırak da Otanchin Palaeologos ne demek onu anlat lütfen."

"Ne çenen varmış be kadın. Anlamı falan yok demedim mi!"

"O zaman daha fazla çalınan eşya da yok."

"Seni inatçı kadın. Öyle olsun. Hırsızlık şikayet mektubunu yazmıyorum ben de o zaman."

"Ben de sana çalınan eşyaların sayısını söylemem. Dilekçeyi kendi kendine yazabilirsin madem, ben yazmasam da sorun olmaz."

"Boşver o zaman." Efendim her zamanki tavrıyla birden ayağa fırlayıp çalışma odasına geçti. Karısı ise oturma odasında dikiş kutusunun başına oturmuştu. İkisi de on dakika kadar hiçbir şey söylemeden öylece oturup sürgülü kapıyı seyretti.

O esnada tatlı patates kutusunu hediye eden Tatara Sanpei Efendi tüm canlılığıyla giriş kapısının önünde beliriverdi. Bu Tatara Sanpei Efendi eskiden bu evde Shosei idi. Şimdi ise hukuk fakültesini bitirip bir şirketin maden bölümünde işe girmiş. O da iş dünyasına adımını atmış, Suzuki Toujuuro Bey'in ardından ilerliyordu. Sanpei Efendi bu ev ahalisiyle olan eski muhabbetlerinden ötürü ara ara eski öğretmenini ziyarete hiç çekinmeden gelir, haftasonuysa bir gün kalır sonra geri dönerdi. Hiç çekinmeden bu evin bir ferdi gibi davranırdı.

"Hanımefendi. Ne güzel hava böyle be." Karatsu şivesiyle konuşuyordu. Efendimin karısının karşısında kısa şortuyla diz çöktü.

"Aaa, Tatara."

"Hocam dışarıda mı?"

"Hayır, içerde çalışma odasında."

"Hanımefendi. Hocamın bu kadar çalışıyor olmasına üzülüyorum doğrusu. Haftasonu olmasına rağmen. Siz..."

"Bana söylemen fayda etmez. Hocana kendin söyle bakalım."

"O işte..." Tam bir şey söyleyecekti ama evin içine göz gezdirmekle meşguldü. "Kızlarınız bugün evde yok mu?" diye sordu. Bunu tam sormuştu ki yan odadan Tonko ile Sunko çıkageldi.

"Tatara abi. Bugün suşi getirdin mi?" diye sordu büyük kardeş Tonku. Önceki sefer verilen sözü unutmamıştı anlaşılan. Tatara abisinin yüzünü görür görmez sorusunu yapıştırdı. Tatara ise kafasını kaşıyarak. "Çok sağlam hafızan varmış. Bir dahaki sefere kesin getireceğim. Bugün unutmuşum da," diyerek durumu itiraf etti.

"Olmaaaz," dedi büyük kardeş. Kardeşi de ona uyarak hemen "Ya olmaaz," diye yaygarayı kopardı. Bunu gören anneleri nihayet kötü ruh halinden kurtulup gülmeye başladı.

"Suşi getirmedim ama tatlı patatese ne dersiniz? Anneniz size yedirmiş olmalı."

"Tatlı patates de nedir?" Abla bunu sorunca küçük kardeş de hemen tekrarladı. "Tatlı patates de nedir?" Bu iki soru da Tatara Abilerine idi.

"Hâlâ yemediniz mi? Anneniz hemen birer tane haşlasın da yiyin. Katsura'dan getirdiğim tatlı patates gibisi Tokyo'nun hiçbir yerinde yoktur." Tatara bu şekilde memleketini överken efendimin karısı nihayet durumu fark etti.

"Tatara Efendi. Hediyen için çok çok teşekkür ederiz."

"Nasıl, yediniz mi? Kutunun içine hepsini düzgünce yerleştirdim. Özenle dizdiğim için hepsi uzun ve düzgündü."

"Ama o özenle getirdiğiniz tatlı patatesleri dün gece hırsız çaldı gitti."

"Hırsız mı? Ne aptal yaratık. Tatlı patates seven birini tanıyor musunuz?" Tatara Efendi duyduğu bu şey karşısında şaşkınlıklar içindeydi.

"Anne! Dün gece eve hırsız mı girdi?" diye sordu abla.

"Evet," diye geçiştirdi anneleri de.

"Hırsız girdi... Sonra... Hırsız girdi... Nasıl biriydi hırsız?" Bu sefer soruyu soran küçük kardeşti. Bu soruya nasıl bir cevap vermesi gerektiği hakkında hiçbir fikri yoktu annelerinin.

"Korkunç bir suratı vardı," diye yanıtlayarak Tatara'ya döndü.

"Korkunç yüz derken Tatara Abi'ninki gibi mi?" Abla bunu sorarken sesinde acıma değil sadece merak vardı.

"O da ne öyle? Ne kaba konuşuyorsun sen öyle."

"Ahaha. Benim yüzüm o kadar korkunç mu? Kırıldım bak," diyerek yüzünü kaşımaya başladı. Tatara'nın kafasının arka tarafından kellik başlamıştı. Bir ay önce başlayan bu kelliği doktora göstermiş

ama henüz öyle kolay kolay iyileşecek gibi görünmüyormuş. Bu kelliği ilk fark eden kişi, abla olan Tonko olmuştu.

"Tatara Abi'nin kafası da anneminki gibi kelleşiyor."

"Sus artık!" dedi anne.

"Anne, dün akşam giren hırsızın başı da kel miydi?" Bu sefer küçük kardeş sordu. Anne ile Tatara istemsizce iç geçirdi. Oldukça rahatsız olmuşlardı ve ne sohbet edebiliyorlardı ne da başka bir şey.

"Ee, hadi bakalım siz ikiniz bahçeye çıkın da oynayın biraz. Birazdan size güzel şekerler vereceğim," diyerek çocukları uzaklaştırmayı başardı anneleri.

Tüm ciddiyetiyle "Tatara, senin başına ne oldu?" diye sordu.

"Böcekler yedi. Bir türlü iyileşmiyor. Sizde de mi var?"

"Of ya. Böcekleri hiç sevmem. Biz kadınlar saçlarımızı topuz yaptığımız için birazcık dökülür."

"Tüm kelliklerin sebebi bakteriymiş."

"Benimki bakteri değil."

"Yapmayın hanımefendi. İnat etmeyin."

"Bakteri falan değil. İngilizcede kelliğe ne denir?"

"Bald denir."

"Hayır, o değil. Daha uzun bir ismi olmalı."

"Hocama soralım. Hemen öğreniriz."

"Hocan bir türlü öğretmiyor. Öğretseydi sana sormazdım zaten."

"Ben *Bald*'dan başka bir sözcük bilmiyorum. Daha uzun bir sözcükse. Telaffuz etmeyi deneyin bakalım."

"Otanchin Palaeologos olmalı. Otanchin, kellik; Palaeologos ise baş anlamına geliyor olmalı."

"Olabilir hanımefendi. Hemen hocamın çalışma odasına gidip Webster'ı açıp araştırıyorum. Ancak hocam da çok tuhaf olmuş, değil mi? Böyle havaları seviyor olmasına rağmen eve kapanmış. Yoksa mide rahatsızlığı hâlâ düzelmedi mi? Tokyo'nun Ueno bölgesine Sakura izlemeye götürseniz nasıl olur?"

"Sen götür. Senin o hocan kadınların sözünü asla dinlemez."

"Hâlâ reçel yiyor mu peki?"

"Evet. Her zaman olduğu gibi."

"Geçenlerde çok fazla reçel yediği için ona kızdığınızı söyledi. Ama size katılmıyormuş. O kadar da yemediğini söylüyordu çünkü. Bir yerlerde yanlışlık olmalı. Yoksa siz de mi birlikte yiyorsunuz?"

"Aaa Tatara Efendi. Bugün kabalığınız üstünüzde doğrusu. Neden böyle şeyler söylüyorsunuz?"

"Ama sizin de reçel yediğiniz yüzünüzden belli oluyor."

"Yüzüme bakarak nasıl anlayabiliyorsunuz?"

"Elbette anlarım ben. Azıcık bile olsa yemiyor musunuz?"

"Azıcık yiyorum tabiî ki. Hem bunda ne var? Ne de olsa kendi evimin."

"Aa evet ben de öyle düşünmüştüm. Ancak sahiden. Hırsız girmesi çok kötü olmuş ama sadece tatlı patates kutusunu mu çaldı?"

"Sadece onu çalsaydı zor durumda kalmazdık tabiî ki. Gündelik kıyafetlerimizin hepsini alıp gitmiş."

"Bak işte o kötü olmuş. Tekrar borç almak zorunda kalacaksınız öyle mi? Keşke şu kedi, köpek olsaydı. Çok şanssızmışsınız. Köpek olsaydı hırsızı hemen yakalayıverirdi. Kediler çok gereksiz hayvanlar. Sürekli yemek yer dururlar. Fare falan yakalıyor mu bari?"

"Bir tane bile yakalamadı. Tembellikte kimse bu kedinin eline su dökemez."

"Neyse bu kediden kimseye fayda yok. Bir an önce elden çıkarsanız iyi olacak. Ben alıp evde haşlayıp yesem mi acaba?"

"Aaaa, Tatara Efendi, siz kedi mi yiyorsunuz?"

"Yemişliğim oldu. Çok da lezzetliydi."

"Mideniz bayağı sağlam olmalı."

Shosei'ler arasında kedi yiyen barbarların olduğuna dair bir şeyler duyduğumu daha önce söylemiştim ama normalde kendimi çok rahat hissettiğim Tatara'nın bile böyle biri olabileceğini hayal edemezdim. Şu anda kendisi öğrenci değil tabiî ki. Daha yeni mezun olmasına rağmen görkemli bir hukuk diploması var. Üstelik Mutsui Mamulat Şirketinde önemli bir konumda bulunuyor. Bundan ötürü şaşkınlığım bir kat daha arttı. İnsan gördüğünde onun hırsız olduğunu farz et şeklindeki özlü söz sahte Donay Efendi'yi gördükten sonra ispatlandı ama İnsan gördüğünde, *onun kedi yiyen bir barbar olduğunu farz et* şeklinde bir özlü söz, Tatara Efendi sayesinde benim ilk kez kavradığım bir gerçek halini aldı. Bu dünyada yaşadıkça onun hakkında daha çok şey öğreniriz. Yeni şeyler öğrendiğime seviniyorum ama her geçen gün tehlikeler de artıyor ve yine gün geçtikçe umursamazlığım da ortadan kayboluyor. Kurnaz olmak da korkak olmak da müdafaa yeleğini giymek de her şeyi biliyor olma-

nın neticesidir. Bilgi sahibi olmak yaşlanmanın günahıdır. Yaşlıları memnun eden hiçbir şeyin olmaması bundan dolayı. Ben de mesela şu anda Tatara Efendi'nin tenceresinde soğanla birlikte yavaş yavaş haşlanıyor olabilirdim. Bunu düşündükçe daha da köşeye siniyor, ufacık kalıyorum. O esnada, sabah karısıyla kavga edip çalışma odasına çekilen efendim, Tatara'nın sesini duyup yavaşça oturma odasına geldi.

"Hocam, duyduğuma göre evinize hırsız girmiş. Ne aptalca bir durum."

Tatara muhabbete bodoslama giriyordu.

"Asıl eve giren için aptalca." Efendim ne olursa olsun bilgiç tavrını elden düşürmüyordu.

"Eve giriş şekli de bayağı aptalca olmuş. Ancak hırsızın kurbanları da pek zeki sayılmaz."

"Çalınacak hiçbir şeyi olmayan Tatara Efendi gibi insanlar belki en zekisidir." Karısı bu sefer efendimin tarafına geçmişti.

"Ancak en aptal olan işte şu kedidir. Ne faydası var ki zaten. Hem hiç fare yakalamamış hem de eve hırsız girmesine rağmen bilmiyormuş gibi yapıyor. Hocam, bu kediyi verin bana götüreyim. Böyle burada beslemenizin hiçbir faydası yok."

"İstersen al ama ne yapacaksın?"

"Haşlayıp bir güzel mideye indireceğim."

Böyle gaddarca bir yanıt karşısında efendim mide ağrısından görmeye alıştığımız şekilde acı acı gülümsedi. Ancak başka bir şey de söylemediği için Tatara Efendi'nin mutlaka almak istiyorum dememiş olması benim için aklımın ucunda bile olmayan büyük bir şanstı. Efendim hemen konuyu değiştirerek:

"Kediyi falan bırak da kimonom çalındığı için çok üşüyorum ya," dedi. Morali son derece bozuk görünüyordu. Sahiden de üşüyor olmalı. Daha düne kadar iki tane pamuklu ceketi üst üste giyen efendim bugün kısa kollu gömleğinin üstüne giydiği ince kimonosuyla duruyordu. Üstelik sabahtan beri hareket etmeden öylece oturduğundan zaten az olan kan dolaşımı, el ve ayak uçları yerine tümüyle zayıf midesine yönelmeyi tercih etmişti.

"Hocam, bu öğretmenlik işlerini bırakın artık. Bir kere hırsız girince her şeyiniz alt üst oluyor. Gelin şu fikrinizi değiştirip iş dünyasına atılın."

"Hocan iş dünyasından nefret eder. Yani bunları söylemenin hiçbir anlamı yok," dedi efendimin karısı. Kocasının iş adamı olmasını çok istediğine hiç şüphe yoktu.

"Üniversiteden mezun olalı kaç yıl oldu?" diye sordu Tatara.

"Bu yıl dokuzuncu senesi," diye yanıtladı yine karısı. Efendim ise doğru ya da yanlıştır şeklinde hiçbir imada bulunmadı.

"Dokuz yıl geçmiş olsa da maaş bir kez olsun artmadı. Ne kadar çalışırsan çalış kimse seni bir kez olsun öveyim demez. Kendinin efendisi de olsan yapayalnız." Tatara Efendi ortaokul döneminde ezberlediği bir şiiri böyle okuyuverince efendimin karısı tam anlamamış olacak ki yanıt vermedi.

"Elbette öğretmenlikten nefret ediyorum..."

"Nefret etmediğiniz tek şey karınız mı yoksa?" Tatara'nın bu esprisi son derece yersiz olmuştu.

"En çok ondan nefret ediyorum." Efendimin yanıtı açık ve net olmuştu. Karısı yana dönüp biraz bozulmuş gibi oldu ama sonra tekrar efendime dönüp canını yakmak maksadıyla olduğu her halinden belli, "Hayatta olmaktan da nefret ediyorsun, değil mi?" diye sordu.

"O kadar da seviyor değilim." Yanıtı umulmadık raddede umursamazcaydı. Neyse ki bu tartışma daha fazla uzamadı.

"Hocam, ara ara sağlık için yürüyüş yapsanız iyi olur. Aksi halde vücudunuz iyice zayıf düşecek. Ayrıca iş dünyasına da girmelisiniz. Para kazanmak neredeyse çocuk oyuncağı."

"Şu diyene de bak. Kendin azıcık bile kazanmıyor olmana rağmen neler anlatıyorsun."

O sırada karısı tekrar araya girdi:

"Ama sen daha geçen yıl şirkete girmiştin değil mi? Yine de kenarda birikmiş paran hocanınkinden çok daha fazla. Ne kadar biriktirdin?" Bu soruyu tüm iştahıyla sormuştu.

"Elli yen olmuştur."

"Peki aylık ne kadar kazanıyorsun allasen?" Bu iştahlı soru da yine karısına aitti.

"Otuz yen. Şirket bunun beş yenini her ay benim için kenara koyup biriktiriyor. Acil ihtiyaçlar için. Siz de kenarda köşede birikmiş paranızla Sotobori tren hattından hisse alsanız iyi olur bence. Şimdi alırsanız bir ay içinde üç dört katı değerlenir. Birazcık paranız varsa hemen iki üç katına çıkarabilirsiniz."

"Öyle paramız olsaydı şimdi eve giren hırsız yüzünden darda kalmazdık."

"İşte tam da bu yüzden bir şirkete girmelisiniz. Üniversitede hukuk okuyup şimdi bir şirkete veya bankaya girmiş olsaydınız, maaşınız şimdiye üç dört yüz yeni bulurdu. Sahiden çok yazık olmuş. Hocam, siz, Suzuki Toujuuro isimli mühendislik mezunu biri vardı, tanıyor muydunuz?"

"Evet, dün uğradı."

"Demek öyle. Geçenlerde bir şölende karşılaştığımızda sizden bahsetti. 'Sen de mi Hapşuruk Efendi'nin evinde kalan öğrencilerdendin? Kendisiyle çok eskiden aynı pilava kaşık attığımız oldu. Yine görürsen selamımı söyle. Ben de fırsat olursa evlerine ziyarete gideceğim,' dedi."

"Tokyo'ya yeni taşınmış."

"Evet. Şimdiye dek Kyuşu bölgesinde kömür madeninde çalışıyordu. Geçenlerde Tokyo'ya tayin edildi. İşleri gayet yolunda görünüyor. Benimle bile ahbabıymış gibi sohbet etti. Ayda ne kadar kazanıyor dersiniz?"

"Bilmem."

"İki yüz elli yen kazanıyormuş. Üstelik yılda iki kez de ikramiye alıyormuş. Nereden baksanız dört yüz, beş yüz yen olsa gerek. Öyle birisi paraya para demezken sizin gibi on yıla yakındır İngilizce okutmanlığı yapan birinin ay sonunu zor getirmesi şaşılacak iş doğrusu."

"Sahiden de öyle." Her ne kadar soyutçuluğun temsilcisi olsa da efendimin, para konusuna gelince sıradan insanlardan farklı düşündüğü söylenemezdi. Aslında tüm yılı yoksulluk içinde geçirmesi, parayı bu kadar istiyor olmasının asıl nedeni olabilirdi. İş dünyasıyla şirketlerin faydalarını fazlasıyla tanıttığı için artık söyleyecek bir şeyi kalmayan Tatara Efendi, efendimin karısına dönerek,

"Buraya Yaşada Donay Efendi diye birisi geliyor mu?" diye sordu.

"Çok sık gelir."

"Nasıl biridir?"

"Fevkalade okumuş birisidir."

"Yakışıklı mıdır?"

"Hahaha, sizden aşağı olmasın, yakışıklıdır."

"Öyle mi, benim kadar var mı yani?" Tatara Efendi aniden ciddileşmişti.

"Donay Efendi'yi nereden tanıyorsun bakalım?" diye sordu efendim.

"Geçenlerde birisi rica etti. Bunlar sormaya değer biri midir acaba?" Daha yanıtını almadan Donay Efendi hakkındaki düşüncelerini yüz ifadesiyle ortaya koymuştu bile. Sevdiği söylenemezdi.

"Senden bir hayli üstün birisi."

Demek öyle. Benden üstün öyle mi? Tatara Efendi ne gülüyor ne de kızıyordu. Bu tam da kendisine has bir özellikti.

"Yakın zaman içinde doktor olabilecek mi?"

"Şimdi doktora tezini yazmakla meşgul."

"Hakikaten aptal biriymiş. Doktora tezi falan. Ben de oturup sohbet edebileceğim birisi sanıyordum."

"Burnun yine her zamanki gibi havalarda," dedi efendimin karısı gülerek.

"Doktor olunca birilerinin kızıyla evlenebileceğini falan işittim bir yerlerde. Ne aptalca şey. Sırf birinin kızıyla evlenebilmek için doktor olmaya çalışmak da neyin nesi. Kızını böyle aptal birine vermek yerine bana vermek çok daha doğru olmaz mıydı diye sordum?"

"Kime?"

"Donay Efendi hakkında bilgi toplamamı rica eden adama."

"Suzuki değil mi?"

"Yoo hayır. Böyle hassas bir konu onun gibi koca kafalı birine açılmaz."

"Tatara Efendi burada böyle atıp tutuyorsunuz ama eminin Suzuki Bey burada olsa böyle konuşamaz, sus pus kalırdınız," dedi efendimin karısı.

"Elbette. Yoksa canıma okur."

"Tatara Efendi. Gel senle şöyle bir yürüyüşe çıkalım," dedi efendim aniden. Deminden beri kısa kollu gömlekle öylece oturduğu için üşüdüğünü fark etmiş olacak ki biraz hareket edip açılırsa iyi geleceğini düşünmüş olmalıydı. Bu beklenmedik teklifin başka bir açıklaması yoktu zira. Akıntıdaki yaprak gibi sağa sola sürüklenen Tatara Efendi elbette tereddüt bile etmedi.

"Haydi gidelim. Ueno'ya gitsek mi? İmozaka'ya uğrayıp karamel dökmesi de yeriz. Daha önce hiç yediniz mi? Karınızla birlikte bir

kez gidip yiyin bence. Hem yumuşacık hem de ucuz. Sake de içeriz." Tatara Efendi böyle gelişigüzel konuşurken efendim çoktan şapkasını takmış kapının önünde çıkmayı bekliyordu.

O zaman ben biraz daha uyuyayım. Efendimle Tatara Efendi birlikte Ueno Parkına gidip neler yaptılar, İmozaka'da ne kadar karamel dökmesi yediler bilemiyorum. Bu gereksiz mesele için detektiflik yapacak da değilim. Ayrıca buna cesaretim de yok. Onlar dışarıdayken ben de şöyle güzel bir uyku çekiyorum. Uyku, yaşayan tüm canlıların tanrıdan istemeye hakkı olduğu yegane ihtiyaçtır. Nefes almak zorunda olduğu için sağda solda gezinen tüm canlılar bu nefes yükümlülüğünden ötürü ayrıca dinlenmek zorundadır. Tanrı varsa eğer ve bana dinlenmek için değil çalışmak için dünyaya geldiğimi söyleseydi ben, verilen emirlere uymak suretiyle çalışmak üzere doğduğumu ancak çalışmak için de dinlenmeye ihtiyaç duyduğumu belirtirdim. Milli eğitim sistemimizdeki gıcırdayan dişlilerden biri olan efendim de zaten ara sıra haftaiçi ücretsiz izin alıyor. Hassas ve duygulu bir yaratık olarak ben de gece gündüz zihin yorucu işler yaptığımdan dinlenmeyi efendimden daha fazla hak ediyorum denilebilir. Ancak biraz önce Tatara Efendi'nin söylediği şey kanıma dokundu doğrusu. Gözlerini bana dikerek beni yatmaktan başka yeteneği olmayan zevk düşkünü bir hayvan olarak nitelemesi fena halde kırıcıydı. Beş duyu organı dışında hiçbir dürtüsü olmadığından, olayların ancak dış yüzeyini görebilen onun gibi böyle sıradan insanların, başkalarını böyle yeriyor olması hiç de hoş bir davranış değil. Birinin çalışıyor olduğunu ancak alnındaki terlerden ve kokusundan anlayabilir onlar. Daruma* adlı eski bir rahibin diz çöküp duvara bakarak ayakları çürüyene kadar öylece oturduğu söylenir. Duvardaki sarmaşıklar gözünün önüne kadar gelse bile gözlerini kapatır yine de hareketsizliğini bozmazmış. Vaziyet-i ruhaniyesi ne uyku ne de ölüm halindeymiş. Zihinsel faaliyetleri sıradan insanların beyinlerini yakacak kadar kuvvetli olduğu söylenen Daruma, daima çeşitli kuramlar üzerine kafa yormakla meşgulmüş. Konfüçyüs öğretisinde de meditasyon oturuşunda adanmışlık denilen şey varmış. Ancak böylesi hareketlerle kendilerini odaya kapatıp

* Bodhidharma. Zen Budizmi'nin kurucusudur. Hindistan, Çin ve Japonya'da son derece önemli bir isim. 5. yüzyılda yaşadığı sanılıyor. Sürekli duvar karşısında oturup düşünürmüş. Bu sebeple kolları ve bacakları felç olmuş. -çn.

sakat kalma egzersizleri yapıyor değiller. Tüm bu rahiplerin beyninde sıradan insanların tahayyül bile edemeyeceği yangınlar mevcut. Fakat dışarıdan bakılınca engin ve muazzam bir durgunluk halinde görünmelerinden ötürü diğer sıradan insanlar, bu kadim ustaların bilgeliğini göremeyip sadece nefessiz veyahut komadaki birini izler gibi bakıyorlar. Birtakım insanlar kendilerinden üstün olanlara gereksiz iftiralar atar. Bu insanlardaki vicdan her şeyi görüp kalbin içini göremeyen türden olduğu için... Üstelik olayların ve kişilerin sadece dışını görüp içyüzü hakkında hiçbir fikri olmayan insanların bayrak tutanı olan Tatara Sanpei'nin bile gözünü bana dikip beni iğrenç bir varlık olarak görmesine şaşırmam. Ancak asıl içerlediğim gerek antik gerek yeni pek çok kitap okuyup eşyanın tabiatını bilen efendimin bile, sığ Tatara Efendi'nin söylediklerine kısmen de olsa katılmış olmasıydı. Yahni olmamın önüne geçecek tek bir kelime bile sarf etmemişti. Olaya onların bakış açısıyla bakınca beni böyle küçük görmelerini anlayışla karşılayabilirim. Onların bu işlere kafası basmaz demek istiyorum. *Bahar vakti* ve *Karbeyaz* şiirlerini duyduklarını hiç sanmıyorum mesela. Genel şekil haricindeki davranışlarımı göremeyen kişilerin ruhumun parlaklığını görmeye çalışması adeta kel Budist rahiplere saçlarını örmelerinde diretmek gibi, demir yolundan hisse almamızın istenmesi gibi, efendime istifa etmesinde ısrar etmek gibi, Sanpei Efendi'ye para hakkında düşünmemesini söylemek gibi bir şey. Baştan sona anlamsız isteklerden öteye gidemiyor hiçbiri. Ancak biz kediler de sosyal hayvanlarız. Sosyal hayvanlar olmaktan öte her ne kadar kendimizi yüksek görsek de toplumla uyum içinde yaşamak zorundayız. Gerek efendim olsun gerek karısı ya da hizmetçi Ossan ve Sanpei gibiler benim gerçek kıymetimden bihaberler. Her ne kadar üzüntü verici bir durum olsa da elimden bir şey gelmez. Kıymetimden haberdar olmadan, derimi yüzüp Şamisen imalatçılarına satmak veya etimi Tatara Efendi'nin sofrasında meze etmek gibi düşüncesiz ve endişe verici olaylar da vuku bulabilirdi. Bu çivisi çıkmış dünyadaki davranışlarımda saksıyı çalıştırmak üzere göklerden emir alan ilahi bir kedi olduğumdan ötürü bedenim de fevkalade önem taşıyor. "Zenginin malı kıymetli olur," diye bir atasözü de olduğuna göre öyle anlamsız sebeplerle kendimi tehlikeye atamam. Üstelik bu, göklerdekine de karşı çıkmak olur. En vahşi kaplanlar bile hayvanat bahçesine girince süt

dökmüş kediler gibi, pis domuzların yanına oturmaktan çekinmez. Yabani kazlar bile canlı ele geçirilirse, tavukçu dükkanında en cılız tavuklarla aynı kesme tahtasını paylaşır. Sıradan insanlarla temas içinde bulunurken kendimi sıradan bir kediymiş gibi göstermem gerek. Sıradan kedilerse fare yakalamak zorunda. Dolayısıyla ben de fare yakalamayı kafama koydum.

Yine geçenlerde Japonya'nın bir süredir Rusya ile savaş halinde olduğunu öğrendim. Ben bir Japon kedisi olduğumdan mütevellit elbette Japonya'nın tarafını tutuyorum. Elimden gelse Japon Kedileri Örgütü kurup Rus ordusunu tırmalamak isterim. Bu kadar militan bir kişiliğe sahip olan benim için bir iki tanecik fareyi yakalamak ne kadar meşakkatli olabilir ki? Gözüm kapalı bile yakalayabilirim. Eski ünlü bir Budist rahibine, "Nirvanaya ulaşmanın yolu nedir?" diye sorulduğunda, "Fare peşindeki kedi gibi hareket edin," diye yanıtlamış. Sahiden de hedefe o kadar odaklanılırsa başarısız olmak mümkün olamaz. Kadının fazla zekisi başarısız olur diye bir atasözü var ama kedinin fazla zekisi fare yakalayamaz diye bir atasözünün henüz olduğunu sanmıyorum. Dolayısıyla, benim kadar zeki bir kedinin fare yakalayamama gibi bir ihtimali yok. Şimdiye kadar yakalamamış olmamın tek nedeni, yakalamak istememiş olmamdır. Bu bahar günü de dünkü gibi sona eriyor, yer yer esen rüzgâra kapılan kiraz çiçeği yaprakları, kar yağıyormuş gibi mutfağın sürgülü kapısındaki aralığa doğru süzülüyor. Orada, mutfak için kullanılan lambanın sönük ışığıyla kovanın içine düşerken bembeyaz parlamalarını izliyorum. Bu gece kesin şanlı zaferler kazanarak ev ahalisini şaşkınlıklar içinde bırakmak istememden ötürü, savaş alanını önceden görüp arazi şartlarını kavramanın gerekli olduğunu düşünüyorum. Cenkleşme alanı elbette fazla geniş değil. Tatami sayısıyla ölçecek olursak dört tatami falandır sanıyorum. Bu tatamilerden birinin yarısını musluk diğer yarısını da barmenlerin durduğu yere benzeyen toprak alan işgal ediyor. Fakir birinde eğreti duracak kadar sağlam kuzinenin üzerinde şık, kırmızı bir imbik, bağırarak su kaynatıyor. Arkasındaki yaklaşık altmış santim genişliğindeki ahşap döşemede yemek yediğim kısım gözüme çarpıyor. Oturma odasının hemen yanında zaten dar olan alanı iyice daraltan iki metreye yakın bir kap çanak tereği bulunuyor. Bu terekler duvar boyunca yukarı doğru uzanıyor. Alt raflardaki çömleklerden biri, ağzı yukarı

bakacak şekilde konulmuş, içinde de ufak bir kabın dibi bana bakıyor. Kancalara asılı rendelenmiş turp ile ahşap bir havan yan yana duruyor. Onların arkalarında da morali bozuk bir çanak, kömür söndürücü vazifesi görmeye hazır vaziyette asılı bekliyordu. Kapkara olmuş ahşap fıçıyı geçerken tam ortada, ipe asılı duran geniş ve düz bir sepet görülüyor. Yer yer rüzgarda sallanan bu sepet rahatça bir sağa bir sola gidip geliyordu. Bu sepetin ne amaçla kullanıldığını bu eve geldiğimden beri bir türlü anlayamamıştım. Meğerse kedi ulaşamasın diye yiyeceklerimizi yüksek yere koyalım demişler. Bunu öğrenince insanların ne kadar da kötü huylu yaratıklar olabileceğine bir kez daha tanıklık etmiş oldum.

Şimdi savaş planları yapma vakti. Fareyle nerede cenkleşeceğimi soracak olursanız, cevap hiç kuşkusuz, farenin çıkacağı ilk yer olacak. Her ne kadar benim lehime bir pozisyon gibi görünse de tek başıma orada öylece beklemek hiç de cenkleşmek gibi görünmüyor. Burada farelerin çıkacağı noktaları incelemek son derece önem arz ediyor. Nereden çıkacaklar acaba diye mutfağın ortasında durup tüm köşelere göz gezdirdim. O anda kendimi Amiral Togo gibi hissettim. Biraz önce banyoya giren hizmetçi kadın hâlâ çıkmadı. Çocuklar zaten uykuda. Efendim de kibidango şekerlemelerini mideye indirdikten sonra eve dönüp doğruca çalışma odasına kapandı. Karısı ise... Karısının ne yaptığını bilmiyorum. Belki de şu anda rüyasında tatlı patatesleri görüyordur. Evin dış kapısının önünden ara sıra insanlar geçiyor ama geçip gittikten sonra bizi yine sessizliğe terk ediyorlar. Kararlılığımdan mı, cesaretimden mi, mutfağın görüntüsünden mi yoksa etrafımın sessizliğinden mi bilinmez ama tüm bedenimle hissediyorum bunu. Kedilerin Amiral Togo'su olduğumu düşünmekten kendimi alıkoyamıyorum. Böyle sınır noktalarına gelindiğinde, binlerce haz duygusu içinden bir tanesini hissetmek öyle zor bir iş değil. Bunu herkes yapabilir. Ancak, bu haz duygusunun derinlerinde karşı konulamaz bir endişe duygusuna kapıldım. Farelerle cenkleşme mevzuu kafada biten bir olay. Kafamda bitirdiysem eğer, korkmak için hiçbir sebebim kalmaz. Fakat nereden çıkacaklarını kestiremediğim için inceden tedirgin oluyorum. Evhamlı tavırlarla çevreme göz gezdirirken gördüğüm birtakım malzemeleri birleştirince, bu pis yaratıkların çıkabileceği sadece üç tane delik olduğunu anladım. Eğer bunlar

lağım faresiyse, gider borusundan geçerek ocağın arkasına dolanacaklarından adım gibi eminim. O esnada, kömür söndürücünün gölgesine saklanıp dönüş yollarını keserim. Veyahut yine aynı gider borusunda sıcak suyun aktığı alçı deliğinden banyoya dolanıp aniden mutfağa fırlayacak da olabilirler. Öyle olursa imbik kapağının üstüne konuşlanıp hemen gözümün önünden geçecek olan düşmanı yukardan saldırmak suretiyle etkisiz hale getirebilirim. Gardırobun sağ kapısının altındaki yarım daire şeklinde gözüme çarpan deliğin, düşmanın kullandığı giriş çıkış kapısı olduğunu tahmin ediyorum. Burnumu dayayıp şöyle bir kokladığımda burada sahiden de berbat fare kokusunun olduğunu görüyorum. Savaş naralarıyla buradan çıkacak olsalar kolonu, kalkan olarak kullanıp yanlardan saldırarak pençelerimi düşmana geçiririm. Yukarıdan da gelme ihtimallerini düşünerek şöyle bir yukarıya baktım. Lambanın ışığı tavandaki kapkaranlık isi açığa çıkarıyordu. Sanki cehennem yukarı taşınmış gibiydi. Bende ne oraya tırmanacak beceri ne de inebilecek kabiliyet mevcuttu. Öyle yüksek yerlerden ineceklerine ihtimal vermediğim için bu dördüncü güzergahı dikkate almamaya karar verdim. Burayı dikkate almayacak olsam da karşımda hâlâ aynı anda açılabilecek üç farklı cephe vardı. Tek bir cephe olsaydı düşmanın icabına gözüm kapalı bile bakabilirdim. İki cephe olsaydı da yine bir şeyler yapabilirdim. Kendime güvenim tamdı. Fakat üç cephe olunca fareleri içgüdüsel olarak yakalamayı ümit etmekten başka çarem kalmıyor. Öyle bir durumdayım ki faytoncunun kedisi Kara gibi birini destek kuvvet olarak çağırmayı bile gururuma yediremiyorum. Ne yapmalı? Bu soruya yanıt bulamadığım zamanlarda, korktuğum şeyin başıma gelmeyeceğini düşünmeyi tercih ediyorum. Zira en kestirme yolun bu olduğunu fark ettim. Zaten korktuğum şeylerin başıma geleceğini düşünmek istemiyorum. Etrafınıza şöyle bir bakın. Dünkü gelinin bugün ölmeyeceğini hiç kimse söyleyemez. Ancak mutlu sözler söyleyen damadın yüzünde asla bu endişe görülmüş değildir. Endişe etmiyor olması endişe edecek bir şey olmadığı için değil, ne kadar endişe ederse etsin bir faydası olmayacağını bildiği için. Benim durumum da benzer şekilde. Üç cepheden aynı anda saldıracakları konusunda endişe duymuyorum. Bunun asla olmayacağını iddia etmek için yeterli kanıt elimde yok ama olmayacağını ummak, daha rahat hissetmemi sağlıyor. Rahat hissetmek her şey için önemlidir.

Ben de rahat hissetmek istiyorum. Dolayısıyla üç cepheden aynı anda saldırmayacaklarında karar kılıyorum.

Yine de endişelerim dinmiyor. Hâlâ rahat hissedemiyorum. Bu üç seçenekten birini seçmenin planım için en iyisi olacağı fikrine karşın, net bir seçim yapamamış olmanın verdiği rahatsızlık hâlâ üstümde. Gardıroptan çıkarlarsa karşılık verecek planım var. Banyodan çıkarlarsa da karşılık verebilirim. Yine aynı şekilde, gider borusundan çıktıklarında da kendi planımla onları durdurabilirim. Ancak bu üç seçenekten birini seçmekte fena halde zorluk yaşıyorum. Amiral Togo, Rus Baltık Donanmasının Tsuşima Boğazı'ndan mı geçeceğini yoksa Tsugaru Boğazı'na mı çıkacağını bilemiyormuş. Üçüncü bir ihtimal de düşmanın uzaktaki La Pérouse Boğazı'ndan geçmesiymiş. Bu durum karşısında fena halde endişe halindeymiş Amiral Togo. Şimdi ben de de aynı dertten muzdaribim. Amiral Togo'nun konumuna denk olmanın yanı sıra dertlerimiz de ortak.

Tüm bu düşüncelere dalmış gitmişken aniden açılan sürgülü kapının ardından hizmetçi kadın Ossan'ın suratı belirdi. Suratı belirdi derken kol ve bacakları yoktu anlamında değil elbette. Gecenin karanlığında kol ve bacaklarını görememiş olsam da sıcaktan kıpkırmızı olmuş suratını görmekte pek zorlanmadım. Normalden de kırmızı olan yanakları şimdi banyodan çıkınca iyice kızarmıştı. Hırsızlık olayından dolayı olsa gerek, mutfak kapısını dikkatlice kilitledi. Çalışma odasından efendimin sesi geliyordu. "Sopamı başucuma bırakıver!" Yatağının başucunu süslemek için neden sopasını istediğine anlam veremedim. Yoksa kendisini Ekisui sanıp kutsal ejderi duyabileceğini mi düşünüyor? Dün tatlı patatesler, bugün sopası, yarın kim bilir neler isteyecek.

Gece daha erken. Farelerse ortaya çıkacak gibi görünmüyor. Büyük muharabe öncesi şöyle güzel bir uyku çeksem iyi olacak.

Efendimin mutfağında pencere yok. Onun yerine normal odalarda vasistas denilecek yerde bulunan, yaklaşık otuz santim genişliğindeki açıklıktan yaz kış rüzgâr esen havalandırma deliği bulunuyor. Hiç çekinmeksizin rahat rahat düşen kiraz çiçeği yapraklarını sürükleyen rüzgârı hissedip, aniden gözlerimi açtığımda puslu ay kendini göstermiş, kuzine ise ay ışığında gölgesini eğik ahşap döşemeye vuruyordu. Uykuyu fazla mı kaçırdım acaba diye kulaklarımı dikip odayı şöyle iki üç kez dikkatlice dinledim. Duvar saatinin

tıkırtısından başka çıt çıkmıyordu. Tam farelerin etrafta fink attığı saatler. Nereden çıkacaklar acaba?

Dolabın içinden tıkırtılar geliyor. Ufak tabakların kenarlarını ayaklarıyla tutup bir şeyler almaya çalışıyor gibiler. Buradan çıkacaklar diye deliğin önüne uzanıp beklemeye koyuldum. Hiç çıkacak gibi görünmüyorlar. Tabak sesleri kesildi ama bu sefer de porselen kase gibi bir şeyin içindeymiş gibi sesler çıkarıyorlar. Ara ara ağır sesler de geliyor. Üstelik önünde beklediğim duvarın hemen arka tarafında oluyor tüm bunlar. Burnumun ucundan otuz santim bile uzakta değil. Bu tıkırtı sesleri yer yer deliğin ağzına kadar yaklaşıyor. Hâlâ daha bir tanesi bile suratını göstermedi. Kapının hemen ardında düşmanlar elini kolunu sallayarak dolanıyor olsa bile deliğin ağzında beklemekten başka yapabileceğim hiçbir şey yok. Sabırlı olmak zorundayım. Artur Limanı kasesinde fareler, sanki balo düzenliyormuş gibi eğleniyor. Ossan gelip de şu kapıyı geçebileceğim kadar açık bıraksaydı ne de güzel olurdu. Ancak onun gibi kalın kafalı birinden de ne beklenir ki?

Bu sefer kuzinenin gölgesinde benim yemek tasımdan sesler geliyor. Düşman bu taraftan da geliyor demek. Parmak uçlarımla sessizce yaklaştığımda kovanın arasından kuyruğunu gösterip gider borusunun altına saklanıverdiler. Kısa süre sonra efendimin banyoda kullandığı gargara kasesinin metal leğene çarpma sesini işittim. Bu sefer de arkadan geliyorlar diye hemen arkamı döndüm. Tam o anda hemen on beş santim karşımda kocaman pis bir fare çevik hareketlerle diş fırçası torbasını düşürüp döşemenin altına kaçıverdi. Elimden kaçırmam seni diyerek peşine düştüysem de artık yerinde yeller esiyordu. Fare yakalamak, anlaşılan düşündüğümden çok daha zahmetliymiş. Fare yakalama yeteneği bende a priori olarak eksik olabilir.

Banyoya girdiğimde düşman, dolaptan kaçtı. Dolabın yanına tekrar döndüğümdeyse gider borusundan fırladı. Binbir gayretle mutfağın tam ortasında yerimi aldığımda, fareler üç farklı yönden aynı anda saldırıya geçti. Buna ister arsızlık deyin ister korkaklık, bu fareler benim gibi bilge birinin düşmanı değil. On beş on altı kez bir o yana bir bu yana sıçrayıp düşmanı alt etmeye çalıştıysam da gerek zihnen gerek bedenen fena halde çaba sarf etmiş olmama rağmen bir kez bile başarılı olamadığım için pes ediyorum. Müessif

bir durum; ancak böyle gereksiz kişileri kendime düşman bellememem gerek. Amiral Togo'nun bile kendini zorda bulacağı bir plan. Başlarda yüreklilik ve düşmanlık duygularıyla asil kahramanlar gibi yücelterek yaptığım bu işi artık zahmetli ve aptalca görmeye başladım. Tüm bunların üstüne o kadar uykulu ve yorgundum ki mutfağın orta yerinde hareketsiz öylece kalakaldım. Ancak bu hareketsiz halimle dört bir yandan beni gözleyen düşmanı tespit etsem bile, muhatap olamayacağım kadar önemsiz varlıklar oldukları için pek bir şey yapabileceklerini sanmıyorum. Düşman diye muhatap olduğum yaratıkların, hiç beklenmedik şekilde, önemsiz varlıklar olduğu ortaya çıktığında, savaşın onur veren duyguları silindi, geriyeyse nefret duygusundan gayri bir şey kalmadı. Bu buruk düşmanlık duygusu etrafı sardığında, kişi tüm moralini kaybeder, hatta kafasının içi bomboş kalır. Böyle olunca da ne yaparsa yapsın, önemli değil. Nasılsa aklıbaşında hareketler yapamam diyerek hiçbir şeye tenezzül etmez. Uykudan başka bir şey isteyemez olur. Tam olarak bu sebeplerden ötürü benim de iyice uykum geldi. Artık uyuyorum. Düşmanın ortasında bile olsam uykuya ve dinlenmeye ihtiyacım var.

Çatı saçağına bakan açık pencereden, öbek öbek kiraz çiçeği yaprağı, esen rüzgârla birlikte içeri giriyordu. Sert rüzgârlar tüm bedenimi sarmıştı. Tam o sırada dolaptan mermi gibi bir şey fırladı. Esen rüzgâra binmiş gibi, kaşla göz arasında gelip sol kulağımı ısırıverdi. Peşinden gelen ikinci bir gölge de, gelir mi demeye kalmadan kuyruğumu ısırdı. Her şey bir anda oluverdi. Net bir hedefim olmadan, tamamen refleks ile sağa sola pençe savurdum. Bedenimdeki tüm gücümü toplayıp bu pis yaratıkları üzerimden silkelemeye çalıştım. Kulağımı ısıran, bilincini kaybetmiş gibi suratımın önünde sallanıyordu. Adeta lastik gibi duran yumuşak kuyruğu, farkında olmadan ağzıma girdi. Pençelerimle sıkıca tuttuğum bu yaratığın kuyruğu hâlâ ağzımdayken kafamı şiddetle iki yana salladım. Bunun üzerine kuyruğu ön dişlerimde kalan farenin kendisi, eski gazetelerle kaplanmış duvara fırlayıp döşemeye sekti. Kendine gelmesine fırsat vermeden üstüne atıldığımda, zıplayan top gibi burnumun ucundan aniden kayboluverdi. Sonra, duvardaki yüksek raflardan birine atladığını fark ettim. Rafın üstünden suratıma bakıyor. Ben de döşemenin üstünde yukarı bakıyorum. Aramızda bir buçuk metre var. Aramızdaki ay ışığı, havada asılı duran geniş kimono kemerine

benziyor. Kuvvetimi ön ayaklarıma toplayıp zıplamaya hazırlandım. Ön ayaklarımı rafa güzelce yerleştirmiş olsam da arka ayaklarım boşlukta sallanıyordu. Kuyruğumdaki o siyah varlık ise, ölsem bırakmam dercesine ısırmaya devam ediyordu. An itibariyle canım tehlikedeydi. Ön ayaklarımı toparlamaya çalışıyorum. Ancak ben uğraştıkça kuyruğumun ağırlığıyla kollarım zayıflıyor. Birkaç santim daha kaysam kesin düşeceğim. Hakikaten başım fena halde dertte. Rafa sürten tırnak seslerim kulak tırmalıyor. Son bir çabayla sol ön patimi ileriye atayım derken tırnağım ahşap rafa yeterince iyi batmadığı için sadece sağ patimle asılı kalakaldım. Kuyruğuma asılı duran şey ile kendi ağırlığım birleşince zar zor durabiliyorum. Bu ana kadar rafın üstünde kılını bile kıpırdatmadan beni izleyen o yaratık, taş atıyormuş gibi kendi bedenini alnıma fırlattı. Pençemdeki son umut da kayboldu.

Ay ışığını dikey bölen bu üç canlı, tek bir beden halinde birlikte düşüyordu. Alt raflardan birinde duran toprak çömlek ve içindeki ufak kovayla birlikte boş reçel kavanozu da aynı şekilde tek bir beden olmuştu. Bunlar, aşağıdaki kömür söndürücüye düşüp yarısı sürahinin içinde kaldı, diğer yarısı da döşemenin üstüne devrilip sağa sola dağıldı. Gecenin bir yarısı, ölüm sessizliğini bozan bu patırtı beni bile ürpertti.

"Hırsız!" diye efendim, kart sesiyle haykırarak yatak odasından fırladı. Bir elinde lamba diğer elinde sopayla gelen efendimin uykulu gözlerinden çıkan ışık tam da kendinden beklenecek şekildeydi. Yemek kasemin yanında sakin sakin kıvrılmış oturuyorum. Biraz önceki o iki yaratık ise dolaba saklanmıştı. Kendini boşlukta bulan efendim, "Ne oldu, kimdi o patırtıyı çıkaran?" diye öfkeyle etrafına bağırdıysa da karşısında hiç kimse yoktu. Gökteki ay giderek doğuya yaklaşıyor, kimono kemerine benzeyen bembeyaz ay ışığı da giderek inceliyordu.

VI. BÖLÜM

BU SICAK HAVALAR, biz kediler için katlanılacak gibi değil. *O kadar sıcak ki cildimi soyup etlerimi sökerek sadece kemiklerimle oturmak istiyorum* demiş, Sidney Smith adlı bir İngiliz eskiden. Bana gelince, sadece iskeletimle kalmasam da olur ama ne iyi olurdu en azından şu açık gri renkli, alacalı tüylerimi keşke arada bir yıkamaya verebilseydim. Veyahut, geçici süreliğine... İnsanların gözünden bakınca biz kediler, tüm yıl aynı surat ifadesini takınıyor gibi görünüyoruz. Mevsim ne olursa olsun, bakışlarımız her zaman aynı. Üstelik fazlasıyla basit ve sade hayatlar sürdüğümüz bile düşünülüyor olabilir. Her ne kadar kedi de olsak, sıcağı da soğuğu da pekala hissediyoruz. Arada kendimi banyoya atmamak için zor tutuyor olsam da sonrasında, bu tüylerin kurumasını beklemenin yıllar süreceğini düşünerek vazgeçiyorum. Bu yüzden de kendi ter kokuma bunca yıldır katlandım. Bir kez olsun banyoya adımımı atmadım. Yine bazen, sıcaklar yüzünden yelpaze kullanmayı bile düşündüm. Ancak, patilerimle yelpazeyi tutamayacağım için bu fikrimden de vazgeçtim. Bunları düşününce insanların zevk düşkünü varlıklar olduğunu fark ediyorum. Çiğ yenmesi gereken yemekleri; haşlamak, pişirmek, üstüne sirke dökmek, fermante edilmiş soya fasülyesiyle karıştırmak gibi bir sürü gereksiz şey yapmak suretiyle birbirlerini memnun etmeye çalışıyorlar. Kıyafetler de keza aynı şekilde. Kediler gibi tüm yıl aynı kıyafetle gezmek eksikli dünyaya gelmiş insan ırkı için azıcık imkansız olabilir. Ne öyle, karmakarışık şeyleri üstüne giyip etrafta gezinmeler falan. Koyunlara zahmet oluyor, ipek böceklerini uğraştırıyor, pamuk tarlalarında fazla mesai yapıyorlar. Zevk düşkünü olmalarının, yetersizliklerinden ötürü olduğunu söylesem, yanlış olmaz. Kıyafetler ve beslenme, şimdilik göz yumabileceğim

noktalar. Hayatta kalmalarına doğrudan doğruya etki etmeyen konularda bile bu sersemliği sürdürüyor olmalarına aklım ermiyor. Her şeyden öte, kafada uzayan kıllar falan doğal olarak geliştiği için bunları kendi haline bıraksalar hem çok rahatlayacaklar hem de kendi işlerine gelecek. Ancak gereksiz uğraşlarla saçlarını türlü türlü karmaşık şekillere sokmakta bu insan ırkının üstüne yok. Tüm rahiplerin kafası, yaz kış demeden yılın her vakti dımdızlak. Hava sıcaksa kafalarının üstüne şemsiye açar, soğuksa bere takarlar. Madem öyle neden kel kafayla dolaşırlar bir türlü anlayamıyorum. Şimdi aklıma geldi de testereye benzer, tarak dedikleri gereksiz birtakım araçlar kullanıp saçlarını sağa sola yatırmaktan hoşlanan insanlar da var. Hatta iki yana eşit ayırmak yerine yüzde yetmişini bir tarafa, kalan yüzde otuzunu diğer tarafa yatırıp kafataslarının üzerine suni ilaveler yerleştiriyorlar. Saçının arka tarafını yapay muz yaprağını andıran şekillere sokanlar da var. Kafasının tepesini dümdüz yapıp iki yanındaki saçları uzatanları bile var. Yuvarlak kafayı köşeli bir kalıba soktukları için, bahçıvan eli değmiş yapraklardan başka bir şeye benzetemiyorum. Saçlarının uzunluğunu, numaralarla standartlaştırmışlar. Beş numara, üç numara, bir numara dedikleri saç uzunlukları var. Bu gidişle kafatasını oyup eksi bir, eksi üç, eksi beş diye devam etmelerinden korkuyorum. Böyle saçma şeylerle neyin peşindeler, anlayamıyorum. Öncelikle, dört tane ayağı olmasına rağmen sadece iki tanesini kullanıyor olmaları ziyanın daniskası. Yürümek için dört ayaklarını birden kullansalar ne kadar da rahat ederlerdi. Bu şekilde sürekli iki ayak üzerinde durup öteki iki ayaklarını kurutulmuş morina balığı gibi iki yanda sallayarak yürümeleri ne kadar da aptalca. Bu açıdan bakınca, biz kedilerden çok daha boş vakti olan insanlar bu boş vakitlerini anlamsız şeyler düşünerek kullanıyor, bu şekilde eğleniyorlar. Ancak burada tuhaf olan nokta, bu boş insanların birbirlerine ne kadar yoğun ve meşgul olduklarını anlatıp duruyor olması. Ne kadar meşgul oldukları yüzlerinden de belli oluyor. Abartacak olursam, o kadar meşguller ki çalışmaktan can verecekler diye düşünmek üzereyim. Bu insanlar ara sıra bana bakıp keşke şu kedi gibi tasasız olabilsem diye iç geçiriyor. Tasasız olmak istiyorsanız olun. Kimse sizden böyle telaşlı ve evhamlı olmanızı istemedi. Kendi kendinize işler çıkarıp sonra yoğunluktan şikayet ediyorsunuz. Tıpkı kendi kendine ateş yakıp

sonra sıcaktan şikayet etmek gibi. Biz kediler de sizler gibi, tüylerimizin yirmi farklı kesim şeklini düşünüyor olsaydık, şimdi bu kadar rahat olamazdık. Kaygısız yaşamak istiyorsanız, benim gibi yaz kış bu yünlerle gezin bakalım... Böyle diyorum ama çok da sıcak yahu. Sanki ateşten gömlek.

Bu sıcakta, en değerli uğraşım olan öğle uykumu bile uyuyamıyorum. Bir şeyler yapamaz mıyım acaba? Uzun süredir insanları incelemeyi ihmal ettiğimden mütevellit, kendi tuhaf hallerine nasıl tasalandıklarını izlesem mi acaba diye düşündüm. Fakat ne yazık ki benim efendim, bu konuda kedilere fazlasıyla benzer karakter özellikleri sergiliyor. Öğle uykuları en az benimki kadar uzun. Üstelik bu yaz tatili başladığından beri, insana benzer tek bir iş bile görmedi. Bu yüzden ne kadar gözlemlersem gözlemleyeyim nafile. Böyle durumlarda Meitei falan gelirse, mide rahatsızlığından muzdarip efendim biraz olsun hareketlenir, kedileşmekten bir nebze olsun uzak kalabilir. Tam artık birisi gelsin diye beklerken, bilmediğim birinin banyoda duş alma sesini duydum. Duyduğum tek ses, akan suyun sesi değildi. Yer yer yüksek sesle birisi "Bu kadarı yeter," "Çok güzel," "Ah, kafi artık," gibi şeyler haykırıyordu. Bu haykırma sesleri evin içinde yankılandı. Efendimin evine girip böyle yüksek sesle küstah tavırlarla birini taklit eden kişi Meitei'den başkası olamaz. O olduğuna eminim.

Meitei içeri girerken, ben de "Nihayet geldi, günün geri kalanını bu şekilde geçirebilirim," diye düşünüyordum. Meitei, terlerini silerek her zamanki tavırlarıyla oturma odasına kuruldu. "Hanımefendi, Hapşuruk Efendi'ye ne oldu?" diye sordu. Bu esnada şapkasını yere gelişigüzel koymuştu. Efendimin karısı yan odada, dikiş kutusunun yanıbaşında yüzükoyun yatmış, güzel bir uyku çekmişti. Meitei'in az önceki çığlıklarıyla uykusundan uyanan kadıncağız, gözlerini açık tutmaya çalışıyordu. Meitei ise şık ve rahat kumaştan yapılmış kimonosunu giymiş, istediği yere kurulmuş, yelpazesiyle serinlemeye çalışıyordu.

"Hoşgeldiniz," dedi ama hâlâ durumun şaşkınlığını üzerinden atabilmiş değildi. "Burada olduğunuzdan hiç haberim yoktu." Burnunun ucunda biriken terlerle Meitei'e selam verdi.

"Zaten şimdi geldim. Az önce banyoda sizin Ossan bana su döküyordu da. Nihayet kendime gelebildim. Zira havalar çok sıcak bu sıralar."

"Şu son üç gündür, oturduğumuz yerde bile terliyoruz. İnanılmaz sıcak sahiden de. Ancak siz gayet zinde görünüyorsunuz." Efendimin karısı, burnunun ucunda biriken terleri hâlâ silmiyor.

"Teşekkür ederim. Sıcak havalar beni o kadar da etkilemez. Ancak bu sıralar havalar bir başka sıcak. Dayanılır gibi değil."

"Ben de normalde öğle uykusu uyumam ancak bu sıcakta mayışmışım da..."

"Öğle uykusu öyle mi? Ne kadar şahane. Öğlen de uyuyorsunuz geceleri de. Ne hoş bir şey." Meitei, yine aklına geleni söylüyordu. Ancak söylediği bir şeyden rahatsız olmuş gibi aniden, "Bana gelince, ben uyumak istemiyorum. Dolayısıyla, Hapşuruk Efendi gibi, buraya her gelişimde uyuyan birini görünce imrenmeden edemiyorum. Elbette böylesi sıcak havalar, mide rahatsızlığını etkiliyor olabilir. Sağlıklı kişiler bile bu sıcakta kafasını omuzlarının üstünde tutmakta zorlanıyor doğrusu. Ancak kafası, omzunun üstünde sabit durduğu için, zorla çekip çıkaracak değil elbette." Bunları söylerken Meitei, istemsizce boynunu hareket ettirdi. Kafasıyla ne yapacağını bilemiyormuş gibiydi.

"Siz hanımefendi. Kafanızın üstündeki onca saçla size oturmak bile zor geliyor olmalı. Kafanızdaki ağırlık yüzünden sürekli yatıp uzanmak istiyor olmalısınız." Bunları duyan kadın, dağınık saçlarından, uykudan yeni uyandığı belli oluyor düşüncesiyle, kafasını eliyle kurcalarken "Aaa, ne kadar kabasınız," dedi.

Bunu görmezden gelen Meitei,

"Hanımefendi, biliyor musunuz? Dün çatıdaki kiremitlerin üzerinde yumurta kızarttım." Yine tuhaf şeyler lakırdıyordu.

"Nasıl kızarttınız?"

"Çatıdaki kiremitler o kadar sıcaktı ki, bu sıcaklık ziyan olmasın diyerek tereyağıyla yumurtaları kaptığım gibi çatıya çıktım."

"Hayatımda böyle tuhaf şey işitmedim doğrusu!"

"Ancak güneş beni yüzüstü bıraktı. Yumurtalar tam pişmemişti. Ben de gazete okumaya aşağı indim. O sırada eve misafir geldi. Sohbet muhabbet derken yumurtayı unutmuşum. Ertesi sabah

aniden aklıma gelince hemen yukarı fırladım. Artık iyice pişmiştir herhalde diye düşünüyordum."

"Nasıl olmuş peki?"

"Çiğ kalan kısımları çatıdan akıp gitmiş."

"Aman Allah'ım." Her hücresiyle şaşkınlığını ifade etmeye çalışıyordu.

"Yaz ortasında havanın serin olup, bu sıralar bu kadar sıcak olması sahiden de akıl alır gibi değil."

"Kesinlikle. Daha geçen güne kadar ince kıyafetlerimizde soğuktan titriyorduk, ancak iki üç gün önce aniden sıcak havalar bastırdı."

"Yengeçler yan yan yürür. Bu seneki havalarsa tersine yürüyor. Eski Çin atasözü gibi. *Ara sıra aklın aksine gitmek gerekir* mi demek istiyor acaba?"

"O da ne demek?"

"Önemli bir şey değil. Havaların böyle tersine gidiyor olması sanki Herkül'ün Girit Boğası olayına benziyor." Formunu hiç kaybetmeyen Meitei yine aklına geleni söylüyordu. Tahmin edilebileceği gibi, efendimin karısı hiçbir şey anlamıyordu. Ancak biraz önceki sorusuna cevap alamadığından ağzı yanmış olmalı ki bu sefer sütü üfleyerek içecekti. O yüzden basit bir tepkiyle bu cümleyi karşılık vermeden geçiştirdi. Söylediği sözlere karşılık gelmedi diye, zahmet edip ortaya attığı konuyu öyle kolayca kapatacak biri değildi Meitei.

"Hanımefendi. Herkül'ün Boğası'nı biliyor musunuz?"

"Ben boğa falan bilmiyorum."

"Bilmiyorsunuz demek. Kısaca anlatayım ister misiniz?" Kadın, ona çenesini kapatmasını söyleyemediğinden evet demek zorunda kaldı.

"Eskiden Herkül, boğanın birini sürükleyerek getirmiş."

"Bu Herkül denilen kişi, çoban falan mıymış?"

"Çoban falan değil. Ayrıca kasap da değil. Zaten o dönemde Yunanistan'da bir tane bile kasap yokmuş."

"Yaa, Yunanistan hakkında mıydı? Madem öyle daha fazla anlatsanız ya lütfen." Efendimin karısı, Yunanistan diye bir ülkenin varlığından ismen de olsa haberdardı.

"Tabiî ki. Ne de olsa Herkül hakkında"

"Herkül de Yunanistan mı demek?"

"Herkül, Yunanistan kahramanıdır."

"Adını duymamış olmamda şaşılacak bir şey yok. Peki ne olmuş o adama?"

"O adama, hanımefendi, tıpkı sizin gibi uyku bastırmış. Çok geçmeden de derin bir uykuya dalmış."

"Aman Allah'ım."

"O uyurken Vulcanus'un oğlu gelmiş."

"Vulcanus da kim?"

"Vulcanus demircidir. Bu Vulcanus'un oğlu, Herkül'ün boğasını çalmış. Ancak öyle sıradan bir boğa hırsızı değilmiş bu çocuk. Boğayı kuyruğundan tutup sürükleyerek götürmüş. Herkül de uyandığında yana yakıla etrafta boğasını aramış ama bulamamış. Zira ayak izleri de boğanın nereye gittiğini değil nereden geldiğini gösteriyormuş. Demircinin oğluna göre bayağı zekice bir hareket, değil mi?" Meitei, sıcak havalar hakkında konuştuğunu çoktan unutmuşa benziyordu.

"Bu arada Hapşuruk Efendi'ye ne oldu? Her zamanki öğle uykusunda mı yoksa? Öğle uykusu, Çinli şairlerin elinde fevkalade zarif bir kavram olabiliyor, ancak kocanızın yaptığı gibi gece gündüz suistimal edildiğinde anlamını kaybediyor. Hayatını her gün azar azar ölüme teslim ediyor resmen. Size zahmet olacak ama rica etsem gidip uyandırır mısınız onu?" Meitei böyle ısrar edince kadın, aynı fikirdeymiş gibi, yavaşça ayağa kalkarak "Evet, sahiden de haklısınız. Sağlığı daha da kötüye gidecek. Üstelik yemeğini yer yemez yattı," dedi. O sırada Meitei, araya girip "Yemek dediniz de aklıma geldi. Ben hâlâ hiçbir şey yemedim." Meitei ifadesiz bir suratla bunu söylediğinde ne soru sormuştu ne de bir karşılık bekliyordu.

"Afedersiniz, aklımdan çıkmış, öğle yemeği vakti. Atıştırmalık bir şeyler ister misiniz çayın yanında?"

"Hayır, lüzumu yok."

"O zaman. Zaten ağzınıza layık bir şey olmadığı için..." Efendimin karısının iğneli konuşmasını fark eden Meitei, "Atıştırmalık bir şeyler de sıcak su da istemem. Buraya gelirken bir şeyler sipariş vermiştim. Siparişim gelsin onları yerim." Sıradan insanların yapamayacağı şeyleri normal bir şeymiş gibi söylüyordu. Efendimin karısı "Aaa!" demekle yetindi, ancak bu ifadede hem şaşkınlık hem rahatsızlık hem de zahmetten kurtulmanın verdiği rahatlama ifadeleri birlikte mevcuttu.

O sırada efendim, gürültüden rahatsız olmuş olacak ki uyukladığı çalışma odasından gözlerini ovuşturarak çıktı. Hâlâ kendine gelmemiş gibiydi.

Esneyerek somurtan efendim "Yine yaygaracılığın üstünde. Ne güzel uyumaya çalışıyordum," dedi.

"Sonunda uyandın demek. Güzelim uykundan uyandırdığım için özür dilerim. Ancak arada bir uyanmak iyidir. Neyse otur bakalım." Meitei bunu söylediğinde hangisi misafir hangisi ev sahibi, anlamak bir an için çok zor geldi. Efendim hiçbir şey söylemeden oturunca sigara kutusundan sigarasını alıp tüttürmeye koyuldu. O esnada karşıda, yerde yatan şapkayı görünce Meitei'e dönüp "Şapka almışsın," dedi. Meitei de hiç bekletmeden, ikisine birden dönüp "Nasıl, yakışıyor mu?" diye gururla sordu. Efendimin karısı neredeyse kıskançlıkla karışık bir ifadeyle "Ne kadar da güzel. Çok sıkı örülmüş ve yumuşacık," dedi.

"Hanımefendi, bu son derece sadık bir şapkadır, inanır mısınız? Sözümden hiç çıkmaz," dedi Meitei. Yumruk yaptığı elini bu değerli hazinesine sertçe soktu. Bunu yapınca doğal olarak, şapkasında yumruk şeklinde bir delik açıldı. Efendimin karısı daha şaşkınlığını üzerinden atamamıştı ki Meitei bu sefer yumruğunu arka taraftan soktu. Böylece şapkanın tepesi sivrildi. Ardından şapkanın iki ucunu rulo yaparak birleştirdi. Rulo haline gelen şapka spagetti gibi görünüyordu. Adeta iki yanını hasır yüzeyde sarmalamış gibiydi.

Şapkasını cebine sokuşturup "Nasıl böyle?" diye sordu.

Efendimin karısı, hokkabaz Kitensai Souichi'nin numaralarını izliyormuş gibi "Sahiden de inanılmaz," dedi hayranlıkla. Meitei de kendini hokkabaz havasına kaptırmış, sağ eliyle cebine soktuğu şapkasını, bilerek sol kolundan çıkardı.

"Tek bir hasar bile yok," dedi Meitei. Şapkayı eski haline getirip işaret parmağını şapkanın içine sokmak suretiyle bu parmağının etrafında şapkayı çevirmeye başladı. Tam da gösterisi bitti derken bu sefer de şapkayı aniden geriye fırlatıp ani bir hareketle şapkanın üstüne oturdu.

"Aklın başında mı senin?" Bu soruyu soran, efendimin ta kendisiydi. Endişeli bir surat ifadesi takınmıştı. Elbette karısı da endişe içinde "Ne güzel şapkanız var. Yazık lütfen yapmayın artık," dedi. Meitei ise hâlâ devam ediyordu.

"Hiçbir şey olmaz buna. Şapkayı özel yapan da bu işte." İyice şekli bozulan şapkayı kıçının altından çekip alan Meitei hiç istifini bozmadan doğruca kafasına geçirdi. Tuhaf olan ise, kafasına geçirir geçirmez şapkanın eski şekline geri dönmüş olmasıydı.

Efendimin artık hayranlığını gizleyemeyen karısı "Ne kadar da dayanıklı bir şapka bu böyle. İnanamıyorum," dedi. Bunun üzerine Meitei, hâlâ kafasında duran şapka ile "O kadar da sıra dışı değil aslında. Şapka ilk aldığımdan beri böyleydi zaten," diyerek karşılık verdi.

Kısa bir sessizlikten sonra "Sen de keşke böyle bir şapka alsan," diye karısı bu sefer efendime yüklendi.

"Ama Hapşuruk Efendi'nin zaten buğday samanından yapılma bir şapkası vardı."

"Var ama çocuklar onu geçen gün ayaklarının altına alıp paramparça ettiler."

"Aman yarabbi. Çok yazık olmuş."

"İşte o yüzden bu sefer sizinki gibi sağlam ve şık bir şapka alsa ne kadar da güzel olur diye düşündüm de." Efendimin karısı bunları söylüyordu söylemesine ama şapkanın pahası hakkında azıcık bile fikri yoktu. O yüzden kocasına rahat rahat ısrar edebiliyordu. "Yaa. Sen de bundan al, ne olur!"

Meitei, ceketinin sağ kolundan bu sefer, kutusuyla birlikte kırmızı bir makas çıkarıp yine efendimin karısına gösterdi.

"Hanımefendi. Şapkayı şimdilik bir kenara koyalım da dikkatimizi bu makasa verelim. Bu da aynı şekilde fevkalade sadık ve kullanışlıdır, zira bunu on dört farklı şekilde kullanmak mümkün." Bu makas çıkmasaydı efendim, karısının ısrarına dayanamayıp Meitei'inki gibi bir şapka alacaktı. Ancak karısının, tüm kadınlarda bulunan merak duygusuna yenik düşüp dikkatini makasa kaptırmış olması efendim için şanslı sayılabilecek bir andı. Bu durumu Meitei'in zekasına bağlamak yerine talihin cilvesi olarak görmek bence daha doğru olacaktır.

"Makası on dört farklı şekilde kullanmak nasıl mümkün olabilir ki?" Karısı bunu sorar sormaz Meitei, muzaffer bir edayla "Şimdi teker teker hepsini açıklayacağım. Dikkatle dinleyin lütfen. Şuradaki hilal şeklinde deliği görüyorsunuz değil mi? Puroyu bunun içine geçirip makası kapatınca, puronun ağzı açılmış oluyor.

Şuradaki küçük alet ile kabloları rahatlıkla kesebilirsiniz. Makası, kağıdın üstüne düz şekilde koyduğunuzda ise, alın size cetvel. Ayrıca makasın bıçak kısmının arkasında ölçek de var. Böylece bu makası bir şeyler ölçmek için de kullanabilirsiniz. Hemen buradaki küçük bıçakla da tırnaklarınızı kesebilirsiniz. Şu taraftaki şeyi çekip döndürürseniz tornavida olarak da kullanmak mümkün olur. Hem çekiç olarak da kullanılabilir. Şu tarafını açarsanız en sıkı çakılmış çivileri bile sökebilen bir alete dönüşüverir. Böylece neredeyse tüm kutuların kapağını rahatça açabilirsiniz. Dahası da var. Bu taraftaki bıçağın ucu koni şeklinde. Yanlış yazdığınız yazıları silmek için bu koni biçimli ucu kullanabilirsiniz. Parçalarına ayıracak olursanız da size son derece kullanışlı bir bıçak haline gelir. En sonunda... Hanımefendi, en son özellik gerçek anlamda şahane bir şey. Hemen şurada sivrisineğin gözbebeği kadar küçük bir bilye var, şurada. Dikkatli bakın lütfen."

"Hayır, olmaz. Kesin yine beni alaya alacaksınız."

"Bana inanmıyor olmanız kalbimi kırıyor. Bir kez olsun sözüme inanıp biraz dikkatlice şuraya baksanız ya, ne olur! Olmaz mı? Sadece birazcık." Böylece makası efendimin karısına uzattı. Şüpheli tavırlarla makası alan kadın, sivrisinek gözbebeği büyüklüğünde olan o yere kendi gözbebeğini yaklaştırdı.

"Nasıl?" diye sordu Meitei.

"Kapkaranlık. Hiçbir şey göremiyorum."

"Kapkaranlık ise olmaz. Biraz şu sürgülü kapıların olduğu tarafa bakın lütfen. Işığı arkanıza alın. Evet evet. Şimdi görebiliyor olmalısınız."

"İnanmıyorum. Fotoğraf değil mi bu?! Bu kadar küçük bir fotoğrafı buraya nasıl yapıştırabildiniz?"

"Şahane olan kısmı da tam olarak orası." Efendimin karısıyla Meitei arasındaki bu sohbet bir anda canlanıverdi. En başından beri sessizce oturan efendim, aniden fotoğrafa bakmak için can atıyormuş gibi bir hal aldı.

"Hey! Bana da gösterin," dedi. Ancak karısı, suratına dayalı duran makasa bakarak "Sahiden de fevkalade bir şey bu. Ne kadar da güzel böyle. Buradaki çıplak kadının vücudu gerçekten de harika," diye karşılık verdi. Yüzünü bir an olsun makastan ayırmıyordu.

"Ya bana da gösterin."

"Bekler misin lütfen. Saçları da harika doğrusu. Beline kadar uzanıyor. Boyu ürkütücü derecede uzun bu kadının. Ancak bir içim su."

"Ben de bakmak istiyorum dedim." Efendim iyice küplere binmişti.

"Ne sabırsız adamsın böyle. Al bak doya doya." Böylece karısı, makası efendime verdi. O esnada mutfaktan gelen Ossan, Meitei'in yemeğini getirdi. İki tas karabuğday eriştesi çorbasını dikkatle taşıyordu.

"İşte sipariş ettiğim yemekler de geldi. Şimdi izninizle bunları afiyetle mideye indireceğim." Meitei kibarca bunları söyledikten sonra yemeye koyuldu. Meitei'in tavrı biraz ciddi biraz da alaylıydı. Efendimin karısı buna karşılık olarak ne yapacağını bilemez bir tavırla hafifçe "O zaman afiyet olsun," dedi. Gözlerini nihayet fotoğraftan ayırabilen efendim, Meitei'e dönerek,

"Bu sıcaklarda o karabuğday eriştesi sağlığına zararlıdır," dedi.

Kasenin kapağını açarken Meitei "Bir şey olmaz. Kişinin sevdiği şey, ona çok nadir zarar verir. Sevdiği şeyin azıysa faydalıdır. Uzayan erişte ile insanları birbirinden ayıran şey eriştenin yağıdır." Meitei, acı sos ve baharatları çorbasının içine bol keseden döküp çorbasını hışımla karıştırmaya başladı.

"O kadar vasabi dökersen yanarsın," diyen efendim, Meitei için endişeli görünüyordu.

"Erişte çorbası dediğin vasabili ve soslu yenir. Sen zaten erişte sevmiyorsun herhalde."

"Ben karabuğdayı sevmiyorum. Daha çok udon severim."

"Udonu at hırsızları* yer. Karabuğday eriştesinin tadından anlamayan insanlara acıyorum." Bunu söyledikten sonra yemek çubuklarını erişte çorbasına daldırıp alabildiğince fazla eriştey tek seferde on santim falan kaldırdı.

"Hanımefendi. Her yiğidin kendi karabuğday eriştesi çorbası yiyişi vardır. Amatör kişiler çorbasına bol miktarda sos döker ve eriştey ağızlarında uzun uzun çiğnerler. Fakat eriştenin tadını alamazlar. Doğru yöntem böyle çekmek suretiyle yapılır." Çubuğunu yavaşça havaya kaldırdığında spagetti gibi uzun eriştey, öbek halinde otuz santim havada asılı duruyordu. Meitei de daha fazla

* Burada geçen 馬子 kelimesi İngilizcede *packhorse driver* olarak karşılanmış. Dalga geçme amaçlı olduğu için bunu tercih ettim. -çn.

kaldırsam mı acaba diye düşünerek şöyle bir kasesine baktığında tuttuğu eriştelerin hâlâ on üç-on dört tanesinin geride olduğunu gördü. Bu kalan eriştelerin uçları kasenin dibinde yatıyordu.

"Amma da uzun erişteymiş bunlar. Ne diyorsunuz bu duruma hanımefendi?" Yine efendimin karısından karşılık bekliyordu.

Efendimin karısı "Evet, gerçekten uzunlarmış," dedi. Verdiği yanıtta hâlâ müthiş etkilenmiş görünüyordu.

"Şimdi bu eriştelerin üçte birini sosa bandırıp tek seferde yutmam gerek. Isırmak yok. Isırınca karabuğday eriştesinin leziz tadı kayboluyor. Boğazdan aşağı kayarak inmesi, lezzetindeki asıl püf noktasıdır." Binbir gayretle çubuklarını havaya kaldırınca nihayet eriştenin uçları da tastan ayrıldı. Sol elinde tuttuğu kasenin içine çubuklarını azar azar bandırdı. Arşimet prensiplerine göre sosun yüksekliği sadece eriştelerin suya batan kısmı nispetinde artar. Fakat en başından beri kasede bulunan sosun miktarı kasenin yüzde sekseni kadar olduğundan Meitei, çubuklarındaki eriştenin dörtte birini bile bandırmamıştı ki kasedeki sos dolup taşıverdi. Meitei'in elindeki çubuklar kaseden yaklaşık on santim yüksekte havada asılı duruyordu. Meitei ise o esnada ne yapacağını düşünmekle meşguldü. Hareket edemiyor olmasına diyecek bir şey yok. Kolunu biraz bile indirse tüm sosu yere dökecek. İşler bu raddeye gelince Meitei bile tereddüt içinde kaldı ama çok geçmeden kafasını, saldıran bir yılan gibi hareket ettirerek ağzını çubuklara dayadı. Ne oluyor demeye kalmadan şapırtı sesiyle birlikte Meitei'in boğazı iki üç kez aşağı yukarı hareket etti. Çubuklarındaki eriştenin yerinde ise yeller esiyordu. Meitei'in yüzüne baktığımda gözlerinden yaşlar süzülüyordu. İki üç damla gözyaşı yanaklarının üzerine düştü. Vasabi mi yaktı yoksa yutkunurken bir yerlerinde kemiği falan mı kırıldı bilemiyorum.

"Bravo doğrusu. O kadar erişteyi tek lokmada yutabildin. Efendim, saygı sözleri sarf ederken karısı da hayranlıkla karışık saygı dolu sözler etmek için Meitei'e dönüp "Tebrik ederim," dedi. Meitei hiçbir şey söylemeksizin çubuklarını bırakıp iki üç kez göğsüne vurdu.

"Hanımefendi, erişte bu şekilde üç veya dört lokmada yenmelidir. Daha fazla lokmada yenilirse düzgün yenilmemiş demektir." Mendil ile ağzını sildikten sonra derin bir nefes aldı.

O esnada Donay Efendi içeri girdi. Bu kavurucu sıcak günde, nedendir bilinmez, kafasına kışlık şapka takmıştı fakat ayaklarında yaz ayının tozu birikmişti.

"İşte yere bakan yürek yakan yakışıklı dostumuz da teşrif etti. Ancak şu anda yemek yediğim için bir süre müsaadeni isteyeceğim." Meitei, hiç çekinmeden yarım kalan yemeğine gömüldü. Biraz önceki o gösterişli yeme şekli gitmiş, yerine arada nefes alabileceği, mendil falan kullanabildiği ağır ama oturaklı bir yemek yeme şekli gelmişti.

"Donay Efendi, doktora tezin ne durumda? Tamamlayabilecek misin?" Efendim bu soruyu sorunca Meitei hemen atıldı. "Kaneda'ların kızı sabırsızlanıyormuş. Acele etsen iyi olacak." Donay Efendi'nin her zamanki sükunetine fena bir gülümseme eklenmişti. "Bekletmek nazik bir davranış olmaz. Bir an önce bitirip herkesi rahata erdirmek istiyorum. Ancak işin zor yanı, çok fazla araştırma gerektiriyor olması." Sözlerinde, gerçekten inanmadığı şeylere gerçekten inanıyormuş gibi bir hava vardı.

Meitei burada Donay Efendi'ye katılıyormuş gibi araya girerek "Bittabiî. İşin zor yanı odur elbette. Burunlu kadının söylediği gibi olmuyor öyle. Öyle bir burnu varken istediği kadar burnundan solusun," dedi.

"Tezini ne üzerine yazıyorum demiştin?"

"Kurbağa göz yuvarlağındaki galvanik elektrik akımına ultraviyole ışınların etkisi."

"Şahane. Tam da Donay Efendi'den beklenilecek bir konu. Kurbağaların göz yuvarlarını ele alıyorsun, öyle mi? Ne diyorsun Hapşuruk Efendi bu duruma? Doktora tezini teslim etmeden önce bunu derhal gidip Kaneda'ların kulağına uçurman gerek." Efendim, Meitei'in söylediklerini ciddiye almadan,

"Bu konu, başını bir hayli ağrıtıyor olmalı," diye sordu Donay Efendi'ye.

"Evet. İnanılmaz derecede karmaşık bir konu. Öncelikle kurbağaların göz yuvarlağındaki kornealarının yapısı öyle sanıldığı kadar basit değil. Üstelik sayısız kez deney yapmak zorundayım. İlk olarak yuvarlak bir cam küre elde etmek istiyorum."

"Cam küre istiyorsan camcıya gidip sor bence."

"Öyle olmaz." Bu esnada Donay Efendi'nin göğsü ileri geri hareket etmeye başladı. "Zaten daire ve çizgi gibi şekiller geometrik

kavramlardır. Daire tanımına veya doğru tanımına uyan soyut birer daire ve doğru bulmak yaşadığımız dünyada mümkün değildir."

"Mümkün değilse, boşver o zaman," dedi Meitei.

"En azından deneylerimde işimi görecek bir küre kullanayım dedim. Hatta daha geçen gün ilk kez kullandım."

Sanki basit bir meseleymiş gibi "Kullanabildin mi?" diye sordu efendim.

"Kullanabilmek ne mümkün," dedi Donay Efendi ama kendi kendisiyle çeliştiğini fark ederek hemen "Pek zordu. Kürenin bir tarafı fazla uzun deyip orasını biraz törpülüyorum. Bu sefer diğer tarafı düzgün olmuyor. Yamuk taraflarını törpüleyerek düzeltip, olabildiğince mükemmel bir küre elde etmeye çalışıyorum. Binbir emek sarf edip tam da nihayet tamamladım demiştim ki kürenin tüm şekli küreden çok elips oluverdi. Nihayet kürenin bu elips şeklini bir şekilde düzeltmeyi başardığımdaysa çapının düzgün olmadığını fark ettim. Başta elma büyüklüğündeydi. Sonra giderek çilek kadar ufacık kaldı. Bu şekilde sabırla gayret edip törpülemeye devam edersem fasülye tanesi kadar kalacak. Fasülye tanesi kadar kalsa bile mükemmel bir küre şekline gelmeyecek. Uzun süredir emek verip törpülüyordum halbuki... Bu yılbaşından beri aşağı yukarı altı tane küre bitirdim törpüleyerek." Son söylediği cümle gerçek miydi yalan mıydı anlamak imkansızdı.

"Nerede törpülüyorsun bu kadar?"

"Üniversitenin deney laboratuvarında. Sabah törpülemeye başlıyor, öğle yemeğinde biraz mola veriyorum. Sonra da uykum gelene kadar törpülemeye devam ediyorum. Hiç de eğlenceli bir şey değil doğrusu."

"Yani bu yüzden mi bu sıralar çok yoğun olduğunu söylüyordun? Pazar günleri bile okula gidip akşama kadar küre törpülediğin için mi?"

"Gösterdiğim azme bakılacak olursa küre törpüleme doktoru olarak başvuru yapsam yerinde olur. O kadar törpülüyorum ki. Burun kadın bile saygı duyardı görse. Aslında geçenlerde kütüphaneye yolum düştü de çıkarken kapıda tesadüfen bizim Robai* Efendi ile karşılaştım. Mezun olmasına rağmen hâlâ kütüphaneye

* 老梅君: Yaşlı Erik Ağacı anlamına geliyor. -çn.

geliyor olmasına şaşırdım. Demek hâlâ azimle ders çalışıyorsun diye sorduğumda Robai Efendi'nin yüzünde anlaşılmaz bir ifade belirdi. Ben buraya kitap okumaya falan gelmedim. Buradan geçiyordum da tuvaletim geldi. Şöyle hemen ayaküstü işimi görüp çıkayım dedim, dedi. Bunun üzerine kahkahayı patlattım. Üniversitenin yanlış kullanımı konusunda Robai Efendi ile seni aynı kefeye koyabilirim." Donay Efendi, tıpkı Meitei gibi uzun uzun anlatır oldu bugün. Efendim biraz ciddileşerek,

"Sen de öyle her gün küre törpülüyorsun tamam eyvallah ama ne zaman bitireceksin tezini?" diye sordu.

Donay Efendi, doktora tezi hakkında efendimden çok daha az ilgili görünerek "Bu hızla giderse bir on yılı var," diye karşılık verdi.

"On yıl mı? Biraz daha hızlı törpülesen ya keşke."

"Hızlı törpülersem on yılda biter. Hatta belki yirmi yılı bile bulabilir."

"Bak işte bu fena oldu. Demek ki öyle kolay kolay doktor olunmuyormuş."

"Evet. Planımdan bir gün bile erken bitirebilirsem bazı kişileri sevindirmiş olurum sanıyorum. Şimdilik en azından şu törpüleme işine kendimi vermem gerek. Yoksa en temel deneyimi hayata geçiremem."

Kısa bir sessizlikten sonra Donay Efendi tekrar söz açtı.

"O kadar endişe etmenize gerek yok. Kaneda ailesi de zaten benim sürekli küre törpülediğimi gayet tabii biliyor. Aslında iki üç gün önce onlara uğradığımda meseleyi uzun uzun anlattım bile." Halinden memnun bir ifade vardı yüzünde. O sırada efendim, bu üçlünün sohbetinden tek bir kelime anlamadığı halde konuşmaları dikkatlice dinleyen karısı şaşkın bir ifadeyle araya girdi.

"Ama Kaneda ailesi hep beraber geçen ay Oiso'ya seyahate gitti." Hiçbir şeyde istifini bozmayan Donay Efendi bile bunu duyunca hafiften afalladı ama hemen sonra "Çok tuhaf. Ne oldu acaba?" diye kendi kendine sordu. Böyle durumlarda en ihtiyaç duyulan kişi Meitei olur. Muhabbetin kesildiği anlarda, utanç verici anlarda, birisinin uykusu geldiğinde, zorda kaldığı durumda yani her durumda Meitei mutlaka lafa girer.

"Geçen hafta Oiso'ya gitmiş birini birkaç gün önce Tokyo'da görmek sahiden gizemli bir durum. Ruhlarını başkasıyla takas etmiş

olabilir. Çok sevilen kişiler arasında sıkça rastlanan bir durum olduğu söylenir. İlk bakışta kulağa rüya gibi geliyor ama bu durum, rüya bile olsa gerçeklikten daha gerçektir. Ne Hapşuruk Efendi'ye âşık ne de onun aşkına sahip olan siz hanımefendi aşkın gerçek anlamını ömür boyu anlamış değilsiniz. Bundan mütevellit, bunu tuhaf karşılamanız anlaşılabilir..."

"Bak sen. Neye dayanarak böyle konuşuyorsunuz? Ne kadar küçük düşürücü konuştuğunuzun farkında mısınız?" Efendimin karısı, aksi ve huysuz bir şekilde Meitei'e çıkıştı.

Efendim, derhal karısının yardımına yetişti, "Sen zaten hiç âşık olmamışsındır, nereden bileceksin böyle duyguları?"

"Benim sevda işlerimin tümünün üzerinden yetmiş beş günden fazla zaman geçtiği için, sizlerin hafızasında kaldığını sanmıyorum. Aslına bakarsanız, başıma gelen bir olaydan sonra aşka olan inancımı yitirdiğimden ötürü, bu yaşıma gelene kadar bekar yaşadım." Dinleyicilerine, sakin bir yüz ifadesiyle sırayla göz gezdirdi Meitei.

"Vay be. Desenize ilginç bir hikaye geliyor şimdi," dedi efendimin karısı. Efendim ise "Bizi alaya alıyor yine," diyerek bakışlarını verandaya çevirdi. "Lütfen başından geçenleri anlat ki bizler de ders çıkaralım," diyen tek kişi ise Donay Efendi idi. Yine her zaman olduğu gibi bıyık altından gülüyordu.

"Benim hikâyem de oldukça gizemli. Rahmetli Lafcadio Hearn Hoca, benim bu hikâyelerimi duysaydı eminim hayran olurdu, ama ne yazık ki kendisini sonsuz uykuya yolcu ettik. Doğruyu söylemek her ne kadar beni mutlu etmiyor olsa da sonuna kadar sessizce dinleyeceğinize söz verirseniz, anlatabilirim." Herkes söz verdiğinde, Meitei anlatmaya koyuldu:

"Eskiden, kaç yıl önceydi acaba, hatırlayamıyorum. Neyse, on beş, on altı yıl önce falandı sanıyorum."

"Dalga mı geçiyorsun?" dedi efendim. Öfkelendiğini belli etmek için hiddetle burnundan soluyordu.

"Hafızanız sahiden de pek zayıfmış," diye ekledi karısı. Sözünü tutup ağzını açmayan tek kişi Donay Efendi olmuştu. Bir an evvel devamını dinlemek için can atıyor gibi görünüyordu.

"Neyse, yıllar evvel, bir kış günüydü. Echigo bölgesinin Kanbaragori Bambu Vadisi'ni aşmıştım. Ahtapot Kavanozu Geçidi'ni geçip Aizu civarlarına ulaşmaya çalışıyordum."

"Yer isimleri de ne kadar tuhafmış," diye araya girdi efendim.

"Ses çıkarmadan dinleyin lütfen. Çok ilginç zira," dedi efendimin karısı.

"O esnada güneş batıyordu. Yolu bilmiyordum ve karnım acıkmıştı. Bu yüzden ben de geçidin orta yerinde gördüğüm hanın kapısını tıklattım. Başımdan geçenleri anlatıp kalacak yer var mı diye sorduğumda 'Merak etmeyin, içeri buyurun lütfen,' diyen genç hatunu gördüm. Mumu yüzüme doğru tutan bu hatunu ilk kez gördüğüm anda tüm vücudumun titrediğini hissettim. O andan itibaren aşk denilen gizemli şeyin mucizevi gücünü aklıma kazıdım."

"Hadi ya. Öyle dağ başında bir yerde, güzel kadın yaşadığı nerede görülmüş?"

"Hanımefendi, ister dağ olsun ister engin deryalar hiç fark etmez. O inci gözleri size bir kez olsun göstermek isterdim. Saçlarını Takaşimada usulü bağlamış, melek gibi görünüyordu."

Efendimin karısı yine kendini kolayca kaptırmışa benziyordu. Şaşkınlıktan ağzı yerlere düşecekti.

"İçeri girdiğim zaman, genişçe bir odanın orta yerinde kocaman bir ocak, gözüme çarptı. Ocağın etrafında, dedesi ve ninesiyle birlikte bu hatun ve ben dört kişi oturmuş duruyorduk. Karnımın aç olduğunu söyledim. Ne olduğu fark etmez, bir an evvel bir şeyler yemek istiyorum diye rica ettim. Bunun üzerine, kırk yılda bir gelen misafirlerine ikram olarak yaşlı adam, yılan pilavı hazırlayacağını söyledi. Burdan sonra yavaş yavaş nasıl aşka olan inancımı kaybettiğimi anlatacağım. O yüzden can kulağıyla beni dinleyin lütfen."

"Hocam, can kulağıyla dinliyoruz dinlemesine ama Echigo'da hem de kış ayında yılanların olduğuna inanmak pek kolay gelmiyor."

"Çok güzel bir noktaya parmak bastın. Ancak böylesine şiirsel anlatılan bir hikâyede ufak tefek mantık hatalarına takılmak doğru olmaz, değil mi? Kyoka'nın öykülerinde yengeçler, kardan çıkmıyor mu?" Bunun üzerine hiçbir şey söylemeyen Donay Efendi, anladım manasında başını sallayarak tekrar sessizce dinler pozisyona geçti.

"O sıralar, iğrenç yemekler yeme konusunda kimse elime su dökemezdi. Çekirge, salyangoz, kızıl kurbağa gibi pek çok iğrenç hayvanı afiyetle mideye indirmişliğim vardı. O kadar ki artık bıkma raddesine gelmiştim. Bu yüzden yılan pilavı gayet cazip gelmişti. Derhal afiyetle yemek istediğimi yaşlı adama söylediğimde, yaşlı

adam tencereyi şöminenin üzerine koyup içine pirinci yerleştirerek yavaşça haşlanmasını beklemeye koyuldu. Tencerenin kapağında nereden baksan on tane falan delik vardı. Ne tuhaf değil mi? Bu deliklerden buhar tütmeye başladı. Kullanışlı bir aletti bu doğrusu. Öyle dağlık, taşra bir yerde insanlar buna hayran olmuş olmalıydı. Yaşlı adam yavaşça kalkıp bir yere gitti. Kısa süre sonra kucağında kocaman bir sepetle geri döndü. Sepeti alelade bir tavırla şöminenin yanına yerleştirdi. Bu sepetin içine şöyle bir baktığımda ne göreyim. Yılanlar. Bu uzun yaratıklar, soğuktan olsa gerek birbirlerine sarmaş dolaş dolanmıştı."

"Şu konuyu kapatır mısınız artık, rica etsem." Efendimin karısı daha fazla dayanamadı.

"Kapatamam. Bunlar, aşka olan inancımı kaybetmemle doğrudan doğruya alakalı çünkü. Nihayet yaşlı adam, sol eliyle tencerenin kapağını kaldırdı. Diğer eliyle de biraz önceki uzun yaratıkları, gelişigüzel tutup tencerenin içine bıraktı. Hemen ardından da kapağı kapattı. Fakat, yılanlardan korkmuyor olsam da bu yaşlı adamın hareketleri yüzünden biraz ürperdiğimi itiraf etmem gerek."

"Yeter artık yalvarıyorum, kapatın şu konuyu. Midem bulanıyor." Efendimin karısı, iyiden iyiye korkmaya başladı.

"Aşka olan inancımı nasıl kaybettiğimi hemen şimdi anlatıyorum. Lütfen biraz daha bekleyin. Bundan sonra bir dakika bile geçmemişti ki kapaktaki deliklerin birinden yılanın biri boynunu uzattı. Aman allahım. Ne korkunç bir manzaraydı. Demek çıkmak istiyor diye düşünüyordum ki diğerleri de birer birer kafalarını deliklerden dışarı uzattı. En sonunda tencerenin dışı, tamamen yılan kafalarıyla kaplanmıştı."

"Neden kafalarını öyle dışarı çıkarıyorlar?"

"Çünkü tencerenin içi çok sıcak. Çektikleri acıdan kurtulmak için bir şekilde dışarı çıkmaya çalışıyorlar. Yaşlı amca, 'Artık olmuştur, alalım artık,' gibisinden tam anlamadığım bir şeyler söyleyince nine de evet diyerek karşılık verdi. Kızları da incecik bir hareketle söyleneni onayladıktan sonra her biri, birer yılanın başını, tereyağından kıl çeker gibi tencereden çekiverdi. Yılanı çektiklerinde eti tencerenin içinde kalmıştı. Sadece kemikleri tertemiz bir şekilde sıyrılıp ayıklanmış oluyordu böylece. Yılanın başını çekince, onunla birlikte tüm kemiği, tertemiz sıyrılıveriyordu."

Donay Efendi kahkalar atarak "Omurgalı yılanlarmış doğrusu," dedi.

"Aynen öyle. Yaptıkları şey sahiden akıllıcaydı. Sonra tencerenin kapağını kaldırıp bambudan yapılma kepçeyi kullanmak suretiyle pilavla yılan etini karıştırarak leziz tabağı önüme sundular."

"Yedin mi?" diye sordu efendim umarsızca. Karısıysa yüzünü ekşiterek yakınmaya başladı,

"Yeter artık, lütfen, yalvarıyorum. Midem o kadar bulanıyor ki bugün hiçbir şey yiyemem artık."

"Siz hanımefendi. Daha önce hiç yılan pilavı yemediğiniz için midenizin böyle bulanması çok normal. Ancak bir kez olsun tadına bakın lütfen. Ömür boyu damağınızdan gitmeyecek bir tadı var."

"Hayır, asla olmaz. Kim yer ki öyle şeyleri."

"Her neyse. Orada güzelce karnımı doyurdum. Soğuğu falan çoktan unutmuştum bile. Ayrıca, güzel dilberin yüzüne de artık hiç çekinmeden bakabiliyordum. Onu bu şekilde sonsuza kadar izleyebilirim diye aklımdan geçiriyordum ki artık yatma vakti olduğunu söylediler bana. Yol yorgunluğum da vardı zaten üzerimde. Verilen tavsiyeye uyarak çok geçmeden yatağa serildim. Gözlerimi kapatıp uykuya dalmam da hiç uzun sürmedi."

"Sonra ne oldu?" Bu sefer efendimin karısıydı merak eden.

"Sonra sabah gözlerimi açtığımda aşka olan inancımı kaybetmiştim."

"Size bir şey mi oldu?"

"Hayır, hiçbir şey olmadı. Sabah uyanıp sigaramı sarıyordum. Arka pencereden baktığımda, tertemiz yüzlü keltoşun birinin çeşmenin yanında yüzünü yıkadığını gördüm."

Efendim, "Dede miydi o yoksa nine mi?" diye sordu.

"Ayırt etmek benim için de çok zordu. O yüzden bir süre izledim. O keltoş çok geçmeden, bu yana döndüğünde ne kadar şaşırdığımı anlatamam. Önceki akşam âşık olduğum dilberin ta kendisiydi çünkü."

"Ama az önce saçlarını Takaşimada usulü bağladığını söylememiş miydiniz?"

"Evet. Önceki gece Takaşimada usulüydü. Hem de en göz alıcısından. Ancak sabah olunca çaydanlık gibi tertemizdi kafası."

Sıkıldığı her halinden belli olan efendim, bakışlarını tavana doğru çevirerek her zamanki tavrıyla "Ne diye dalga geçiyorsun zavallı kızcağızla," diye çıkıştı.

"Ben de duruma anlam veremeyip içten içe ürperdim. Ancak mesafemi koruyarak, dilberi gözlemlemeye koyuldum. Keltoş, nihayet yüzünü yıkama işini bitirmişti. Hemen yakınındaki taşın üzerinde duran peruğu, normal bir şeymiş gibi alıp kafasına yerleştirdikten sonra doğruca eve girdi. Demek öyle, diyordum kendi kendime. Fakat o andan sonra aşka dair olan tüm inancını yitirmiş, yüreği bomboş bir adam olup çıkmıştım."

"Çok kolay kaybetmişsin inancını. Aşka artık inanmıyor olsa bile ne kadar da mesut ve şen şakrak birisi bizim Meitei. Ne diyorsun bu duruma Donay Efendi?"

"Ancak o dilber kel olmasaydı ve Meitei, onu Tokyo'ya getirseydi belki daha da mutlu olabilirdi. Genç kızın kel olması, akılalmaz derecede üzücü bir durum. Üstelik, o kadar genç birisi nasıl olur da saçlarını kaybeder?"

"Ben de bu konu hakkında uzun uzun düşündüm. Yılan pilavını fazla yemekten dolayı olduğundan hiç şüphem yok. Yılan pilavı doğrudan kafaya etki eder çünkü."

"Ama sana hiçbir şey olmamış. Hâlâ sapasağlamsın."

"Doğru evet. Ben kel olmadım. Ama miyop oldum." Altın çerçeveli gözlüğünü mendille nazikçe silmeye başladı. Neden sonra, aniden aklına gelmiş gibi efendim,

"Bunun neresi gizemli allasen?" diye sordu.

"O peruğu nereden aldı, birisi mi verdi gibi soruların cevabını ne kadar düşünürsem düşüneyim bunlara hâlâ bir yanıt bulamıyorum. İşte burası gizemli." Meitei, gözlüklerini tekrar burnunun üzerine yerleştirdi.

"Sanki meddah müsameresi izliyor gibi hissediyorum." Efendimin karısı kendince bir yorum yaptı.

Meitei'in saçma hikâyesi çözümlendiğine göre artık susacak sanmıştım. Ancak ne mümkün. Yapısı gereği, çenesini kapatıp öylece sessizce oturabilen birisi değildi asla. Çok geçmeden yine başladı:

"Benim bu tecrübem acı bir tecrübeydi. Ancak, kelliğini bilmeden o dilberle evlenseydim, asıl o zaman kötü olacaktı. Ömür boyu, göze batan çirkin bir görüntü olarak karşımda duracaktı. Yeterince

düşünmezsen çok riskli işler bunlar. Evlilik falan. İnsanlar genelde beklenmedik kusurları, beklenmedik yerlerde son anda fark eder. Donay Efendi, birtakım arzularına ve isteklerine yenik düşmeden kendini küre törpülemeye adaman sana en naçiz tavsiyem olacaktır." Diğerlerinden apaçık ayrı düşen fikirlerini bu şekilde dile getirince, Donay Efendi bıkmış bir surat ifadesiyle, "Şu anda kendimi mümkün olduğunca küre törpüleme işine vermek istiyorum. Ancak Kaneda ailesi üstüme geldikçe moralim bozuluyor," dedi.

"Öyle. Başından beri bunu mesele yapıyorsun ama işin içinde komik noktalar da var. Mesela, tuvaletini yapmaya kütüphaneye gelen Robai Efendi örneği fevkalade gülünç."

Sohbete katılmaya çalışan efendim, "Ne yaptı?" diye sordu.

"Ne mi yaptı? Çok eskiden bu adam Şizuoka'daki otellerden birinde bir gece geçirmişti. Sadece tek bir gece. Ama o gece, otelde çalışan kadına evlenme teklif etti. Ben de bayağı umarsız biriyimdir ama daha o seviyeye gelmedim. İşin aslı şu ki o sıralar, orada Onatsu (Yaz) adında güzeller güzeli bir hizmetçi kadın çalışıyormuş. Güzelliği dillere destanmış bu kadının. Dahası, Robai Efendi'nin odasından sorumlu olan hizmetçi de bu kadınmış. Karşılaşmalarından daha doğal bir şey yokmuş yani."

"Tıpkı senin bilmem ne geçidinde kalman kadar doğal bir durum."

"Biraz benzemiyor değil. Olayın devamı şu şekilde; Onatsu Hanım'a evlenme teklif edip daha yanıtını almadan kadına canının karpuz çektiğini söylemiş."

"Ne demiş? Nasıl yani?" Efendim meraklı gözlerle sordu. Karısı ile Donay Efendi de aynı anda boyunlarını büküp düşünmeye koyuldular. Meitei ise bu üçlünün ne yaptığına hiç dikkat etmeksizin kaldığı yerden anlatmaya devam ediyordu.

"Onatsu Hanım'ı çağırıp Şizuoka'da karpuz var mıdır diye sormuş. Onatsu Hanım da, burası her ne kadar Şizuoka bile olsa, karpuz elbette ki vardır diyerek dilim karpuzları dizdiği tepsiyi getirmiş. Robai Efendi de tüm tepsiyi yemiş. Karpuzu afiyetle mideye indirdikten sonra, hâlâ kadının yanıtını bekliyormuş. Fakat bu sefer, yanıt alamadan önce aniden karın ağrısından sızlanmaya başlamış. Ağrıdan ne kadar feryat figan ederse etsin bir faydası yokmuş. Bunun üzerine tekrar Onatsu Hanım'ı çağırıp Şizuoka'da

doktor olup olmadığını sormuş. Bunu duyan kadın, burası her ne kadar Şizuoka bile olsa, doktor elbette ki bulunur diyerek ivedilikle doktor çağırmış. Çağırdığı doktorun ismi Arş-ı Âlem gibi tuhaf bir şeymiş. Muhtemelen eski Çin yazıtlarından çalıntı falan olsa gerek. Her neyse, sabah uyandığında karın ağrısından eser yokmuş. Çıkış yapmadan on beş dakika öncesinde, son kez Onatsu Hanım'ı çağırıp dünkü evlenme teklifine yanıt beklediğini söylemiş. Onatsu Hanım da kahkaha atarak şöyle söylemiş: 'Şizuoka'da karpuz bulunur, doktor da bulunur ama tek gecede tanışılan biriyle evlenecek kadın bulunmaz.' Bunu dedikten sonra arkasını dönüp uzaklaşmış. O günden sonra, Onatsu Hanım'ı bir daha görememiş. Bu şekilde Robai Efendi de benimle aynı şekilde, aşka olan inancını kaybetmiş. Kütüphaneyi sadece tuvaletini yapmak için ziyaret etmeye başlamış. Şimdi düşündüm de kadınlar, günahın ta kendisi." Meitei bunları anlatınca efendim, aniden keskin bir dönüş yaparak Meitei ile aynı şekilde düşünüyormuş gibi,

"Sahiden de öyle. Geçenlerde Musset'nin bir kitabını okuyordum da. Kitaptaki karakterlerden biri Romalı bir şairin şiirinden şöyle alıntı yapıyordu: 'Kanattan, toz daha hafiftir. Tozdan, rüzgâr daha hafiftir. Rüzgârdan, kadın daha hafiftir. Kadından daha hafif olan tek şey ise hiçliktir.' Ne de güzel anlatmış. Kadınların yapısı böyle. Elden bir şey gelmez." Efendim olmadık yerde erkeklik taslıyordu ama karısı bunu, onun yanına kâr komayacaktı.

"Kadınların hafif olduğunu söylüyorsun da erkeklerin ağır olduğunu neden söylemiyorsun?"

"Ağır da ne demek?"

"Ağır işte. Senin gibi."

"Benim nerem ağır?"

"Ağır değil misin?" Anlamsız bir tartışmadır tutturdular. Meitei, bunu dinlemekten memnun gibiydi ama nihayet ağzını açıp,

"Birbirinize böyle kızıp ağız dalaşına girmeniz, aranızdaki ilişkinin gerçekten karı-koca ilişkisi olduğunu kanıtlıyor sanıyorum. Eskiden karı-koca ilişkileri, anlamsız saçmalıktan ibaretmiş." Dalga mı geçiyor yoksa gerçekten iltifat falan mı ediyor anlamak güçtü. Bu şekilde kavgayı sonlandırmış olması iyi bir şey olsa da aynı tempoda konuşmaya devam etmesi o kadar da iyi sayılmazdı. Hâlâ söyleyecek çok şeyi var gibiydi.

"Eskiden kocasına karşı cevap veren bir tane bile kadın yokmuş diyorlar. Erkeklerin açısından bakacak olursanız, dilsiz bir kadınla evlenmekten farkı yoktur sanıyorum bu durumun. Benim de hoşuma gitmezdi doğrusu böyle bir iş. Sizin gibi, bana ağır ithamlarla karşılık verecek bir kadını tercih ederdim. Evlenip, ömür boyu aynı kadınla birlikte yaşayacaksa birisi, en azından arada bir iki kavga etmezse ne kadar sıkıcı olur tahmin bile edemiyorum. Benim annemi ele alalım mesela. Ömrü boyunca, aptal babama *evet* ve *haklısın* kelimelerinden başka bir söz etmemiştir. Bu şekilde birlikte yirmi yıl geçirmişler ve annem, ibadet için tapınağa gitmek dışında bir kez olsun dışarıya adımını atmamış. İçler acısı bir durum. Fakat bu sayede, tüm atalarımın öldükten sonra kendilerine verilen Budist isimlerin çoğunu ezberinde tutmak gibi yere göğe sığdıramadığı bir gurur kaynağı var. Bu saçma durum sadece karı-koca arasında değil, genel kadın-erkek ilişkilerinde de görülebilir. Benim çocukluk dönemlerimde, şimdi Donay Efendi'nin yaptığı gibi, gönlündeki kişiyle buluşmalar, ruhunu takas etmeler, sağda solda flörtleşmeler falan asla mümkün değildi."

Donay Efendi boynunu aşağı eğerek, "Çok yazık," dedi.

"Gerçekten de yazık. Üstelik, o dönemlerde o dönemin kadınlarının hal ve hareketleri, mutlaka bugünkü kadınlardan daha iyiydi de denilemez. Hanımefendi, bilirsiniz bugünlerde insanlar, kadın öğrencilerin okulda ahlâkının bozulduğunu küstahça söyleyip duruyor. Ancak bilinmesi gerekiyor ki, o sözümona altın dönem dedikleri geçmişte durum, bundan çok daha beterdi."

"Öyle miydi?" Efendimin karısı, konuyu ilginç bulmuşa benziyordu.

"Elbette öyleydi. Palavra atmıyorum. Elimde ispatlarım var. Hapşuruk Efendi, sen de hatırlıyorsundur. Bizler beş, altı yaşlarına gelene kadar kız çocuklarını bal kabağı gibi kolilere koyup omuzda taşıma çubuğuna yerleştirerek satıyorlarmış."

"Ben öyle bir şey hatırlamıyorum."

"Senin memleketinde nasıldı bilmiyorum ama benim memleketim, Şizuoka'da gerçekten de durum bu şekildeydi."

Efendimin karısı kısık sesle "Hakikaten mi?" diye sordu. Donay Efendi de duyduklarına inanamıyormuş gibi "Doğru mu bu anlattıkların?" diye sordu.

"Tabiî ki doğru söylüyorum. Hatta bizzat kendi babamın, pazarlık yaptığını bile hatırlıyorum. O zamanlar altı yaşında falan olmalıyım. Babamla birlikte çarşıda yürüyüş yapıyorduk. Karşıdan adamın biri 'Satılık kızlarım var, satılık kızlar,' diye bağırarak bu tarafa doğru geliyordu. Tam ikinci mahallenin köşesinden dönüyorduk ki İsegen adlı bir tuhafiyecinin önünde o adamla karşılaştık. İsegen, elli altı metrelik ön cephesi ve beş tane deposuyla Şizuoka'daki en büyük tuhafiye dükkanıdır. Gidecek olursanız kesin görmelisiniz. Hâlâ hiç bozulmadan, aynı şekilde duruyor. Sağlam bir bina. Personel şefinin adı Jimbei. Yüzünde daima, üç gün önce annesi ölmüş gibi bir ifade var. Gelen müşterileri karşılamak için kasanın önünde oturur. Jimbei'in yanında yirmi dört - yirmi beş yaşlarında Hatsu adında genç bir adam da oturuyor. Fakat bu Hatsu denilen adamın suratı, Shingon mezhebinin otuz bir günlük ritüeli boyunca erişte çorbasının suyundan başka bir şey içmeyen rahip adayları gibi sapsarıydı. Onun yanında Chodon oturuyordu. Chodon denilen kişi de, önceki gün yangında evini yitirmiş biri gibi daima hesap makinesine üzgün üzgün bakan bir tipti. Chodon'un yanında da..."

"Haydi artık. İsegen Tuhafiye'sini mi anlatacaksın yoksa kız çocuğu ticaretini mi?"

"Öyle ya. İnsan ticareti hakkında konuşuyordum. Doğrusu, bu İsegen Tuhafiyesi'nde de inanılmaz gizemli bir hikâye var ama neyse. Şimdilik bir kenara bırakalım bu meseleyi. Kız çocuklarının nasıl satıldığını konuşalım."

"İyisi mi sen onu da bir kenara bırak."

"Hayatta olmaz. Erken Meiji döneminde alınıp satılan kız çocukları ile günümüz yizminci yüzyıl insanlarını kıyaslamak, eşi bulunmaz bir düşünce malzemesi olabilir. Öyle kolay kolay kapatabileceğim bir konu değil. Biraz önce bahsettiğim satıcı, babamı görüp 'Elimde kalan son mallar bunlar, alır mıydın efendim? Sana kıyak yapayım, ucuza kapatırsın birkaç tanesini,' dedi. Sonra omzuna yüklediği sepetleri indirerek alnındaki teri sildi. Sepetin içine baktım. İkisi de iki yaşında olan bu kız çocuklarından biri ön sepette diğeri de arka sepette duruyordu. Babam, adama dönüp 'Ucuza alırım ama elinde başka yok mu?' diye sordu. Adam da 'Ne yazık ki bugün herkes hücum etti valla. Hepsini sattım. En son bu ikisi kaldı. Hoşuna gittiyse al da git' diyerek kızlardan birini, sanki balkabağı tutuyor-

muş gibi kaldırarak babamın suratının dibine tuttu. Babam da karşısında duran bebeğin kafasına, karpuz seçer gibi hafifçe vurarak sesin güzel olduğunu söyledi. Sonra pazarlık yapmaya başladılar. Çetin pazarlıklar yapıldıktan sonra babam, 'Mallar iyi hoş da, sağlamlar mı sahiden?' diye sordu. Adam, 'Öndekini gözümün önünden hiç ayırmadım. Hiçbir problem çıkarmaz. Ama velakin, arkadaki velet biraz sıkıntı. Ardımda da gözüm yok ya. Ara ara bir yerlerinde kırık çıkık olabilir. Bu kusurundan dolayı sana fiyatını biraz düşürürüm.

Adamın bu cevabı, bugün bile hatırımdadır. Orada öğrendim ki kadınlar, ihmal edilmemesi gereken varlıklardır. Ancak günümüzde, 1905 yılında, kız çocuklarını sepete koyup koyup sokak sokak satmaya çalışan budalaları artık göremezsiniz. Kızların, göz kulak olunmadığı için, sakat veya engelli olduğunu söyleyen budala da artık kalmadı. Kendi naçizane görüşüm, Batı medeniyetinin ülkemize girmesiyle birlikte kadınlara yönelik hal ve tutumlarımız da ilerleme kaydetti. Ne dersin Donay Efendi?"

Karşılık vermeden evvel Donay Efendi, kocaman, cömert bir öksürük patlattı. Sonra kasten, dingin bir ses tonuyla şöyle buyurdu:

"Günümüz toplumunda kadınlar okula, konsere, davetlere, partilere rahatça gidip gelebiliyor. Gittikleri bu yerlerde kendi kendilerini zaten pazarlıyorlar. Öyle artık sokakta, 'Satılık kız çocukları!' diye manavlar gibi bağırıp durmanın anlamı kalmadı. İnsanların bağımsız ruhları geliştiğinden, doğal olarak işler bu hale gelir. Yaşlılar falan, gereksiz yere fazlaca kaygılanıp bir şeyler geveliyor ama doğruyu söylemek gerekirse medeniyet bu yöne doğru ilerlediği için ben bu değişiklikleri hem hoş karşılıyorum hem de destekliyorum. Alıcılar da zaten, karpuz seçer gibi malın sağlam olup olmadığını görmek için kız çocuklarının kafasına vurmuyor artık. Öyle medeniyetsiz insanlar kalmadı. Bu konuda içiniz rahat olsun.

Ancak bu karmaşık dünyada o kadar seçici olursanız zaten bir yere varamazsınız. İster elli yaşına gelin ister altmış, evlenecek hiç kimseyi bulamaz, evde kalırsınız."

Yirminci yüzyılın genç delikanlılarından biri olan Donay Efendi, kendi neslinin görüşlerini bu şekilde belirttikten sonra sigarasını yakıp Meitei'in yüzüne üfledi. Fakat Meitei, yüzüne sigara dumanı üflendi diye davasından geri çekilecek türden bir adam değildi.

"Aynen söylediğin gibi. Günümüzde kız öğrenciler ve genç kadınlar özgüven ve özsaygıyla dolu, etten ve kemikten yapılma varlıklar. Hiçbir konuda erkeklerden aşağı da kalmıyorlar üstelik. Hayran olmamak elde değil. Evimin yakınında yer alan kız okulundaki öğrenciler, gerçekten şahane. Dar paça pantolonlar giyip demir parmaklıklardan baş aşağı sarkmalarını görmeniz gerek. Diliniz tutulur. İkinci kattaki evimin penceresinden, onların bu jimnastik egzersizlerini her izlediğimde Antik Yunan dönemindeki kadınlar aklıma geliyor."

"Yine mi Yunan?" Efendim, bıkkınlık ifadesi veren bir gülümsemeyle bunu söyleyince,

"Estetik olarak güzel olan her şeyin Yunanistan'dan çıkmış olması dolayısıyla yapacak bir şey yok. Estetik ile Yunanistan, etle tırnak gibi ayrılmaz iki kavram. Bu arada, okuldaki o esmer tenli kızın kan ter içinde jimnastik yapmasını izleyince aklıma *Agnodice* anekdotu geliyor." Meitei yine ukala yüz ifadesini takınmıştı.

"Yine zor bir isim geldi." Donay Efendi, istemsizce gülümsedi.

"*Agnodice*, bayağı önemli bir kadındır. Ben çok saygı duyarım kendisine. Eskiden Atina yasaları, kadınların ebe olmasını yasaklıyormuş. Çoğu kimse için elverişsiz bir durummuş bu. Agnodice de bu duruma rağmen bir şekilde ebe olmak istiyormuş."

"Ne o, ne dedin?"

"Kadın işte. Kadının ismi. Bu kadın düşünüp taşınmış. Kadınların ebe olamamasını sindiremiyormuş. Ayrıca, hiç kimse için de iyi değilmiş bu durum. Bir şeyler yapıp ebe olmak istiyormuş. Ebe olmanın bir yolu yok mu acaba diye üç gün üç gece kafa yormuş. Üçüncü günün şafağında, yan taraftaki evden inga inga diye ağlayan bir bebek sesi duymuş. O anda aklına dank etmiş. Uzun saçlarını kesip erkek kıyafetleri giymiş. Sonra da *Hierophilos*'un derslerini dinlemeye gitmiş. Ebelik hakkındaki bu dersleri baştan sona dikkatle dinleyip artık yeterli olduğunu düşündüğünde nihayet ebelik mesleğine adımını atmış. Bu arada, hanımefendi, işler çok yoğunmuş. O aralar, bebekler ardı ardına dünyaya geliyormuş. Tüm bu doğum işleriyle Agnodice ilgilendiği için de çok geçmeden servet sahibi olmuş. Ancak kaderin cilvesi mi dersiniz hayatın iniş çıkışları mı dersiniz, sakınan göze çöp batar mı dersiniz bilemem. Kadının sırrı

çok geçmeden açığa çıkmış. Akabinde mahkemeye çıkarılmış. Atina yasalarını çiğnediği için en ağır cezalara çarptırılmak üzereymiş."

"Sanki meddah gösterisi izliyorum, ayol."

"Hitabette çok başarılıyımdır. Bu arada Atinalı kadınlar toplanıp imza toplamışlar. O kadar kalabalık olmuşlar ki dönemin yöneticileri bunları görmezden gelememiş. Agnotice'i suçsuz ilan edip serbest bırakmış. Hatta yasalar bile, kadınların ebe olmasına müsaade edecek şekilde düzeltilmiş ve hep beraber mutlu mesut yaşamışlar."

"Ne kadar da çok şey biliyorsunuz. Engin bilgilerinize hayranım."

"Evet, pek çok şey bilirim ben. Bilmediğim tek şey kendi aptallığımın sınırlarıdır. Ancak onu bile, aşağı yukarı tahmin edebiliyorum."

"Ay ilahi Meitei Bey." Efendimin karısı, artık gülmek için kendini tutamıyordu. O sırada, kapının zili çaldı. Bu zil, takıldığı ilk günden beri hiç değiştirilmemişti.

"İşte bir misafir daha geldi," dedikten sonra kapıyı açmak için oturma odasından çıktı efendimin karısı. Odaya getirdiği misafir, bizim Bilge Poyraz Efendi'den başkası değildi.

Bilge Poyraz Efendi'nin gelişiyle, efendimin evine girip çıkan tuhaf insanların hepsi tamam olmuştu. En azından, beni eğlendirmeye yetecek kadar insan vardı artık. Yetmez desem ayıp olur. Şansım yaver gitmeseydi de başka bir evde besleniyor olsaydım ömrüm boyunca böyle üstatların varlığından haberdar bile olmadan ölüp gidebilirdim. Hapşuruk Efendi'nin kedisi olarak sabah akşam dizinin dibinde oturmayı büyük bir onur sayıyorum. Elbette Meitei, Donay Efendi ve Bilge Poyraz gibi büyük ve eşsiz adamların davranışlarını yattığım yerden izleyebilmek benim için bulunmaz bir şeref. Şu uçsuz bucaksız Tokyo şehrinde, bir araya gelmesi son derece zor olan bu ekibi inceleme şansına sahip olduğum için de ne kadar şükretsem azdır. Hem bu insanların sayesinde, bu kavurucu sıcaklarda tüylerimi düşünmeden günün yarısını geçirmiş olmam da onlara karşı beslediğim şükran duygusunu pekiştiriyor. Zaten bu dört kişi bir araya geldiyse, havadan sudan konuşacak değiller. Birisi yine mutlaka konuşmaya başlar diye sanıyorum. Böylece, kayan kapının yanındaki serin yere kurulup gözlemlemeye koyuldum.

"Kusuruma bakmayınız, bir süredir yazamadım sizlere." Lafa bu şekilde saygıyla giren Bilge Poyraz'ın suratına baktığımda tıpkı geçen günkü gibi ışıl ışıl parıldadığını gördüm. Sadece kafasına bakacak olursam, düşük seviyeli tiyatro oyuncuları gibi göründüğünü söyleyebilirim. Ancak sıkı beyaz hakamasını öyle asil bir edayla üzerinde taşıyordu ki adeta Sakakibara Kenkichi'nin çıraklarından biri gibiydi. Bundan ötürü diyebilirim ki, Bilge Poyraz'ın tüm vücudunda sıradan insana benzeyen tek yer omuzlarıyla beli arasındaki gövde kısmıydı.

"Bu sıcakta çıkıp gelmiş olman bile takdire şayan doğrusu. Bu tarafa gel otur bakalım." Meitei sanki kendi eviymiş gibi karşıladı gelen misafiri.

"Siz saygıdeğer hocamla epey uzun süredir görüşemedik."

"Aynen öyle. Yanlış hatırlamıyorsam bu ilkbahardaki okuma grubunda görüşmüştük. O toplantılara devam ediyor musun? Randevuevi çalışanı rolünü tekrar oynayacak mısın? Çok başarılıydın. Ellerim kopana kadar alkışladım seni. Fark etmiş miydin?"

"Evet, sayenizde moralim tavan yapmıştı. Sizin sayenizde son sahneye kadar dayanabildim."

"Bir sonraki toplantı ne zaman?" Bunu soran efendimdi.

"Temmuz ve ağustos aylarında mola vermeyi düşünüyoruz. Eylül ayında güzel bir şeyler ortaya koymak arzusundayız. Aklınızda şöyle ilginç bir oyun var mı?"

Efendim ilgisizce "Bilmem ki," dedi.

Donay Efendi araya girerek "Bilge Poyraz Efendi. Benim eserlerimden birini sahnelemeye ne dersiniz?"

"Senin eserinse kesin eğlenceli olmalı. Tam olarak nedir bu eser?"

Donay Efendi mümkün olduğunca vurgulu bir ses tonuyla "Senaryo!" deyince faltaşı gibi açılan gözleriyle diğer üçlü, kendisine öylece bakakaldı.

"Demek senaryo. Ne kadar da hoş. Komedi mi yoksa drama mı?" Dili çözülen ilk kişi olmuştu Bilge Poyraz.

Donay Efendi, "Ne komedi ne de drama. Son zamanlarda klasik drama, modern drama gibi yeni yeni terimler türedi. Ben de kendi tiyatromu yazdım. Şiirsel tiyatro. Şiyatro da diyebiliriz."

"Şiyatro da neymiş?"

"Şiir seven insanlarla tiyatroyu birleştirerek oluşturduğum bir kelime." Bu sözün ardından efendimle Meitei, etraflarını duman sarmış gibi, endişeli gözlerle birbirlerine baktılar.

"Peki ne yapmayı düşünüyorsun bu fikirle?" Soruyu soran elbette Bilge Poyraz olmuştu.

"Fikrin kaynağını haiku şiirlerinden aldığım için o kadar uzun tutmak istemiyorum. Yarıda kalmış gibi olmasını istemediğim için de tek perde yapmaya karar verdim."

"Anlıyorum."

"Öncelikle dekordan bahsetmem gerekiyor. Dekor, olabildiğince sade olmalı. Sahnenin ortasında büyükçe bir söğüt ağacı. Bu ağacın gövdesinden sağ tarafa doğru uzanan tek bir dal. Bu dalın üstünde de bir tane karga olacak."

"Kargamız sakince dururşa iyi hoş ama..." Efendim kendi kendine evhamlanmıştı.

"Endişelenmeyin. Karganın ayağını dala iple güzelce bağlarız, olur biter. Bu dalın altında, açık havada duş almayı seven güzeller güzeli bir dilber için küvet koyacağız. Dilberimiz küvette havluyla kendin kurular."

"O biraz zor işte. Öncelikle bu kadın rolünü oynayacak kişiyi nerede bulacaksın?" diye sordu Meitei.

"Mesele değil. Güzel sanatlar okulundaki modellerden birini alırız."

"Polisin de izin vereceğini zannetmiyorum pek." Efendim yine endişelerini dile getirdi.

"Sahnelemediğimiz sürece sorun olmaz. Öyle şeylerde kusur bulursak, okullarda nü resim çizimi falan asla yapılamaz. Haksız mıyım?"

"Ancak onlar eğitim için. Öylece bakmak için çizmiyorlar ya."

"Sizler bile böyle düşünüyorsanız, desenize Japonya'nın hali pek vahim. Portre ile tiyatro arasında hiçbir fark yoktur. İkisi de sanattır." Donay Efendi, bastıra bastıra konuşuyordu.

"Tartışmayı bir kenara bırakalım da şimdi, bu senaryonu ne yapacaksın, onu konuşalım," dedi Bilge Poyraz. Senaryoyu kullanmayacak olsa da kendisini, kullanacakmış gibi göstererek hikâyenin devamını duymak istiyordu.

"Elinde sopa, kafasında da kocaman beyaz bir şapka ile haiku şairi Takahama Kyoshi, sahneye girer. İnce ipekten yapılma rengarenk Japon ceketinin altına Batı tarzı ayakkabılar giyiyordur. Kostümüyle ilk bakışta ordu levazımatçısı gibi görünse de haiku şairi olduğu için, şiir üretme sürecindeymiş gibi düşünceli ifadelerle, elinden geldiğince rahat bir şekilde hareket eder. Bu karakterimiz ana sahneye vardığında, şiir üretmekle meşgul olan kafasını kaldırıp söğüt ağacının altında duş alan beyaz tenli güzeli fark eder. Afallayan bu şair, kafasını yukarı kaldırdığında dalda duran karganın da bu kadını izlediğini görür. Tam o anda, şairimiz şiirini ortaya koyar. Şairimizin, gördüğü manzaradan ne kadar çok etkilendiğini izleyiciye aktarabilmek için bu sahne elli saniye falan sürmeli. Sonra yüksek sesle şiirini okur:

'Gönlünü kaptırmış karga,
Duş alan şu hatuna.'

Şiiri biter bitmez Japon çalgılarından Hyoshigi çalınır ve perde kapanır. Nasıl buldunuz, beğendiniz mi? Buluşma evi çalışanından çok daha iyi değil mi?"

Bilge Poyraz, eksik bir şeyler varmış gibi, tüm ciddiyetini takınarak "Fena değil, ama çok kısa. İnsanların ilgisini çekecek daha fazla olay olması lazım," dedi. Şimdiye kadar, diğerlerine kıyasla sakince oturan Meitei, öyle sonsuza kadar sessizliğini koruyacak birisi değildi. Nihayet lafa girdi: "Şiyatro dediğin bu mu yani? Berbat bir şeymiş. Ueda Bin Efendi'nin tezine göre haiku veya çizgi roman gibi metinler cansızdır ve ülkenin ahlâkını bozar. Ueda asla gereksiz bir şey söylemez. Söylediği her şey yerindedir. Bu kadar sıkıcı bir oyunu sahnele de gör bakalım neler oluyor. Uueda'nın asıl güleceği şey bu olur. Affına sığınıyorum Donay Efendi ama bence sen laboratuvarına kapanıp küre törpülemeye devam etsen iyi olacak. Şiyatrolarını bin tane bile yazsan, ülkenin ahlâkını bozmaktan başka bir işe yaramaz."

Donay Efendi biraz gücenmiş gibi, "O kadar kötü müydü? Halbuki çok beğenileceğini sanıyordum," dedi. Yüzündeki ifadeye bakılacak olursa hiç de umurunda değilmiş gibiydi.

"Kyoshi, orada *Gönlünü kaptırmış karga, duş alan şu kadına* derken gerçekten de kargayı kadına âşık ettiriyor. Bence bu nokta son derece olumlu karşılanmalı."

"Olaya bir fizikçinin gözünden bakınca, karganın bir kadına aşık olması mantıksız, öyle değil mi?"

"Kesinlikle."

"Bu mantıksızlığı öyle sade bir şekilde dile getiriyorlar ki seyirciye hiç de mantıksız gelmiyor."

"Öyle mi acaba?" Efendim, şüphelerini bu şekilde dile getirmeye çalıştı ama Donay Efendi kendisine azıcık bile dikkat etmedi.

"Seyircinin neden bu şekilde düşündüğüne gelecek olursak, bunun psikolojik nedenlerini açıklamam gerekir. Böylece kolayca anlayabilirsiniz. Aslına bakılırsa, âşık olup olmama durumu ancak şairin kendisinde görülebilecek bir şeydir. Karga ile hiçbir alakası yoktur. Yani demek istediğim, karganın kendisi âşık olmuyor. Âşık olan, şairin kendisi. Duş alan kadını görür görmez tepeden tırnağa âşık olduğuna eminin şairimizin. Sonra, yukarıdan kadını izleyen kargayı görür. Karganın da kendisi gibi bu kadına hayran olduğunu zanneder. Böyle zannetmesinde bir sorun yok, ayrıca edebi açıdan başarılı olmasının yanı sıra başka olumlu eleştiriler de alabilecek bir metin. Kendi hissettiği şeyleri, hiç kimseye fark ettirmeden kargaya yansıtması son derece pozitivist değil midir? Ne dersiniz hocam?"

"Anladım. Düşünceni çok sağlam savundun. Kyoshi, bunları duysa kesin şaşkınlıktan afallar. Açıklaman gayet pozitivist olsa da bunu sahnede oynattığın anda izleyiciler kesinlikle beğenmeyecek." Meitei bunları söyledikten sonra Bilge Poyraz'a döndü.

"Ben de fazlaca başarısız buldum bu metni," dedi Bilge Poyraz ciddi bir yüz ifadesiyle.

Efendim, bu sohbetin gittiği yönü beğenmemişti. Araya girerek "Peki ya sen Bilge Poyraz. Son zamanlarda herhangi bir eser ortaya koydun mu?" diye sorunca

"Hayır. Öyle önemli sayabileceğim bir eser ortaya koymuş değilim. Fakat geçenlerde, antoloji yazmaya yeltendim. El yazısı metinlerimden birkaçını neyse ki yanımda getirdim. Siz değerli hocalarımın eleştirilerini almayı çok isterim." Sonra çantasından mor renkli, ipekten yapılma kitap kabını açarak içinden elli altmış sayfalık bir defter çıkardı. Bu yazı defterini efendimin önüne bıraktı. Amirane tavırlarıyla efendim, defteri eline aldığında ilk satırda *Eşi benzeri bulunmayan, biricik Tomiko'ya...* ibaresi vardı. Efendim, gizemli

bulduğu bu ifadeyi bir müddet sessizce izledi. Neden sonra yan taraftan Meitei,

"Nedir o? Yeni tür şiir mi yoksa?" diye sordu. Gözlerini çoktan deftere dikmişti bile.

"Kime ithaf ediyorsun bakalım Bilge Poyraz. Zarif Tomiko'ya bunu ithaf etmen ne kadar hoş," diyerek karşısındakine şevkle iltifat etmeye başladı. Durumu tuhaf bulan efendim ise,"

"Bilge Poyraz. Bu Tomiko denilen hanımefendi, gerçekten var olan birisi mi?" diye sordu.

"Evet. Geçenlerde Meitei Hoca'mla birlikte okuma grubuna davet ettiğim kişilerden biridir kendisi. Üstelik hemen bu yakınlarda oturuyor. Hatta, inanır mısınız, daha bugün bu antoloji defterimi kendisine göstermeye gitmiştim. Oradan geliyorum. Geçen ay, Oiso'ya gitmişler. O yüzden evde yoklardı." Bilge Poyraz hiç olmadığı kadar vakur bir edayla konuşuyordu.

"Hapşuruk Efendi. Artık yirminci yüzyılda yaşıyoruz. Bırak bu sıkıntılı tavırları. Şu eseri incelemeye başlayalım artık. Bilge Poyraz'ın ithaf şekli pek olmamış bence. Mesela şu *biricik* ifadesi tam olarak ne anlama geliyor?"

"Narin ve eşsiz sözcüklerinin karışımı diyebiliriz."

"Demek öyle. O anlamlara da geliyordur elbette ama kelimenin söyleniş şekline göre *bir encik* anlamı da çıkabilir. Ben olsam o kelimeyi kullanmazdım."

"Peki hangi kelimeyi kullanırdınız?"

"Şöyle. *Eşi benzeri bulunmayan biricik güzel Tomiko'nun burnunun altına ithaf ediyorum.* Sadece birkaç kelime daha uzun oldu ama burnunun altı ifadesi olunca çok daha etkileyici anlamlar taşıyor."

"Demek öyle," dedi Bilge Poyraz. Meitei'in kendisini böyle ikna etmeye çalıştığının farkına bile varmadan ne denildiyse kabul etti.

Sessizce oturmakta olan efendim, ilk sayfayı çevirip sesli okumaya başladı.

Usanmış halde düşünürken seni
Burnumda tüten o esanslı kokunu
Karşılıklı aşkının dumanı

Efendim, iç çekerek "Bu beni biraz aşıyor," dedi. Defteri Meitei'e uzattı.

"Beni de aşıyor," dedi Meitei. Sonra defteri Donay'a uzattı. "Anlıyoruuum," diyen Donay Efendi de nihayet defteri asıl sahibine, Bilge Poyraz'a uzattı.

"Siz değerli hocalarımın anlayamamış olması oldukça normal. On yıl önceki şiir dünyası ile günümüzün şiir dünyası fevkalade değişti ve gelişti. Modern şiir, öyle yatarken veya otobüs beklerken okunduğunda anlaşılabilecek bir şiir değil. Şairin kendisi bile, sorulan sorulara yanıt veremeyebiliyor. Tamamen *inspiration* ile yazılan şiirler bunlar. Dolayısıyla şairin hiçbir sorumluluğu yoktur. Açıklama, irdeleme gibi işler okurların işi. Biz şairleri ırgalamaz. Daha geçtiğimiz gün, benim Sōseki diye bir arkadaşım, *Tek Gece* diye bir öykü yazmış. Fakat net olmayan anlamlar yüzünden hiç kimse bir şey anlayamamış. Nihayet kendisini bir yerde yakalama şansım oldu. Yazdığı öyküde ne anlatmaya çalıştığını kendisine tüm ciddiyetimle sorduysam da bir cevap alamadım. Bu yönüyle biz şairlere çok benziyor diye içimden geçirdim."

"Şair mi değil mi bilmiyorum ama müthiş garip bir adam bu Sōseki denilen herif," dedi efendim. Meitei de,

"Aptalın teki," demekle yetindi. Bilge Poyraz'a gelince, daha şiirinin savunmasını bitirmiş değildi. "Aramızda hiç kimse bu Sōseki denilen adamı tanımıyor. O yüzden, şimdilik bunu bir kenara bırakalım. Şiirimi size, olması gerektiği havada okumak istiyorum. Bu dünyanın *acı* yanlarıyla öpücüğün *tatlı* yanlarını birbirine ilişkilendirmek için çok uğraştım. Buna dikkatinizi çekmek isterim."

"Çok uğraştığın belli oluyor."

"Acı ve tatlı kelimelerinin tezatlığını kullanman, on yedi çeşit kırmızıbiber ile yemek yapmak kadar ilginç. Tam da Bilge Poyraz'ın yapabileceği türden bir eser. Ne kadar övsem az." Meitei, kendisine karşı dürüst ve samimi konuşan biriyle düpedüz alay ediyordu.

Efendimin aklına ne geldi bilmiyorum ama aniden ayağa fırlayıp çalışma odasına gitti. Çok geçmeden elinde bir kâğıt parçasıyla geri döndü. "Bilge Poyraz'ın eserini de incelediğimize göre sırada benim yazdığım kısa bir metin var. Siz, dostlarımın değerli eleştirilerine sunuyorum." Efendim, biraz daha vakur bir tavır almıştı. Ciddiye alınmak istiyor gibiydi.

"Doğanın ev sahibi için yazdığın mezar taşı yazısı ise artık onlarca kez duyduk."

"Sessiz ol bakalım. Bilge Poyraz, eminim ki bu bayağı başarılı bir metin olacak. Gerçek anlamda eğlenceli bir metin olduğundan can kulağıyla dinle lütfen."

"Tabii, dinliyorum."

"Donay Efendi, senden de dinlemeni rica etsem."

"Rica etmesen de dinliyorum. Uzun değildir umarım."

"Hiç uzun değil," dedikten sonra Hapşuruk Efendi, nam-ı diğer efendim, kendi yazdığı metni okumaya koyuldu.

"Japon Ruhu! diye haykırdı Japon. Verem olmuş gibi öksürüyordu."

"Ne muhteşem bir açılış!" diye araya girdi Donay Efendi.

"Japon Ruhu! diye haykırdı gazeteler. Haykırdı aynı şeyi yankesiciler. Aynı Japon Ruhu, tek hamlede aştı deryaları. İngiltere'de Japon Ruhu anlatılır her yerde. Almanya'da Japon Ruhu, tiyatrolarda oynanır."

"Vay be. *Doğanın Ev Sahibi*'nden çok daha iyi bir eser bu." Bu sefer ilk yorumu yapan, Meitei olmuştu.

"Amiral Togo, Japon Ruhu taşıyor.
Balıkçı da öyle. Dolandırıcısı da
Dağcısı da katili de Japon Ruhu'nu taşıyor."

"Hocam, oraya *Donay da taşıyor* ifadesini ekler misiniz lütfen?"

"Japon Ruhu ne demek diye sorduklarında
Japon Ruhuna sahip olmak diye yanıtlayıp geçiştiriyorum.
Beş altı metre yürümeden arkalarını dönerler,
Hafif bir öksürme sesi duyarım."

"Buraya kadar harika olmuş. Sende ne yetenekler varmış meğer. Devamı nasıl?"

"Üçgen midir Japon Ruhu, dörtgen midir yoksa?
Adından da belli olduğu gibi
Ruhtur, hayalettir bu. Ruh olduğu için de şekli yoktur."

"Hocam, şahane olmuş. Çok ilginç ama Japon Ruhu kelimelerini biraz fazla kullandınız bence. Ne dersiniz?" diye sordu Bilge Poyraz. Meitei de hiç geciktirmeden katıldığını belirtti.

"Kimse ağzından düşürmemiştir ama
Gören olmamıştır şimdiye dek
Herkes bir kez duymuştur ama
Karşılaşan olmamıştır şu ana dek.
Kutsal melektir Japon Ruhu!"

Efendim, okumasını bitirdikten sonra büyük beklentiler içinde arkasına yaslandı. Yazısı hakikaten fazla kısaydı. Anlatılmak istenen nedir, nerede vurgu yapılıyor anlamak mümkün değildi. Dinleyen üçlü, daha devamı var zannederek bir süre sessizce bekledi. Bekledikçe beklediler ama efendimden ne ses çıkıyordu ne seda. Nihayet Donay Efendi, "Hepsi bu kadar mı?" diye sordu. Efendim de hafifçe "Evet," diye yanıtladı. Verdiği yanıt biraz fazla rahattı.

Gariptir ki Meitei, bu yazı üzerine, her zaman yaptığı gibi uzun uzun çene çalmadı. Neden sonra efendime dönüp "Sen bu öykülerini kitap haline getirip birisine ithaf etsen ya," dedi. Efendim arsızca, "Sana ithaf edeyim mi?" diye karşılık verdi.

Meitei: "Kesinlikle olmaz." Biraz önce efendimin karısına gösterdiği makası çıkarıp tırnaklarını kesmeye koyuldu. Donay Efendi, Bilge Poyraz'a dönüp,

"Sen Kaneda'ların kızını tanıyor musun?" diye sordu.

"Bu ilkbaharda yaptığımız okuma grubuna kendisini davet ettikten sonra arkadaşlık münasebetimiz başladı. O günden beri dostluğumuz her geçen gün artarak devam ediyor. Ne zaman karşısına çıksam bilmediğim bir his etrafımı sarıyor. Bu hissin etkisindeyken şiir de okusam şarkı da söylesem mutlaka ilham perileri bana eşlik ediyor. Bu antolojide aşk şiirlerinin fazlaca yer almasının sebebi mutlaka o kadının dostluğundan aldığım *inspiration* sayesinde olmalı. Bu yüzden, o hanımefendiye şükran duygularımı aktarmanın tek yolu olarak şiirlerimi ona ithaf etmeyi düşündüm. Çok eskiden gelen bir gelenekmiş bu. Eski şairler de ilham aldıkları kadınlara ithafen şiirler yazarmış."

"Demek öyle." Donay Efendi, belli etmiyordu ama bıyık altından sinsi sinsi gülüyordu. Ahmakların cemaati bile uzun sürmezmiş. Bu insanların muhabbeti de dolayısıyla yavaş yavaş sona yaklaşıyordu. Onların sohbetlerini tüm gün dinlemek gibi bir yükümlülüğüm olmadığı için affınıza sığınarak çekirge aramaya bahçeye çıkıyorum. Ağaçların arasından süzülen güneş, ufka doğru yavaş yavaş batıyordu. Ağaçların tepesinde ağustosböcekleri, avazları çıktığı kadar bağırıyordu. Gece, bir ihtimal, yağmur yağabilir.

VII. BÖLÜM

Bu sıralar spor yapmaya başladım. Sen kedisin, spor senin neyine diyenler olacaktır. Onlara iki çift lafım var. Daha geçtiğimiz yıllara kadar, yaşamın tek amacının, yemek yiyip yatmak olduğunu sanıyordunuz. Sporun önemini daha yeni anladınız. Zihnin ve bedenin tembelliğini asil ruhların göstergesi sandınız. Tüm gün kıçını kaldırmadan oturan soylu efendilerinizi unutmadınız sanıyorum. Spor yap, buz gibi süt banyosu yap, denize dal, yaz olunca dağa çıkıp serin dağ havası al gibi anlamsız önerilerin ortaya çıkması, yakın zamanda bu ilahi ülkeye Batı'dan bulaşan hastalıktan dolayı. Ben tüm bunları veba, verem ve sinir zayıflığı hastalıkları kadar zararlı görüyorum. Zaten daha geçen yıl doğan ben, bu sene bir yaşıma girdiğim için, insanlara bulaşan bu hastalığın geçmişte nasıl etkiler bıraktığına dair fikir sahibi değilim. Ben bu acılarla dolu gözyaşı deryasında süzülmeye başlamadan önce olduğuna hiç şüphe yok. Ancak şunu söylemem gerekir ki biz kediler için bir yıl, insanların on yılına denktir. Bizlerin ömrü, insanlardan iki hatta üç kat daha kısa olsa da bu kısa ömrümüzde bir kedinin kendini yeterince geliştirebildiğini düşünecek olursak, kedilerle insanların vaktini denk varsayıp hesaplamak, büyük bir hataya düşmek demektir. Her şeyden evvel, daha bir yaşına yeni girmiş olan benim bu kadar aklı başında olmam bile bu savımı destekler nitelikte. Efendimin üçüncü kızı, üç yaşına girmiş ama, zeka gelişimi bakımından durumu içler acısı. Tek yaptığı ağlamak, uyurken bezini doldurmak ve annesinin memesinden süt emmek. Dünyanın içinde bulunduğu bu ahvalden şikayetçi olan benimle kıyaslarsak bu kız daha dünkü çocuk. Bu yüzden benim; spor yapmanın, deniz banyosunun veya hava değişikliği sayesinde sağlığın düzeleceğini sanmanın tarihini aklımın bir

köşesinde depolamam hiç de şaşılacak bir şey değil. Buncacık şeye bile şaşıran biri varsa bu, iki ayağı noksan insan ırkından başkası olamaz. İnsanlar, eskiden beri hep mankafaydı. Tam da bu yüzden, artık yavaş yavaş spor yapmanın faydalarını, denize dalmanın faziletlerini birbirlerine sanki büyük bir keşifmiş gibi anlatmaya başladılar. Ben tüm bunları daha doğmadan zaten biliyordum. Denize girmenin sağlığa neden faydalı olduğunu soracak olursanız, sahile giderseniz hemen anlarsınız. O engin denizlerde kaç tane balık var bilmiyorum ama o balıkların hiçbiri bugüne kadar hastalanıp doktora gitmiş değildir. Hepsinin sağlığı gayet yerinde. Balıklar için hastalanmak demek, vücutlarını kullanamıyor olmak, yani bir bakıma felçli olmak demek. Böyle balıklar ölünce, biz Japonların deyimiyle, yükselir. Ölen balıklara yükseliyor derken ölen kargalara düşüyor diyoruz. İnsanlara gelince. Onlar için, nalları dikti diyoruz. Hint Okyanusu'nu aşmış birine, ölmüş bir balık gördüğün oldu mu diye sorun bakalım. Gören olduğunu sanmıyorum. Bu da söylediğim şeyi kanıtlıyor. Okyanuslar ötesi seyahatinizi isterseniz defalarca tekrar edin, dalgaların üzerinde son nefesini vermek üzere olan bir tane bile balık göremezsiniz. Zaten nefes almıyorlar. *Solungaçlarındaki son tuzu atmak üzere* deseydim daha doğru olurdu. Zira bunu da gören olmamıştır bugüne dek. Uçsuz bucaksız, engin mi engin deryalarda ne kadar didik didik ararsanız arayın, bir tane bile ölü balık göremezsiniz. Bu gerçeklikten yola çıkarak balıkların fevkalade dayanıklı varlıklar olduğu söylenebilir. Peki bu kadar dayanıklı olmalarının arkasında yatan sebep ne olabilir? İnsanlar bu soruya da verecek bir cevap bulamaz. Ben söyleyeyim: Deniz suyu içip sürekli denizde yüzdükleri için. Deniz banyosunun faydaları, balıklar için ne kadar da açık ve net. Balıklar için bu kadar bariz olan bu gerçek, insanlar için de aynı şekilde bariz olmalı. Doktor Richard Russell adında biri 1750 yılında, kürsüye çıkıp insanlara şöyle seslenmiş: "Brighton'dan denize atlayan herkesin tüm hastalıkları ve dertleri derman bulacak." Bu müthiş derecede abartılı ilanı duyunca, insanların ne kadar geç kaldığını görüp gülmemek elde değil. Biz kediler, doğru zaman geldiğinde hep beraber Kamakura'da toplanacağız. Fakat, şimdi değil. Zamanı gelince. Meiji Dönemi öncesinde yaşayan Japonların, deniz banyosunun faydalarını bilmeden ölmüş olmaları gibi, şimdiki kediler de denize çıplak atlayabilecek düzeye erişmiş değil. Acele

işe şeytan karışır. Tokyo'nun Tsukiji semtine gönderilen kediler sağ salim evlerine dönmediği sürece, öyle denize atlamak falan kabul edilemez. Evrim teorisinin prensiplerine göre biz kedilerin yetenekleri, azgın dalgalara karşı olması gereken direniş gücünü gösterebilene kadar... Kısaca söylemek gerekirse, kediler öldü demek yerine kediler yükseldi demek daha normal oluncaya kadar beklemek gerek. O ana dek deniz banyosu yapamayız.

Deniz banyosu fikrimi daha ileri bir tarihe ertelediğime göre, en azından spor yapma fikrimi hayata geçirmeye karar verdim. Artık yirminci yüzyılda yaşıyoruz. Bu devirde spor yapmıyor olmak fakirlik belirtisidir. Spor yapmayınca spor yapmamış olmazsınız. Yapamamış olursunuz. Spor yapacak vaktiniz veya paranız yoktur anlamına gelir. Eskiden spor yapan insanlarla dalga geçilirmiş. Şimdi de yapmayanlarla alay ediliyor. Değer yargılarımız, göz yuvarlağım gibi değişken. Benim göz bebeğim, sadece büyüyüp küçülür ama insanların değer yargıları zamanla tepetaklak olabiliyor. Tepetaklak olmakla kalsa neyse. Her şeyin iki farklı uç noktası var. Dolayısıyla iki farklı bakış açısı. Bir uçtan bakınca diğeri siyah ve beyaz kadar zıt görünebilir. İnsanlar bu şekilde, aynı anlama gelen şeylerden iki tezat sonuç çıkarıyor olabilir. Fikri tersine çevirip zikir haline getirebilirler. Amanohashidate manzarasına (Cennet Köprüsü-Kyoto) eğilerek, bacaklarınızın arasından ters şekilde bakacak olursanız bambaşka bir manzara ile karşılaşırsınız. Shakespeare eserlerini de geleneksel yöntemlerle incelemek artık sıkıcı olmaya başladı. Hamlet'i bazen de farklı açılardan incelemek gerekir. Bu eserde iş yok diyen biri çıkmadıkça edebiyat dünyası ilerleme kat etmeyecektir. Bu yüzden, spor yapmak hakkında kötü şeyler söyleyen kişilerin böyle aniden spor yapmak istemesi, hatta kadınların ellerinde raketlerle sokakta gezmesi bile anlaşılması güç şeyler olmaktan çok uzak. Tek istediğim, kedilerin spor yapmasını anlamsız bulmayı kesmeniz. Ne tür sporlar yapmak istediğim hakkında kafasında soru işaretleri olanlar olabilir. Kısaca açıklayayım. Bildiğiniz üzere, ne yazık ki patilerim, alet tutma konusunda elverişli değil. Bundan ötürü ne top ne de beyzbol sopası tutabiliyorum. Dahası, param da olmadığı için satın almam mümkün değil. Bu iki sebepten mütevellit seçeceğim spor dalı parasız ve aletsiz olmalı. Öyleyse, aylak aylak dolaşacağımı veya ağzımda tuttuğum ton

balığı dilimlerini çiğneyerek etrafta gezeceğimi düşünebilirsiniz. Fakat, dört tane ayağımı yerçekimi kuvvetine karşı koyarak kinetik enerjiyle hareket ettirmek suretiyle etrafta dolanmak bayağı kolay olduğu için eğlenceli değil. Adına ne kadar spor dese de efendimin ara sıra yaptığı birtakım hareketler var. Adından da anlaşılacağı gibi bunlar hareketten ibaret. Dolayısıyla, spor yapmak denilen kutsal kavramın adını böyle kirletmek istemem. Elbette normal bir sporda bile, yeterli motivasyon varsa bir şansımı denerim. Mesela kurutulmuş balık rendesi (batsuobushi) veya somon avına her zaman hazırım. Ancak bu avlar belirli nesnelerin varlığına dayalı. Eğer ödül olan nesneler ortadan kalkarsa, avlanmanın amacı da ortadan kalkmış olur. Ödüle dayalı motivasyon olayından da vazgeçersem en azından şöyle yetenek gerektiren bir spor yapmak istiyorum. Uzun uzun düşündüm taşındım. Mutfağın saçağından çatıya atlamak mı dersiniz, çatının tepesindeki erik ağacı şeklindeki kiremitte dört ayak üzerinde durmak mı, bambu ağacına bağlı çamaşır ipinden karşıya geçmek mi dersiniz... Bu sonuncusu pek olası görünmüyor. Bambu ağacı sert ve pürüzsüz olduğundan tırnaklarım işlemez. Çocukları kovalamak. Bu, fazlasıyla zevk alacağım sporlardan biri ama biraz fazla yaparsam başıma kötü şeyler gelebilir. Ayda en fazla üç kez yapabilirim. Başıma kâğıt torba geçirilmesi bu kötü şeylere bir örnek. Hem canımı yakan hem de ilgimi azıcık bile çekmeyen bir şey bu. İnsanlarla muhatap olmadıkça başarılı olamayacağım için beyhude. Efendimin çalışma odasındaki kâğıtları tırnağımla parçalamak da olabilir. Fakat efendime yakalanırsam yine başıma kötü şeyler gelme ihtimali var. Bunun yanı sıra, bu spor sadece tırnaklarımı geliştirir. Bedenimin kas ve doku yapısını geliştirmeyecektir. Bunlar benim sözümona geleneksel sporlarım. Yeni tür sporlar arasında da bir hayli eğlenceli bulduğum spor var aslında. Bunlardan biri, peygamberdevesi yakalama. Peygamberdevesi yakalama sporu, fare yakalama kadar zor olmamakla birlikte daha az tehlikeli. Yazın ortalarından sonbahar başına kadar yapılabilen bu dış mekan sporu bence en uygun seçenek. Nasıl yapıldığına gelince. Önce bahçeye çıkılır. Bir adet peygamberdevesi aranır. Hava şartları iyiyse birden fazla av bulmak da mümkün olabilir. Tespit edilen avın yanına sinsice sokulunur. Tehlikeyi sezen avımız, incecik kafasını havaya kaldırır. Peygamberdevesi, oldukça cüretkar bir hayvandır.

Karşısındakinin gücünü bilmeksizin direnç göstermeye kalkışır ve böylece avı daha da eğlenceli hale getirir. Kaldırdığı kafasını sağ patimle yavaşça okşarım. Avın kafası yumuşacık olduğu için hemen yana yatar. Avın o anki yüz ifadesi, yapılan avı iyice eğlenceli hale getirir. Afallayıp kalmıştır. Sonra tek hamlede arkasına geçilir ve bu sefer kanatlarına yavaşça vurulur. Avın kanatları çok hassastır. Bu yüzden, bu hassas kanatlar katlanırken, kanatlara uygun oranda şiddet uygulanırsa, ince iç çamaşırı Yoshino kâğıdı gibi ortaya çıkar. Bu yaz sıcaklarında çift kat giysiyle dolaşıyor etrafta. Ne saf bir yaratık. Normalde olmaz ama bu sefer, uzun yeşil boynunu bana doğru çevirdi. Hamle yapmamı bekliyordu. Sürekli böyle bekleyecek olsam spor yapmış olmayacaktım. O yüzden ona bir müddet zaman tanıdıktan sonra ilk pençeyi indirdim. Aklı başında bir hayvan olsaydı, bu gelen darbeden kesin kaçardı. Gelen bu darbeye gözükara bir şekilde karşılık vermeye çalışmak cahil ve ilkel peygamberdevelerinde görülebilecek bir tutum. Karşımdaki ilkel yaratıklar böyle şeyler yaparsa darbemi indirip aman vermeden saldırırım. Aşağı yukarı bir metre uzağa fırlatabilirim. Fakat av, uslu davranıp sakince adım adım geri çekiliyorsa, içten içe avıma acıyarak bahçedeki ağaçlardan birinin etrafında, havadaki bir kuş gibi, deli danalar gibi dönmeye başlarım. Avım peygamberdevesi, hâlâ on beş yirmi santimden fazla uzaklaşmadı. Artık gücümün sınırlarını öğrendiği için karşılık verecek cesareti yok. Kafası karışık halde bir sağa bir sola kaçmaya çalışıyor ama ben de onun bu karmaşık taktiğine karşılık verdiğim için son çare olarak kanatlarını çırpmayı deniyor. Bu hayvanların kanatları, normalde boyunlarıyla uyum içindedir. Oldukça uzun ve ince olan kanatlarının şöyle bir bakınca süs eşyasından öteye gitmediği belli oluyor. Tıpkı insanların İngilizce, Fransızca, Almanca dilleri gibi, pratik ve kullanışlı olmaktan çok uzak. Bu kullanışsız kanatlarını bana karşı kullanmaya çalışmasında başarılı olmasını beklemek mantıklı olmaz. Kanatlarını kullanmaktan kastım zıpladıktan sonra toprak üstünde birazcık ilerlemekten başka bir şey değil. Böyle olunca ister istemez karşımdaki hayvancağıza acımak durumunda kalıyorum ama amacım spor olduğu için bunu yapmak zorundayım. İçimden özürler dileyerek saldırıya geçiyorum. Avım, korkudan ne yapacağını şaşırmış vaziyette adım adım geri çekilmeyi sürdürüyordu. Burnuna yumruğu geçiriyorum. Yumruğu yiyen peygamberde-

vesi, kanatlarını açmış halde yere serildi. Yere uzanan avın üstüne hemen çullandım. Biraz soluklanmanın vakti gelmişti. Neden sonra tekrar serbest bıraktım. Serbest bıraktıktan sonra tekrar saldırdım. Saldırma stratejimi antik Çin klasiklerinden birindeki kahraman Kung Ming'in tekniklerine dayandırıyordum. O da düşmanı yedi kez yakalayıp serbest bırakmıştı. Neredeyse yarım saattir bu şekilde devam ettikten sonra artık hareket edemeyecek hale geldiğinde ağzımla onu şöyle bir kaldırıp tekrar yere tükürüyorum. Şimdi yerde öylece uzanmış yatıyor, kılını bile kıpırdatmıyordu. Pençemle vuruyorum. Pençe darbemle havaya fırlayan avım, kaçmaya yeltenmek üzereydi ki bitirici vuruşu yaptım. Bu kadar oynama yeter diyerek son darbemle birlikte avımı mideye indirdim.

Daha önce hiç böcek yememiş siz insanlara anlatıyorum. Peygamberdevesi o kadar da lezzetli değil. Öyle besleyici falan da sayılmaz. Peygamberdevesi avımda başarıya ulaştığıma göre sırada ağustosböceği var. Ağustosböceği diyorum ama hepsi aynı değil. İnsanlar arasında nasıl yağlı herifler, çelimsiz herifler, geveze herifler varsa ağustosböcekleri arasında da yağlıları, çelimsizleri, gevezeleri vardır. Yağlıları fazla inatçı, çelimsizleri ise fazla kibirli. Yakalaması eğlenceli olan tek tür geveze olanlar. Bunlar ancak yazın son demlerinde ortaya çıkar. Destursuzca kimononun kollarından içeri girip kişinin tenini okşayan sonbahar rüzgârı ile üşüttüğünüzü fark ettiğiniz sıralar bu böceklerin ötme zamanıdır. Çeneleri hiç durmaz. Bu kadar çok ötüyor olmalarının sebebi için kedilere yakalanmak istiyor olmalarından başka bir şey düşünemiyorum. Sonbahar başlarında bu böcekleri yakalarım. Bu vesileyle, bu yakalama işine ağustosböceği yakalama sporu adını verdim. Burada okuyucularıma belirtmek isterim ki ağustosböceği yakalamak için yerde sağa sola gitmenin hiçbir faydası yoktur. Yerdeki ağustosböceklerinin üstüne mutlaka karıncalar dadanmış olur. Benim yakalamak istediğim böcekler, arıların çalışma yaptığı böcekler değildir asla. Ağaçların yüksek dallarında cırcır öten o çenesi düşük böcek bozuntularını yakalayacağım. Yeri gelmişken doktor olabilmiş insanlara sormak istediğim bir şey vardı. Bu böcekler cırcır diye ötüyorsa eğer onlara cırcır böceği demek doğru olur mu? Bu soruya verilecek cevap, ağustosböcekleri üzerine yapılan araştırmaların ihtiyaç duyduğu cevaplarla ilintili olabilir. İnsanların kedilerden üstün olduğu nokta bura-

da yatıyor. İnsanların da zaten kendi kendine böbürlendiği noktalar hep böyle eften püften konular. Hemen şimdi cevap gelmezse bazı şeyleri tekrar gözden geçirmeleri gerekebilir. Zaten cevap ne olursa olsun, ağustosböceği avıma engel teşkil edecek değil. Tek yapmam gereken, seslerini takip edip ağaca tırmanmak. Sürekli kendinden geçmişçesine cır cır cırlayan o pis böcekleri yakalayacağım. Kulağa oldukça basit gelen bu spor, aslında büyük emekler gerektiriyor. Dört ayak üstünde yürüdüğüm için yeryüzündeki diğer hayvanların benden üstün olabileceğini düşünmüyorum. En azından matematik bilgime güvenerek iki ile dört sayılarını sayısal olarak karşılaştırdığımda, insanlardan üstün olduğum fikrini daha da pekiştirmiş oluyorum. Ancak konu ağaca tırmanma olunca benden daha usta yaratıkların varlığını kabul etmeliyim. Profesyonel olarak ağaçlarda yaşayan maymunları bir kenara koyacak olursak, maymunların zürriyetinden gelen insanlar bile zorlanmadan ağaca tırmanabiliyor. Aslında yerçekimi kuvvetine karşı bir hareket olduğu için, yapamıyor olmaktan utanıyor değilim ama ağustosböceği yakalamak için ihtiyaç duyduğum en temel yeteneklerden biri olduğundan yokluğu beni zor durumda bırakıyor. Neyse ki tırnaklarım var da bir şekilde tırmanabiliyorum. Tırmanabiliyorum tırmanmasına ama öyle dışarıdan göründüğü kadar rahat olmuyor. Bir de ağustosböceklerinin uçup gitmesi olayı var tabii. Peygamberdevesinden farklı olarak bu böcekler bir kez uçtu mu tamam. Bir daha yakalamak mümkün değil. Binbir gayretle tırmandığım ağaçta öylece kalakalıyorum. O kadar uğraşıp didinerek ağaca tırmanmış olmam da anlamsızlaşıyor. Son olarak bu böceklerle uğraşanların karşılaştığı pis bir durum daha var. Yüzüne işeme tehlikesi. Sanki özellikle gözümü hedef alıyorlar. Uçup gitmelerinden şikayet edemem ama en azından yüzüme işemeseler çok daha iyi olacak. Uçup gitmeden hemen önce böyle bir densizlikte bulunmaları nasıl bir psikolojik vaziyetin fiziksel silahıdır acaba? Yoksa uçma düşüncesi onlara, katlanılamayacak bir şey gibi mi geliyor. Veyahut düşmana, yani bana, bu şekilde saldırarak kaçmak için anlık bir boşluk mu yaratmaya çalışıyorlar. Öyleyse eğer, tıpkı kalamarın mürekkep atmasına, Tokyo'nun ara sokaklarında dövüş hünerlerini gösteren iri kıyım adamlara, Latince kelimelerin arkasına saklanan efendime benziyor. Bu da, ağustosböceği konusunda uzmanlaşan bilim insanlarının araştırması gereken

bir nokta. Yeterince araştırma yapılsa bu konu hakkında da doktora tezi bile yazılabilir. Neyse, konudan çok uzaklaştım.

Ağustosböceklerinin en çok toplandığı... Toplanmak kelimesi tuhaf geliyorsa toplaşmak da denilebilir. Ama toplaşmak kelimesi biraz bayatladı artık. Ağustosböceklerinin en çok toplandığı yer Firmiana simplex denilen ağaç türüdür. Bu ağaç genel olarak Çin parasol ağacı olarak bilinir. Yeri gelmişken söylemem gerekiyor. Bu ağacın inanılmaz fazla yaprağı var. Üstelik bu yapraklar, yelpaze gibi kocaman. Dolayısıyla, avımın toplandığı bu dallarda önümü görmem neredeyse imkansız. İşte bu da, ağustosböceği avı sporuna merak salanların karşılaştığı bir diğer zorluk. Seslerini duyuyor olsam da kendilerini göremiyorum. Bu sözler sanki benim için yazılmış bir şarkı gibi. Yapabileceğim başka bir şey olmadığı için seslerine yönelerek ilerliyorum. Yerden neredeyse iki metre yukarıda, ağaç dallarının ikiye ayrıldığı yerde biraz soluklanıp ağustosböceklerinin olduğu yeri yaprakların arasından sinsice gözlemliyorum. Daha önceleri de ben buraya varana dek, patır patır sesler çıkararak uçup giden pimpirikli böcekler olmuştu. Bir kez kanat çırptılar mı, daha onlara ulaşamam. Karşılaştıracak olursam bu hayvanlar, aptallık konusunda insanlardan aşağı kalır değildir. Başkalarını taklit etme konusunda ikisi de birbirinden çevik. Böceklerden biri uçunca diğerleri de onu takip ediyor, hepsi birden gidiveriyor. Bir keresinde ben, dalların bu çatallaştığı noktaya varana kadar tüm ağaç bomboş kalmıştı. Buraya kadar tırmandım. Nereye bakarsam bakayım, kulağımı nasıl bükersem bükeyim hiçbir yerde avımın kokusunu alamıyorum. Aşağı inmeye de üşendiğim için bir süre burada mola vermeye karar veriyorum. Dalların çatallandığı bu noktada, ikinci şansımı beklerken aniden uyku bastırdı. Gözlerim kapanmaya başladı. Hiç farkına varmadan karanlıklar aleminde buldum kendimi. Ancak ağaçtan bahçe zeminine düşünce uyanıp kendime gelebildim.

Yine de ağaca her tırmanışımda en az bir tane ağustosböceği yakalarım. Fakat işin hoş olmayan yanı ağacın tepesinde avımı ağzımla yakalamak zorunda olmam. Bu yüzden, aşağıya ininceye dek çoğu sefer can vermiş oluyorlar. Yere inip ağzımdaki avımı tükürdüğümde, patilerimle ne kadar dürtersem dürteyim hiç oralı olmuyorlar. Bu avcılığın en heyecanlı anı, kuyruğunu bedeninden kopacakmışçasına titreterek tüm dikkatini şarkı söylemeye veren

ağustosböceklerinden birine pençeyi geçirip boylu boyunca onu yere serdiğim andır. O anda zavallı avlarım çığlık atarak ince şeffaf kanatlarını yatay dikey dört bir yana çırpmaya başlıyor. Göz açıp kapayıncaya kadar biten o göz alıcı an sözlerle tarif edilemez. İnce şeffaf kanatlarını bir o yana bir bu yana hızla çırpan ağustosböcekleri hayatlarının belki de en muhteşem anlarını yaşıyordur. Avımın sunduğu bu güzel sahne şovunu beğenerek izliyorum. Sıkılınca da affına sığınarak ağzımın derinliklerine konuk ediyorum kendilerini. Ağustosböcekleri, ağzıma girene kadar gösterilerine devam etmeyi kendilerine vazife bilirler.

Ağustosböceği avı bittiğine göre sıradaki sporum olan çamdan kayma sporuma başlayabilirim. Öyle uzun uzun anlatmama gerek yok. Kısaca bahsedeyim: Çamdan kayma deyince aklınıza çam ağacından kaymak gelebilir ama öyle değil. Aslında ağaç tırmanma türlerinden biri sayılabilir. Ancak, ağustosböceği avı, ağustosböceği avlamak için yapılırken çamdan kayma, tırmanma amacıyla yapılır. Aralarındaki fark budur. Çam ağacı, Saimyoji'nin en leziz öğünü olduğu günden beri, bezdirecek raddede yalçın ve dayanıklıdır. Üstelik çam ağacının gövdesi kadar kaygan bir şey de yoktur. Elle tutulacak yeri yok. Ayakla tutulacak yeri de yok. Hatta düzeltecek olursam, tırnakla tutulacak yeri yok demem gerekir. Tırnaklarımın işlediği bir yer bulup tek hamlede tırmanıverdim. Tırnanışım bitince de indim. İnmenin iki yolu var. Birincisi ters dönüp başını zemine çevirmek suretiyle inmektir. İkincisi de tırmanır pozisyonda olduğu gibi kuyruğu yavaşça aşağıya salarak inmektir. İnsanlara hangisinin daha zor olduğunu sormak istiyorum. İnsanların dar ve yüzeysel düşüncesine göre, nasılsa ağaçtan inilecekse neden yere bakarak inilmesin. Böylesinin çok daha rahat olacağını sanıyorlar. İşte tam da burada yanılıyorlar. Aşağıya bakarak inmekten bahsettiğimde Hyodori goe uçurumunda Yoshitsune'nin, atıyla düşmana saldırdığı sahneyi hatırladınız, öyle değil mi? Öyle bir kahraman aşağıya bakarak inebiliyorsa, kedinin teki elbette rahatça inebilir sanıyorsunuz. Biz kedilerin pençeleri ne tarafa doğru uzuyor sanıyorsunuz? Hepsi geriye doğru. Bundan mütevellit ocak maşası gibi, eşyaları rahatça itip çekebiliriz ama ters yöne baskı yapacak kuvvetimiz yoktur. Şimdi ben, çam ağacına güçlü bir şekilde tırmandım diyelim. Ya sonra. Yeryüzüne ait bir canlı olduğum için doğanın gereği olarak uzun

süre bu ağacın üstünde yaşamam mümkün değil. Kalacak olsam bile mutlaka düşerim. Serbest düşmeye bırakacak olursam, fazla hızlı olur. Dolayısıyla bir yolunu bulup doğanın gerekliliklerini yerine getirmeliyim. Bu da inmek demek oluyor. Düşmek ile inmek arasında dağlar kadar fark var gibi ama aslında düşününce o kadar da farklı değil. Düşmeyi yavaş yaparsan inmek olur, inmeyi hızlı yaparsan düşmek olur. Düşmek ile inmek arasındaki fark dilden öteye giden bir fark değil. Çam ağacından düşme taraftarı olmadığım için düşme eylemini yumuşatarak inmek zorundayım. Yani demem o ki, bir şeylere tutunarak düşme hızına karşı koymam gerekiyor. Tırnaklarım, biraz önce de belirttiğim gibi, geriye dönük. Başım yukarıda olacak şekilde inecek olsam, tırnaklarım, ağırlığımı kaldırabilecek ve düşme ihtimalimi ortadan kaldırmama yardımcı olacaktır. Bu şekilde, yapacağım şey düşmek değil inmek olacak. Söylemesi ne kadar da kolay, değil mi? Ancak, bir kez, baş aşağı dönüp biraz önce bahsettiğim kahramanınız Yoshitsune gibi, ağacın üstünden inin de görün bakalım nasıl oluyor? Tırnakların o kadar da faydası olmuyor. Kaygan mı kaygan yüzeyde ne yaparsanız yapın bedeninizin ağırlığını taşıyacak güç bulamazsınız. Buraya kadar gelip inmek için planlar kuran kişi nihayetinde düşen kişi olur. Hyodori goe olayı bu durumda biraz zor. Kediler arasında böyle sahne sanatlarından anlayan tek kedi ben olmalıyım. Bu yüzden, bu hareketler ile kendi sporumu icat ettiğimi düşünüyorum; çamdan kayma.

Çit etrafını dolanma adlı sporumdan da birkaç kelimeyle bahsetmek zorundayım. Efendimin bahçesinin dört tarafı, bambu çitleriyle çevrilmiş. Çitlerin, veranda ile paralel giden kısmı on beş metre uzunluğunda. Yan taraflar ise yedişer metre civarında. Çit etrafını dolanma dediğim sporum, bu bahsettiğim çitlerin üstünden, hiç düşmeden baştan sona gitmekten ibaret. Başarısız olduğum zamanlar da oluyor ama, baştan sona düşmeden gitmeyi başardığımda ruhum göklere eriyor. Çit boyunca ara ara ağaç kütükleri da var. Bu kütükler üzerinde biraz soluklanabiliyorum. Bugün kendimi zinde hissettiğim için sabahtan öğlene kadar üç tur attım. Her seferinde daha da ustalaştığımı hissettim. Ustalaştıkça da daha eğlenceli olmaya başladı. Dördüncü tura başladım ama daha yolu yarılamamıştım ki yan taraftaki evin çatısından üç tane karga geldi. Hemen önümde düzgün bir sırayla dikilen bu kargalar en beter davetsiz misafirlerim-

di. Spor yapmama mani oluyorlar. Ne idüğü belirsiz iğrenç yaratıklar. İnsanların bahçesine öyle elini kolunu sallayarak girebileceklerini sanıyorlar. Ben de onlara, defolup gitmelerini söyledim, yani hırıltı çıkardım. Bana en yakın olan karga benden yana dönüp yanık yanık kahkaha atmaya başladı. Diğeri, gözlerini efendimin bahçesine dikmişti. Üçüncüsü ise gagasını bambu çitlere sürtüyordu. Az önce pis bir şeyleri mideye indirdiğine hiç şüphe yok. Onlara buradan kaybolup gitmelerini söylemek için çitlerin üstünde üç dakika boyunca en zarif tavırlarımla dengede kaldım. Bu kargalar genel olarak Kanzaemon olarak biliniyormuş. Hakikaten de Kanzaemon denilecek derecede cüsseli ve iri kıyımlar. Ne kadar burada dikilirsem dikileyim, bir hareket yapmazsam buradan uçup gitmeyecekler. Artık yavaş yavaş ilerlemeye başladım. Bunun üzerine en yakındaki Kanzaemon kanatlarını hafif araladı. Kuvvetimden ve otoritemden korkmuş olacak ki kaçmaya yelteniyor diye düşünmüştüm ama tek yaptığı, kıçını bana dönmek oldu. Bak sen şu serseri herife! Yerde olsaydık oracıkta işini bitiriverirdim ama ne yazıktır ki, boş vaktimi böyle Kanzaemon gibileriyle harcamaya niyetim yok, bunlarla uğraşmaya bile değmez. Böyle diyorum ama burada bu üç karganın gitmesini öylece oturup bekleyecek de değilim. Her şeyden önce, bekleyecek olsam ayaklarım ağrır. Karşımdakilerin kanatları olduğu için böyle bir yerde rahatça durabiliyorlar. Şimdi merak ettim, ne zamana kadar burada bekleyebilirler acaba? Ben daha dördüncü turumda yorgunluktan ölmek üzereyim. Ne de olsa ip canbazlarından aşağı kalmayacak gösteriler yapıp duruyorum sabahtan beri. Hiçbir engel olmasaydı bile düşmeyeceğimin garantisi yoktu. Şimdi bir de bu kara belalar çıktı başıma. Hem de üç tane. En kötü ihtimalle bugünkü sporumu yarıda bırakmak zorunda kalabilirim. Nihayet hareket etmeyi kendi kendime kesip çitten inmek zorundayım. Zahmetli iş ama, ineyim bari. Zaten düşman benden sayıca üstün. Üstelik etrafta görmeye alışkın olmadığım türden varlıklar bunlar. Gagaları da iğrenç canavar Tengu'nun burnu gibi mide bulandırıcı. İçlerindeki pislik sıfatlarına vurmuş. Yüzlerinde meymenet yok. Geri çekilmek en güvenlisi olabilir. Saldırıya geçecek olsam, olmayacak iş ya, olur da ayağım kayıp dengemi kaybedip düşersem asıl o zaman utanırım. Aklımdan bu tür düşünceler geçerken, biraz önce bana sırtını dönen karga aniden, "Maal," diye haykırmaya başladı. Diğer karga da onu

taklit ederek "Maal!" diye sayıkladı. Sonuncusu ise iki kez ama kibarca aynı lafı tekrarladı. Benim gibi bu kadar terbiyeli ve saygılı bir beyefendi bile buna daha fazla katlanamazdı. Her şeyden önce kendime yediremem. Bu karga bozuntuları tarafından alaya alınmak adıma yakışmaz. Tamam, henüz adım yok belki ama, adım yok diye bu aşağılamayı sineye çekecek değilim. Aksini düşünüyorsanız fena halde yanılıyorsunuz demektir. Buna asla katlanamam. Zaten atasözlerinde de yer etmiş: Karga ile gezen boka konar. Böyle pis bir hayvan isterse üç tane olsun, hiç fark etmez. Geri çekilmekten vazgeçtim. Çitin üstünde ilerleyebileceğim kadar ilerleyeyim diye kendi kendimi cesaretlendirmeye koyuldum. Ağır adımlarla ilerliyordum. Kargalar ise sanki hiçbir şeyden haberleri yokmuş gibi yaparak kendi aralarında konuşmakla meşgulmüş. Artık bu kadarı da yeter dedim. Şu çitin genişliği on beş yirmi santim daha fazla olsaydı bu pis kargalara günlerini gösterirdim ama ne yazık ki ne kadar kızarsam kızayım daha ayakta bile zor durabiliyorum. Nihayet en yakındaki kargayla aramdaki mesafeyi yirmi santime kadar düşürmeyi başardım. Keskin pençemle tanışmalarına azıcık kalmıştı ki bu Kanzaemon bozuntuları tıpkı geldikleri gibi tek bir kanat hamlesinde havaya sıçrayıverdiler. Birkaç metre tepemde, havada öylece duruyorlardı. Kanat hareketleriyle oluşan rüzgâr, yüzümü okşarken şöyle bir titredim. Derken dengemi kaybedip kendimi yerde buldum. Böyle utanç verici bir olaydan dolayı kendime kızarken bu pis kargalar biraz önceki yere geri kondu. Yukarıdan gagalarını gıcırdatarak suratıma bakıyorlardı. Terbiyesiz mahluklar. Ben de onlara ters ters baktım ama pek bir etkisi olmadı. Sırtımı yuvarlak hale getirip ince ince mırıldandım. Bunun da faydası yoktu. Sıradan insanların, sembolik şiirin muhteşem ezgilerini anlamaması gibi, benim bu kargalara bakışlarım aracılığıyla öfkemi anlatmaya çalışmam da aynı derecede etkisizdi. Biraz düşününce anlamadıkları için onlara da hak veriyorum. Ben şimdiye dek onlara kediymiş gibi muamele ediyordum. Yanıldığım nokta tam da orasıydı. Kedi olsalardı çoktan anlamış olurlardı. Gelgelelim karşımdakiler karga bozuntusundan başka bir şey değildi. Kargalardan da karga gibi davranmaları beklenirdi zaten. İş dünyasından gelen insanların, efendim Hapşuruk Öğretmen'e üstün gelmeye çalışması gibi, eski bilgelerden Saigyo'ya gümüş bir kedi heykeli verilmesi gibi, aklıma gelen şeyleri hiç vakit

kaybetmeden yapan türden biriyimdir. Bu zavallı yaratıklarla daha fazla zaman kaybetmenin anlamı yok diyerek verandaya yöneldim. Zaten akşam yemeği vakti de gelmişti. Spor yapmak da iyi bir şey ama fazlası zararlı olabilir. Tüm bedenim, yorulmuş, bitkin halde. Üstelik, daha sonbaharın başlarındayız. Spor yaparken güneş, tüylerimin rengini soldurmuş. Cildimin gözeneklerinden çıkan terler aşağı düşmüyor, tüylerimin dibine yağ gibi yapışıp kalıyor. Sırtım kaşınıyor. Ter yüzünden kaşınma ile pire yüzünden kaşınmayı ayırt etmenin yolu çok basittir. Kaşıntının sebebi ağzımla ulaşabileceğim bir noktada yatıyorsa, sorunu hemen ortadan kaldırabilirim. Ayağımla ulaşabileceğim bölgeleri ise nasıl kaşıyacağımı çok iyi biliyorum. Ancak omurgamın ortalarına kendi kendime müdahale etmem mümkün değil. Böyle anlarda, gördüğün ya ilk insanın yanına gitmeli ya da en yakındaki çam ağacına sırtını sürtmeli. Bu iki seçenekten birini seçmezsem gece gözüme uyku girmez. İnsanlar aptal varlıklar olduğundan sokulgan bir tavırla, kedi mırıltısıyla yaklaşıyorum. Bu kedi mırıltısı, sandığınızın aksine, insanların benim karşımda çıkardığı sese denir. Beni öyle kabaca düşününce mırıldama sesinden çok mırıldanma sesi denilebilir buna. Pekala, öyle olsun. Mırıltılarla bu yarım akıllı insan bozuntularının dizlerinin dibine sokulayım da. İster kadın olsun ister erkek, bu davranışım karşısında çoğu, onları sevdiğimi sanmak gibi bir gaflete düşüyor. Bunun karşılığında da her istediğimi yapmama izin veriyorlar. Üstelik bazen başımı bile okşuyorlar. Mamafih, son zamanlarda tüylerim arasında bir çeşit pire üremeye başlamış. İnsanlara fazla yaklaşınca, mutlaka ensemden tutup kapı dışarı ediyorlar beni. İnsanların bu sevgiden uzak davranışı, tüylerimde yaşayan, gözle zar zor görülebilen böceklerden kaynaklanıyor olmalı. İnsanların huyları ne kadar da çabuk değişiyor. Tüylerimde yaşayan birkaç bin tane pire yüzünden ortaya koydukları bu ihmalkâr davranışları mazur görülemez. İnsanların dünyasında geçerli olan Sevgi Kuralları'nın birinci maddesi şu şekilde: "Bir şeyi yalnızca çıkar sağladığın sürece sevmelisin." Görünüşe göre insanların neredeyse hepsi hayatını bu ilke üzerine kurmuş. İnsanların bana karşı olan tavırları da böyle bir anda tersine döndüğüne göre, şimdi sırtım ne kadar kaşınırsa kaşınsın insanlardan bu şekilde menfaat kazanamam. Bu yüzden ikinci maddeye bakmam gerek. Çam ağacı gövdesine sürtünerek kaşınma

kuralı. Bu alternatif seçeneği icra etmek üzere verandaya doğru yol alıyordum ki bunun işe yaramayacak aptalca bir fikir olduğunu fark ettim. Bunun sebebi basit. Çam ağacının reçinesi. Bu reçine fena halde yapışkan bir şey, bir kez tüylerime yapışacak olsa, ister şimşekler çaksın üstüme ister Rus Baltık Donanması üzerime ateş açsın asla temizlenmez. Bir kez beş tane tüyüme bulaşagörsün, on tanesine daha yayılır. On dal tüyüme reçine bulaştı derken bir bakmışım otuz olmuş. Ben, sadelikten yana olan bir kediyim. Böyle inatçı, zehirli, yapışkan ve bir o kadar da kindar şeylerden nefret ederim. İsterse yeryüzündeki en güzel kedi olsun, böyle karakter özellikleri sergiliyorsa yüzüne bile bakmam. Faytoncunun Kara kedisinin iki gözünün arasında, kuzey rüzgârlarıyla uçup giden çapaklar kadar bile değeri olmayan bu reçinenin, benim bu fevkalade güzel açık renkli tüylerimi berbat edebiliyor olması ne kadar da sinir bozucu. Aklını başına toplasa iyi eder. Düşüneceğini sanmıyorum ama. Sırtımı, çam ağacına dayadığım anda bir sürü reçine hiç şüphesiz, tüylerime yapışacak. Böyle düşüncesiz ve aptal bir varlıkla muhatap olmak bile yüzümü kızartır. Yüzümü kızartmakla kalmaz tüylerimi de bozar. Şu anda ne kadar kaşınıyor olsam da dayanmaktan başka çarem yok. Zira kaşıntımı giderecek iki seçenek de şu an için uygun değil. Bu durum beni çok üzüyor. Bedenimdeki bu kaşıntıya ve zihnimdeki bu rahatsızlığa bir an evvel bir çözüm bulmazsam başka rahatsızlıklar da baş gösterebilir. Başka mantıklı bir seçenek yok mu acaba diye, ön ayaklarımı öne doğru bükerek düşünmeye koyulunca aniden eski bir anıyı hatırladım. Efendim ara sıra eline havlu ile sabunu alıp gayesizce dışarı çıkardı. Yarım saat ya da kırk dakika sonra falan geri döndüğünde o solgun ve bitkin yüzü birazcık açılmış, temizlenmiş gibi olurdu. Yüzündeki tüylerden kurtulmak, bu kılıksız adamı bile bu kadar değiştirebiliyorsa eminim bana da faydası olacaktır. Zaten, şu anki halimle bile fazlasıyla yakışıklıyken daha fazla çekici olmama gerek yok ama bu bir buçuk yıllık kısa ömrümde hastalığa yakalanıp erken yaşta ölme ihtimalim binde bir bile olsa, bu ihtimalin gerçekleşmesi dünyadaki diğer canlılar beni daha fazla göremeyeceği için haksızlık sayılır. Efendimin böyle havlu ve sabunla nereye gittiğini öğrendim. İnsanların, boş vakit öldürmek için icat ettikleri hamam denilen yerlere gidiyormuş. İnsanların icat ettiği bir şey olduğu için, öyle işe yarar bir yer olduğunu hiç sanmı-

yorum. Ancak hemen yan tarafta bulunduğundan girip içeriyi gözlememde bir sakınca da görmüyorum. Hele bir girip bakayım. Tahmin ettiğim gibi amaçsız bir yerse bu davayı pekala kapatabilirim. Fakat insanlar, kendi türleri için inşa edip hazırladıkları bu mekana başka türden birinin, yani benim gibi bir kedinin girmesine izin verir mi acaba? O kadar geniş düşünceli olduklarını da sanmıyorum. Aklımdaki en büyük şüphelerden birisidir bu. Efendim bile buraya rahat rahat girebiliyorsa benim girmeme kimsenin karışacağını sanmıyorum. Fakat olur da kapıdan çevrilirsem bu büyük utançtan yerin dibine girerim. İlk gidiş amacım içerinin nasıl bir yer olduğuna dair inceleme yapmak. Hoşuma giderse ben de havlu ve sabunu kaptığım gibi buranın yolunu tutarım. Aklımda böyle bu planları yaptıktan sonra hamama doğru yola koyuldum.

Caddenin köşesinden sola gönünce, bambu gibi ince uzun bir bacadan çıkan hafif buharın havaya doğru süzülmesi gözüme çarpıyor. Bu, hamamın olduğu yeri gösterir. Hemen gidip arka kapıdan içeri daldım. Arka kapıdan girmiş olmama ister korkaklık deyin ister çekingenlik. Bunlar, ön kapılar dışında hiçbir yerden girmeyi beceremeyen kişilerin söyleyebileceği kıskançlıkla yoğrulmuş laflardan ibaret. Tarihe baktığımız zaman, arka kapıdan ani saldırılar yapan zeki ve üst düzey pek çok insan olduğunu görürüz. *Nasıl Centilmen Olunur* adlı kitabın ikinci cildinin birinci bölümünün beşinci sayfasında öyle yazıyormuş. Sonraki sayfada ise arka kapının centilmenler için özsaygıyı elde edebilecekleri bir vasiyetname, hatta intihar notu olduğu yazıyor. Ben yirminci yüzyıla ait bir kedi olduğum için kültür seviyem yüksektir. Dolayısıyle beni hor görüp küçümseyemezsiniz. Neyse. Arka kapıdan girdim. Hemen sol tarafta, otuzar santim boyunda kesilmiş çam odunları küçük bir dağ gibi, bir yığın kömür ise tepecik gibi duruyordu. Şimdi odunlar için neden dağ kelimesini kullanmışken kömürler için tepecik kelimesini tecrih ettiğimi merak edebilirsiniz. Özel bir sebebi falan yok. Sadece dağ ile tepe kelimelerini anlamına uygun bir şekilde kullandım. İnsanlar bazen pirinç yiyor, bazen tavuk, balık ve diğer hayvanları. Böyle türlü türlü pis şeyleri yiyen insanların kömür yiyecek kadar alçalmış olması çok yazık. Yoluma devam ediyorum. İki metreye yakın kapının, ardına kadar açık bırakıldığını gördüm. İçeriye şöyle bir göz attım ama içerde hâkim olan tek şey ölüm sessizliğiydi. Arka taraftansa insan

sesleri geliyordu. Sözümona hamam denilen yer bana öyle geliyor ki insan sesinin üretildiği yer. Odun ve kömür yığınlarının arasındaki vadiden geçerek sola döndüm. İleride sağ taraftaki pencereden dışarı baktığımda yuvarlak küçük kovaların üçgen, yani piramit şeklinde dizildiğini gördüm. Doğası gereği yuvarlak olan kovaların zorla üçgen bir şekle sokulduğunu görmek içten içe bu kovaların derdini paylaşmama vesile oldu. Bu yığınların hemen güney tarafında bir – bir buçuk metre genişiğinde bir tahta eşik, sanki beni karşılıyormuş gibi duruyordu. Yerden bir metre falan yüksekte olan bu tahta eşiğin üzerinden atlamak, benim bakış açımdan oldukça kolay. Haydi bakalım diyerek, zarif hareketlerle dans edercesine, sözümona hamamın burnunun ucu, gözünün dibi, suratının ortasından içeri girdim. Şu dünyada eğlenceli olan bir şey varsa o da yemediğin şeyleri yemek, görmediğin şeyleri görmektir. Bundan daha büyük bir keyif yoktur. Siz okuyucularım da, tıpkı efendim gibi, haftada üç kez falan bunun gibi hamamlarda yarım saat veya kırk dakika zaman geçiriyorsanız neyse ama banyo denilen şeyi benim gibi daha önce hiç görmemiş biriyseniz bir an önce gidip görmenizi tavsiye ederim. Son nefesinizde ailenizden birinin yanında olma fırsatını kaçırmak pahasına bile olsa burayı görmeniz gerek. Kesinlikle görülmeye değer bir yer burası. Dünyanın geniş bir yer olduğunu biliyordum ama bunun gibi mucizeler sakladığından haberim yoktu.

Nedir bu mucizeler peki? Söylemeye dilim varmayan türden mucizeler. Bu pencerenin altında çok sayıda ve ağır hareketlerle yıkanan insanların hepsi anadan doğma çıplak vaziyette. Tayvanlı aborijinler gibi. Yirminci yüzyılda yaşayan Âdem gibi. Zaten kıyafetin tarihçesinde... Neyse uzun hikâye. Konuyu Doktor Diogenes Teufelsdröckh'ün *Die Kleider, Werden und Wirken* adlı eserine havale ediyorum. İnsan varlıkları sahiden de kıyafetten ibaret. On sekizinci yüzyılda Büyük Britanya İmparatorluğu'nda *Bath* denilen kaplıcalar varmış. Beau Nash, bu kaplıcalar üzerine sıkı ve sert kurallar üretmiş. Bu kurallardan birine göre bu kaplıcalara giren kadın ve erkekler omuzlarından ayaklarına kadar kıyafetle örtülü olmak zorundaymış. Bundan yarım asra yakın bir süre sonra yine İngiltere'nin başka bir şehrinde Sanat Ekolü açılmış. Bu Sanat Ekolü'nde nü resim ve heykellerin, çizimi, röprodüksiyonu ve modellemeleri sıkça yapılırmış. Burada böyle nü eserlerin sergilenmesi iyi hoş olmuş

da okulun açılış töreninde, kendi müdürleri başta olmak üzere pek çok personel büyük bir ikilemde kalmış. Açılış töreni yapılacaksa şehrin güzel hanımefendilerini de davet etmek zorundalardı. Ancak o dönemin önde gelen kadınlarına göre insanlar kıyafet giyen hayvanlardan ibaretti. Çıplak gezen maymunlarla hiçbir şekilde benzer olamazlardı. Kıyafeti olmayan insan, onlara göre, dişleri olmayan fil, öğrencisi olmayan okul, cesareti olmayan asker gibiydi. Kendine has bir özelliğini kaybetmiş gibi olurdu. Nü resim veya heykel bile olsa, hayvanımsı insanlarla aynı kefeye konulmak istemiyorlarmış. Açılış töreninde böyle eserler yer alacaksa, katılmayı reddediyoruz demişler. Okul yöneticileri, bu işi böyle çözemeyeceklerini anlamış. Ne de olsa dünyanın neresinde olursa olsun kadınlar, hep aynı kumaştan yapılmadır. Ne pirinç tarlasında ne de gönüllü olarak cephede çalışmaya bedenen uygun değiller ama bütün açılış törenlerinin vazgeçilmez parçalarıdırlar. Bu şekilde düşünen okul yöneticileri, ellerinden bir şey gelmediği için, terziye giderek otuz beş metrekarelik kumaş topunun yüzde seksen beşine yakınını satın alıp sözümöna hayvanı andıran eserlerini örtmüşler. Kabalık yapmış olmayalım ve ne olur ne olmaz diye heykellerin yüzünü bile kumaşla kapatmışlar. Bu şekilde, herkesi memnun ederek açılış törenini sağ salim tamamlamayı başarmışlar. Demek ki kıyafet denilen şey insanlar için gerçekten de bu kadar önemli. Ancak aksine, son zamanlarda çıplaklığın ve nü resim ve heykellerin önemine vurgu yapan kişiler de ortaya çıkmaya başladı. Doğduğum günden bu güne dek bir kez olsun çıplak olmamış birisi olarak, bu insanlara katılmıyorum. Çıplak vücut, eski Yunan ve Roma geleneklerinin rönesans ile yeniden popüler olmaya başlamasıyle birlikte ortaya çıkan bir modadır. Eski Yunanlılar ve Romalılar zaten çıplaklığa alışkın milletlerdi ve bunun toplumsal ahlâkla alakalı olduğunu düşünmüyorlardı. Ancak Kuzey Avrupa'da durum farklı. Oralar soğuk yerler. Japonya'da bile çıplak gezmenin sakıncalarına dair pek çok atasözü var. Almanya ve İngiltere gibi kuzey ülkelerinde çıplak gezecek olsanız kesin soğuktan ölürsünüz. Ölmek eğlenceli bir şey olmadığı için kıyafet giymeyi tercih ediyorlar. Herkes kıyafet giyiyorsa insanlar için kıyafet giyen hayvan demek yanlış olmaz. Bir kez kıyafet giyen hayvan olunca da, çıplak gezen hayvanları insandan çok hayvan olarak görmeye başlıyorlar. Kıyafet denilen şeyi, kendilerini hayvanlardan ayıran bir

şey olarak görüyorlar. Bu durumdan ötürü, Avrupalıların, özellikle de Kuzey Avrupalıların, çıplaklıkla ilgili nü resim ve heykelleri bu şekilde hayvanlarla bağdaştırmaları gayet anlaşılabilir. Hatta kedilerden daha aşağı hayvanlar olarak görüyorlar. Göze hoş mu geliyor? Göze hoş gelse bile alakasız. Ne kadar güzel olursa olsun hayvan hayvandır. Avrupalı bir leydinin giydiği kıyafetleri görüp görmediğimi merak eden okuyucularım çıkabilir aranızdan. Altı üstü bir kedi olarak söyleyebilirim ki böyle bir şerefe hiç nail olmadım. Duyduklarıma dayanarak söyleyebilirim ki bu soylu leydiler; göğüslerini, omuzlarını ve kollarını teşhir eden kıyafetler giyiyor, buna da elbise adını veriyormuş. Ne kepazelik. On dördüncü yüzyıla kadar, leydilerin giydiği kıyafetler, böyle rezil seviyelere inmiş değildi. Sıradan insanların giydiği elbiseleri giyiyorlardı. Üşenmesem neden bu yozlaşmaların olduğunu uzun uzun anlatırdım. Bilenler bilir, bilmeyenler de bilmeyiversin. Neyse, tarihi geçmişi nasıl olursa olsun kadınlar tuhaf ve sıradışı kıyafetleri yoluyla, sadece geceleri muzafferane olmaları bir kenara, en derin hislerinde azıcık olsun insana benzer görünür, gündüzleri ise omuzlarını gizler, göğüslerini saklar ve kollarını örterler, hiçbir yerleri görünmeyecek şekilde örtünürler. Öyle ki bir tek ayak tırnakları bile görünse utançtan kıpkırmızı oluverirler. Kadınların gece elbisesi dedikleri şeyler bir çeşit tutarsızlıklar ürünüdür. İki aptalın birbirine danışıp ortaya çıkardığı bir sonuçdan başka bir şey değildir. Bu düşünceme katılmıyorsanız, gündüzleri de kol, omuz ve göğüslerinizi açarak sokakta yürüyebilirsiniz. Nüdistler de aynı şekilde. Çıplaklığı o kadar seviyorsanız, kızlarınızı sokağa çıplak salın da görelim. Hatta kendiniz de Ueno Parkı'nda çıplak yürüyüş yapın bakalım. Yapamam mı diyorsunuz? Yapılamayacak bir şey değil. Batılılar yapmıyor diye siz de yapmıyorsunuz, o kadar. Aslında, tutarsız olduğu her açıdan belli olan gece kıyafetlerini giyip övüne övüne Emperyal Hotel gibi yerlere çıkmıyor musunuz? Bu kıyafetlerle ne alakanız olduğunu sorsam cevap veremezsiniz. Giyiyor olmanızın tek sebebi Avrupalıların da giyiyor olmasıdır. Avrupalılar güçlü olduğu için, ne kadar aptalca olursa olsun her şeyi taklit etmek zorunda hissediyorsunuz. Uzun şeylere sarıl, güçlü şeyler karşısında bükül, ağır şeyler karşısında ezil. Bu emir kiplerine karşı kendinizi ezik hissetmiyor musunuz? Ezik hissediyor olsak bile elimizden bir şey gelmiyor diyorsanız

özür dilemekten çekinmem. Ancak o zaman da Japonları o kadar da üstün bir millet olarak görmemek gerek. Söylediğim her şeyi akademik olarak destekleyebilirim ama konumuz sadece kıyafetlerle ilgili olduğu için şimdilik bu kısmı es geçiyorum.

Kıyafetler insanlar için sahiden de son derece önemli bir şey. İnsanlar mı kıyafet yoksa kıyafetler mi insandır diye sorduracak kadar önemli. Hatta o kadar önemli ki insanlığın evrimsel geçmişinde etten, kemikten ve kandan daha geniş bir yer kaplar. Dolayısıyla kıyafet giymeyen birini görünce o kişiyi insanlıkla bağdaştırmak çok zordur. Adeta bir canavarla karşılaşmış hissi verir. Tüm insanlar anlaşıp canavar olmaya karar verse, hiç kimse canavar olmaktan şikayet edemeyecek. Fakat böyle bir durumda da insanlar dev bir ikilemde kalacak. İlk başta doğa insanları diğer her şeye denk bir seviyede yaratmıştı. Yani çıplak. Bu yüzden, insan olarak doğanlar kesinlikle anadan üryan dünyaya gelir. İnsanlığın karakteri bu doğal denkliğe razı olsaydı tüm ömrünü çıplak geçirirdi. Fakat herkes dış görünüşte özdeş olunca, bu sefer de içlerinden biri çıkıp "Ya ben böyle başkalarından ayırt edilemiyorsam hiçbir şey için gayret etmeme gerek yok. Boşuna uğraşıp didinip bir şeyler ortaya koymamın bana hiçbir faydası yok. Ne yapıp edip, diğerlerinden ayırt edilebilecek bir şeyler üretmeliyim. İnsanlar beni görünce, ben olduğumu ayırt edebilmeli. Bunun için bedenime farklı bir şeyler eklesem iyi olur," demiştir. Sonra da onlarca yıl düşünüp don denilen giysiyi icat eder etmez kıçına giymiştir. Tüm gururu ve kibrini takınarak etrafta gezinmeye başlamıştır. Bu bahsettiğim kişi, bizim faytoncunun atalarıdır. Don gibi basit bir şeyi icat etmek için onlarca yıl düşünmüş olması kulağa biraz tuhaf gelebilir ama bunun, günümüzden geçmişe bakıldığında cehalet ve medeniyetsizlikten kaynaklandığını anlayabiliyorum. Ne de olsa dönemin en önemli icadıydı. Descartes bir keresinde "Düşünüyorum öyleyse varım," demiş. Üç yaşındaki çocukların bile kurabileceği bu cümle için onlarca yıl kafa patlatmış olmasına şaşmamak gerek. Donu sıfırdan, yoktan icat etmek için çok fazla düşünce gücü gerekmiştir. Bizim faytoncunun ataları için fazla zekice bir icat. Böyle bir icattan sonra burnu havalara kalkmış olmalı. Beline geçirdiği donuyla yeryüzündeki tüm yollarda yürümek üzere yola çıkan faytoncunun atası, sanki küçük dağları yaratmış gibi bir kibirle gezerken diğer yaratıklardan biri

bununla rekabete girmiş. Altı yıla yakın bir süre çalıştıktan sonra aynı derecede gereksiz ve anlamsız bir icadı, ceketi, ortaya çıkarmış. Buralarda Japon ceketi dediğimiz Haori adlı bu kıyafet, en az don kadar gereksiz. Fakat, donun görkemi bir anda ortadan kalkmış, yerini Haoriye bırakmıştı. Manav, eczacı, terzi, yani herkes bu büyük mucidin soyundan gelmiş. Don devri ile Haori devrinden sonra Hakama (Japon tarzı erkek eteği) devri gelir. İcat ettiğin şey altı üstü bir ceket, nedir bu cakan, diye küplere binip Hakama denilen erkek eteğini icat eden kişinin devridir bu. Eskilerin samurayı, bugünün devlet memurları bu adamın soyundan gelir. Bu antik çağların yaratıkları, birbirine üstün gelme amacıyla en baştaki çıplaklıklarını belki de farkında bile olmadan örtme yarışına girdiler. Hiçbir şey planlanmadık, tesadüfen ve rastgele olmadı. Hele amaçsız hiç değildi. Herkesten üstün olmak arzusu gözü kara yürekleri katılaştırıp yeni şekillere soktu. Ben senin gibi değilim. Öyle baldırı çıplak gezmem, bedenimi örterim diyerek diğerlerine üstün gelmeye çalıştılar. Bu açıdan bakıldığında insanların psikolojisi hakkında fevkalade büyük bir çıkarımda bulunabiliriz. Bu da doğanın boşluğu sevmemesi gibi insanların da eşitlikten nefret ediyor olduğudur. Eşitlikten nefret eden bu insan ırkı, günümüze gelene dek ister istemez çıplak bedenini giysilerle örtmek zorunda kalmış. Bu töz, gerçekliğin bir parçası. Tüm bunları bir kenara bırakıp, eşitliğin hüküm sürdüğü eski dönemlerine dönmelerini beklemek aptallık olur. Aptal olmayı göze alsalar bile o günlere dönmeleri katiyen mümkün değil. O eski adil günlere dönmeyi başarabilen birisi, medeni insanların gözünde yaratıktan farksızdır. Dünyadaki milyarlarca insanın hepsine yaratık dersek, kimse yaratık değildir anlamına gelir. Bu durumda eşitlik sağlanır. Kimse de yaratık olmaktan utanmaz. Ancak yine de kimsenin gönlü rahat etmez. Neden mi? Çünkü insanlar arasında rekabet mutlaka yeniden başgösterecektir. Kıyafetler üzerinden rekabet yapmazlarsa bu sefer yaratık olma konusunda yarışa girerler. Kim daha fazla yaratık olabilmiş gibi tartşmalara dalarlar. Herkes çıplak gezse bile bir şekilde rekabete girmeyi başarırlar. Bu şekilde düşününce, kıyafet denilen şeyleri bırakmak o kadar da mümkün ve mantıklı görünmüyor.

Fakat, benim böyle küçük gördüğüm insan ırkından bir kesim hamamda, çıkarılmaması gereken bu don, Haori ve diğer tüm kıyafetleri çıkarıp raflara yerleştiriyor, ne kadar kaba karşılanırsa karşılansın atalarından gelen o çıplaklığı, izleyen tüm gözlerin karşısında teşhir ederek dostça sohbetlerine kaldıkları yerden devam ediyor. Benim biraz önce, mükemmel manzara dediğim şey de tam olarak buydu. Siz değerli ve medeni okuyucularım için burada durup bu manzarayı anlatmaktan onur duyuyorum.

Konu o kadar dağıldı ki ne hakkında konuştuğumu unuttum. Yaratıkların yaptığı hiçbir şeyde düzen olmaz. Bu yüzden düzenli bir açıklama yapmak kolay değil. Göbektaşından başlayayım. Göbektaşı mı değil mi tam bilmiyorum ama, başka bir şeye de benzemiyor doğrusu. Genişliği bir metreye uzunluğu da üç metreye yakın. Bir yarısında beyaz, sıcak su dolu olan iki bölmeye ayrılmış. Terapi banyosu falan dedikleri bu olsa gerek. Eritilmiş kireç renginde soluk ve buharlı. Sadece buharlı da değil üstelik. Yağlı ve ağır görünüyor. Dikkatli bakınca çürümüş gibi bir manzarası var. Şaşılacak şey değil aslında, çünkü duyduğuma göre bu su haftada bir kez değiştiriliyormuş. Taşın diğer yarısında da normal su varmış ama bu da berrak ve temiz olmaktan çok uzak. Rengine bakarak diyebilirim ki, yağmur suyunun biriktiği su varilini karıştırsak aynı görüntü oluşur. Biraz da hamamdaki şu çıplak yaratıklardan bahsedeyim. İnanılmaz derecede zahmetli bir iş. Yağmur suyu variline benzeyen yerde iki genç adam ayakta duruyor. Ayaküstü birbirlerinin karnına sıcak su dökmekle meşguller. Fevkalade zevk alıyor gibi görünüyorlar. İkisinin de bedenindeki karartılara bakılacak olursa, gayet iri yapılı ve cüsseli oldukları söylenebilir. Bu iri yapılı yaratıkları izlerken, biri havluyla göğsünü silerek diğerine seslendi.

"Kin, şu tarafım çok acıyor ya. Ne oldu acaba?"

"Midendir. Mide ağrısı adamı fena yapar. Dikkat etsen iyi olur," diye hevesle uyardı Kin denilen adam.

"Ama bu sol tarafımda." Sol akciğerini gösteriyordu.

"Orası mide işte. Sol taraf mide, sağ taraf akciğer."

"Öyle mi? Ben midenin buralarda bir yerde olduğunu sanıyordum." Bu sefer belinin yakınlarını tokatlayarak konuşuyordu.

"O zaman kesin buluntudur," dedi Kin. O sırada yirmi beş yirmi altı yaşlarında ince sakallı genç biri çıkageldi. Bu ikilinin bulunduğu

göbektaşına girdiğinde, elindeki sabunla bedenindeki kirler suyun üzerinde yüzüyordu. Mineralli maden suyunda yıkanmış gibi ışıl ışıl parlıyordu. Onun yanında ellili yaşlarda kel bir adam bir şeyler anlatıyordu. Suyun üstünde ikisinin de sadece kafası görünüyordu.

"Yaşlı olmak da ne kadar sıkıcı yahu. İnsan bu yaşa gelince, gençlerle yarışacak gücü kalmıyor. Fakat konu sıcaklığa dayanmak olunca, hâlâ gençler elime su dökemez. Benim için su çok sıcak olmalı. Yoksa kendimi iyi hissetmem."

"Amcacığım yeterince sağlıklı görünüyorsun. Bu kadar sağlıklı olman senin için gayet iyi bir şey."

"İyi falan değilim. Sadece hastalıktan uzak duruyorum. İnsanlar kötü şeyler yapmazsa yüz yirmi yaşına kadar rahat yaşayabilirler."

"Hadi ya. O kadar uzun yaşamak mümkün mü?"

"Sana yüz yirmiyi garanti edeyim. Meiji restorasyonlarından önce, Magaribuchi denilen bir aile vardı. Shogun'un özel uşakları. Bu adamlardan birisi yüz otuz yaşına kadar yaşamış."

"Herife bak ne uzun ömrü varmış."

"Fazla uzun yaşayınca da bu sefer yaşını unutuyorsun. Adam, yüz yaşına kadar saymış ama sonrasını unutmuş. Ben tanıştığımda yüz otuz yaşındaydı ama o yaşta ölmüş değil. Daha ne kadar yaşadı bilmiyorum. Belki hâlâ hayattadır." Bunları söyleyerek küvetten çıktı. İnce sakallı genç, mikaya benzer bir nesneyi çıplak vücuduna sürerken bıyık altından gülüyordu. Yaşlı adamın yerine küvete başka biri girdi. Bu adam, etrafındaki diğer yaratıklardan farklı olarak sırtında kocaman bir dövme taşıyordu. Dövmesi büyük kahraman İvami Jutaro'nun, dev bir yılanı alt etmek için kılıcına davrandığı anı resmediyordu. Fakat ne yazık ki dövmesi tamamlanmış değildi. Ortalıkta alt edilecek dev yılan falan yoktu. Üstelik yüce Jutaro bile sanki hayal kırıklığına uğramış gibi görünüyordu. Küvete giren bu adam, "Bu ne ılık su ya," diye söylendi. Bunun üzerine başka birisi "Biraz daha sıcak olsa ne güzel olurdu ama," dedi. Bunları söylerken yüzünü elleriyle örtüyordu. Suyun sıcaklığına dayanmakta zorluk çekiyor gibi bir hali vardı, ama Jutaro dövmeli adamla göz göze gelince "Merhaba patron," diye selam verdi. Selamını alan Jutaro dövmeli adam, "Tami Bey nasıl, iyi mi?" diye sordu.

"Bilemiyorum. Kumar oynamayı çok seviyor da kendisi"

"Sadece kumar da değil üstelik..."

"Demek öyle. Şu adamda bir şeyler var. Hiç kimse sevmiyor onu. Tam anlayabilmiş değilim ama pek güvenilir birine benzemiyor. Tüccar dediğin adam böyle olmaz ki."

"Kesinlikle. Tami Bey alçakgönüllü birisi değildir. Burnu hep havalarda. Belki de bu yüzden sevilmiyordur."

"Hakikaten öyle. Kolunun her yere uzadığını sanıyor. Kendi zararına tabii."

"Bu Şirokaneço mahallesindeki yaşlı insanlar yavaş yavaş ölüp gidiyor. Geriye siz kuyucu Moto Bey ve tuğla ustası beyler. Bana gelince, ben de burada doğup büyüdüm. Ama Tami Bey'in nereden geldiğini hiç kimse bilmiyor."

"Doğru söylüyorsun. Ama bugün geldiği noktaya iyi geldi."

"Hiç kimsenin sevmediği zavallı bir adam. Onunla zaman geçirmek isteyen bir kişi bile bulamazsınız." Bu adamlar Tami Bey'i çekiştirmeye doyamadı.

Yağmur suyuyla dolu küvetten sohbetler için bu kadarı kâfi. Beyaz suyun olduğu yere bakıyorum. Burası da korkunç derecede kalabalık. Suyun içine giren insanlar demek yerine insanların içine giren su demek daha doğru olur. Üstelik bu insanlar müthiş uyumlu ve rahat görünüyor. Deminden beri bir sürü insan bu küvete girdi ama bir kişi bile çıkmadı. İçine bu kadar insanın girdiği sıcak suyu bir hafta boyunca değiştirmezseniz ne olur? Bu sorunun cevabını kendi gözlerimle görmüş olmanın şaşkınlığı içinde küvete bakınırken sol tarafta sıkışmış, kıpkırmızı olmuş Hapşuruk Efendi gözüme çarptı. Zavallı adam. Birisi yol açsa da çıksam diye bekliyor ama hiç kimse çıkmasına izin vermiyor. Üstelik efendim de çıkmak istediğini belli etmiyor. Sadece, orada öylece oturup kızarıyor. Kesin acı çekiyor olmalı. Hamama giriş için ödediği beş on kuruşun karşılığını sonuna kadar almaya kararlı gibi. Her geçen an, fırında tavuk gibi daha da kızarıyor. Bir an evvel çıkmazsa buharlaşıp yok olacak diye aklımdan geçiriyorum. Pencerenin kenarında oturmuş efendimin buharlaşması hakkında endişeleniyorum. O esnada efendimin yanındaki adam suyun içinde gerinerek iyice yayıldı ve şunları söyledi.

"Her zamanki gibi fazla sert. Sırtımdan aşağı sıcak bir şey akıyor sanki." Etrafındaki diğer yaratıkların, halinden anlamasını istiyordu.

"Ne diyorsun. Tam ideal işte. Kaplıca dediğin şey böyle olur. Sıcak olmazsa hiçbir işe yaramaz. Benim memleketimde bundan kat be kat sıcak kaplıcalara gireriz." Sözlerinden kibir akıyordu.

Diğer adamlardan biri başında gelişigüzel sardığı havluyla "Kaplıcaların kime nasıl faydası olabilir bir türlü akıl erdiremiyorum," diye sordu.

Salatalık rengi ve şeklinde suratı olan zayıf bir adam "Pek çok şeye iyi gelir. Hatta her şeye. İnanılmaz bir şey!" diye yanıtladı. Öyle her şeye iyi geliyorsa kendi sıfatını da biraz iyileştirebilir.

Her şeyi biliyormuş gibi bir tavırla "İlaç, koyulduktan ancak üç veya dört gün sonra etkisini gösteriyor. Bugünler kaplıcaya girmek için tam ideal," dedi öteki. Bunu söyleyen adam oldukça kiloluydu. O kadar şişmandı ki sudaki kir tabakasından daha fazla katman vardı göbeğinde.

Arka taraflardan kısık ve çekingen sesle birisi, "İçersek de işe yarar mı acaba?" diye sordu.

"Soğuduktan sonra bu sudan bir bardak içip uyursan gece tuvalete kalkmazsın. Çok ilginç, değil mi? Dene de kendin gör istersen." Bunu söyleyen kişinin kim olduğunu bilemiyorum.

Küvet hikayeleri de bu kadar yeter. Sırada göbektaşından kıssalar. Göbektaşında dizilmiş ve yayılmış bir dizi adam büyük bir düzensizlik ve karmaşa içinde rastgele beden hareketleriyle rastgele yerlerini yıkıyordu. Bunlar arasında en çok şaşılması gereken, yüzüstü uzanıp tavandaki pencereyi izleyen adamdı. Derken yüzükoyun yatarak diğer insanları izleyen ikinci adam gözüme çarptı. Bunlar son derece işsiz ve boş insanlara benziyordu. Shakespeare'in* fevkalade etkileyici bir şekilde belirttiği gibi kel bir adam taş duvara dönüp çömelirse arkasında daha küçük başka bir kel adam gelip ilkinin omzuna vurur. Bu usta-çırak ilişkisi hamam çalışanını temsil ediyor. Fakat zaten burada gerçekten de hamam görevlisi var. Soğuk almış gibi bir hali vardı bu hamam görevlisinin. Son derece sıcak olmasına rağmen yelek falan giymişti. Oval küvette patronunun omzuna ve göğsüne sıcak su dökmekle meşguldü. Sağ ayağının baş parmağının arasına ipek bir bez sıkıştırmıştı. Bu tarafa dönünce, açgözlü adamın birisi,

* Özgün metinde Shakespeare'in adı geçmiyor; fakat İngilizce çeviride alıntının ondan olduğunu belirtmek için metnin içine adı iliştirilmiş. Ben de bunu tercih ettim. -çn.

yetmemiş olacak ki üç kova su ile yıkanıyordu. Yanındaki adamın sabununu kullanmak için adama diretiyordu. Aynı esnada da konuşmasını sürdürüyordu. Kulak kabartıp dinlemeye koyuldum.

"Tüfek bize dışarıdan gelen bir şey. Eskiden kılıç kılıca cenkleşirdik. Tüfek icat oldu mertlik bozuldu derler ya. Aynen öyle. Yabancı ülkelerin korkaklığının en net kanıtıdır tüfek. Ama Çin'den gelmediğine eminim. Daha da uzaklardan. Batı'dan gelmiş bir şey. Eski Japonya'da yoktu çünkü. Minamoto soyunun en başarılı ve parlak lideri olan Seiwa Genji isimli yüce adam, Yoshitsune denilen adam, Hokkaido'dan Mançurya'ya giderken, tavsiye verme konusunda çok iyi olduğu bilinen Hokkaidolu bir adamı da yanında götürmüş. Orada Yoshitsune'nin oğlu Çin İmparatoru Ming'e saldırmış. Bu saldırı karşısında afallayan İmparator, üçüncü Tokugawa Şogununa ulak göndererek üç bin asker göndermesi için yalvarmış. Fakat bizim Şogun bu ulağı Japonya'da iki yıl boyunca esir tutmuş. Adını şimdi hatırlamıyorum ulağın. Sonra bu ulağı Nagazaki'ye göndermiş. Ulak orada fahişenin biriyle tanışıp ondan bir çocuk yapmış. Bu çocuğa da eski Japonya anlamına gelen bir isim vermiş. Velhasıl ulak, ülkesi Çin'e geri döndüğünde, İmparator Ming'in hanedanının hainler tarafından yıkıldığına şahit olmuş..." Ne anlattığı hakkında hiçbir fikrim yok bu adamın. Onun arkasında yirmi beş – yirmi altı yaşlarında solgun yüzlü genç bir adam amaçsızca, kasık bölgesini sabunlu suyla iyice yıkıyordu. Şişme veya tümör gibi bir dertten muzdarip gibiydi. Onun hemen yanında on yedi – on sekiz yaşlarında gencecik biri münasebetsiz ve terbiyesiz şeyler hakkında konuşuyordu. Bu çenesi düşük genç, yakınlarda yaşayan Shoseilerden biri olmalı. Onun da yanında tuhaf bir sırt gözüme çarpıyor. Sırtındaki omurga kemikleri, poposundan çıkan bambu ağacı gibi açık ve net belli oluyordu. Bu tuhaf omurganın iki yanında, geleneksel Japon oyunlarından 16 muzashi adlı oyunun pullarına benzeyen dörder tane çıkıntı göze hoş gelecek şekilde dizilmiş duruyordu. Bu sekiz çıkıntı, kıpkırmızı ve yaralıydı. Hatta bazılarının etrafında ilhitap bile vardı. Ben böyle her şeyi yazmaya devam edersem bitiremem. Anlatacak çok fazla şey var. Üstelik anlatma becerilerim de bir yere kadar kısıtlı olduğu için tam olarak ifade edemiyorum. Bu uğraştırıcı işe girişiğim için pişmanlık duymaya başladım. O sırada hamamın giriş kapısında açık yeşil ipek kimono giyen yetmişli yaşlarda bir

adam belirdi. Bu adam, içerideki çıplak yaratıkları saygıyla selamlayarak, "Beyefendiler. Her gün aksatmadan işletmeme geldiğiniz için teşekkür ederim. Bugün hava biraz soğuk. O yüzden sıcak banyomuzda rahatlayın ve keyfinize bakın. Hey çırak! Şu suyun sıcaklığını daima düzgün bir derecede tut, tamam mı?" diye konuştu. Konuşması akıcı ve netti. Çırak da hiç bekletmeden "Derhal efendim," diye karşılık verdi. Biraz önce eski Japonya hakkında hikâyeler anlatan adam, "Ne dost canlısı adam. Böyle olmasa, burayı işletmesi katiyen mümkün değil," dedi. Böyle söylerken hamamın sahibine övgüler düzmek istiyor da kendini zor tutuyor gibiydi. Biraz önceki nazik konuşmayı yapan hamam sahibini görünce aniden ürperdim. Öyle korktum ki anlatmaya devam edemeyeceğim. Hemen gidip o adamı incelemem gerek. Banyo yapmayı yeni bitirmiş dört yaşındaki bir erkek çocuğunu görünce, "Vay koca adam. Gel bakalım buraya!" diye seslendi. Define bulmuş gibi görünen bu yaşlı adamı gören çocuk hafiften korktu, sonra da bastı feryadı. Yaşlı adam biraz isteksizce biraz da hayranlıkla "Ya, ağlıyorsun demek. Neden? Korktun mu amcadan? Bak sen şu işe," dedi. Sonra dikkatini çocuğun babasına çevirdi, "Merhaba Gen Bey. Bugün biraz soğuk. Geçen gece Oumiya mağazasına giren hırsız ne kadar da aptal öyle. Yan kapıya kare şeklinde bir delik açmış. Ama hiçbir şey çalmadan çıkıp gitmiş. Bekçiye falan yakalandı herhalde." Hırsızın aptallığından fevkalade zevk alıyor ama bir yandan da ona acıyordu. Daha sonra başka birini yakalayıp "Evet, evet çok soğuk. Siz daha gençsiniz. O kadar hissetmezsiniz ama çok soğuk." Bana öyle geliyor ki bu binada üşüyen tek kişi kendisiydi.

Dikkatimi bir süre bu yaşlı adama kaptırıp diğer yaratıkları tamamen unutuverdim. Hatta acı çekmekte olan efendim bile aklımdan çıkıvermişti. Sonra aniden, göbektaşının olduğu yerden yüksek sesle birinin bağırdığını işittim. Gidip baktığımda bu kişinin hiç şüphesiz efendim olduğunu gördüm. Efendimin sesinin fazla yüksek ve kolay ayırt edilebilir olması yeni bir şey değil ama ben yine de şaşırdım. Böyle ani bir çıkış yapmasının sebebinin sıcak suyun içinde kesin çok fazla kalıp acıya uzun süre katlandığından ötürü olduğundan eminim. Bu yargıya, efendimi görür görmez vardım. Rahatsızlığından dolayı böyle bir densizlik yaptığına kimse kızacak değil ama bu öfkeli halinde kendisi de bilincinin yeterince yerinde

olduğunun farkındaydı kesinlikle. Bu aşırıya kaçan haykırışlarını neden yaptığını, söylediği şeylere bakarak hemen anlayabiliriz. Biraz önceki terbiyesiz ve önemsiz Shosei ile yüzgöz olmuştu. Yetişkin denilemeyecek bir vaziyette bu çocukla kavga ediyordu.

"Az daha ileri git! Benim kovama su döküyorsun. Uzaklaş şurdan!" Böyle öfkeyle bağıran kişi, elbette efendimden başkası değildi. Olaylar, bakış açınıza göre çok değişir. Bu çılgın öfkeli naraları sadece sıcak suya bağlamak doğru olmaz. Takayama Hikokurou'nun dağ eşkıyalarını susturduğunu anlayabilen insan sayısı çok azdır mesela. Efendim, şu anda kendini Takayama'nın konumunda görüyor olabilir, ancak karşısındaki kişi kendini eşkıyanın konumunda görmediği için bir sonuç beklemek mantıklı değil. Shosei arkasını dönüp, "Ben başından beri buradaydım," diye sakince cevap verdi. Verdiği cevap mantıksız değildi ve oradan ayrılmayacağını en basit şekilde ima ediyordu ama efendim bundan memnun olmazdı. Efendim, her ne kadar öfkeden kıpkırmızı olsa da, gerek hareketlerle gerek kullandığı kelimelerle karşısındakini eşkıya rolüne sokamayacağını çok iyi anlıyordu. Efendimin bu öfke patlaması, karşısındaki gencin su dökmesi ya da yayılarak oturmasından falan değildi. Deminden beri ikisinin de yaşına yakışmayacak şekilde, kibirle de karışık birbirleriyle atışıp duruyorlardı. Baştan beri bunlara göz yuman efendimin nihayet patlayıp gerçekten de sinirlendiği belli oluyordu. Son derece sakince karşılık görmüş olsa bile içindekileri dökmeden burdan gitmeyecekti. Bu sefer, "Ne oldu, gerizekalı herif. Sen kim oluyorsun da başkasının kovasına kirli su döküyorsun, ha?" dedi. Bu genç adamın hareketini ben de tasvip etmemiştim. Dolayısıyla bu davada efendimden yanayım. Ancak yine de bunların bir öğretmene yakışmayan tavırlar olduğunu da itiraf etmemiz gerek. Efendim karakter olarak fazla sert ve katı birisi. Közleşmiş kömür gibi sert bir mizacı var. Eskiden Hannibal, Alp dağlarını aşarken yol ortasında kocaman bir kayayla karşılaşmış. Ordunun geçmesine mani olan bu koca kaya, yolu tam anlamıyla tıkıyormuş. Bunun üzerine Hannibal, bu kayanın üzerine sirke döküp eteş yakarak kayayı yumuşatmış. Daha sonra da testerelerle bu yumuşak kayayı balık doğrar gibi parçalara ayırmışlar. Böylece yollarına devam edebilmişler. Kaplıcaya girse bile sert mizacından hiçbir şey kaybetmeyen efendimi de aynı şekilde sirke döküp yakmamız gerek. Belki böylece biraz yumuşar. Aksi

takdirde bu genç çocuklar kaç tane olursa olsun, isterse binlercesi gelsin, efendimin inatçılığını asla değiştiremez. Bu kaplıcada dinlenen, yıkanan insanlar, medeniyetin gerekliliklerinden biri olan kıyafetleri çıkaran bir grup yaratıktan ibaret. Tabii ki normal ve sıradan davranmalarını beklemek olmaz. Burada ne yaparlarsa yapsınlar. Akciğerin yerinde mide olduğunu sananlar, eski Japonya'nın Seiwa Geji'ye dönüştüğüne inanlar, Tami Bey'in güvenilmez biri olduğu hakkında ileri geri konuşanlar falan. Bunların hiçbiri önemli değil. Ancak burada yıkandıktan sonra çıktıklarında artık, yaratıkların değil normal insanların yaşadığı alanlara gidiyorlar. Medeni olmanın gerektirdiği kıyafetleri giyiyor, insan gibi davranışlarda bulunuyorlar. En azından öyle olması gerekiyor. Efendim ise bu iki dünyanın eşiğinde duruyor. Yıkandığı dünya ile soyunma odasının eşiğinde duruyor. Buradan çıkınca dünyevi dertlere güler yüzle tatlı tatlı uzlaşma sağlayacağı o eski dünyaya geri dönecek. Bu geçiş noktasında bile her zamanki gibi inatçı. Onun bu inatçılığı, artık çıkarılması imkansız, çok derinlere işlemiş bir tümör gibi. Öyle bir hastalık olsaydı onunki, böyle kaplıcada falan iyileşecek değildir. Bu hastalığını tedavi etmenin, naçizane görüşüme göre tek bir yolu var: Çalıştığı okulun müdüründen rica edip bu adamı işten attırmak. İşsiz kalırsa, inatçılığı yüzünden kesin kendini sokaklarda bulur. Bunun, ölümüne yol açacağından hiç şüphem yok. Başka şekilde ifade etmem gerekirse işsiz kalmak demek efendim için ölmek ile aynı anlama gelir. Efendim şu anda hasta olmaktan dolayı gayet memnun ama ölmekten tabii ki nefret eder. Ölmeyecekse her türlü hastalığa razı olur. Hatta hastalığı, ölüm karşısında bir lüks olarak görür. Bu yüzden, hasta olduğunda, ölümle tehdit edilecek olsa korkudan kesin tir tir titrer, geceleri gözüne uyku girmezdi. Öyle çok titrer ki inatçılığı falan düşer gider. Düşmezse artık daha fazla yapacak hiçbir şeyimiz yok.

Ne kadar hasta olursa olsun, ne kadar ahmak olursa olsun, efendim değişmez. *Bana bir tas yemek verenin kırk yıl kölesi olurum* diyen Çinli bir şair varmış eskiden. Ben de öyle düşünüyorum. Sonuçta bu adam, ben daha küçük bir yavru kediyken beni evine aldı, besledi. Bu zavallı adama dikkatimi kaptırdım. Hamamda yıkanan diğer insanları anlatmak tamamen aklımda çıkmış. Tekrar onlara döndüğümde küvetlerden birinden gelen küfürlü bağırışma

sesleri duydum. Burada da mı kavga ediyorlar? Hamamın dar giriş kapısından girmeye çalışan yaratıklardan geliyordu bu sesler. İğrenç kıllı bacakları ve kılsız kasıklarıyla bu insanlar karmaşa içinde sağa sola hareket ediyordu. Hamamın penceresinden, yavaş yavaş batmaya duran sonbahar güneşi görünüyordu. Hamamdaki kaynayan su buharıyla batan güneşin kızıl ışıkları uyum içinde dalgalanıyordu. Gürültü içinde ortalığı ayağa kaldıran bu yaratık sürüsü, su buharı arasında belli belirsiz görülüyordu. Sıcak, çok sıcak diye bağırışan insan sesleri işitiyordum. Sarı, mavi kırmızı, siyah... Bu sesler farklı renklerdeydi. Kimisi sarı kimisi kırmızı bazen de mavi ve siyah renklerde. Üst üste binen tarif edilemez karmaşa sesleri hamamda yankılanıyordu. Bu çıkan sesler daha fazla karmaşa yaratmaktan başka hiçbir işe yaramıyordu. Bir anda ortaya çıkan bu kaos durumu karşısında gözlerim fal taşı gibi açılmıştı. Sonra bir anda, buradaki en uzun yaratıktan bile daha uzun boylu olan biri ayağa kalktı. Yüzündeki sakallar da o kadar uzundu ki sakallarından yüzü zor görünüyordu. Gece gökyüzünde parıldayan dolunayın altındaki kilise çanının sesi gibi incecik bir ses tonuyla "Soğuk su dökün şuraya, çabuk!" diye haykırdı. Hem sesi hem kendisi, etrafındaki kalabalığın çok üstündeydi. O esnada tüm hamam nefesini tutmuş, bu adama bakakalmıştı. Übermensch, yani Nietzsche'nin tanımladığı Üstinsan bu olmalıydı. Veyahut, buradaki yaratık sürüsünün bir çeşit kralı. Ben bu adamın ne olduğu hakkında böyle kendi kendime düşünürken hamamın arka taraflarından birisi seslendi. Ne oluyor diye gözlerimi merakla o tarafa çevirdiğimde karanlıkta sükunet içinde biraz önceki hamam sahibi adamı zar zor seçmeyi başardım. Adam kazana bol keseden kömür doldurmakla meşguldü. Biraz önceki kargaşanın nedeni şimdi belli oldu. Yanan alevlerin içine her kömür atışında hamam görevlisinin silüeti belli oluyordu. Aynı sırada, adamın arkasındaki tuğla duvar, karanlıkta sanki alev almış gibi görünüyordu. Bu kadarı benim için yeterliydi. Pencereden atlayıp evimin yolunu tuttum. Haori, hakama ve hatta donlarını çıkararak anadan üryan vaziyette eşitlik peşinde koşan bu insanlar arasında, birisi çıkıp diğer herkese karşı üstünlük sağladı. Sesi diğer herkesi bastırmaya yetti. Buradan şu sonuca vardım. Eşitlik, çıplak olmayla elde edilebilecek bir şey değil. Ne kadar çıplak olursanız olun, eşitlik için ne kadar soyunursanız soyunun, onu asla elde edemeyeceksiniz.

Döndüğümde evde inanılmaz bir dinginlik hâkimdi. Hamamdan pırıl pırıl parıldar bir şekilde dönmüş olan efendim akşam yemeğini yemekle meşguldü. Verandadan atlayıp geldiğimi görünce, "Ne tembel kedi bu böyle, bu saate kadar kim bilir nerelerde geziyordu," diye kendi kendine sordu. Cebinde metelik olmamasına rağmen sofrasında meze ve çeşitli turşuları dizmeyi başarmışa benziyordu. Sofradaki tabaklardan birinde kızartılmış balık da vardı. Bunun ne balığı olduğunu bilmiyorum ama bu balığın Odaiba sahili civarında yakalandığına eminim. Balıkta sorun olmadığını böylece açıklamış oluyorum ama bence balıkları ne kızartmalıyız ne de pişirmeliyiz. Balıklar doğal ortamlarında, yani suda özgürce yaşamalılar. Hayatlarının geri kalanını tüketmenin onlar için en iyi yolu denizde çeşitli hastalıklar yoluyla ölmektir. Bu düşünceler eşliğinde tabağımın başına oturdum. Masada yenilebilecek bir şeyler ararken, aslında bakmıyormuş gibi yapıyordum. Bunu yapmayı beceremeyenler, lezzetli balığın tadı nasıl olur asla öğrenemez. Efendim, balığından bir lokma aldı ama sonra suratını ekşiterek lezzetsiz olduğunu ima eden bakışlarla, çubuklarını masaya bıraktı. Tam karşısında oturan karısı, konuşmadan, kocasının yiyip yemediğini, yiyorsa beğenip beğenmediğini merak eden gözlerle dikkatlice onu inceliyordu.

"Hey, şu kedinin kafasına bir vur bakalım." Durup dururken efendimden gelen bu istek karşısında karısı;

"Vurup da ne yapacağım?" diye sordu.

"Orasını boşver. Vursana şuna!"

"Böyle mi?" diyerek karısı kafama hafif bir tokat attı. Acımadı acımasına.

"Miyavlamıyor öyle mi?"

"Yaa, evet."

"Bir kez daha vur."

"Kaç kez olursa olsun, fark etmez." Karısı bir kez daha, ayasıyla hafifçe vurdu. Yine hiç canım yanmadı. Sakince oturmaya devam ettim. Fakat bu tokat işinin nereden çıktığına bir türlü akıl erdiremedim. Bir anlayabilsem, bir şekilde bu işin içinden çıkarım ama efendim vur emrinden başka bir şey vermiyordu ki. Bu şekilde hem karısı zor durumda kalıyordu hem ben. Efendim, ikinci seferde de istediği sonucu elde edemeyince yavaş yavaş kızmaya başlayarak,

"Ya, miyavlatacak şekilde vursana şu kediye," dedi.

Bıkkın bir surat ifadesiyle karısı "Miyavlatıp ne yapacaksın?" diye sordu. Ama sorarken bir tokat daha attı. Artık ne istediğini biliyordum efendimin. Miyavlarsam efendim tatmin olacak, peşimi bırakacaktı. Her zaman söylediğim kadar ahmak olan efendimin bu seferki ahmaklığının parçası olmaktan hiç memnun değildim. Amacın miyavlatmaksa, baştan söyleseydin iki üç kez boşu boşuna tokat yemezdim. Hem bir kez yaparak kurtulabileceğim bir işi defalarca tekrarlamamıza da gerek kalmazdı. Vur bakalım diye emir vermek ile amaçlanan tek şey vurma eyleminin kendisidir. Vurmak nerde miyavlamak nerde? Baştan beri miyavlayacağımı bekleyerek, vur diye emir verip miyavlamam gerektiğini kendi kendime çözmemi istemek büyük saygısızlık. Başka insanların karakterine bu şekilde saygısızlık ediyor, kedileri aptal yerine koyuyordu. Efendimin günahı kadar sevmediği Kaneda Bey'den beklenecek türden bir davranış. Çırılçıplakken bile gururunu elden bırakmayan efendim için büyük bir kabahatti bu. Ancak aslında efendim bu kadar kaba birisi değildir. Şu andaki emirlerinin, gerçekten kabalığından geldiğini sanmıyorum. Yani kısaca, efendimin bu hareketini cahilliğine veriyorum. Neden diye soracak olursanız, şöyle açıklayayım. Normalde yemek yerseniz kesin karnınız doyar, bir yerinizi keserseniz kesin kan akar, birini öldürürseniz kesin ölür. Bu mantıkla bir kediye vurursanız kesin miyavlar diye düşünmüş olmalı. Fakat üzülerek söylüyorum ki bu düşüncesinde yanılıyor. Onun mantığına göre nehre düşerseniz kesin ölür, balık kızartması yerseniz kesin ishal olursunuz. Maaş aldıysanız kesin çalışıyorsunuz, kitap okuyorsanız kesin daha zekisinizdir. Efendimin bu mantığı karşısında bazıları mutlaka zorda kalır. Bana vurduğunda kesin miyavlamak zorundayım. Her vurulduğunda kilise çanı gibi ses çıkaracaksam kedi olarak doğmanın ne anlamı var? Efendimin dengesizliklerinden birine daha böylece tanık olduktan sonra isteğine karşılık verdim ve velhasıl miyavladım.

Bunun üzerine efendim karısına dönerek "Bak işte miyavladı. Bu miyav sesi ünlem miydi yoksa zarf mı? Biliyor musun?" diye sordu. Aniden gelen bu soru karşısında efendimin karısı bir süre sessiz kaldı. Hamamdaki sıcaklığın efendimdeki etkisi hâlâ geçmemişti anlaşılan. Bu mahallede zaten efendim, tuhaflığıyla bilinen birisi. Görünen o ki üstüne bir de sinirsel bir hastalık eklenmiş. Yine de

efendimin özgüvenine diyecek bir şey yok. Ben hasta falan değilim, dünyadaki diğer tüm insanlar hasta falan gibi laflar ediyor. Üstelik bu düşüncesinde diretiyor. Mahalleden birisi efendime köpek diye seslendiğinde o da altta kalmamak için karşısındakine domuz diye hakaret ediyor. Ne olursa olsun eşitliğin bozulmasını istemez. Ne berbat bir durum. Böyle bir adam olduğu için zaten karısına biraz önceki saçma soruyu hiç çekinmeden sorabiliyor. Efendim için basit bir şey olabilir ama sorulan kişi için hiç de öyle değil. Sinirsel hastalıkları olan birinin sorabileceği türden bir soru. Gayet anlaşılabilir nedenlerden ötürü karısı, yanıt vermemeyi tercih ediyor. Ben de aynı şekilde, yanıt verecek değilim. Böyle olunca efendim daha da yüksek bir sesle bağırdı.

"Sana diyorum!"

Karısı da şaşkınlık içinde "Evet," diye karşılık verdi.

"Bu *evet* bir ünlem miydi yoksa zarf mı? Hangisi?"

"Ne bileyim ben ya. Ne fark eder."

"Olur mu hiç. Bu soru ülkemizin büyük beyinlerini meşgul eden önemli bir mesele."

"Hadi ya. Bak sen. Kedilerin miyavlama sesi mi? Ne kadar gereksiz. Zaten kediler Japonca mı miyavlıyor allasen."

"Tam da bu yüzden bu problem kolay değil. Karşılaştırmalı bilimler deniliyor buna."

"Öyle mi?" Karısı zeki birisi olduğundan bu aptal soru ile muhatap olmuyor. "Sonuç olarak hangisiymiş?"

"Çok büyük bir problem olduğu için öyle hemen cevaplanamıyor." Biraz önceki balığı şimdi iştahla yiyordu. Sonra hemen yanındaki tabakta duran domuz ile patatese girişti.

"Bu domuz, değil mi?"

"Evet, öyle."

İğrendiğini ima ederek homurdandı. "Biraz daha sake koy," diyerek bardağını uzattı. Sake, Japonların geleneksel pirinç rakısına verilen isimdi.

"Bu akşam yeterince sarhoş oldun. Kızarmaya başladın artık."

"Bırak da içeyim. Sen dünyadaki en uzun kelime nedir biliyor musun?"

"Evet. Büyük Devlet Başkanı Daijo Daijin."*

"İsim o. En uzun kelimeyi sordum."

"Kelime nedir? Kanji mi?"

"Evet."

"Bilmiyorum. Bu kadar alkol sana yeter. Artık biraz yemek ye istersen."

"Hayır. Biraz daha içeceğim. Öğreteyim mi en uzun kelimeyi?"

"Tamam, ama sonra biraz yemek ye artık.

"Archaiomelesidonophrunicherata."

"Rastgele sesler çıkarıyorsun."

"Rastgele değil. Yunanca."

"Japoncada ne anlama geliyor?"

"Anlamını bilmiyorum. Sadece söyleyebiliyorum. Yazınca çok fazla yer kaplıyor."

Başka insanların alkollüyken söylediği şeyleri efendim ayıkken tüm ciddiyetiyle söylüyor. Bu yönü gerçekten görmeye değer. Özellikle bu gece hiç olmadığı kadar çok içiyor. Normalde sake bardağıyla iki tane içince sarhoş olurdu ama şimdi dördüncüyü devirdi. İki bardakta kıpkırmızı oluyordu ama şimdi onun iki katı kadar içti ve suratı kor kor olmuş kömür gibi. Acı içinde olduğu çok belli oluyor. Yine de bırakmıyor. "Bir bardak daha," diye bardağını uzatıp duruyor. Karısı da artık yeter anlamında, "Ama acı çekiyorsun bırak artık. Bu gece bu kadar yeter. Zorlama daha fazla," diye söyleniyordu. Yüzünde alaycı ve iğrenen bir ifade vardı.

"Acıyı falan boşver. Bundan sonra düzenli olarak içki içeceğim. Oinachi Kaigetsu bana böyle tavsiye verdi."

"Kaigetsu da nedir?" Tam da efendimin karısından beklenilecek bir soru. Efendimin karısının gözünde, yüce Oinachi Kaigetsu'nun beş kuruş bile değeri yok.

"Kaigetsu, dönemimizin en ünlü eleştirmenlerinden Alkol almamı tavsiye ettiğine göre yapmam gereken en doğru şeyin içmek olduğuna hiç şüphem yok."

"Aptallığı bırak artık. Kaigetsu maigetsu bilmem ben. Canın yansa, acı çeksen bile alkol almaya devam etmek. Saçmalığın daniskası!"

---

* 関白太政大臣. Heian dönemi Japonyası'nın devlet lideri.-çn.

"Sadece alkol değil. İnsanlarla tanışmamı, hayatı yaşamamı, seyahat etmemi falan da önerdi."

"Ne berbat biriymiş bu adam yahu. Böyle biri nasıl en ünlü eleştirmen olabilir. Karısı ve çocukları olan bir adama hayatını yaşamasını söylemek de ne demekmiş..."

"Tabii ki söyleyecek. O söylemese bile yapardım zaten. Param olsaydı eğer."

"Olmadığı için mutluyum. Bu saatten sonra hayatını yaşamaya kalkarsan işimiz fena."

"Bu kadar üzüleceksen yapmam tabii. Ama bu fedakarlığımın karşılığında kocana biraz daha iyi davransan fena etmezsin. Akşamları daha fazla yemek yedir."

"Zaten elimden geleni yapıyorum."

"Öyle diyorsan öyle olsun. O zaman ben de elime para geçene kadar bu meseleden vazgeçiyorum. Bu akşamlık bu kadar sake de yeter." Yemek kasesini karısına uzattı. Neredeyse üç tabak yemek yemiştir. Ben de biraz önceki adını bilemediğim balığın pişmiş ve tuzlu kafasıyla üç dilim domuzu afiyetle mideye indirdim.

VIII. BÖLÜM

ÇİTİN ETRAFINI dolanma adlı sporumdan bahsederken söylemiş olmalıyım. Efendimin bahçesinin etrafı bambu çitleriyle çevrili. Bu çitlerin hemen ardında yani güney tarafta yaşayan komşularımızın sıradan insanlar olduğunu düşünürseniz yanılırsınız. Buralarda ev fiyatlarının ucuz olması Hapşuruk Efendi için hiçbir şey ifade etmez. Nevi şahsına münhasır efendim, öyle sıradan insanlarla komşuluk yapacak, onlarla yüzgöz olacak birisi değildir. Bu çitlerin önünde birkaç metrelik bir açık alan var. Bu alanda dizilmiş beş altı Japon selvi ağacı, yoğun koyu yapraklarıyla orman görüntüsü veriyor. Verandadan bakınca görülen manzara, bu yoğun yapraklı ormanda civardaki tek ev gibi görünen bu evde yaşayan ve isimsiz bir kedi ile ahbaplık eden okumuş bir adamdan ibaret. Ancak Japon selvi ağaçlarının dalları öyle lafı edilecek kadar uzamadığından mütevellit bu ev, dallar arasından, en ufak bir mahremiyet bırakmaksızın görülebilir. Dolayısıyla buranın kaydadeğer tek yönünün ismi olduğunu söyleyebilirim; Turna Sürüsü Konağı. Hayal gücünden yoksun olan efendimin bu durumu fark etmesi ise elbette hiç de kolay olmayacaktı. Gelgelelim, mademki evin kendisine böyle ihtişamlı isimler takabiliyoruz, efendimin yaşadığı bu eve pekala Uyuyan Ejder Mağarası da diyebiliriz. İsim vergisi diye bir şey olmadığına göre böyle havalı görünen isimler takmamızda bir problem olmayacaktır. Her neyse, bu açık alan, bambu çitlerle birlikte güneye doğru on metre, doğu-batı doğrultusunda ise yaklaşık yirmi metre boyunca uzanıyor. Sonra da kuzeyde sağa doğru dönüp Uyuyan Ejder Mağarası'nın doğu duvarına kadar geliyor. Anlatmak istediğim hadise de tam olarak bu kuzey bölgede meydana geldi. Normalde herkes bu kadar geniş bir bahçeye sahip olmak ister. Evin iki tarafında da alabildi-

ğince uzanan bahçeler mevcut. Ancak Uyuyan Ejder Mağarası'nda yaşayan efendim ve hatta ben bile bu bahçe ile ne yapacağımızı bilemiyoruz. Güney tarafta uzanan selvi ağaçları gibi kuzey tarafta da en azından yedi sekiz tane pavlonya ağacı dizi dizi sıralanmış. Etraftaki bu ağaçlar artık o kadar büyüdü ki buraya birisi marangoz getirecek olsa cebine yüklü bir miktar para koyabilir. Ne var ki kiracı olmanın kötü yanlarından biri de bu işte. Ne kadar bu tarz düşüncelere sahip olsanız bile hayata geçiremezsiniz. Efendim adına çok üzülüyorum. Geçenlerde okulun hademesi gelip bu ağaçlardan birinin dalını kestiği gibi ortalıktan kayboldu. Bir sonraki gelişinde ayağındaki yeni ahşap takunyaları gösteriyordu. "Çaldığım odunla yaptırdım bunları," diyordu. Sanki çok merak ediyormuşuz gibi. Ne berbat adam. Pavlonya ağaçları var, var olmasına ama ne benim ne de efendimin ailesi için tek kuruş faydası olmuyor. Lazım olmayan şeyleri saklamanın faydadan çok zararı vardır diye bir söz söylemiş eskiler. Bu sözü *Yetiştir ağacı, tek kuruş bile kazandırmasın* olarak değiştirmemiz gerek. *Altını saklarsan çürümeye durur* da diyebiliriz. Ahmak olan kişi ne efendim ne de benim. Ahmak olan kişi ev sahibi Dembei'den başkası değil. Kesmek için etrafta yana döne ağaç arayan marangozları asla gözü görmez. Tek gördüğü, kira günü aldığı paradır. Dembei ile bir alıp veremediğim olmadığı için bu adamı çekiştirmeyi burada bırakıp mevzuya dönüyorum. Anlamsız olaylar silsilesinin meydana gelme sebebi olan bu bahçe. Kesinlikle efendim hakkında değil. Bu konu aramızda kalacak. Bu bahçenin kullanışsız tek yanı üstünün kapalı olmamasıdır. Rüzgâr alan, kolayca geçilebilen, yol ortası bir yer. Yolgeçen hanı desek daha doğru olabilir. Şimdiki zaman çatısı kullanmam doğru olmaz. Geçmiş zaman kullanmalıyım. Yol ortası bir yerdi. Geçmiş hakkında konuşmazsam olayın sebebini anlatamam. Doktorlar bile reçete yazmak için önce hastalığın sebebini öğrenmek zorundadır. Dolayısıyla buraya taşındığımız günden başlamak istiyorum. Hafif yaz rüzgârlarının estiği ferah bir gündü. Çalınacak bir şeyimiz olmadığı için hırsızdan falan korkuyor değildik. Bu yüzden efendim, evinde çit veya duvar gibi engellere hiç ihtiyaç duymuyordu. Gel gör ki bahçenin karşı tarafında yaşayan insan veya yaratık türüne göre bu büyük bir ihtiyaçtı. Bu ihtiyaç hakkında konuşmak için önce bunun gerekli olduğu görüşünde olan zeki karşı komşularımızın kişilikleri hakkında konuşmak zorun-

dayım. Daha insan mı yoksa hayvan mı olduğunu bile bilmediğim birisinin zeki olduğunu söylemek için bayağı erken olabilir ama zeki olduklarına kalıbımı basarım. Hırsızın zekisi dendiğinde hırsızların bile zeki olduğu bir dünyada yaşıyoruz demektir. Fakat bu olaydaki zeki dediğim kişiler asla polisler için sorun yaratacak türden kişiler değil. Polisleri uğraştıracak tek özellikleri sayılarıdır. Hakikaten çok fazlalar. Rakuunkan denilen özel bir ortaokulun öğrencileri. Okul, bu öğrencileri daha da zeki yapmak için sekiz yüz öğrenciden her ay ikişer yen alıyor. Okulun adı İnen Bulutlar Binası anlamına geliyor. Öğrencilerin hepsinin zarif ve masum olmasını bu isme bağlıyorum. Ancak okulun ismine bakıp öğrencilerin zarif olduğunu düşünmek yanlış olur. Tıpkı Turna Sürüsü Konağı'nda turna olmasını beklemek veya Uyuyan Ejder Mağarası'nda ejder yerine kedi olması gibi. Mezun veya öğretmen denilen insanlar arasında Hapşuruk Efendi gibi ahmak birinin bulunduğunu artık bildiğinize göre İnen Bulutlar Okulu'ndaki öğrencilerin hep kırılgan, naif ve masum olmadığını anlamakta zorluk çekmezsiniz. Hâlâ anlamamakta ısrar ediyorsanız efendimin evinde üç gün kalmanız yeterli olur.

Daha önce de belirttiğim gibi, buraya taşındığımız zaman evin önündeki bahçede çit falan yoktu. İnen Bulutlar Okulu'nun öğrencileri, faytoncunun kedisi Kara gibi Pavlonya ağaçlarının arasından ağır ağır gelip bahçeye giriyordu. Sohbet ediyor, piknik yapıp yemek yiyor, çimler üzerinde uzanıyorlardı... Pek çok şey yapıyorlardı. Yemek çöplerini ise bahçeye atıp gidiyorlardı. Önceleri sadece yemek çöpleriydi ama sonra eski ayakkabılar, takunyalar ve atılacak her türlü çöpü buraya atmaya başladılar. Hiçbir şeyi umursamayan efendim, bu duruma karşı da duyarsız kaldı. Herhangi bir tepki göstermedi. Bilmiyor muydu? Biliyorduysa bile görmezden mi geliyordu? Hangisi olursa olsun. Okulda eğitim alan bu öğrenciler giderek daha da medeni olmuş olmalıydılar. Zira artık bu işgalleri kuzey tarafla sınırlı kalmıyor, güney tarafı da işgal ediyorlardı. İşgal kelimesi öğrencilere uygun olmadığı için pekala kullanmasam da olur. Fakat bu durumu anlatan daha uygun bir kelime bulamadım. İçinde su taşıyan bitkilerin peşinde koşup oradan oraya ikamet eden çöl bedevileri gibi, pavlonya ağaçlarını takip ederek sedirlere kadar geldiler. Selvi ağaçlarının olduğu yer, oturma odasının tam karşısı. Bu kadar ilerleyebilenler sadece en cesur olanlarıydı ama birkaç gün

sonra bu cesaret, içlerinde yayıldı ve giderek daha fazla öğrenci evimizin önüne kadar gelmeye cüret edebildi. Hakikaten de eğitimin neticesi kadar ürkütücü bir şey düşünemiyorum. Evin önüne kadar gelmeye cüret etmekle kalmayıp utanmadan bir de şarkı söylemeye başladılar. Hangi şarkı olduğunu şimdi hatırlamıyorum ama Edo dönemi klasik şarkılarından olmadığına eminim. Daha hareketli, daha kulakta kalan bir şarkıydı. Şaşıran tek kişi efendim değildi. Ben de onlardaki bu yeteneğe hayran olmuştum. Burada siz okuyucularıma hatırlatmak istediğim bir nokta var. Bir şeye aynı anda hayran olurken ondan pekala rahatsızlık da duyulabilir. Şöyle bir geriye dönüp baktığımda, bu iki hissin aynı anda meydana geldiği pek çok durum olduğunu görüyorum. Bundan o kadar pişmanım ki. Efendim de benim gibi pişmanlık duyuyor olmalı. Çalışma odasından bir anda fırlayıp "Buraya giremezsiniz, defolup gidin gözüm görmesin sizi!" diye iki üç kez onları kovduğu zaman gibi. Gelgelelim bu öğrenciler eğitimli kişiler olduğundan böyle fırçalar yiyerek uslanmalarına imkan yok. Kovulunca hemen geri gelirler. Bahçeye girince de canlı ve neşeli şarkılar söylerler. Yüksek sesle sohbet ederler. Üstelik öğrencilerin kullandığı kelimeler de normalden farklıdır. "Sana ne!, Ne bileyim!" gibi sözler kullanıyorlar. Bu kelimeler Meiji Restorasyonları öncesi uşak, amele ve tellak gibi meslek icra edenlerin işe özel kelimeleriymiş. Yirminci yüzyılda ise yalnızca eğitimli öğrencilerin kullandığı kelimeler halini almış. Bu tür sözcüklerin kaderini bir zamanlar sıradan insanlarca hor görülen sporun şimdi herkesçe hoş karşılanmasına benzeten insanlar var. Bir seferinde efendim çalışma odasından hışımla fırlayıp, bu tür sözcükler sarf etmede başarılı olduğu belli olan öğrencilerden birini yakaladığında neden sürekli buraya girdiklerini sordu. Öğrenci de biraz önceki o üst düzey kelimeleri unutup "Özür dilerim efendim. Burayı okul bahçesi sandık da," gibi son derece berbat ve seviyesiz bir dil kullandı. Efendim, yakasına yapıştığı tutsağını tehditkar bakışlar eşliğinde salıverdi. Salıvermek kelimesi kaplumbağa yavrusunu andırıyor biraz. Fakat hakiketen efendim, karşısındaki öğrenci ile konuşurken kollarından sıkıca tutuyordu. Sert bir üslupla söylersem anlarlar diye düşünüyor olmalı. Ancak eski Çin yazıtlarındaki Cokashi döneminden de anladığımız üzere beklentiler ile gerçekler arasında büyük farklılıklar vardır. Efendim yine yanılmıştı. Bu sefer

bahçeyi kuzey taraftan geçip ön kapıdan girdiler. Ön kapının aniden açılmasıyla misafir geldi sandık ama gelen tek şey pavlonya ağaçlarının tarafından duyulan kahkaha sesleriydi. Durum giderek rahatsız edici olmaya başlıyordu. Eğitimin sonuçları bariz ve etkileyici seviyelere gelmişti. Bu durumla başa çıkamayacağını fark eden zavallı efendim kendini çalışma odasına kapatıp İnen Bulutlar Okulu'nun müdürüne hararetli mi hararetli bir mektup yazdı. Mektubunda öğrencilerin biraz daha sıkı kontrol edilmesi gerektiğini söylüyordu. Okul müdürü de kibarlıkla yazdığı yanıt mektubunu efendime gönderdi. Bahçeye çit öreceklerini söylüyor, bu nedenle kısa bir müddet sabretmesini rica ediyordu. Sahiden de bir süre sonra iki üç işçi gelip yarım günde efendimin eviyle okulun bahçesi arasında neredeyse bir metre yüksekliğinde, bambu ağacından yapılma bir çit ördü. Bu çite dört köşeli kafes çit diyorlardı. Nihayet rahatsız edilmeyeceğim diye düşünen efendim, örülen bu çit karşısında memnun olmuş görünüyordu. Efendim ahmağın tekiydi. Böyle basit bir şey ile öğrencilerin davranışını değiştirebileceğini sanıyordu da ondan.

İnsanlarla alay etmek başlı başına komik bir şey. Benim gibi bir kedi bile, ara sıra evin çocukları ile alay edip oyunlar oynuyor. İnen Bulutlar Okulu'nun öğrencilerinin de huysuz Hapşuruk Efendi ile sınır tanımaksızın alay etmesinde asla şaşılacak bir şey yok. Muhtemelen bu durumdan rahatsızlık duyan tek kişi alay edilen kişinin kendisidir. Alay etme eyleminin psikolojik çözümlemesini yapacak olursak önemli iki husus karşımıza çıkar. Birincisi alay edilen kişi asla sakin olmamalıdır. İkincisi de alay eden kişi gücü ve etkisi veya yanındaki insan sayısı bakımından alay edilen kişiden üstün olmamalıdır. Geçenlerde efendim hayvanat bahçesine gitmiş. Orada gördüğü bir şeyi hayranlıkla evdekilere anlatıyordu. Deve ile küçük bir köpeğin kavgasına tanık olmuş. Küçük köpek, devenin etrafında rüzgâr gibi bir oraya bir buraya giderek havlayıp duruyormuş. Deve ise oralı bile değilmiş. Sırtını büküp ayakta öylece dikiliyormuş. Köpek ne kadar havlarsa havlasın ne kadar kudurursa kudursun asla oralı olmuyormuş deve. Nihayetinde hevesini kaybeden köpek de havlamayı kesmiş. Efendim, devenin bu duyarsızlığına ve umursamazlığına çok gülüyordu ama şu anki örnekte kendisi devenin yerini almıştı. Alay eden taraf ne kadar usta olursa olsun karşısındaki kişi deve gibiyse başarılı netice alması mümkün olmaz. Hal böyle olun-

ca, karşısındaki deve değil de yaban domuzu veya kaplan olduğunda, alay etmek umursamazlıkla değil parçalara ayrılmakla sonuçlanabilir. Böyle kişilerle alay ettiğinizde dişlerini çıkarıp öfkelenirler. Sinirlenirler tabii ama hiçbir şekilde zarar veremeyeceklerinden emin olduğunuzda gelen haz duygusu fevkalade müthiştir. Bunun neresi komik diye soracak olursanız birkaç sebebi var. Öncelikle zaman öldürmeye birebirdir. Sıkıldığı anlarda sakalındaki kılları sayan insanlar bile var. Eskiden hapishanenin birinde yatan bir mahkum o kadar çok sıkılmış ki odanın duvarına üçgen çizip tüm günü ona bakarak geçirmiş. Yeryüzünde can sıkıntısı kadar katlanılmaz bir şey yoktur. Zevk alınabilecek bir şey olmadığında yaşamak çok zor gelir. Kısaca alay etmek eylemi zevk almak için yapılan küçük eğlence araçlarından biridir. Ancak karşındakini kızdırmayı, rahatsız etmeyi veya onun huzurunu bozmayı başaramazsan eğlenceli olmaz. Eskiden beri alay etmek denilen eğlence türü ile içli dışlı olan insanları düşünecek olursak diğerlerinin halinden anlamayan aptal ve sıkıcı derebeyler düşünülebilir. Bunlar kendi zevkinden başka hiçbir şeyi düşünmeyen, zihnen gelişmemiş ahmak insanlardan ibaret. Üstelik bugünkü genç veletlerin eğlenme şekline bakılacak olursa onlarla aynı oldukları söylenebilir. Bu tür insanlara başka bir örnek daha verilebilir. Başkalarını öldürerek, yaralayarak veya onlara saldırarak kendi üstünlüğünü çeşitli yollardan ispat etmekten zevk alan insanlar. Sahiden de bu şekilde üstünlüklerini ispatlayabilirler ama bu üstünlük, bu kötülükleri amaç olarak yaparken ortaya çıkan bir yan üründen ibaret. Bu yüzden bir şekilde kendi gücünü göstermek isteyip başkalarına zarar vermek istemeyen insanlar onun yerine başkalarıyla alay etmeyi tercih ederler. Bir şekilde insanlara zarar vermeden kendi üstünlüğünü ispatlamak mümkün değildir. İspat edemeyince de kafanın içinde rahat olunsa bile dışarıdaki huzur solgun olur. İnsanlar kendi istekleriyle hareket eden bencil varlıklardır. Bir şeyler istemenin çok zor olduğu durumlarda bile arzuları dinmez. Bu bitmek tükenmek bilmeyen arzularıyla huzura ermek için başkalarına karşı bir şeyler yapmak zorundalar. Üstüne üstlük zeka seviyesi düşük olan kaba ve edepsiz insanlar kaba kuvvetlerini kullanmak için hiçbir fırsatı kaçırmaz. Judo sporunda insanları sağa sola atmak isteyen kişiler de bununla aynıdır. Judo'daki nahoş husus kendinden zayıf kişileri tek hamlede alt etmek isteğidir.

Amatör bile olsa fark etmez yeter ki birilerini fırlatayım gibi son derece tehlikeli düşüncelerle sokakta gezinen insanlar görmeye başlamamızın sebebi budur. Alay etmenin insanlar arasında bu kadar sıkça danışılan bir eylem olmasının başka sebepleri de var. Ancak konu daha fazla uzamasın diye kısa kesiyorum. Daha fazlasını dinlemek istiyorsanız bir dahaki sefere gelirken dilim balık getirmeyi unutmazsınız. İstediğiniz zaman anlatmaya devam ederim. Sıklıkla referans verdiğim bir vecizeden çıkarım yapacak olursam fikrim o ki alay etmeye en uygun kişiler Okuyama'daki maymunlar ile okuldaki öğretmenlerdir. Okul öğretmenleri ile maymunları kıyaslamak anlamsız olur. Maymunlar için elbette. Fakat benzer noktaları o kadar fazla ki elimde değil. Bildiğiniz üzere Okuyama maymunları hayvanat bahçesinde zincirlerle bağlıdır. Ne kadar diş gösterirlerse göstersinler nafile. Öğretmenler ise zincir değil de maaşla bağlıdır. Ne kadar alay ederseniz edin, sorun olmaz. İşinden atılmak pahasına öğrencisini dövecek değil ya. İşinden atılmayı göze alacak olsa ilk başta öğretmenlik mesleğini seçmezdi. Zira bu meslekte öğrencileri korumakla yükümlüdür. Efendim öğretmendir. İnen Bulutlar Okulu'nda değil ama fark etmez. Sürekli alay edilen, basit ve sakin bir adamdır. İnen Bulutlar Okulu'nun öğrencileri ise genç delikanlılar. Alay ederek sadece kendi burunlarını daha da havaya kaldırmış olmuyor aynı zamanda aldıkları eğitimin neticesini göstermek için bunu kendilerine vazife biliyorlar. Üstelik, aralarındaki pek çok genç, alay edecek kimse bulamazsa on dakikalık sabah tenefüslerinde uzuvlarını ve beyinlerini nasıl kullanacağını bilemez. Gerekli şartlar sağlandığında alay eden taraf her zaman bu öğrenciler, alay edilen ise daima efendim olur. Her şey doğal akışında ilerler. Şimdi bu İnen Bulutlar Okulu'nun öğrencileri efendim ile ne kadar dalga geçti, efendim ise bunlara nasıl kaba tepkiler verdi, bunları birer birer anlatacağım.

Siz okuyucularım dört köşeli kafes çitin ne demek olduğunu biliyorsunuz sanıyorum. Basit ilkel bir çit şekli. Ben bile bu çitin delikleri arasından rahatlıkla girip çıkabiliyorum. Buraya çit çakılmış çakılmamış benim için hiç fark etmez. Ancak okul müdürü bu çitleri kedi girmesin diye yapmadı. Kendi eğittiği öğrenciler girmesin diye işçilere de zahmet verip burayı çitlerle çevirdi. Ne kadar sağlam görünse de insanları durdurması mümkün değil. Dörtgen bir delik

oluşturacak şekilde çakılan bu bambu çitin arasından geçmek eski Çin devletinin ünlü hokkabazı Chang Shihtsun (Chou Seison) için bile kolay değildir. Bu yüzden bu çitin insanları uzak tutmakta son derece başarılı olduğunu söyleyebiliriz. Hatta efendimin bu çiti gördüğünde yaşadığı memnuniyet hissini de anlamak zor değil. Ancak efendimin mantığında kocaman bir boşluk var. Bu çitin deliğinden bile büyük bir boşluk. Efendimin mantığındaki bu boşluk o kadar büyük ki eski Çin mitolojisinde geminin tamamını yutan o dev canavar balık bile buradan geçebilir. Şöyle ki efendim, çitlerin asla geçilmemesi gereken şeyler olduğunu zannediyor. Özellikle okul öğrencilerinin geçmemesini istediği bir yere çit adını koyduğunda ne kadar küçük ve naçizane bir çit bile olsa onların bunu sınır çizgisi olarak algılayıp geçmekten vazgeçeceklerini sanıyor. Dahası bu zannında yanıldığını ve içeri yine de girdiklerini kısa süre sonra fark etse bile sorun etmiyor. Bu çitleri aşmak hiçbir delikanlının harcı değildir diye kendini ikna etmiş durumda. Buradan geçmeleri için kedi olmaları gerek, aksi takdirde geçmek isteseler bile geçemezler diye düşünüyordu ancak mantığındaki büyük delik de burada yatıyor. Çünkü çitin üstünden atlama, zıplama veya uçma gibi türlü işlere girişmeyeceklerini sanıyordu. Çit, öğrenciler için egzersiz olmanın yanı sıra benim için de büyük bir eğlence kaynağı oluyordu.

Çitler çakıldıktan sonraki gün, tıpkı çakılmadan önceki gün gibi öğrenciler kuzey taraftaki açıklıktan ardı ardına bahçeye atlıyordu. Fakat evin ön cephesine kadar gelmiyorlardı. Kovalanacak olsalar kaçarlardı ama çitten atlarkan zaman kaybedeceklerini bildiklerinden fazla yaklaşmamayı tercih ettiler. O yüzden şimdi yakalanma ihtimalleri olmayan güvenli bir bölgede geziniyorlardı. Evin doğu tarafından efendim, bu çocukların ne yaptığını göremiyordu. Kuzey taraftaki açıklıkta gezinen bu gençlerin ne yaptığını görebilmek için ya bahçe kapısına gidip doğru açıdan bakmak ya da içerideki tuvalete gidip küçük pencereden gözetlemek gerekiyordu. Tuvaletin penceresinden bakıldığında kimin nerede ne yaptığını tek seferde görmek mümkün oluyordu ancak bu sefer de düşmanı ele geçirmek imkansız oluyordu. Yapabildiği tek şey tuvalet penceresinin aralığından dışarı doğru bağırmaktan ibaret olurdu. Yok eğer bahçe kapısının oraya dolanıp düşman bölgesine girecek olsa ayak seslerini duyan düşman çoktan tüymüş olurdu. Efendimin ayak sesleri onlara o kadar zaman

kazandırırdı ki efendim gelene kadar düşman, çitin üzerinde seri bir şekilde atlayıp okulun güvenli bahçesine çoktan kaçmış olurdu bile. Tıpkı güneşlenen fok balığına sessizce yaklaşan kaçak balıkçı gemisi gibi. Elbette ki efendim tuvalet penceresinden dışarı bağıracak birisi değildir. Fakat sürekli bahçe kapısının seslerini dinleyip ses gelirse hemen kovalayacak kadar boş vakti olan birisi de değil. Öyle şeyler yapacak olsa önce öğretmenlik mesleğinden istifa edip kendini tümüyle bu işe adaması gerekir. Efendimi avantajsız konuma sokan şey çalışma odasından düşmanın sesini duyuyor olmasına rağmen kendilerini göremiyor olmasıdır. Tuvalette ise düşmanı görebilir ama bu sefer de onlara bir şey yapamaz. Bu dezavantajın farkında olan düşman şöyle bir strateji ortaya koydu. Efendimin çalışma odasına kapandığı bir saatte olabildiğince yüksek sesle konuşmaya başlıyorlar. Efendimi küçük düşüren alaylı sözlerin özellikle kulağına gitmesini istiyorlar. Hatta ses tonlarını öyle ayarlıyorlar ki sesin kaynağının okul bahçesinden mi yoksa kendi bahçesinden mi geldiğini efendim anlayamıyor. Efendim çıkıp kovalamaya kalksa kaçarlar mı yoksa baştan beri okul bahçesindeymiş gibi anlamsız bakışlarla birbirlerine mi bakarlar bilinmez. Efendim tuvalete... En baştan beri tuvalet kelimesini kullanıp duruyorum ama bu pis kelimeyi kullanmaktan gurur duymuyorum. Aslında benim için de külfet oluyor ama efendim ile öğrenciler arasındaki bu savaşı sizlere naklen aktarmak için kullanmak zorundayım. Neyse. Efendimin tuvalete gizlendiğini anladıklarında mutlaka pavlonya ağaçlarının dallarına tırmanır ve özellikle efendimle göz göze gelmeye çalışırlar. Tuvaletten tüm mahallenin duyabileceği kadar yüksek sesle bağıran efendimin yankılanan sesini düşman tüm soğukkanlılığıya, olayla hiç alakası yokmuş gibi sakince dinler. Bu strateji efendimi gerçek anlamda aptal yerine koyuyor. Yine mi bahçeye girdiler diye öfkeyle sopasını eline alıp bahçeye çıkacak olsa efendim, in cin top oynayan bahçede öylece kalakalır. Demek kimse yok diye geri çekildiğinde de bir iki kişi mutlaka tekrar girer. Efendim arka tarafı kolaçan eder, tuvaletin penceresinden bakar, sonra tekrar arka tarafı kolaçan eder ama bunu kaç kez tekrarlarsa tekrarlasın değişen bir şey olmaz. Efendim tam anlamıyla yorgunluktan bitap düşmek üzereydi. Aklını oynatacak düzeye geldi. Mesleğini yapan bir muallim mi yoksa

cephede koşturan bir nefer mi bilemiyordu. Aklını kaçırması için bardağı taşıran son damla şu şekilde vuku buldu.

Vakalar genelde aklını kaçıran biri yüzünden meydana gelir. Kelimeleri inceleyecek olursanız akıl ve kaçırmak kelimelerini görürsünüz. Öyle ki Galen, Paracelsus ve hatta antik çağ Çin filozoflarından Bian Que* bile bu noktaya itiraz etmeyecektir sanıyorum. Aklını kaçırmak dediğimiz eylem, akıntıya karşı yüzenlerde sık görülür. Asıl mesele de burada yatıyor. Akıntıya karşı yüzmek, asıl meselemiz. Eski Avrupalı tıp uzmanlarına dair söylenen efsanelerden birine göre, biz insanların vücudunda dört tür sıvı akarmış. Bunlardan birincisi öfke sıvısıymış. Öfkeleniyor olmamızın sebebi damarlarımızda bu sıvının ters yöne akmasından ötürüymüş. İkincisi tembellik sıvısıymış. Ters yönde akarsa insan tembel olurmuş. Sonraki sıvı üzgünlükmüş. Adından da anlaşılacağı gibi, damarda ters yöne akması insanın üzülmesine neden olurmuş. Son tür sıvı da uzuvların çalışmasını sağlayan kan imiş. Bu anlatılanlardan sonra insanoğlunda medeniyet ilerledikçe ilk üç sıvı vücutlarından ayrılmış. Geriye sadece kan kalmış. Bu nedenle, birisi eğer akıntıya karşı yüzüyorsa onun damarlarında kandan başka bir sıvı da olabilir diye düşünüyorlarmış. Üstelik her insanda kan miktarı da net olarak belliymiş. Kişinin bünyesine göre bu miktar aşağı yukarı değişkenlik gösterirmiş ama ortalama bir insan vücudunda bulunan kan miktarı 9,9 litre kadarmış. Bu kadar kan aynı anda ters yönde akacak olsa, en tepedeki organ olan baş ısınırken diğer organlar soğuyuverir. Tıpkı Japon-Rus savaşından sonra imzalanan Portsmouth Anlaşması'ndan memnun olmayan halkın toplanıp polis karakollarını ateşe vermesi gibi. Bunun üzerine Tokyo'daki tüm polisler tek bir yerde toplanmış. Bilim insanları bu konuyu inceleyecek olsa polislerin de akıntıya karşı yüzdüğünü belirtebilir. Tedavi etmek için ise damarlardaki kanı eski haline döndürmek yeterli olacaktır. Vücutta bulunan kanı olması gereken yerlere uygun oranlarda dağıtmak gerekir. Akıntıya karşı yüzen kan, bu şekilde zorla eski haline götürüldüğünde sorun ortadan kalkar. Bu tür hastalıkların çeşitli tedavileri vardır. Aklıma efendimin rahmetli babası geldi. Yaşlı adam, kafasına ıslak soğuk havlu sarar ayaklarını ise kömür sobasına uzatırdı. Eski bir Çin

* MÖ 401 – 310 tarihleri arasında yaşamış bir Çinli hekim. -çn.

atasözü *Kafanı serin ayağını sıcak tut* dermiş. Dünyanın en eski tıp kitabı olarak bilinen Shang Han Lun'un eserinde de belirtildiği gibi ıslak havlu girmeyen eve doktor girer. Böyle şeyler yapmam ben derseniz, Budist rahiplerin yaptığı buna benzer başka bir uygulamayı deneyebilirsiniz. Zen felsefesinde uzmanlaşmak isteyen rahipler hac yolculuklarında mutlaka *Ağacın altı, taşın üstü* ilkesine biat ederlermiş. Bu ilke, insanlara zorluk çıkarmak maksadıyla ortaya atılmış değildir. Ters yöne akan kanı tedavi etmek amacıyla, pirinç tarlasında çalışırken *Altıncı Pirin Platform Sutrası** tarafından ortaya atılan gizli bir yöntemdir. Denemek isterseniz taşa oturun bakalım. Soğuktan kıçınız donarsa hiç şaşırmayın. Kıçınız üşüdükçe, tersine akan kanlarınız da normale döner. Tabiatın kuralları hiç kuşkuya mahal vermeden işliyor. Tersine akan kanı tedavi etmek için pek çok yöntem keşfedildi ama tersine akmasına neden olan şeyler hâlâ tatmin edici bir şekilde açıklanabilmiş değil. Ne suretle olursa olsun kanın tersine akmasında bir fayda yok denilebilir. Ancak bu şekilde düşünerek hataya kapılmamalıyız. İş dünyasındaki insanlara göre bu durum son derece önemli olup, akıntıya karşı gidilmezse hiçbir şeyde başarılı olunamaz diye bir düşünce hâkim. Akıntıya karşı yüzmeye en fazla önem veren kişiler şairlerdir. Şairler için akıntıya karşı yüzme ne ise buharlı gemiler için kömür odur. Olmazsa olmaz. Kanın vücutta akıntıya karşı gidip, ters yönde yani beyinde toplanması durumudur onlar için. Şairlerin bu temel gereksinimi bir gün olsun karşılanmazsa, yemek yemekten başka hiçbir meziyeti olmayan sıradan insanlardan bir farkları kalmaz. Bu akıldışı durum için ayrı bir kavram türetmişler. Kendi aralarında buna *Inspiration* diyorlar. Bu kelimenin kendisi bile kulağa son derece abartılmış geliyor. Bu insanlar, dünyayı kandırmak için böyle bir şey uydurmuş olsa da aslında sahiden de akıntıya karşı bir harekettir. Neyse ki bunu ilahi yanılma (divine afflatus) olarak adlandıran Platon var da, arkaları sağlam. Fakat ne kadar ilahi de olsa aklı başında olmayan insanlar, muhatap olunacak kişiler değildir. Ne de olsa *Inspiration* dedikleri bu yeni icadı satabilecekleri bir isim kullanmak bu insanların işine gelir. Ancak tıpkı perhiz ve lahana çorbası misali, çürük ağaçtan Buda heykeli yapmak gibi, ördek yahnisi yapmak için tavuk

* Zen öğretisinde çığır açmış, önemli bir Budist metin. -çn.

eti kullanmak gibi, öğrenci evinde yapılan et yemeğinde at eti kullanmak gibi *Inspiration* aslında çılgınlığın daniskasıdır. Durum böyleyse, kısa süreli akıl durgunluğu olarak da düşünülebilir. Tam da bu çılgınlık sayesinde bu insanlar Tokyo'daki yaşlı insanların moda merkezi olan Sugamo'da hastanelik olmadan hayatta kalabiliyorlar. Tüm ömrü boyunca aklı başında olmayan, çılgın insanları yaratmak kolaydır. Ancak en becerikli tanrılar için bile, yalnızca eline fırçayı alıp boş kağıdın karşısına oturduğunda çılgınlık haline geçen bir varlık yaratmak öyle kolay değildir. En becerikli ve maharetli tanrıların bile önce şöyle bir oturup düşünmesi gerekir bunu yapmadan evvel. Yine de beceremezler. Tanrılar yapmıyorsa madem, bu tür insanlar kendi çabalarıyla böyle olmak zorunda kalır. Asırlar boyunca günümüze dek bilge insanlar, tersine akıp beyinde biriken kanla uğraştıkları gibi bir o kadar da bunu durdurmaya uğraşageldi. Adamın birisi *Inspiration* elde edebilmek için damarlarındaki kanı tıkasın diye bir oturuşta on iki tane Japon hurması yemiş. Tıkanan tek şey bağırsakları olmuş olacak ki nihayetinde kabız olmuş. Kabız olursam kesin vücudumda bazı şeyler akıntıya karşı gider düşüncesiyle yapmış bunu. Bir diğer kişi ise eline pirinç rakısı şişesini aldığı gibi sıcak su dolu küvete atlamış. Sıcak suyun içinde rakı içerse muhakkak vücutta bazı şeylerin tersine akacağını düşünüyormuş. Söylenenlere göre bunda muvaffak olamazsa bir de şarap içmeyi deneyecekmiş. Sıcak suyun içinde şarap içmenin başarıya ulaşma ihtimalini artırdığına körü körüne inanıyormuş. Ancak gel gör ki parası bittiğinden başarıya ulaşamayıp oracıkta ölüvermiş zavallı adam. Üçüncü ve son örneğim de antik çağlardan birini taklit ederse *Inspiration* elde edebileceğine inanan birine ait. Burada taklitten kastım başka birinin tavır ve davranışlarını taklit etmenin yanısıra zihinsel durumunu da ona benzetmeye çalışmak üzerine kurulu bir teoriden yola çıkıyor. Bu teoriye göre sarhoş olan birini yeterince uzun süre taklit ederseniz gerçekten de sarhoş olmuş gibi hissedersiniz. Zen rahiplerinin meditasyon sırasında uyguladığı Zazen oturuşuna yeteri kadar dayanabilirseniz kendinizi Zen rahibi gibi hissedebilirsiniz. Bu yüzden antik çağlardan beri, *Inspiration* elde edebilmiş ünlü edebiyatçıların davranışlarını taklit etmek aynı şekilde kanın tersine akıp beyinde toplanmasına neden oluyormuş. Geçenlerde bir yerde duymuştum. Victor Hugo eserlerini kafasında kurgularken güvertede uzanıp

düşünürmüş. O yüzden tıpkı onun yaptığı gibi gemiye binip mavi gökyüzünü seyredecek olursanız kesin kanınız damarda ters akacak, beyinde toplanacaktır. Robert Louis Stevenson, söylenenlere göre yüzükoyun uzanıp eserlerini öyle yazıyormuş. Bundan mütevellit siz de yüzükoyun yatıp elinize hokka ile diviti alırsanız bedeninizdeki kanlar kesin aynı şekilde ters akacaktır. Bunun gibi pek çok insan benzer pek çok fikir ortaya koydu ancak bugüne dek başarılı olan birisi çıkmadı. Günümüz bilgisiyle bakıldığında bu ilham dediğimiz şeyin bu şekilde suni olarak üretilmesi mümkün görülmüyor. Çok yazık fakat durum böyle. Er ya da geç *Inspiration* denilen şeyin isteğe bağlı olarak edinilebileceği günlerin geleceğine kalıbımı basarım. İnsanların uygarlığı adına bu bahsettiğim günlerin bir an bile olsa erken gelmesini can u gönülden arzu ediyorum.

Akıntının tersine gitmek hakkında bu kadar konuşmanın yeterli olacağı kanısındayım. Şimdi nihayet asıl olayımıza gelebiliriz. Ancak herkesin de bildiği gibi, tüm büyük olaylardan önce küçük bir olay meydana gelir. Yalnızca büyük olaydan bahsedip küçük olayı es geçmek antik çağlardan beri tarihyazıcıların içine düştüğü büyük bir gaflettir. Efendimin, biraz önceki bardağı taşıran son damla olayı da küçük ve önemsiz görülen olayların birikip büyük bir olayla neticelenmesine bir misaldir. Dolaysıyla bu olayları sırasına uygun bir şekilde anlatmazsam efendimin neden bu kadar sinirlendiğini, kanının neden beyninde toplandığını anlamakta güçlük çekersiniz. Bu kadarı da olmaz diyerek anlamamakta diretirseniz efendim boşu boşuna sinirlenmiş olur. O kadar şeye kızdıktan sonra bile karşısındaki insan neye kızdığını anlamıyorsa hiçbir şeyin anlamı kalmaz. Şimdi bahsedeceğim olay da, ister büyük deyin ister küçük, efendim için çok da gurur verici sayılmaz. Olayın kendisi bile gurur verici değilse bile en azından akıntının tersine gidip öfkelenmiş olması bakımından diğerlerinden aşağı kalır yanının olmadığını söylemek zorundayım. Efendimin başkalarına karşı üstün gelen şudur diyebileceğim net bir özelliği yok. Bundan mütevellit efendimin bu tersine gitme durumunu övünerek anlatmazsam bunca zahmete girip hayatını kaleme almamın bir manası olmayacak.

İnen Bulutlar Okulu'nda toplaşan düşman ordusu, ki bunlar kendilerine öğrenci diyor, geçen gün *damdam* silahı adını verdikleri bir silah icat etmiş. Sadece kısa tenefüslerde değil okul bitiminde

bile evin yanındaki boş arsanın kuzey tarafına doğru bu silahları ardı ardına ateşliyorlar. Bu damdam silahına top adını koymuşlar. Görünüşe göre bu top, uzun ahşap bir sopa kullanmak suretiyle ateşlenebiliyor. Ne kadar damdam da olsa, İnen Bulutlar Okulu'nun ordu merkez karargâhından atış yapıldığından, çalışma odasına kapanmış duran efendimi doğrudan etkilemesi pek mümkün değil. Elbette düşmanlarımız, bu yeni silahın menzil meselesini çözmüş olacak ki yeteri kadar hızlı atıldığında buraya kadar ulaşabiliyor. Bu tabii ki bir savaş taktiği. Artur Limanı'nı ele geçirmemizi sağlayan Çin'deki Lushun Tren İstasyonu'nda yapılan muharebede ordumuzun muzaffer olmasının arkasında yatan yegane sebebin de bahriyeli kuvvetlerimizin uzun menzilden yaptıkları atışlar olduğu söyleniyor. Bu doğruysa eğer, boş arsanın başından atılan küçük bir topun buraya kadar gelmesi o kadar da imkansız değil. Üstelik sopayla topa yapılan her başarılı vuruşta arkada oturan taraftar kitlesinden sevinç çığlıkları yükseliyor. Bu çığlıklar bir o kadar da tehditkâr. Efendimin nasıl korkunç şartlar altında dayanmak zorunda kaldığını böylece anlamış oluyorsunuz. Eller ve ayaklarına uzanması gereken damarları ister istemez korkudan minicik kalıyor, içinden kan geçmesine müsaade etmiyordu. Hal böyle olunca telaş ve endişe içinde vücudundaki tüm kan beyninde toplanıyor, deyim yerindeyse kan beynine sıçrıyordu. Düşmanın hain planına vakıf olmuştu. Eski Yunan medeniyetinde Aiskyhlos denilen bir yazar yaşarmış. Bu adamda bilgelere denk bir kafa varmış. Bu kafa, diğer tüm bilgelerle arasındaki ortak noktaymış. Bana kalacak olursa bilgelerin kafasındaki tek ortak nokta hepsinin kel olmasıdır. Neden kel oluyorlar diye soracak olursanız kafaları yeterince beslenmediği için saç çıkacak takati bile kalmadığına adım gibi eminim. İnsanlar arasında en çok kafasını kullanan kişiler bilgeler olduğu için pek çoğu fakir yaşamıştır. Bilge insanların büyük bir çoğunluğu kafasını çalıştıran kişiler olduğu için fakir kalmıştır. Bu sebeple biraz önce bahsettiğim gibi, yeterince beslenemediklerinden saçları dökülüyor. Aiskhylos da bilge bir insan olduğu için onun da kel olduğunu söylememe gerek yok sanıyorum. Adamın kafası kumkat meyvesi gibi pürüzsüz ve parlakmış. Her neyse. Bir gün efendimin başına gelen olay... Burada baş kelimesinden kastım en başta giyilen bir kıyafet veya başa takılan bir şapka falan değil, düpedüz başın kendisi...

Neyse, bu adamın başına gelen bir olaydan bahsedeceğim. Güneşin altında parıldayan bu başını, gururla havada tutuyormuş. Bu bilgenin hatası da tam olarak bu noktadaydı. Kel kafasını öylece güneşin altında uzun süre tutarsa elbette çok parlar. En fazla rüzgâr, ağacın en yüksek yerinde eser. Böyle ışıl ışıl parlayan bir başın başına kötü bir şey gelmesine şaşırmamak gerek. Aiskhylos'un başına bir gün şahin gelmiş. Anlaşılan o ki bu şahinin pençelerinin arasında canlı bir kaplumbağa duruyormuş. Kaplumbağa etinin lezzetli olduğu su götürmez bir gerçektir ancak antik Yunanlıların döneminde bile bu hayvanların kabukları yeterince sertleşecek kadar evrimleşmiştir. Kabuklu karides ızgarası fevkalade güzel olur ama kabuklu kaplumbağa kızartması bugün bile kolay kolay yapılabilecek bir şey değildir. Dolayısıyla o zamanlarda kaplumbağa pişirme yöntemlerinin mevcut olmadığını söyleyebilirim. Şaşkın şahinimiz de bu yakaladığı avıyla ne yapacağını düşünürken uzaklardan gördüğü parıldayan bir yüzeye yüksekten bırakırsa kabuğunu kırmayı başaracağına karar vermiş. Artık yorulmuş olacak ki, hem bir an önce ağırlığından kurtulmak hem de karnını doyurmak için, gözüne çarpan bu parlak yere kaplumbağayı yüksekten bırakıvermiş. Bırakmış bırakmasına ama zavallı adamın kafası, kaplumbağa kabuğundan daha sert değilmiş. Dolayısıyla kaplumbağa kabuğunun kırılmasını bekleyen şahin, hayal kırıklığına uğramış zira kırılan kabuk değil adamın kel kafası olmuş. Kafası yarılan zavallı adam oracıkta can vermiş. Bu şahin, kaplumbağayı bilerek mi bizim zavallı adamın kel kafasına attı yoksa gerçekten kayayla mı karıştırdı bilemiyorum. Fakat bu şekilde İnen Bulutlar Okulu ile bu şahin arasında bir kıyaslama yapabilirim. Yapamaya da bilirim. Efendimin kafası ne Aiskhylos'un ne de tarih boyunca yaşamış diğer bilgelerinki gibi dazlak değil. Güneşte parlamıyor. Ancak en azından çalışma odası dediği odada, gebelikle zor bir kitabın üstünde uyur vaziyette bulunabildiği için kendisini bilge kategorisine koymamızda bir sakınca olmayacaktır. Hatta koymamız gerekir. Böyle düşününce saçlarının hâlâ dökülmemiş olmasının, efendimin bilge sayılmak için gereken özelliklere sahip olmadığından değil sadece dökülmemiş olmasından kaynaklandığını anlayabiliriz. Zaten bu gidişle efendimin de kel kalması an meselesi. İnen Bulutlar Okulu'nun öğrencileri efendimin kafasını hedef alarak sopalarla top atışı yapıyorsa, savaş planlarının son derece etkili

olduğunu söylemem gerek. Düşmanımız bu planı iki hafta boyunca sürdürecek olsa efendimin kafası korku ve öfke yüzünden asla yeteri kadar beslenemez ve kumkat meyvesi veya bebek poposu denilebilecek kadar pürüzsüz kalır. Üstelik iki hafta boyunca süren bombardımana hiçbir şey dayanamaz. Kumkat meyvesi bile. Bu savaş planının mutlak zaferini öngöremeyen tek kişi efendim Hapşuruk Efendi'den başkası değildi.

Günlerden bir gün öğleden sonra ben her zaman olduğu gibi verandada güzel bir öğle uykusu çekiyordum. Rüyamda Kaplan olduğumu gördüm. Efendime "Çabuk bana tavuk eti getir!" diye emir veriyordum. Efendim de korkudan titreye titreye "Derhal," diyerek getiriyordu. Meitei geldiğinde, ona canımın yaban ördeği çektiğini, derhal bana yaban ördeği restoranına gidip en lezzetli yaban ördeği yahnilerinden sipariş etmesini emrettim. "Pirinç çorbasına turp ilave ederseniz de aynı lezzeti tadabilirsiniz," diye bir yanıt verdi. Tam da Meitei'den gelebilecek bir cevap. Bunun üzerine ağzımı kocaman açıp korkutma amacıyla şöyle bir kükredim. Aniden rengi solan Meitei "Efendimiz, Yamashita Yaban Ördeği Restoranı aldığımız duyumlara göre yakın zamanda kapanmış. Başka arzu ettiğiniz bir şey var mıydı acaba?" diye sordu. "Madem öyle ben de sığır eti yemek istiyorum. Çabuk git Nishikawa Restoranı'ndan fırında pişirilmiş et alıp gel," dedim. "Acele etmezsen senin körolası etini yemekle başlarım!" diye de tehdit ettim. Bunun üzerine Meitei, topukları neticesini döve döve huzurumdan çekildi. Bedenim bir anda böyle kocaman olduğu için verandayı tamamen doldurmuştum. Ne de olsa eski küçük kedi bedenimde değildim artık. Meitei'in dönmesini beklerken aniden evin her tarafında yankılanan kulak tırmalayıcı bir ses duydum. Dört gözle beklediğim eti de yiyemeden rüyamdan uyanıp kendime geldim. Biraz önce rüyamda beni görünce tir tir titreyen efendim tuvaletten rüzgâr gibi fırlamış, kaburgalarıma tekmeyi yapıştırmıştı. Ben daha ne olduğunu anlamadan efendim takunyalarını hemen ayağına geçirmiş, bahçe kapısına varmıştı bile. İnen Bulutlar Okulu'nun öğrencilerini kovalıyordu. Bense, kaplan formuna doyamadan kedi bedenime geri dönmenin verdiği üzüntüyle birlikte şaşkınlıklar içindeydim. Efendimin çılgına dönmüş öfkeli görüntüsü ve karnıma yediğim tekmenin acısı ile kaplan olduğum anları unutmam uzun sürmedi. Aynı şekilde,

efendimin nihayet düşmanla cephe muharebesine girdiğini görmenin verdiği hazzı da düşünüyordum. Kaburgalarımdaki acıyı sineye çekerek mutfak kapısından çıkıp efendimin peşinden gittim. O anda "Haydutlar!" diye haykıran efendimin sesini duydum. Okul şapkası takan on sekiz on dokuz yaşlarında iri yarı bir eleman, dört gözlü ahşap çitin diğer tarafına atlamaya çalışmakla meşguldü. Efendimin yetişecek olmasından endişeleniyordu ki nihayet atlamayı başarıp kendi okulunun güvenli bölgesine doğru sakin bir tavır takınarak ilerlemeye koyuldu. Efendimin biraz önceki haykırışı çok etkili olmuş olacak ki tekrar "Haydutlar!" diye yüksek sesle bağırarak kovalamaya devam ediyordu. Ancak bu düşmanı kovalayabilmek için evvela çitin üstünden atlamak zorundaydı. Başkasının mülküne izinsiz girecek olsa bu sefer kendisi *haydut* olacaktı. Daha önce de söylediğim gibi efendim gerçek anlamda akıntının tersine giden biridir. Böyle büyük bir öfke içinde başkalarına haydut diye bağırıp çağırsa bile, biraz sonra onları yakalayabilmek pahasına kendisinin hayduta dönüşmesine göz yumacak gibi görünüyor. Tüm hızıyla çitlere doğru koşmaya devam ediyor. Çitlerin hemen yanına vardı. Bir adım daha atsa kendisi de haydut sayılabilecekti. O anda düşman ordusunun generallerinden, tüyleri yeni bitmiş ince bıyıklı birisi çıkageldi. Çitin bir tarafında efendim diğer tarafında bu öğrenci duruyordu. Ateşkes münazarası yapıyorlar gibiydi. Aralarındaki sıkıcı sohbete şöyle bir kulak kabarttım.

"Bunlar okulumuzun öğrencileridir."

"Öğrenci iseler ona göre düzgün davranmaları gerekir. Başkasının bahçesine izinsiz girmek de ne demek oluyor?."

"Topları kaçmış da."

"Neden izin alıp da gelmiyorlar?"

"Bundan sonra daha fazla dikkat ederler."

"Peki öyleyse."

Ejderha ile kaplanın savaşı gibi heyecanlı ve sıkı bir kavga bekliyordum ama bu alelade münazara gördüğünüz gibi olaysız bir şekilde sona erdi. Efendimin kabadayılık taslamaları ve gösterişli meydan okuması sadece lafta kaldı. İş harekete gelince hep böyle oluyor. Tıpkı kaplan olduğum rüyadan birden uyanıp kedi bedenime geri dönmem gibi. Yukarıda bahsettiğim küçük olaydan kastım

buydu. Artık küçük olaydan bahsettiğime göre sıraya uymak adına büyük olaydan bahsetmek zorundayım.

Efendim odanın sürgülü kapısını açıp içerde yüzükoyun uzanmış, bir şeyler düşünüyordu. Büyük ihtimalle düşmana karşı savunma stratejisi geliştiriyor olmalı. Belli ki şu anda İnen Bulutlar Okulu'nda ders işleniyor. Okulun spor yapılan bahçesi hiç alışık olmadığımız kadar sessiz. Yalnız okul binasındaki tek bir sınıftan sesler geliyor. Anladığımız kadarıyla bu sınıfta mantık dersi işleniyor. Sakin ve net bir ses tonuyla oldukça başarılı bir şekilde anlatıyordu öğretmen. Dünkü sıkıcı ateşkes münazarasına gelen düşman ordusunun generaliydi bu:

"Toplumsal ahlâk denilen şey son derece önemlidir. Bunu her yerde görebilirsiniz. Fransa'da da Almanya'da da İngiltere'de de. Hatta toplumsal ahlâkın uygulanmadığı bir ülke yoktur. En değersiz ve aşağılık insanlar bile toplumsal ahlâka önem verir. Üzülerek söylüyorum ki ülkemiz Japonya, bu noktada yabancı ülkelerle rekabet edecek durumda değil. Üstelik toplumsal ahlak dendiğinde size sanki kulağa yurtdışından getirtilmiş bir kavram gibi gelebilir ancak bu büyük bir düşünce hatasıdır. Atalarımız Konfüçyüs'ün öğretilerini izlemekten gurur duyardı. Bu öğretilerde ahlak duygusuna sırt çevirmemek ve başkalarına karşı içten ve dürüst olmak vurgulanırdı. Bu öğretide anlayış göstermekten kasıt hiç şüphesiz toplumsal ahlâktır. Ben de bir insan olduğum için ara ara yüksek sesle şarkı söylemek istediğim olur. Ancak ben ders çalışırken yan odada birisi yüksek sesle şarkı söylese odaklanmakta zorluk çekerim. Okuduğum şeyi bir türlü anlayamam. Bu da benim hatam olur. Böyle anlarda zihnimi rahatlatmak için eski Çin şiirlerinden birkaçını sesli okumaya çalışsam bile bunu yapmaktan kendimi alıkoyarım. Neden mi? Çünkü tıpkı benim gibi, başkalarını hiç farkında olmadan sürekli rahatsız etmiş olmaktan hoşlanmam. Bundan dolayı siz öğrencilerim de olabildiğince toplumsal ahlâka saygı göstermelisiniz. En azından başkalarını rahatsız edecek şeyler yapmaktan kaçınmalısınız..."

Efendim bu derste anlatılanlara kulak kesilmişti, dersi adeta can kulağıyla dinliyordu. Ancak bu son cümleyi duyunca kendini tutamayıp kahkahayı patlattı. Neden böyle yaptığını şimdi kısaca açıklamam gerek. Kinaye seven insanlar efendimin bu gülüşünün

arkasında iğneli bir anlam arayabilir. Gelgelelim efendim asla öyle kötü bir insan değildir. Kötü demek yerine şöyle desem daha doğru olur: Efendim, asla zihinsel olarak o kadar gelişmiş birisi değildir. Peki o halde efendin neden böyle güldü diye soracak olursanız söyleyeyim. Gülmesinin tek sebebi duyduğu şeyden mutlu olmasıydı. Etik hocası olacak kişi, efendime göre o kadar etkili bir konuşma yapmıştı ki bundan sonra öğrenciler o damdam toplarını ömür boyu bu tarafa atmayacaklardı. Bundan adı kadar emindi. En azından şimdilik de olsa saçları dökülmeyecek, tersine akan kanı kısa süreliğine de olsa yavaş yavaş düzelip doğru akacaktı. Islak havluyu başına sarmak zorunda kalmayacak, ayaklarını sobaya uzatmak zorunda kalmayacak ve Budist rahipler gibi taşa oturmak zorunda kalmayacaktı. İşte gülmesinin nedeni buydu. Verilen borç paranın kesin geri geleceğine yirminci yüzyılda bile inanan saf yürekli efendimin bu konuşmayı ciddiye alıp sevinmesi normal değil de nedir.

Dersin süresi bitmiş olmalıydi ki aniden hocanın sesi kesildi. Diğer dersliklerden de az buçuk gelen ses birden duyulmaz oldu. Sonra şimdiye dek dersliklerde tıkılı kalan sekiz yüz tane öğrenci hep bir ağızdan savaş çığlıkları atarak okul binasından dışarı fırladı. Kovanına sopayla vurulmuş arı sürüsü gibi hep beraber gürültüyle koşturmaya başladılar. Pencere, kapı, delik fark etmez. Okul binasından çıkabilecekleri tüm yerlerden aynı anda ve büyük bir gururla çıkıyorlardı. İşte bu da bahsetmek istediğim büyük olaydı.

Öncelikle arıların savaş düzeni hakkında kısa bir açıklama yapmak istiyorum. Böyle bir savaşta arı sürüsünün ne işi var diyenleriniz olabilir. Yanılıyorlar. Normal insanlar savaş bile deyince Çin'deki Shahe Tren İstasyonu, Mançurya'da yapılan Mukden Savaşı, veya yine Lushun Tren İstasyonu muharebesi dışında bir savaş düşünmez. Sanki bunlardan başka savaş yokmuş gibi. İçinde azıcık bile olsa edebiyat duygusu olan daha az normal denilebilecek yabani ve barbar insanlara gelince Akhilleus'un Hektor'u öldürüp cesedini Troya kalesinin duvarları etrafında üç tur sürüklemesi veya MS 221 yılında ölen Çinli general Zhang Fei'in yılan şeklindeki Ch'ang Pan Köprüsü'nde tek başına dikilip aşağıdaki Ts'ao Ts'ao'nun devasa ordusunu izlemesi gibi abartılmış olaylar dışında bir şey anımsamak mümkün olmuyor. Bu anımsanan şeyler, anımsayan kişinin isteğine bağlıdır ancak bunlardan başka savaş olmamıştır demek doğrulukla

örtüşmez. Böyle aptalca görünen savaşların yapılabilmiş olmasının asıl nedeni antik çağlarda yaşandığı içindir denilebilir. Günümüz modern dünyasında, Büyük Japon İmparatorluğu'nda böyle aptalca hareketlerin görülmesi katiyen olası değildir. Birkaç polis karakolunu ateşe vermek gibi küçük çaplı bazı taşkınlıklar yaşansa da bunun ötesine geçileceğini sanmıyorum. Böyle düşününce Uyuyan Ejder Mağarası'ndaki Hapşuruk Efendi ile İnen Bulutlar Okulu'nun sekiz yüz kişilik yaman ve gözüpek ordusu arasındaki bu muharebenin, şehrin kurulduğu günden beri Tokyo'da görülen en büyük savaş olduğunu söylemekte yanılmış olmayız. Tso Shih isimli tarih yazarı, Yen Ling Savaşı'nı aktarırken öncelikle düşman ordusunun büyüklüğünden bahseder. Tarih boyunca yaşayagelmiş tüm tarih-yazıcıları, kendisinin izini takip ettiğinden ben de arıların savaş düzenini anlatırken bu akıma uymakta bir sakınca görmüyorum. Bu savaş düzeni nasıldır diye soracak olursanız, şöyle anlatayım: Dört gözlü çitin diğer tarafında düz bir sıra şeklinde dizilmiş bekleyen bir düşman birliği mevcuttur. Bu birliğin tek vazifesi efendimi savaş alanına çekmeye çalışmaktır. "Teslim olmayacan mı lan?" "Gelsene!" "Korkak!" "Hadi hadi" gibi. Bu birliğin de ötesinde tek bir yerde toplanmış birlikler askeri kol düzenine girmiş hep beraber bağırışıyordu. Bu düzenin biraz sağ tarafında, spor yapılan bahçenin olduğu tarafa doğru topçu birliği stratejik bir noktada konumlanmış halde hazırda bekliyordu. Uyuyan Ejder Mağarası'nı hedef almış vaziyette bir general elinde kocaman bir havan tokmağı tutuyordu. Onun tam karşısında da on-on beş metre mesafede başka biri ayakta duruyordu. Havan tokmağını elinde tutan kişinin arkasında, yine aynı şekilde yüzünü Uyuyan Ejder Mağarası'na çevirmiş bir diğer kişi daha bekliyordu. Bakışlarını birbirine kitlemiş duruyorlardı. Kaynaklarımdan aldığım bir bilgiye göre buna beyzbol antremanı diyorlarmış. Savaş stratejisi geliştirmek gibi bir amacı olmadığı kesinmiş. Ben beyzbolun ne olduğunu bilmeyen cahil biriyim. Ancak duyduklarıma göre bu oyun Amerika'dan ithal edilen bir spor imiş. Günümüzde ortaokullarda ve daha yüksek okullarda yapılan sporlar arasında en popüler olanıymış. Amerika sürekli sıradışı ve tuhaf şeyler üreten bir ülke olduğundan, sakin bir mahallede silah eğitimi ile karıştırılıp mahallenin huzurunu kaçırabilecek bu tür bir sporu Japon halkına öğretmekle çok büyük bir incelik yapmış

olmalı. Amerikalılar, kendi oyunlarının sadece bir spordan ibaret olduğunu düşünüyor olabilir. Fakat basit bir oyun olarak bile mahallenin huzurunu kaçırmaya yetebiliyorsa bombardıman olarak da gayet tabii kullanılabilir. Olaya benim gözümden bakarsanız, bu öğrencilerin spor yapma adı altında bombardımanın sonuçları için planlar yapmasından başka bir şey düşünemezsiniz. Olayları salt kelimelerle birçok farklı yöne çekebiliyor olmak çok tuhaf. Bazı insanlar hayır işi adı altında sahtekârlık ve dolandırıcılık yapıyor. Bazıları da *Inspiration* adı altında kendi deliliklerini iyi bir şeymiş gibi anlatmaya çalışıyor. Bu öğrenciler de aynı şekilde beyzbol diye kesin savaş planı yapıyorlar. Sıradan insanlara göre beyzbol dünyanın her yerinde aynı spor dalı olarak bilinir, ancak şimdi benim söyleyeceğim beyzbol şu an içinde bulunduğumuz özel duruma, yani kale kuşatmasındaki topçu birliklerine ait bir türdür. Şimdi damdam toplarını ateşleme yöntemlerini size anlatacağım. Yukarıda bahsettiğim, bakışlarını birbirine kilitleyen kişilerden birisi, damdam topunu sağ eliyle kavramış, havan tokmağı tutan kişiye doğru fırlatır. Damdam toplarının neden üretildiğini öyle herkes bilemez. Sert yuvarlak bir taş gibi bir küre, deri kılıfın içerisine kibarca ve titizlikle dikilmiş gibi görünüyordu. Çok ince bir işçilik ürünü olduğu su götürmez. Biraz önce bahsettiğim gibi bu topu elinde tutan kişi hızla topu elinden fırlattı, top, rüzgâr gibi hızla karşıda duran kişiye doğru havada süzüldü. Karşıdaki kişi de elinde tuttuğu sopayı havaya kaldırıp kendisine doğru gelen topa sopayla vurdu. Bazen gelen topa vurmakta başarısız olduğu da oluyor. Genellikle pat! diye büyük bir ses gelir her vuruş anında. Bu ses sahiden de rahatsız edici düzeyde yüksektir. Mide rahatsızlığı çeken efendimin başını çatlatacak derecede kuvvetli. Ana atış ekibi bu ikiliden ibaret ama çevrelerinde bekleyen meraklı izleyici birliği heyecanla onları seyrediyor. Ne zaman bu havan tokmağı, yani beyzbol sopası, başarılı bir şekilde topa vursa, çevredeki heyecanla izleyen kalabalık büyük bir şevkle gürültü çıkarıyor, alkışlıyor, bağırışıyordu. "Tam isabet!" "Bu yetmez daha iyisini yap!" "Helal olsun sana!" "Yürü be!" Bu şekilde her bir kafadan farklı ses çıkıyordu. Sadece bununla kalsa iyi. Sopayla vurulan her üç toptan biri mutlaka Uyuyan Ejder Mağarası'nın bahçesine gidiyordu. Zaten asıl amaçlarının bahçemize girmek olduğu düşünüldüğünde topları bizim bahçemize kaçmasa

saldırıları sonuçsuz kalmış olurdu. Damdam topları son zamanlarda her yerde üretilir oldu ama değerleri hâlâ oldukça yüksek. Her ne kadar savaş durumunda olsak da bu topları öyle kolayca sağa sola atıp bırakacak değiller. Mutlaka almaya gelirler. Genellikle her bir birliğe verilen top sayısı bir, en fazla iki tane olur. Attıkları bu değerli topların hiçbirini ziyan edecek değillerdir. Birliklerinin içinde tek görevi kaçan topları toplamak olan özel bir tim oluşturmuşlar. Topun düştüğü yer yakınsa çok uğraşmadan gidip alabiliyorlar ama uzun çalıların arasına veya düşman topraklarında bir yere düşerse topu alıp gelmeleri nispeten daha uzun sürüyor. Bu yüzden normal şartlar altında, topu, alması kolay yerlere gidecek şekilde atmaları gerekir. Fakat gel gör ki muhatap olduğumuz birlik bu olması gereken durumun tam aksi. Amaçları oyun falan değil. Düpedüz savaş. Savaş durumunda olduğumuz için damdam topunu (beyzbol topu) bilerek ve isteyerek efendimin bahçesine doğru atıyorlar. Bahçeye attıktan sonra da topu almak için gizlice bahçeye girmek zorunda kalıyorlar. Bahçemize girmenin en kolay yolu da dört gözlü çitin üstünden atlamaktır. Çitin bu tarafından dolaşırsanız da efendim kızmak durumunda kalır. Öyle ki kızmasa havlu atıp düşmana teslim olmayı kabul etmiş olur. Böyle zorlu şartlar altında saçların dökülüp kabak gibi kel kalmanız an meselesi demektir.

Az önce düşman ordusu tarafından yapılan bir top atışı hedefine isabet ederek dört gözlü çiti geçip pavlonya ağacımızın dibindeki yapraklara düştü. Oradan sekip kalemizin iç duvarına yani spor yaptığım bambu çitlerinin olduğu yere geldi. Gürültüsüyle ortalığı ayağa kaldırdı. Newton'un hareket yasalarından birincisi, yani eylemsizlik kanununa göre, bir cisim üzerine dengelenmemiş bir dış kuvvet etki etmedikçe, cisim hareket durumunu (durağanlık veya sabit hızlı hareket) korur. Eğer cisimlerin hareketi üzerinde yalnızca bu kanun geçerli olsaydı efendimin kafasının kaderi çoktan Aiskhylos gibi olmuştu. Neyse ki Newton, bu ilk kuralını açıkladığında ikinci kuralını da açıkladı. Bu sayede efendimin kafası yarılmaktan kurtulmuş oldu. İkinci hareket yasasına göre hareketteki değişim yani ivme, uygulanan güçle orantılıdır. Anca bu güç, hareket doğrultusunda olmalıdır. Bunun ne anlama geldiğine tam olarak aklım ermiyor. Fakat damdam topunun bambu çiti kırıp sürgülü kâğıt kapıdan geçerek efendimin kafasını yarmamış olmasının

tamamen Newton sayesinde olduğuna eminim. Topun düşmesinden hemen sonra, sonbaharda düşen yapraklar gibi düşmanlar birer birer bahçemize damladı.

"Buraya mı düştü?"

"Biraz daha solda olacak" Ellerinde sopalarla bambu yapraklarının arasını karıştırarak böyle birbirlerini yönlendiriyorlardı. Damdam topunun düştüğü yeri aramak için düşman birliğindeki herkes aynı anda efendimin bahçesine girdiyse mutlaka normalden farklı olacak şekilde değişik sesler çıkaracak, daha fazla gürültü yapacaklar. Yoksa gizlice girip topu sessizce almakla amaçlarına ulaşmış sayılmazlar. Damdam topu değerli midir değil midir bilemem ama efendimle dalga geçmek damdam topundan çok daha önemli ve değerlidir. Dolayısıyla şu anda aslında topun nereye düştüğünü zaten biliyorlar. Bambuya çarptığında topun çıkardığı sesi de çok net duydular. Elleriyle koymuş gibi bulmaları lazım. Bu yüzden isteseler gayet sessiz ve sakin bir biçimde topu alıp çıt çıkarmadan bahçeden ayrılabilirler. Leibniz'in Sistematik Düzen Yasası'nda* ortaya koyduğu tanıma göre evrende bir arada var olan her şey uyum içinde olmalıdır. Alfabedeki tüm harfler mesela, her zaman aynı sıradadır. Söğüt ağacının altında daima çipura bulunur. Yarasa ile ay ışığı daima ve bir şekilde bağlantılıdır. Çitlerin dibinde beyzbol topunun olması bu kurala aykırı olabilir. Fakat ne kadar kurala aykırı olsa da her gün her gün topunu bahçemize atan kişiler, bu ikiliyi, yani çit ile topu birlikte görmeye alışmış olmalı. Öyle alışmışlar ki topun nerede olduğunu bir bakışta hemen anlayabilirler ama görmemekte ısrar edip ortalığı gürültüyle ayağa kaldırıyorlar. Bunun tek amacı efendime karşı uyguladıkları bir savaş stratejisi olabilir.

Durum öyle bir hal aldı ki normalde etliye sütlüye karışmayan uysal efendim bile tepki vermek zorunda kaldı. Biraz önce odasından, mantık dersine kulak kabartıp bıyık altından kıs kıs gülen efendim büyük bir sebat ve metanet ile ayağa kalktı. Kararlılık ve öfke ile de dışarı fırladı. Hışımla dışarı çıktığında gördüğü ilk düşmanın yakasına yapıştı. Efendim için bu şüphesiz çok büyük bir başarıydı. Buna elbette ki hiç şüphe yok ama yakaladığı kişi on dört on beş yaşlarında bir çocuktu nihayetinde. Sakal bırakan efendimle boy ölçü-

* Bu yasanın adı Japonca metinde geçmiyor; ama İngilizce metinde kullanıldığı gibi ben de metne dahil ettim. -çn.

şecek durumda sayılmazdı. Ancak belli ki efendimin tepesinin tası atmıştı. Sürekli af dileyen çocuğu zorla çeke çeke verandaya kadar getirdi. Bu noktada siz okuyucularıma düşmanın savaş stratejisi hakkında bir iki kelam etmek zorundayım. Dün akşam efendimin tehditkâr bakışlarını gören düşman bugün de aynı şekilde efendimin tüm özgüveniyle küplere bineceğinden hiç şüphe duymuyordu. Hatta artık patlama noktasının yakın olduğundan eminlerdi. Olur da şu aşamada üst dönem öğrencilerinden biri efendime yakalanırsa, başı çok büyük derde girerdi. Dolayısıyla tehlikeyi asgari düzeye indirmek için kaçan topu toplatmak amacıyla birinci veya ikinci sınıf öğrencilerinden birini göndermeyi tercih ettiler. Böylece efendim, hem kendisine yem olarak atılan küçük bir çocuğu yakalayıp büyük balıkları kaçırır hem de bu durum, İnen Bulutlar Okulu'nun adını hiçbir şekilde etkilememiş olur. Böyle bir duruma hiç de yetişkin birine yakışmayacak şekilde düşen efendim ise aşağılandığıyla kalır. Düşmanın planı bu şekildeydi. Normal bir insan da bu şekilde plan kurardı. Ancak hesaba katmadıkları bir şey vardı. Karşılarındaki kişi normal biri değildi. Efendimde düşündükleri kadar sağduyu olsaydı dün öyle öfkeyle dışarı fırlamazdı. Kanın damarlarda tersine akması, normal insanları, normalden çok daha yukarı seviyelere yükseltir, sağduyulu kişileri sağduyudan uzak tutar. Bu dertten muzdarip olan kişiler kadını, çocuğu, faytoncuyu veya seyisi birbirinden ayırt edebildiği sürece henüz tam anlamıyla kanı tersine akıyor denemez. Ortaokul birinci sınıf öğrencisi ve kendi boyunda olmayan birinin yakasına yapışıp sanki düşman yakalamışçasına onu tehdit eden efendim gibi olunmadıkça tam anlamıyla kanı tersine akan kişiler sınıfına girmiş sayılmaz. Burada asıl üzüldüğüm kişi savaş tutsağıdır. Yaptığı tek şey üst dönemlerinin emrine uyup topu almaya bahçeye girmekti. Tıpkı komutanlarından emir alan askerler gibi. Ne yazık ki karşılaştığı kişi aklı başında olmayan bir düşman generali, kanı tersine akan bir dahiydi. Çitin üstünden atlamaya bile fırsatı olmadan bahçede esir kaldı. Böyle bir durumda düşman ordusu öylece oturup yoldaşlarından birinin bu şekilde küçük düşürülmesine göz yumacak değildir. Dört gözlü çitin üstünden neredeyse on iki kişi birbiri ardına atlayıp bahçe kapısından içeri girdikten sonra efendimin önüne dizildi. Çoğunun üstünde ne ceket ne de yelek vardı. Beyaz gömleğinin kollarını sıvamış bir

tanesi kollarını kavuşturmuş bekliyordu. Bir diğeri ise yıkanmaktan rengi solan pazen kumaştan yapılma bir gömlek giyiyordu. Beyaz ipek kumaş üzerine siyah süsleri olan göğüs bölgesinin tam ortasına kendi baş harflerini yine aynı koyu renkle işlemeli bir şekilde yazdıran bir başkası da gözüme çarptı. İçlerinden her biri muzaffer bir komutan edasıyla mağrur bir vaziyette efendimin karşısında duruyordu. Tamba Vilayeti'ndeki Sasayama Dağı'ndan dün gece inmiş gibi esmer ve iri yarı kaslı öğrenciler de vardı aralarında. Böyle birini ortaokulda öğrenci olarak okutmak ne kadar da yazık. Balıkçı falan olsaydı memlekete çok daha faydalı olurdu diye düşünmeden edemiyorum. Yalın ayaklarının üstüne paçalarını da yukarı kadar sıvamışlar. Sanki mahallede çıkan bir yangını söndürmeye her an yardıma gideceklermiş gibi. Efendimin karşısında dizilen bu öğrenciler tek bir kelime etmeden, çıt bile çıkarmadan öylece duruyordu. Efendim de bir şey söylemiyordu. Kısa bir süre iki taraf dikkatlice birbirini süzdü. Giderek yükselen gerginlikte ortalık kızışacak gibi bir hisse kapıldım.

"Sizi haydutlar!" diye başladı efendim sorguya. Yükseldikçe yükselmişti. Ön dişlerinde sıkıp durduğu öfkesi alev olup burun deliklerinden çıkıyordu. Nefreti burun deliklerinin çılgınca hareketinden okunabiliyordu. Aslan maskesi takan çocukların yaptığı sokak performansı gösterileri olur. O maskedeki aslanın burnunun, öfkeli bir insanın burnunun şeklinden yola çıkılarak tasarlandığı söylenir. Öyle olmasa yeteri kadar korkutucu olamazdı.

"Hayır bir haydut değiliz. İnen Bulutlar Okulu'nun öğrencileriyiz."

"Kes yalanı. İnen Bulutlar Okulu'nun öğrencileri başkasının bahçesine izinsiz girer miymiş?"

"Ama hepimiz, üstünde okul logosu olan şapkaları takıyoruz."

"Onları da çalmışsınızdır. İnen Bulutlar'da öğrenciyseniz niye sürekli girip çıkıyorsunuz bahçeme?

"Topumuz kaçıyor da."

"Neden topunuz buraya kaçıyor?"

"Kaçıyor işte."

"Sizi terbiyesiz herifler."

"Bundan sonra daha dikkatli oluruz. Lütfen bir seferliğine affedin."

"Kim olduğunu bilmediğim insanlar çitlerimden atlayıp bahçeme girmiş. Öyle kolay kolay affeder miyim sanıyorsun?"

"Ama bizler İnen Bulutlar Okulu'nun öğrencileriyiz. Gerçekten."

"Madem öyle kaçıncı sınıfsınız?"

"Üçüncü sınıf"

"Kesin öyledir"

"Evet"

Efendim arkasını dönüp hizmetçi kadına seslendi. Saitama doğumlu Ossan, pencereyi açıp "Efendim," diyerek kafasını dışarı uzattı.

"İnen Bulutlar Okulu'na git de birisini getir."

"Kimi getireyim?"

"Getir işte birini"

Hizmetçi kadın "Derhal" dedi ama hem bahçedeki manzaranın tuhaflığı hem biraz önce aldığı emrin belirsizliği hem de deminden beri süregelen bu aptalca ve tuhaf olay yüzünden şaşkınlıktan ayakta zor duruyordu. Yüzünde hafif bir gülümseme ile öylece kalakalmıştı. Efendim o anda bile büyük bir savaşın içindeymiş gibi davranmaya devam ediyordu. Tersine akmanın sınırlarını zorluyordu adeta. Ancak vermekte olduğu bu savaşta kendisine yardımcı olmasını beklediği teğmeninin derhal harekete geçmeyip orada öylece dikilmesini ve kendisine verilen son derece ciddi bir emri bıyık altından gülümsemeyle geçiştirmesini hiç beğenmedi. Damarlarında tersine akan kan o kadar fazlaydı ki tepesinin tası atmak üzereydi.

"Kim olursa olsun fark etmez! Git çabuk getir birini buraya. Kafan basmıyor mu? Müdür olur, yardımcısı olur, öğretmen olur... fark etmez!"

"O zaman müdür beyi hemen..." Hizmetçi kadın müdür beyden başka kelime bilmez.

"Kim olursa olsun fark etmez diyorum, anlamıyor musun!"

"Kimse yoksa hademeyi getirsem olur mu?"

"Aptal aptal konuşma, hademe bu işten ne anlar?"

Bu kadar konuşmaya rağmen hâlâ bir şeyin değişmeyeceğini anlayan hizmetçi kadın "Tamam," diyerek gitti. Ne yapmaya gittiği hakkında hiçbir fikri yoktu. Hademeyi getirecek mi diye merakla bekliyordum ki biraz önce sesini duyduğumuz mantık dersinin öğretmeni bahçe kapısından girerek bu tarafa doğru geldi. Sakince

gelip sandalyeye yerleşen adamı bekleyen efendim birden ayağa fırlayıp taleplerini ardı ardına sıraladı.

"Az evvel şu veletler benim bahçeme destursuz girerek..." Efendim böyle 47 Ronin hikayesinden kalma antik kelimeler kullanıyordu ama sonra cümlesini "Sahiden sizin okulunuzun öğrencileri midir acaba?" diye hafif alaylı bir tonla bitirdi. O kadar da şaşırmış görünmeyen bu mantık hocası sakin bir edayla, önünde dizili duran cesur savaşçıları şöyle bir süzdükten sonra bakışlarını yine az önceki gibi efendime çevirdi. Şöyle cevap verdi:

"Doğru, hepsi okulumuzun öğrencileridir. Böyle şeyler olmasın diye en baştan hepsini tembihleriz ama... Ne kadar üzücü... Siz çocuklar neden başkasının çitinden atlıyorsunuz bakalım?"

Tam da öğrencilerden beklenilecek bir davranış. Söyleyecek hiçbir şeyleri yok, zaten o yüzden mantık hocalarının karşısında, öğretmenin gözünün içine bile baksalar bir şey söyleyemiyorlar. Bahçenin gölgelik kısmında paşa paşa dikiliyorlardı, kara yakalanmış koyun sürüsü gibi donakalmışlardı.

"Topunuz kaçıyor evet, yapacak bir şey yok. Okulun yanında yaşıyorsak ara ara bahçemize top kaçar. Anlayış gösteririm. Fakat... çok fazla olmaya başladı. Üstelik çok rahatsız edici. Çitimizden atlayacaksanız da en azından sessizce atlayın da rahatsız olmayalım...."

"Çok haklısınız, öğrencileri bir kez daha tembihlerim. Ancak siz de anlarsınız çok fazla öğrenci var. Her birini tek tek uyarmak pek kolay olmuyor. Duydunuz mu çocuklar? Bundan sonra çok daha dikkatli olacaksınız. Bu bahçeye topunuz kaçarsa bahçenin ön kapısından gelip izin alarak doğru düzgün bir şekilde topunuzu almaya geleceksiniz. Anlaşıldı mı? Siz de kusura bakmayın, tekrardan. Biliyorsunuz ki spor, eğitimden daha da önemli bir ihtiyaçtır. Dolayısıyla spor yapmalarını yasaklama şansımız yok. Spor yapmalarına izin verdiğimizde size böyle sorun çıkaracak ama... Çok özür diliyoruz. Bundan sonra top kaçtığında ön kapınızdan gelip izniniz dahilinde topu almaya gelecekler."

"Sorun değil. Anlamalarına sevindim. Ön kapıdan gelip düzgünce izin istedikleri sürece ne kadar top atarlarsa atsınlar. O zaman bu öğrencileri size bırakıyorum. Rica etsem okula kadar götürür müsünüz? Sizi buraya kadar çağırdığım için asıl ben özür dilerim." Efendim sert giriş, zayıf bitirişlerin adamıydı. Her zaman böyledir.

Öfkeyle kalkar, kuzu kuzu oturur. Tamba Vilayeti'ndeki Sasayama Dağı'ndan yeni inmiş gibi görünen öğrencilerini peşine takıp giden mantık hocası bahçeden çıkıp İnen Bulutlar Okulu'na doğru yöneldi. Bahsettiğim büyük olay da böylece sonuçlanmış oldu. Bunun neresi büyük olay diye bana güleceksiniz hiç durmayın gülün. Bana gülecek insanın başına büyük bir olay gelmemiş demek ki. Efendimin başına gelen büyük bir olayı anlattım diye olayın benim açımdan büyük olduğunu sanmayın. Olayın büyük olduğunu sanan kişi efendimdir. Efendim hakkında ileri geri konuşup ona hakaret edecek kişilere iki çift lafım var: Bilin ki bu, efendimin karakterine has bir özelliktir. Üstelik yine bu kendine has özelliği sayesinde efendimin karikatür dergilerine malzeme olduğunu da belirtmek isterim. On dört on beş yaşındaki çocuklarla aptal gibi yüzgöz oluyor, çocukla çocuk oluyor diye onunla dalga geçecek kişilerin de bilmesini isterim ki size katılıyorum. Efendimi eleştirenler onun hâlâ çocukluk evresinden çıkamadığını söylüyor.

Başımızdan geçen küçük olaydan zaten bahsetmiştim. Şimdi büyük olayı da anlattığıma göre bu olayların artçı sarsıntılarını ve sonuçlarını anlatmaya koyulayım. Böylece tüm kitabı baştan sona tutarlı bir hale sokabilirim sanıyorum. Yazdığım her şeyin gelişigüzel, rastgele laflar olduğunu sanan okuyucularım da olabilir. Ancak ben katiyen öyle kaba ve sorumsuz bir kedi değilim. Söylediğim her sözün ve yazdığım her sözcüğün arkasında elbette ki tüm kainatın felsefesi yatıyor. Bu sözcükler kendi içinde tutarlı bir şekilde bir araya gelip cümleleri ve sonra bu kitabın kendisini oluşturuyor. Tıpkı evrenin yapısı gibi. Başından beri sıkıcı ve monoton bir konuşma diye düşünerek buraya kadar okuyan siz okuyucularım bir anda fikir değiştirip bunun aslında hiç de basit olmayan son derece derin bir öğretici metin olduğunu anlayacaksınız. O yüzden bu kitabı okurken tembel tembel uzanmak veya ayaklarınızı uzatmak gibi saygısız hareketlere girmeyin, dik oturup düzgün okuyun. Bir de okurken atlaya atlaya okumayın. Teker teker ve dikkatlice okuyun. Eski Çin edebiyatının önemli isimlerinden Liu Zongyuan bile başka bir edebiyatçı olan Han T'ni-chih'in eserlerini okumadan önce ellerini mutlaka gül suyuyla yıkarmış. Edebiyatın değerini bilen büyük edebiyatçılar, önemli eserlere bu kadar değer veriyor. Benim eserime de en azından gereken saygıyı gösterin. Bu yazıların yayınlandığı

dergiyi arkadaşlarınızdan ödünç almak veya sağdan soldan aşırmak yerine en azından gidin de bir tane kendiniz alın. Şimdi anlatacağım şey, önceki olayların ardından gelen artçı sarsıntılar diyebileceğim olaylar. Fakat zaten olmuş bitmiş olayların sonrasını anlatacağım için şimdiden sıkıcı olduğu yargısına varabilirsiniz. Okumasam da olur diye düşünenler son derece pişman olur. Mutlaka sonuna kadar okumanız gerek.

Büyük olaydan sonraki gün, şöyle bir yürüyüş yapmak için arka taraftan sokağa çıktım. Sokağın karşı tarafında köşede Kaneda Bey ile Suzuki'yi ayaküstü sohbet ederken gördüm. Kaneda Bey arabasıyla evine dönüyordu, Suzuki ise adamın yokluğunda evini ziyaretten dönmek üzereydi. O anda karşılaşmışlar. Son günlerde Kaneda Bey de çok sık görünür olmaya başladığı için oralara pek fazla yolum düşmüyordu. Şimdi düşününce özlediğimi fark ettim. Suzuki'yi de bayağı uzun süredir görmediğimden her ne kadar kendisini sevememiş olsam da yüzünü görmek istediğimi söylemeliyim. Böylece kararımı verip yavaş yavaş bu ikilinin olduğu yere yaklaştım. Yaklaşınca da doğal olarak, söyledikleri kulağıma geldi. Ne konuştuklarını duymuş olmam benim kabahatim değil. Sokak ortasında konuştukları için kabahat onlarda. Hatta Kaneda Bey, efendimin neler yaptığını öğrenmek için casus bile tutabilecek kadar vicdansız bir adam. Tesadüfen bu insanların konuşmasına kulak misafiri oldum diye bana kızmaya hiç hakları yok. Kızsalar bile bende başkalarını rahatsız etmemem konusunda toplumsal ahlâk olmadığı için bir şey yapamazlar. Neyse kısacası, Kaneda ile Suzuki'nin konuştuklarını dinledim. Dinlemek istediğim için dinlemiş değilim. Duymak istemediğim halde konuştukları şeyler bir şekilde kulağıma geldiği için.

"Evinize hoş geldiniz, efendim. Sizinle karşılaşmış olmak ne büyük bir şeref!" Suzuki bunları söyledikten sonra tüm saygısıyla başını öne eğdi.

"Demek öyle. Aslında ben de seni görmek istiyordum. İyi denk geldi."

"Öyle mi efendim? Güzel tesadüf olmuş. Ne arzu etmiştiniz?"

"O kadar önemli bir şey değil. Hatta olmasa da olur ama sadece sen yapabilirsin."

"Yapabileceğim bir şey ise derhal yaparım. Nedir efendim?"

"Hmm, evet..." Kaneda, sessizce düşünmeye koyuldu.

"Arzu ederseniz, daha sonra size uygun olan bir vakitte tekrar uğrayayım."

"Yok, öyle önemli bir şey değil. Madem buraya kadar geldin, sorayım bari sana."

"Lütfen efendim."

"Şu tuhaf adam var ya. Senin eski dostun. Hapşuruk muydu neydi?"

"Evet, ne oldu ki ona?"

"Bir şey olduğu yok. En son olaydan beri içimi rahatsız eden bir şey var."

"Çok haklısınız efendim. Hapşuruk gerçekten de rahatsız edici biridir. Biraz haddini bilse de ona göre konuşsa çok iyi olacak da. Sanki küçük dağları kendisi yaratmış gibi."

"Tam üstüne bastın. Ben iş adamları gibi paranın köpeği olmam falan demesi. Kendini bir şey sanması falan. Paranın neler yapabileceğini ona bir göstereyim bakalım. Son zamanlarda kendisini epeyce meşgul ettim ama adam keçi gibi inatçı çıktı. O kadar sinir bozucu ki şaşırdım doğrusu."

"Kendisi için neyin kârlı neyin kârsız olduğunu anlayabilen birisi değildir. Bu yüzden haddini bilmeden böbürlenebiliyor. Bu kötü alışkanlığı eskiden beri vardı. Kısaca diyebilirim ki kendi hatalarını asla fark edemediği için tam bir umutsuz vakadır."

"Haha. Çok doğru söylüyorsun. Bin türlü şey denedim halbuki. Hatta en sonunda okul öğrencilerini bile bulaştırdım ona."

"Mükemmel bir plandı efendim. Başarıya ulaşabildi mi peki?"

"Görünen o ki herif bir hayli rahatsız olmuş. Daha fazla dayanamayıp patlaması an meselesi."

"Pek güzel. Ne kadar böbürlenirse böbürlensin, kendinden sayıca üstün bir şeye karşı direnme imkanı yok."

"Öyle ya. Tek başına yapabileceği hiçbir şey yok. Artık sabrının sınırları iyice zorlanıyor olmalı. Şu an ne durumda olduğuna git de bir bak diyecektim ben de sana."

"Anladım efendim. Derhal gidip öğrenir, size rapor ederim. Ne kadar eğlenceli. Şu inatçı herifin şimdiki, morali bozuk hali kesin görmeye değerdir."

"O zaman git bakalım. Haberini bekliyorum."

Bak sen. Yine hain planlar. Demek ki iş adamlarının ve paranın gücü sahiden de fevkaladeymiş. Kömür gibi sakin sakin oturan efendimi bile akıntının tersine götürüp alev alev yakan da, çektiği acılar yüzünden efendimin kafasının sinek kaydı traşı yapılmış gibi dümdüz kalması da, bu kafanın Aiskhylos'un kafasıyla aynı kaderi paylaşmaya yakın olması da hep iş adamlarının yüzünden. Dünyanın yörüngede dönüyor olmasının arkasında hangi sebep yatıyor bilmiyorum ama dünyanın hareket ediyor olmasının arkasında yatan şeyin para olduğundan eminim. Bu paranın gücünü ele geçirip kendi çıkarları için kullanan tek kişi iş adamları olmalı. Hatta öyle ki güneşin aralıksız her gün doğudan doğup batıdan batması bile parayı elinde tutan iş adamlarının sayesindedir. Bunu şimdiye kadar fark etmeyip iş adamlarının kutsallığını anlayamamış olmamı, fakir insanların evinde kalmış olmama bağlıyorum. Kör ve inatçı efendim bu sefer ayılsa da kendine gelse iyi eder. Yine de gafletinde ısrarcı olursa başına neler gelir kim bilir. Efendimin en değerli varlığı olan hayatı tehlikeye girebilir. Efendim Suzuki ile karşılaştığında nasıl bir tepki verir bilemiyorum. Suzuki ile yapacağı görüşmede takınacağı tutum, gerçeği anlayıp anlamayacağını en net gösteren şey olacak. Burada böyle zaman kaybetmemeliyim. Kedi halimle efendim için endişeleniyorum. Ne yapıp edip Suzuki'den önce eve varmalıyım.

Suzuki Bey her zaman olduğu gibi iyi görünüyor. Bugün Kaneda hakkında tek kelime bile etmiyor. Onun yerine gereksiz ve önemsiz şeyler hakkında çok ilginç bir şeymiş gibi konuşuyor.

"Yüzünün rengi biraz soluk gibi. Neyin var?"

"Bir şeyim yok."

"Ama çok kötü görünüyorsun. Kendine dikkat etsen iyi olur. Havalar kötü bu aralar. Uyku düzenin nasıl?"

"İyi."

"Kafanı taktığın bir şey mi var yoksa? Yapabileceğim bir şeyse yardım etmek isterim. Çekinmeden söyle."

"Kafamı taktığım? Ne gibi?"

"Yani, hayır. Yoksa yoktur. Varsa diye soruyorum. Endişe en büyük zehirdir. Hayatı mutlu ve neşeli geçirmeliyiz. Sense bugün fazla moralsiz görünüyorsun."

"Gülmek de zehirdir. Fazla gülersen ölümün erken olur."

"Bırak şakayı. Gülmek ancak iyi şans getirir."

"Eski Yunanlılarda Hrisippos adlı bir filozof yaşarmış. Duydun mu hiç?"

"Duymadım. Ne olmuş ona?"

"Adam fazla gülmekten ölmüş."

"Yapma ya. Çok tuhaf. Ama eskide olmuş bir şey..."

"Ha eskide olmuş ha şimdi, ne fark eder? Gümüş bir kasede incir yiyen bir eşek görünce bunu çok komik bulmuş. O kadar gülmüş ki dayanamayıp ölüvermiş."

"Hahaha. Ancak o kadar gülmese de olurmuş. Biraz gülüp bırakmış iyiymiş. Hem daha iyi hissederdi."

Suzuki, her fırsatta efendimin davranışlarını inceliyordu. Fakat ön kapının açılma sesiyle dikkati dağıldı. Misafir geldi sanmıştı ama yanıldı.

"Afedersiniz. Topumuz kaçtı da. Alabilir miyiz?"

Hizmetçi kadın mutfaktan beri "Evet!" diye seslendi. Öğrenciler mutfak kapısından geçti. Suzuki ise anlam veremediği bakışlarla ne olduğunu sordu.

"Arkadaki okulun öğrencilerinin topu bahçemize kaçmış."

"Arkadaki okulun öğrencileri mi? Arkada okul mu var?"

"İnen Bulutlar Okulu diye bir okul."

"Demek öyle. Okul ha. Çok gürültülü olmalı."

"Gürültülü ki hem de nasıl. Rahat rahat çalışmalarıma odaklanamıyorum. Milli eğitim bakanı olsam hiç vakit kaybetmeden bu okulu kapatırdım."

Bunu duyunca Suzuki kahkahayı patlattı. "Demek öyle. Çok öfkelenmişsin belli ki. Seni bu kadar sinirlendirecek ne oldu acaba?"

"Öfkelendim tabii ki. Sabahtan akşama kadar hem de."

"Madem o kadar rahatsız oluyorsun, başka yere taşınsan nasıl olur?"

"Ne diye taşınıyor muşum? Sen kim oluyorsun da bana böyle bir şey söyleyebiliyorsun?"

"Bana istediğin kadar kız. Bunlar çocuk değil mi? İki fiske vursun akılları başına gelir."

"Sen öyle düşünüyorsundur belki ama ben yapmam. Dün öğretmenlerini çağırıp biraz görüştüm."

"Ne kadar güzel. Utancından yerin dibine girmiş olmalı."

"Aynen öyle."

O anda tekrar kapı çaldı. "Afedersiniz, topumuz yine kaçtı da alabilir miyiz?" diyen bir ses duyuldu.

"Ne sık geliyorlar böyle! Yine topları kaçmış."

"Evet. Kapıdan gelmelerini tembihledim de ondan."

"Anladım, demek o yüzden sık sık kapıyı çalıyorlar. Çok iyi anladım"

"Neyi anladın?"

"Hiç. Topu neden almaya geldiklerini."

"Bugün bu on altıncı kez oluyor."

"Rahatsız olmuyor musun peki? Gelmemelerini söylesen yeter halbuki."

"Gelmemelerini söylesem bile geliyorlar. Yapacak bir şey yok."

"Yapacak bir şey yok diyorsan öyledir. Bu kadar inatçı olmasan da olur bence. İnsan köşeli olunca hayatta yuvarlanıp gitmesi zorlaşır. En rahat yuvarlanıp gidenler yuvarlak olanlardır. Köşeliysen yuvarlanmaya çalışırken acı çekersin. Zaten dünyada bir tek sen yaşamıyorsun. Öyle her zaman istediğin gibi bir hayat süremezsin. Yanılıyor muyum? Kısacası diyebilirim ki parası olanlara karşı duramazsın. Olan sana olur. Sabrının sınırlarını zorlarlar, sağlığın bozulur, insanlar yüzüne bakmaz olur. Karşı durmaya çalıştıkların ise hiçbir şey olmamış gibi oturur. Yaptığı yanına kalır. Oturduğu yerden insanları maşa gibi kullanır. Böyle insanlara karşı çıkamazsın. İlkelerine körü körüne bağlı olmak da iyi bir şeydir belki ama bu inadında direttiğin müddetçe çalışmana mani olacak ve oluyor da. Üstelik günlük işlerini bile yerine getiremeyecek, ellerin bomboş ve tamamen bitkin bir şekilde kalacaksın."

"Afedersiniz, topumuz kaçtı da. Alabilir miyiz?"

"Bak yine geldiler," dedi Suzuki gülerek.

"Hadsiz!" Efendim kıpkırmızı olmuştu.

Suzuki, sebeb-i ziyaretini yeterince açıkladığı düşüncesiyle izin isteyerek dışarı çıktı.

Onun yerine eve giren Doktor Amaki oldu. Kendi kendini akıntıya karşı giden tuhaf ve çılgın biri olarak tanımlayan kişi tarih boyunca pek nadir bulunur. İnsan, yaptığı şeyin tuhaf olduğunu anlayana kadar iş işten çoktan geçer çoğu zaman. Efendim için dünkü olay bardağı taşıran son damlaydı. Yine de öğretmenleri ile görüşürken her ne kadar öfkeli ve sert bir başlangıç ve yumuşak,

sakin bir bitiriş yapmış olsa da orada bir şeyleri hallettiğini biliyordu. Bu yüzden o akşam çalışma odasında kara kara düşünürken bir şeylerin garip olduğunu fark etti. Ya İnen Bulutlar Okulu'nda ya da kendisinde bir gariplik olduğunu anlaması için yeterince sebep vardı ama hangisi olduğunu bilemiyordu. Ama bir şeylerin garip olduğundan emindi. Ortaokulun, hemen yanındaki eve yerleşmiş olması ve böylece her sene sinirden küplere binmesinde bir tuhaflık olduğunu anlamalıydı. Anladığı için artık bir şeyler yapması gerek. Ama ne yapması gerektiği hakkında hiçbir fikri yoktu. Doktordan alacağı bir ilaçla falan sinirlenmesine neden olan şeyi ortadan kaldırmayı ümit etmekten başka seçeneği yoktu. Düşünerek vardığı bu sonuçtan sonra Doktor Amaki'yi kendisini muayene etmesi için evine çağırdı. Akıllıca mı yoksa aptalca mı bilinmez. Tek bildiğimiz en azından kendisinde bir gariplik olduğunun farkına varmış olması. Efendim en azından bunun için tebrik ve saygıyı hak ediyor. Dostane tavırlarla ve sıcak bir gülümsemeyle gelen Doktor Amaki "Nasılsınız?" diye sordu. Elbette soracak, sonuçta adam doktor, diyebilirsiniz. Ben de zaten bu soruyu sormayan doktorlara katiyen güvenemiyorum.

"Çok kötüyüm doktor."

"Demeyin öyle şeyler. Gayet iyisiniz."

"Doğruyu söyle doktor, ilaç sahiden işe yarayan bir şey mi?"

Doktor Amaki şaşkındı ama hiç bozuntuya vermeden tüm saygınlığıyla,

"İlaçlar genelde faydalıdır," diye sakince yanıtladı.

"Benim şu mide ağrım... Ne kadar ilaç içersem içeyim değişen bir şey olmuyor."

"İşe yaradığına hiç şüphe yok."

"Yok mu dersin? Biraz olsun iyileşecek miyim acaba?" Kendi midesinin durumunu başkasına soruyor.

"Öyle hemen iyileşmez. Yavaş yavaş ilaç etkisini gösterecek. Şimdi bile önceye göre daha iyi hissediyor olmalısınız."

"Öyle diyorsanız."

"Asabiyet durumunuz nasıl?"

"Asabiyim. Rüyalarımda bile çok öfkeliyim."

"Peki spor yapsanız, belki biraz faydası olur"

"Spor yaparsam daha çabuk sinirlenirim."

Doktor Amaki bıkmış usanmış görünüyordu.

"Peki hiç spor yapmayı denediniz mi?" diye sorarak muayenesine başladı. Muayene biter bitmez efendim heyecan içinde yüksek sesle şöyle sordu:

"Doktor, geçenlerde hipnotizma hakkında bir kitap okudum. Kitapta yazanlara göre çalma hastalığı gibi kötü alışkanlıklar dahil pek çok rahatsızlığın hipnotizma ile tedavi edilebileceği yazıyordu. Doğru mu acaba?"

"Evet. Öyle bir tedavi yöntemi de mevcut."

"Bugün de uygulanıyor mu?"

"Evet."

"Hipnotizma tedavisi uygulamak zor mudur?"

"Hiç de zor değil. Ben de rahatlıkla yapabilirim."

"Öyle mi, yapabilir misiniz?"

"Elbette. Ne dersiniz, yapalım mı bir kez? Teorik olarak bile olsa herkes hipnoz olabilir. Arzu ederseniz sizi hipnoz edebilirim."

"Pekala. Rica etsem lütfen. Ben de zaten bu tedaviyi denemek istiyordum. Ama ya hiç uyanamazsam diye korkuyordum."

"Hiç endişelenmeyin. Başlayalım o zaman."

Anlaşmaları çok uzun sürmedi. Efendim nihayet hipnoz olacaktı. Daha önce hipnoz olan birini hiç görmediğimden içten içe sevinerek neler olacağını odanın bir köşesinden sessize gözlemlemeye koyuldum. Doktor önce efendimin gözlerinden başladı. Efendimin göz kapaklarını yukarıdan aşağı doğru yavaşça okşuyordu. Efendimin zaten kapalı olan göz kapaklarını doktor aşağı doğru okşamaya devam ediyordu. Kısa süre sonra efendime "Şimdi göz kapakların ağırlaşacak," dedi. Efendim de "Evet, ağırlaşıyor gerçekten!" diye karşılık verdi. Doktor aynı şekilde okşamaya devam ederek "Giderek daha ağır hissediyorsun. Daha ağır..." dedi. Efendim de kendini bu hisse kaptırmış olmalıydı ki hiçbir şey söylemeden gözleri kapalı duruyordu. Doktor, efendimin gözlerini üç dört dakika daha ovalamayı sürdürdü. Nihayetinde efendim, "Gözlerimi açamıyorum" dedi.* Zavallı adamcağız, kendi doktoruna gözlerini bozdurttu.

"Açamıyor musunuz?"

"Evet, açamıyorum!" Efendim, sessizlik içinde gözleri kapalı duruyordu. Bense efendimin artık kör olduğu gerçeğini kabullen-

* Bu cümle, İngilizce çeviride doktor tarafından söyleniyor; ama bu yanlıştır. Japonca metinde sözü söyleyen Hapşuruk Efendi. -çn.

mekle meşguldüm. Neden sonra efendim "Açabiliyorsan sen aç. Nasıl olsa açılmayacak," dedi doktora. Doktor tam yanıt verecekti ki efendim hiçbir şey olmamış gibi gözlerini açıverdi. Efendim gevrek gevrek gülerek "İşe yaramadı tabii," dedi. Doktor da bunu aynı şekilde gülerek karşıladı. "Anlaşılan öyle. İşe yaramadı.," dedi. Efendimin hipnoz girişimi de böylece başarısızlıkla sonuçlandı. Doktor Amaki de evinin yolunu tuttu.

Ondan sonra gelen ise... Bu arada efendimin evine daha önce hiç bu kadar sık misafir geldiği olmamıştı. Sosyal çevresi hiç de geniş olmayan efendim için bu durum kulağa hiç inandırıcı gelmiyor ama yalan değil. Sahiden bu kadar insan geldi. Üstelik bu gelen kişi nadir gelen bir misafirdi. Bu misafir hakkında yazıyor olmamın sebebi nadir gelmesinden ötürü değil. Biraz önce bahsettiğim büyük olayın ardından gerçekleşen olayları anlatıyorum sadece. Bu gelen nadir misafir de bu artçı sarsıntılar dediğim olaylar arasında atlamak istemeyeceğim türden birisi. Adını bilmiyorum ama uzun suratında keçi sakalı bırakmış kırk yaşlarında bir adam olduğunu söylemem yeterli olur sanıyorum. Meitei'in estetik görünüşüne kıyasla bu adamın daha çok filozof görünüşlü olduğunu söylemem gerek. Neden filozof diye soracak olursanız Meitei gibi kendini çok fazla öne çıkardığı için değil. Böyle düşünmemin tek sebebi efendim ile konuşurken takındığı tavırlardır. Nereden bakarsanız bakın filozof gibi görünüyor. Bu adam da efendimin eski bir dostu olmalı, çünkü eski zamanlardaki anılarından bahsediyor.

"Meitei mi evet. Adam tıpkı gölde yüzen Japon balığı gibi rahat. Geçenlerde bir arkadaşıyla birlikte geziyormuş da hiç tanımadığı birinin evinin önünden geçerken girip çay falan içeriz diye arkadaşını zorla içeri sürüklemiş. Ne kadar kaygısız ve neşeli birisi."

"Sonra ne olmuş?"

"Sonrasını sormadım. Adam doğuştan enteresan biri. Dediğim gibi o kadar umursamaz birisi ki tıpkı Japon balığı gibi. Suzuki'ye gelince. Buraya uğruyor mu? Suzuki'nin birçok şeye aklı ermez ama sıradan birine göre daha akıllı sayılabilir. Altın kol saati takabilecek türden insanlardan biri. Sığ birisi yani. İnsanlar köşeli olmamalı yuvarlak olmalı ki rahat rahat yuvarlanıp gidebilsin falan der; ama ne demek istediği hakkında kendisinin bile hiçbir fikri yoktur.

Meitei için Japon balığı diyebiliyorsak omurgasızlığından ötürü Suzuki olsa olsa jöle olur."

Efendim daha önce hiç duymadığı bu yaratıcı benzetmeler karşısında çok etkilenmişti. O kadar büyük bir kahkaha patlattı ki en son ne zaman bu kadar rahat güldüğünü hatırlamıyordu.

"Öyleyse sen nesin?"

"Ben mi? Dur bir düşüneyim. Çok basit. Benden elbette ki patates olur. Bir türlü bataklıktan çıkamadığımı düşünürsek."

"Ben seni bildim bileli hep rahat birisindir. Kıskanılacak şey doğrusu."

"Yok öyle bir şey ya. Normal insanlar ne yapıyorsa onu yapıyorum, hepsi bu. Kıskanılacak bir şey yapmıyorum. Yine de insanların bende kıskanılacak bir şey bulmasına minnettarım."

"Cüzdanının durumu yerinde olmalı."

"Hep bildiğin gibi. Kazan kaynıyor işte. Karnımızı doyurabildiğimiz sürece meselemiz yok. Aynı yani."

"Ben hiç rahat değilim. Sinirden sürekli kendimi kaybediyorum. Nereye bakarsam bakayım ne yaparsam yapayım hiç rahat değilim. Her an patlayacak gibiyim."

"Sinirleniyorsan bunda kötü bir şey yok. Sinirlen gitsin. Sonrasında kendini rahatlamış hissedersin. Türlü türlü insan var dünyada. Başkalarını kendin gibi yapamazsın. Yemek çubuğunu herkes nasıl kullanıyorsa öyle kullanmalısın. Yoksa yemek yiyemezsin. Ama ekmeğini nasıl istersen öyle böl. Usta bir terzinin yaptığı gömlek sana hemen yakışır. Üstüne tam oturur. Gelgelelim terzin usta değilse yaptığı gömleğin bedeninin şeklini alması yıllar sürebilir ve bu süreç acı verir. Her şeyin ustaca yapıldığı dönemlerde yaşıyoruz, öyle ki Batı'nın kıyafetleri bedenlerimize gayet iyi oturuyor. İşini yapan kişi usta olduğu sürece mesele olmuyor. Ebeveynler çocuklarını dünyaya ayak uydurabilecek şekilde ustaca yetiştirebilirse çocuklar için bundan daha şanslı bir şey olamaz. Amma velakin, yetiştiremezse çocuk büyüdüğünde dünyaya ayak uydurmakta zorlanır, pek çok şeye katlanmak zorunda kalır. Veyahut, ayak uydurana kadar kendini bir maskenin ardında gizlemek zorunda hisseder."

"Ama ben ne kadar katlanırsam katlanayım bir şey değişmiyor. Moralim bozuluyor."

"Bedenine olmayan bir ceketi zorla giymeye çalışırsan bir yerinden yırtılır. İnsan da fazla zorlanırsa ya kavga eder ya da intihar. Ama sana gelince sen böyle şeyleri sevmezsin. Ne kavga eder ne de intiharı düşünürsün. Senin adına seviniyorum."

"Tam aksi her gün kavga ediyorum ben. Hiçbir şey yokken bile sinirleniyorum bazen. Karşımda kimse yoksa bile bu da kavga sayılır, öyle değil mi?"

"Anlıyorum. Kendi kendine kavga ediyorsun öyle mi? Çok ilginç Böyle devam etmen senin için daha iyi olur kanısındayım."

"Ama bıktım artık."

"O zaman bırak."

"Öyle diyorsun ama insan kendi zihnini öyle istediği gibi kontrol edemiyor."

"Peki nedir seni bu kadar öfkelendiren şey?"

Bunun üzerine efendim İnen Bulutlar Okulu'nun öğrencileriyle yaşadığı kavgadan başlayarak geriye doğru tüm olayları teker teker sıraladı. Kendisine yamuk suratlı porselen oyuncak denmesini, Savage Tea dediği için dalga geçilmesini birer birer anlattı. Bunlar hep rahatsız olduğu ve sinirlendiği şeylerdi. Karşısındaki filozof ise sessizce ve dikkatle efendimi dinliyordu. Nihayetinde efendime şöyle söyledi:

"Seninle dalga geçildiğinde umursamıyormuş gibi yapmalısın. Onların seviyesine inmemek için. Ne de olsa ortaokul öğrencileri bunlar. Kafayı takacak bir şey de kalmaz, uğraşmazsan. Yoksa ne kadar konuşursan konuş veya kavga edersen et çözebileceğin bir rahatsızlık değil. Umursamayacaksın. Güzel noktaya parmak bastın ama. Böyle düşününce atalarımızın Avrupalılardan bu konuda daha üstün olduğu düşüncesine kapılıyorum. Son zamanlarda Avrupalılarda pozitivist bir akım almış başını gidiyor. Bence bu akımda çok büyük bir yanlışlık var. Her şeyden evvel bu akımın sınırları yok. Ne kadar pozitif olursan ol, bunun bir sonu yok. Tatmin duygusu ortadan kalkar. Şuradaki selvi ağaçlarını görüyor musun? Bu ağaçların manzaranı engellediğini varsayalım. Diyelim ki manzarayı açmak için ağaçları kestin. Arkasında pansiyon binası var. Bu bina da manzaranı engelliyor. Binayı yıktırdın, ortadan kaldırdın. Ya sonra bu sefer başka bir ev çıkacak. Bu örneği istediğin kadar uzat, ne kadar ileri gidersen git bunun bir sonu yok. Avrupalıların yönte-

mi bu şekilde. Ne Napoleon ne Büyük İskender ne de başka birisi... Asla kazandığı zaman tatmin olmamıştır. Diyelim ki herhangi birini gözün tutmadı da onunla kavga ettin. Adam hâlâ susmak bilmedi. Bu sefer mahkemeye verdin ve davayı kazandın. Ya sonra ne olacak? Her şeyin çözüldüğünü sanırsan yanılırsın. İnsan arzularını tatmin etmek mümkün değildir. Ölene kadar devam eder. Oligarşi hükümetini sevmiyorsun diyelim. Yerine demokrasiyi getirdin. Sonra onu da sevmedin başka bir şey getirdin. Ya da şöyle bir örnek vereyim: Yoluna büyük bir ırmak çıktı. Geçmek için köprü yaptın. Sonra karşına dağ çıktı. İçinden geçmek için tünel yaptın. Trafikten şikayetçi olduğun için demiryolları yaptın ve trenle gidip geliyorsun. Bu şekilde sonsuza kadar memnun kalabileceğini mi sanıyorsun? Belli ki hiçbir insan yüreğindeki arzuların tamamını tatmin edemeyecek. Batı medeniyeti pozitivist ve girişimci olabilir, ama bir ömür boyu tatminkârlıktan uzak insanların kurduğu bir medeniyet olduğundan eminim. Japonya'nın medeniyeti, kendinden farklı şeylerin şeklini ve davranışlarını değiştirerek tatmin aramaktan oluşmaz. Batı medeniyetinden en büyük farklılığımız burada yatıyor. En temel olarak şöyle söyleyebilirim, çevredeki varlıkların değiştirilmemesi gerektiği ilkesi üzerine kuruludur bizim medeniyetimiz. Tatmini başkalarını değiştirmekte değil kendini değiştirmekte arar. Avrupalılar aile fertleri arasındaki ilişkiden mutlu olmadığında bu ilişkiyi geliştirme yolları arar. Gelgelelim biz Japonlar için durum böyle değildir. Bizler için aile ilişkileri sabit ve değişmezdir. Bu değişmez aile çatısı altında herkesin memnun ve mutlu olabileceği yöntemler kurulmaya çalışılır. Karı koca arasındaki ilişkiler de aynı şekildedir. Samuraylar ile kentte yaşayan tüccarlar arasındaki fark da aynı şekilde sabittir. Elbette doğaya karşı bakış açımız da benzer şekilde. Karşımızda dağ var diye karşı köye gidemiyorsak dağı yıkmak yerine gitmesek de olur görüşünü benimseriz. Dağı aşmadan da tatmin olabilmek bizim için önemli bir rahatlık ve mutluluk kaynağıdır. Bu yüzden etrafını iyi incele. Budistler de Konfüçyüsçüler de hep bu temel görüşü benimsemiştir. En yüce ve ulu bir insanın bile doğaya karşı yapabilecekleri sınırlıdır. Ne güneşin batmasını engelleyebilir ne de Kamo Nehri'nin tersine akmasını sağlayabilir. Kendi yüreğinden başka hiçbir şeye müdahale edemez. Yüreğini özgür bırakmayı başarabilirsen, ister İnen Bulutlar Okulu'nun öğrencileri gelsin ister sana

yamuk suratlı porselen oyuncak desinler senin için hiçbir anlam ifade etmez. Özgür olursun. Seninle dalga geçtiklerinde ciddiye almayıp geçip gidersen hiçbir sorunun kalmaz. Eski Budist rahiplerden biri günlerden bir gün kellesinin kesilmesiyle tehdit edilmiş. Bunun üzerine, yıldırımda oluşan gölge bahar rüzgârı gibidir nevinde havalı bir söz söylemiş. Yüreğinin kontrolünü bu şekilde elinde tutabilirsen maneviyatındaki tüm olumsuzluklara karşı çıkabilirsin belki. Benim öyle ağır şeylere aklım ermez elbette. Emin olduğum tek şey var o da Batı'nın pozitivizmine tamamen güvenmenin doğru olmadığıdır. Kendi durumundan da anlayabilirsin zaten. Her ne kadar olumlu olmaya çalışırsan çalış öğrencilerin gelip seni rahatsız etmesini önleyemiyorsun. Gücünün yettiği kadarıyla okulu kapattırmayı deneyebilirsin veya gider polise şikayet edersin ki ben bunun doğru bir davranış olacağını düşünmüyorum. Diğer yandan, ne kadar olumlu düşünürsen düşün ve ne kadar iyi olmaya çalışırsan çalış bazı şeylerin önüne geçemezsin. Bir de para meselesi var tabii. Güçlünün karşısında güçsüz kalıyorsun. Diğer bir deyişle parası olana boyun eğmek zorunda kalabilirsin. Karşında duran çocuklara kızıp bağırmak zorunda kalabilirsin. Senin gibi parasız ve üstelik yalnız birinin pozitivist bir şekilde kavgaya tutuşması zaten başlı başına huzursuzluğunun sebebi. Ne oldu, anladın mı?"

Efendim ne anladım ne de anlamadım dedi. Sadece dinledi. Ender gelen bu misafiri gittikten sonra çalışma odasına çekildi. Hiçbir şey okumadan öylece oturup bir şeyler düşündü.

Suzuki geldiğinde akıntıya kapılmanın en iyisi olduğunu öğretmişti. Doktor Amaki de gergin sinirlerin hipnotizma ile tedavi edilebileceğini söylemişti. En sonunda gelen misafiri de pozitivistlikten ve atılganlıktan uzaklaşıp kendisini düzeltmenin dingin bir yürek için en uygun reçete olacağını salık vermişti. Efendim hangisinin tavsiyesine uyacağını bilemiyordu. Bildiği tek şey bu şekilde devam edemeyeceğiydi.

IX. BÖLÜM

EFENDİMİN suratı ay yüzeyi gibi oyuk oyuk. Böyle oyuk suratlı olmak İmparatorluk kurulmadan önce bir hayli sık görülen bir şeymiş ama Japonya ile İngiltere'nin müttefik olduğu şu günlerde bu tür suratların modası artık geçmiş bulunuyor. Çiçek bozuğu gibi oyuklu suratların dönemi, artan nüfusla birlikte yavaş yavaş ortadan kalkıyor. Bilimsel istatistiklere yapılacak atıfla söylenebilir ki bu gidişle çok da uzak olmayan bir gelecekte tamamen ortadan kalkacak olması kaçınılmazdır. Bir kedi olan ben bile bunun şüpheye mahal vermeyen muazzam bir fikir olduğunu söyleyebilirim. Günümüzde kaç tane oyuk suratlı insan kalmıştır tam olarak bilemiyorum, ama etrafımda tanıdığım geniş arkadaş çevremde oyuk suratlı tek bir kedi bile yok. Tanıdığım insanlar arasında ise yalnız bir kişi var. Bu kişi de efendimden başka biri değil. Gerçekten çok yazık. Onun adına çok üzülüyorum.

Efendimin suratına ne zaman baksam bunu düşünürüm. Ne oldu da böyle tuhaf bir suratla hiç çekinmeden ve utanmadan yirminci yüzyılın atmosferinde soluk alıp verir hale geldi. Eskiden olsa bu suratıyla övünebilirdi belki ama artık suratlardaki bu izlerin yerini kollardaki aşı izleri aldı. Buna rağmen suratındaki oyukların ve lekelerin hâlâ inatla burnunun ucundan ve yanaklarından ayrılmamakta diretmesi ya gururdan dolayıdır ya da değişime direnmekte inat ettiği için övgüyü hak ediyor. Mümkünse bir an evvel yüzündeki bu lekelerden kurtulması gerek. Zira bu oyuklar ve lekeler de kendilerini yalnız hissediyor olmalı. Belki de birlikten kuvvet doğar diye düşünerek yeminleşip eski görkemli günlerine geri dönmek düşüncesiyle ve tüm kibirleriyle suratı işgal ediyorlar da olabilirler. Durum böyleyse bunları hor görmemek gerek. Değişen zamana karşı direnç

gösteren bu ebedi oyuklar birliği en derin saygılarımızı sonuna kadar hak ediyor. Bunların güzel olmayan tek yanı kirli olmaları.

Efendimin çocukluğunda, Tokyo'daki Umikomi semtinin Yamabuşi mahallesinde Asada Souhaku adında geleneksel Çin tıbbında uzmanlaşan çok ünlü bir hekim yaşarmış. Bu ihtiyar adam hastalarını ziyarete giderken, cenaze tabutunu andıran, omuzlarda taşınan bir tür taşıma aracı kullanırmış. Adam öldüğünde de mesleğini sürdüren evlatlık oğlu bu aracın yerine fayton kullanmayı tercih etmiş. Bu adam da ölüp yerine onun evlatlık oğlu geçtiğinde hiç şüphe yok ki faytonu bir kenara bırakacaktır. Yani dedelerinin kullandığı bitki çayını bir kenara bırakıp yerine aspirin kullanmaya başlayacağına hiç şüphem yok. Omuzlarda taşınan araca binip Tokyo'nun merkezinde tin tin gezmek Souhaku'nun yaşadığı dönemde bile pek sık görülen bir şey değildi. Çok eskilerde kalan bu geleneği sürdürmekte bir sakınca görmeyenler sadece ölümü yakın olan muhafazakarlar, mezbahaya taşınan domuzlar ve Souhaku'nun kendisiydi.

Tıpkı bu şekilde suratının her yerinde önceki yüzyıldan kalma anıları yansıtarak öğretmenlik kürsüsüne çıkan efendimin, öğrencilerine ders dışında da sürekli uyarılarda bulunduğuna hiç şüphe yok. İngilizce öğretmeni olarak öğrencilerine *Bu bir kalemdir,** cümlesi kurarken bile suratında aslında *oyuk suratlı olmanın etkileri* hakkında bir şeyler anlatıyormuş ifadesi vardı. Hatta en ifadesiz halinde bile öğrencilerine bu durumun etkilerinden bahsediyordu. Efendim gibi tuhaf bir insan öğretmen olarak var olmasaydı öğrencileri oyuk surat meselesini çözebilmek için kütüphanelere veya müzelere kadar gidip araştırma yapmak zorunda kalacaktı. Neyse ki efendimi karşılarında görebiliyorlar da mumyalara bakarak eski Mısırlıların nasıl göründüğünü anlamaya çalışırken sarf ettiğimiz kadar enerji sarf etmek, kafa patlatmak zorunda kalmıyorlar. Bu açıdan bakınca efendimin suratındaki bu oyuklar aslında pek çok kişi için faydalı büyük bir nimet olarak düşünülebilir.

Efendim erdemli olabilmek için suratını oyuklar içinde bırakmış değildir. İşin aslı efendim çocukken vurulduğu aşıdan dolayı şimdi

* Japonca metinde *maymunun elleri vardır* yazıyor. Dönemin Japonyası'nda İngilizce öğretilirken kullanılan ilk cümle buymuş. Yani günümüz için *This is a pen*'in karşılığı olduğu söylenebilir. -çn.

bu halde. Kolundan vurulduğu iğne nasıl olmuşsa yüzünde alerjiye neden olmuş. Her tarafı çıbanlarla kaplanan efendimin suratı çiçek bozuğu hastalığına yakalanmış gibi görünüyormuş. O zamanlar daha çocuk olduğundan çekici görünmek şimdi olduğu kadar umrunda değilmiş. Yüzündeki kaşınan çıbanlarını teker teker patlatmasının neticesi olarak çıbanlardan geriye sadece bu oyuklar kalmış. Tıpkı patlayan bir yanardağın krateri gibi. Ailesinin kendisine bahşettiği güzelim cildini berbat edivermiş. Efendim bugün bile ara ara karısına eskiden ne kadar pürüzsüz bir cildi olduğunu söyler. Tokyo sokaklarında yürürken Asakusa Tapınağı'nın oralarda Avrupalılar kendisini gördüğünde çoğu kez dönüp ikinci kez bakarlarmış. O derece güzel olan cildi hakkında övündükçe övünüyor. Sahiden de pürüzsüz ve güzel olabilir o dönemlerde. Ama buna tanıklık edecek tek bir kişi bile yok.

Her ne kadar erdemli olursa olsun kirli kirlidir. Hatırlayabildiği en eski günlerinden beri efendim suratındaki oyuklar için endişeleniyor. Utanç duyduğu bu görüntüden kurtulmak için denemediği yol kalmamış. Ama gelgelelim bu oyuklar öyle Sohaku'nun birden tarih olan arabası gibi hemen ortadan kalkmıyor. İzleri şimdi bile duruyor. Bu izler belli ki efendimi çok rahatsız ediyor çünkü dışarı gezmeye çıktığında gördüğü oyuk suratlıları mutlaka sayıyor. Şimdiye kadar kaç tane oyuk suratlıyla karşılaştığını, erkek mi kadın mı olduklarını, Saitama'daki Ogawa semtinde mi yoksa Ueno Parkı'nda mı fark etmez, karşılaştığı yeri birer birer tüm ayrıntılarıyla günlüğüne not ediyor. Konu oyuk suratlar olduğunda kendini bu işin erbabı sayar. Yabancı ülkeleri gezmeye giden bir arkadaşı geri döndüğünde ona sorduğu ilk soru Avrupa'da da oyuk suratlıların olup olmadığıydı. Bu soru karşısında arkadaşı uzunca düşündükten sonra çok fazla sayıda olmadıklarını söyledi. Çok fazla değilse, az da olsa var yani diye ısrarla karşılık veren efendim, arkadaşının şu ifadesiz yanıtıyla karşılaştı.

"Var olmasına var ama orada oyuk suratlılar sadece dilenciler ve serserilerdi. Okumuş, eğitim görmüş kişiler arasında görülen bir şey olduğunu sanmıyorum.." Bunun üzerine efendim,

"Öyle mi? Burada Japonya'da biraz farklı o zaman." dedi.

Filozofun fikrine uyarak İnen Bulutlar Okulu öğrencileriyle atışmayı bırakan efendim çalışma odasına kapanıp sürekli bir şeyler

düşünür oldu. Filozoftan aldığı tavsiyeyle kendini kötü düşüncelerden uzak tutup zihinsel gelişim için meditasyona başlamış olabilir. Fakat zaten isteksiz ve umursamaz biri olduğundan, böyle karanlık bir tembellikten tatmin edici bir sonuç beklemek anlamsız olur. Onun yerine İngiliz edebiyatı okumalarına devam etse ve başkalarıyla konuşabilmeyi öğrense bundan çok daha iyi olur kanısındayım. Ama gel gör ki bu dar görüşlü inatçı adam, evindeki kedinin tavsiyesine kulak asacak biri değil. Dolayısıyla ben de onu beş altı gün kendi haline bırakmayı tercih ettim.

Bugün tam yedinci gün. Zen tapınaklarında yapılan bağdaş kurmalı meditasyonların, bir hafta boyunca azim ve kararlılıkla yapıldığı takdirde aydınlanmaya ulaşılabildiğini söyleyenler var. Efendim de acaba aydınlanmaya ulaşabildi mi acaba yoksa öldü mü kaldı mı diye merak içinde verandadan odasına girdim. Parmak uçlarımla girdiğim odanın bu sessiz halini incelemeye koyuldum.

Güneye bakan bu çalışma odası nereden baksanız yirmi metrekare* vardır. Güneşin en çok vurduğu noktada büyük bir masa vardı. Büyükten kastım, büyük değil kocaman. Uzunluğu iki metre, genişliği de en azından bir buçuk metredir. Yerden yüksekliği de bir hayli fazlaydı. Hazır yapılmış bir mobilya olmadığına eminim. Bu mahallede oturan marangoza özel yaptırtmış olmalı. Öyle ki hem yatak hem de masa olarak kullanılabilen bu ender parçayı kolay kolay bulmak mümkün olmasa gerek. Ne amaçla bu kadar büyük bir masa yaptırdı ve yine hangi amaçla üzerinde uyumayı tercih ediyor acaba? Efendime sormadan anlayabileceğim bir şey değil. Akıl sır ermiyor doğrusu. Anlık bir sıkıntısından dolayı gidip böyle bir masa yaptırmaya mı karar verdi yoksa bir çeşit zihinsel hastanın değişik şeyleri bağdaştırabiliyor olmasına benzer şekilde efendim de masa ve yatak gibi hiç alakasız iki şeyi kendi kendine bağdaştırmış mıdır? Neyse, en azından tuhaf ama orijinal bir fikir. Tek sorun şu ki orijinal bir fikir olması pek de bir fayda sağlamıyor. Yine bir keresinde efendimin bu masanın üzerinde uyuyakaldığı bir gün yuvarlanıp verandaya düştüğünü görmüştüm. O günden sonra masasını yatak olarak hiç kullanmadı.

* 六畳... Eski Japonya'da bi ölçü birimi. Yaklaşık 20 metrekare yapıyor. -çn.

Masanın önünde hafif yünlü açık renkli bir minder duruyordu. Üzerinde sigara söndürülen bu minderin yüzeyinde üç tane simsiyah delik göze çarpıyordu. Minderin içindeki pamuk da kapkara olmuştu. Sırtı bana dönük şekilde bu yastığa uzanıp yatan kişi efendimin ta kendisiydi. Gri renkli kirli atkısı ise bacaklarının arasına dolanmıştı. Daha geçen gün bu atkının ucundaki püsküllerle oynadım diye kafama sağlam bir tokat atmıştı. Bir daha elimi sürersem ne olayım.

Hâlâ düşünüyor muydu acaba? Fazla düşünmenin zararları hakkında bir atasözü vardı ama. Arkasından yavaşça yaklaşıp tam olarak ne yaptığını görmeye çalıştım. O sırada masanın üstünde fena halde rahatsız edici parlayan bir şey gözüme çarptı. İstemsizce üç dört kez gözümü kırptım. Daha fazla dayanamayıp bu parıldayan şeyin ne olduğunu anlamak için dikkatlice yaklaştım. Neden sonra masanın üzerinde parıldayan bu şeyin ayna olduğunu fark ettim. Ancak efendimin çalışma odasında aynanın ne işi vardı? Aynaya bakmak istiyorsa banyoda zaten vardı; gidip oradan bakabilirdi. Aslında bu sabah banyoda gördüğüm aynanın bu olduğuna yemin edebilirim. Zaten efendimin evinde başka ayna yok. Her sabah yüzünü yıkadıktan sonra saçlarını tararken bu aynayı kullanır. Efendin gibi biri saçlarını neden tarasın ki diye soranlarınız olabilir. Aslına bakılırsa efendim sahiden de başkaları için son derece umursamaz biridir. Gelgelelim söz konusu kendi kafası olunca ondan titizi yoktur. Bu eve geldiğim ilk günden beri en sıcak yaz günlerinde bile efendimi kısa saç tıraşıyla görmedim. Uzunluğunu muhakkak altı santimden fazla tutar, sonra bunu ya sol taraftan ayırır ya da alnının üstünden azıcık geriye atar. Bu da gayet tabii zihinsel bir hastalığın göstergesi olabilir. Saçlarını bu şekilde titizlikle ayırıyor olması bu devasa masasıyla pek uyumlu görünmeyebilir, ama nihayetinde kimseye zararı da yoktur. Dolayısıyla kimsenin bir şey demeye hakkı olduğunu sanmıyorum. Saçlarındaki modernliği bir kenara bırakıp neden saçlarını bu kadar uzun tuttuğunu düşünecek olursak cevabı basit. Bugün suratının sadece belirli yerlerinde olan oyuklar eskiden suratının her yerinde hatta alnında bile görünüyormuş. Bu yüzden saçlarını diğer insanlar kadar kısa kestirecek olsa delik deşik alnı gün yüzüne çıkıyormuş. Ne kadar kaşırsa kaşısın veya ne yaparsa yapsın bunlardan kurtulamıyormuş. Tıpkı çekirge istilasından sonra

geriye kalan tarla gibi oluyormuş. Fakat görünen o ki bu durum karısı için hiç önemli değil. Saçlarını uzun tuttuğu sürece görmezden geleceğini kabul ederek kendi kusurunu saklayagelmiş. Elinden gelse suratının her yerini tüylerle kaplayarak tamamen saklanmak ister. Bedavaya uzayan ve yüzündeki oyukları saklayan saçlarını neden kestirmek istesin ki. Kestirmek hem para gerektirir hem de yüzündeki kusurları açığa çıkarır. İşte bu yüzden efendim saçlarını uzun tutuyor. Uzun tuttuğu için de tarıyor. Taradığı için de aynaya bakıyor. Aynı şekilde evde sadece bir tane ayna olmasının nedeni de bununla alakalı.

Banyoda olması gereken ve evde sadece bir tane olan ayna efendimin çalışma odasına gelmiş. Ayna uyur gezer oldu da farkında olmadan kendini efendimin çalışma odasına mı getirdi yoksa efendim banyodan alıp odasına kendisi mi getirdi? İkincisi olduğunu sanıyorum. Eğer kendisi alıp geldiyse asıl soru neden alıp geldiği. Filozof arkadaşının tavsiyesine uymak için gerek duymuş olabilir. Eski büyük bilgelerden birisi günlerden bir gün kan ter içinde fayans cilalamakla meşgulmüş. Birisi gelip ona ne yaptığını sorduğunda ayna yapmaya çalışıyorum cevabını vermiş. Aldığı bu cevap karşısında şaşkına uğrayan adama "En büyük âlim bile olsan fayansı aynaya çeviremezsin," demiş. Bilge de gülerek "Demek öyle. O zaman bırakayım. Tüm kitapları okursan oku tüm bilgiye ulaşmak asla mümkün değildir. Bu da aynı şekilde anlamsız," diye yanıtlamış. Efendim bu eski hikâyeyi mutlaka duymuş olmalı. Bu yüzden banyodan aynayı alıp dikkatle suratını incelemeye koyulmuştur. Akli dengesini giderek kaybediyor. Dikkatle izliyorum.

Efendim çevresinin farkında bile değildi. Evdeki tek aynayı alıp odasına getirmiş, dikkatle suratını izlemeye odaklanmıştı. Zaten bence ayna denilen şeyler çok uğursuz ve kötüdür. Gecenin bir yarısı mumla aydınlatılan kocaman odada tek başına aynaya bakmak da bir hayli cesaret ister doğrusu. Aynalar o kadar korkunç şeyler ki bir keresinde efendimin büyük kızı bana ilk kez ayna gösterdiğinde korkudan evin etrafında hiç durmadan üç tur attığım oldu. Gündüz vakti dahi olsa, aynaya efendimin şimdi baktığı gibi dikkatli baksam kendi suratım bile kesin çok korkunç görünür. Efendimin ise kendi suratından korkmak için dikkatli bakmasına gerek yok, ilk bakışta zaten korkulacak bir yüzü var. Nihayetinde efendim ses-

sizliğini bozup "Hakikaten de ne kadar kirliymiş bu surat!" dedi kendi kendine. Kendi çirkinliğinin farkına varması güzel bir şey. Davranışlarıyla yargılayacak olsak efendim için delinin biri diyebiliriz ama bu söylediği şeyde doğruyu söylediğini itiraf etmek gerek. Bundan bir sonraki adım kendi çirkin suratından korkup dehşete düşmesi olmalı. Kendi varlığının kötü olduğunun farkına varmayan insan bilge olarak anılamaz. Bilge olamadıkça da özgürlüğe kavuşamaz. Efendim de bu noktada kendine bakıp "Ne korkunç bir surat bu böyle!" demek üzere oluyor, ama bir türlü söylemiyor. Biraz önce söylediği "Ne kadar kirliymiş bu surat" sözünün ardından aklına bir şey gelmiş olacak ki yanaklarını şişirmeye başladı. Şişirdiği yanaklarını birkaç kez yavaşça tokatladı. Niye böyle yaptığı hakkında hiçbir fikrim yok. O esnada efendimin yüzünün başka birine daha benzediğini fark ettim. Hizmetçi Ossan'a benziyordu. İzninizle şimdi size hizmetçi kadın Ossan'ın suratını tarif edeyim: Efendimin biraz önce şişirdiği yanakları gibi şişman yanakları var. Kadının yanakları o kadar şiş ki insana balon balığını hatırlatıyor. Hatta bu şişkin yanaklar yüzünden gözleri neredeyse hiç yokmuş gibi görünüyor. Balon balığını düşündüğünüzde gövdesinin oranlarının dengeli olduğunu görürsünüz. Fakat Ossan'ın gövdesi asla dengeli ve orantılı değildir. Ossan'ın kafatası köşeli ve büklümlüdür. Bu köşeli kafatası üzerinde örtü gibi duran şişkin suratı ve cildi, içi hava dolu altıgen bir duvar saatini andırıyor. Bu söylediklerimi duysa Ossan eminim ki çok kızardı. O yüzden bu zavallı kadın hakkında bu kadar konuşmak yeter diyerek efendime geri dönüyorum. Tıpkı biraz önce bahsettiğim gibi, şişirdiği yanaklarını yavaşça tokatlamakla meşguldü efendim. "Derimi bu kadar esnetince oyuklar göze batmıyor," diye hâlâ kendi kendine konuşuyordu.

Bu sefer başını yana çevirip yan taraftan vuran ışıkla aynada kendini inceliyordu. "Bu açıdan bakınca çok fena göze çarpıyor. Tıpkı düşündüğüm gibi, güneşe bakan taraflar düz görünüyor. Ne tuhaf bir şey bu böyle." Bunları söylerken sanki bir şeyden etkilenmiş gibi bir hali vardı. Bu sefer aynaya olabildiğince uzaktan bakabilmek için sağ kolunu kaldırdı ve sessizce kendini gözlemlemeye devam etti. "Bu mesafeden bakınca fena görünmüyor. Hakikaten. Fazla yakınlaşmamak en iyisi. Sadece suratım değil. Pek çok şey için bu geçerli." Sanki birden aydınlanmaya ermiş gibi konuşuyordu. Sonra

aniden aynayı masaya koyup burun kılları başta olmak üzere gözleri, alnı ve kaşlarını tek seferde şöyle bir inceledi. İlk başta kendi görünüşünden rahatsız olmuştu ama bir raddeden sonra kendisi de işin anlamsızlığının farkına varmış olacak ki "Yok ya, bunun hiçbir manası yok!" diyerek bakmaktan vazgeçti. Bir türlü anlam veremiyormuş gibi "Yüzüm neden bu kadar çirkin acaba?" diyerek aynayı gözünden aşağı yukarı on santimetre mesafede tuttu. Sağ işaret parmağıyla burnunu okşadıktan sonra bu parmağını masanın üstündeki peçeteye sürüp iç geçirdi. Burnundan topladığı yağ bezesi peçetenin üzerinde toparlak şekilde duruyordu. Efendimin elinden de her iş gelir. Sonra burun pisliğiyle kirlenen parmağını sağ gözünün altına getirerek korkunç bir yaratık taklidi yapmaya başladı. Yüzündeki oyukları mı inceliyor yoksa ayna karşısında oyun mu oynuyor belli değildi. Efendim renkli bir kişiliğe sahip olduğundan biraz izlediğinizde pek çok farklı yüzünü görebilirsiniz. Hatta hiçbir yerde bulunmayan kendine has düşüncelere bile tanıklık edebilirsiniz. Aynanın karşısında böyle türlü türlü hareketler yapmasının nedeni belki de kendini bilmenin ve kendinin farkında olmanın önemini ayırt etmiş olması olabilir. Tüm insanlığı araştıracağım diyen kişi araştırmaya kendinden başlamalıdır. Yeryüzü ile gökyüzü, dağlarla dereler, ay ile güneş... Bunların hepsi aslında kişinin ta kendisidir. Kendi kendini bir kenara bırakıp diğer şeyleri incelemeye kalkan kişinin herkesi teker teker incelemesi mümkün değildir. İnsanlar kendilerinden farklı bir şeye dönüşebilme gücüne sahip olsaydı, kendinden çıktığı anda geride bıraktığı şey kendisi olmaktan çıkardı. Üstelik kendini yine kendisinden başka hiç kimse inceleyemez. Başka biri ne kadar isterse istesin bunu yapması mümkün değildir. İşte bundan dolayı eski kahramanlar daima kendi güçlerini kullanarak kahraman olabilmiştir. Kişi başkaları sayesinde kendini anlayabilseydi bifteğin tadını da onu başkasına tattırarak öğrenebilirdi. Gündüz zihin açıcı şeyler dinlemek, akşam felsefi konuşmalara katılmak gece de ağır kitaplara gömülmek hep kendini tanımak için yapılan şeylerdir. Yine de kişinin bu şekilde algıladığı kendi varlığı, başkalarından işittiği gerçeklikte var olamaz. Kendi varlığı gerçekten de varsa kişinin, var olan şey bir hayaletten başka bir şey olamaz. Kişinin ruhunun sahte bir yansıması. Burada denilebilir ki sahte bir ruhu olması, ruhsuz olmasından daha iyidir. Böyle birinin gölgesini takip ederseniz

bedenine ulaşabilirsiniz. Sonuçta gölgesi olan her şeyin gövdesi de vardır. Bu şekilde düşünerek efendimin ayna karşısında kendini anlamaya çalışırken neden kendi kendine konuştuğunu da anlamlandırabiliriz. Yunan stoacı filozoflardan Epiktetos gibi insanların öğretilerini körü körüne takip eden insanlara kıyasla, efendimin bu hareketi çok daha mantıklı.

Ayna denilen gereç sayesinde kişi kendini güçlü ve haklı görebilir, ancak o, bir o kadar da güven ve gurur kıran bir gereçtir. Kişinin içindeki boşluğu ayna kadar iyi yansıtan başka bir gereç yoktur. Tarihin başından beri, burnu havada gezen kibirli insanların güvenini ve gururunu kıran ve bu insanlar yoluyla diğer insanların hayatını karartan aracın aynadan başka bir şey olmadığına eminim. Fransız Devrimi dönemlerinde daha insancıl bir idam şeklini öneren Fransız Doktor Joseph Guillotin'in işlediği bu büyük günah kadar büyük olan günah elbette aynayı ilk icat eden kişiye aittir. Aynanın ilk mucidinin gece yatağında rahatça uyuyabildiğini sanmıyorum. Diğer yandan kişinin kendinden bıktığı zamanlarda aynaya bakınca aldığı haz kadar büyük bir rahatlama da olamaz. Neyin güzel neyin çirkin olduğunun en net anlaşıldığı andır aynaya bakılan an. Öyle bir andır ki bu, insan ben bugüne kadar bu sıfatla toplum içinde nasıl yaşayabilmişim diye düşünür. Hatta bu an insan ömründeki belki de en değerli andır. İnsanın kendi aptallığını kendi kendine fark etmesi kadar rahatlatıcı bir duygu yoktur. Kişinin kendi aptallığını fark ettiği bu değerli andan önce yaptığı her şeye teker teker kafa yorup sinirlenmesi işten bile değil. Muzaffer bir edayla kendi zaferini doya doya kutlamak istese bile dışarıdan bakıldığında bu, kendi kendine kızan birinden başka bir şeye benzemiyor. Efendime gelince, aynaya bakıp kendi aptallığının farkına varacak ve aydınlanabilecek kadar zeki ve akıllı birisi değildir. Ancak suratındaki işaretleri okuyup bunlardan gerçeğin çirkinliğini anlayabilecek kapasitesi ise vardır. Kendi suratının çirkinliğini fark etmek demek kişinin içindeki boşluğu anlamaya atılan bir adım demektir. Nihayetinde umutsuz bir vaka değildir efendim. Belki tüm bunları da filozof dostundan dinlediği demeçten çıkarmıştır.

Ben bu düşünceler içinde efendimi izlerken efendim ayna karşısında suratını incelemeye devam ediyordu. "Ne kadar da kan çıktı böyle. Göz nezlesi iltihabı oldu herhalde," diyordu. İşaret parmağıyla

göz kapağını ovuşturuyordu. Çok kaşınıyor olmalıydı. Yine de bence bu kadar kızaran gözünü daha fazla ovuşturmasa iyi olurdu. Böyle giderse çok geçmeden tuzlanmış çipuranın gözleri gibi çürük çarık kalacağına hiç şüphem yok. En sonunda gözlerini açıp karşısındaki aynaya baktı. Kuzey ülkelerinin seması gibi bulutluydu gözleri. Zaten normalde de ışıl ışıl ve tertemiz değildi bu gözler. Mübalağalı bir ifade kullanacak olursam gözünün akıyla göz bebeğinin ayırt edilemeyeceği kadar soluk görünüyordu diyebilirim. Ruhunun solgunluğu gözlerine vurmuş gibiydi. Anlamsızca ve boş gözlerle sağa sola bakınıyordu. Buna bazen doğuştan egzama diyordu bazen de çocukken geçirdiği çiçek bozuğu hastalığından kalan izler olduğunu söylüyordu. Çocukken bir de söğüt ağacındaki böceklerden ve kurbağalardan da alerji kaptığını anlatıyordu. Annesinin bin bir zahmetle tertemiz doğurduğu cildindeki solgunluk, doğduğu ilk günden beri hiç değişmeden duruyor. Bana kalacak olursa diyebilirim ki efendimin şu anki durumu ne alerjilerden ne de çocukken geçirdiği hastalıklardan ötürüdür. Gözlerindeki belirsiz solgunluk, efendimin dermanı olmayan ruhsal bunalımından kaynaklanıyor. İçindeki karanlık, gözlerinden okunuyor. Kendi içindeki karanlıktan kendisi sorumlu olduğu için bu konuda annesini suçlamak anlamsız olur. Ateş olmayan yerden duman çıkmaz derler. Bu durum da aynı şekilde. Gözlerinin solgun olmasının bir nedeni olmalı ki bu neden ruhunun derinliklerinde gizli. Efendimin ruhunun orta yerinde tıpkı eski bozuk paralar gibi koca bir delik var. Gözlerindeki boş ifadeler de bundan dolayı olmalı.

Şimdi de bıyıklarıyla oynamaya başladı. Bıyıklarının her bir teli kendi kafasının estiği yöne doğru uzuyordu. İçinde bulunduğumuz çağlar her ne kadar bireyin öne çıktığı dönemler olsa da böyle bencilce, kendi kafasına göre davranarak sahibine zorluk çıkaran bu bıyıkların bireyselliğine saygı duyulamaz. Efendim de bu durumun farkına varmış olacak ki son zamanlarda bıyıklarını düzgün bir şekle sokmak için mümkün olduğunca sistematik bir şekilde büyük efor sarf ediyordu. Bu yoğun çabalarının meyvesi olarak bıyıklarının önceye oranla daha düzgün göründüğünü söylemem gerek. Şimdiye kadar da bıyığı her zaman vardı ama özellikle son zamanlarda bıyığının varlığından gurur duyar hale geldi. Çabalarının neticesini alınca yaptığı şeyde daha da hevesli oluyor. Artık bıyıklarının

şekle girdiğini gördüğü için sabah akşam her fırsatta bıyıklarını buruyor. Efendim, yükselme ve kalkınma ülküsüyle hareket eden Alman Şansölyesi gibi bıyıklarını yukarı bakacak şekilde uzatmaya çalışıyordu. Bu konuda azmi yerindeydi. Öyle ki yüzündeki oyuklar yukarıdaymış aşağıdaymış umursamaksızın bıyıklarını yukarı çekiştiriyordu. Bu bıyıkların büyük bir külfet olduğunu sanıyorum. Zira sahibi olan efendim bile ara sıra bıyıklarını çekiştirirken canının yandığını gösteren yüz ifadeleri takınıyor. Bıyıklarına uyguladığı eğitimde acı çektiği besbelli. Ne kadar istemese de bu eğitime devam ediyor. Dışarıdan bakıldığında ne kadar anlamsız görünse de bu eğitimin ne acılar getirdiğini ancak yapan bilir. Öğretmenler de aynı şekilde öğrencilerine şiddet uygulayarak zorla bir şeyler öğretmeye çalışıyor. Böyle bir sistemin uygulandığı bir ülkede efendimin zorla bıyıklarını yukarı doğru çekiştirmesine kızmak anlamsız.

Efendim tüm azmiyle ve kararlılığıyla bıyıklarını yukarı doğru uzayacak şekilde eğitmeye çalışırken mutfaktan köşegen suratlı Ossan, postacının geldiğini haber verdi. Sonra kırmızı kapı kolunu çevirerek efendimin çalışma odasına girdi. Sağ eliyle bıyıklarını burmakta sol eliyle de aynayı tutmakta olan efendim, hiç istifini bozmadan bakışlarını kapıya çevirdi. Bıyıklarını zorla yukarı uzatmaya çalışan efendimi gören köşegen suratlı Ossan derhal mutfağa geri dönüp kahkahayı patlattı. Efendim ise soğukkanlılığını koruyordu. Sakince aynayı masaya bırakıp gelen mektubu eline aldı. İlk satır baskıyla yazılmıştı. Yoğun ve sert bir tonu vardı. Şöyle yazıyordu:

Saygıdeğer Beyefendi;

İçinde bulunduğumuz dönem hepimiz adına kutlu olsun. Kazanmış olduğumuz ve daha nicelerini niyaz ettiğimiz şanlı zaferimizi tebrik ederiz. Hepimizin bildiği gibi Rus-Japon savaşı lehimize ve büyük bir zaferle sonuçlanmıştır ve sulh yeniden hasıl olmuştur. Memleketin dört bir yanında insanlar ülkemizin zaferini kutlamakta ve sevinç naraları atmaktadır. Cesur, sadık ve atılgan subaylarımız ve neferlerimiz hep birlikte bu kutlamalara katılmaktadır. Silah altına alınan vatan evlatlarımız memleketten yüzlerce kilometre uzakta dondurucu soğuklarda cenk etmiş ve muzaffer olmuştur. Refahımız için hiç çekinmeden canlarını ortaya koyan bu cesur neferlerimizi daima yüreklerimizin en derinlerinde anacağız.

Bu ayın sonuna kadar muzaffer ordumuzun son birlikleri de vatanımıza dönmüş olacaktır. Dolayısıyla bu mahalleyi temsil eden kurumumuz

ayın 25'inde büyük bir zafer kutlaması düzenlemeyi planlamaktadır. Bu kutlamada mahallemizden cepheye koşan tüm neferleri ve lojistik personeli şereflendireceğiz. Ayrıca harpte evlatlarını ve yakınlarını yitiren aileleri de tebrik etmek adına davet ediyoruz. Böylelikle samimiyetimizi, en derin saygılarımızı onlara sunabileceğimizi umut etmekteyiz.

Bu kutlamaları yapmak için rızanızı almak kurumumuza büyük bir şeref verecektir. Dolayısıyla bu şanlı amacımıza katılmanızı naçizane bir şekilde talep ediyoruz.

Gelen bu mektup soylu bir ailenin imzasını taşıyordu. Efendim sessizce okuduktan sonra zarfın içine geri koydu. Bağış falan yapacak değildi elbette. Geçenlerde Tohoku Bölgesi'ne verdiği iki-üç yenlik bağışı, karşısına çıkan herkese anlatmıştı. "Bu yaptıkları bağış toplama değil soygun soygun!" deyip duruyordu. Bağışı gönüllü olarak yaptığına göre bunu soygun veya hırsızlık olarak adlandırması doğru olmaz. Ne karşısındaki insanlar hırsızdı ne de elinden parası zorla alındı. Fakat bunları umursamayan efendim, aynı şekilde bu mektupla gelen bağış davetiyesini de reddedecekti elbette. Zafer kazanan orduyu karşılamak için yapılacak törene para yardımı yapmayı soylu ailelere bırakmak kendisi için gayet normal bir şeydi. Dolayısıyla el yazısı bile olmayan, sade bir baskıyla yazılmış bir kâğıt parçasındaki çağrıya kulak asarak çok değerli parasını öyle çar çur edecek türden biri değildi. Efendime göre orduyu onurlandırmak için tören düzenlenmeden evvel kendisinin onurlandırılması gerekir. Kendisi yeterince onurlandırılırsa ancak o zaman belki başkalarını onurlandırmak için bir şeyler yapmayı düşünebilir. Kendisi sabah akşam çeşitli şeylerle meşgulken bu mektubu gönderen soylu ailelerden biri, o kadar çok istiyorsa, gayet tabii orduyu istediği kadar onurlandırabilir. Efendim gelen ikinci mektubu zarftan çıkarınca bunun da baskı olduğunu görüp yüzünü ekşitti.

Girmiş olduğumuz sonbahar mevsiminin hepimiz için sağlıklı geçmesi ümidiyle. Umarız ki bu mevsim aileniz için daha fazla bereket ve huzur getirir. Bildiğiniz üzere okulumuz geçtiğimiz dönemlerde birkaç nahoş mesele dolayısıyla zorluk çekmekte. Hatta bir dönem vaziyetin son derece vahim bir hal aldığı bile oldu. Tüm bu olayların tamamen kendi yetersizliğimden kaynaklandığını fark ettiğimden en derin üzüntülerimi bildiriyor, affınıza nail olabilmek için kelimelerle ifade edilemeyecek zorluklara katlanıp tüm bunların neticesinde, tamamen kendi çabalarımla okulumu kurabileceğimi

ümit ediyorum. Kendi ülkülerime uygun olacak bu yeni okulumun inşası için gerekecek maddi kaynağı sağlamanın bir yolunu bulmuş bulunmaktayım. "Gizli Dikiş Sanatının Temelleri – Ayrı Basım" adı altında yayımlanacak olan kitabımdan elde edeceğim gelir ile uzun yıllar süren zorlu çalışmaların ve araştırmaların neticesinde verilecek dikiş nakış eğitiminin teknikleri üzerine gerek kuramsal gerek uygulamalı dersler vermeyi arzu etmekteyim. Adeta bir başucu kitabı vazifesi görmesini ümit ettiğim bu kitabın her evde bir adet bulunacağını zannediyorum. Fiyatı maliyetinden yalnızca biraz yüksek. Aradaki kâr marjı ile ülkemizde dikiş nakış sanatını daha ileriye taşıma gayreti içine gireceğim. Ayrıca bu gelir ile okulumun eksiklerini giderebileceğim düşüncesindeyim. Dolayısıyla bağış olarak bu kitabın bir adet kopyasını satın almak suretiyle okulumuza katkıda bulunmanızı en içten dileklerimle rica ediyorum. Evinizdeki hizmetçi kadına verebileceğiniz bu kitap ile birtakım masraflarımızı karşılamamızda yardımcı olabilirsiniz.

En derin hürmetlerimi ve saygılarımı arz ederim.

Büyük Japon İmparatorluğu Kadın Dikiş Nakış Okulu
Okul Müdürü
Shinsaku Nuida

Efendim son derece kibar bir üslupla yazılmış olan bu mektubu en umursamaz edasıyla elinde buruşturup çöp kovasına fırlattı. Okul müdürünün o kadar saygı dolu sözcükleri de ne yazık ki hiçbir işe yaramamıştı. Sırada üçüncü mektup var. Bu üçüncü mektup dış görünüş olarak aşırı derecede gözalıcı. Adeta ışıl ışıl. Zarfın üzerinde yeni açılan şekerleme dükkânı gibi pırıl pırıl kırmızı beyaz kurdeleler bağlanmış. Zarfın en orta yerinde *Saygıdeğer Hapşuruk Hoca'ya Hürmetlerimle* ibaresi mevcut. Bu ibare kalın ve süslü bir kaligrafi ile yazılmış. Bu zarfın içinden ne çıkacağını kestiremiyorum ancak yalnızca dışına bakarak yargılayacak olsam fevkalade hoş bir mektup olduğu kanısına varabilirim.

Evrenin hâkimi olsaydım tüm dünyayı tek bir lokmada yutuverirdim. Evren bana hâkim olsaydı onun karşısında varlığım sonsuz sayıda toz taneciğinden yalnızca biri olurdu. Öyleyse söyle bana, evren ile varlığım arasındaki ilişki nasıl bir şeydir? İlk kez denizhıyarı yiyen kişi gösterdiği cüretten ötürü tüm saygıları hak ediyor. Aynı şekilde ilk kez balon balığı yiyen kişi de üstün cesareti sayesinde en derin saygılarımızın sahibi. Büyük Budist

Shinran'ın bu öğretiye yaptığı katkılar kadar büyüktür, ilk kez denizhıyarı yiyen kişinin beslenme alışkanlığımıza katkıları. Benzer şekilde ilk kez balon balığı yiyen kişinin katkıları da yine büyük rahip Nichiren'in katkıları kadar değerlidir. Gelgelelim Hapşuruk Hoca'nın besin alışkanlıklarımıza yaptığı katkı kurutulmuş ve tuzlanmış kabak dilimi çorbasından öteye geçmiyor. Hapşuruk Hoca'nın sağladığı bu katkıyı tadıp da herhangi bir ilerleme kat edebilen bir kişi bile görmüş değilim...

Yakın arkadaşların seni terk eder, ebeveynlerin sana sırt çevirir, sevdiğin insan seni bırakır gider. Mala ve mülke güvenerek yaşamak da mümkün değildir. Hiçbir şeyi yarın kaybetmeyeceğinin garantisi yok. Kafanın içinde o kadar değer verdiğin bilgelik bile gün gelecek sen ölünce yok olup gidecek. Şu dünyada neye güvenebilirsin? Tüm kâinatta güvenebileceğin tek bir şey var mı? Tanrı mı?

Tanrı dediğin, varlık acısı çeken insanların kilden yaptığı küçük heykellerden başka bir şey değil. Kendilerinin tezek yığını olduğu gerçeğine katlanamayan bu insanların yarattığı bir kavramdan ibaret. Güvenilmez olduğunu bildiğin nesnelere güvenerek kendini rahat hissettiğini söylüyorsun. Bak sen şu işe! Zil zurna sarhoş birinin gevelemeleri. Sağa sola yalpalayarak mezarına doğru ilerliyorsun. Suyun ısındı artık. Fazla vaktin kalmadı. Miadın dolduğunda seni akla getiren neler kalacak geride? Hapşuruk Hoca, iyisi mi git de çay demle...

Başkalarını hor görürsen korkacak bir şeyin yok. Başkalarını hor gören senin gibi birisi, seni hor gören bu dünyaya karşı neden kin besler ki? Yüksek makam ve ün sahibi insanlar daima başkalarını hor görüp aşağıladığı için bunu elde edebilmiştir. Ama birisi çıkıp da bu insanları küçümseyecek olsalar bir anda küplere biner ortalığı ayağa kaldırırlardı. Bırak ne kadar kızarlarsa kızsınlar. Hepsi beyinsiz nasıl olsa...

Birisi başka birine saygı gösterdiği halde aynı saygıyı görmediğinde şikayet etmekle kalmayıp tepkisel bir eylem yapar. Yaptığı bu eylemden kastım tabiî ki devrim. Devrimi yapanlar daima bir durumdan hoşnut olmayan güçsüz kesimdir. Ancak bunu planlayıp arkada keyfini sürenler ise her zaman biraz önce bahsettiğim yüksek makam sahibi insanlardır.

Kore'de olan olayların neticesi ne olur dersin Hapşuruk Efendi?

Arisu Kamo
Tendo Kohei Cennet ve Adalet
Saygılarımla

Dikiş nakış kursu hakkında mektup yazan kişi mektubunun sonunda bu adamdan çok daha fazla saygı ibaresi eklemişti. Bağış istemediği için kendinde kibirli olma hakkını buluyor olmalıydı. Para istemiyordu evet ama yine de anlaması ve sindirmesi korkunç derecede zor bir mektuptu bu. Hangi gazeteye veya dergiye verirseniz verin, hiç kimse bunda basmaya değer bir şey bulamaz. Kafasını böyle şeylerle yormak istemeyen efendim de eminim ki bu mektubu parçalara ayıracaktır diye düşünüyordum. Ama ne göreyim. Efendim bu mektubu defalarca okuyor. Bitirdikçe baştan başlıyor. Böyle anlamsız bir mektuptan anlam çıkarmaya çalışıyordu. Dünya üzerinde anlam veremediği tonlarca şey var ama bunların hiçbiri tamamen anlamsız değil. Bir cümleyi anlamak ne kadar zor olursa olsun yeterince anlamaya çalışıldığında bir şekilde mutlaka bir anlam çıkartılabilir. İnsanlar aptal varlıklar diyebilirsiniz, insanlar zeki varlıklar da diyebilirsiniz. İstediğinizi seçin. Sonuçta hiç fark etmez. İnsanları ister köpeklerle bir tutun ister domuzlarla. Kimseye zarar verecek bir argüman olamaz bu. Dağlar yüksek değil deseniz de bir şey değişmez. Feza engin değil deseniz de aynı şekilde... Kargalar beyazdır veya kasabanın en güzel kadınına çirkindir demeniz bir anlam ifade etmez. Tıpkı bunlar gibi, Hapşuruk Efendi'ye bilge bir adamdır demek de anlamsızdır. Bu yüzden bu anlamsız mektuba bile bir şekilde bir mantık oturtup anlam çıkarmaya çalışması, özellikle hiç bilmediği halde İngilizce kitaplar okuyup bu kelimeleri öğrencilerine anlatmaya çalışarak geçinmeye çalışan efendimden beklenebilecek bir davranış. Öğrencileri gelip de havalar kötü olduğu halde insanlar neden *Good Morning* diyor diye sorduğunda, bu soru üzerine tam bir hafta boyunca aralıksız kafa yorduğunu hatırlıyorum. Hatta bir keresinde yine öğrencilerinden biri gelip *Colombus* isminin Japoncada doğru telaffuzu nasıldır diye sorduğunda tam üç gün üç gece boyunca bu ismin telaffuzunu düşünmüştü. Böyle biri olan efendim elbette ki kurutulmuş ve tuzlanmış kabak dilimi çorbası gibi tuhaf mı tuhaf bir yemekten farklı anlamlar çıkarabilir, Kore'de havuç yiyen bir grubu devrim planlamakla suçlayabilir. Her şeyden doğru ya da yanlış bir anlam çıkarabilen birisidir efendim. Bir süre önce *Good Morning* sorusuna karşı gösterdiği yoğun ilgi ve merakı bu sefer bu mektuba karşı gösteriyordu.

"Anlamı çok derin olmalı bu mektubun. Kesin felsefe falan okumuş biri yazmıştır. İnanılmaz bir bakış açısı." Efendim böyle sözlerle bu anlamsız mektuba ve yazarına övgüler yağdırıyordu. Efendimin söylediği bu tek söze bakarak efendimin ne kadar ahmak biri olduğunu anlayabilirsiniz. Bu duruma tam tersi bir bakış açısıyla bakmak da mümkün. Efendimin bir alışkanlığıdır. Anlamadığı şeylere çok fazla değer verir. Belki bu alışkanlığa sahip olan tek kişi bile olabilir. Anlamadığı bir şey varsa, bu şeyi aptal birinin yapması mümkün değildir. Ölçülerimizin bile yetmeyeceği asla kavrayamayacağımız yerlerde üst düzey zeka ve asalet unsurları görülebilir diye düşünüyor. Bu yüzden de, normal insanların anlamadığı şeyleri anlıyormuş gibi yapıyor. Yine de âlim ve bilge insanların anlayabildiği veya anlatmaya çalıştığı şeyleri kavramakta zorluk çekiyor. Üniversitelerimizde de bu durumun bir örneği görülebilir. Anlaşılması güç dersler insanlar tarafından daima çok fazla ilgi görürken en kolay dersler ise sığ ve basit olarak değerlendiriliyor. Efendimin, gelen bu üçüncü mektuba hayranlık duyması da mektubun ne hakkında olduğunu tam olarak anlayabilmesinden kaynaklanmıyor. Aksine, büyük bir kısmını hiç anlamadığı için... Mektup denizhıyarından tezeğe konudan konuya atlıyordu. Efendimin bu mektuba hayranlık duymasının arkasında yatan temel sebep, Taoistlerin Lao Tzu'ya hayran olması, Konfüçyüsçülerin Konfüçyüs'e hayran olması, Zen rahiplerinin de Rinzairoku'ya hayran olmasıyla aynıdır. Hiçbiri okuduğu şeyden tek kelime bile anlamadığı için. Ancak, bu saydıklarımın hiçbiri anlamadım demeyi kendine yediremediği için her biri kendi ekolünün yazıtlarını okuyup kendilerince anlamlar çıkarmış, sonra da anlıyormuş gibi ortalıkta gezinmiş. Anlaşılmayan bir şeyi anlamış gibi yaparak ona saygı ve hayranlık duymak belli ki eskiden beri olagelen rahat bir alışkanlık.

Efendim, üzerinde süslü kaligrafilerin bulunduğu bu mektubu dikkatle ve itinayla masasının üzerine bıraktı. İki elini ceketinin ceplerinin olduğu yere koyarak meditasyon pozuna girdi.

O sırada giriş kapısında yüksek sesle "Kimse yok mu?" diye seslenerek mihmandarlık isteyen birinin sesi duyuldu. Bu ses Meitei'i andırıyordu ama Meitei olması mümkün değildi. Çünkü sürekli ne taraftan gideceğini soruyordu. Efendim deminden beri çalışma odasında bu sesleri dinliyordu ama kılını bile kıpırdatmamıştı. Ev sahibi

olarak, eve gelen misafiri karşılamaya çıkmamak gibi bir prensibi olabilir. Zaten gözlemlediğim kadarıyla bugüne dek bir kez olsun çalışma odasından çıkıp da gelen misafiri karşıladığı olmamıştır. Hizmetçi kadın biraz önce çamaşır tozu almaya çıktı. Karısı ise tuvalette. Hal böyle olunca gelen misafiri karşılayacak benden başka kimse kalmıyor. Bana gelince ben de çıkmak istemiyorum. Zaten misafir, ayakkabılarını çıkarıp salondan geçtikten sonra sürgülü kapıyı aralayarak salona geldi bile. Ne efendim bir atılım yapıyordu ne de misafir. Neden sonra efendim, misafirin çıktığını düşünerek sürgülü kapısını iki üç kez açıp kapadı. Fakat misafir en sonunda çalışma odasına girdi.

"Heyy! Alay mı ediyorsun? Ne yapıyorsun? Misafirin geldi."

"Ya sen miydin?"

"Sen miydin de ne demek. Odandaysan cevap versene. Evi boş sandım ben de."

"Bir şeyler düşünmekle meşguldüm de dalmışım."

"Düşünüyorduysan bile en azından içeri gir falan diyebilirdin."

"Diyebilirdim tabii."

"Hâlâ eskiden olduğu kadar cesursun anlaşılan."

"Son zamanlarda zihinsel ve ruhsal gelişime kendimi adadım da."

"Ne garip zevklerin var böyle! Maneviyatımı geliştireyim derken gelen misafiri karşılamaya bile çıkmazsan misafirine ayıp etmiş olursun. Bu kadar rahat olmamak gerek. Üstelik yalnız gelsem neyse. Çok değerli bir konuk getirdim yanımda. Biraz dışarıya gelsene."

"Kimi getirdin?"

"Kim olduğunu boş ver şimdi. İki dakika dışarı gel. Seninle kesin tanışmak istediğini söylüyor."

"Kimmiş bu?"

"Boş ver şimdi, gel haydi."

Efendim ellerini cebinden çıkarmadan ayağa kalktı. "Yine benle dalga geçmeye falan çalışıyor herhalde," diye kendi kendine söylenip verandaya çıkarak isteksizce misafir odasına girdi. Efendimin neyle karşılaşacağı hakkında hiçbir fikri yoktu. Yüzünü duvara dönmüş yaşlı bir adam sessizce ve sükunet içinde bağdaş kurmuş oturuyordu. Efendim ellerini hiç düşünmeden ceplerinden çıkardı. Sürgülü kapının yanına doğru sakince yaklaştı. İhtiyar adamla aynı şekilde

yüzünü doğuya dönerek... İkisi de selam vermeye niyetli görünmüyordu. Yaşlılar hakikaten de selamlama konusunda bayağı titizmiş. Karşısına oturmayana selam vermiyor.

Köşedeki çiçeklerin orayı işaret ederek "Otur bakalım şuraya," dedi yaşlı adam. Kendi evinde nereye oturacağına başkası karar veriyordu efendimin. Üç sene öncesine kadar odanın neresinde oturduğu konusunda hiç oralı olmazdı. İstediği yere istediği zaman oturuverirdi. Ama bir gün birisi gelip odanın belli köşelerine ancak saygın ve kıdemli kişilerin oturabileceğini söylediğinden beri çiçeklerin olduğu bu köşeye bir kez olsun oturmadı. Oraya oturacak kadar saygın görmüyordu kendisini. Üstelik şimdi bu tuhaf ihtiyar burada olduğuna göre kimse efendimi onur köşesine oturmaya ikna edemezdi. Daha düzgün bir şekilde selam bile veremiyordu. En azından boynunu hafifçe eğerek saygısını gösterdi.

"Otur bakalım şöyle." İhtiyar adam az önce söylediğini tekrarladı. "Oturmazsan düzgün bir şekilde seni selamlayamam. Otur haydi."

"Hayır ben rica ediyorum, siz oturun oraya." Efendim dili tutulmuş gibiydi. Karşısındaki adamın söylediklerini tekrarlamaktan başka bir şey yapamıyordu.

"Bu kadar alçakönüllülük yeter. Sinir bozucu oluyor. Otururşan minnettar kalırım. Çekinme sakın. Haydi," dedi ihtiyar adam.

"Alçakgönüllüğünüz gerçekten takdire şayan. Lütfen, siz oturun." Kıpkırmızı olan efendim kelimeleri de gevelemeye başlamıştı. Anlaşılan, ruhsal gelişim terapileri işe yaramamıştı. Meitei, sürgülü kâğıt kapının ardından karanlıkta kıs kıs gülüyordu ama bu kadarı yeterli deyip efendimi arkadan itmeye başladı.

"Haydi ilerle bakalım. Kapının ağzında dikilirsen ben nereye oturacağım. Çekinme işte geç otur," diyerek ite kaka kendisini odanın içine soktu. Efendim de istemsizce ilerlemek zorunda kaldı.

"Sevgili dostum Hapşuruk. İşte sana sürekli bahsettiğim Shizuoka'daki dayım. Dayıcığım, bu da yakın dostum Hapşuruk Efendi."

"Tanıştığıma memnun oldum. Meitei'in buraya sık sık gelip sizleri rahatsız ettiğini duydum. Bir gün ben de sizi ziyaret edip desturunuzu alarak sizlerle tanışmayı ümit ediyordum. Neyse ki bugün yolum buralardan geçiyordu da sizinle tanışma fırsatı bula-

bildim. Tanıştığım için hürmet ve şeref duydum. Saygılarımla." Yaşlı adam kullandığı sözcüklerle eski tanışma adetlerini, gelenek ve göreneklerini harfi harfine yerine getiriyordu. Efendimin arkadaş çevresi geniş değildir. Pek fazla arkadaşı yoktur. Üstelik kendisi de pek konuşkan biri sayılmaz. Böyle eski usul hareketler ve sözler sarf eden bir ihtiyarla da daha önce hiç tanışmamıştı. Dolayısıyla tanıştığı ilk andan beri nasıl davranması gerektiği konusunda bir türlü karar veremiyordu. Nihayet yavaş yavaş hareketlendi. Biraz önce kafasının meşgul olduğu o değişik mektup, Kore olayları, kaligrafi süslü zarf falan aklından tümden uçuvermişti. Ne söyleyeceğini bilemeden gevelemeye başladı.

"Ben de... ben de... sizi çağırmayı düşünüyordum... elbette..." Bunu söylerken saygısını göstermek için eğdiği başını yavaş yavaş kaldırdığında gördüğü şey, ihtiyarın hâlâ yerde eğilir vaziyette durduğuydu. Adam hâlâ saygısını gösteriyordu. Utancından efendim de eğilerek ihtiyara karşılık verdi.

İhtiyar adam muazzam bir zamanlamayla boynunu kaldırarak "Benim de burada Tokyo'da eskiden evim vardı. Uzun yıllar yaşadım bu şehirde. Ama Shogun hükümeti yıkıldıktan sonra ben de tasımı tarağımı toplayıp taşraya yerleştim. Bugüne dek de bir daha hiç dönmedim. Bugün bakıyorum da çok şey değişmiş. Neyin nerede olduğunu anlamakta çok zorlandım. Meitei olmasaydı kim bilir kaç kez kaybolurdum. Muhteşem bir değişim yaşamış bu şehir. Biliyorsunuz, Shogun ailesi burada 300 yıldan fazladır..." Konuşmanın sıkıcı bir yere doğru gittiğini fark eden Meitei araya girerek,

"Dayıcığım. Shogun döneminde devlet sahiden de çok iyiydi belki ama bugün Meiji hükümeti de oldukça başarılı ve büyük işler yapıyor. Mesela eskiden Kızılhaç falan yoktu değil mi?"

"Yoktu evet, Kızılhaç falan hiç yoktu. Hatta eskiden kraliyet ailesinin yüzüne bakmak da yasaktı. Günümüzde taht varisi şehzadenin yüzüne bakabiliyor hatta sesini dinleyebiliyoruz. Bunlar hep Meiji dönemi ile birlikte gelen lütuflar. Kendi kulaklarımla şehzadenin sesini işitme şansına nail oldum. Hatta ömrüm bunları görmeme izin verecek kadar uzun olduğu için bir toplantıya katılma şansım da oldu. Bundan sonra ölsem bile gam yemem."

"Uzun zaman sonra ilk kez Tokyo'ya geldiğin için seviniyorsun herhalde. Hapşuruk Efendi. Dayım, Kızılhaç'ın Ueno parkındaki

toplantısına katılmak için o kadar yola rağmen Shizuoka'dan kalkıp geldi. Aslında biz de tam bu toplantıdan yeni döndük. Zaten o yüzden şimdi, dayıma alışveriş merkezinden aldığım frak ceketi giyiyor." Bunları söylerken gözleriyle frak ceketi işaret ediyordu. Sahiden de ihtiyar adamın üstünde frak ceket vardı ama üstüne oturmamış gibiydi. Kolları fazla uzun, yakası biraz geniş, sırtında ter lekesi var ve koltuk altları fazla dardı. Üzerine oturmaması için bilerek ve isteyerek dikmiş olsalar bu kadar kötü durmazdı. Dahası, içindeki beyaz gömleğin yakası da o kadar açıktı ki adam yukarı baktığında âdem elmasının yukarı inip çıkışı net bir şekilde görülebiliyordu. Siyah kravatının adamın boynuna mı yoksa gömleğin yakasına mı bağlı olduğunu anlamakta bile zorlandım. Giydiği frak ceketin bu kadar çirkin durmasına bir şekilde alışabilirdim ama adamın topuz yaptığı beyaz saçları gerçekten görmeye değerdi. Meitei'in bahsettiği o ünlü demir çubuklu yelpazesini de yanıbaşına koymuştu. Efendim nihayet kendine gelebilmişti. Ruhsal gelişim terapilerinin sonucunu bu ihtiyarın kıyafetlerine yöneltmişti. Öyle ki şaşkınlıklar içinde görünüyordu. Meitei anlatırken, hadi canım sen de, abartıyorsun, o kadar değildir diye düşünüyordu ama tanıştığında Meitei'in anlattığından bile fazla olduğunu fark etti. Efendimin yüzündeki oyuklar geçmişte yaşanan bir hastalığın araştırılmasına malzeme olursa, bu adamın topuz yaptığı beyaz saçları ve demir çubuklu yelpazesi çok daha değerli bir malzeme olurdu. Efendim bu demir çubuklu yelpaze hakkında tonlarca soru sormak istiyordu ama adama yelpazesi hakkında soru sormak kaba olur diye düşünerek vazgeçti. Hiçbir şey söylememek de aynı derecede kabalık olacağı için nihayet;

"Orası ana baba günü gibiydi, değil mi?" Sorduğu bu soru belki de şimdiye kadarki en boş soruydu.

"Evet çok kalabalıktı. Üstelik işin garip yanı herkes sürekli bana bakıyordu... Demek ki insanların merakı son zamanlarda bir hayli artmış olmalı sanıyorum. Eskiden böyle değildi çünkü."

"Evet, gerçekten de eskiden insanlar böyle değildi ya." Kendisi de sanki yaşlı biriymiş gibi yanıtladı efendim. Ukalalık yaptığından falan değil. Aslına bakılırsa bu sözler, bulanık ve karmaşık zihninden gelişigüzel çıkan kelimeleri düzgünce telaffuz etmeye çalışmasından kaynaklanıyordu.

"Bir de insanlar sürekli elimdeki şu tolgakırana bakıp duruyordu."

"Demir çubuklu yelpazeniz. Bayağı ağır görünüyor."

"Hapşuruk Efendi. Kendi eline al da bak bakalım. Çok ağırdır. Dayıcığım, bir saniye verir misin yelpazeni Hapşuruk'a?"

Yaşlı adam çok ağırmış gibi yelpazeyi eline alarak "Dikkatli ol!" deyip yelpazeyi efendime verdi. Kurodani Tapınağı'nda özenle saklanan büyük kılıcı eline alma hakkı kazanan rahipler gibi büyük bir dikkatle ve saygıyla yelpazeyi eline alan efendim kısa bir süre elinde tuttuktan sonra "Demek öyle," diyerek ihtiyara geri uzattı.

"Herkes buna demir çubuklu yelpaze deyip duruyor ama bu aslında bir tolgakıran. Yelpazeden tamamen farklı bir şey..."

"Öyle mi?.. Ne için kullanılıyor peki?"

"Düşmanların kaskını ve tolgalarını kırmaya yarar. Bunu kafasına indirdiğin düşman, ne olduğunu anlamaz vaziyette kalakaldığında işini bitirmenize yarar. Anladığım kadarıyla Masashige döneminden beri kullanılan bir şeymiş..."

"Gerçekten mi dayı? Eski yüce samuraylardan Masashige'nin tolgakıranı mı bu?"

"Hayır, bu kime aitti bilmiyorum. Ama dönemi sahiden de eski. Belki Kenmu dönemine kadar uzanıyor olabilir."

"O kadar eski midir bilemem. Ama Donay Efendi'ye güzel bir panik yaşattığı doğru. Hapşuruk Efendi. Bugün dönüş yolunda üniversitenin önünden geçerken şöyle bir uğrayıp Donay Efendi'yi görelim dedim. Fen fakültesinin fizik laboratuvarına uğradık. Demirden yapılma bu tolgakıran yüzünden odadaki manyetik araçlar bir anda çıldırmış gibi titremeye, hareket etmeye başladı."

"Öyle bir şey mümkün değil," dedi yaşlı adam. "Kenmu döneminden kalma çok eski bu güzide parça en kaliteli demirden yapılmadır. Asla öyle bir şey olamaz."

"Kalitesiyle alakası yok ama. Zaten Donay Efendi böyle söyledi. Dolayısıyla itiraz etmenin anlamı yok."

"Donay Efendi dediğin adam, o cam küreyi cilalayan adam mı? Bu genç yaşında çok yazık. Gençliğini böyle şeylerle tüketiyor. Yapacak başka şeyler bulsa kendisi adına ne kadar iyi olurdu."

"Çok yazık evet ama nihayetinde bilimsel araştırma yapıyor. O küreyi cilalayarak hatırı sayılır bilim insanları arasına adını yazdırabilir."

"Küre cilalayarak bilim insanı mı olunurmuş? Öyleyse herkes olabilir. Ben bile olurum. Camcı esnaf bile bilim insanı olabilir." İhtiyar, efendime dönüp sözlerine destek bekliyor gibi bakarak devam etti: "Cam küre cilalamayanları Çin'de fena sözlerle aşağılarlar. Üstelik kürelerle oynayan insanların toplumsal konumu da oldukça düşüktür. Hiçbir yerde saygı görmezler."

Efendim tüm saygısıyla, "Demek öyle," dedi.

"Günümüzün âlimleri tamamen fiziksel ve maddi şeylerle uğraşmaktan tatmin olmuş görünüyor. Öyle ki, kullanmaya geldiğinde tamamen kullanışsız ve anlamsız şeyler. Eskiden tamamen farklıymış. Eski samurayların hepsi canını ortaya koyarak çalışırdı. Dolayısıyla gerekli olduğunda kafaları karışmasın, karmaşada kalmasınlar diye zihinsel ve ruhsal olarak kendilerini geliştirmeye dikkat ederlerdi. Sizin de katılacağınız gibi, asla küre cilalamak veya altın kolye takmak gibi gereksiz ve basit şeylerle zaman kaybetmezlerdi."

"Anlıyorum," dedi efendim yine.

"Dayıcığım, ruhsal gelişimden kastın cam küre cilalamak yerine odada bağdaş kurarak oturup meditasyon yapmak mıdır?"

"İşte sıkıntı da burada. Herkes öyle sanıyor ama ruhsal gelişim denilen şey odada sessizce oturup saatlerce beklemek değildir. Konfüçyüs'ten sonraki en yüce âlim olarak bilinen ve milattan önce 371 yılında doğan Mensiyüs adlı Çinli filozof insan yapısının doğuştan iyi olduğunu öğretir. İnsanlar; acıma, utanç, saygı ve doğru-yanlış duygusu ile doğar ama sonra bu dört duygu iyilik, dürüstlük, ahlâklılık ve bilgelik olan dört erdeme dönüşür der. Bir diğer Konfüçyüsçü filozof olan Shao Kang, insanın en büyük kazanımının özgür bir zihin olduğunu söyler. Dahası, Çin Budizmi'nin büyük âlimlerinden Zen ustası Chung Feng de olgun ve sadık bir zihnin her şeyden önemli olduğunu öğretir. Bu düşüncelerin boş zihinlerde idrak edilmesi beklenemez zaten."

"Pek anladığımı söyleyemem. Tam olarak ne yapmamız gerekiyor yani?"

"Sen Takuan Zenji adlı rahibin Zen öğretileri üzerine yazdığı eserleri hiç okudun mu?"

"Hayır, hatta hiç duymadım bile."

"Aklının bir köşesinde bulunsun. Düşmanın hareketlerine odaklanırsan, zihnin bu hareketlere takılı kalır. Düşmanın silahına odaklanırsa zihnin, bu silahlara takılı kalır. Düşmanı öldürme arzusuna odaklanırsan, zihnin bu arzuya takılı kalır. Kendi silahına odaklanırsan, zihnin kendi silahının düşüncesinden çıkamaz. Düşmanın tarafından öldürülmemeye odaklanırsan zihnin bu isteğe odaklanır. İnsanların dış görünüşüne odaklanırsan zihnin bu dış görünüşlere takılı kalır. Yani zihnin bir şeye takılı kalmadan ve odaklanmadan var olamaz."

"Bu kadar şeyi iyi ezberlemişsin. Zaten dayımın hafızası eskiden beri çok iyidir. Ne kadar uzun şey ezberlemiş, öyle değil mi Hapşuruk Efendi? Sen bir şey anladın mı?"

"Demek öyle." Bu sefer de demek öyle demekle yetindi.

"Ne diyorsun evladım. Haksız mıyım? Zihnimizi bir yere odaklamamız gerek. Düşmanın hareketlerine odaklanırsan, zihnin bu hareketlere takılı kalır. Düşmanın silahına odaklanırsan..."

"Dayı, Hapşuruk Efendi böyle şeyleri çok iyi anlar. Bu sıralar her gün çalışma odasına kapanıp ruhsal gelişim terapileri yapıyor zira. Misafiri gelse bile karşılamaya çıkmıyor. Zihnini terapilere o derece odaklamış yani."

"Bak işte bu takdire şayan bir davranış... Sen de arada sırada ona katılsan fena olmaz."

Bunun üzerine kahkahayı patlatan Meitei, "Benim o kadar boş vaktim yok. Sen kendin rahat olduğun için başkalarını da kendin gibi sürekli eğleniyor, zamanını boşa harcıyor sanıyorsun."

"Zaten boşa harcamıyor musun?"

"Tam aksine. Boş zamanlarımın arasına işlerimi sıkıştırıyorum."

"Bak işte, bu kadar fırlama ve hergele olduğun için asıl senin ruhsal gelişime ihtiyacın var. Boş zamanlarının arasına işlerini sıkıştırdığını söylüyorsun ama daha önce böyle bir şeyi hayatta duymadım. Sen ne dersin Hapşuruk Bey."

"Ben de duymadım evet."

Meitei yine kahkahayı bastı. "Bana karşı birleşeceğinizi tahmin etmeliydim. Her neyse. Dayıcığım. Ne zamandır Tokyo'ya gelmi-

yorsun. Ne dersin, gidip Tokyo'nun meşhur yılan balığı restoranına uğrayalım mı? Chikuyou Restoranı'nında çok lezzetlidir. Yeni yapılan trenlerle hemen gideriz."

"Çok iyi olurdu doğrusu. Ama benim şimdi Suihara'ya gitmem gerekiyor. Verilmiş bir sözüm var da. İzninizle şimdi gitsem iyi olacak," dedi ihtiyar.

"Sugihara Efendi'yi mi görmeye gidiyorsunuz? Sağlığı nasıl, yerinde mi?"

"Sugihara değil, Suihara. Sen de hiçbir şeyi doğru anlamıyorsun be. İnsanların ismini yanlış anlamak çok kaba bir şeydir. Kulağını dört açıp daha dikkatli dinlemen gerek."

"Ama Sugihara diye yazılmıyor mu zaten?"

"Sugihara diye yazılır, Suihara diye okunur."

"Çok garip."

"Garip olan nedir? Bazı özel isimler dilimizde çok eskiden beri kullanılan isimlerdir. Mesela akbaba kelimesi bir kuş adıdır ama ne aktır ne de baba. Bu şekilde birçok örnek var."

"Çok şaşırdım doğrusu."

"Toprağa bakarken arada solucan. İşte solucan kelimesi de burdan geliyor. Sugihara'yı Suihara diye, Kukitachi'yi Kukutachi diye telaffuz etmek gerekir. Bunların hepsi aynı şekilde. Çok eskiden beri var olan ve söylenegelen kelimeler. Yanlış bilmemek gerek. Suihara'yı sadece köylüler Sugihara diye telaffuz eder. Söylediklerine dikkat etmezsen insanlar güler sana."

"Neyse, yani Suihara'ya mı gidiyorsun? Eyvah."

"Ne oldu. Gelmek istemiyorsan gelme. Kimse seni zorla bir yere götürmüyor. Kendi başıma da pekala gidebilirim."

"Tek başına gidebilir misin dayı?" Meitei bir an heyecanlandı.

"Yürüyerek zor. Faytona biner giderim."

Efendim durumu hemen kavradı. Ossan'ı arkadaki faytoncunun evine yolladı. İhtiyar adam uzun uzun veda sözleri ettikten sonra topuz saçlarının üstüne uzun şapkasını takıp evden ayrıldı. Meitei ise evde kaldı.

"Dayın bu adam mıydı?"

"Aynen. Dayım o adam evet."

"Demek öyle." Efendim yine yerdeki mindere dönüp ellerini cebine koyarak düşünmeye koyuldu. Meitei gülerek "Çok büyük

adam vesselam. Öyle bir dayım olduğu için çok şanslı ve mutluyum. Nereye götürürsem götüreyim hep böyledir. Hiç değişmez. Çok şaşırdın değil mi? Doğru söyle." Meitei, efendimin şaşırmasından büyük bir zevk alıyordu.

"Ne şaşırması. Neden şaşıracak mışım?"

"İhtiyar dayım bile seni şaşırtamadıysa çok sağlam sinirlerin olmalı."

"Yine de dayın bazı yönlerden gerçekten çok usta ve bilge. Ruhsal gelişimi vurguladığı noktalarda büyük saygıyı hak ediyor."

"Öyle mi dersin? Sen de altmış yaşına gelince tıpkı dayım gibi olursun. Zamanın gerisinde kalırsın. Toparlan da kendine gel. Eskide kalmış alışkanlıklara ve düşüncelere takılıp kalmanın sana hiçbir faydası olmaz. Geriye değil ileriye dönük olmak gerek."

"Sürekli zamanı yakalamak lazım, zamanın gerisinde kalmamak lazım deyip duruyorsun ama zamana ve duruma göre bazen zamanın gerisinde kalmış dediğin kişiler daha usta ve bilge olabiliyor. Her şeyden önce bugün bilim dediğimiz olguya bakacak olursan, sürekli ileri gittiğini, gelişme kat ettiğini görürsün ama bunun asla sınırı yoktur. Ne kadar ilerlerse ilerlesin sonu yok. Bundan tatmin olabilmek mümkün değil. Buna karşın geleneksel tıp ve bilim daha sakin ve oturaklı, bir o kadar da etkili. Ruh gibi anlaşılması zor bir şeyin gelişimine yönelik çalışıyor mesela." Geçen gün filozof arkadaşından dinlediği tek kişilik konuşmayı şimdi kendisi Meitei'e yapmaya çalışıyordu.

"Ne büyük şeyler söylüyorsun öyle. Tıpkı Keçeli Birdağ Efendi gibi konuştun."

Keçeli Birdağ ismini duyunca efendimin gözleri faltaşı gibi açıldı. İşin aslı, Uyuyan Ejder Mağarası'nı yani efendimin evini geçen gün ziyarete gelip efendimi uzunca bir süre ikna etmeye çalışıp sonra da sakince kalkıp giden filozof dediğimiz adamın adıydı bu. Deminden beri nutuk çeker gibi konuşuyordu ama bunların hepsi aslında bu Keçeli Birdağ adlı adama ait laflardı. Meitei'in bu adamı tanıyor olabileceğini düşünmemişti. O yüzden bu isim böye aniden çıkıverince afallayan efendim lafı hiç dolandırmadan doğrudan doğruya sordu aklındakini:

"O adamın konuşmasını daha önce hiç dinledin mi?" Kendini pek de güvende hissetmeyen efendim işini garantiye alarak sordu bu soruyu.

"O da soru mu? Bu adam yıllardır hep aynı şeyleri anlatır. On sene önce daha biz mezun olmamışken bile şimdi anlattıklarının birebir aynısını anlatıyordu."

"Zaten gerçek denilen şey de değişmez. Bu yüzden adam hep aynı şeyleri söylüyorsa belki de gerçeği anlatıyordur."

"Aynen. İşte Keçeli Birdağ da bu ihtimale güvendiği için sağda solda böyle gelişigüzel konuşabiliyor. Her şeyden öte adamın adı bile tuhaf. Zaten keçi sakalı da var. Hem yurtta kaldığımız zamanlardan beri tarzı da hep aynı, hiç değişmedi. Ama bak sana bir şey anlatayım. Üniversitedeyken bir gün benim kaldığım odaya geldi ve yine her zamanki gibi kişisel gelişim hakkında safsatalarını anlatmaya başladı. Anlattıkça anlatıyordu. Artık geç oldu gibi sözlerle, kibarca adamı geri göndermeye çalışıyordum ama bir türlü anlamıyordu. Yok, benim uykum yok diye anlatmaya devam ediyordu. Susmak bilmiyordu yani, senin anlayacağın. En sonunda, senin uykun yoksa bile benim çok uykum geldi, ben yatıyorum gibi bir şeyler söyleyerek kurtulmayı başardım. Ama o gece bende kalan Keçeli Birdağ'in gece uyurken farenin biri burnunu ısırmış. Gecenin yarısı yaygarayı kopardı. Biraz önce sanki aydınlanmaya varmış gibi yüksekten atıp tutan o adam şimdi birdenbire kendi canının kıymetini fark etmişti. Fena halde endişe ve korku içindeydi. Farede hastalık var mıydı, zehirli olabilir miydi? Farenin zehri şimdi damarlarında geziyor olabilir miydi? Böyle sorularla beni soru yağmuruna tutuyordu ve sürekli benden bir şeyler yapmamı istiyordu. Ben de mutfağa gidip bir parça kâğıda pirinç dökerek adamın burnuna sürdüm."

"Neden? Ne faydası oldu?"

"Dedim ki bu yeni ilaç Almanya'dan ithal edildi. Kısa süre önce çok ünlü bir Alman doktorun ortaya koyduğu çok etkili bir ilaç olduğunu ve Almanların ne zehri olursa olsun mutlaka anında tesirini gösteren bu ilacı kullandıklarını anlattım. Bunu hemen sürersek hiçbir şeyinin kalmayacağını da söyleyince bir sorun çıkarmadı."

"Kafanın ne kadar değişik çalıştığı ta o günlerde bile belli oluyormuş desene."

"Ondan sonra Keçeli Birdağ arkadaşımız iyi biri olduğundan hemen inanıverdi de mışıl mışıl uykusuna geri döndü. Sabah uyandığımda ne göreyim? Pirinç parçaları ve kâğıt sabaha kadar donmuş, adamın burnuna ve keçi sakalına yapışmıştı. Görmeniz lazım, ne kadar komik bir manzaraydı."

"Ama ben en son gördüğümde senin bu anlattığından çok daha usta ve aklı başında görünüyordu."

"Siz görüştünüz mü yakınlarda?"

"Bir hafta önce falan gelmişti. Uzunca sohbet etme şansımız oldu."

"Senin bu saçma düşüncelerinin nerden geldiği şimdi anlaşıldı."

"Aslına bakarsan, konuşmasıyla beni bayağı etkiledi. Ben de kendimi geliştirmeye adasam mı acaba diye düşünmeye başladım."

"Geliştir tabii. Ama öyle herkesin söylediği şeyi ciddiye alırsan aptal gibi görünürsün. Sen zaten hep başkalarının lafına kolayca inanıveren birisin. Keçeli Birdağ'a gelince, onun da ağzı çok iyi laf yapar. Şöyle bir bakınca ikiniz de aynı gibisiniz. Dokuz sene önceki büyük depremi hatırlıyor musun? O zamanlar bu arkadaş yurdun ikinci katından atlayıp bir tarafını sakatlamıştı. Böyle birinden bahsediyoruz."

"Hatırlıyorum ama olayı kendi açısından farklı bir şekilde yorumluyor."

"Elbette farklı yorumlayacak. Kendisine kalsa fevkalade şanlı kurtulmuş. Zen öğretisinde ustalaşmak çok çetin ve dik bir yokuşu tırmanmak gibidir der. Bu yüzden, korkunç bir olayla karşılaştığında bu dik yokuştan iner gibi, şaşılacak derecede hızlı bir şekilde hareket eder. O kadar hızlı ki görsen korkarsın bile. Diğer insanların depremde sağa sola kaçıştığını gördüğünde kendisi ikinci katın camından atlayacak kadar gelişmiş ve eğitimli bir zihne sahipti anlattığına göre. Bu yüzden sakat kaldığı için seviniyordu hatta. Yanıldığını asla kabul etmez. Hep bir mazeret bulur. Zaten hep böyledir. Zen ya da Budizm falan diyerek insanları kandıran kişilere hiçbir zaman güven olmaz."

"Öyle mi diyorsun?" Efendimin direnci iyice kırılmıştı.

"Geçen geldiğinde Zen rahiplerinin uykusunda konuştuğunu falan söylemiştir kesin."

"Evet, gecenin en karanlık olduğu an gündüzden hemen önceki andır anlamında birşeyler söylemişti."

"Evet işte o. On sene önce de aynı şeyi söylüyordu. Yurt binasında bu cümleyi duymayan kalmamıştı. Hatta bazen bu en sevdiği cümleyi karıştırıp *Gündüzün en karanlık olduğu an geceden hemen önceki andır* diye söylediği bile oluyordu. Ne kadar komik. Bir daha gelirse bir sor da kendin gör. Karşına oturtup adamın safsatalarını dinlerken söylediği her şeye karşı çık. Bir süre sonra dayanamayacak ve her şeyi birbirine karıştırmaya başlayacak."

"Ben öyle senin gibi başkalarıyla dalga geçemem."

"Dalga geçenin hangi taraf olduğunu anlamıyorsun. Ben Zen rahiplerinden de, aydınlanmaya vardığını söyleyenlerden de nefret ederim. Evimin yakınlarında Nansouin diye bir tapınak var da bu tapınakta seksen yaşlarında emekli bir adam yaşıyor. Geçenlerde büyük bir fırtına olmuştu. Bu fırtınada tapınağın bahçesinin orta yerine düşen bir yıldırım oradaki çam ağaçlarından birini ortadan ikiye yarmış. Bu yaşlı emekli rahip, düşen yıldırım karşısında hiç mi hiç tepki vermemiş. Nasıl olmuşsa soğukkanlılığını korumuş. Çevredeki herkes ise bu adamın soğukkanlılığına hayran olmuş. Adamı yücelttikçe yüceltmişler. Ne ulu adam. Gözünün önünde yıldırım düşüp ağacı ikiye yarıyor ama hiç oralı bile olmuyor falan gibi laflarla adamı göklere çıkarmışlar. Gelgelelim, sonradan öğrendim ki bu ihtiyar düpedüz sağırmış. Hiçbir şey duyamıyormuş. Yani yıldırım düştüğünden haberi bile yokmuş. Genelde de hep böyle değil midir zaten? Başka insanları da kendisi gibi yapmaya çalıştığı için beğenmiyorum zaten bu tür insanları. Keçeli Birdağ de aynı şekilde. Bu adam yüzünden kafayı yemek üzere olan en az iki kişi tanıyorum."

"Kimler?"

"Birincisi Rino Touzen. Bu zavallı adamcağız, Keçeli Birdağ yüzünden Zen öğretisine merak saldı. Kendini fazla kaptırdı. Eğitim için Kamakura'daki tapınağa gitti. Gidiş o gidiş. Adam kafayı yedi orada. Engakuji Tapınağı'nın önündeki tren yolunu biliyorsundur. Bu tren yoluna atlayıp rayların üzerine bağdaş kurarak meditasyon oturuşu yapmaya başlamış. Sonra da yaptığı meditasyon sayesinde, yaklaşan treni durdurabileceğini söyleyerek havaya girmiş. Tren dursaydı bu sefer başka bir şey denerdi. Ateşin içine atlayıp yanma-

yacağını iddia etmek, suya atlayıp boğulmayacağını iddia etmek veya tapınak avlusundaki balıklı göle atlayıp da ölmeyeceğini iddia etmek gibi türlü türlü işlere kalkışacağından eminim."

"Öldü mü?"

"Neyse ki oradan geçen başka bir rahip gelip de adamı kurtarmış. Ondan sonra Tokyo'ya geri dönmüş ama kısa süre sonra karın zarı iltihabından dolayı tahtalıköyü boylayıvermiş. Karın zarı iltihabından öldüğü doğrudur ama en başında bu hastalığa yakalanmasının sebebi tapınakta bulunduğu süre boyunca haşlanmış pirinç ile turşudan başka bir şey yememiş olmasıdır."

Efendim yüzünü ekşiterek "Bir şeye aşırı bağlı olmak da iyi bir şey değil desene," dedi.

"Aynen öyle. Keçeli Birdağ yüzünden kendini kaybeden bir kişi daha tanıyorum."

"Çok tehlikeli bir adammış bu Keçeli Birdağ denilen adam. Kimmiş peki bu kişi?"

Erik Derhal Efendi. Bu adam da Keçeli Birdağ Efendi'nin söylediklerine kapılıp saçma sapan şeyler anlatmaya başladı. Ağaca tırmanan balıklar falan. Giderek daha orijinal biri olup çıktı."

"Nasıl yani?"

"Keçeli denilen arkadaşımıza dağ dersek bu adama yaban domuzlu dağ dememiz gerek. Demem o ki Erik Derhal adlı adam o kadar şişman ve pisboğaz biridir ki ne bulursa yer. Onun bu iştahıyla Zen öğretilerinden edindiği alışkanlıklar birleşince adama artık yavaş yavaş öbür dünyanın yolu gözüktü. Başlarda biz de fark etmemiştik ama şimdi düşündüğümde sahiden de tuhaf tuhaf şeyler sayıklıyordu. Mesela bir keresinde beni ziyarete geldiğinde çam ağaçlarımın üzerinde uçuşan pirzolalar olup olmadığını sormuştu. Yine başka bir seferinde kendi memleketinde çeşnili buğulama balık ezmesinin ekmek tahtası üzerinde yüzdüğünü söylemişti. Böyle anlamsız ve saçma şeyler söylemekle kaldığı sürece sorun yoktu ama bir gün gelip evin önündeki çukura tatlı patates püresi gömelim mi diye beni çağırdığında artık işlerin iyice çığırından çıktığını fark ettim. Bundan birkaç gün sonra artık iyice domuz gibi şişmanlamıştı. Normalde domuzların delirmesi ya da kafayı yemesi görülmüş şeyler değildir ama, Erik Derhal Efendi sayesinde bunu da görmüş olduk. Adam hem domuz denilecek kadar şişman hem de artık deli.

Bunların hepsi Keçeli Birdağ dostumuz sayesinde. Adam saygıyı hak ediyor doğrusu."

"Hadi ya. Şimdi durumu nasıl?"

"Akıl hastanesinde yatıyor. Megaloman olmuş durumda. Yine gelişigüzel atıp tutmaya devam ediyor. Geçenlerde Erik Derhal diye bir ismi olmadığını, kendi kendine kutsal Budist isim taktığını söylüyordu. Biliyorsun biz insanlar öldükten sonra onları onurlandırmak için böyle Budist isimler takarız. Kendine Cennetin Ruhu adını takmış. Görülmeye değer. Gidip bir görmelisin."

"Cennetin Ruhu mu?"

"Aynen öyle. Aklı başında değil ama yine de güzel bir isim bulmayı başarıyor. Ara ara yanlışlıkla Tuz Ruhu yazdığı da oluyormuş. Neyse. Hepimizin bu dünyada karanlıkta yaşadığını ve bizleri mutlaka kurtarmaya geleceğini söyledi. Arkadaşlarına ve başka insanlara tonlarca mektup gönderiyormuş. Bana da dört beş tane geldi. Zarfların bazılarındaki mektuplar fazla uzundu. O kadar uzundu ki mektup için vergi vermek zorunda kaldım."

"Demek öyle. O zaman bana gelen mektubun sahibi de Erik Derhal Efendi olmalı."

"Sana da mı mektup geldi? Ne tuhaf adam bu ya. Gönderdiği zarf kırmızıydı değil mi?"

"Evet. Ortası kırmızı çevresi beyaz. Oldukça değişik bir zarftı."

"O zarfları bin türlü zahmete girip Çin'den özel olarak getirtiyormuş. Beyazlar, cennete giden yolu temsil ediyormuş. Yine aynı şekilde bu dünyadaki yaşamı da beyazla temsil etmiş. İnsanlar arasındaki ilişkileri temsil etmek için de kırmızı rengi tercih etmiş."

"Zarfın bile bayağı derin anlamları varmış demek ki."

"Kafayı yemiş biri olmasına karşın istiarede kimse eline su dökemez. Üstelik, ne kadar deli olursa olsun eski iştahından hiçbir şey kaybetmemiş. Her mektubunda yemeklerden mutlaka bahseder. Sana gelen mektupta neyden bahsediyordu?"

"Deniz hıyarından bahsetmişti evet."

"Doğru. Erik Derhal Efendi deniz hıyarını severdi. Çok mantıklı. Başka?"

"Balon balığı ve Kore havucu gibi şeyler yazmıştı."

"Balon balığı ve Kore havucunu kombine etmek ustaca bir seçim. Balon balığı yedikten sonra zehirlenirsen Kore havucu yemeni öneriyor olabilir belki."

"Öyle olduğunu sanmıyorum."

"Öyle olmasa bile fark etmez. Ne de olsa delinin biri. Ne demek istemişse istemiş."

"Dahası var. Hapşuruk Efendi git de çay demle gibi bir ifade var."

Bunu duyunca Meitei dayanamayıp gevrek gevrek gülmeye başladı. "Git de çay demle ha. Çok sert olmuş. Seni alt etmeye çalıştığına şüphe yok. Harika. Cennetin Ruhu çok yaşa!" Bunu çok eğlenceli bulan Meitei nefes almadan gülüyordu. Efendimin son zamanlarda tekrar tekrar okuyup hayranlıktan adeta sarhoş gibi hissettiği mektubun yazarının aslında delinin biri olduğunu ve son zamanlarda kendini fazla kaptırdığı gelişim zırvasının da zaman kaybından başka bir şey olmadığını fark ettiğinden olacak artık iyice saygısını kaybetmişti. Üstelik hayranlık duyduğu mektubun sahibinin akıl sağlığını öğrendiğinde kendinden utanmaya da başlamıştı. Son olarak, delinin biri bile böyle bir mektup yazabiliyorsa ben kesin çok daha iyisini yazarım diye kendi kendine havalara girmeye de başlamıştı. Bir zamanlar duyduğu saygıyı yitirme, hem utanç hem de kendine güven duygusunu aynı anda yaşıyordu. Suratında anlam verilemez bir heyecan ifadesi vardı.

O esnada birisi evin kapısını tıklattı. Ağır bot sesleriyle iki adım attığını duyduk. Neden sonra,

"Afedersiniz, evde kimse yok mu?" diye seslendi. Efendim çok hantal biridir. Kıçını kaldırması on saat sürer. Aksine Meitei çok daha atik ve canlıdır. Hizmetçi kadın Ossan'ın gelmesini bile beklemeden fırlayıp "Gir!" diye karşılık verdi. Meitei'in, başkalarının evine böyle kendi evi gibi girip çıkması efendim için rahatsız edici idi ama bir kez girdikten sonra kapıya bakmak gibi farklı şeylerde yardımı dokunduğu için bayağı işe de yarıyordu.

Meitei buraya ne kadar sık gelip giderse gitsin, bu onun burada misafir olduğu gerçeğini değiştirmez. Meitei buradayken başka bir misafir geldiğinde, kapıyı ev sahibi yerine misafirin açması kadar tuhaf bir şey yoktur. Aslında bundan daha tuhafı, gelen misafire kapıyı Meitei açmaya gittiğinde efendimin kıçını bile kaldırmayıp umarsızca oturmaya devam etmesidir. Bunu garip bulabilirsiniz

ama bahsettiğimiz kişi Hapşuruk Efendi olduğunda o kadar da garip değildir. Normal biri olsaydı en azından kapıyı açmaya Meitei'in ardından giderdi ama efendim hiç oralı bile olmuyordu. Ancak ne kadar oralı olmazsa olmasın, evine gelen misafirin kim olduğunu hiç umursamıyor da sayılmazdı.

Giriş kapısına fırlayan Meitei'in konuşma şekli her zaman olduğundan bile daha garipti. En sonunda efendimin olduğu odaya doğru "İki dakika gelmen lazım. Senden başkası yardımcı olamaz," diye seslendi. Ellerini cebinden çıkarmadan sakin sakin kapıya geldi. Geldiğinde gözüne çarpan ilk şey Meitei'in elinde tuttuğu kartvizit oldu. Meitei kapının önünde yerde oturmuş, karşısındakine saygıyla selam veriyordu. Fakat efendimin baktığı açıdan hiç de saygılı durduğu söylenemezdi. Kartvizitte Büyükşehir Polis Karakolu Polis Memuru Yoshida Torazou yazıyordu. Memur Torazou Bey'in yanında yirmi beş yirmi altı yaşlarında uzun boylu bir genç duruyordu. Kaliteli kumaştan yapılma güzel bir kimono giyiyordu bu genç. Tuhaf olan ise bu gencin de tıpkı efendim gibi ellerini cebinden çıkarmadan ve tek kelime etmeden öylece duruyor olmasıydı. Bu suratı daha önce bir yerde gördüğümden emindim ama çıkaramıyordum. Neden sonra fark ettim ki geçen gün gece yarısı efendimin evine girip tatlı patatesleri falan çalan hırsızın suratıydı bu. Bu sefer gündüz gözüyle ve giriş kapısından gelmeyi tercih etmişti demek ki.

"Hey Hapşuruk," diye seslendi Meitei. "Polis memuru beyefendi geldi. Geçen, sizin eve giren hırsız yakalanmış. Senin de karakola gidip ifade vermen gerekiyormuş. Bunu söylemeye gelmiş."

Polisin neden kapısına dayandığını nihayet anlayan efendim gelip hırsızın önünde kibarca eğilerek selam verdi. Selamını neden polise değil de hırsıza verdi diyebilirsiniz. Hırsızın tipi hırsızdan çok polise benziyordu da ondan. Efendim polis yerine hırsıza selam verdiğinde hırsız da şaşırmış olmalıydı kesin ama hırsız olduğunu inkar edecek konumda da değildi. Hiçbir şey söylemeden polisin yanında sessizce duruyordu. Elleri de önündeki hurç gibi bir şeyin içindeydi. Buradan çıkarmak istese bile çıkaramazdı çünkü kelepçeli haldeydi. Efendim yerine sıradan bir insan şu anki durumda olsa, kimin polis kimin hırsız olduğunu rahatça anlayabilirdi ama efendim memurların ve polislerin otoritesini fazla yüksek görüyordu. Ona göre İmparator'un temsilcisi olan bu memurlar inanılmaz derecede

korkunç bir güce sahipti. Maaşını vatandaşların ödediği bu polisler ve diğer tüm memurlar karşısında bu kadar korkuyor olması efendimin mantığına göre anlaşılabilir bir durumdu. Korkmak ne kelime, korkudan el pençe divan duruyordu. Babası eskiden taşradaki küçük bir kasabanın kaymakamıymış. Üstlerine ve amirlerine yağ çekip yalakalık yapma alışkanlığını edinmesi hiç uzun sürmemiş. Kaderin cilvesi mi dersiniz bilemem ama adamın bu alışkanlığı oğluna geçmiş olabilir. Ne kadar acınası bir durum.

Durumu komik bulan polis memuru bıyık altından gülmeye başladı. "Yarın sabah saat dokuza kadar Nihonzutsumi Bölge Karakolu'na ifade vermeye gelin lütfen. Çalınan mallarınızın neler olduğunu söyleyebilir misiniz?"

"Çalınan mallarım..." diye başladı efendim cümlesine ama nelerin çalındığını tamamen unutmuştu bile. Tek hatırladığı, Tadachi Sanpei Efendi'nin getirdiği tatlı patates idi. Aslında tatlı patatesler falan hiç umrunda değildi ama çalınan mallarım diye lafa başladığı için bir şey söylemesi gerekiyordu. Söylemezse kendini aptal ve kötü hissedecekti. Sonuçta hırsızlığa uğrayan kendisiydi ve bunun sorumluluğunda ve bilincinde olarak bir yanıt veremezse kendini yeterince düzgün bir birey olarak hissedemezdi. Bu şekilde kararını verip "Çalınan mallarım..." diye başladığı cümleyi "bir kutu tatlı patates," diye bitirdi.

Bunu duyan hırsız gülmekten kendini zor tutuyordu. Ayakkabılarına bakarak çenesini ceketinin yakasının içine gömmüş, kıkır kıkır gülüyordu. Meitei ise hiç çekinmeden kahkahayı patlattı.

"Tatlı patateslerin de amma kıymetliymiş ha!" diyordu. O sırada ciddiyetini koruyan tek kişi polis memuruydu.

"Tatlı patateslerinizin geri geleceğini sanmıyorum ama diğer eşyalarınız dönmüş durumda. Yarın uğrarsanız kendiniz de görürsünüz zaten. Yazılı ifadeniz de alınacaktır. İmza için damganızı getirmeyi unutmayın lütfen. Sabah en geç dokuza kadar karakola gelmeniz gerekiyor. Nihonzutsumi Bölge Karakolu, unutmayın. Asakusa Polis Merkezi'nin yetki alanı içinde bulunuyor. Öyleyse, size iyi akşamlar." Konuşmasını bitirdikten sonra arkasını dönüp gitti. Hırsız da hemen arkasındaydı. Elleri kelepçeli olduğundan kapıyı açık bıraktı giderken. Polis karşısında korkudan ve endişeden

dolayı oldukça gergin görünmesine rağmen efendim, onlar gittikten sonra kapıyı öfkeyle ve hışımla kapatıverdi.

"Çok enteresan. Memurlara bu kadar saygı duyduğunu bilmiyordum. Genel olarak herkese karşı böyle kibar ve saygılı olsan iyi olurdu ama sadece memurlara karşı böyle olduğunda durum biraz farklı."

"Ama adam sırf bunu söylemek için o kadar yol gelmiş."

"Bu kadar yol gelmiş de adamın işi bu. Normal davranman yeterdi. Fazla saygı duyuyordun."

"Ama normal bir meslek değil."

"Tabiî ki normal bir meslek. Dedektif denilen iğrenç bir meslek. Normal bir meslekten bile daha kötü hatta."

"Öyle şeyler söylersen başın bir gün derde girer."

Bunun üzerine Meitei yine haykırarak güldü. "İyi o zaman. Polisler hakkında kötü şeyler söylemeyi bırakayım. Ama sen de onlara saygı duymayı bırak. Hırsıza karşı saygı göstermiş olman ise beni şaşkınlıklardan şaşkınlıklara sürükledi."

"Kim saygı göstermiş hırsıza?"

"Sen."

"Hırsıza yaklaşmam bile ben."

"Öyle diyorsun ama az önce hırsız karşısında eğilen sen değil miydin?"

"Ne zaman?"

"Biraz önce işte. Eğilerek selam verdin ya."

"Aptal aptal konuşma. Ben polise selam verdim."

"Hırsız gibi giyinen polis mi olurmuş?"

"Amma inatçısın ya!"

"Asıl sen inatçısın."

"Her şeyden evvel, başkasının evine gelip de böyle elleri cebinde rahat rahat kim durabilir ki?"

"Elini her cebine atanı polis sanma."

"Bu kadar inatçı olmaya devam edeceksen bu tartışmayı daha fazla götürmem. Zaten sen ilk selam verdiğinde de adam selamına karşılık vermemişti."

"Evet, polis çünkü. Selamımı almak zorunda değil."

"Kendine çok fazla güveniyorsun. Ne kadar anlatırsam anlatayım boş."

"Boş elbette. Sen deminden beri hırsız hırsız deyip duruyorsun ama adamı hırsızlık yaparken görmüş değiliz. Kendi kendimize adamın hırsız olduğuna inanıp, ısrarla bunu söyleyip duruyoruz, hepsi bu."

O andan sonra Meitei artık efendimden ümidi kesmişti. Umutsuz vaka olarak değerlendirdiği efendim karşısında daha önce hiç olmadığı kadar sessiz bir şekilde oturmaya karar verdi. Efendim ise uzun süre sonra ilk kez Meitei karşısında üstün geldiğini düşünerek büyük bir haz alıyordu. Meitei'in görüşü ise çok farklıydı. Efendim ısrar ettikçe Meitei'in gözünde değeri düşüyordu. Tam aksine, efendim bu ısrarı sayesinde Meitei gibi zavallı insanlardan çok daha üstün olduğu düşüncesine kapılmıştı. Dünya üzerinde bundan daha tutarsız ve anlamsız bir durum görülmüş değildir. Düşüncesinde inat ettikçe zafer kazandığını düşünen insan, çevresindekilerin gözünde giderek değerini kaybeder. İşin garibi, inatçı efendim bu özelliğini ölüm döşeğine gelse bile övülmesi gereken erdemli bir davranış olarak görüyor. Böyle davrandıkça çevresindeki insanların kendisini ciddiye almadığını, her geçen gün daha fazla alay ettiğini fark etmesi hiç de mümkün görünmüyor. Kendi halinde mutlu ve neşesi yerinde. Fakat onun bu mutluluğu, cehaletin getirdiği mutluluktan başka bir şey değil.

"Her neyse. Yarın gitmeyi düşünüyor musun?"

"Tabiî ki gideceğim. Dokuza kadar gel dedi ya. Sekizde evden çıkarım."

"Okulu ne yapacaksın?"

"Gitmeyiveririm. Ne olacak, okul işte nihayetinde." Efendim böyle konuşunca, bir an için kulağa maço ve sert biriymiş gibi geldi.

"Ne kükredin öyle hemen. Okul idaresi böyle kafana göre tatil yapmana izin veriyor mu peki?"

"Bir şey olmaz. Maaşımı aylık veriyorlar zaten. Bir gün gitmedim diye farkına varacak değillerdir." Efendimin bu sözlerinin ardından dürüstlük kokusu geliyordu. Söylediği şeylerde doğruluk payı vardı elbet ama hafiften kurnazlık da hissediliyordu. Efendim böyle biridir işte. Aynı anda hem kurnaz hem dürüst olabilir.

"Karakola en kolay yoldan nasıl gidilir, onu biliyor musun?"

"Nereden bileyim?" dedi efendim öfkeyle "Taksiye biner giderim işte."

"Shizuoka'dan gelen dayım bile Tokyo'da nereye nasıl gidileceğini senden daha iyi biliyor. Pes doğrusu."

"İstediğin kadar konuş sen."

Bunun üzerine Meitei gülerek "Nihonzutsumi Bölge Karakolu'nun bulunduğu yer normal bir yer değil, biliyorsun değil mi? Yoshiwara semtinde bulunuyor."

"Neresi dedin?"

"Yoshiwara."

"Hani şu genelevlerin bulunduğu Yoshiwara mı?"

"Aynen öyle. Zaten Tokyo'da bir tane Yoshiwara var. Ne dersin, hâlâ gitmeyi düşünüyor musun karakola kadar?" Meitei hâlâ efendimi alaya alıyordu.

Genelevler lafını duyunca efendim bir an çekimser göründü ama sonra atılgan bir tavırla,

"Gideceğim dediysem giderim. İster genelevler mahallesi olsun ister olmasın." Aptal olan herkes böyle bir durumda inatçılığı tercih eder. Bu yüzden efendimin de ısrarcı olmasında anlaşılmayacak bir şey yok.

Meitei "Git git eğlenirsin biraz," demekle yetindi. İkisi arasındaki polis karakolu mevzuu burada artık sona erdi. Sonrasında Meitei yine her zamanki gibi havadan sudan konuşmaya başladı. Hava iyice karardığında "Gecikirsem dayım çok kızar," diyerek evden ayrıldı.

Meitei döndükten sonra akşam yemeğini yiyip çalışma odasına çekilen efendim yine ellerini ceplerinin olduğu yere koyarak meditasyon oturuşuna geri döndü.

"O kadar hayranlık duyup saygı beslediğim ve kendime örnek almak istediğim Keçeli Birdağ Efendi hakkında Meitei'in söylediği sözleri düşününce, örnek alınmaması gereken bir kişi olduğu düşüncesine kapılıyorum. Üstelik adamın savları gerçeklikten ve sağduyudan bir hayli uzak görünüyor. Meitei'in dediği gibi adamda delilik tanısı konulabilecek pek çok özellik mevcut. Bu adam yüzünden iki kişinin akli dengesini çoktan yitirdiğini söylememe gerek bile yok. Çok tehlikeli bir adam. Fazla yakınlaşırsam benim sonum da diğerlerininki gibi olur. Mektubunu okuduktan sonra hayranlıktan neredeyse kendimi kaybettiğim, kendi kendine taktığı Cennetin Ruhu mahlasıyla gezen Erik Derhal Efendi'nin de aslında akıl hastanesinde yatan bir deli olduğunu öğrendim. Meitei'in söylediklerini

bir kenara bırakacak olsam bile mektubu yazan kişinin aslında kendi kendine mahlas takan ve kendini cennette sanan bir deli olduğu gerçeğini değiştiremem. Adamın yazdığı mektubu bu kadar beğenmiş olmamın sebebi belki de benim de onun gibi kafayı yemiş olmam olabilir. Aklımı oynatmadıysam bile oynatmam yakındır. Çünkü henüz resmen aklımı oynatmamış olsam bile deli bir adamın komşusu olarak yaşamak demek sonumun da onlara benzeyeceği anlamına gelir. Aman aman. Evlerden ırak. Şimdi düşününce fark ettim de beynimin çalışma şeklinde son zamanlarda çok ilginç ve tuhaf değişiklikler ortaya çıktı. Belki de beyin damarlarımdan bazıları, değişik bir kimyasal falan yüzünden zarar görmüş olabilir. Açık konuşmam gerekirse son zamanlarda çok abartılı ve aşırı şeyler yaptığım oldu. Dilimde veya koltuk altlarımda anormal bir şey hissetmiyorum. Diş etlerimden gelen kötü kokuyu ve boynumdaki ağrıları da saymazsak sağlığım yerinde olmalı. Yok yok durum fena. Hatta belki de çoktan delirmiş bile olabilirim. Neyse ki henüz kimseye zarar vermedim ve başkalarını rahatsız etmedim. Bu gidişle Tokyo şehrinin orta yerinde, insanlara zarar vermeden daha fazla yaşamam mümkün değil. Bu durum, böyle olmayı isteyip istememekle alakalı değil. Önce bir nabzımı ölçmem gerek. Bakayım. Gayet normal görünüyor. Ateşim mi çıktı acaba. Yok hayır, ateşim de son derece normal. Ama çok endişeleniyorum." Böyle söyleyen efendim bir süre endişeli gözlerle sayıkladıktan sonra konuşmaya devam etti.

"Kendimi delilerle kıyasladığım için sürekli onlarla aramdaki ortak noktaları bulup duruyorum. Bu şekilde devam edersem delilerle daha bir çok ortak nokta daha bulacağım kendimde. İşte yanlış yaptığım yer de burasıydı. Kendime ölçüt olarak delileri aldığım için fikrim de onlara doğru çekiliyordu. Ama normal ve sağlıklı biriyle kıyaslarsam kendimi, belki bu sefer sağlıklı insanlarla aramdaki ortak noktaları bulabilirim. Öncelikle çevremdeki normal ve sağlıklı insanları düşünmekle başlayayım. İlk olarak, bugün gelen frak ceketli dayıyı ele alayım. Meitei'in bu ihtiyar dayısı sürekli zihnini bir şeye odaklamaktan bahsedip duruyordu. Bana zihnen hiç de sağlıklı görünmedi doğrusu. Sıradakine geçeyim. Donay Efendi. Sabahtan akşama kadar cam küre cilalamaktan o da aklını sıyırmak üzere olmalı. Hatta, öğle yemeği yiyerek zaman kaybetmemek için kendi sefer tasını yanında götürüyor. O derece adamış kendini. Bana

Donay Efendi de pek sağlıklı görünmedi. Sıradaki kim? Meitei... Meitei'in dünyadaki tek eğlencesi başka insanlarla alay etmek, başkalarının hatalarına gülüp eğlenmek. Olumlu anlamda delinin önde gideni diyebiliriz. Peki ya sonra. Kaneda'nın karısı mı? Koca burunlu kadın. İçinde pislik akan bu kadının kesinlikle normal biri olabileceğini sanmıyorum. Mutlaka bir rahatsızlığı olmalı. Ondan sonra aklıma gelen kişi Kaneda'nın kendisi. Bu adamla daha önce hiç tanışmadım ama böyle bir kadınla evlendiğine göre kendisi de bir hayli sorunlu olmalı. Mutlu bir evlilik hayatı yaşadıkları herkesçe biliniyor. Karısıyla arası bu kadar iyiyse ikisinin de birbirinden rahatsız olduğuna hiç şüphe yok. Kaneda'dan sonra kim var çevremde... Daha pek çok kişi. Mesela İnen Bulutlar Okulu'nun öğrencileri. Bu çocukların yaşları daha çok küçük. Ama bu kadar genç olmalarına rağmen tüm kâinatı yerinden oynatacak kadar anormal davranışlar sergiliyorlar. Çevremdeki insanları böyle ardı ardına düşününce fark ettim de hepsi aşağı yukarı aynı derecede aklını oynatmış. Bunu görünce kendime olan güvenim biraz arttı. Belki de toplumdaki herkes delidir. Toplum olarak koca bir tımarhanede tıkılı kalmış olabiliriz. Bu koca tımarhanede birbirimize sataşıyor, kavga ediyor, birbirimizi ezip hakaretler ediyoruz. Bu tımarhane, tıpkı insan vücudundaki hücreler gibi bazen birleşiyor bazen ayrılıyor bazen de birbirinin üstüne biniyor. Topluca delirdiğimiz bu ortamda akıl mantık sahibi biri çıkarsa diğerlerine üstünlük kurmak yerine tam aksine herkese mani olur. Eğer ki herkes tımarhanede yaşıyorsa, bir bakıma herkese normal denilebilir. Diğer yandan bu tımarhaneye dışarıdan gelen biri, herkesin gözünde delinin ta kendisidir. Deliyi akıl hastanesine koyarsan, iyileşmesini umarak tedavi etmeye çalışabilirsin. Ancak gücü elinde tutan tüm bir toplumu akıl hastanesine koyarsan tedavi sonucu herkes sağlıklı ve normal insanlara dönüşebilir. Para ve güç sahibi bir deli çıkıp da gücünü kötüye kullanmak istese diğer küçük ve önemsiz delileri kolaylıkla etkisi altına alabilir. İsterse ayaklanma bile çıkarır. Ne yaparsa yapsın başkaları tarafından düzgün ve sağlıklı birisi olarak görülmez. Off. Artık neyin ne olduğunu hiç anlamıyorum."

Efendimin o akşam çalışma odasında meditasyon oturuşunda aklından geçirdiği düşünceleri ne eksik ne fazla aynen aktardım size. Kafasının ne kadar donuk ve cansız olduğunu şimdi artık iyice anla-

mış olmalısınız. Her ne kadar Sezar'ınkine benzer bir bıyık bırakmış olsa da akıllı ile deliyi bile ayırt edebilecek kapasitesi yok. Hepsi bu kadar olsa neyse. Aklındaki mesele hakkında böyle uzun uzun düşünüp kafa yormuş olmasına rağmen neticede hiçbir sonuca bağlamadan bırakıverdi. Nereden bakarsanız bakın, efendimde etraflıca düşünme yeteneği vardır denilemez. Bu kadar zamandır uzun uzun kafa patlatmış olmasına rağmen vardığı sonuç, burun deliklerinden çıkan duman gibi belirsiz ve havada.

Ben bir kediyim. Şimdi bana sorabilirsiniz. Sen bir kedisin madem, nasıl oluyor da efendinin aklından geçenleri böyle teker teker anlayıp da bize anlatabiliyorsun? Böyle basit bir şeyi yapamayan kedi yoktur. Ben de zihin okuma tekniğinde uzmanlaşmış birisiyim. Bu konuda ne zaman uzmanlaştığımı hiç sormayın. Bir şekilde uzmanlaştım işte, orasını fazla karıştırmayın. İnsanların dizlerinin üzerinde mışıl mışıl uyurken, pofuduk tüylerimi insanların karınlarına sürterim. Böylece ince bir statik elektrik oluştururum. Bu elektrik sayesinde insanların içinden geçenlerin ne olduğunu rahatlıkla öğrenebilirim. Tüylerim o kadar kabarıktır ki geçenlerde efendim yine beni okşarken tüylerimin hepsini kesip kendine ceket yaparsa kışın ne kadar da sıcak tutar diye düşündüğü bile oldu. Korkunç bir şey evet. İşte ilk kez o an efendimin aklından geçenleri okuyabildiğimi fark ettim. Neyse ki fark ettim de bu sayede sizlere de aktarma şansım oldu. Doğruyu söylemek gerekirse en büyük övgüleri ve iltifatları hak ediyorum. Her neyse. Efendim bunları düşündükten sonra of çekip artık neyin ne olduğunu anlayamıyorum dedikten sonra gidip derin bir uykuya daldı. Yarın sabah uyandığında hiç şüphem yok ki bu gece düşündüğü her şeyi tamamen unutmuş olacak. Bu yüzden, eğer ki efendim bundan sonra delilik hakkında bir kez daha düşüncelere dalacak olursa, yine her şeye en baştan başlayacaktır. Fakat bu sefer düşünce treninin aynı yerde duracağını sanmıyorum. Yani ikinci kez, neyin ne olduğunu anlayamıyorum artık diye şikayet etmeyecektir sanıyorum. Bundan sonra neler düşünürse düşünsün, düşünce treni onu nereye götürürse götürsün, ben efendimin yine hiçbir şey anlamayacağına kedi kalıbımı basarım.

X. BÖLÜM

"Haydi artık saat dokuz oldu!" diye seslendi sürgülü kâğıt kapının arkasından efendimin karısı. Efendim yarı uykuda yarı uyanık, benden öte yöne doğru bakıyor, sessizce uzanıyordu. Duyduğu halde cevap vermemek bu adamın kötü bir huyudur. Artık daha fazla dayanamayıp da cevap vermek zorunda olduğunu hissettiği zamanlarda da 'Ha,' demekle yetinir. Bu kısa yanıtı bile çoğu zaman vermez. İnsanlar arasında çok sık gördüğüm bir şey bu. Cevap vermeye üşendikleri anlarda kendilerine özgü değişik sesler çıkarıyorlar. Ama böyle davranışlar sergileyen insanların kadınlar tarafından beğenilmesi mümkün değildir. Şu anda efendimle evli olan karısı bile efendime o kadar değer vermiyor gibi görünüyor. Dolayısıyla çevresindeki diğer insanların efendim hakkında neler düşündüğünü tahmin etmek zor olmasa gerek. Öz anne babası ve kardeşleri tarafından terk edilen birinin, tamamen yabancı bir güzel kadın tarafından sevilmesi kulağa hiç de mümkün gelmiyor. Dahası karısı tarafından bile beğenilmeyen bir adamın, diğer kadınlar tarafından beğenilmesi nasıl düşünülebilir ki! Karşı cinsin gözdesi olmaktan çok uzak olan efendimi bu konuda aydınlatmaya gerek bile yok ama son derece akıl dışı düşüncelere gark olan efendim için karısının kendisinden hoşlanmıyor olması durumunun bile fezadaki yıldızların ve gök cisimlerinin hareketlerinden kaynaklandığı açıklaması mantıklı geliyor. Gerçekleri görme konusunda ona yardımcı olmak boynumun borcu.

Gelmesi söylendiği saatte hâlâ yataktan çıkmamıştı. Üstelik içeriden seslenen karısının uyarısını bile görmezden gelmiş, en ufak bir ses bile çıkarmaksızın yatıyordu. Gidip gitmemeye kendisi karar versin, beni ilgilendirmez diyen karısı istediği kadar geç kalsın diye düşünüyordu. Elindeki süpürgeyle etrafın tozunu almak için çalış-

ma odasına girdi. Çalışma odasından gelen tıkırtı seslerine bakılacak olursa efendimin karısı her zamanki derin temizliğine başlamış olmalıydı. Daha önce hiç temizlik yapmadığım için insanların neden temizlik yaptığını anlayamıyorum. Spor amacıyla mı yapılıyor yoksa tamamen eğlence amaçlı mı bilemiyorum. Beni ilgilendirmediği için de aslında umursamıyorum. Fakat efendimin karısının temizlik yapma şekline bakacak olursam, yaptığı şeyin hiçbir anlamının olmadığını söylemem gerekir. Neden diye soracak olursanız, karısı temizliği sadece yapmış olmak için yapıyor da ondan. Toz bezini, sürgülü kâğıt kapıların üzerine bir kez sürer, sonra da süpürgeyi yerdeki döşemelerde şöyle bir gezdirir, tamam. Onun gözünde temizlik bu kadarıyla kafidir. Sebep sonuç ilişkisi hiç umrunda bile değildir. Şöyle yaparsam daha temiz olur falan diye hiç düşünmez. Dolayısıyla temiz olan yerler temiz kalır ama pis olan yerler de her zaman pis kalır. Konfüçyüs'ün yazıtlarında olan bir kıssa aklıma geldi. Her ayın başında bir tane koyun kurban etmek gerektiğine dair bir gelenek varmış. Konfüçyüs, nezaket için yapılan bir şey faydadan çok zarar sağlıyorsa hiç yapılmadığı takdirde daha iyidir demiş. Efendimin karısı için de bu geçerlidir. Yaptığı temizlik o kadar etkisiz ki hiç yapmasa daha iyi. Zaten yaptığı temizlik efendime hiçbir zaman fayda sağlamış değildir. Buna rağmen her gün ama her gün evin temizliğine giriştiği için bir bakıma saygıyı hak etmiyor da değil. Efendimin karısı ile temizlik kavramı uzun yıllar boyunca birbiriyle ilişkili olagelmiştir. Öyle ki temizlik deyince akla efendimin karısı, efendimin karısı deyince de akla hemen temizlik gelir. Gelgelelim yaptığı temizliğe bakacak olsak, evin şimdiki durumu ile yıllar önceki durumu arasında hiç mi hiç fark yoktur. Yıllar önce ne kadar temizse şimdi de o kadar temizdir. Hatta süpürge ile toz bezi icat edilmeden çok öncesinde ev ne kadar temizse şimdi de o kadar temizdir. Efendimin karısı ile temizlik kavramı arasındaki ilişki biçimsel mantık kuralları ile açıklanan durumlara benzer. İki kavram arasında kâğıt üzerinde bağlantı kurulabilir ama işin biraz derinine inildiğinde aslında hiç alakaları olmadığı görülür.

Efendimden farklı olarak ben eskiden beri hep erken kalkan biriyimdir. Bu saate kadar beklediğim için karnım artık iyice zil çalmaya başladı. Hane halkı kahvaltıya oturmadan kediyi beslemeleri olacak iş değildir. Ben de beklemiyorum zaten. Bir kedi olarak bu konuda

çok sıkıntılar çektiğimi söylemeliyim. Her sabah kahvaltıyı beklerken çok zorluk çekiyorum. Ara ara şöyle dumanı tüten bir çorbanın veya midye yemeğinin kokusunu aldığımda kendimi tutamayıp lezzetli kokan kahvaltı sofrasına doğru gitmek istiyorum içten içe. Ama böyle anlarda soğukkanlılığımı korumalıyım. Dayanamayacağımı bile bile, dayanabilmeyi ümit ederek bu ümide odaklanmak, hiçbir şey yapmadan durmaya odaklanmaktan daha kolaydır. Ama her zaman böyle kolay olmuyor tabii. Ümit edilen şey ile gerçekte olan şeyin aynı olup olmadığını kontrol etmek isteyebiliyor kişi. Kontrol edildiğinde hayal kırıklığına uğranılacağı kesin olsa bile hayal kırıklığına uğradığından emin olana kadar kişinin zihni endişelenmeyi bırakmaz. Ben de daha fazla dayanamayıp mutfağa daldım. İlkin, ocağın dibinde duran yemek tasıma baktım. Dün akşam yalayıp yuttuğum, tertemiz bıraktığım gibi duruyor. Bomboş. Özellikle şimdi, zayıf sabah güneşinin vurduğu bu yavaş yavaş yaklaşan sonbaharın sabahında, yemek tasım daha da yalnız ve çaresiz görünüyordu. Ossan, pirinç pilavını şimdi hazırlamıştı. Sıcak sıcaktı ve çok leziz görünüyordu. Bunu ahşap taslara aktardıktan sonra ocaktaki tencerede kaynayan çorbayı karıştırıyordu. Tavada yaptığı pilavın suyunda kalan pirinç taneleri, fazla uzun süre tavada beklemiş olacak ki kaskatı görünüyordu. Hatta bazıları çakıl taşı gibi görünüyordu. Artık çorba da pilav da hazır olmuştur herhalde diye düşünüyordum. Bu kadar bekledim, daha fazla bekleyemem. Gideyim de kahvaltımı isteyeyim artık. Her ne kadar burada bedavaya yaşıyor olsam da karnım fena halde zil çalıyor. Bir şeyler yemek zorundayım artık. O sırada, adeta şımarık bir çocuk gibi, insanların duygularını sömürmeye çalışır gibi ya da sanki birine garezim varmış gibi avazım çıktığı kadar bağırmaya başladım. Ossan beni duyuyordu ama oralı bile olmuyordu. Doğuştan beri değişik biri olan bu kadın karşısındakinin halinden anlamaz asla. O yüzden şimdi miyavlayarak biraz da olsa Ossan'a empati nedir öğreteceğim. İş yine bana kalıyor yani sizin anlayacağınız. Biraz önce ince ince miyavlamıştım. Şimdi de uzun uzun miyavladım. Öyle derinden miyavladım ki bu, en uzak diyarlardaki yalnız gezginlerin bile yüreğini parçalayacak kadar acıklıydı. Fakat Ossan, hiç bakmıyordu bile, sanki hiç duymamış gibiydi. Sahiden de duymuyor olabilir mi, sağır mı yoksa bu kadın? Sağır olsaydı hizmetçi olarak çalışamazdı sanıyorum. Belki de sadece

kedilerin sesini duymuyordur. İnsanlar arasında renk körlüğü diye bir şey varmış mesela. Kendi gözlerinin gayet sağlam ve iyi durumda olduğunu düşünen kişiler, göz doktorundan geldiğinde gözlerinin hiç de sağlıklı olmadığını öğrenebilir. Belki Ossan da ses körüdür. Ses körü olmak eminim ki sağır olmakla aynı şey. Engelli sayabiliriz kendisini. Engelli olmasına rağmen katlanılmaz derecede kibirli ve ukala birisi. Mesela geceleri biraz işim olduğunu ve kapıyı açık bırakmasını Ossan'a bin kez söylemişimdir, ama bir kez olsun açık bırakma lütfunda bulunmadı. Olur da dışarı çıkmama izin verirse de bu sefer dünya yansa beni içeri almaz. Beni dışarıda bıraktığı zaman mevsimlerden yaz bile olsa, geceleri dayanılmaz derecede soğuk olabiliyor. Bir yerde donup kalabilirim. Yaprakların altında saklanıp bütün gece gün doğumunu beklemek müthiş acı verici bir şey. Ama Ossan tüm bunları nereden bilsin? Geçenlerde yine dışarı çıktığım bir gün sokak köpeğinin biri saldırdı da canımı zor kurtardım. Köpeğin pençesinden son anda sıyrılıp kendimi en yakındaki kiler dolabının üzerine attım. Burada tüm gece tir tir titreyerek sabahı beklediğim oldu benim. Başıma gelen tüm bu olaylar Ossan'ın empati kurma denilen şeyle uzaktan yakından alakası olmamasından kaynaklanıyor. Böyle bir insanı karşıma alıp miyavlamanın da ne kadar anlamsız olduğunu, şimdi daha iyi anlıyorum. Bizde bir atasözü vardır: *Karnı aç* olan tanrıya yakarır, *gözü aç olan hırsızlığa davranır, kalbi aç olan* âşıksa sazına sarılır. Sınırları zorlamak adına ben de amacıma ulaşmayı kafama koydum. Yüksek sesle bağırarak miyavlamaya başladım. Bu üçüncü miyavlamamda artık Ossan'ın dikkatini kesin olarak çekebilmek için karmaşık bir miyavlama şekli denedim. Öyle güzel miyavladım ki Beethoven'ın muhteşem senfonileri bile bu miyavlamam karşısında sönük kalır. Ben böyle inanıyorum ama Ossan görünüşe göre hiç de böyle düşünmüyor. Kadın en ufak bir tepki vermeyi bile çok görüyordu bana. Neden sonra Ossan aniden dizlerinin üzerine çöküp çekmecelerden birini çekti. İçinden yaklaşık on santimetre uzunluğunda simsiyah bir kömür parçası aldı. Sonra bu uzun kömür parçasını ocağın altında birkaç kez vurarak üç parçaya ayırdı. Kömürü kırarken ortaya çıkan tozlarla her yer kapkara olmuştu. Hatta kömür tozlarından çorbanın içine de biraz girdiğini gördüm ama Ossan böyle küçük şeyleri önemseyecek türden bir kadın değildir. Çorbanın içine kömür tozu kaçmış

kaçmamış onun için hiç önemi yoktu. Parçalara ayırdığı kömürleri tencerenin altından ocağa atıverdi. Bu gürültüde senfonimi duyması hiç mümkün değildi artık. Ben de yapacak bir şey kalmadı diyerek oturma odasına yöneldim. Oturma odasına doğru giderken banyonun önünden geçiyordum ki efendimin üç kız çocuğunu banyoda yüzlerini yıkarken gördüm. Ne kadar tatlı görünüyorlardı.

Yüzlerini yıkıyorlar dedim ama büyük olan ikisi daha anaokulu yaşlarında. En küçük çocuk ise ablasının bacağının boyuna bile zor geliyor. Hal böyle olunca düzgün bir şekilde yüzlerini yıkayabildiklerini ve havluyu falan kullanabildiklerini düşünmek mantıklı değil. En küçük kız, kovadaki suda duran temizlik bezini binbir güçlükle çıkardıktan sonra yüzünün her yerine sürmeye başladı. Temizlik beziyle yüzünü yıkamanın iyi hissettirdiğini hiç sanmıyorum ama ne zaman deprem olsa "Yaşasın! Çok eğlenceli!" diye bağıran birinden, başka bir şey yapmasını da beklemiyorum zaten. Filozof dediğimiz Keçeli Birdağ Efendi'den bile bir bakıma daha aklı başında denilebilir. O esnada durumu fark eden büyük abla, ablalık vazifesinin bilincinde hemen atıldı. "Ablacım, temizlik bezi o!" Bir hamlede çekip aldı bezi kardeşinden. Diğer yandan bu küçük kardeş de küçük yaşına rağmen korkunç derecede burnu havada birisidir. Bu yüzden ablasının söylediklerini kolay kolay yapacak biri değildir. "Olmaz, ya, babu..." diyerek bezi çekiştirdi. Kullandığı bu *babu* kelimesinin ne anlama geldiğini ve nereden türediğini hiç kimse bilmiyor. Fakat, bu küçük kardeş ne zaman sinirlense ve bir şeyler söylemek istese bu kelimeyi yapıştırıverir. Kovadan çıkardıkları bu ıslak temizlik bezini iki kardeş bir o yana bir bu yana çekiştirirken her tarafı ıslattılar. Yerlerin göl olması bir kenara küçük kardeşin ayakları da ıslandı. Sadece ayakları ıslansa belki neyse ama dizlerine kadar su içinde kaldı kızcağız. Entarisi ıslandı diye ortalığı velveleye veriyordu ama bu kelimenin ne anlama geldiği hakkında hiçbir fikri yoktu. Efendimin en büyük kızına kalacak olsa kısa boylu ve etekli tüm kıyafetlere entari denir. Kimden, nerden öğrendi acaba bunu? "Aman kardeşim ya, entarin ıslandı, bırak artık ya!" diye ukala bir tavırla bağırıp çağırıyordu. Patatesle domatesi, havluyla bavulu karıştıran birine göre bu ukalalık çok fazla.

Entari deyince aklıma geldi de bu büyük kardeşin kelimeleri birbirine karıştırması ne ilk ne de son seferdi. Bazen öyle kelimeleri

birbirine karıştırıyor ki karşısındakiyle dalga mı geçiyor diye insan düşünmeden edemiyor. Yangına kürekle gitmek gibi. Efendim ne zaman kızının böyle hatalar yaptığını duysa her seferinde güler. Gelgelelim kendisi okulda İngilizce öğretirken çok daha kritik ve gülünesi hataları tüm ciddiyetiyle öğrencilerine anlatıyor olmalı.

En küçük kardeşin adı Minik'ti, ama kendine asla bu ismi yakıştırmazdı. Yani hep Miyik derdi. Nihayet entarisinin ıslandığını fark eden Miyik "Entayim ışlandı ya," diyerek ağlamaya başladı. Neden sonra temizlik bezini alıp üzerindeki giysileri silmeye koyuldu. Büyük kardeş Tonko ile en küçük kardeş Minik arasındaki bu münakaşa sırasında nisbeten sakin duran ortanca kardeş Sunko yüzünü duvara dönmüştü. Üst rafların birinden düşen, içinde beyaz pudranın olduğu bir şişeyi eline aldı. Şimdi bu pudrayı yüzünün her yerine sürmekle meşguldü. Parmağını pudraya şöyle bir daldırdıktan sonra burnunun tepesinden itibaren boydan boya sürdü. Sürdükten sonra artık burnunun nerede olduğu daha net belli oluyordu. Sonra parmağını tekrar daldırıp bu sefer yüzünün her tarafını pudraya buladı. Bu kadarıyla kalsa iyiydi. Yüzünü bembeyaz ettikten sonra ufak ufak tomurcuklar çıkmaya başladı. Süslenme püslenme aşaması iyice karmaşık bir hal almaya başlıyordu ki Minik'e bakmaya gelen Ossan imdada yetişti. Sunko'nun yüzünün halini görünce onu da bezle tek hamlede siliverdi. Sunko ise yüzünün silinmesinden memnun görünmüyordu.

İzlediğim bu manzarayı bir kenara bırakıp, efendimin uyanıp uyanmadığını kontrol etmek üzere oturma odasından yatak odasına geçtim. Geçtim geçmesine ama efendimi hiçbir yerde göremiyordum. Onun yerine gördüğüm şey yorganın altında alışılmadık bir şişkinlikti. Anlaşılan efendim, uyandırılmak istemediği için kafasını yorganına gömmüştü. Kaplumbağa gibi adamdı vesselam. O esnada, çalışma odasının temizliğini bitiren karısı elinde süpürgeyle odaya daldı. Biraz önce geldiğinde söylediği gibi, "Haydi artık, hâlâ uyanmadın mı?" diye seslendi. Efendimin yorgandan kafasını çıkarmasını bir süre bekledi. Hâlâ cevap alamamıştı sorusuna. Karısı, sürgülü kâğıt kapıdan içeri doğru iki adım atıp elindeki süpürgeyle "Neyin var, bir şey mi oldu?" diye bu sefer yanıt bekleyen bir ses tonuyla sordu. O sırada efendim çoktan uyanmış, gözlerini çoktan açmıştı bile. Ama karısının sürekli gelen bu sorularına karşı koyabilmek için

yorganın içine gizlenmişti. Kafamı yorgandan çıkarmazsam belki uyuduğumu sanır da beni rahat bırakır diye düşünüyor olmalıydı. Yeryüzünde bundan daha sıkıcı birisi olamaz herhalde. Diğer yandan karısı, efendimin yakasını kolay kolay bırakacak gibi değildi. Karısının ilk seslenmesinin kapı eşiğinden geldiğini, bu yüzden nereden baksan beş altı metrelik bir mesafe olduğunu düşünmüştü. Kısa süreliğine de olsa rahat olacağını sanıyordu. Süpürge seslerinin üç metreden daha yakın bir yerden geldiğini duyunca fena irkildi. Karısı "Hâlâ yatıyor musun?" diye ısrarla sorduğunda yanıtını almaya daha çok istekliydi. En sonunda efendim dayanamayıp kısık sesle "Ha," diye yanıtladı.

"Saat dokuza kadar orada olacaksın, değil mi? Acele etmezsen geç kalacaksın."

"Anladım anladım, kalkıyorum zaten." Efendimin, yorganın bir ucundan cevap vermesi görülmeye değer bir manzaraydı. Efendim hep kalkıyorum diyerek karısını gönderir sonra tekrar uykusuna geri dönerdi. Ancak karısı artık bu numarayı yutmuyordu. Yine yatar bu diye tedbiri elden bırakmıyor, tekrar tekrar uyandırmaya geliyordu. En son geldiğinde kesin yanıt almak istiyor gibi bir ses tonu kullanmıştı. Şimdi kalkıyorum demenin bir yardımı olmuyordu efendime. Efendim gibi bencil bir adama göre ise daha da zordu durum. O ana kadar kafasını altında sakladığı yorganı aniden atıverdi. Uyumuyor olduğu çok belliydi, gözleri ardına kadar açıktı çünkü.

"Sabah sabah ne böyle ayağa kaldırdın ortalığı? Uyanacağım dedim ya işte, uyanacağım."

"Şimdi kalkıyorum şimdi kalkıyorum deyip duruyorsun ama bir türlü kalkmıyorsun!"

"Kim ne zaman öyle bir palavra attı?"

"Sen işte her zaman."

"Kes saçmalamayı!"

"Sen mi saçmalıyorsun ben mi?" Elindeki süpürgeyi mızrak gibi sertçe yere vurup öfkeyle yatağın baş ucuna gelen karısı çok ürkütücü görünüyordu. Tam o esnada arkadaki faytoncunun çocuğu Yaççan aniden avazı çıktığı kadar bağırarak ağlamaya başladı. Çocuğun sesi buraya kadar geliyordu. Annesi bu çocuğu, efendim ne zaman birine bağırsa avazı çıktığı kadar haykırsın diye sıkı sıkı tembihlemişti. Kadın, bunun karşılığında Kaneda'dan para alıyordu.

Çocuk böyle yaparak efendimi rahatsız etmeyi gayet başarabiliyordu tabii ama bundan asıl rahatsız olan kendisiydi. Çünkü böyle bir annesi olduğu için, sabahtan akşama kadar ağlamak zorunda kalıyordu. Etrafında neler olup bittiğini, ne dolapların döndüğünü efendim biraz olsun fark edebilse ve kızmamak için azıcık gayret etse çocuğun ömrü biraz daha uzun olabilir. Yani bu gidişle bu çocuk fazla yaşamaz. Her ne kadar Kaneda'nın ricası ve verdiği para karşılığında da olsa böyle aptalca bir şeyi kendine Cennetin Ruhu diyen adamdan daha istekli yapabilen tek kişinin faytoncunun karısı olduğunu söylesem yanılmış olmam. Üstelik bu zavallı çocuk sadece efendim birine kızdığında ağlamak zorunda kalsa yine şanslı sayılırdı. Ama heyhat! Kaneda para verip mahalledeki serserileri yani okuldaki öğrencileri, efendimi rahatsız etmeleri için yolladığında da faytoncunun çocuğu, bu sefer korkudan da olsa ağlamaya zırlamaya başlıyordu. İyice mazluma dönmüştü Yaççan. Artık öyle bir hale gelmişti ki efendim bu serserilere bağırsa da bağırmasa da ne olur ne olmaz diye ilk elden basıyordu çığlığı. Her daim asabi olan efendim de genelde zaten evini istilaya gelen öğrencilere bağırıyordu. Bağırışlar ve çığlıklar havada böyle birbirine karışınca da hangisi faytoncunun çocuğu hangisi efendim, anlamak iyice güçleşiyordu. Efendimle dalga geçmek için çok fazla uğraşmaya gerek yok. Yaççan denen bu çocuğu biraz bağırtınca efendimi de kolaylıkla alaya almayı başarabilir herkes. Eskiden Avrupa'da suçluları idam edecekleri zaman, idam edecekleri suçlu ellerinden kaçıp da ülke dışına çıkarsa ve bir daha bulamazlarsa, onun yerine suçluyu sembolik olarak temsil eden bir kuklayı ateşe atarlarmış. Görünüşe göre düşman ordusu yani İnen Bulutlar Okulu'nun öğrencileri arasında da eski Avrupa'da yaşanan olaylara hâkim birisi olmalı ki böyle etkili bir planı ustaca hayata geçirebiliyorlar. Hem İnen Bulutlar Okulu'nun öğrencileri, hem faytoncunun karısı hem de efendimin gücünün yetmediği daha nice olay efendimi iyice çaresiz ve güçsüz bırakıyordu. Efendimin güçsüz olduğu başka konular da vardı. Mesela şehirde neyin nerede olduğunu bilmediğinden yol bulma konusunda da çok zayıftır ama şimdiki konumuzla alakası olmadığı için yavaş yavaş asıl konumuza dönüyorum.

Sabah sabah yine Yaççan'ın zırlamalarını duyan efendim, üzerindeki yorganı öfkeyle bir kenara atıp yatakta doğruldu. Artık ne

ruhsal gelişim meditasyonları ne de Keçeli Birdağ'ın öğrettikleri umrundaydı. Yatağında doğrulmuş vaziyette iki elini ensesine atmış sinirden ense derisini çekiştirmeye, hışımla kafasını tırnaklarıyla ileri geri kaşımaya başladı. Öyle hızlı kaşıyordu ki bir aylık birikmiş kepeği tamamen dökülmüştü. Dökülen bu kepekler yorgana yastığa her yere, sanki yağmur gibi yağıyordu. Korkunç bir manzaraydı. Dökülen kepeklerden sonra bıyığının durumu nasıl diye şöyle bir dikkatli bakınca gördüm ki bıyığındaki her bir kıl yine kendi başına buyruk, dört bir yöne uzanıyordu. Bıyıkları, suratında bulundukları kişinin durumuna ayak uydurmaya çalışıyordu. Efendim kızgınsa, bıyıklar da kızgınmış gibi her bir yöne ayrı ayrı atılmayı alışkanlık haline getirmişti. İşte korkunç bir manzara daha. Efendim daha dün ayna karşısında, yükselme ve kalkınma ülküsüyle hareket eden Alman Şansölyesi gibi bıyıklarını yukarı yukarı çekiştirmemiş miydi? Bir gecede tekrar eski kaosa geri dönmüş bıyıkları. Ayna karşısındaki onca emek boşa gitmişti anlaşılan. Aynı şekilde efendimin kendisi de bıyıkları gibi eski düzenine çok çabuk dönmüştü. Tek gecede, tüm ruhsal gelişim meditasyonları falan etkisini kaybetmişti. Böylece, doğuştan beri taşıdığı yabani karakteri yüzünün her bir noktasında gayet belirgin bir şekilde görünür olmuştu. Böyle kaba saba ve düzensiz bıyıkları olan böyle kaba saba bir adamdı efendim. Bu adam nasıl oldu da görevinden atılmadan bugüne kadar öğretmenlik mesleğini icra edegeldi acaba diye düşününce fark ettim ki Japonya aslında çok geniş bir çeşitliliği içinde barındıran bir ülke. Öyle ki gerek Kaneda gerekse Kaneda'nın köpekleri bu ülkede insan sıfatıyla araya kaynayabiliyor. Bu yaratıklar insan şeklinde elini kolunu sallayarak aramızda gezebiliyorsa benim okuldaki işimi kaybetmem için geçerli hiçbir neden olamaz, diye düşünüyor olmalıydı efendim. Gerekirse Cennetin Ruhu Beyefendi'ye yazacağı bir mektupla neyin ne olduğunu hemen öğrenebilir aslında.

Daha öncesinde tüm detaylarıyla anlattığım o donuk ve cansız gözlerini açabildiği kadar açtı. Karşısında duran büfe dolabı izliyordu boş gözlerle. Yüksekliği iki metreye yakın olan bu büfenin ortasında duran bir raf, bu dolabı üst ve alt bölme olarak ikiye ayırıyordu. Her iki bölmenin kapakları da sürgülüydü. Alt bölme, yorganın ucuna değecek kadar yakındaydı. Bu yüzden, efendim uyandığında gözünü açar açmaz gördüğü ilk şey yorganının ucu ve dolabın alt bölmesiydi.

Dolabın üzerindeki kâğıt desenler yer yer yırtılmış veya sökülmüştü; dolap kapaklarını ve bu kapakların iç yüzünü tuhaf bir şekilde gözler önüne seriyordu. Pek çok şey vardı bunun içinde. Kâh basılı kâh el yazısıyla yazılmış kâğıtların bulunduğu bir yerdi. Kimisi ters yapıştırılmıştı kimisi ise arkası dönük. Bunu görünce efendimde bir anda, bunlarda ne yazdığını okuma isteği uyandı. Az önce bir koşu gidip de faytoncunun karısını yakalayıp burnunu çam ağacına sürtme isteğine karşı kendini zor tutmakta olan efendim şimdi aniden dikkatini bu eski kâğıt parçalarına kaptırmıştı. Ne yazdığını bu kadar öğrenmek istiyor olması tuhaf görünebilir ama dışadönük ve sosyal bir karakteri olan efendim için pek de garipsenecek bir durum değil. Ağlayan bir çocuğa şeker verildiğinde hemen gülmeye başlaması kadar normal bir durum. Efendim eskiden üniversite yıllarındayken tapınaklarından birinin misafirhanesinde konaklıyormuş. Kaldığı bu misafirhanede yan odasında beş veya altı tane Budist rahibe kalıyormuş ve odalarını ayıran tek şey sürgülü kâğıt kapıdan ibaretmiş. Rahibe sözü de kötü kadınların da kötüsüdür ama efendimin nasıl biri olduğunu ilk görüşte anlayan bu rahibeler pilav tenceresine vurarak *Daha dün annemizin kollarında yatarken* gibi türlü türlü çocuk şarkıları söylemeyi alışkanlık haline getirmişler. Efendim, rahibelerden neden bu kadar çok nefret ettiği sorulduğunda her seferinde bu olaydan dolayı olabilir diye yanıtlardı; bana kalırsa öyle olduğundan adım gibi eminim. Efendimin, ister ağlamak olsun ister gülmek, ister mutlu olmak olsun ister üzülmek; bunların hiçbirini bir kez olsun uzun süreli yaptığı ve hissettiği olmamıştır. Dürüst olmak gerekirse efendimin hiçbir duyguya bağlı kalmadığını, gönlünün sürekli farklı şeylere yöneldiğini falan söyleyebiliriz ama tüm bunları günlük hayatta konuştuğumuz dile daha yakın bir şekilde söyleyecek olsam bu adamı yüzeysel, sığ, inatçı ve şımarık bir çocuk olarak tanımlardım. Zaten şımarık biri olarak tüm inatçılığıyla kendini yataktan aşağı atıp, yere güzelce diz çöktükten sonra dolaptaki eski kâğıt parçalarında yazanları okumaya koyuldu. İşte bunu anlamak çok zor. Biraz önceki öfkeli ve kavgacı tutumu gitmiş, birden meraklı bir tutum sergiler olmuştu. Yazılar arasında gözüne çarpan ilk şey Japonya'nın ilk başbakanı olan İto Hirabumi'nin amuda kalkan bir görüntüsüydü. Aslında amuda kalkmış değildi, fotoğraf ters yapıştırılmıştı o kadar. Resmin üzerindeki tarihe bakınca 28 Eylül 1878 yazısını gördü. Bu tarihte Kore,

Japonya'nın sömürgesiydi. Dolayısıyla o zamanlarda İto Hirabumi, Japonya İmparatorluğu'nu temsilen Kore'nin lideri konumundaydı. Belli ki çoktan başkalarının kuyruğu peşine koşmaya başlamıştı bile. Bu generalin Kore'de ne işi vardı esasen? Kâğıdın zar zor okunan yerlerine dikkatlice bakınca Hirabumi'nin Kore'de maliye bakanı olarak görev yaptığını öğreniyoruz. Ne büyük adammış vesselam. Amuda kalkarak bile maliye bakanlığı yapabiliyor. Bu sefer sol taraftaki resmine bakıyorum. Burada da İto Hirabumi'nin resmi var ama bu sefer amuda kalkmış vaziyette değil yatar vaziyette. Bunda şaşıracak bir şey yok. Sürekli amuda kalkınca doğal olarak yorulur insan. Biraz dinlenmek istemiştir. Resmin altında büyük harflerle "Sen..." yazıyordu ama devamı yırtılmıştı. Efendim hafif bir kızgınlık hissi içeren bu cümlenin devamında ne yazdığını çok merak ediyordu ama ne yazık ki okumak mümkün değildi. Alttaki cümlenin ilk satırında ise "alelacele" kelimesinden başka bir şey kalmamıştı. Bunun devamını da merak etmişti ama çok yazık ki bunu da okuyamıyordu. Efendim polis dedektifi olsaydı, sırf bu cümlenin devamını öğrenebilmek için, başka insanların gazetelerini kafasına estiği gibi yırtıp koparmakta bir sakınca görmezdi. Başkalarının gazetelerinden kopardığı parçaları bir araya getirip bu cümlenin devamını rahatlıkla öğrenebilirdi. Zaten polis dediğimiz insanlar eğitim seviyesi çok da yüksek olan kişiler olmadığı için gerçeği açığa çıkarma arzularını tatmin etmek amacıyla her şeyi yapabilirler. Maalesef bu işler böyle. Keşke biraz daha medeni olabilselerdi. Gerçekleri zorla arayıp bulmak zorunda kalmadığımız bir dünyada yaşasak ne kadar güzel olurdu. Geçenlerde kulağıma geldi de şehrimizde polislerin bazen suçsuz vatandaşları uydurma suçlarla tutukladıkları oluyormuş. Vatandaşların verdiği vergilerle maaşını alan polis memurlarının, gelip yine bu insanları hem de suçsuz yere tutuklaması kadar abesle iştigal sayılabilecek başka ne olabilir. Şimdi efendimin gözü tam ortadaki habere takıldı. Ooita Vilayeti'nin ters yapıştırıldığını gördü. İto Hirabumi'nin amuda kalkması kadar saçmaydı bu da. Bu haberi de okuduktan sonra avuçlarını yumruk yapıp ağzını açabildiği kadar açarak kollarını havaya kaldırdı. Yaptığı bu hareket esneme hareketiydi.

Esnerken öyle tuhaf bir ses çıkardı ki evde sanki insan değil balina yaşıyordu. Esneme gösterisini tamamladıktan sonra birkaç kıyafetle havluyu eline aldığı gibi banyonun yolunu tuttu. Deminden beri bu

anı bekleyen karısı hemen odaya girdi. Yerdeki yorganla, pijamaları müthiş bir el çabukluğuyla katladıktan sonra her zamanki temizliğini yapmaya koyuldu. Ev temizliği karısı için ne kadar rutinse, banyodaki yüz yıkama ritüeli de efendim için o kadar rutindi. Efendim on yıl boyunca her sabah hem de her sabah hiç aksatmadan yüzünü yıkardı. Geçen gün bahsetmiştim. Efendimin sabahları ağzını gargaralarken çıkardığı ses tüm mahalleden duyuluyor. Çıkardığı bu sesi küstahça sayanlar bile vardı. Gargaralama seremonisi bittikten sonra saçlarını iki yana ayırma töreni başladı. Avrupalıların kullandığı türden bir havlusu vardı. Bu havluyu omzuna asmıştı, oturma odasına doğru mağrur bir edayla yürüdükten sonra hiç düşünmeden şöminenin karşısına çömeldi. Şömine deyince normal olarak siz okuyucularım; içine odun atılan, ateşi içeride tutmak için bakır veya demir korkulukların olduğu, karşısında fıstık gibi bir kadının bir bacağını sandalyeye dayayıp sigarasını tüttürdüğü türden bir nesne düşünüyor olabilirsiniz. Gelgelelim Hapşuruk Efendi'nin şöminesi hiç de öyle bir şömine değildi. Hatta o kadar antika malzemelerden yapılmış ki bu, neden yapıldığını anlamak için ancak işin ustası olmak lazım. Şömine, düzenli bakım yapıldığında ve iyice cilalandığında sahiden çok lüks ve çekici görünebiliyor. Ancak efendimin şöminesi ne güzel bir malzemeden yapılmıştı ne de düzenli olarak cilalanmıştı. Bundan ötürü iç bunaltıcı bir karanlığı vardı. Bunu nerden aldı acaba diye düşünüyordum ki böyle bir şeye para vermiş olamayacağını fark ettim. Kesinlikle satın almış olamaz. Hediye olarak almış da olamaz çünkü böyle hediyeler verecek türden arkadaşları yok. Yoksa çalmış olabilir mi? İşte bu soruya net bir yanıt vermek güç. Yıllar önce, efendimin çok yaşlı akrabalarından birinin hayatını kaybettiği bir dönemde, öldükten sonra boş kalan ihtiyar adamın evine göz kulak olması için efendimden ricada bulunmuşlar. Dolayısıyla efendim, bir süre bu evde kalmayı kabul etmiş. Bir süre bu boş eve göz kulak olduğu için artık oradaki eşyaları kendi eşyası gibi görmeye başlamış ve nihayetinde kendi evine dönerken ölen yaşlı adamın şöminesini de söküp götürmüş. İlk bakışta çok kötü bir şey yapmış gibi görülebilir ama böyle şeyler yapan bir çok kişi var etrafımızda. Mesela bankacılar. Her gün her gün başka insanların parasına göz kulak oluyor, başkalarının parasıyla çeşitli işlemler yapıyorlar. Bir süre sonra bu parayı kendi paraları gibi görmeye baş-

lamalarına şaşırmamak gerekir. Hükümet görevlileri de aynı şekilde. Aslında görevleri insanlara hizmet etmektir. Yani hepimiz öyle düşünüyoruz ama çeşitli şeyleri kontrol etmeye alıştıkları anda, iktidarın vermiş olduğu sarhoşluktan olsa gerek, her şeyi yapabileceklerini düşünmeye başlıyorlar. Hatta bazen öyle raddelere geliyorlar ki, şu anda ellerinde tuttukları iktidarı tamamen kendi iradeleriyle elde ettiklerini, bu yüzden halkın bazı konularda hiçbir şekilde söz söyleme hakkı olmadığını söyleyenler bile çıkıyor. Düpedüz aptallıktır bu. Dünya üzerinde bunu yapan onlarca insan var. Bu yüzden altı üstü şömineyi kendi malı gibi görüp evine götürdü diye efendime hırsız dememizi mantıklı bulmuyorum. Efendimden önce hırsız sıfatını hak eden pek çok insan tanıyorum.

Şöminenin önünde yerini alıp kahvaltı sofrasına oturan efendimin karşısında üç tane surat duruyordu. Bunlardan biri, az önce temizlik beziyle yüzünü yıkayan en küçük kızı Minik, diğeri kelimeleri sürekli birbirine karıştıran Tonko, üçüncüsü de beyaz pudraya parmağını daldıran Sunko'ydu. Üç kızı da yan yana oturmuş, sakin sakin kahvaltı ediyorlardı. Kızlarını teker teker inceledi efendim. Tonko'nun yüz hatları, güneyli barbarların demir kılıçlarının estetikten uzak yamuk kabzalarını anımsatıyordu. Yüz şekli bakımından ablasının yüz hatlarını biraz da olsa andıran Sunko ise ten rengi olarak yine Japonya'nın güneyinde bulunan eski Ryukyu Krallığı, bugünkü Okinawa adalarında yaşayan insanların esmer tenine sahip. Tek başına rahatça dikkatleri çekip göze çarpanı ise hiç şüphesiz en küçük kız, yani Minik'ti. Bu kızın suratı oval ve uzundu. Dikine uzun suratlar çok da nadir görülen bir şey değildir. Bu kızın suratıysa enine doğru uzun. Yani geniş. Bu kadar geniş bir suratın çok sık görüldüğünü sanmıyorum. Kendi kızı bile olsa efendimin bazen bu konu hakkında kara kara düşündüğü oluyordu. Kızını bu geniş suratıyla büyütmek zorundaydı. En azından büyümek zorundalardı. Kızlarının ne kadar çabuk büyüdüğünü düşünmeye başladı. Korkulacak şeydi. Nasıl oluyordu da zaman bu kadar hızlı geçebiliyordu? Ne zaman bunları düşünse, ensesinden aşağı soğuk terler iner, yüreğine hafif bir sızı gelir konardı. Ne kadar umarsız, ne kadar boş bir adam da olsa, kızlarının cinsiyetinin farkındaydı ve bu yüzden onları düzgün bir şekilde büyütüp yetiştirmesi gerektiğini çok iyi biliyordu. İyi biliyor olması, bunu yapabileceği anlamına

gelmiyordu elbette. Zaten yapamazdı da. Kendisi de bu durumun farkındaydı. Bu noktada, kendi çocukları için bile olsa bazı şeylere gücünün yetmediğini fark etti. Çocuklarını düzgün bir şekilde yetiştirmeye gücünün yetmeyeceğini bildiği halde peki o zaman neden yaptı bu çocukları, değil mi? İşte insanlar bunu düşünmüyor. İnsanları tanımlamak çok kolaydır. Gereksiz şeyler üreterek kendi kendilerini zor durumda bırakan canlılar demek insanları tanımlamak için yeterli olur.

Çocukların keyfine ise diyecek yok. Babalarının ne sıkıntılar çektiğini ve kara kara neler düşündüğünü düşlerinde bile göremezler. Her şeyden habersiz, sofraya oturmuş kahvaltı ediyorlar. Görünüşe göre çok da eğleniyorlar. En çok göze batanıysa, biraz önce bahsettiğim gibi Minik. Bu sene 3 yaşına bastı. Yemek zamanı anneleri her bir çocuğa kendi yaşına göre yemek çubuğu ve tabak veriyor. Büyük kardeşe büyük tabak, küçük kardeşe küçük tabak. Minik ise bunu asla kabul etmiyor. Her seferinde mutlaka ablalarından birinin tabağını aşırmaya veya yemek çubuğuna el koymaya çalışıyor. Küçücük elleriyle tutmayı beceremeyeceği büyük tabakları veya çubukları zorla tutmaya çalışır. Dünya genelinde her zaman böyle olmamış mıdır zaten? İnsanlar ne kadar yetersiz, zayıf ve beceriden yoksun olursa, kendilerini o kadar değerli görmeye başlar ve zorla el koymaya çalıştıkları şeyler o kadar büyük olur. Kişi ne kadar beceriksizse yüksek rütbelere ulaşmada o kadar gözü olur. Bu tür davranışlar genellikle şimdi Minik'in içinde bulunduğu yaşlarda başgösterir. Ama hiç küçümsenmeyecek kadar derinlere kadar kök salar. Eğitimle veya karşına alıp konuşmayla düzeltilmeyecek kadar derine inmişse bunlar, bir an evvel vazgeçmek en iyisidir.

Minik, yanında oturan ablasından arakladığı, boyundan büyük tabakla yine boyundan büyük yemek çubuklarını sürekli kendi güç gösterisi için kullanıyordu. Kullanmayı beceremeyeceği şeyleri zorla kullanmaya çalıştığı için otoritesini ortaya koymak zorundaydı. Yemek çubuklarının ucunu gelişigüzel kavradıktan sonra tabağın dibine doğru şöyle bir daldırdı. Tabağın neredeyse tamamı pilavla doluydu. Üzerindeyse fasülye çorbası vardı. Yemek çubuklarıyla tabağa bastırır bastırmaz, o ana kadar nasıl dökülmeden kalabildiği çok tuhaf olan tabak önce otuz derecelik bir açıyla eğildi. Eğilince içindeki sıcak çorba da çocukcağızın göğsüne döküldü. Fakat Minik,

KÜTÜPHANESİ MÜDÜRLÜĞÜ

böyle küçücük bir şey yüzünden geri adım atacak değildi elbette. Gücü elinde tutan bir tirandı artık. Bu sefer, biraz önce tabaktaki pilava daldırdığı çubukları tüm gücüyle geri çekti. Ablasından arakladığı ve üzerine döktüğü tabağı kaldıracak gücü ise yoktu. Bu yüzden, tabağı kaldırmak yerine, ağzını tabağın kenarına dayayarak içindeki pilavı küçücük ağzına doğru itmeyi tercih etti. Pilavın sadece çok az bir kısmını yiyebildi. Tabağın çok büyük bir kısmı yerde, geriye kalanı ise hâlâ tabaktaydı. Burnu ise çorbanın rengine bulanmıştı. Neden sonra heyecanlı bir nidayla ayağa fırladı. Daha doğrusu fırlamak istedi ama beceremeyip yere düştü. Tabii ki bunu planladığını sanmıyorum. Yemeğini yerlere ve üzerine dökmek yetmezmiş gibi şimdi de kendisi düştü. Böyle yemek yeme şekli görülmemiştir. Burada en naçizane bir şekilde Kaneda Bey başta olmak üzere güç sahibi kişilere sesleniyorum. Başkalarına karşı, tıpkı biraz önce Minik'in ablasının tabağına karşı gösterdiği saygısızlığı ve kabahati sergilerseniz sizin sonunuz da Minik gibi olur. Zavallı kızcağız, ablasının yemek çubuklarını kullanamadığı için tabağı ağzına dikmek zorunda kaldı ve yemeğin büyük kısmını üstüne ve yere döktü. Sadece çok az kısmı midesinin yolunu bulabildi. Bu da size benden uyarı mahiyetinde olsun. Bir şeyi zorla yapmaya çalışırsanız başarılı olamazsınız, aksine yolunuzu kaybeder, iyice zor bir yola düşersiniz. Dünya üzerinde aklı başında insanlar böyle hatalar yapmaz.

Kendi yemek çubuklarıyla tabağını kardeşine kaptıran büyük kardeş Tonko, Minik'in küçük tabağıyla idare etmek zorunda kalmıştı. Bu durumdan hiç de hoşnut kaldığı söylenemezdi. Çünkü Minik'in tabağı Tonko için fazla küçüktü. Tabağa en fazla iki üç lokmalık pilav sığıyordu. Dolayısıyla sık sık tabağını tekrar doldurması gerekiyordu. Dördüncü tabağını bitirmişti, şimdi beşinciyi doldurmak istiyordu. Pilav tenceresinin kapağını açıp kepçe dolusu pilav aldı. Aldığı bu pilavı tabağına koymadan önce bir süre dikkatlice izledi. Bunu yesem mi yoksa geri mi bıraksam diye düşünüyor olmalıydı. Neden sonra kararını verdi. Pişmemiş görünen kısımdan bir kepçe alıp tabağına koydu. Buraya kadar bir sorun yoktu. Pilav dolu kepçeyi tabağına devirirken olanlar oldu. Kepçeyi yanlışlıkla tabağının kenarına çarpınca onun tabağı da içindeki pilavla ve çorbayla birlikte yere döküldü. Tonko'da herhangi bir şaşkınlık ifadesi görünmüyordu. Yere dökülen pilavları teker teker dikkatle

toplamaya başladı. Topladığı pilavları nereye koyacak acaba diye düşünüyordum ki elinde biriktirip tencereye geri koydu. Midemin kaldırabileceği görüntüler değildi.

Minik'in biraz önce yemek çubuklarını aşırarak başlattığı kaos dalgası, Tonko'nun dökülen pilavları toplamasıyla sona erdi. Bir anda ablalık damarı kabarmıştı Tonko'nun. Kardeşinin suratının ne halde olduğunu fark eder etmez "Ablacım, bu ne hal. Yüzünün her yanı yemek olmuş," dedi. Sonra kardeşinin suratını temizlemeye koyuldu. İlk iş olarak burnunun tepesindeki yemek kalıntılarını temizledi. Kardeşinin burnundaki yemek kalıntılarını çöpe atar sanıyordum. Ama nerde. Biraz önce yere dökülen pilavı lalettayin tencereye geri döken birinden de ne beklenir zaten. Tabii ki kendi ağzına attı kardeşinin burnundan topladıklarını. Midemin daha fazla dayanabileceğini sanmıyorum. Sonra Minik'in yanaklarını temizledi. İki yanağında toplam neredeyse yirmi tane pirinç tanesi vardır. Hepsini iyice temizledi. Topladığı her bir parçayı kendi ağzına atıyordu. Kardeşinin yüzünde kalan yemek kalıntılarının hepsini, bir tane bile bırakmadan afiyetle yedi. O ana kadar sakin sakin oturup yemeğini yiyen Sunko da harekete geçti. Sakin sakin turpunu yemeğe çalışırken, canı aniden, kaynar miso çorbasının içindeki patateslerden yemek istemiş olmalı. Kepçeyi çorbaya daldırıp içindeki küçük parça patateslerden birini dikkatlice alıp ağzına tıkıştırdı. Siz okuyucularım da çok iyi biliyorsunuzdur, haşlanmış patatesi yerken yeteri kadar dikkat edilmezsse insanın ağzı çok fena yanar. Yetişkin biri bile haşlanmış patates yerken yanmamak için çok dikkatli olmalıdır. Ne var ki haşlanmış patateslerle olan deneyimi neredeyse hiç olmayan Sunko için bu duruma anlam vermek çok zor olmuş olmalı. Ağzı yanan Sunko, ağzındaki haşlanmış patetesi önündeki sofraya tükürüverdi. Sunko'nun ağzından çıkan patates parçası sofrada tam da Minik'in önüne düştü. Minik, eskiden beri patatesi hep çok sevmiştir. En sevdiği yemek olan patates, şimdi gözlerinin önünde kendisine doğru geliyordu. Hiç vakit kaybetmeden yemek çubuğunu uzatıp patatesi yakaladığı gibi ağzına atıverdi. Bir iki çiğneyip mideye indiriverdi ablasının patatesini.

Deminden beri kızlarının karşısında oturup tüm bu olanları soğukkanlılıkla izleyen efendim tek kelime bile etmeden önündeki yemeği yemekle meşguldü. Kendi çorbasını içmiş, kendi pilavını

yemişti. Hatta yemeğini bitirmiş, kürdanla dişlerini temizleme aşamasına geçmişti bile. Kızlarının eğitimi konusunda bırakınız yapsınlar bırakınız etsinler görüşünü benimsediği, tavırlarından çok belli oluyordu. Göz açıp kapayıncaya kadar bu kızlar büyüyecek ve her birini farklı farklı delikanlılar kandıracak. Gün gelip üçü de teker teker, sevgilileriyle birlikte yaşamak için babalarının evinden ayrıldığında bile efendim yine pilavını yemekten, çorbasını içmekten başka bir şey yapmayacaktır muhtemelen. Böyle konuları asla kafasına takmaz. Diğer yandan şöyle bir düşündüğümüzde, böyle şeyleri kafasına takıyor dediğimiz kişileri gözlemlediğimiz zaman bunların; türlü yalanlarla çevresindeki insanları kandırmaktan, dikkatsiz insanları suya götürüp susuz getirmekten, çeşitli iftiralarla başkalarını tehdit etmekten ve başkalarının arkasından kuyularını kazmaktan özge bir şey yapmadığını fark ediyorum. Ortaokullarda falan okuyan gençler, bu tarz insanlarla karşılaştıklarında, hayatta başarılı olmanın tek yolunun böyle insanları taklit etmek, onların yaptığı gibi yapmak olduğu sanısına kapılıyor. Aslında yapmaktan utanıyor olmaları gereken davranışları, gelecekte iyi birer insan olacakları düşüncesiyle hiç çekinmeden yapıyorlar. Bu yaptıklarına, başka şeyleri kafasına takmak denilemez. Dense dense serserilik denir. Japon kedisi olarak belli bir miktar vatanseverlik duygusunu da yüreğimde barındırıyorum. Dolayısıyla böyle serserileri görünce suratlarına yumruğu patlatasım geliyor. Böyle insanların sayısını bir kişi bile olsun azaltabilirsem ülkeme o kadar faydam dokunmuş olur. Böyle öğrenciler barındıran bir okulun ne kadar kendinden utanması gerekiyorsa, böyle vatandaşlar barındıran bir ülkenin de o kadar kendinden utanması gerekir. Fakat görünüşe göre Japonya'nın insanları bazı konularda kedileri kadar duyarlı değil. Yüz kızartıcı. Az önce bahsettiğim türden insanlara kıyasla efendimin onlardan hatırı sayılır derecede üstün olduğunu söylemeden geçemeyeceğim. Efendimi diğerlerinden üstün kılan şey; duyarsız, yeteneksiz ve her şeye burnunu sokan arsız ve saygısız biri olmasıdır.

Bu bahsettiğim şekilde, hiçbir şeyi umursamayıp etliye sütlüye karışmadan yemeğini yiyen efendim, nihayet kıyafetlerini giyip, taksiye atladığı gibi karakolun yolunu tuttu. Taksiye binerken Nihonzutsumi Bölge Karakolu'na gideceğini söylediğinde taksici bıyık altından kıs kıs güldü. Efendimin, "Hani şu genelevlerin oldu-

ğu yer!" diye ısrarla anlatmaya çalışmasıysa durumu daha da komik bir hale getiriyordu.

Uzun süre sonra taksiye binen efendimi yolcu eden karısı, kahvaltısını yapmak üzere sofraya döndüğünde "Haydi, okula bakalım. Geç kalacaksınız!" diye çocuklara seslendi. Çocuklarsa kendinden emin bir şekilde "Ama bugün tatil," diye karşılık verdiler. Okul için hazırlık yapmaya hiç niyetli görünmüyorlardı.

"Öyle bir şey yok. Okula gideceksiniz, haydi hazırlanın," diye baskın bir ses tonuyla cevap verdi anneleri.

"Ama dün okulda öğretmenimiz yarın okulun olmadığını söylemişti," dedi en büyükleri." Hiç yerinden kalkacak gibi görünmüyordu. Anneleri o anda kendinden emin olamadı. Büfe dolabın üzerindeki takvimi alıp arkasını çevirdi. Takvimde bugünü gösteren sayfada kırmızı harflerle "Bayram" yazıyordu. Efendim, belli ki tatil gününde okuldan izin almıştı. Karısı da kendisi gibi. Bugünün resmi tatil olduğunun hiç farkında değildi. Meitei'e gelince, bugünün resmi tatil olduğunu gerçekten de bilmiyor muydu yoksa bilmiyormuş gibi mi yapıyordu, orası biraz muamma. Yaşadığı küçük ölçekli aydınlanmadan sonra efendimin karısı çocuklara dönüp,

"O zaman uslu uslu oynayın bakalım," dedi. Sonra dikiş nakış kutusunu eline alıp örgüsüne koyuldu.

Sonraki yarım saat boyunca evde her şey durgundu. Hikâyeme malzeme olacak herhangi bir şey olmadı. Sonra aniden tuhaf görünümlü bir misafir belirdi kapıda. On yedi on sekiz yaşlarında bir kız öğrenciydi bu gelen. Köşeleri çatlamış ayakkabısını çıkardı, mor renkli kimonosunu eliyle hafifçe çekti, saçlarını değişik bir topuz şekliyle toplamıştı. Mutfak kapısından içeri, sanki kendi eviymiş gibi rahat rahat giriverdi. Bu gelen, efendimin yeğeniydi. Bir keresinde bu kızın, öğrenci olduğunu bir yerden duymuştum. Ara sıra pazar günleri buraya uğrar, amcasıyla kavga eder ve evine geri dönerdi. Yukie diye çok da güzel bir ismi vardı. Yukie, dilimizde karlı dere anlamına geliyordu. Kızın güzelliği, karlı bir dere kadar değildi elbette. Sokağa çıkıp iki adım yürüyünce karşınıza çıkan türden dereler kadar güzeldi ancak.

"Merhaba yenge," diye canlı bir şekilde oturma odasına girdi. Dikiş nakış kutusunun hemen yanına kuruldu.

"Aa bak sen kim gelmiş! Ne kadar erkencisin böyle..."

"Bugün büyük bayram günü. Sabah erken kalkayım dedim. Sekiz buçuk gibi evden çıkıp hemen buraya geldim."

"Öyle mi? Bir şey mi oldu yoksa?"

"Yok hayır, bir şey olmadı. Ne zamandır görüşmüyoruz ya. O yüzden ziyarete geldim."

"Ne güzel ne güzel. İstediğin kadar kal. Amcan da birazdan geri döner."

"Amcam bir yere mi gitti? Çok şaşırdım doğrusu. Pek dışarı çıkmaz da."

"Evet. Bugün çok değişik bir yere gitti. Karakola. Çok tuhaf, öyle değil mi?"

"Aaa, neden ki?"

"Geçen bahar mevsimi evimize giren hırsızı yakalamışlar."

"O yüzden ifade vermeye gitti öyle mi, amma uğraştırıcı işler."

"Öyle deme ama. Eşyalarımızı geri verecekler. Dün akşam polis memuru zahmet edip kapımıza geldi de, çalınan eşyalarımız varsa almak için karakola gelmemizi söyledi."

"Demek öyle. Öyle olmasaydı zaten amcam bu kadar erken saatte evden asla çıkmazdı. Normalde bu saatlerde hâlâ yatağından bile çıkmamış olurdu."

"Amcan kadar uykucu biri yoktur herhalde... Ne zaman uyandırmaya çalışsam sinirlerim tepeme çıkıyor. Bu sabah da yine uğraştırdı beni. Saat yediye kadar kesin uyandır beni diye tembihledi ama uyandırmaya çalıştığımda yorganın altına saklandı. Cevap bile vermedi. Uyuyor numarası yapıyordu. Ben de geç kalacak diye endişelendiğimden ikinci kez uyandırmaya çalıştım. Bu sefer yorganın altından anlamsız şeyler söylemeye başladı. Gerçekten dayanamıyorum ya, kızmamak elde değil."

"Neden bu kadar çok uyuyor acaba? Kesin sinir argınlığı yaşıyordur."

"Nedir o?"

"Gerçekten her şeye çok çabuk sinirlenen birisi. Böyle hassas sinirlerle okulda çalışmasına izin vermelerine şaşırıyorum doğrusu."

"Ama okulda sakin olduğunu söylüyor..."

"O zaman daha kötü. Evde hiddetli okulda sakinse durum fena demektir."

"Neden?"

"Evde her şeye kızan çekilmez biriyken okula gittiğinde sessiz sakin biri olması sence de kötü bir şey değil mi?"

"Sürekli kızıyor sayılmaz. Yani öyle görünüyor ama aslında biraz farklı. Birisi sağ dese hemen karşı çıkar sol der, yok biri çıkıp sol dese bu sefer hemen sağ der. Bir şeyi kendisine söylenildiği şekilde yaptığı hiç olmamıştır. Her zaman kendi bildiğini okur."

"Amcam inatçının tekidir. Ben bunu bilir bunu söylerim. Her zaman tersine gider. Geçenlerde şemsiye almak istiyordum. Şemsiye istediğimi söyleseydim asla almazdı. O yüzden ben de istemediğimi söyledim. Nasıl istemezsin, lazım olur alalım diyerek hemen gidip bana şemsiye aldı."

Bunu duyan kadın kocaman bir kahkaha patlattı. "Sen var ya, az kurnaz değilsin," diyordu.

"Böyle olmak gerekiyor amcama karşı. Yoksa çok uğraşırsın."

"Geçenlerde sigorta şirketinden bir temsilci geldi. Kocamı hayat sigortası almaya çağırıyordu. Binbir türlü şey anlattı. Şöyle faydaları vardır, böyle avantajları vardır falan. Nereden baksan bir saat anlatmıştır sigortanın nasıl faydalı olacağını. Ama ikna edemedi. Kenarda köşede birikmişimiz yok, şu gördüğün üç tane çocuk da büyüyor. En azından sigortaya girsek fena mı olurdu diye kendi kendime düşünüyordum ama kocam Nuh diyor peygamber demiyordu."

"Evet öyledir. Yarın öbür gün bir şey olsa nasıl hisseder kim bilir?" Bu sözleri söyleyen genç kız kulağa hiç de genç gelmiyordu. Böyle laflar edebildiğine göre epey görmüş geçirmiş, feleğin çemberinden geçmiş olmalıydı.

"Sigorta temsilcisiyle konuşurlarken kulak misafiri oldum da gerçekten kulağa çok saçma gelen sözler sarf ediyordu. Sigortanın gerekli olduğunu anlıyorum. Zaten gerekli olmasaydı şirketini de kurmazdınız, diyordu. Sonra şöyle söyledi: Fakat, ölmediğim sürece sigorta yaptırmam. Böyle inatla tartışmaya devam etti."

"Amcam mı söyledi bunu?"

"Evet. Sonra sigortacı adam da 'Ölmeyecekseniz zaten sigorta şirketlerine gerek kalmaz. Ancak bildiğiniz gibi insan hayatı denilen şey çok hassastır. Hiç beklenmedik bir anda ölüm gelip kapınızı çalabilir,' dedi. Bunun üzerine amcan da karşılık olarak 'Ben ölmemeye karar verdim, bu yüzden benim için endişelenmenize gerek yok,' dedi. Böyle anlamsız şeyler söyledi ya inanabiliyor musun?"

"Ölmeyeceğine ne kadar inanırsa inansın. Gün gelecek herkes ölecek. Ben de sınavlarımı geçeceğime inandım ama ne kadar inanırsam inanayım geçemedim."

"Sigortacı adam da aynısını söyledi. Ömrünüzün ne kadar kaldığına kendiniz karar veremezsiniz. Uzun yaşamaya karar verdiniz diye uzun yaşayacağınızın bir garantisi yoktur. Öyle olsaydı hiç kimse ölmezdi zaten."

"Sigortacı adam aklı başında birine benziyor. Mantıklı konuşmuş."

"Çok mantıklı bence de. İşte benim anlamadığım da bundan sonrası. Hayır, ben ölmeyeceğim, asla, yemin ediyorum ölmeyeceğim, diye ısrarla ve inatla böyle şeyler söylemeye devam etti."

"Akıl sır erdiremiyorum bu amcama."

"Ermez ki. Hem de hiç ermez. Sigortaya düzenli olarak para vereceğime o parayı gider bankaya yatırırım, çok daha iyi olur, diyordu."

" Birikmişiniz var mı?"

"Olması mümkün mü? Kendisi öldükten sonra bize ne olacak hiç umrunda bile değil. Bir kez olsun düşündüğünü sanmıyorum."

"Endişe etmeden nasıl durulur, aklım ermiyor. Nasıl oldu da bu hale geldi acaba amcam? Buraya gelenler arasında amcama benzeyen bir kişi bile yok, değil mi?"

"Yok elbette. Nasıl olsun? Eşi benzeri yoktur amcanın."

"Suzuki Bey'den falan rica etseniz de amcamla konuşup biraz aklını başına getirtse. Suzuki Bey gibi sakin bir delikanlı konuşursa amcam belki biraz rahatlar, daha sakin bir kafayla tekrar düşünür."

"Yeri gelmişken söyleyeyim. Suzuki Bey bu evde pek sevilmez."

"Bu evde herkes bir garip ayol. O zaman şu adam nasıl. Hani vardı ya. Sakin sakin konuşan bir adam..."

"Keçeli Birdağ mı?"

"Evet."

"O adamla da araları pek iyi sayılmaz. Dün Meitei gelip o adam hakkında kötü şeyler anlattı. Bu yüzden Keçeli Birdağ ile konuşması o kadar da etkili olmayabilir."

"İyi ya işte. Çok engin ve yufka yürekli bir adamdır Keçeli Birdağ. Hatta geçen gün okulumuzda konuşma bile yaptı."

"Sizin okulda öğretmenlik mi yapıyor?"

"Hayır hayır, öğretmen değil. Kadın hakları topluluğunun etkinliğine davet edildi. O etkinlikte yaptı konuşmasını."

"Nasıldı, eğlenceli miydi?"

"İşte, o kadar eğlenceli değildi ama adamın suratı uzun ya. Bir de keçi sakalı bırakmış. Bu halini gören herkes adamın ne anlatacağını merakla dinlemeye başladı."

"Konuşma yaptı derken, ne hakkında?" Efendimin karısı merak içinde sorusuna cevap beklerken, Yukie'nin sesini duyan çocuklar pata küte içeri girdiler. Deminden beri bahçede oyun oynuyorlardı herhalde.

Çocuklardan ikisi sevinç içinde "Aaa, Yukie abla gelmiş," diye bağırışmaya başladı. Bir anda gelen çocuklar ortalığı ayağa kaldırınca anneleri,

"Çocuklar! Gürültü yapmayın. Oturun bakayım sessizce! Tam da Yukie ablanız şimdi çok ilginç bir hikâye anlatmak üzereydi," dedi. Bunları söylerken dikiş iğnelerini kenara koydu.

"Hikâye mi. Hikâye dinlemeye bayılırım," dedi Tonko. "Yoksa tir tir titreyen dağın hikâyesini mi anlatıyorsun?" diye atıldı Sunko da. Yine bir şeyleri birbirine karıştırmıştı. Üçüncü ve en küçük kardeş olan Minik de "Hikâye. Minik!" diye atıldı. Yere diz çökmüş oturan ablalarının arasına dizini sokuşturarak kendisini öne çıkarıverdi. Hikâye dinlemek için değil hikâye anlatmak için hazırlık yapıyordu. Ablaları gülerek "Yine mi Minik'in hikâyesini dinleyeceğiz?" diye sorunca anneleri en küçük kızını tatlı bir dille ikna etmeye çalışarak, "Yavrucuğum senin hikâyeni sonra dinleyelim. Şimdi Yukie ablanın hikâyesini dinliyoruz," dedi. Minik ise hâlâ dinlemeye istekli görünmüyordu. Bağırarak "Bana ne ya, babu!" dedi. Yukie araya girerek, "Tamam o zaman, önce senin hikâyeni dinleyelim. Adı ne hikâyenin?" diye sordu.

"Şey. *Mini mini, nereye gidiyorsun öyle?*"

"Ne kadar güzel. Sonra?"

"Tarlaya, çeltik ekmeye."

"Sen neler biliyorsun öyle."

"Önüme çıkıp engel olma bana" O anda Tonko araya girip *"Önüme değil karşıma* olacak" diye düzeltmeye çalıştı. Ablasına tehditkâr bir "Babu!" yapıştıran Minik belli ki sözünün kesilmesini sevmiyordu.

Ama anlattığı hikâye yarıda kesildiği için devamını getiremiyordu. Tüm hikâye birden aklından uçup gidivermiş gibiydi.

"Minikçiğim. Hepsi bu kadar mı?" diye sordu Yukie ablası.

"Şey ya. Devamını sonra anlatayım. Şimdi osurmak istiyorum."

"Aaa. Ne kadar ayıp. Nereden öğrendin böyle sözleri?"

"Ossan öğretti."

"Bak sen şu kadına. Hiç öğretilir miymiş öyle şeyler?" dedi anneleri. Yüzünde acı bir gülümseme vardı. "O zaman artık Yukie ablanızın anlatacağı hikâyeyi dinleyebiliriz," dedi. Bunu duyduktan sonra evin en korkunç diktatörü olan Minik bile sakinleşip bir süreliğine de olsa sessizce oturup dinledi.

"Keçeli Birdağ Hoca'nın yaptığı konuşma şöyleydi..." diye başladı anlatmaya. "Eski zamanlarda bir gün yolun ortasında duran kocaman bir heykel varmış. Bu heykel Budist Jizo'nun heykeliymiş. Ama gel gör ki heykel yolun ortasında durduğu için ne at geçebiliyormuş ne de fayton. Köylüler biraraya gelip bu heykel meselesini çözmek üzere hep beraber kafa yormuş."

"Gerçekten olmuş mu böyle bir şey?"

"Bilmem ki. Gerçek olup olmadığını söylemedi... Sonra her kafadan farklı fikirler çıkmış. Herkes bir şeyler söylüyormuş. Köyün en iri yarı kuvvetli adamı çıkıp ben bunun icabına bakarım demiş. Tek başına heykelin karşısına çıkıp iki eliyle kavramış heykeli. Tüm gücüyle asılmış. Kan ter içinde kalana kadar uğraşmış ama heykel bana mısın dememiş. Olduğu gibi duruyormuş."

"Demek ki bayağı ağır bir heykelmiş"

"Evet. Sonra bu adam yorulmuş. Evine gidip yatmış. Ama diğerleri hâlâ heykeli nasıl kaldıracaklarını düşünmeye devam ediyormuş. Daha sonra köyün en kurnaz adamı çıkıp ben bu heykeli kaldırırım, bana bırakın demiş. Sonra heykelin karşısına çıkıp yanında götürdüğü sefer tasını açmış. Sefer tasının içinden adzuki fasülyesi tatlısı çıkarmış. Heykeli yapılan Jizo'nun canının çekeceğini düşünüyormuş. 'Yemek istiyorsan iki adım beri gel bakalım!' diye de seslenmiş kurnaz adam. Tatlıyı almaya gelmediğini görünce heykelin inat ettiğini düşünmüş. Bunu kendine yediremeyen kurnaz adam bu sefer, büyük bir şişeye doldurduğu şarabı getirmiş. Bir elinde şişe diğer elinde kadeh, heykelin karşısına çıkmış. 'İçmek istiyor musun Jizo?

İstiyorsan buraya gel!' diye seslenmiş. Orada üç saat öylece dikilmiş ama heykel kılını bile kıpırdatmamış."

"Yukie Abla. Jizo hazretlerinin karnı acıkmaz mı hiç?" Bu soru Tonko'dan gelmişti. Yanıtı ise Sunko'dan geldi. "Adzuki fasülyesi tatlısı sevmiyordur belki."

"Kurnaz adam ikinci kez başarısız olunca bu sefer bir çuval dolusu sahte para getirip koymuş heykelin önüne. 'Bunlara hayır demeyeceğini biliyorum. Haydi bakalım, istiyorsan burada duruyor, gel de al!' demiş. Bu da işe yaramamış. Jizo da ne kadar inatçı bir adammış öyle değil mi?"

"Aynen öyle. Amcana biraz benziyor."

"Biraz mı? Amcamın tıpkısının aynısı. En sonunda kurnaz adam da hevesini yitirmiş. Vazgeçip evine dönmüş. Ondan sonra üçüncü bir adam gelmiş. Bu adam palavracının tekiymiş ve her şeyi abartan biriymiş. Bu işi çözsem çözsem ben çözerim diyerek herkese sakin olmalarını söylemiş. Çok kolay bir işe girişiyormuş gibi çıkmış heykelin karşısına."

"Ne yapmış peki bu palavracı adam?"

"İşte orası çok eğlenceli. Önce polis üniforması giyip takma sakal takmış. Bu haliyle heykelin karşısına çıkıp 'Haydi bakalım. Git buradan gözüm görmesin seni. Yoksa başın çok büyük belaya girer!' diyerek tehdit etmiş. Polis taklidine inanan var mı hâlâ acaba?"

"Aynen. Sonra ne oldu, hareket etti mi Jizo'nun heykeli?"

"Nasıl etsin? Aynı amcam gibi, inadım inat diyor."

"Ama amcan polislerden çok korkar. Polis görürse hiç dayanamaz."

"Öyle mi? O suratıyla hem de. O zaman çok da korkulacak bir şey yok demektir. Ama Jizo'nun heykeli bana mısın demiyormuş. Öylece duruyormuş yolun ortasında. Bunun üzerine sinirden küplere binen kurnaz adam polis kostümünü çıkarıp takma sakalını çöpe atmış. Bu sefer çok zengin birinin kılığına girmiş. Bugün olsa Baron İwasai gibi diyebileceğimiz bir kostümle çıkagelmiş. Ne garip, değil mi?"

"Baron İwasai nasıl görünüyormuş ki?"

"İşte kocaman bir suratı varmış. Sonra kurnaz adam hiçbir şey yapmadan, hiçbir şey söylemeden bu kostüm içinde heykelin etrafından dolanmaya başlamış. Dolaşırken de sigarasını tüttürüyormuş."

"Aklında ne varmış?"

"Jizo'yu sigara dumanına boğmak istiyormuş."

"Adeta şairlerin yaptığı kelime oyunu gibi. Başarmış mı yoksa?"

"Tabii ki başaramamış. Sonuçta taştan yapılma bir heykelmiş karşısındaki. Bu da işe yaramayınca İmparator kılığına girmiş. Aptal adam."

"Evet. O zamanlarda da İmparator var mıymış?"

"Varmış demek ki. Keçeli Birdağ hocamız öyle anlattı. Yanlış hatırlamıyorsam İmparator demişti. Giydiği kostümün dehşet verici olduğunu söyledi. Yine de her şeyden önce, palavracı bir adamın imparator kılığına girmesi bence doğru değil. Saygısızlık olur yani."

"İmparator derken, hangi imparator acaba?"

"Hangisi olursa olsun saygısızlık bence."

"Haklısın."

"İmparator kisvesine girmesi bile işe yaramamış. Palavracı adam heykeli hareket ettiremeyeceğini anlamış, elimden gelen bu kadar diyerek pes edip gitmiş."

"En doğrusunu yapmış."

"Evet. Bu adamı kürek mahkumu yapmalı. Ölene kadar çalıştırılmalı. Fakat köylüler belli ki böyle düşünmüyormuş. Kendi aralarında türlü fikirler üretmeye devam etmişler. Artık şansını denemek isteyen kimse çıkmayacak gibi görünüyormuş."

"Bitti mi yani?"

"Dahası var. Köylüler bir araya gelip bir tane faytoncu bir tane de serseri kiralamışlar. Jizo hazretlerinin etrafında olabildiğince gürültü çıkarıp heykeli rahatsız etmekmiş amaçları. Böylece Jizo hazretleri dayanamayıp köyü terk edecekmiş. Faytoncuyla serseri gece gündüz demeden başlamışlar gürültü çıkarmaya."

"Ne külfet."

"Ama bu da işe yaramamış. Jizo hazretleri de ne kadar inatçıymış."

"Sonra ne olmuş," diye merakla sordu Tonko.

"Sonra. Her gün heykelin etrafında ortalığı ayağa kaldırmışlarsa da hiçbir şey olmamış. Herkes artık iyice bıkmış bundan. Faytoncuyla serseri ise durumdan gayet memnunmuş. Sırf gürültü yaparak mangırları cebe indiriyorlarmış zira. Böyle daha günlerce devam edebilirlermiş."

"Yukie Abla, mangır nedir?"

"Mangır, para demek."

"Parayla ne yapacaklar ki?"

"Parayla..." Verecek düzgün bir cevap bulamayan Yukie aniden kahkahayı patlattı. "Seni gidi Sunko. Ondan sonra yenge. Adamlar her gün her gece gürültü çıkarıyormuş. Sonra köyün bir de delisi varmış. Kimsenin yüz göz olmadığı, muhatap olmak istemediği bir deli yaşıyormuş. Onca zamandır yapılan gürültüyü fark eden deli gelip ne yaptıklarını sormuş. Durumu açıkladıklarında 'Ne kadar aptal adamlarsınız. Kaç sene uğraşırsanız uğraşın, Jizo'nun heykelini şurdan şuraya asla hareket ettiremezsiniz,' demiş."

"Deli meli ama çok iyi söylemiş."

"Kesinlikle çok iyi söylemiş. Herkes ona deli falan deyip dalga geçiyormuş. Nasıl olsa yapamaz ama şu deliye yine bir soralım bakalım heykeli hareket ettirebilecek mi diye kendi aralarında anlaşmışlar. Bizim deli ısrarlara dayanamamış. Öncelikle şu gürültünün hiçbir anlamı olmadığı için gürültüyü kesmelerini istemiş. Sonra tüm sükunetiyle Jizo heykelinin karşısına çıkmış."

"Yukie abla. Sükunet, delinin arkadaşı mı?" diye sordu Tonko. Hikâyenin en can alıcı noktasında böyle şaşırtıcı bir soru sorduğu için Yukie'nin hem de annelerinin gülmekten gözlerine yaşlar geldi.

"Hayır canım. Arkadaşı falan değil."

"O zaman nedir?"

"Sükunet nedir biliyor musun? Nasıl desem..."

"Sükunet nasıl desem mi demek?"

"Öyle değil. Sükunet demek..."

"Eee."

"Tatara Sanpei denilen adamı tanıyorsunuz değil mi?"

"Tatara Abi sükunet midir?"

"Evet. Biraz öyle." Böylece soru yağmurunu savuşturan Yukie devam etti. "Bizim deli, Jizo heykelinin karşısına elleri cebinde çıkmış. Demiş ki 'Bizim köylüler buradan gitmeni istiyor. O yüzden yavaş yavaş yaylansan iyi edersin' Bunu duyan Jizo ise 'Öyle mi, keşke daha erken söyleseydin. Hemen gidiyorum,' demiş ve oradan çekip gitmiş."

"Böyle bir heykel ne gördüm ne de duydum hayatımda."

"Konuşmanın devamında..."

"Devamı da mı var?"

"Evet. Devamında Keçeli Birdağ Hoca şöyle anlattı: Bugün sizlere yapacağım konuşmama bu hikâyeyle başladım çünkü aklımdaki fikri çok iyi yansıtıyor. Şimdi biraz daha sabrınızı rica ederek asıl konuma gelmek istiyorum. Kadınlar bir meseleyle yüzleşirken doğrudan yüzleşmek yerine uzak bir noktadan, meselenin etrafından dolanarak yüzleşirler. Kadınlarda bu çok sık görülen fena bir alışkanlık. Üstelik sadece kadınlarla sınırlı bir şey değil. Günümüz Meiji döneminde erkekler de medeniyet denilen canavarın etkisiyle kadın gibi olmaya yüz tutmuş durumda. Hatta bu insanlar tüm zaman ve çabalarını gerçek bir beyefendinin takınması gereken tavır, göstermesi gereken davranış diye tanımladıkları şeyleri körü körüne taklit etmeye çalışarak geçiriyorlar. Bu yanılgıya düşmüş pek çok kişi görebilirsiniz. Bunlar, medeniyetin zincirlerine bağlanıp kalmış bir avuç kusurlu veletten başka bir şey değil. Zaten daha fazla söyleyecek bir şey yok. Siz değerli kadınlara söylemek istediğim tek şey, böyle insanlarla karşılaştığınızda ne olur, biraz önce anlattığım hikâyedeki deli gibi, dürüst ve dobra olmayı unutmayın. O bahsettiğim deli gibi olmayı başarabilirseniz gerek karı-koca arasındaki gerek gelin-kaynana arasındaki tartışmaların üçte birini çözebileceğinize adım gibi eminim. İnsan denilen varlık dürüst olmadıkça, gizli kapaklı işler çevirdikçe, ki zaten mutsuzluğun altında yatan temel sebep de başkalarına karşı dürüst olmamaktır, mutsuz olur. Pek çok kadının ortalama bir erkekten daha mutsuz olmasının asıl sebebi de tam olarak budur. Çok fazla sır saklıyor olmalarıdır. O yüzden sizden ricam, lütfen deli olunuz,' diye bir konuşmaydı."

"Demek öyle. Yani Yukie, deli olmayı düşünüyor musun?"

"Asla olmaz. Deli falan olmam ben. Kaneda Bey'in kızı da çok kızmıştı bunu duyunca. Görsen ne kadar sinirliydi."

"Kaneda'nın kızı da mı oradaydı? Hani hemen şu karşıda oturan."

"Evet. Hep asortik Avrupalılar gibi giyinen şık arkadaşımız."

"Aynı okula mı gidiyorsunuz?"

"Hayır. Kadınlar için yapılan konuşmayı dinlemeye gelmişti. Ama öyle böyle değil. Gerçekten çok şık giyiniyor. Görsen ağzın açık kalır."

"Zaten çok güzel biriymiş diye duydum."

"O kadar da değil. Sıradan sayılır. Abarttığı kadar yok en azından. O kadar makyajı kim sürerse güzel görünür zaten."

"O zaman Yukie sen de o kadar makyaj yapsan en az iki kat daha güzel görünürsün, öyle mi?"

"Ay bilmem ki. Neyse onu bırak da yengeciğim. Kaneda'nın kızı sahiden çok fazla makyaj yapıyor ya. Ne kadar zengin olursa olsun..."

"Boş ver canım. Parası olduğu sürece istediği kadar makyaj yapsın, ne zararı var ki?"

"Orası öyle tabii ama... Neyse bence onun biraz deli olması gerekiyor, hocamızın anlattığı gibi. Çünkü burnu çok havalarda. Geçenlerde adını hatırlamıyorum da şairin biri buna şiir yazmış. Yeni tür şiir mi ne diyormuş şiirine. Ama bizimki, dalga geçmek amacıyla bunu herkesin önünde yüksek sesle okudu."

"Bilge Poyraz mı?"

"Aa, o mu yazmış şiiri? Bayağı hayalperest biriymiş, desene."

"Ama benim tanıdığım kadarıyla Bilge Poyraz Efendi gayet ciddi biridir. Kendisinin böyle bir şey yapmasının çok doğal olduğunu bile düşünüyorsun herhalde."

"Mesele zaten Bilge Poyraz gibi insanlar var olduğu için çıkıyor. Neyse, daha anlatacağım komik şeyler bitmedi. Yine geçenlerde bizim Kaneda'nın kızına birisi aşk mektubu göndermiş."

"Bak sen. Kimmiş o mendebur?"

"Kim olduğunu bilmiyormuş."

"Adını yazmamış mı?"

"Yazıyormuş yazmasına ama daha önce hiç duymadığı biriymiş. Üstelik yazdığı mektup da o kadar uzunmuş ki hepsini açsan burdan köye yol olurmuş. Saçmasapan bir sürü anlamsız şey yazıyormuş mektupta.

Seni tıpkı din adamlarının tanrıyı arzuladığı gibi arzuluyorum. Senin için, kurbanlığa giden koyun olurum seve seve. Senin uğrunda can vermekten daha onurlu bir an yoktur benim için. Üç köşesi vardır yüreğimin, tam ortasında da Cupid'in attığı ok saplanmış duruyor. Hedefi tam on ikiden vurmuş..."

"Ciddi mi tüm bunlar?"

"Ciddi tabii ki. Aslına bakarsan arkadaşlarımdan üçü bu mektubu çoktan okumuş bile. Gayet ciddi göründüğünü söylüyorlar."

"Çok fena biriymiş bu Kaneda'nın kızı. Kendisine yazılan mektubu başkalarına okutmak da neyin nesi! Bizim Donay Efendi ile evlenmek üzere olduğu için, kendisine aşk mektubu yazan birini sence Donay Efendi duysa ne olur? Çok yazık olmaz mı?"

"Olur tabii. Hem de nasıl. Donay Efendi bir daha buraya uğradığında söyleyin bakalım nasıl oluyormuş. Eminim şimdi hiçbir şeyden haberi bile yoktur."

"Yoktur bence de. Ne de olsa tüm gününü okulda küre cilalayarak geçiriyor. Haberi olduğunu sanmıyorum."

"Donay Efendi gerçekten de o kadınla evlenmek istiyor mu acaba, çok acıyorum adama doğrusu."

"Neden? Parası olur, sonra güç sahibi de olur. Fena mı?"

"Yengeciğim, sürekli para para deyip duruyorsun da bence paradan daha önemli şeyler var. Sevgi gibi. Sevgi yoksa karı-koca arasındaki ilişki de düzgün bir şekilde kurulamaz."

"Haklısın. O zaman söyle bana Yukie. Sen nasıl biriyle evlenmeyi düşünüyorsun?"

"Nereden bileyim. Şu anda aday adayı bile yok zaten."

Evlilik konusu açılınca Yukie ile yengesi koyu bir sohbete daldı. İkisinin de bu konu hakkında konuşmaktan çok zevk aldığı gözlerinden belli oluyordu. Onların bu sohbetini, her ne kadar anlamasa da merakla dinleyen Tonko aniden, "Ben de evlenmek istiyorum!" diye atıldı. Daha gençlik çağlarında olan Yukie'den her ne kadar Tonko'nun hislerini anlıyor olmasını beklemek normal olsa da Tonko'nun bu gözüpek yorumu karşısında şaşkınlığını gizleyemedi. Efendimin karısı ise çok daha sakin bir ifadeyle, gülerek "Kiminle evlenecekmişsin bakalım?" diye sordu.

"Ben var ya. Hani şu şeydeki. Şinto tapınağıyla evlenmek istiyorum. Ama Suido Köprüsü'nden geçmeyi hiç sevmediğim için ne yapsam diye kara kara düşünüyorum."

Vatanları için şehit düşen insanların onuruna yapılan bir tapınaktı Tonko'nun evlenmek istediği. Hiç beklenmedik bu yanıt karşısında hem annesi hem de Yukie kendilerinde karşılık verecek cesareti bulamıyorlardı. Daha saçma cevaplar duymaktan korkuyorlardı. Kendi kendilerine gülerek durumu geçiştirdiler. Kardeşi Sunko ise ablasına bir şey danışacakmış gibi gelip sordu:

"Abla sen de mi Şinto tapınağını seviyorsun? Ben orayı çok seviyorum. Birlikte evlenelim mi? Ne dersin? Olmaz mı? Olmaz dersen de! Ben de gidip kendim evlenirim. Taksiye biner giderim."

"Ben de geliyoyum," diye atladı en küçük kardeş Minik. Minik bile Şinto tapınağıyla evlenmek istiyordu. Üçü el ele verip Şinto tapınağıyla evlenmeye gitse, eminim ki efendimin üstünden çok büyük bir yük kalkacaktır.

O esnada horul horul seslerle gürültülü bir araba yanaştı, evin ön kapısında durdu. Gelen seslere bakılırsa, eve gelen kişinin gayet neşeli olduğu belliydi. Efendim karakoldan dönmüş görünüyordu. Arabacı adam, hediyeleri çok seven hizmetçi kadına ambalaja sarılı bir paket uzattı. Efendim de sakin sakin oturma odasına girdi. Yeğenini görünce "Demek geldin, hoşgeldin!" diye selamladıktan sonra şu meşhur şöminenin önüne çömeldi. Elinde tuhaf görünümlü bir şişe vardı. Şişe desen şişe değil, sürahi desen sürahi değil. Vazo veya ibrik hiç değil. Tuhaf görünüşlü porselen bir şey olduğu için şimdilik şişe demekle yetineceğim.

"Ne değişik bir şişeymiş o elindeki. Karakolda mı verdiler?" diye sordu Yukie. O sırada yatık duran şişeyi eline alıp dik şekilde masaya koydu. Amcası Yukie'nin yüzüne bakarak, "Nasıl, çok havalı, değil mi?" diye sordu gururla.

"Havalı mı? Bu mu? Daha ne olduğu bile belli değil. Yağdanlık falan mı yoksa?"

"Ne yağdanlığı ya. Bırak saçmalamayı allasen."

"Peki nedir o zaman?"

"Vazo."

"Vazo olmak için, ağzı fazla küçük, gövdesiyse iğrenç denecek kadar şişik. Böyle vazo mu olurmuş?"

"İşte bu vazoyu güzel yapan da bu. Sen de estetikten, güzellikten hiç anlamıyorsun. Aynı yengen gibi." Bu sözleri sarf ederken mağrur bir tavırla vazoyu havaya kaldırmış, kâğıt sürgülü kapıya dönük vaziyette gözlerini vazoya dikmişti.

"Anlamıyorsam anlamıyorum, ne yapalım yani. En azından karakoldan gelirken elimde yağdanlıkla gelmem. Haksız mıyım yenge?" Yengesi ise hiç oralı değildi. Dikkati tamamen farklı bir yere çekilmişti. Arabacının verdiği hediye paketine. Paketi açmış, içinden çıkan eşyaları incelemekle meşguldu. Bunlar çalınan eşyalardı.

"Bak sen! Ne kadar ilginç. Günümüz hırsızları artık iyice profesyonelleşmiş. Baksana kıyafetlerin hepsi yıkanmış ve ütülenmiş."

"Karakoldan yağdanlıkla gelen de kim! Karakolda beklerken sıkıldım da iki tur atmaya dışarı çıktım. Orada bir yerde gözüme çarptı, ben de aldım. Sen anlamazsın ama. Çok nadide bir parça bu."

"Evet, o kadar nadide ki inanılmaz. Müthiş. Söylesene amca yürüyüşe çıktım derken tam olarak nerelerde gezdin?"

"Nihonzutsumi Karakolu'nun oralar işte. Yoshiwara'ya girip şöyle bir baktım. Bayağı canlı, hareketli bir yerdi. Cıvıl cıvıldı. Hayatında hiç demir kapı gördün mü sen? Görmemişsindir kesin."

"Nereden göreyim. Yoshiwara zaten fahişelerin olduğu yer. Oraya gitmem ben. Sen de amcacığım, öğretmen halinde iyi gidebilmişsin oralara. Şu an gerçekten inanamıyorum oraya gittiğine. Sen ne diyorsun yenge? Yenge?"

"Evet, aynen öyle. Eşyaların sayısı sanki tam değil gibi. Karakolda her şey tam mıydı?"

"Sadece tatlı patatesler noksandı. Zaten dokuza kadar orda olmamı istemelerine rağmen beni saat on bire kadar beklettiler. İnanılır gibi değil! Japon polisine güvenim kalmadı artık!"

"Japon polisine güvenin kalmadı da kendin neden Yoshiwara'da geziyorsun? Orada olduğunu biri öğrenseydi mesleğinden olurdun, benden söylemesi. Haksız mıyım yengeciğim?"

"Evet, olurdu doğru. Ama eşyalar arasında benim bel kuşağım da yok. Bir şeyler eksik demiştim."

"Kuşağın da olmayıversin. Üç saat beklettiler beni diyorum. Çok değerli zamanımı çaldılar. Günümün yarısı çöpe gitti." Efendim, takım elbisesini çıkarmış, evinde rahat olabilmek için Japon tarzı kıyafetlerini giymişti. Şöminenin karşısına oturmuş elindeki yağdanlığı inceliyordu. Karısı da, eşyalar her ne kadar noksan olursa olsun, durumu kabullenmişti, Geriye dönen eşyaları dolaba yerleştirip, geldi oturdu.

"Şu nadide parça dediği şeye bakar mısın yenge? Ne kadar kirli."

"Yoshiwara'da mı aldın onu? Gerçekten mi?

"Gerçekten mi de ne demek? Sanki bir şeyden anlıyormuş gibi!"

"Öyle de. Sırf bunun için Yoshiwara'ya gitmene gerek yoktu. Her yerde bulabilirsin zaten."

"Her yerde bulunabilen bir şey değil bu. Nadide diyorum. Ender diyorum."

"Amca sen de amma Jizo heykelisin ha!"

"Çocuk halinle ne biçim laflar ediyorsun öyle. Zaten son zamanlarda kız öğrencilerin ağzı da çok bozuldu. Olmaz böyle. Git biraz *Kadınlar Nasıl Davranır* falan oku."

"Amca sen galiba sigorta yaptırmaktan nefret ediyorsun. Peki hangisinden daha çok nefret edersin; sigorta mı ağzı bozuk kadınlar mı?"

"Sigortadan nefret ettiğim falan yok. Son derece gerekli bir şey bence. Geleceği hakkında düşünen herkes sigorta yaptırır. Ama kadın öğrenciler kadar gereksiz bir şey görmedim ömrümde."

"Bizlere gereksiz diyorsun ama kendin sigorta yaptırmıyorsun. Bu nasıl çelişkidir?"

"Önümüzdeki aydan itibaren yaptırmayı düşünüyorum."

"Gerçekten mi?"

"Tabii ki."

"Bırak bence yaptırma. Ne gerek var sigortaya falan. Her ay ona para vereceğine gider başka bir şey satın alırsın. Haksız mıyım yenge?" Yengesi ise gülmekten yerlere yatıyordu. Efendim en ciddi tavırlarıyla,

"Sen herhalde yüz, hatta iki yüz yaşına kadar yaşamayı düşünüyorsun. Ondan böyle geniş geniş konuşabiliyorsun. Biraz daha aklın başında olsa sigortanın ne kadar gerekli olduğunu anlarsın. Önümüzdeki aydan itibaren kesin yaptırıyorum."

"Demek öyle. O zaman yapacak bir şey yok. Ama unutma, geçen sefer bana aldığın şemsiyeye verecek kadar paran varsa sigorta yaptırman da akıl kârı olur derim. Zaten ben gerek yok dedikçe sen daha çok istiyorsun."

"Gerek yok muydu şemsiyeye?"

"Evet. Zaten şemsiye falan istiyor da değildim."

"O zaman geri ver. Zaten Tonko şemsiye istiyordu. Senden alıp Tonko'ya vereyim. Bugün gelirken yanında getirdin mi?"

"Yaa! Bu yaptığın büyük kabalık ama amcacığım. Zahmet edip aldığın şemsiyeyi şimdi geri mi istiyorsun?"

"Gerek yok dedin diye ben de geri istiyorum. Hiç de kaba değil."

"İhtiyacım olmadığı doğru. Ama geri istemen yine de çok kaba."

"Hiçbir şey anlamadığın halde konuşuyorsun. İhtiyacın yoksa geri ver işte. Bunun neresi kaba? Zaten ben aldım sana."

"Ama."

"Ama ne?"

"Ama çok kabasın."

"Sen de amma aptalsın. Aynı şeyi söyleyip durma."

"Sen de aynı şeyi söyleyip duruyorsun amca!"

"Sen tekrarlayıp durduğun için ben de mecburen tekrarlıyorum. Az önce ihtiyacım yok demedin mi?"

"Söyledim evet. Çünkü yok. Ama geri vermek de istemiyorum."

"Bak sen ya. Hem ahmak hem de inatçısın. Okulda size mantık öğretmiyorlar mı hiç?"

"Bırak amca ya. Buldun benim gibi cahil birini, yüklen yüklenebildiğin kadar. Benim olan eşyayı geri vermemi istiyorsun. Amcam olacaksın bir de. Hiç tanımadığım bir yabancı bile bana bu kadar kaba davranmaz. Köyün delisi kadar olsan biraz, ne güzel olurdu."

"Ne köyü, ne delisi?"

"Biraz dürüst ol diyorum yani."

"Hem aptalın tekisin hem de inatçısın. Sana anlatılan şeyleri hiç dinlemiyorsun. Sınavlarında çuvallamana şaşmamak gerek."

"Sınavlarımdan kalıyorum evet ama sana okul masraflarımı karşıla demiyorum ki."

O esnada Yukie duygularına daha fazla hâkim olamamıştı. Gözleri dolmuştu. Damla damla olan gözyaşları, üzerindeki mor elbiseye düşüyordu. Efendim ise şaşkınlıktan kalakalmıştı. Gözyaşlarının neden böyle sel olup aktığını anlamaya çalışır gibi gözlerini bir elbiseye bir Yukie'nin yüzüne çeviriyordu. Neden sonra mutfaktan gelen Ossan "Misafir geldi," dedi.

"Kim geldi?"

"Okul öğrencileri," diye yanıtlayan Ossan'ın gözü Yukie'nin yaşlı gözlerine takıldı. Çocukların ne istediğine bakmak üzere efendim kapıya çıktı. Çevremdeki insanları izleyerek size anlatacak daha fazla malzeme çıkarmak için efendimin ardından kapıya doğru yol aldım. İnsanları incelemek için bunun gibi zorlu anları seçmek gerekir. Aksi takdirde düzgün sonuç alınamaz. Sıradan günlerde sıradan insanları ne kadar izlerseniz izleyin anlatmaya değer bir şey bulamazsınız, konuştukları şeyleri ne kadar dinlerseniz dinleyin işinize

yaramaz. Ama gün olur akıl almaz diyebileceğiniz türden olaylar, tuhaf şeyler, anlaşılmaz veya aptalca olaylar görebilirsiniz. Sıradan anlar, yerini inanılmaz anlara bıraktığında, insan türünü inceleyen hiçbir kedinin kaçırmak istemeyeceği türden şeyler ardı ardına olur. Yukie'nin acı göz yaşları da böyle bir değişimin habercisiydi. Her ne kadar anlaşılmaz ve enteresan bir karaktere sahip olsa da Yukie, efendimin karısıyla konuşurken gayet sakin ve durgun görünüyor olmasına rağmen elinde yağdanlıkla gelen efendimi görür görmez, buharlı bir makinenin aniden hareket etmesi gibi bir anda kalbinin en derinliklerindeki zeki, kurnaz, zarif, tuhaf, muhteşem ve cazibeli kişiliğini hiç çekinmeden ortaya koydu. Aslında bu tür özellikler dünyadaki bütün kadınlarda mevcut fakat ne yazık ki her zaman ortaya çıkmıyor. Yani, aslında gece gündüz sürekli gözler önünde ama şimdi Yukie'nin sergilediği şekilde açık ve net bir biçimde karşısındakine gösterilmez. O esnada efendim sırtımdaki tüyleri eliyle tarayarak ters yöne doğru okşuyordu ama bunu bilerek yapmadığı için kendisini affediyorum. Kadın ruhuna böylece doğrudan doğruya tanık olmamı efendime bağlıyorum. Efendim sayesinde, gittiğimiz her yerde efendimin konuştuğu kişiler kendini kaybedip olmayacak şeyler söylüyor. Her seferinde böyle. Bu kadar eğlenceli bir sahip bulduğum için kendimi çok şanslı hissediyorum. Öyle ki kısacık kedi ömrümde normalde bulamayacağım birçok olaya tanık oldum. Şimdi gelen misafirin kim olduğunu çok merak ediyorum.

Gelen çocuk, Yukie gibi on yedi on sekiz yaşlarında bir öğrenciydi. Kısacık kestirdiği saçları sayesinde kocaman kafası daha da büyük görünüyordu. Suratının ortasında duran bilye gibi yuvarlak burnuyla gelip odanın köşesine oturdu. Kafasının kocaman olması dışında ayırt edici bir özelliği yoktu. Saçlarını kısa kestirmiş olmasına rağmen kafası bu kadar büyük görünüyorsa kim bilir saçlarını uzatsa nasıl görünürdü. Efendim kadar uzatsa yolda gezerken tüm insanlar hiç şüphesiz bu koca kafaya bakardı. Efendimin söylediğine göre, böyle koca kafalı öğrenciler derslerinde çok başarılı olamıyormuş. Ben efendimin yalancısıyım. Şimdi kendi gözlerimle gördüğümde diyebilirim ki çocuğun görünüşü bende Napoleon tarzı bir ihtişam duygusu uyandırdı. Üzerindeki kimono ise gayet normal, herkesin giydiği türdendi. Kimonosu kısa kolluydu ve çizgili desenliydi. Görünüşe göre kimonosunun içine ne bir gömlek ne de atlet

giymişti. İçinde gömlek falan olmadan giydiği kimonosu ve yalın ayaklarıyla içeri girerken korkunç derecede çekingen ve utangaç görünüyordu. İçinde bulunduğu konumdan öyle rahatsız oluyordu ki oturuşundan bile belli oluyordu bu. Her an çıkıp gitmeye hazırmış gibi oturuyordu. Diğer yandan, evimize geçen gün gelen hırsız gibi bu öğrenci de döşemelerde ayak izi bırakmıştı. Bunun sebebi yalınayak geziyor olmasından başka bir şey değildi. Yerde iz bıraktığı üç adım atmıştı. Dördüncü adımının ayak izi üzerine sakince oturdu. Kaskatı kesilmiş oturuyordu, belli ki karşısındakilere saygı gösterdiğini belli etmeye çalışıyordu ve bu uğraşında kendini hiç rahat hissetmiyordu. Diğer yandan, gerçekten karşısındaki kişiye saygı duyan insanlar, davranışlarında bunu göstermek üzere özel bir çaba sarf etmez. Normal davranır. Ancak bu kısa saçlı öğrenci gibilerin aslında serserinin teki olmalarına rağmen zorla bu şekilde kendilerini kasmaları uyumsuz bir manzara ortaya koyuyordu. Yolda öğretmeniyle karşılaştığında en ufak saygı zerresi göstermekten imtina eden, selam vermeyi bile çok gören bu kibir abideleri buraya gelip altı üstü yarım saat düzgün oturmayı bile beceremiyor. Üstelik bu laf anlamaz serseri sanki doğuştan beri akıllı uslu bir beyefendiymiş gibi davranıyor. Şu an içinde bulunduğu rahatsızlığı ve katlandığı ağrıyı görmezden gelip sadece nasıl göründüğüne bakacak olursak, karşımızda duran bu kişinin son derece garip biri olduğunu görebiliriz. Gerek okulda gerek beden eğitimi derslerinde ve sporlarda bu kadar şamatacı ve yaygaracı olan bu tür öğrenciler nasıl oluyor da buraya geldiklerinde böyle iki büklüm kaskatı oturabiliyorlar? Şöyle bir baktığımda bir yandan haline acıyor olsam da diğer yandan gülmekten kendimi alamıyorum. Kendisi gibi diğer arkadaşlarını da aynı şekilde birer birer buraya alıp oturtacak olsak, o kadar aptal ve değişik biri olduğunu düşünüp söyleyegeldiğim efendim bile bu öğrenciler karşısında biraz olsun ağırbaşlı ve sakin görünürdü. Efendim de hiç şüphesiz muzaffer görünüyordu. Ne de olsa ne demişler, her horoz kendi çöplüğünde öter. Ancak her ne kadar kendi çöplüğünde bile olsa, düşmanın sayıca çok üstün olduğu durumlarda karşı taraf hiç de küçümsenmemesi gereken bir birlik halini alır. Öğrenciler birlik olup öğretmene karşı hareket ettiğinde, dersleri kaynatabilir hatta öğretmenin mesleğinden olmasına bile neden olabilirler. Tıpkı korkak insanların alkolün etkisiyle

cesaret kazanması gibi sayıca üstünlüğü ele geçiren öğrenciler de hiç beklenmedik şeylere kalkışabilir. Efendim her ne kadar egzantrik ve tuhaf olursa olsun, birlik olduklarında efendimi rahatlıkla etkisiz hale getirebilecek olan bu serseri öğrencilerin buraya geldiğinde süt dökmüş kedi gibi oturması başka türlü nasıl açıklanabilir ki zaten? Ellerinden gelse bile öğretmen dedikleri efendimle uğraşmıyor olmalarının tek açıklaması her birinin birbirinden aptal olmasıdır.

Efendim çocuğa doğru minder uzatarak "Otur bakalım" dedi; çocuksa mindere bakarak hafifçe bir şeyler homurdandı. Kılını bile kıpırdatmıyordu. Rengi solmuş minder, burnunun dibine kadar uzatılmış duruyordu. Üzerinde otur bana falan yazmıyordu ama bu koca kafa dahil herkes bilir ki minderler üzerine oturmak içindir. Efendimin karısı bu minderi çarşıdan, sırf bakılsın diye almış değildi. Mindere bön bön bakıp üzerine oturmamakta diretmesi mindere karşı saygısızlık sayılır mı bilemem ama otur diyen efendimin sözünü dinlemediği için pekala saygısızlık sayılabilir. Efendime saygısızlık edecek kadar inadını sürdürmesi, kesinlikle mindere karşı herhangi bir husumet beslediğinden dolayı değildi. İşin aslı dizlerinin üstünde böyle kaskatı oturmaya pek alışkın değildi. En son, dedesinin cenazesinde, saygılı olmak zorunda olduğu için dizlerinin üzerinde oturmuştu. O yüzden deminden beri ayakları ve bacak kasları rahatsız edici derece karıncalanıyor, iğneler batıyormuş gibi hissediyordu. Şimdi üzerine oturmadığı için minder ne kadar içerlese de ve efendim ne kadar oturması için ısrar etse de bacağını kımıldatıp kendini minderin üstüne yerleştirecek gücü bulamıyordu. Koca kafalı öğrenci, kendi bacak kaslarına söz geçiremiyordu. Tek başınayken bu kadar çekingen ve utangaç davrandığı gibi, sayıca üstün oldukları anlarda veya okulda ya da yurt binasında yaramazlık yaptıkları zamanlarda da biraz çekingen davransa keşke. Gereksiz yerlerde çekingen davranarak başkalarını rahatsız etmemeye dikkat eder ama aksine dikkatli davranması gerektiği yerlerde başkalarının nasıl hissedeceğini asla umursamaz. Koca kafalı sıfatının yanına bir de ahmak eklemek gerek.

O esnada, çocuğun arkasındaki sürgülü kâğıt kapı açıldı. Yukie, ciddi ve ağır tavırlarla elindeki çay kasesini çocuğa uzattı. Başka bir an olsaydı bu çocuk çayı görünce *Savage Tea* diye kesin dalga geçerdi ama şimdi efendimle karşılıklı oturuyor olmanın verdiği gerginliğin

üzerine oturma şeklinin vermiş olduğu bacak ağrısı da eklenince bunu söyleme cesaretini kendinde bulamadı. Yukie, bu çay seremonisini okulda daha yeni öğrenmişti. Yukie'nin çay sunuş şekline karşı da tutulup kalmıştı çocuk. Sürgülü kâğıt kapıyı ardından kapatırken Yukie ince ince gülüyordu. O an gördüklerimden yola çıkarak diyebilirim ki aynı yaşta bir erkek ile bir kadın arasında kadınlar her zaman daha üstün konumdadır. Bizim koca kafalıya kıyasla çok daha cesurdu Yukie. Üstelik biraz önce gözyaşlarına hâkim olamamasına rağmen şimdi ince ince gülüyor olması bile tek başına bunun kanıtı olabilir.

Yukie odadan çıktıktan sonra, efendimle çocuk sessizce bir süre daha oturdu. Bu sessizlik derin bir ruhani hal almaya başlıyordu ki bunun farkına varan efendim nihayet sessizliği bozdu.

"Adın ne demiştin?"

"Eskin..."

"Eskin mi? Eski bir isme benziyor. Soyadın ne?"

"Yadigar."

"Eskin Yadigar... Demek öyle. Ne değişik bir adın varmış. Pek çağdaş bir isme benzemiyor. Eski isimlerden. Dördüncü sınıf mısın?"

"Hayır."

"Üçüncü sınıf?"

"İkinci sınıfta okuyorum."

"A şubesinden mi?"

"Hayır, B şubesinden. 2/B."

"B şubesiyse benim nöbetçi olduğum şubedensin. Demek öyle." Efendim şaşkınlığını gizlemiyordu. Aslına bakılırsa bu koca kafa, okula ilk girdiğinden beri sürekli efendimin gözünün önündeydi. Bu yüzden, hatırlamıyor olmasına imkan yok. Üstelik ara sıra rüyalarına girecek kadar etkileyici bir kafası var çocuğun. Ancak hiçbir şeyi umursamayan efendim bu çocuğu da sürekli görmezden gelmiş. Fakat şimdi çocuğun tuhaf adıyla koca kafasının arasında kendi kendine bir bağlantı kurmuştu. Kurmuştu kurmasına ama çocuğun 2/B sınıfından olduğuna dair herhangi bir bağlantı kurabilmiş değildi. Bu yüzden, rüyalara bile girebilecek kadar kocaman olan bu kafayı görünce şaşırmış olması, bunun kendi öğrencisi olduğunu fark etmesine yardımcı olmamıştı. Koca kafalı, tuhaf isimli ve üstelik

kendi sınıfının öğrencisi olan bu çocuğun neden buraya geldiği hakkında ise hiçbir fikri yoktu. Zaten insanlar arasında pek de popüler olmayan efendimin evine, öğrencileri bugüne kadar bir kez olsun ne yılbaşını ne de öğretmenler gününü kutlamaya gelmişti. Hatta öyle ki şimdiye kadar efendimi ziyarete gelen ilk öğrencinin Eskin Yadigar olduğu bile söylenebilir. Bu ziyaretin sebebini bilmiyor olmasına rağmen efendim bir süre hiçbir şey söylemeden bekledi. Bu kadar sıkıcı bir adamın evine eğlenmeye veya oyun oynamaya gelmiş olamaz. Efendimi, istifaya ikna etmek üzere gelmiş olsa, bu kadar ezik oturmaz, biraz daha kendinden emin ve mağrur bir tavır takınırdı. Aslına bakılırsa Eskin Yadigar'ın kişisel bir şey danışmak için gelmiş olması da pek olası değil. Efendimin aklından da bir sürü olasılık geçiyordu ama hiçbirine anlam veremiyordu. Neden buraya geldiği konusunda bir fikir sahibi olmak için karşısındakini incelediğinde, öğrencinin kendisinin bile neden orada olduğu hakkında bir fikri yokmuş düşüncesine kapıldı. Belli ki buraya kadar gelebileceğini bile düşünmüyordu. Daha fazla bekleyemeyen efendim direkt sordu.

"Buraya oynamaya falan mı geldin?"

"Hayır hocam."

"Peki neden geldin?"

"Şey..."

"Okulla ilgili mi?"

"Şey, danışmak istediğim bir şey vardı da..."

"Tamam. Ne hakkında? Anlat bakalım," dedi efendim, ama gözlerini yere dikmiş duran Eskin Yadigar tek kelime etmiyordu. Okulda arkadaşları arasında konuşkan biri olarak anılırdı. Kafasının büyüklüğüne oranla beyni küçücük kalmış. Yine de iş, konuşmak olunca sınıf arkadaşlarından çok daha üstün biri olarak bilinirdi. Hatta geçen gün efendime *Colombus* isminin Japonca telaffuzunu soran öğrenci de Eskin Yadigar'dan başkası değildi. Bu soruyla efendimi bir hayli zor durumda bırakmıştı ve bayağı uğraştırmıştı. Böyle tuzak sorular sormayı becerebilen birinin buraya geldiğinde iki büklüm oturması ve ağzını bıçak açmaması hiç de normal karşılanacak bir şey değil. Sadece utandığından veya çekindiğinden böyle davranıyor olduğunu söylemek pek açıklayıcı olmaz. Efendim de giderek bu durumdan daha fazla rahatsız oluyordu.

"Anlatacaksan anlat artık."

"Söylemesi biraz zor bir şey..."

"Söylemesi zor mu?" Efendim karşısındaki öğrencinin yüzüne baktı. Çocuk hâlâ yere bakıyordu. Yüzünde hiç ifade yoktu. Ne hakkında konuşacağını tahmin etmek imkansızdı. Ses tonunu değiştirerek sakince tekrar sordu "Haydi bakalım. Ne olursa olsun çekinmeden söyle. Kimseye anlatmam, aramızda kalır."

"Çekinmeden söyleyebilir miyim?" diye sordu Eskin. Hâlâ kararsız görünüyordu.

"Tabii ki," diye cevap verdi efendim.

"O zaman anlatıyorum," diye başladı. Kısa tıraşlı kafasını hafifçe kaldırdı. Efendime doğru gözlerini kısarak baktı. Gözleri üçgen şeklindeydi. Efendim dudaklarının arasından sigara dumanını yavaşça dışarı salarken yan gözlerle öğrencisine bakıyordu.

"Aslına bakarsanız... Biraz zor bir durumdayım da..."

"Nasıl?"

"Nasıl derken. Zor durumdayım işte. O yüzden geldim."

"Tamam anladım. Nasıl zor durumdasın?"

"Böyle bir şey yapacağını düşünmemiştim. Hamada adındaki arkadaşımdan sürekli geri vermesini istiyorum ama..."

"Hamada şu bizim Hamada Heizuke mi?"

"Evet."

"Hamada'ya borç para mı verdin?"

"Hayır, para falan vermedim."

"Peki neyi geri istiyorsun?"

"Adımı."

"Hamada senin adını kullanıp ne yapacakmış?"

"Aşk mektubu göndermiş."

"Ne göndermiş dedin?"

"Adımı ödünç vermektense kendim postalarım dedim ben de ona."

"Dediklerinden hiçbir şey anlamıyorum. Kim ne yaptı tam olarak?"

"Aşk mektubu gönderdim."

"Sen mi gönderdin? Kime?"

"Dedim ya... Anlatması zor."

"Tamam. Yani kızın birine aşk mektubu gönderdin öyle mi?"

"Hayır, ben değil."

"Hamada mı gönderdi?"

"Hamada da değil."

"Peki kim gönderdi o zaman?"

"Kimin gönderdiğini bilmiyoruz."

"Gerçekten tek kelime anlamıyorum dediğinden. Nihayetinde kimse göndermedi mi?"

"Sadece isim bana ait."

"Peki, tamam. İsim sana ait. Hâlâ anlamış değilim. Biraz daha mantıklı konuşsan iyi edersin. Mektubu alan tarafın adı ne?"

"Kaneda diye birisi. Sokağın karşısında oturuyor."

"Şu bizim iş adamı Kaneda'nın kızı..."

"Evet."

"Peki, sadece adını ödünç verdin derken."

"Oradaki kız çok süslü püslü ve alımlı birisi. Bu yüzden ona bir aşk mektubu göndermeye karar verdik. Hamada, altına birinin adını yazmamız gerektiğini söyledi. Ben de ona kendi adını yaz dedim. Kendi adının yeterince ilginç olmadığını söylediği için benim adımı kullandık."

"Peki sen o kızı tanıyor musun? Arkadaş mısınız?"

"Arkadaş falan değiliz, tanışmıyoruz. Yüzünü hiç görmedim bile."

"Ne kadar saçma. Yüzünü bile görmediğin birine aşk mektubu gönderdin demek. Aklından neler geçiyordu?"

"Herkes onun çok şık ve güzel olduğunu söylediği için, dalga geçmek amacıyla yaptık."

"Daha da saçma. O zaman adını açıkça yazıp gönderdin, öyle mi?"

"Evet. Mektubu Hamada yazdı. Ben adımı verdim. Başka bir arkadaş da mektubu gönderdi."

"O zaman bu işten üç kişi sorumlu."

"Evet ama sonradan fark ettim ki benim yaptığım belli olursa okuldan atılabilirim. Çok kötü olur benim için. Okuldan atılacağım diye o kadar korkuyorum ki iki üç gün gözüme uyku girmedi. Galiba biraz fazla ileri gittik."

"Hayır. Sadece önemsiz bir aptallık etmişsiniz. Adını yazarken şu okulun ikinci sınıf öğrencisi Eskin Yadigar diye mi yazdın?"

"Hayır, okulun adını falan yazmadım tabii ki."

"Neyse en azından okulun adını yazmaman iyi olmuş. Yazsaydın okulumuz adına kötü olabilirdi."

"Ne dersiniz hocam. Okuldan atılır mıyım?"

"Belki."

"Hocam benim babam çok disiplinli birisidir. Annem de zaten üvey. Okuldan atılacak olursam başım çok büyük belaya girer. Gerçekten okuldan atılır mıyım?"

"İşte, en başta bunu yapmamalıydın."

"Bilerek yapmadım. Bir anda olup bitti her şey," dedi Eskin, gözleri yaşla dolarak. "Okulda kalmam için yapabileceğimiz bir şeyler yok mu?" Sürgülü kâğıt kapının arkasında en başından beri bu sohbeti dinleyen Yukie ile yengesinin de gözleri yaşla dolmuştu ama onlarınki ağlamaktan değil gülmektendi. Efendim ciddiyetinden asla ödün vermiyordu. Önceki cevabını tekrarladı. "Belki." Bu kadar komik bir durum gördüğümü hatırlamıyorum.

Komik diyorum ama siz okuyucuların burada neyi komik bulduğumu sorabilirsiniz. Sormakta da haklısınız tabii. İster insan olsun ister hayvan, önemli olan tek şey kişinin kendini bilmesidir. Kendini bilen insan kedilerden daha fazla saygı görse bile hak veririm. Öyle ki kendi haddini bilen tek bir insan görsem, şimdiye kadar bu kitapta eleştirdiğim insanların hepsinden af diler ve yazmayı bırakırım. Ancak çevremde gördüğüm kadarıyla, haddini bilmeyen pek çok insan kendini çok yukarılarda görüyorken aynı zamanda kendilerinin gerçekte ne olduğunu öğrenmeye de bir o kadar uzaklar. Çünkü normalde hor gördükleri kedilere gelip de türlü türlü sorular sorarlardı herhalde. İnsanlar sahiden de çok küstah. Çoğunun karakterinde eksik bir şeyler var. Kendilerini, yaratılan tüm varlıkların en yücesi olarak görüyorlar ve bu düşüncelerini gittikleri her yerde gururla savunuyorlar. Buradaki asıl gerçeği bile kavramakta yetersizler. Hatta bu düşüncelerinin arkasında soğukkanlılıkla durabiliyor olmaları bile ağız dolusu bir kahkahayı hak ediyor. Yaratılan varlıkların en yücesi oldukları düşüncesiyle yola çıkan bu insanlar "Haddimi bildir bakalım bana, söyle bakalım kimmişim ben!" gibi laflarla etrafta böbürlenerek geziyorlar. Bu lafları sarf ettiklerinde karşısındaki varlıklardan saygı göreceklerini zannediyorlar. Halbuki, diğer tüm varlıklar, insanların en yüce olduğu düşüncesini kabul

etmektense ölmeyi yeğler. Böyle bariz bir tutarsızlık içinde bulunmalarına rağmen yüzleri kızarmadan varlıklarını devam ettiriyor olmaları acınası bir durum. Acınası oldukları için de doğal olarak aptallar.

Bu olaylar tam olarak anlattığım şekilde gerçekleşti. Eskin Yadigar'ı, efendimi, karısını ve Yukie'yi ilginç buluyor olmam anlattığım olayların denizdeki dalgalar gibi ardı ardına gelmiş olmasından ötürü değil. İlginç buluyor olmamın asıl nedeni bu olayın her birinin gönlünde farklı duygulara neden olmasıdır. Efendim, dinlediği bu olay karşısında umursamazdı. Eskin Yadigar'ın babasının gazabı ne kadar sert olursa olsun veya annesi ne kadar kendi evlatlarını üvey evladından daha çok tutuyor olursa olsun efendim asla umursamaz. Zaten umrunda olmasını beklemiyorum bile. Çocuğun okuldan atılması ile kendisinin mesleğinden olması arasında çok büyük bir fark vardı efendime göre. Okuldaki bine yakın öğrenci hep beraber okuldan atılacak olsa, maaşını ve bazı diğer şeyleri umursayabilirdi ama, Eskin Yadigar gibi tek bir garibanın okuldan atılması hiç mi hiç umrunda değildi. Dolayısıyla empati de kurmuyordu. Hiç bilmediği ve tanımadığı biri uğruna çaba sarf etmesi, ter dökmesi veya kafa yorması her şeyden önce kendi doğasına aykırıydı. İnsanların, başkaları uğruna, kendi çıkarı olmadan hareket edebilen varlıklar olduğunu kabul etmek çok zor. Tek yaptıkları, içine doğdukları topluma karşı vermek zorunda oldukları bir vergi gibi, ara sıra çeşitli şirketlerde başkaları için ter dökmek ve umursuyormuş gibi yapmaktır. Sergiledikleri bu yapmacık ifadeler aslında çok büyük maharet istiyor. Herkesin yapabileceği türden bir şey değil. Üstelik bu yapmacık yüz ifadelerini ustalıkla yapabilenler toplum içinde sanatçı ruhu gelişmiş kişiler olarak adlandırılıyor.

Şöyle bir etrafınıza dönüp baktığınızda neden böyle söylediğimi hemen anlarsınız. Bu düşüncemde efendimi, saygı gören insanlar sınıfına yerleştirmekte zorlanıyorum. Zayıf ve silik insanlar sınıfına daha çok yakışır kendisi. Zayıf ve silik olduğu için de dolayısıyla değer görmüyor. Değer görmediği için de içindeki umursamazlığı hiç çekinmeden dışarı yansıtabiliyor. Öğrencisi Eskin Yadigar'ın içinde bulunduğu durum karşısında "Demek öyle. Pekâlâ," gibi boş yanıtlar vermekten başka bir şey yapmaması, içindeki duygusuzluğunu ve merhametsizliğini açıkça ifade ediyor. Şimdi siz okuyucu-

larımdan rica ediyorum. Sırf duygusuz ve merhametsiz dedim diye efendim gibi iyi bir insandan nefret etmeyin sakın. Duygusuzluk, insanlığın en derinlerinde yatan bir duygudur. Bu duygusuzluğu saklamayan kişi asıl dürüst kişidir. Böyle bir durumda efendimden duygusuz olmaktan daha ötesini beklerseniz, fazla abartmış olursunuz. Dürüstlük, dünya üzerinde bu kadar nadir bulunan bir şeyken her önünüze gelenden dürüst olmasını beklemek ahmaklık olur. Kyokutei Bakin'in romanındaki güzel insanların çıkıp geleceğini düşünmek kadar ahmakça olur. Her neyse, efendimi şimdilik bir kenara bırakıp içerdeki odada gülüşen kadınlara dönelim. Bu kadınlar efendimdeki duygusuzluğu bir adım daha öteye taşıyordu. Öğrencinin durumuna karşı duyarsız olmayı çoktan geçmişler, gülüp kahkaha atma aşamasına gelmişlerdi. Bu kadınlara göre, zavallı öğrencinin başına gelen aşk mektubu olayı, Buda'nın öğretileri kadar şükredilesi bir şeydi. Bu durumu neden ilahi bir olay olarak gördükleri hakkında hiçbir fikrim yok. Zorla bir yorum yapmak zorunda kalsam bu kadınların, başı dertte olan birini görmekten zevk aldığını söylerim. Siz okuyucularım da çevrenizdeki kadınlara sorabilirsiniz: "Zor durumda kalan birini görmek senin de hoşuna gider mi? Sen de böyle birini görünce güler misin?" diye bir sorun bakalım. Kime sorarsanız sorun deli diye yaftalanırsınız. Yaftalamayanlar ise sizi kadınları aşağılamakla suçlayacaktır. Bu suçlamada haksız sayılmazlar belki. Diğer yandan, zorda kalan bir insan karşısında gülmekten yerlere yatanlar da yine bu kadınlar. Onların doğasında vardır bu. Kendilerini küçük düşürecek şeyleri yapmaktan çekinmezler ama bunu açıkça ifade eden veya gözler önüne seren herkese ateş açarlar. Ben hırsızlık yaparım. Ancak hiç kimse benim hakkımda küçük düşürücü şeyler söyleyemez. Hırsız olduğumu ima eden tüm sözler yüzümde kalıcı bir leke bırakır. İşte böyle bir düşünceyi savunur kadınlar. Zira onlar çok akıllıdır. Nedendir bilinmez ama ağızları da çok iyi laf yapar. Düşünce yapıları daima mantıklıdır. Şöyle ki insan olarak doğacak kadar şanssızsanız eğer; yerlere düştüğünüzde, tekmelendiğinizde, küçük düşürüldüğünüzde başkalarının size asla yardım etmeyeceğinin farkında olmanız gerekir. Böyle bir durumda kaldığınızda soğukkanlılığınızı korumanız lazım. Üstelik hepsi bu kadar da değil. Yüzünüze tükürseler de üstünüze bok atsalar da karşınızda kahkahalarla gülseler de kötü düşünmemeniz gerekir. Bu

basit şeyleri öğrenemezseniz, mantık sahibi dediğimiz kadın türüyle ilişkinizi sürdüremezsiniz. Eskin Yadigar'ın yaptığı hata da tam olarak bu şekildeydi. Buraya gelip insanların kendisine acımasını beklemek ve yardım dilemek bu kadınların gözünde gerçekten de gülünesi bir şeydi. Arkasından gülünmesini çok kaba buluyor olabilir. Yine de bunu ifade ettiği anda alıngan olmakla suçlanacak, çocuksu davranıyor diye daha da ezilecekti. Kendisine kaba davranıldığında hemen kızan birisi, bu kadınlara göre son derece çekingen biriydi. Böyle sözler duymak istemediği için sessizce oturmayı tercih ediyordu. Sıra geldi Eskin Yadigar'ın aklından geçenleri anlatmaya. Endişe denilen duygunun ete kemiğe bürünmüş haliydi. Napoleon'un kafasının ihtirasla ve tutkuyla dolu olması gibi bu delikanlının koca kafası da endişeyle doluydu. Yüzünden okunan gerginliği gizlemeye çalıştıkça köfte gibi yuvarlak burnu istemsizce yukarı aşağı hareket ediyordu. Son birkaç gün sanki top güllesi yutmuş gibi midesinde hissettiği derin bir ağrıyla dolanıyordu etrafta. Artık çaresizliğinin son raddesine gelmişti. En son çare olarak hocasına danışmaya karar vermişti. Yardım eder mi acaba diye kara kara düşünerek, hiç sevmediği bu adamın evine kadar geldi. Normal bir gün olsa efendimle dalga geçer, sınıf arkadaşlarıyla bir olup efendimi küçük düşürecek davranışlar sergilerdi ama şimdi tüm bunları unutmuştu adeta. Ne kadar dalga geçersem geçeyim, bana kesin yardımcı olurdu, ne de olsa öğretmenimdi diye düşünüyordu. Durumu fazla hafife alıyordu. Efendim bu sınıfı kendi kararıyla seçmedi. Öğretmenler sınıflara, okul müdürlüğünün kararıyla atanıyordu. Yani o sınıfın öğretmeni ve danışmanı olarak görev yapsa da bu durum ismen böyle olmaktan öteye gitmiyordu. Tıpkı Meitei'in dayısının baron olduğunu söylemesi gibi. Lafta kalıyordu. O sınıfın ismen danışmanı olması gerçekten her durumda gelip danışabilecekleri anlamına gelmiyordu. İsme bakılacak olsa, karlı dere anlamına gelen Yukie'nin çok güzel biri olması beklenirdi, ancak durum hiç de öyle değildi. Bu yüzden, bu delikanlı bencil olmakla kalmıyor, başka insanlara karşı kesinlikle kibar davranışlar sergilemek gerektiğini biliyor, bu yüzden gerçekte iyi şeyler düşünmese bile kibarlık maskesi arkasında gizlenerek efendimin karşısına çıkmak gibi bir yanılgı içine giriyordu. Bu haline gülünebileceğini hiç düşünmemişti. Danışman öğretmeninin evine gelerek insanlar hakkında çok önemli bir gerçekliği ortaya çıkardığı-

na adım gibi eminim. Ortaya çıkardığı bu gerçeklik sayesinde ilerde gerçek bir insana giderek daha çok benzeyecektir sanıyorum. Bu gerçeklik şu ki; insanlar, başkalarının başı dertteyken bunu hiç mi hiç umursamaz, zorda kalan bir insan gördüğünde gülmekten hiç çekinmez. Başına gelen bu olaydan ders çıkarabilirse bu genç delikanlı da gelecekte bir gün tıpkı normal insanlar gibi bu gerçeklikten payını alır sanıyorum. Tıpkı Kaneda ailesi gibi. En derinden dileklerimle bu delikanlının bir an evvel aklını başına toplayıp bahsettiğim bu gerçeklikten payını almış gerçek bir insan olabilmesini ümit ediyorum. Olamazsa, ne kadar endişe ederse etsin, ne kadar pişmanlık duyarsa duysun, yüreğinin ne kadar iyilikle dolduğunu düşünürse düşünsün asla Kaneda gibi tuttuğunu koparan ve istediğini o veya bu şekilde elde eden biri olamayacaktır. Saçma bir toplum, hiç de uzak olmayan bir gelecekte bu genci sıradan insanlardan uzaklaştıracak, onların yaşadığı yerden farklı yerlere götürecektir. Ortaokuldan atılmak bunun başlangıcı sayılabilir.

Ben böyle kendi kendime düşünürken ve durumun ne kadar ilginç olduğu hakkında kafa yorarken giriş kapısının oradan birisi suratını uzatıverdi.

"Hocam!"

Efendim, Eskin Yadigar'a dönerek "Bilmem ki," diye tekrarlıyordu ki bu gelen misafir, sohbetlerini bölmüş bulundu. Kimmiş acaba diye şöyle bir dönüp baktığımda, suratının yarısını kapının ardından uzatan bu adamın Donay Efendi olduğunu fark ettim.

"Ooo, hoş geldin. Gel içeri," dedi efendim yerinden kalkmadan.

"Misafirin mi var?" dedi Donay Efendi. Hâlâ tam olarak içeri girmemişti. Kapıdan uzanıyordu.

"Boş ver onu, gel içeri."

"Aslında ben seni bir yere çağırmaya gelmiştim."

"Nereye gidiyoruz. Yine Akasaka mı? Oralar çok uzak ya, senin yüzünden dünya kadar yol yürüdük en son gittiğimizde. Ayaklarım hâlâ ağrıyor."

"Sen hiç merak etme. Bugün gideceğimiz yer hiç de uzak değil. Hem zaten ne zamandır evden dışarı çıkmıyorsun, değişiklik olur."

"Nereye gidiyoruz, söylesene!"

"Ueno'daki hayvanat bahçesine gidelim de kaplanların kükremesini dinleyelim."

"Ömrümde böyle saçma bir teklif duymadım. Gel işte içeri, ne diye orada dikiliyorsun!"

Donay Efendi de efendimi uzaktan uzaktan ikna etmeye çalışmanın fayda etmeyeceğini anlamış olmalıydı ki ayakkabılarını isteksizce çıkarıp içeri girdi. Her zamanki gibi kalça kısmında yamaların olduğu gri rengi pantolonunu giyiyordu. Pantolonundaki bu yamalar eski olduğundan veya kalçası çok ağır olduğundan falan değildi. Donay Efendi'nin kendisinin anlattığına göre son zamanlarda bisiklet egzersizlerine başlamış ve bu yüzden pantolonunun belirli bölgelerine önceye oranla daha fazla sürtünme uyguluyormuş. İleride evleneceği kadına mektup yazan kişiyle aynı odada olduğunun farkında bile olmadan, efendimin sabah gördüğü kâğıt parçalarına gözü takıldı. Eskin Yadigar'ı yavaşça selamlayarak veranda tarafındaki köşeye oturdu.

"Kaplan seslerini duymaya gitmek, sence de çok sıkıcı değil mi?"

"Şimdi dinlemeyeceğiz zaten. Şimdi yola çıksak yürüyerek geze geze gideriz. Oraya vardığımızda saat gece on bir suları olur."

"Yapma ya!"

"O saatte ne hayvanat bahçesinde ne de parkta kimsecikler olmaz. Bir sürü kocaman yaşlı ağacın arasında yavaş yavaş yürürüz."

"Doğru söylüyorsun. Gündüz vaktine göre biraz daha sakin olur."

"Hem sonra, ağaçların çok olduğu, gündüz vakti bile pek fazla insanın uğramadığı tenha bir yere gideriz. Bir anda bu koca şehrin karmaşasından, koşuşturmacasından tamamen koptuğumuzu fark ederiz. Kendimizi sanki ormanın orta yerindeymişiz ve kaybolmuşuz gibi hissederiz. Öyle değil mi?"

"Öyle hissedip ne yapacağız?"

"Kendimizi o havaya kaptırdığımızda, kısa bir süre beklersek parkın derinliklerinden bir yerlerden kaplanların kükreme seslerini duyabiliriz."

"Nasıl, o kadar kükrüyorlar mı?"

"Sen rahat ol, gayet iyi kükrüyorlar. Öyle ki, gündüz vakti bile o kadar gürültü arasında, üniversitede bile gayet net bir şekilde duyulabiliyor. Gece yarısı, hiç kimsenin olmadığı bir yerde, in cin top oynuyorken..."

"İn cin top oynuyor da ne demek?"

"Öyle denmez mi, korktuğun zaman?"

"Bilmem ki. Pek duymadım. Ya sonra?"

"Sonrası işte; Ueno Parkı'ndaki yaşlı ağaçların arasından gelen kaplan seslerini duyacağız. Çok müthiş olacak."

"Öyle öyle. Kulağa müthiş geliyor."

"Ne dersin? Çıkalım mı böyle bir maceraya? Çok eğleneceğimizden hiç şüphen olmasın. Gece yarısı ormanın ortasında kaplan sesi duymazsan çok şey kaçırırsın."

"Bilmem ki," dedi efendim, karşısında oturan öğrencisine umarsızca bakarak. Eskin Yadigar'ın yardım talebine karşı ne kadar isteksiz davrandıysa, Donay Efendi'nin bu cazip davetine de o kadar isteksiz davranıyordu.

Kenarda sessizce oturup bu kaplan muhabbetini kıskanarak dinleyen Eskin, efendimin bu "Bilmem ki," yanıtını kendi üzerine alındı. "Öğretmenim. Çok endişeleniyorum. Ne yapmam gerek?" diye tekrar sordu. Donay Efendi anlamsız bakışlarla bu çocuğun koca kafasını incelemeye başladı. Aralarında geçen bu muhabbeti şimdilik bir kenara bırakıp kadınların olduğu oturma odasına geçiyorum.

Oturma odasında kadınlar kıs kıs gülüyordu. Efendimin karısı demlikten bardaklara çay doldurup bunları tepsiye yerleştirdi.

"Yukie, bunları misafirimize götürür müsün?"

"Hayatta olmaz."

"Neden?" Efendimin karısı hafif bir şaşkınlıkla birlikte gülmeyi bıraktı.

"İşte," dedi Yukie. Sonra mağrur bir tavırla yerine oturdu. Yanındaki günlük gazeteye şöyle bir göz gezdirdi. Efendimin karısı şansını bir kez daha denemek için atıldı.

"Ne antika birisin sen böyle. Şu gördüğün adam var ya. İşte o Donay Efendi. Ona göre davran."

"Ama ben. İstemiyorum ya." Gözlerini gazeteden ayırmıyordu. O anda tek bir kelime bile okuyor değildi. Ağlamak üzereydi. Hatta öyle ki birisi gelip hiçbir şey okumadığını söylese gözyaşlarını tutamayacaktı.

"Bu kadar utanacak ne var ki?" bu sefer yengesiydi gülerek konuşan. Sonra sanki kasten yapmış gibi, elindeki çay tepsisini gazetenin üzerine koydu. Yukie, yengesinin bu hareketine kızmıştı. Altta kalan gazeteyi çekip çıkarmaya çalışırken tepsiyi devirdi. Çaylar hem

yerlere hem de gazeteye dökülmüştü. "Bak şu yaptığına!" dedi yengesi yüksek sesle. Yukie ise "Eyvah" diyerek hızla ayrıldı mutfaktan. Paspas falan almaya gitmiş olmalıydı. O anlara tanıklık etmek benim adıma oldukça eğlenceliydi.

Donay Efendi mutfakta olan bu patırtının da farkında değildi. Oturduğu yerde tuhaf tuhaf şeyler anlatıyordu.

"Kâğıt kapının deliği gazeteyle kapanmış. Kimin eseri bu?"

"Bizim kadınlar yaptı. Çok iyi kapamışlar, değil mi?"

"Ellerinden de her şey geliyor. Bizim kadınlardan kastın, ara sıra buraya uğrayan yeğenin mi?"

"Evet, o da yardımcı olmuş. Kâğıt kapıdaki delikleri gazeteyle güzelce kapatabiliyorsa artık evlenecek yaşa gelmiş demektir diye sürekli söylüyorum kendisine."

"Demek öyle diyorsun," dedi Donay Efendi kapıdaki gazete yamasına bakarak.

"Bu taraf daha düzgün ama sağ üst köşe kırışık kalmış."

"Oradan başladıkları için. Yaparken nasıl yapılacağını öğrenmiş olmalılar ki sonlara doğru düzgün yapmışlar."

"Anlıyorum. Sahiden oralar biraz daha özensiz yapılmış gibi. O yüzey transandantal bir eğim kazanmış gibi. Normal bir hizipleşmede oluştuğunu söylemek çok zor." Yıllarca okuduğu fizik derslerinin etkisinden kurtulamamıştı. Kurduğu cümlelerde böyle abartılara kaçtığı oluyordu. Bunun üzerine efendim yine,

"Bilmem ki," dedi.

Bu ikilinin arasında geçen tartışmayı inceleyince burada kendisine göre bir umut olmadığını anlayan Eskin Yadigar, koca kafasını eğdiği döşemelerden bakışlarını aniden ayırıp hiçbir şey söylemeden sessizce odadan ayrılmak üzere hareketlendi.

"Kalkıyor musun?" diye sordu efendim. Eskin Yadigar ise morali bozuk bir şekilde terliklerini ayağına geçirerek dışarı çıktı. Zavallı genç. Bu delikanlıya kimse yardım eli uzatmazsa bu gidişle ağır bir intihar mektubunu yazar, sonra da gider Kegon şelalesinden aşağı bırakır kendini. Tüm bu olanların tek sorumlusu, Kaneda'nın burnu çok fazla havada gezen kızıydı. Eskin Yadigar ölecek olursa, öfkeli hayaleti umarım bu kıza musallat olur da onu da yanına götürür. Dünyada Kaneda'nın kızı gibi insanların sayısı bir kişi bile olsa azalmış olur. Bundan rahatsız olacak tek bir kişi bile olmaz. Donay

Efendi de aslında kendine daha uygun birini seçse daha iyi olur kanısındayım.

"Öğrencilerinden biri miydi gelen?"

"Evet."

"Amma da büyük kafası varmış. Dersleri nasıl bari?"

"Kafasının büyüklüğüne oranla o kadar da iyi değil. Ara sıra tuhaf sorular sorduğu oluyor. Geçenlerde Colombus adının doğru telaffuzunun ne olduğunu sordu."

"Kafası fazla büyük olduğu için böyle oluyor işte. Peki sen ne dedin?"

"Ne mi söyledim? İyice düşünüp düzgün bir yanıt verdim."

"Cevap vermeye mi uğraştın sahiden? Ne adamsın yahu."

"Çocuklar böyledir işte. Her şeyi öğrenmek isterler. Sorularına cevap vermezsen bildiğine inanmazlar bile."

"Sen de politikacılar gibi olmuşsun. Fakat böyle devam edersen gün gelir cevap veremeyeceğin bir soru bulurlar. Seni zor durumda bırakmaya çalışıyorlar gibi sanki."

"Bugün kendisi biraz zorda kalmış gibi görünüyordu. Yaptığı aptalca şeyi duysaydın..."

"Ne yapmış? Ben gelince hemen gitti ama görür görmez anladım çok acınası bir halde olduğunu. Anlatsana bakalım neymiş mesele?"

"Önemli bir şey değil ya. Aptalca işte dediğim gibi. Kaneda'nın kızına aşk mektubu göndermiş."

"Ne! O koca kafasıyla mı? Vay be. Yeni nesil öğrencileri tebrik etmek gerekir doğrusu. Diyecek bir şey bulamıyorum."

"Seni bayağı endişeli görüyorum..."

"Hiç de endişeli falan değilim. Aksine hoşuma bile gitti. Ne kadar aşk mektubu gelirse gelsin, hiç sorun değil."

"Senin için sorun değilse bence de bir sorun yok..."

"Tabii ki sorun yok. Tek şaşırdığım nokta, mektubu o koca kafasıyla yazabilmiş olması işte."

"Orası biraz farklı. Şaka yapmışlar. Kızın ukalalığı ve burnu havada gezmesiyle dalga geçme amacıyla üç arkadaş toplanıp böyle bir şaka yapmaya karar vermiş."

"Kaneda'nın kızına mektup göndermek için üç kişi mi bir araya gelmiş? İş iyice saçma bir hal almaya başladı. Tek porsiyonluk Avrupalı yemeğini üç kişinin yemesi gibi."

"Görev paylaşımı yapmışlar. Birisi mektubu yazmış, birisi posta kutusuna koymuş. Diğeri de adını vermiş. Şimdi gelen de adını veren delikanlıydı. Bana sorarsan en aptalı. Üstelik kızın yüzünü daha önce hiç görmemiş bile. Bu kadar saçma bir şeye nasıl oldu da rıza gösterdi acaba?"

"Son zamanlarda duyduğum en büyük olay. Hatta belki de şimdiye kadar duyduklarım arasında en büyüğü. Koca kafalının teki kıza aşk mektubu yazıyor. Ömrümde bu kadar komik bir şey ne gördüm ne de işittim."

"Yersiz bazı yanlış anlaşılmalara neden olabilir."

"Hiçbir şey olmaz. Kaneda gibi birinden bahsediyoruz."

"Ama senin evleneceğin kadına yazmış."

"Evleneceğim kesin değil. O yüzden hiç de umrumda değil. Kaneda'ymış başkasıymış hiç ilgilenmem."

"Sen ilgilenmesen bile..."

"Kaneda da ilgilenmez. Sorun değil."

"Öyle diyorsan öyle olsun. Bu gelen genç de yaptığından bayağı pişman olmuş. Başıma bir şey gelir mi, okuldan atılır mıyım diye dert yanıyordu. Benim evime gelmeyi göze alacak kadar pişman olmuş olmalı."

"Demek o yüzden iki büklüm oturuyordu. Ezik büzük görünüyordu zaten. Yoksa çocuğu daha da üzecek bir şeyler mi söyledin?"

"En çok endişe duyduğu nokta okuldan atılıp atılmayacağı konusundaydı."

"Neden atılsın ki?"

"Bu kadar kötü ve uygunsuz bir şey yaptığı için."

"Ne yani. Uygunsuz denecek kadar bile kötü değil yaptığı. Hiç önemli bir şey değil. Hatta Kaneda'nın hoşuna bile gitmiş ki her tarafa yaymış bu haberi."

"Gerçekten mi?"

"Neyse en azından acınası bir durumda olduğu gerçek. Mektubu göndermiş olmaları kötü bile olsa bu kadar endişe edecek bir şey göremiyorum ben. Genç ömrünü erken yaştan tüketir böyle giderse. Kafası büyük olmasına büyük ama içinde hiç de kötülük yattığını söyleyemem. Hatta köfte gibi burnu bayağı tatlı duruyordu."

"Sen de tıpkı Meitei gibi umarsızsın böyle konularda."

"Evet. Günümüz toplumunun en gözde düşünce yapısı böyle. Sana gelince. Senin kafan çok eskilerde kalmış. Her şeye çok fazla kafa yoruyor, her şeyi kafana takıyorsun."

"Ama sence de aptalca değil mi? Hiç tanımadığın birine sırf şaka olsun diye aşk mektubu göndermek. Aklıselim sahibi birinin yapacağı bir şey değil."

"Zaten aklıselim sahibi birinin genelde şakayla işi olmaz. Çocuğa yardımcı ol lütfen. Sevaba girersin. Çocukta sanki Kogen şelalesinden atlayacakmış gibi bir hal vardı."

"Öyle mi dersin?"

"Elbette. Bundan daha aklı başında kişiler şaka yaparken daha farklı davranışlar sergiler. Mesela şakasını yaptıktan sonra, yapan kendisi değilmiş gibi davranır, sorumluluğunu almaz. Böyle bir çocuğun okuldan atılması çok büyük haksızlık olur."

"Doğru söylüyorsun."

"Ee ne dersin? Gidelim mi Ueno Parkı'na, kaplanların sesini dinlemeye?"

"Kaplanlar mı?.."

"Evet. Dinlemeye gidelim. Aslına bakarsan zaten iki üç gün sonra memlekete dönmem gerekiyor. Bir işim çıktı da. Dolayısıyla bir süre burada olamayacağım için bugün kesin gitmek istiyordum zaten."

"Öyle mi? Ne işin çıktı böyle?"

"Ufak bir şey işte. Haydi çıkalım artık."

"Tamam çıkalım o zaman."

"Bugün akşam yemeği benden. Önce yemeğimizi yiyelim, sonra hem yürüyüş olur. Parka kadar yürüyerek gidersek tam zamanında orada oluruz." Donay Efendi bu sözlerle efendimi ikna etmeyi başarmıştı. İyice havaya giren efendim de Donay Efendi ile birlikte yola koyuldu. Geride kalan karısı ile Yukie ise gülmekten yerlere yatıyordu.

XI. BÖLÜM

MİSAFİR ODASINDA, meşhur go oyununun tahtası karşısında Meitei ile Keçeli Birdağ oturuyorlardı.

"Parasız oynarsam ne olayım. Kaybeden yemek ısmarlar. Anlaştık mı?" dedi Meitei. Kendinden son derece emin konuşuyordu. Keçeli Birdağ ise her zamanki gibi, elini keçi sakalına atmış çekiştirerek şöyle söyledi:

"Parasına oynarsak şu değerli eğlence vaktimizi ziyan ederiz. Para yatırınca kendimi oyuna veremiyorum. Hiç eğlenceli gelmiyor. Kazanma kaybetme hırsı içinde bu son derece önemli anlarımızı boşa harcamak bana hiç doğru gelmiyor. Kafanı kaldır da şu bembeyaz bulutlara bir bak. Uzun zaman sonra ilk kez böyle huzurlu bir ortamda zaman geçiriyoruz. Anın tadını çıkarmak varken ne diye kazanma kaybetme uğruna hırslarımıza yenik düşelim."

"Yine başladın. Senin kadar tuhaf biriyle oyun oynamaya çalışanda kabahat. Eski Çin yazıtlarını yazan yüce âlim edasıyla konuşmayı kesersen daha iyi olabilir."

"Doğru. Ne demiş Yuan Ming: "Ben harp çalarsam ancak telsiz harp çalarım."

"Kablosuz telgrafla konuşmak gibi bir şey."

"Her neyse. Başlayalım mı artık?!"

"Beyazlar mı olacaksın?"

"Fark etmez."

"Tam da âlimlerden beklenecek bir hareket. Çok cömertsin. Beyazları alıyorsan, doğal olarak bana da siyahlar kalıyor. Haydi bakalım. İstediğin yerden başla."

"Siyahlar başlar."

"Öyle mi? Bu kadar cömert olmana gerek yok. Neyse. O zaman ilk hamlemi yapıyorum. Şuraya koydum taşımı."

"Öyle koyamazsın ama. Kurallara aykırı."

"Aykırıysa aykırı. Biz de yeni kural koyarız o zaman."

Hayatımı küçücük bir alanda geçirdiğim için go tahtası nedir, bu oyun nasıl oynanır hiç bilmiyordum. Bir türlü mantığıma sığdıramıyorum. Geniş desem geniş değil, dar desem dar değil, dört köşeli bir tahtanın üzerine siyah beyaz kareler çizilmiş. Bunların üzerinde de yine siyah beyaz renklerde çok sayıda parlak taş duruyor. Bu taşlar o kadar çok ki bakmak bile gözlerimi yoruyor. Görünen o ki oyunun gidişatını bu taşlara bakarak anlayabiliyorlar. Kim kazanıyor, kim kaybediyor, kim ölüyor kim kalıyor belli oluyormuş. Yerden neredeyse otuz santim yüksekte duran bu oyun tahtasına kedi pençemle şöyle bir vurmamla her şey darmadağın oldu. Hayat da böyledir işte, özene bezene kurduğun bir şeyin yerini hiç beklemediğin bir anda yeller alır. Pulları çıkarıp masaya diziyorlar, sonra da toplayıp kutuya geri koyuyorlar. Ne kadar anlamsız, ne kadar gereksiz bir zaman kaybı. Oyunun başlarında, tahtada otuz kırk kadar pul varken göze o kadar da kötü gelmiyordu ama oyun ilerledikçe ve tahtadaki pul sayısı arttıkça iyice anlaşılmaz bir hal almaya başladı. Siyah ve beyaz pullar artık tüm tahtayı doldurmuştu, öyle ki tahtaya konacak yeni taşlara yer açmak için diğerlerini sıkıştırmaları gerekiyordu. Yer yok diye bir pulun etrafındaki diğer pullara el koymak veya tahtanın kenarındakileri aşağı itmek gibi şeyler yapmak kurallara aykırı. Tahta dolduğu zaman daha fazla hamle yapılamadığında, öylece oturup beklemekten başka yapacak bir şey kalmıyor. İnsan aklının bir ürünü olan bu go oyununa baktığım zaman insanların nasıl birer varlık olduğunu çok iyi anlıyorum. Taşların hareket edemediği bu sıkışıp kalmış oyunla insanların karakteri arasında bir bağlantı kuracak olsam, şu uçsuz bucaksız dünyada insanların sürekli kendilerine engeller koyması, kendilerini küçük görmesi ve daracık yerlerde sıkışıp kalmalarını hep bu şekilde açıklardım. Yoktan yere kendilerini çeşitli sınırların içine sokarak acı çekiyor ve bundan zevk alıyorlar. İnsanlar kelimenin tam anlamıyla mazoşist.

Ciddiyetten uzak Meitei ile aklı havada Keçeli, nereden akıllarına geldi bilinmez ama go tahtasını çıkarmış kendilerini bu can sıkıcı oyuna kaptırmıştı. Tam da birbirlerine göre birer rakiptiler. Oyunun

başından beri büyük bir iştahla birbirlerinin pullarını sıkıştırmaya çalışıyorlar, karşılarındaki rakibi alt etmek için uğraşıyorlardı. Ama tahta da tahtaydı hani, bana mısın demiyordu. Koydukça koyuyorlardı pulları tahtaya. Oyun o kadar kızışmıştı ki oyuncular ne kadar ciddiyetten uzak veya ne kadar aklı havada olursa olsun gerilmeleri işten bile değildi.

"Meitei, çok kötü oynuyorsun bu oyunu. O hamleyi yaparsan alırım taşını. Oraya gitme."

"Senin gibi bir Zen rahibine kalsa gidemem belki ama karşında oturan kişiyi iyi tanı. Ben bu oyunun kitabını yazdım."

"Sürekli kaybediyorsun ama taşlarını."

"Sadık askerler, efendileri için gözünü kırpmadan can vermeye hazırdır. Şimdiki hamlemi de şöyle yapayım bakalım."

"Demek oraya oynuyorsun. Ne güzel. Şairin de dediği gibi, *Güneyden esen ılık bahar yeliydi serinleten sarayın gölgesini.* O zaman ben de hamlemi şöyle yapayım da biraz daha rahat oynayalım."

"Vaay. Demek bağlantı kurdun pulların arasında. Bayağı iyi oynuyormuşsun bu oyunu. O hamleyi görmezsin sanıyordum. Ama olan sana olacak. Ne demişler *Çalma Hachiman Tapınağı'nın çanlarını! Belayı üstüne çekersin.* Hamlemi şöyle yapayım da gör gününü."

"Gösterebilirsen göster. Şimdi sana öyle bir şey yapacağım ki neye uğradığını şaşıracaksın."

"Dur dur! Yapma! O hamleyi yaparsan biter oyun. Dur ama, ciddiyim ben. Bekle biraz."

"Tabii ya. Nasıl da tutuştun. Deminden beri söylüyorum ya işte. O hamleyi yapma demiştim."

"Doğru diyorsun, afedersin. Hamlemi geri alayım. Sen de en son oynadığın beyaz taşını geri al."

"İyi bakalım."

"Başlamışken onun yanındakini de geri alsana."

"Hiç de utanma yok sende! Yüzsüz yüzsüz istiyorsun bir de."

"*Do you see the boy* diyorsun demek. Senle ben şu anda aynı durumda değiliz. Hamleni geri almak senin için ufak bir mesele olabilir belki ama benim için hayat memat meselesi. Uçurumun kenarından düşmek üzere olan biriyim şu anda."

"Ben anlamam."

"Anlamana falan gerek yok. Al işte taşını geri."

"Altıncı kez falan istiyorsun benden bunu."

"Hafızan da kuvvetliymiş. Bir daha oynarsak on iki kez isterim. Al artık hamleni geri diyorum. Ne kadar da inatçı biri çıktın böyle ya. O kadar meditasyon falan yapıyorsun, azıcık olsun anlayışlı olmayı öğrenemedin mi?"

"Ama şimdi bu hamleyi yapıp taşını almazsam bu sefer ben kaybedebilirim..."

"Kaydebersem kaybedeyim önemli değil diye başından beri söyleyen sen değil misin?"

"Kaybetmek benim için önemli değil ama senin kazanmanı da istemem."

"Aydınlanmanın da bu kadarı. Gölgede oluşan yıldırım, bahar rüzgârı gibidir gibi havalı bir söz vardı."

"O söz öyle değil. Doğrusu *Yıldırımda oluşan gölge, bahar rüzgârı gibidir* olacak. Tam tersine çevirdin."

"Aman ne komik. Sen geç dalganı. O zaman pes ediyorum, malum yapacak başka bir şey yok."

"Aynen. Zaten şu iki günlük dünyada böyle tartışmalarla zaman kaybetmenin manası yok. En iyisi pes etmek."

Meitei elindeki taşı hiç alakasız bir yere fırlatırken "Amin!" diye çıkıştı.

Keçeli ile Meitei büyük bir çekişme içinde oyunlarını sürdürürken, odanın girişinin hemen yanında Bilge Poyraz ile Donay Efendi oturuyordu. Yanlarında da sapsarı suratıyla Hapşuruk Efendi duruyordu. Yerde Donay Efendi'nin hemen önünde üç dilim kurutulmuş palamut vardı. Gördüğüm bu manzara beni benden almıştı.

Donay Efendi dumanı hâlâ üzerinde tüten bu leziz palamutları kimonosunun içinden çıkarmıştı. Hâlâ taze görünüyorlardı. Efendimle Bilge Poyraz anlaşılması güç bir surat ifadesiyle bunlara göz gezdirirken nihayet Donay Efendi aralarındaki bu sessizliği bozdu.

"Aslına bakarsanız memleketten döneli daha dört gün falan oluyor. Bazı işlerim vardı da o yüzden size bir türlü uğrama fırsatı bulamadım."

"Acele etmene hiç gerek yoktu," dedi efendim. Yine huysuzluğu üzerindeydi.

"Acele etmesine ettim ama her neyse. Hediyelik eşya olarak getirdiğim şu balıkları yiyelim her beraber."

"Palamut mu bunlar?"

"Evet, benim memleketin palamutu meşhurdur."

"Meşhurdur belki ama burada Tokyo'da da her yerde var bunlardan," dedikten sonra en büyük parçayı afiyetle mideye indirdi efendim. Ağzına götürmeden önce burnuna kadar getirip şöyle bir kokladı.

"İyi olup olmadığını koklayarak anlayamazsın."

"Bu kadar büyük olmasıyla mı meşhurmuş sizin memleketin palamudu?"

"Tadına bakın bakalım."

"Tadına bakarız bakmasına ama bunun bir parçası eksik gibi sanki."

"Evet, bir an önce getireyim diye acele ettim o yüzden."

"Neden ki?"

"Orasını fareler yedi de ondan."

"Olmaz. Yenmez bu çok tehlikeli. Veba falan oluruz sonra."

"Bir şey olmaz. Azıcık bir şey ısırmış işte hayvancağızdan. O kadardan bir şey olmaz."

"Neredeydi ki fareler?"

"Gemide."

"Gemi mi? Ne gemisi?"

"Çantamda yer yoktu da ben de gemiye binerken kemanımla birlikte bunları aynı torbaya yerleştirdim. Gemiye bindiğimde farelere yem olmuş. Sadece palamutları yemiş olsalar neyse de çok değerli kemanımı da kemirmişler."

"Sersem hayvanlar. Gemide yaşayınca kemanla balık arasındaki farkı ayırt edemez hale geliyorlar demek." Efendim durumu kendince böyle yorumlamıştı ama hiç kimsenin aklından böyle bir düşünce geçmemişti. Sonra önlerinde duran kurutulmuş dilim palamutlara çevirdi tekrar bakışlarını.

"Nerede yaşarsa yaşasın fareler daima sersem hayvanlardır. Öğrencilik zamanımda memleketten yurt binasına palamut getirdiğimde de fareler kemirir endişesiyle sabaha kadar uyuyamadığım zamanlar oldu. Öyle ki farelere kaptırmayayım diye balıkları gece koynuma alıp yattığım bile oldu."

"Öyle yapmak sence de biraz pis bir şey değil mi?"

"Evet işte o yüzden yemeden önce biraz suya tutun."

"Biraz suya tutmanın fayda edeceğini sanmıyorum."

"O zaman kül suyuyla yıkayın. Sonra da fırçayla iyice temizleyin her yerini."

"Kemanınla birlikte uyuduğun da oldu mu?"

"Keman fazla büyük olduğu için tabii ki uyurken yanıma alamazdım..." diye karşılık veriyordu ki, Keçeli ile oyun oynamakla meşgul olan Meitei odanın diğer ucundan seslendi:

"Ne dedin? Kemanınla mı yatıyordun! Ne romantik. *Gelip geçen baharın ağırlığını hisseder yürek ağırlığında sazın* diye bir şiir vardı. Biraz eski bir şiir ama. Günümüz Meiji döneminin parlak genç kuşağı, birçok yönden eski neslin önüne geçebilmek için artık yatağına keman almayı bile normal karşılamalı. *Sarıp sarmalarım biricik kemanımı, alırım yorganıma uyurum birlikte.* Ne dersin Bilge Poyraz, böylesi daha iyi oldu ha! Yeni tarz şiir dediğin böyle bir şey mi?"

Durumu fazla ciddiye alan Bilge Poyraz tüm ağırlığıyla, elinden geldiğince karşılık vermeye çalıştı. "Yeni tarz şiir dediğimiz şiir türü, geleneksel Haiku'dan farklı olarak öyle hemen yazılabilecek bir şey değil. Derin bir düşünce ve kavrama kabiliyeti gerektirir. Yeterince özen gösterilmezse çok saçma sonuçlara yol açabilir."

"Olabilir. Yeni tarz şiirinden kastınızın afyon çekip kafayı bulmak olduğunu sanıyordum. Sahiden de bu tür şiir de bir o kadar tesirli olsa gerek." Hâlâ go tahtasının karşısında Keçeli ile kapışmakta olan Meitei bir yandan da buraya laf yetiştiriyordu.

"Böyle boş boş muhabbet etmeye devam edersen yine kaybedeceksin ha! Ona göre." Bu uyarıyı yapan Keçeli değil efendim oldu. Meitei ise tüm sakinliğiyle "Kazanmak veya kaybetmek hiç umrumda değil. Hem de hiç. Şu anda rakibim süt dökmüş kedi gibi köşeye sıkışmış durumda. Eli ayağı bağlanmış, hareket edemiyor. Benim de canım sıkıldı, size kulak vereyim dedim. İster istemez keman muhabbetinize dahil oldum," dedi. Bunu duyan Keçeli Birdağ ise hiddetle "Sıra sende Meitei. Hamleni yapmanı bekliyorum burada!" dedi.

"Öyle mi? Oynadın mı sen?"

"Oynadım tabii, çoktan."

"Nereye?"

"Şu beyazları ileri aldım."

"Oraya oynadın demek. Beyazları ileri aldın, mağlubiyete bir adım daha yaklaşmışsın. Madem öyle ben de şunu şuraya alayım. Şunu da şuraya koyarsam... Güzel bir hamlem de yok ki. Hadi bari bir hamle daha yapmana izin veriyorum. İstediğin yere oyna."

"Böyle mi oynanır bu oyun!"

"O zaman şansını kaçırdın. Hamlemi yapıyorum. Şu taşımı şuradan alıp şuraya koyayım... Donay Efendi, senin kemanın fazla ucuz mal olduğu için fareler yemek sanmış da o yüzden kemirmiş. Biraz daha kalitelisinden alsaydın keşke. İstersen üç yüz sene önce İtalya'da üretilmiş antika bir malzeme getirebilirim sana."

"Çok iyi olur, rica etsem getirir misin? Hatta parasını da sen ödersen çok sevinirim."

"Öyle eski şeyler ne işine yarar ki senin?" Efendim hiçbir şeyden anlamadığı halde Meitei'e yanıt vermek üzere böyle patavatsız laflar ediyordu.

"Antika insanlarla antika malları birbirine karıştırıyorsun herhalde. İnsanların antikası, özellikle Kaneda gibi kişiler, sadece şu an için, geçici olarak el üstünde tutuluyor. Diğer yandan antika mallar her daim en gözde ürünlerdir. Dolayısıyla kemanlar da ne kadar eskiyse o kadar iyidir... Haydi ama Keçeli, ne olur hızlı oyna biraz. Keimasa'dan alıntı yapacak olursam şu anki halimiz için diyebilirim ki *Sonbaharda güneş daha erken batar.*"

"Senin kadar yerinde duramayan pireli biriyle go oynamaya kalkanda kabahat. Düşünecek bir an bile bırakmıyorsun adama. Gelişigüzel oynamaya devam edelim dersen, öyle olsun. İşte yaptım hamlemi şuraya."

"Bak sen! Tuzağımdan kurtuldun. O hamleyi yapmanı beklemiyordum. Deminden beri türlü laflar ederek kafanı karıştırmaya çalışıyordum ama görünen o ki başarılı olamamışım."

"Herhalde yani. Senin gibi hile yapmaya falan çalışmıyorum çünkü."

"*Houninbo, Kaneda ve Modern Centilmenlik* kitaplarının kuralına göre oynuyorum. Hey Hapşuruk, ne dersin? Keçeli'nin Kamakura'ya gittiğinde yediği binlerce turşu hakikaten de fayda etmiş, desene. Ne kadar saygı duysak az. Go oyununda hâlâ berbat ama en azından cesareti tavan yapmış."

Efendim sırtı dönük vaziyette, "Tam da bu yüzden, senin gibi yüreksiz insanlar başkalarını en azından biraz olsun taklit etse keşke," dediği anda Meitei, büyük kırmızı dilini aniden dışarı çıkardı. Efendimle Meitei arasındaki bu beklenmedik gelişmeyi görmezden gelen Keçeli Birdağ "Haydi bakalım hamle sırası sende," dedi.

"Ne zamandan beri keman çalıyorsun? Ben de öğrenmek istiyorum ama çok zor olduğunu söylüyorlar." Donay Efendi'ye bu soruyu yönelten kişi Bilge Poyraz'dan başkası değildi.

"Şöyle ki. Biraz öğrenmek senin için yeterliyse tabii ki çalabilirsin."

"Aynı sanat türü olduğu için şiirle içli dışlı olan kişilerin müzikte de çabucak başarılı olabileceğini eskiden beri hep ümit etmişimdir. Ne düşünüyorsunuz?"

"Senin de çok iyi çalabileceğinden eminim."

"Sen ne zamandan beri çalıyorsun?"

"Lisedeyken başladım. Keman çalmaya nasıl başladığımı sizlere anlatmış mıydım?"

"Hayır, hiç anlatmadın."

"Lisede seni keman çalmaya yönlendiren bir hocan falan mı vardı?"

"Yoktu hayır. Kendi kendime öğrendim."

"Sana deha diyorlardı, hakikaten dedikleri kadar varmışsın."

Bunu duyduğuna içerleyen Donay Efendi, "Kendi kendime öğrenmiş olmam deha olduğum anlamına gelmiyor," dedi. Deha dendiği için içerlenen tek kişi olabilir Donay Efendi.

"Neyse ne işte. Keman çalmayı kendi kendine nasıl öğrendin onu anlat. Öğrenelim de ilerde lazım olur."

"O zaman anlatayım," dedikten sonra efendime döndü: "Anlatayım mı?"

"Anlat bakalım."

"Son zamanlarda sokaklarda, sırtına taktıkları keman kutusuyla gezen gençleri çok sık görür olduk. Ancak eskiden, ben lisedeyken Batı müziği falan çalan kişi neredeyse hiç yoktu. Hatta benim okuduğum lise, dağ başında küçücük bir yerde olduğu için orada bırakın Batı müziğini, yöresel çalgıları bile bulmak neredeyse imkansızdı. Bu yüzden okul öğrencisinin keman çalması görülmemiş bir şeydi..."

"Şurada ilginç bir şey konuşmaya başlamışlar. Şu oyunu şimdilik bir kenara koyalım ha Keçeli!"

"Ama henüz ikimizin de alamadığı üç dört yer daha var."

"Senin olsun oralar. Verdim gitti."

"Sen öyle dedin diye alacak değilim."

"Zen rahiplerinin bile üzerine uymayacak bir titizlik gömleği giyiyorsun. Madem öyle diyorsun, şu oyunu hızlıca oynayıp bitirelim o zaman. Donay Efendi de bayağı ilginç bir şey anlatıyordu tam. Şu daha önce bahsettiği köy lisesi, hani öğrencilerin okula yalınayak gittiği okul..."

"Öyle bir şey yok!"

"Ama orada herkesin yalınayak gezdiğini, ayak tabanlarının hep parçalandığını falan anlatmamış mıydı birisi?"

"Kimden duyuyorsun böyle şeyleri?"

"Boşver şimdi kimden duyduğumu. Öğle yemeklerinde öğrencilere mandalina büyüklüğünde pirinç topları verdiklerini de duydum orada. Hatta bu lezzetsiz pirinç yemeğini öğrencilere zorla yediriyorlarmış. Şöyle ki pirinç toplarının içine, kuru erik yerleştiriyorlarmış. Öğrenciler tam ortadaki leziz eriği yiyebilmek için önce tatsız tuzsuz pirinci, eriğin iştahıyla bir an evvel yiyip bitirmeye çalışıyormuş. İştah açıcı bir yöntem, öyle değil mi Keçeli. Tam da senin ilgini çekecek türden bir hikâye."

"Sıradan ama etkili bir yöntem. Sonuçta istenilen amaca ulaşmış ne de olsa."

"Etkili bir şey daha anlatayım. Mesela orada hiç küllük yokmuş. Bir ahbabım eskiden orada çalışıyordu. Günün birinde şöyle işlemeli güzel bir küllük almak istemiş. Gel gör ki bırak işlemeli küllüğü, o ufacık kasabada küllüğün ne olduğunu bilen tek bir kişi bile yokmuş. Duruma bir türlü anlam veremeyen arkadaşım orada neden hiç küllük bulunmadığını sorduğunda şöyle bir cevapla karşılaşmış: Sigara külleri için özel bir şey yapıp bunu satmaya falan gerek yok. Ağaçtan bir parça kesersin, külünü de içine dökersin. Kendi küllüğünü yapabiliyorken ne demeye gidip para verelim ki. Ya işte Keçeli Birdağ. Sıradan mı sıradan ama bir o kadar da etkili bir yöntem diye buna derim ben."

"Evet, tamam bu kadar muhabbet yeter. Şurada hamleni yap artık."

"Peki tamam. Al bakalım, yaptım hamlemi. Hikâyemi dinledikten sonra bakıyorum da ağzın açık kaldı. Öyle bir yerde keman çalmayı kendi kendine öğrenmek demek çok büyük bir şey. Milattan önce 350 yıllarında yaşayan Çinli yüce şair Qu Yuan'ın yazdığı, insanın aklını oynatmasına neden olacak kalabalıklardan uzak bir hayatın ne kadar mükemmel bir şey olduğuna dair şiirleri kelimenin tam anlamıyla eşsizdir. Sen de günümüz Meiji döneminin Qu Yuan'ı olabilirsin, Donay Efendi."

"Kalsın, istemem öyle şeyler."

"O zaman belki de çağımızın Werther'i sensindir. Ne oldu Keçeli? Taşları saymamı mı istiyorsun? Senin şu titiz tavırların yok mu. Saymamıza ne gerek var, apaçık yenildiğim ortada işte."

"Ama saymazsak tam olarak anlayamayız."

"O zaman sen say. Hiç saymakla falan uğraşamam. Çağımızın dehası Werther'in keman çalmayı kendi kendine nasıl öğrendiğini can kulağıyla dinliyorum şu anda. Beni böyle şeylerle meşgul etme." Daha sonra Meitei go tahtasının başından kalkıp Donay Efendi'nin yanına oturdu. Keçeli Birdağ büyük bir özenle beyaz ve siyah taşları birbirinden ayırıp saymaya başlamıştı. Donay Efendi anlatmaya devam etti.

"Memleketimin sadece toprağı değil insanı da fena halde inatçı ve huysuzdu. Biraz olsun efemine birisi çıkacak olsa, diğer bölgelerdeki öğrenciler karşısında saygınlıklarına halel gelmesin diye bu kişiyi derhal ve el birliğiyle baskı altına alırlar. Uyguladıkları toplumsal baskının ne raddede olduğunu anlatamam."

"Söz konusu senin memleketinin öğrencileri olunca gerçekten de anlatması güç olmalı. Zaten desensiz düz lacivert kimono giymelerine bir türlü anlam veremiyorum. Her şeyden önce giydikleri etekli kimononun kendisi kadınsı zaten. Denize yakın yaşadıkları için midir bilmem ama oradaki insanların ten rengi çok daha esmer. Koyu mavi kimononun ten renklerine çok yakıştığını sanmıyorum ama daha da önemli bir problem, beli çok fazla sıkan bu kimonolar yüzünden kadınların hamilelik döneminde çok zorluk yaşıyor olmasıdır diye düşünüyorum." Meitei yine konuyu bir yerinden aldı ve hiç alakasız bambaşka yerlere getirdi.

"Kadınların rengi de bir o kadar esmer."

"Yine de evlenmek isteyen pek çok insan var, öyle mi?"

"Zaten, orada herkes esmer olduğundan kimse umursamıyor. Umursayan olsa bile yapacak bir şey yok."

"Doğal olarak. Sen ne düşünüyorsun Hapşuruk?"

"Bence esmer olmaları daha iyi. Beyaz tenli olduklarında, ne zaman aynaya baksalar kibirden burunları tavana değiyor. Kadın denilen varlık asla ama asla, hiçbir koşul altında yola gelmez, dizginlemek mümkün değildir." Efendim cümlesini bitirdikten sonra derin bir iç geçirdi.

"Ama herkesin esmer olduğu bir yerde kimse kibirli olamaz mı?" Bilge Poyraz son derece yerinde bir soru sormuştu.

"Orasını bilemem ama bence kadınlar tam anlamıyla lüzumsuz varlıklardır." Efendim sözünü bitirir bitirmez,

"Öyle şeyler söyleme. Sonra karınla başın belaya girer," diye uyardı Meitei gülerek.

"Bir şey olmaz."

"Burda değil mi yoksa?"

"Biraz önce çocukları dışarı çıkardı."

"Ben de burası neden bu kadar sessiz sakin diyordum. Nereye gittiler peki?"

"Nereden bileyim. Gezmeye çıkmışlar işte."

"Öyle istediği zaman çıkıp istediği zaman geri mi dönüyor?"

"Elbette. Sen tabii bekarsın, oh ne güzel. Bekarlık sultanlık doğrusu." Bunun üzerine Bilge Poyraz biraz rahatsız olmuş gibi bir hal aldı. Donay Efendi ise gevrek gevrek gülüyordu. Meitei yine lafa girdi.

"Evlenen herkes böyle söylüyor. Sen ne diyorsun Keçeli Birdağ? Evlendikten sonra hayatında ne gibi zorluklar oldu?"

"Ne? Dur bekle biraz. Altı kere dört yirmi dört, yirmi beş, yirmi altı, yirmi yedi... Meitei, görünüşe göre düşündüğümden daha iyi oynamışsın. Aramızda bayağı fark var sanıyordum ama yanılıyormuşum. Biraz daha gayret etseymişsin, belki de yenecekmişsin beni. Aramızdaki skor farkı sadece on sekiz... Ne demiştin?"

"Sen de diyorum, evlendikten sonra sorunlar yaşadın mı?"

Bu soru karşısında güzel bir kahkaha patlattı Keçeli. "Sorun morun yaşamadım. Çünkü karım beni daima çok sever."

"Öyle mi? O zaman sorduğum için kusuruma bakma. Keçeli Birdağ gibi birinden bahsediyoruz ne de olsa, öyle değil mi?"

"Sadece Keçeli ile ilgili bir şey değil ki. Kocasını seven pek çok kadın var ne de olsa." Donay Efendi kadınları korumayı kendine vazife bilmiş gibi öne atıldı.

"Ben de Donay'a katılıyorum," dedi Bilge Poyraz. "Bence insanların gidebileceği sadece iki tane yol vardır. Bunlardan biri sanat diğeri aşktır. Karı koca arasındaki sevgi de ikinci yola dahildir. Dolayısıyla insanlar kesinlikle evlenip bu mutluluğu yaşamak ister. Aksi takdirde ilahi bir şeylere sırt çevirmiş olacaklarını düşünürler... Siz ne düşünüyorsunuz?" Burada Bilge Poyraz her zamanki ciddi tavırlarıyla konuyu tekrar Meitei'e yöneltti.

"Çok önemli bir konuya parmak bastın. Benim gibilerin o taraklarda bezi olmaz. O yoldan geçeceğimi hiç sanmıyorum."

Efendim sıkıntı içindeymiş gibi görünerek "Mutluluğa erişemeyeceğini asıl anladığın an, evlendiğin andır," dedi.

"Biz bekar insanlar en azından birinci yol olan sanat yolunda ilerleyerek kendimizi bu gizemli yolda geliştirmedikçe hayatımızın anlamına tam olarak nail olamayız. Başlangıç için bile olsa keman çalmayı ben de kendi kendime öğrenerek bu yolda ilerlemek istediğim için Donay Efendi'nin tecrübelerinden faydalanmayı arzuluyordum."

"Evet evet. Werther'in keman hikayesini can kulağıyla dinleyelim artık. Tamam sözünü kesmeyeceğiz daha." Sürekli sürekli içine düştüğü hatayı nihayet fark etmişti Meitei.

"Sırf keman falan çalarak az önce bahsettiğimiz birinci yolu sonuna kadar kat edebilen tek bir kişi bile olmamıştır. Tek işlevi insanlara haz vermek olan bir çalgıyla evrenin bilgisine nail olabileceğini düşünmek büyük bir yanılgıdır. Eğer ki insanlar kendi var oluşunu unutup gerçek bilgiye erişmek istiyorsa uçurumun kenarında tırnaklarıyla asılı kalıp kendini aşağı bırakmalı. Böylece düşüp öldüğünde ruhu tekrar dünyaya gelirse işte o zaman gerçek bilgiye erişebilir. İnsanlar bunu yapmayı göze almadıkça ise asla erişemez." Donay Efendi sarf ettiği bu cümlelerle sanki Keçeli Birdağ'ı andırıyordu. Bilge Poyraz'a uyarı niteliğinde de sayılabilecek bu konuşmayı yapmış olması iyi oldu ama Bilge Poyraz, Zen felsefesinin z'sinden bile anlamaz. Hal böyle olunca azıcık bile etkilemeyi başaramamıştı Bilge Poyraz'ı.

"Haklı olabilirsiniz," dedi Bilge Poyraz. "Ben yine de sanatın insanları en yüksek mertebeye çıkarabileceğini düşünüyorum. Bu yüzden ne olursa olsun sanatı terk etmeyeceğim."

"Terk etmeyeceksin demek. Çok güzel, böyle devam et. Ben de isteğiniz üzere, keman çalmaya nasıl başladığımı anlatmaya devam edeyim. İşte söylediğim gibi. Keman çalışmaları yapmadan önce bile çok fazla zorluk çektim. Hatta kemanı satın almak bile başlı başına büyük bir meseleydi."

"Öyle tabii. Kenevirin bile olmadığı bir memlekette kemanın ne işi var."

"Hayır, keman vardı var olmasına. Yeteri kadar para da biriktirmiştim. Fakat bir türlü alamıyordum."

"Neden?"

"Küçük bir kasaba olduğu için herkes herkesi tanıyordu. Keman alsaydım anında herkes öğrenirdi. Öğrenince de hemen baskı yapmaya başlarlardı."

"Dehalar eskiden beri hep baskı altında yaşamıştır, haksız mıyım?" dedi Bilge Poyraz. Donay Efendi ile empati kurduğunu göstermeye çalışıyordu.

"Yine mi deha? Rica etsem bana deha demeyi falan bırakın. Her neyse. Her gün her gün, keman satılan dükkânın önünden geçiyordum. Sırf kemanları yakından görebilmek, seslerini duyabilmek için. Bir tanesini alıp kollarımda tutmanın hayaliyle her gün o dükkânın yolunu tutuyordum.

"Çok doğru." Bu sefer araya yorum sıkıştıran kişi Meitei oldu. "Ama bir o kadar da garip." Bunu diyen de efendimdi. Bilge Poyraz ise tekrar "Ama gerçekten de büyük bir dehasın sen!" diye heyecanla atıldı. Yorum yapmadan sessizce oturan tek kişi Keçeli Birdağ idi. Sakallarını karıştırmakla meşguldü.

"Toplum baskısı yüzünden kimsenin keman almaya cesaret edemeyeceği bir yerde keman satan bir dükkânın olması ilk bakışta anlamsız gelebilir ama aslında çok basit bir açıklaması var. Dükkânın yakınlarındaki kız lisesinde öğrencilere her gün keman dersi veriliyormuş. Esnaf da bunu fırsata çevirip satışa başlamış. Dolayısıyla kemanın varlığına aşina olan pek çok kişi vardı. Diğer yandan, keman satan dükkânda bile kemana hak ettiği önem verilmiyordu. İki üç tane kemanı tavandan iple sarkıttıklarını bile gördüm. Kabak

satar gibi satmaya çalışıyorlardı kemanları. Kemanlara bakmak için dükkânın önünden geçerken bazen rüzgârın etkisiyle kemanın tellerinden sesler gelirdi. Bazen de dükkânın çırağı geçerken elini sürerdi de kemanın sesini duyma şansım olurdu. Kemanın sesini orada ilk kez duyduğum anda yüreğim yerinden çıkacak gibi olmuştu. Orada sonsuza kadar dinleyebilirdim o sesleri."

"Aman aman. Çok tehlikeli. Sara hastalığının pek çok türü vardır. Sen de her ne kadar Werther bile olsan, keman sarası nöbeti geçirmiş olabilirsin. Dükkânın başında öyle saatlerce beklediğine göre sara nöbeti olabilir." Meitei, belli ki hiç ciddiye almıyordu.

"Hayır hayır. Donay Efendi'nin sanata ve güzelliğe gösterdiği bu hassasiyete sahip olmayan hiç kimse gerçek anlamda sanatçı sayılmaz. Dediğim gibi, gerçek bir dehasın sen."

"Olabilir. Belki de gerçekten sara nöbeti geçirmişimdir. Ancak duyduğum o muazzam sesin gerçek olduğuna eminim. O günden sonra şimdiye dek pek çok kez çeşitli yerlerde keman çaldım ancak o hazzı tekrar hiçbir zaman alamadım. O kadar güzel bir sesi asla tekrar çıkaramadım. Nasıl açıklasam? Kelimelerle bile ifade edemiyorum."

"Taştan yapılmadır, mücevherler bile. Kılıcımdan gelmiş olabilir mi bu güzel sesler?!" Durup dururken, anlaması böylesine güç bir cümleyi kuran kişi tabii ki Keçeli'den başkası değildi. Fakat kimden alıntı yaptığını kimsenin anlamamış olması çok yazık oldu.

"Yine bir gün bu dükkânın önünden geçerken kendi kendime bir karar verdim. Ne pahasına olursa olsun keman satın alacağım, dedim. Kasabadaki insanlar baskı yapsa bile, başka kasabaların öğrencileri dalga geçse bile, yaptıkları ağır toplumsal baskı yüzünden kötü hissedecek olsam bile, hatta belki okuldan atılmama neden olacak olsa bile mutlaka bir tane keman satın alacaktım."

"İşte deha dediğin budur. Dahisin sen, dahi. Öyle olmasaydın bu kadar kararlı, bu kadar azimli bir şekilde sanatın peşinden gitmezdin. İmreniyorum doğrusu. Ben de sanat için bir şekilde o kadar azimli olabilseydim keşke. Şu anlattığın hisleri yaşayabilmek için yıllardır çaba sarf ediyorum fakat olmuyor işte. Konserlere falan da gidiyorum. Dinlediğim güzel müzikleri elimden geldiğince takdir etmeye, mümkün olduğunca hayranlık duymaya çalışıyorum ama bir türlü anlattığın duyguları hissedemiyorum." Bilge Poyraz ne

kadar imrendiğini sadece sözlerle değil her haliyle ortaya koyuyordu.

"Belki de hissetmemen daha iyidir. Ben bugün böyle çok basit bir şeymiş gibi anlatıyorum ama yıllar önce, o kemanı alırken yaşadığım zorlukları tasvir edebileceğimi hiç sanmıyorum. Nihayetinde tüm cesaretimi toplayarak kemanı satın aldım."

"Nasıl aldın?"

"İmparator'un doğum günüydü. Kaldığım yurttaki herkes törene, sonra da kaplıcaya gidecekti. Ben o günün sabahı hasta olduğumu söyleyip yurtta kaldım. Derslere de gitmemiştim. Yatağımda sürekli bu akşam gidip o kemanı alacağım. Kesin alacağım diye düşünüp duruyordum."

"Hastayım deyip okula gitmedin, öyle mi?"

"Aynen öyle."

Meitei şaşkınlığını belli etmemeye çalışarak "Anlıyorum. Hakikaten de biraz dahiymişsin," dedi.

"Yorganımın arasından başımı çıkarıp batan güneşi izliyordum. Biraz daha beklemem gerektiğini fark edince tekrar yorgana gömülüp gözlerimi yumdum. Ama bir türlü bekleyemiyordum. Sabırsızlıktan uyuyamamıştım. Kafamı tekrar çıkarıp pencereden dışarı bir kez daha baktım. Yavaşça batmakta olan sonbahar güneşinin manzarasıyla karşılaştım. Pencerenin önündeki kâğıt perdeye akşam güneşi vuruyordu ama uzun ince bir şeyin gölgesi de vuruyordu. Manzaramı bozuyor diye bu şeye çok sinirlenmiştim. Ne olduğunu anlayamadığım bir şey, ara sıra rüzgârın etkisiyle sağa sola sallanıyordu."

"Neymiş o? Uzun ince gölgesi olan şey nedir, çok merak ettim."

"Bir şey."

"Yaa, demek öyle. Peki sonra."

"Sonra, ister istemez yataktan çıktım. Pencereyi açıp dalından bir tane kopardım ve afiyetle yedim."

"Tadı güzel miydi?" Ortada çocukça bir soru varsa bu soru efendimden başkasına ait olamaz.

"Güzeldi tabii. Öyle bir tadı Tokyo'da asla bulamazsın."

"Bırak şimdi tadını falan da sonra ne oldu onu anlat!" Bu sefer Bilge Poyraz'dı konuşan.

"Ondan sonra yatağımda gözlerimi yumdum. Bir an önce akşam olsa da karanlık çökse diye sabırsızlıkla bekliyordum. Buda'ya dualar ediyordum çabucak akşam olsun diye. Üç dört saat geçmiştir sanıyorum. Artık vakti geldi diyerek yataktan çıktım. Yavaşça batmakta olan sonbahar güneşinin manzarasıyla karşılaştım. Pencerenin önündeki kâğıt perdeye akşam güneşi vuruyordu ama uzun ince bir şeyin gölgesi de vuruyordu."

"Orayı az önce anlattın."

"Birkaç kez oldu zaten. Yatağımdan çıktıktan sonra dalından bir tane koparıp afiyetle yedim. Sonra tekrar yatağa girdim. Bir an önce akşam olsa diye Buda'ya dualar ediyordum."

"Orayı da anlattın az önce."

"Araya girmeyip sakince dinleyin hele. Ondan sonra yine batmakta olan akşam güneşini, kâğıt perdeye vuran güneşle beraber uzun ince bir şeyin gölgesini gördüm."

"Aynı şeyi daha kaç kez anlatacaksın?"

"Sonra pencereyi açıp, dalından bir tane koparıp afiyetle yedim..."

"Yine mi yedin? Ne zamana kadar sürdürmeyi düşünüyorsun böyle."

"Sessizce dinleyin ama. Sabrım taşıyor."

"Asıl bizim sabrımız taşıyor."

"Siz bu kadar sabırsız olduğunuz için anlatmak çok zorlaşıyor."

"Dinlemek de biraz zorlaşıyor haliyle." Donay Efendi'ye bu kadar hayran olan Bilge Poyraz bile durumdan hoşnut olmadığını açık açık dile getiriyordu.

"Madem dinlemek sizin için bu kadar zor oluyor, ben de hikâyemi yarıda keserim. Kısaca şöyle oldu: Daldaki meyveler bitene kadar yatakla pencere arasında gidip geldim."

"Ağaçtaki meyvelerin hepsini yiyene kadar zaten akşam olur."

"Öyle olmadı ama. Son meyveyi yediğimi düşündüğümde yatağa döndüm. Yataktan tekrar çıktığımda ise hava hâlâ aydınlıktı..."

"Benden bu kadar. Daha fazla dinleyemeyeceğim. Bu hikâyenin sonu yok."

"Zaten ben de daha fazla anlatamayacağım."

"Ama Donay Efendi, aynı şeyleri tekrar tekrar yapacak kadar sabırlı biriydin diyelim. Yaparken sabırlı olabilen birinin anlatırken sabırlı olamaması mantıklı değil. Biz hiç şikâyet etmeden sonuna

kadar seni dinleseydik bile sen büyük ihtimalle yarın sabaha kadar aynı şeyi anlatıp dururdun. Eğri oturup doğru konuşalım, sahiden o kemanı almaya niyetin var mıydı, yoksa bizi mi kandırıyorsun?" Bunları söyleyen Meitei'in yüz ifadelerine ve ses tonuna baktığımda hakikaten de sabrının tükenmiş olduğunu gördüm. Araya girmeselerdi Donay Efendi sabaha kadar aynı şeyleri anlatacaktı muhtemelen. Değil yarın sabah, haftaya kadar bile sabırla ve sakince dinleyebilecek tek kişi, görünen o ki yalnızca Keçeli Birdağ olacaktı. Sonsuza kadar dinleyecekmiş gibi bir hali vardı. Aynı derecede sakin görünen Donay Efendi ise kaldığı yerden anlatmaya koyuldu.

"Ne zaman satın almaya kalkıştığımı anlatayım. Dükkâna gitmek için akşam olup havanın kararmasını bekliyordum. Fakat gariptir ki kafamı yorganımdan ne zaman çıkardıysam, akşam güneşinin hep tüm hiddetiyle tepede durduğunu görüyordum... Çok üzülmüştüm. O anda yaşadığım acıyı sizlere tarif bile edemem. Dalda asılı duran son meyveyi de yedikten sonra bile güneş hâlâ tepedeydi. O an, güneş bir daha hiç batmayacakmış gibi hissettim. Yaşadığım çaresizliğin verdiği hüzünle gözlerimden yaşlar süzüldü. Bilge Poyraz, yürekten söylüyorum. Çaresizlikten hüngür hüngür ağladım."

"Öyledir. Sanatçılar hassas insanlar olduğundan, duygularına yenik düşüp ağladıkları çok olur. Orasını anlıyoruz da, şu hikâyeyi rica etsem biraz daha hızlı anlatamaz mısın?" Bilge Poyraz'ın içinde tertemiz bir kişilik yatıyordu. Bu yüzden, ne kadar komik şeyler söylerse söylesin, ciddi görünüşünü asla bozmuyordu.

"Doğru söylüyorsun. Güneşin bir türlü batamadığını duymaktan yorulduk. Orayı atlayalım." Telaşla araya giren efendim de hikâyenin nasıl sonuçlanacağını bir an evvel dinlemek istiyor gibiydi.

"Tam da en can alıcı noktasına geldim hikâyenin."

"O zaman anlat bakalım. Güneşi hızlıca batır da hikâyenin devamına geçelim."

"Benden istediğiniz şeyin biraz zor olduğunu kabul etmem gerek. Ama sizlerin ricasını kıracak değilim. Tamam. Güneşin nihayet battığını farz edelim."

Keçeli Birdağ heyecanla "Çok şükür!" diye haykırdı. O kadar yüksek sesle bağırdı ki odadaki herkesi kahkahaya boğdu.

"Nihayet karanlık çökmüştü. İnanılmaz bir rahatlama hissetmiştim. Derin bir oh çektim. Sonra Kurakakemura pansiyonundan

dışarı çıktım. Ben kalabalık yerleri oldum olası sevmem. O yüzden imkanları ne kadar çeşitli ve bol olursa olsun şehir hayatından kaçınıp, kimselerin uğramadığı, kuş uçmaz kervan geçmez yerlerde yaşamayı tercih ederim. Salyangoz kabuğu misali ufacık bir köy evinde...

"Kuş uçmaz kervan geçmez biraz fazla abartı olmadı mı?" diye araya girdi efendim.

"Salyangoz kabuğu misali de biraz fazla bence. Tek göz oda falan desen daha daha eğlenceli olmasa da daha gerçekçi olur." Meitei de kendince dile getiriyordu gözüne çarpan kusurları. Bilge Poyraz'a gelince,

"Ben bu anlatım şeklini çok daha etkileyici ve şairane buluyorum," diyerek övmeye başladı Donay Efendi'yi. Keçeli Birdağ ise ciddi bir tavır takınmıştı. "Öyle bir yerde yaşayanlar için okula gidip gelmek sanıyorum çok zor oluyordur" diye dile getirdi aklına takılanı.

"Okula kadar en fazla 400, bilemedin 500 metre mesafe vardı. Yani okuldan bu yoksul köye gelmek için..."

"Yani o civarlarda bir sürü öğrenci evi ve pansiyon vardı, öyle mi?" Keçeli Birdağ soruları ardı ardına soruyordu. Bir yere varmaya çalışıyor gibiydi.

"Evet. Köydeki neredeyse her evde bir-iki öğrenci mutlaka bulunurdu."

"Ama az önce kuş uçmaz kervan geçmez demedin mi?" son vuruşu yapmıştı Keçeli.

"Evet, okulun tatil olduğu günler gerçekten kuş uçmaz kervan geçmez denecek kadar sakin oluyordu... Her neyse, o akşam üstüme neler giydiğimden bahsedeyim. El örgüsü pamuk gömleğin üzerine erkeklerin çok sık giydiği altın düğme denilen bir tür ceket giymiştim. Ceketin kapüşonunu sıkıca kafama geçirmiştim ki böylece mümkün mertebe insanların gözünden uzak olabilecektim. O sıralar hurma ağaçlarının meyve verme dönemiydi. Güney tarafta kalan kasaba merkezine doğru yürürken yolların tamamen hurma yapraklarıyla kaplı olduğunu gördüm. Attığım her adımda yaprakların kuru çıtırtı sesini duyuyordum. Gecenin karanlığında tek başıma, yaprak sesleriyle birlikte yürüyordum. Neden sonra Tourei Tapınağı'nın korusu gözüme çarptı. Önümdeki karanlıktan daha da karanlık bir

öbek şeklinde karşımda duruyordu. Tourei Tapınağı aslında köklü Matsudaira ailesinin yaptırdığı bir Budist tapınağıdır. Koushin dağının eteklerinin hemen dibinde inşa edilmiş bu tapınakla kaldığım pansiyon binası arasında 100 metre ya var ya yoktu. Kimseciklerin ayak basmadığı, yanına bile yaklaşmadığı bir yerdi. Yıllardır burada in cin top oynuyordu. Kafamı yukarı kaldırdığımda yıldızlarla ışıl ışıl süslenmiş mükemmel bir manzarayla karşılaştım. Gökyüzünün bu ihtişamlı görüntüsü karşısında dilim tutulmuştu. Samanyolunu izlemeye koyuldum. Yıldız kümelerinin birbirleriyle kesişip türlü yönlere doğru akıp gitmesini hayranlıkla izliyordum. Sonra, önce Havai'yi gördüm..."

"Havai mi? Havai de nerden çıktı?"

"Güneye doğru iki yüz metre daha yürüdüm. Kartal Yuvası mahallesinden, kasaba merkezine vardım. Sonra Eski Kale mahallesini geçip Sihirbazın Taşı mahallesinden bir yana dönerek İştahlılar köyünün yakınlarına geldim. Geçiş mahallesini geçtikten sonra Birinci Sokak, İkinci Sokak, Üçüncü Sokak derken tüm sokakları teker teker geçtim. Yüzdüm yüzdüm kuyruğuna geldim diyordum. Sonra Kuyruk mahallesine vardım. Sonra Nagoya mahallesi, Shachihoko mahallesi, Kamaboko mahallesi..."

"Geçtiğin tüm mahalleleri falan anlatmana gerek yok. Harita çizmeni istemiyoruz senden. Kemanı aldın mı almadın mı onu merak ediyoruz." Bunu soran efendimin gözlerinde sinir emareleri okunuyordu.

"Müzik enstrümanları satan dükkânın sahibi Kaneko Zenbei denilen biriydi. Dükkânına da kendi ismini vermişti. Kane-Zen. Fakat Kane-Zen'e varmak için biraz daha yol kat etmem gerekiyordu."

"Biraz dahayı bırak da var şu dükkâna!"

"Anlaşıldı efendim. Kane-Zen'e vardım. Vardığımda ne göreyim, her yer ışıl ışıldı."

"Eyvah! Yine mi? En son ışıl ışıldı dediğinde aynı şeyi defalarca anlatmaya başlamıştın." Bu sefer araya giren Meitei olmuştu. Biraz önce yaşadıkları tekrarlanmasın diye önlem almaya çalışıyordu.

"Hayır, hayır. Bu seferki ışıl ışıl olan şey, gördüğüm manzara karşısında kamaşan gözlerimdi. Siz içinizi ferah tutun... Gözlerimi çevirip parıldayan dükkâna şöyle bir dikkatle baktığımda, cilalı

yüzeyinde hüzünlü ışıkları yansıtan kemanımın bir kenarda usulca yattığını, iyice gerilmiş tellerinin üzerine vuran ışıkla adeta dans ettiğini gördüm..."

"İşte ben betimleme diye buna derim." Bilge Poyraz her fırsatta başlıyordu övmeye.

"İşte bu. Almak istediğim keman işte bu diyordum ki bir anda gözlerim kararadı. Ayaklarımın bağı çözülmüş gibiydi..."

Bunu duyan Keçeli Birdağ bıyık altından sinsi sinsi gülmeye başladı.

"Kemanı kaptığım gibi kasaya ilerledim. Cüzdanımdan iki tane 5 Yen banknotu çıkardım..."

"Nihayet satın aldın yani?" diye sordu efendim.

"Alacaktım. Fakat sonra en çok dikkatli olmam gereken anın tam o an olduğunu fark ettim. Dikkatsiz davranırsam sonumun iyi olmayacağı fikriyle kemanı geri bıraktım."

"Ne! Almadın mı yani? Bu kadar kişi toplanmış kaç saattir senin keman satın alma hikâyeni dinliyoruz ve sen hâlâ almadığını mı söylüyorsun? İyice uzattın ama!"

"Uzattım ama ne yapayım, elimde değil. O an aşamadım işte."

"Neden?"

"Neden mi? Çünkü hâlâ dükkânın önünden geçen bir sürü insan vardı da ondan."

"Vardıysa vardı, ne fark eder. İki yüz, üç yüz kişi oradan geçiyorsa ne olmuş yani. Çok tuhaf adamsın doğrusu." Efendim artık sabrını yitirmişti.

"Normal, sıradan insan olsalardı eğer, isterlerse iki bin üç bin kişi olsunlar bence de fark etmez. Fakat bu geçenler benim gittiğim okuldan öğrencilerdi. Çok da iri yarılardı ve ellerinde sopalarla gelmişlerdi. Bulaşmak isteyeceğin türden insanlar değillerdi yani. Hatta bunların arasında öyle bir grup vardı ki, bunlar sürekli okulun en başarısız grubu olmaktan zevk duyan bir gruptu. Hatta çok da iyi Judo yapıyorlardı. Elimde kemanla bu insanların arasından geçmek istemezdim. Sonumun nasıl olacağını kestiremiyordum. Keman satın almak istiyordum elbette ama sırf keman aldım diye canımdan olmak da istemiyordum. Sonuçta canımdan kıymetli değildi. Keman çaldı diye öldürülmektense ömür boyu keman çalmamayı yeğlerim."

"Yani almaktan vaz mı geçtin?" diye sordu efendim tekrar.

"Hayır, aldım."

"Sinirlerimi bozuyorsun be adam. Alacaksan al, almayacaksan alma şu kemanı. Asabım bozuldu. Çabuk bitir şu meseleyi artık."

"Hahaha! Dünya böyle işte. İşler bazen hiç beklemediğin şekilde sonuçlanabiliyor." Bunları söylerken Donay Efendi hiçbir şey olmamış gibi usulca sigarasını yakıp dumanını üfledi.

Efendim iyice bezmiş bir halde ayağa kalktı. Çalışma odasından eski bir kitap getirip yüzükoyun yere uzandı. Sonra okumaya koyuldu. Keçeli Birdağ ise efendimden daha önce kalkmış, go tahtasının karşısına geçmiş, kendi kendine go oynamaya başlamıştı bile. Donay Efendi'nin anlattığı konu o kadar uzun ve sıkıcı gelmişti ki herkes teker teker kalkıp kendi işine koyulmuştu. Geriye kalan iki kişi sanata olan sadakatiyle Bilge Poyraz ve sözlüğünde bıkmak kelimesi olmayan Meitei olmuştu.

Uzunca bir duman daha tüttüren Donay Efendi, aynı sakin ses tonuyla hikâyesinin kalanını anlatmaya başladı.

"Bilge Poyraz. O anda aklımdan geçenler şu şekildeydi. Buraya erken saatte gelemezdim, gece yarısı gelirsem de Kane-Zen uyuyor olduğu için dükkânı kapalı olurdu. Zamanlamayı öyle bir ayarlamalıydım ki, öğrencilerin dışarıda gezmeyi bırakıp yurda döndükleri saat ile Kane-Zen'in yatmaya gitmediği bir saat arasına denk getirmeliydim. Tam o saatte buraya gelebilirsem gerisi tereyağından kıl çeker gibi olacaktı. Tek sorun zamanlamayı iyi ayarlamaktı."

"Anladım. Çok zor olmuştur."

"Evet. Ben bunu akşam 10 suları diye hesapladım. Dolayısıyla, o an dükkânda olduğum akşam, saatin 10 olmasını bir yerde beklemem gerekiyordu. Yurda kadar dönüp tekrar gelmem çok zor olurdu. Arkadaşlarımın kaldığı bir eve gidip birkaç saat sohbet etmenin de doğru olmayacağı kanısına vardım. Yapabileceğim tek şey saat 10'a kadar sokaklarda dolanmak olacaktı. Normal bir gün olsa, sokaklarda boş boş gezmek eğlenceli bir etkinlik sayılırdı ama o akşam dakikalar bir türlü geçmek bilmiyordu. Gün olur asra bedel derken neyi kastettiklerini iliklerime kadar hissettim." Donay Efendi bu son cümlesini söylerken sanki o an hissediyormuş gibi bir tavırla Meitei'e doğru baktı.

"Bekletmek beklemekten daha ızdıraplıdır, demiş eskiler. Düşündüğün zaman o akşam senin tarafından satın alınmayı bek-

leyen keman da ızdırap içindeydi belki. Senin, hiçbir şeyden anlamayan dedektifler gibi amaçsızca sokaklarda gezinmenden dolayı ızdırap çekmiş olabilir mi dersin? Hiç duydun mu bilmem ama *it gibi sokaklarda gezmek* diye bir deyim var. Sokak köpekleri kadar acınası durumdaymışsın."

"İt benzetmesiyle fazla ileri gitmedin mi? Beni bugüne kadar köpeğe benzeten hiç olmadı."

O sırada Bilge Poyraz araya girdi. "Ben sizin hikâyelerinizi dinlerken eski büyük sanatçıların eserlerini okuyormuş gibi bir hisse kapılıyorum. Kendimi hayran olmaktan alıkoyamıyorum. Meitei, köpek benzetmesiyle şaka yapıyordu. Rica ediyorum kafanıza takmayın. Anlatmaya devam edin lütfen." Bilge Poyraz araya girdi ama girmeseydi bile Donay Efendi hiçbir şey olmamış gibi anlatmaya devam edecekti zaten.

"Yaya mahallesinden Yüzevler mahallesine geldim. Sonra Dövizciler mahallesinden Şahin Avcıları mahallesine çıktım. Muhtarlığın önündeki söğüt ağaçlarını saydım. Hastanenin yan duvarındaki pencerelerin sayısını hesapladım. Boyacı Köprüsü'nün üzerinde iki dal sigara içtim. Sigaram bitince saatime baktım..."

"On olmuş muydu?"

"Ne yazık ki hâlâ olmamıştı... Boyacı Köprüsü'nü geçtikten sonra dere yatağı boyunca doğuya doğru ilerledim. Orada üç tane masörle karşılaştım. Daha sonrasında köpeklerin sık havlama sesi geldi kulağıma..."

"Sonbahar gecesi ırmak kenarında yalnız yürürken havlayan köpek sesleri geldi kulağıma. Bunlar bana bir tiyatro repliğini andırıyor. Düşmandan kaçan mağlup asker rolünde birisinin sözleri."

"Kötü bir şey mi yaptınız yoksa?"

"Berbat bir şey yapmak üzeresin."

"Evet. Keman satın almak kötü bir şeyse yaptım. Suçumu itiraf ediyorum. Hatta müzik bölümünde okuyan tüm öğrenciler de aynı şekilde suçludur."

"İnsanların kabul edemeyeceği bir şey yapmak, o şey her ne kadar güzel bile olsa suçtur. Bu yüzden suç denilen şeyin net bir tanımı yoktur. Herkesçe iyi veya kötü olarak tanımlanabilecek şeyler olmadığı için yapılan bir şeyi suç olarak tanımlamak hiçbir zaman objektif olamaz. İsa da yaşadığı toplum içinde suçlu olarak yargı-

lanıp idam edilmedi mi? Bizim çok yakışıklı Donay Efendi'miz de keman çalmayı istemenin kötü bir şey olarak görüldüğü bir yerde keman satın alarak bir nevi suç işlemiştir."

"Tamam, öyle olsun. Suçumu kabul ediyorum. İşin orasını bırakın da şimdi, hikâyenin geri kalanını dinleyin. Saatin hâlâ on olması beni iyice yormuştu..."

"Saçmalık. Madem saat bir türlü on olmuyor, gezdiğin mahallelerin isimlerini teker teker say bakalım tekrar. Yine olmazsa batmak üzere olan akşam güneşi meselesini tekrar tekrar anlatmayı dene. Ha bir de dalda gözüne çarpan hurmayı her seferinde tekrar nasıl yediğini de anlat. Benim için fark etmez. Sabaha kadar dinlerim ben. Sen iyisi mi saati bir an önce ona getir." Bunları söyleyen Meitei olmuştu.

Donay Efendi gülerek karşılık verdi.

"Madem o kadar ısrar ediyorsun. Yapacak bir şey yok. Pekâlâ. Nihayet saat on olmuştu. Kane-zen dükkânının önüne gelip şöyle bir baktığımda akşamın ayazında kimsenin sokakta kalmadığını gördüm. Herkes evine çekilmişti. Fevkalade tenha duran bu sokakta ayak seslerim bile ortamın yalnızlığını bana anımsatmayı adeta vazife bilmişti. Sanki peşimden bir köpek beni takip ediyormuş gibi bir hisse kapıldım. Dükkânın kapısını aralayıp içeri girdim. Girdim girmesine ama içimde bir gariplik vardı..."

Toz içinde duran kitaptan o esnada kafasını kaldırıp "Hey, hâlâ almadın mı kemanı?" diye sordu efendim. "Şimdi almak üzere," diye yanıt veren Bilge Poyraz oldu. Bunun üzerine efendim kendi kendine "Demek hâlâ alamadı. Bu adam hakikaten çok uzatıyor bazı şeyleri," diye söylendi. Sonra kitabını sesli okumaya başladı. Keçeli Birdağ ise go tahtasının karşısında sessizce siyah-beyaz taşlarını birbirinden ayırmakla meşguldü.

"Tüm cesaretimi toplayıp kasaya doğru yöneldim. Başımdaki kapüşonu indirmeden, keman satın almak istediğimi söyledim. Sobanın karşısında oturan genç delikanlıların kıyafetlerine bakınca buranın çırakları olduğunu çıkardım. Sohbet etmekte olan bu gençler, az önce söylediğim şeyi duyunca bir an şaşkınlığa uğradılar. O anda elim istemsizce kapüşonuma gitti. Yüzümü daha da fazla gizlemeye çalışıyordum. Keman almak istediğimi ikinci kez söyledim. Bu çıraklardan bana en yakında oturanı hemen ayağa kalkıp "Derhal

getiriyorum!" dedi. Sürekli yüzümü görmeye çalışan bu çırak dükkânın vitrin kısmına geçip birbirine bağlı halde duran dört beş tane kemanı deste halinde kaptığı gibi önüme getirdi. Fiyatının 5 yen 20 sen olduğunu öğrendim..."

"Kemanlar o kadar ucuz muymuş? Ne kadar ilginç."

"Hepsi aynı fiyat mı diye sorduğumda, evet fark etmez yanıtıyla karşılaştım. Hem hepsinin kaliteli ve dayanıklı olduğunu da söyledi. Ben de cüzdanımdan parayı çıkarıp çocuğa uzattım. Kemanı güzelce paketledikten sonra elime verdi. Biz bu alışverişi yaparken diğer çıraklar sohbeti bırakmış dikkatle beni izliyorlardı. Suratımı kapüşonumla iyice örttüğüm için kim olduğumu anlamaları mümkün değildi. Fakat yine de bir an evvel şu alışverişi tamamlayıp dükkândan çıkmayı bekliyordum. Çocuk, ambalajlamayı bitirip poşeti bana uzattığında hemen çıkışa yöneldim. Ben çıkarken çocuk arkamdan yüksek sesle 'Teşekkür ederiz, yine bekleriz!' diye bağırdı. O an kısa bir panik yaşadım. Hemen etrafıma baktım ama neyse ki kimsecikler yoktu. Yüz metre kadar ilerde buraya doğru gelen iki üç kişinin konuşma seslerini duydum. Burada yakalanırsam çok kötü olur diye hemen ilk köşeyi dönüp saklandım. İlaçların Efendisi Caddesi'nden çıkarak koruluğun olduğu yöne doğru ilerledim. Oradan, Koushin dağının eteklerine kadar yürüdükten sonra nihayet yurt binasına varmıştım. Yurda vardığımda saat gece iki buçuğa yaklaşmıştı."

"Neredeyse tüm gece yürümüşsün." Bu sözleri söyleyen Bilge Poyraz'ın suratında acımayla üzüntü arasında bir ifade vardı. Meitei de atılarak "Nihayet bitti. Bayağı uzun bir yolculuk oldu!" dedi. Sonra çok yorulmuş gibi derin bir nefes aldı.

"Asıl anlatacağım hikâye bundan sonrası. Şimdiye kadar anlattıklarım daha giriş kısmıydı."

"Dahası mı var! Ben daha fazla dayanamayacağım. Bu kadar şeyi sonuna kadar sabırla dinlememizi bekleme bizden."

"Hikâyeyi burada kesmek olmaz. Ektiğin tarlayı biçmemek ne ise şimdi yarıda kesmek de benim için odur. Dolayısıyla devam ediyorum."

"Elbette. Konuşmak tabii ki serbest. Ben de dinleyeceğim bakalım."

"Sen de dinlesene Hapşuruk. Kemanı da aldım zaten artık. Ne dersin?"

"Bu sefer de nasıl sattığını mı anlatacaksın? Nasıl sattığını falan dinlemek istemiyorum."

"Henüz satmayı düşünmüyorum."

"O zaman dinlememe gerek yok."

"Ama olmaz ki böyle. Bilge Poyraz, görünen o ki beni dikkatle dinleme nezaketini gösteren tek kişi sensin. Dinleyicilerimin beni dinlemek istememesi biraz moral bozucu ama yapacak bir şey yok. Ben de kısa keserim o zaman."

"Kısa kesmenize gerek yok. Yavaş yavaş anlatın, hiç acele etmeyin. Sizin hikayelerinizi dinlemeyi çok seviyorum zira."

"Nihayet kemanımı satın almıştım evet ama hâlâ üstesinden gelmek zorunda olduğun birtakım zorluklar vardı. Bunların ilki kemanı koyacak yer problemiydi. Kaldığım odaya sürekli pek çok insan girip çıktığı için burada durması doğru olmazdı. Toprağı kazıp oraya gömsem mi diye düşündüm ama sonra bu da fazla meşakkatli geldi."

"Aynen öyle. Peki tavan arasına koymayı düşündünüz mü?" diye sordu Bilge Poyraz adı gibi bilge bir edayla.

"Kaldığım binada tavan arası yoktu."

"O zaman kötüymüş. Peki nereye sakladın?"

"Sizce nereye sakladım?"

"Bilmem ki. Hurcunun içine mi?"

"Hayır."

"Yorganının içine?"

"Hayır."

Donay Efendi ile Bilge Poyraz kendi aralarında böyle tahmin oyununa başladığı anda efendim de Meitei'e dönüp bir şey sordu.

"Şu cümleyi nasıl okursun?"

"Hangisi?"

"Şu, ikinci satırdaki."

"Ne ki bu. *Quid aliud est mulier nisi amicitie inimica.* Latince değil mi bu?"

"Latince olduğunu biliyorum ama nasıl okunuyor diye soruyorum."

"Ama sen zaten Latince okuyabiliyorsun. Yanılıyor muyum?' Meitei içine düşmek üzere olduğu tehlikenin kokusunu almıştı. Kaçmaya çalışıyordu.

"Tabii ki okuyabiliyorum. Sadece şurayı sen nasıl okursun, onu merak ettim."

"Okuyabildiğin halde bana soruyorsun. Bu yaptığın şey büyük kabalık."

"Neyse ne. İngilizceye çevir şu cümleyi."

"Nedir bu emir kipi! Komutanım mısın yoksa patronum falan mı?"

"Bırak şimdi komutanı falan, haydi çevir bakalım."

"Latinceyi falan bir kenara bırakalım. Şimdi Donay Efendi'nin çok değerli hikâyesini can kulağıyla dinlemekle meşgulüm. Hem de çok kritik bir noktada. Kemanı nereye sakladığını öğrenmek üzereyiz... Ee Donay Efendi, nereye sakladın kemanını?" Meitei, içinde bulunduğu zor durumdan böyle ustaca kaçmayı başarmıştı. Keman hikâyesini ilgiyle dinliyormuş gibi yapmaya döndü. Zavallı efendimse kitabıyla baş başa kaldı. Meitei'in döndüğünü gören Donay Efendi daha bir hevesle anlatmaya devam etti.

"Memleketten ayrılırken babaannemin verdiği eski bir sandık vardı, onun içine sakladım. Babaannem bizim köye gelin geldiğinde yanında getirdiği sandıkmış bu."

"Antikaymış ha. Keman gibi bir çalgıyla hiç uyumlu görünmüyor. Ne dersin Bilge?"

"Bence de kulağa hiç uyumlu gelmiyor."

"Tavan arası da hiç uygun değildi ama!" Donay Efendi Bilge Poyraz'a karşılık verme peşindeydi.

"Uyumlu olmayabilir ama şiirlere malzeme olur. Bak şimdi. *Sakladım kemanımı sonbaharın hüznünü taşıyan sandığımda.* Nasıl?"

"Haiku konusunda bugün çok başarılısın doğrusu."

"Sadece bugüne özel bir şey değil. Sürekli içimde taşıdığım bir şey. Haiku hakkında o kadar çok şey öğrendim ki büyük sanatçı Masaoka Shiki'nin bile ağzı açık kalır."

"Masaoka Shiki'yle tanışıyor musun?" Bu naif soruyu soran elbette Bilge Poyraz'dan başkası değildi.

"Tanışmamıza gerek mi var?! Hakkında ne var ne yok her şeyi telgrafla öğrenebiliyoruz zaten. Ne kadar büyük bir sanatçı olursa olsun, telgraf kullanarak her şeyini öğrenebiliriz." Meitei öyle havadan atıp tutuyordu ki Bilge Poyraz yanıt vermemeyi tercih etti. Donay Efendi ise gülerek devam etti.

"Bu vesileyle kemanımı saklayacak yer problemini de çözmüş oldum. Çözmem gereken bir sonraki problem bu kemanı istediğim zamanda çıkarıp çalma problemiydi. Amacım sadece çıkarmak olsaydı insanların olmadığı bir anda sakladığım yerden gizlice çıkarır, doya doya bakardım kemanıma. Ama bu kemanı ben çalmak için satın almıştım. Çalmayacaktıysam bir anlamı yoktu benim için. Çalınca ise ses çıkarıyordu. Keman sesiyle yerim hemen belli olurdu. Daha önce bahsettiğim bir grup vardı hani, derslerinde sürekli başarısız olan iri yarı bir öğrenci grubu. O grubun kaldığı bina benim binamın hemen yanıydı ve iki bina arasındaki tek şey kısa bir çitten ibaretti. Dolayısıyla odamda keman çalmak çok büyük bir risk teşkil ediyordu."

"Çok tehlikeli sahiden." Bilge Poyraz da kendini havaya kaptırmıştı.

"Tehlikeliydi evet. Keman aldığımı apaçık herkese ilan ederdim çalmaya kalktığım anda. Yüzlerce yıl önce Heian döneminde yaşamış olan Kogou No Tsubone de aynı kaderi paylaşmadı mı zaten? Ses çıkaran bir şeyi herkesten gizli yapmak çok zordur. Yemek çalmış olsam veya sahte para bassam bunu herkesten gizlemeyi başarabilirim ama kemanımın sesini insanlardan gizleyemem."

"Keşke ses çıkarmayan keman olsaydı..."

"Dur biraz. Ses çıkarmasaydı saklayabilirdim diyorsun ama ses çıkarmadığı halde insanlardan gizlemesi çok zor olan şeyler de var. Eskiden biz hep beraber üniversite okurken Koishikawa civarında bir tapınakta konaklıyorduk, hatırlıyor musun? Orada kendi yemeğimizi yapıyor kendi kendimize geçiniyorduk. O sıralar Suzuki Tou diye biri vardı. Bu adam pirinç pilavına katılan mirin denilen hafif alkollü bir sosu çok severdi. Bunu birasına katar, tek başına keyfine bakardı. Yine bir gün bu Tou adlı arkadaşımızın dışarı çıktığı bir zamanda Hapşuruk Efendi bu delikanlının bira şişesini gizlice aşırıp afiyetle içti..."

"Bırak palavrayı. Suzuki'nin mirinini falan içmedim. Asıl sen içmiştin!" Efendim aniden kükredi.

"Nasıl olsa kitap okuyorsun diye rahat rahat atıp tutarım diyordum ama demek ki dinliyormuşsun. Ne yaptığını kestirmek de çok zor yani. Gözü bir yerde kulağı bir yerde dedikleri kişi sensin herhalde. Ama doğru söylüyorsun, ben de içmiştim. Orası su götür-

mez ama içerken yakalanan sendin. Siz ikiniz iyi dinleyin." Meitei burada Donay Efendi ile Bilge Poyraz'a hitap ediyordu. "Hapşuruk Efendi'nin alkolle hiç arası yoktur. Fakat söz konusu başkasının alkolüyse, canı pahasına bile olsa hiç düşünmeden kafasına diker. Sonrası ne olur peki? Kıpkırmızı bir surat ve sürekli dönüp duran gözler..."

"Kes zırvalamayı. Zaten Latince bile bilmiyorsun."

Meitei gevrek gevrek gülmeye başladı. "Sonra Tou geri döndüğünde ne oldu dersiniz? Şişesini eline aldığı gibi anladı yarısından fazlasının içilmiş olduğunu. Odaya şöyle bir göz gezdirdiğinde zaten kimin içtiği gün gibi belli oluyordu. Kıpkırmızı olmuş suratıyla köşede oturan Hapşuruk'tan başkası değildi elbette..."

Üçü birden katıla katıla gülmeye başladı. Efendim de yüzünü kitaba dönmüş inceden sırıtıyordu. Bu eğlenceye dahil olmayan tek kişi başka bir evrende yaşıyormuş gibi uzakta duran Keçeli Birdağ idi. Biraz yorulmuş gibiydi. Ne zamandır bilinmez, go tahtasının üzerine kapanmış, derin bir uykuya dalmıştı bile.

"Ses çıkarmadığı halde insanlarda gizlenemeyen bir şey daha var. Başımdan geçen bir olay. Eskiden Ubako denilen bir yerde kaplıcaya gitmiştim. Orada yaşlı bir adamla aynı odayı paylaşmak durumunda kalmıştım. Tokyolu bir terzi miydi tuhafiye dükkânı mı vardı, neyse. Zaten bir daha görmeyeceğim biri olduğundan aslında hiç de umrumda değildi ne olduğu. Şöyle bir olay yaşadım: Ubako'ya vardığımdan beri üç dört gündür sigara içmiyordum. Sizler de biliyorsunuzdur, Ubako dağ başında bir yer. Kaplıcayla restorandan başka hiçbir şey yok. Sigaram bittiği için mecbur dayanmak zorundaydım. Normalde çok fazla sigara içen biri değildim fakat o an çok zorlanıyordum. Bir şeye sahip olamadığını bildiğin zaman onu daha çok istersin ya. Öyle bir histi işte. Sigara içemeyeceğimi fark ettiğim anda deliler gibi sigara içmek istedi canım. Daha da kötüsü, aynı odayı paylaştığım yaşlı adam paket paket sigarayı zula yapmış yanında getirmişti. Ne zaman sigara içmek istese zulasından bir dal çıkarıp doya doya içiyordu. Karşımda sigarasıyla keyif çatıyor, adeta kıskandırmaya çalışıyormuş gibiydi. Sigara dumanını bazen halka şeklinde bazen de farklı şekillerde çıkarıyordu. Bazen dikey bazen yatay şekilde, kâh ağzından kâh burnundan dumanlar çıkarıyordu.

Hatta elinden gelse kulaklarından bile çıkaracaktı. Adam tam bir duman meraklısıydı yani sizin anlayacağınız."

"Duman meraklısı da ne demek?"

"Kıyafetleriyle hava atana gösteriş meraklısı dendiği gibi, çıkardığı dumanlarıyla hava atana da duman meraklısı denir."

"Öyle mi? Adamın karşısında öyle içten içe acı çekeceğine isteseydin ya bir dal?"

"İsteyemezdim. Böyle biriyim işte. Başkalarından bir şey isteyemem."

"Hadi ya. İstesen ne olur?"

"Bir şey olmaz ama ben isteyemem."

"Ya sonra ne oldu?"

"İsteyemediğim için çaldım."

"Bak bak!"

"Yaşlı adam havlusunu alıp odadan çıkmıştı. Belli ki kaplıcaya girecekti. Çalmak için mükemmel bir fırsattı benim için. Adamın sigaralarını kaptığım gibi başladım tüttürmeye. Sanki tüm hayatımı buna yatırmışım gibi tam konsantre olmuş şekilde ardı ardına içiyordum sigaraları. Fakat daha tadına bile varamamıştım ki yaşlı adam kapıyı aralayıp odaya geri döndü."

"Kaplıcaya girmemiş mi?"

"Girecekmiş ama cüzdanını odada unuttuğunu fark etmiş. Koridordan geri dönmüş. Bence burada asıl kabahat cüzdanını odada bırakan yaşlı adamda. Birisi gelip çalabilirdi."

"Mesela sen. Sigaraları öyle hızla ardı ardına içebildiğine göre elin çabuk olmalı."

"Çok komik doğrusu. Ama yaşlı adam insaflı çıktı. İlk iş cüzdanını kontrol etmek oldu. Adam odaya ilk girdiğinde odada çok yoğun bir sigara dumanı vardı zaten. Yani gizleme şansım yoktu."

"Yaşlı adam bir şey söylemedi mi?"

"Söyledi. Yıllarca görmüş geçirmiş biriymiş neyse ki. Ben daha hiçbir şey söylemeden adam beş altı dal sigarayı gazete kağıdına sarıp bana uzattı. Sonra şöyle dedi, 'Kusuruma bakma, keşke daha çok verebilseydim ama elimde kalanlar bunlar. Kabul edersen çok sevinirim. Lütfen al, doya doya iç bu sigaraları.' Bunları dedikten sonra odadan çıkıp kaplıcanın yolunu tuttu."

"Adam gerçekten Tokyoluymuş, anlaşılan."

"Tokyolu olduğundan mı yoksa terzi olduğundan mı böyle yaptı bilemiyorum. O günden sonra yaşlı adamla iyice sıkı fıkı olduk. İki haftaya yakın bir süre birlikte çok güzel vakit geçirdik. Sonra herkes kendi yoluna gitti."

"İki hafta boyunca yaşlı adamın sigarasını mı içtin?"

"Aynen, öyle oldu."

"Keman konusunu kapattık mı artık?" Bunu soran efendimdi. Nihayet kitabını kapatmış, ayağa kalkıyordu. Sesindeyse hissedilir bir bezginlik tonu vardı.

"Henüz değil. Asıl eğlenceli kısmı bundan sonra. Şimdi anlatmaya başlıyorum, can kulağıyla dinleyin. Hem şu go tahtası üzerinde uyuyan adamı da uyandırın, adı neydi Keçili miydi? Bu kadar uyumak sağlığa zararlı. Uyandırın şu zavallı adamcağızı."

"Hey, Keçeli. Uyan uyan. İlginç bir şey konuşuyoruz burada. Uyan bakalım. Bu kadar uyursan karın çok kızar sonra."

Suratını ağır ağır kaldırmaya çalışan Keçeli Birdağ, keçi sakalını çekiştirip "Ne oldu?!" diye anlamsız gözlerle etrafına bakındı. Uyurken her yere ağzının suyunu akıtmıştı."

"Uyuyakalmıştım. Bulutların üzerinde, bembeyaz pamuk gibi bulutların üzerinde tembel tembel geziniyordum rüyamda. Çok huzurlu bir rüyaydı."

"Uyuyakaldığını hepimiz çok iyi biliyoruz. Uyan artık da aramıza katıl."

"Uyanma vakti geldi mi? Ne konuşuyorsunuz, ilginç bir şey mi?"

"Şimdi nihayet kemanı... Ne yapacaktı ya Hapşuruk?"

"Ne yapacaktı... Hiçbir fikrim yok."

"Şimdi nihayet kemanını çalacak."

"Aynen. Tam da keman çaldığı kısmı anlatıyordu. Gel sen de. Beraber dinleyelim."

"Hâlâ mı keman. Yeter yahu."

"Sen nasıl olsa telsiz çalgı çalabiliyorsun. Ama Donay Efendi'nin işi çok daha zor. Kemanının tellerine dokunduğu anda bütün mahalle duyabilir. Bu yüzden, adamın içinde bulunduğu durumun ne kadar zor olduğunu anlayabiliyor musun?"

"Öyle mi diyorsun? Peki mahalleye duyurmadan nasıl keman çalacağını bilmiyor mu?"

"Bilmiyor. Ses çıkarmadan nasıl keman çalınırmış, biliyorsan bize de öğret."

"Öğretmeye ne gerek var canım. Dışarı çık, meradaki beyaz ineğe bak anlarsın." Keçeli Birdağ'ın ne demek istediğini kimse anlamamıştı. Donay Efendi, Keçeli'nin böyle anlamsız laflar etmesini daha yeni uyanmış olmasına bağlıyordu. Muhatap olmamayı seçti. Konuştukları konuya döndü.

"Uzun uzun düşündükten sonra nihayet aklıma güzel bir fikir gelmişti. Ertesi gün İmparator'un doğum günüydü. Herkes törene katılmak için dışarı çıkacaktı. Bense o gün odadan çıkmayacak, sakladığım yerden kemanımı çıkarıp akşama kadar çalacaktım. Sabırsızlıktan sürekli kemanı sakladığım sandığa gidip geliyordum. Nihayet akşam olmuştu. Sandığın kapağını açtığımda içerde küçük bir çekirge olduğunu gördüm. Bunu görmezden gelip kemanımla yayımı elime aldım."

"Sonunda çalabileceksin," dedi Bilge Poyraz heyecanla. "Aman diyeyim, çalarken dikkatli ol. Başkalarına yakalanmak istemezsin!" diye uyarıda bulunan ise Meitei olmuştu.

"Önce yayı elime aldım. Bir ucundan diğerine kadar her yerini iyice inceledim..."

Meitei kinayeli bir tavırla "Hiçbir şeyden anlamayan kılıç satıcıları gibi," dedi.

"Yayı elinde tutarken tuttuğun şey sanki yay değil de kendi ruhunun bir parçasıymış gibi hissedersen, samurayların mükemmel katanalarını kınından çıkarırken yaşadığı ruhani düzeye erişebilirsin. O an yayı elime aldığımda ellerim titriyordu."

"Ne kadar büyük bir deha olduğunuzu binlerce kez söylesem bile yine yetersiz kalır."

"Bence deha değil de sara hastası olması daha muhtemel." Meitei bir şeyler söylemeden duramıyordu. Efendim de, "Haydi nasıl çaldığını anlat bakalım artık!" diye sabırsızlıkla söyledi. Keçeli Birdağ ise sessizdi. Sadece, suratında bir şeylerden dolayı sıkıntı çektiğini gösteren bir ifade vardı.

"Yayı iyice inceledim. Neyse ki sapasağlamdı. Daha sonra kemanı çıkarıp aynı şekilde lambanın yanında inceledim. İkisini birlikte koyup bir de öyle baktım. Bu arada belirtmek isterim. Ben tüm

bunları yaparken sandığın içindeki, az önce bahsettiğim çekirgenin sesini hala duyabiliyordum. Öyle ki bir an bile susmamıştı..."

"Susup susmadığı bizim için hiç önemli değil. Sen onu boş ver de çal kemanını."

"Henüz değil. Kemanda da çizik falan olmadığından, sapasağlam olduğundan emin olduktan sonra ayağa kalktım..."

"Nereye?"

"Birazcık daha sabrınızı rica edeceğim. Sessizce dinleyin. Böyle sürekli araya girerseniz anlatamam ki..."

"Tamam beyler. Sessiz oluyoruz. Şişşt."

"Senden başka kimse konuşmuyor ki zaten."

"Hmm. Öyle mi? O zaman kusura bakmayın. Heyecandan olsa gerek. Şimdi anlatıyorum, dikkatli dinleyin."

"Kemanımı koltuğumun arasına aldığım gibi terliklerimi giyip kapıya yöneldim. Dışarı çıkmak üzere iki üç adım tam atıyordum ki..."

"Biliyorum. Adım gibi biliyordum. Yine araya bir şeyler girecekti de kemanını çalamayacaktın. Nasıl da haklı çıktım!" dedi efendim mağrur bir havayla.

Meitei de alaycı bir şekilde "Ağaçtaki hurmaları yemeye gidiyorsan boşuna zahmet etme. Hepsini yedin zaten!" demişti.

"Sizin gibi iki büyük âlim kişinin böyle çocukça laf oyunlarına girmesini görmek çok üzücü. Bundan sonra hikâyemi sadece Bilge Poyraz'a anlatacağım. Beni dikkatlice dinleyen bir tek o var. Dinliyorsun değil mi Bilge? Neyse odadan çıktıktan sonra aklıma geldi. Memleketteyken 3 yen 20 sen paraya aldığım kırmızı battaniyemi kafama geçirdim. Lambayı da söndürüp kapıyı ardımdan kapattım. Hava o kadar karanlık olmuştu ki terliklerimi bile bulamıyordum."

"Nereye gidiyordun ki o saatte?"

"Dinle dinle. Nihayet buldum terliklerimi. Yola koyuldum. Tepemde yıldızların ışıl ışıl aydınlattığı göz alıcı feza, altımda kırmızılı sarılı, kurumuş ağaç yapraklarıyla örtülü bir patika, elimde de kırmızı battaniyeme sardığım kemanım... Sonra sağa döndüm, daha sonra yine sağa döndüm. Yürüdüm yürüdüm. Koushin dağını görebiliyordum. O sırada Toure Tapınağı'nın çanı çaldı. Tapınak

benim o an olduğum konumdan bayağı uzaktı ama çan sesini çok net duyabiliyordum. Saat kaçtı dersin?"

"Bilmem ki."

"Dokuz. O sonbahar akşamında gece yarısı tek başıma yürüyordum. Dağ yolunun sekiz yüz metre falan ilerisinde bizim büyük balkon dediğimiz bir yer vardı. Burası dağın balkonu gibi bir yerdi. Bu balkona kadar tırmandım. Sıradan bir gün olsaydı hiçbir güç beni oraya çıkartamazdı. Ayrıca çok yüksek olduğu için korkardım da normalde. Ama yine de çıktım. Tuhaftır, o anda ne korku hissettim ne de cesaret. Sadece yapmam gereken bir şey olduğunu düşünerek tırmanmaya devam ediyordum. Keman çalmak istiyordum. Bu arzu yüreğimi doldurmuştu. Bu balkon dediğimiz yer, Koushin dağının güney yamacına bakıyordu. Havanın güzel olduğu günlerde kızıl çamlarının göz alıcı manzarasına tepeden bakmak müthiş oluyormuş. Üstelik bu kızıl çamlar arasından, kasabanın bazı binaları da görülebiliyormuş. Bayağı geniş bir alana tepeden bakıyormuş bu balkon. Tam ortasında da genişçe bir kaya varmış. Balkonun kuzey tarafından görülen manzarada ise bizim Unonuma Gölü dediğimiz bir göl görülebiliyormuş. Bu gölün çevresi kafur ağaçlarıyla sarmalanmış. Dağlık bir bölge olduğu için insana rastlamak pek kolay değil. Bu gölün çevresinde ise insan varlığına dair tek iz, kafur ağacıyla geçinen ormancıların küçük kulübesiydi. Ben gittiğimde geceydi ama orada o kadar karamsar bir hava vardı ki gündüz gidildiğinde bile insanın içi kararırdı.

Kısa zaman önce askeri mühendisler, tatbikat alanı yapmak için burada yol açmıştı. Dolayısıyla, dağa inip çıkmak o kadar da zor olmuyordu. Nihayet balkondaki büyük kayaya varmıştım. Battaniyemi kayanın üzerine serip oturdum. Buraya daha önce bu kadar soğuk bir gece vakti hiç tırmanmamıştım. Kayanın üzerine oturup nefesim yerine gelene kadar bir süre dinlendim. O kadar tenha bir yerdi ki burada yalnızlık, her geçen an etrafımı daha sıkı saran karanlık bir örtü gibi hissettiriyordu. Böyle anlarda insanın yüreğini harekete geçiren yegâne duygu korku olduğundan, bu duygudan kurtulduğum anda özgür olacaktım. Daha doğrusu yüreğimde boşluk kalacaktı. Yirmi dakikaya yakın bir süre aval aval etrafıma bakındım. Neden sonra devasa bir kristal sarayda tek başına yaşayan bir kişi varmış gibi bir hisse kapıldım. Üstelik bu kişi benden

başkası değildi. Sadece bedenimle değil, zihnimle ve ruhumla da hissettim bunu. Bedenimin, anlam veremediğim bir biçimde şeffaflaştığını hissetmeye başladım. Hâlâ o kristal sarayın içinde miydim yoksa o kristal saray benim içimde miydi anlayamıyordum. Bir türlü mantığıma oturtamıyordum..."

"Yine bir şeyler gevelemeye başladı bizimki..." dedi Meitei. Alay ettiği her halinden belliydi ama aynı zamanda gayet ciddi görünüyordu. Ardından Keçeli, "Çok güzel bir noktaya değindin," dedi. Donay Efendi'nin anlattıklarından etkilenmişe benziyordu.

"Bu bilinçdışı durumum daha uzun sürseydi belki de şafak söküp gün doğana kadar tek bir nota bile keman çalmadan, kayaya serdiğim battaniye üzerinde oturur vaziyette kalabilirdim..."

"Tilki de var mıydı orada?" diye sordu Bilge Poyraz.

"Orada otururken kendi varlığımı ayırt edemez hale gelmiştim. Hâlâ yaşıyor muydum yoksa ölmüş müydüm, bunu bile ayırt edemiyordum. O esnada arkamdaki kuru çalıların arasından gelen tuhaf bir ses işittim..."

"Aha. Bir şeyler oluyor!"

"Çıkan bu ses uzaklardaki dağlardan yansıyıp geri geldi. Sonbaharda düşen yaprakların hepsini teker teker ziyaret etmiştir. O sırada kendime geldim..."

"Çok şükür. Sana bir şey olacak diye çok endişelenmiştik." Meitei alay etme derdindeydi. Göğüs hizasına getirdiği elini yavaşça indirerek rahatlamış gibi yaptı.

"*Ölüme her an hazırlıklı olmak, öteki dünyayı görmek demektir.*" Keçeli Birdağ da Donay Efendi'nin varoluşsal sohbetine dahil olmak istiyordu. Ne var ki Donay Efendi, Zen felsefesinden yapılan bu alıntıdan tek bir kelime bile anlamamıştı.

"Ondan sonra, kendime geldiğimde etrafıma bakındım. Koushin dağında çıt çıkmıyordu. Ölüm sessizliği hâkimdi. Az önceki sesin kaynağı neydi acaba? İnsan sesi olamazdı çünkü fazla tizdi. Kuş sesi olamazdı çünkü fazla yüksekti. Maymun sesi olamazdı çünkü bu civarda hiç maymun yoktu. Neydi acaba? Sesin kaynağını düşünürken kafam türlü düşüncelerle dolup taştı. Prens Arthur'un Şubat 1906'da Tokyo'ya geldiği zaman ortalık nasıl karıştıysa kafam da

o kadar karışıktı.* Bedenimdeki tüm gözenekler birden açılmıştı. İçimdeki tüm cesaret, çaba, bilgelik ve sakinlik uçup gitmişti. Tıpkı kapağı açık bırakılan kolonyanın uçması gibi. Kalbim sanki kaburgalarımı parçalayacakmış gibi hiddetle atıyordu. Ayaklarımsa, korkudan büzüşen ahtapot gibi tir tir titriyordu. Daha fazla dayanamayacaktım. Aniden kırmızı battaniyemi kafama geçirdim, kemanımı da elime aldığım gibi önce kayadan sonra da balkondan indim. Koşar adımlarla dağdan uzaklaşmak tek gayemdi. Odama geri döndüğümde hemen yorganın altına saklanıp gözlerimi kapadım. Şimdi düşünüyorum da hayatımda bundan daha korkunç bir an yaşamadım, Bilge Poyraz."

"Ondan sonra?"

"Ondan sonrası yok."

"Keman çalmadın mı?"

"Çalmak istesem bile çalamazdım ki. O tiz çığlık sesini duysaydın senin de yapacağın ilk iş topukların neticene vura vura kaçmak olurdu."

"Sanki hikâyende bir şeyler eksik kaldı gibi hissediyorum ama..."

"Olabilir. Ama başıma gelenler bu şekilde. Nasıl?" Donay Efendi herkesi sırayla süzdü. Büyük bir beklenti içindeydi.

Meitei katıla katıla gülmeye başladı. "Harika. Hikâyeni bu mükemmel çözüm noktasına getirene kadar kim bilir ne acılar çektin. Halbuki ben, Sandra Belloni'nin erkek hayaleti Doğulu bir âlim kılığında ortaya çıkar diye hikâyeni pürdikkat dinliyordum." Cümlesini bitirdikten sonra Sandra Belloni'nin kim olduğunu bilen çıkacak mı diye etrafına bakındı. Kimse bir şey söylemediği için konuşmaya devam etti. "Sandra Belloni, ay ışığı altında harp çalıp opera şarkıları söyleyen bir sanatçıdır. Onun ormanda şarkı söylemesiyle senin Koushin dağında keman çalman arasında çok büyük bir fark var. Şöyle ki o; tüm ay boyunca, güzel melekleri rahatsız eden ruhları korkutup kaçırırken sen gizemli bir tilki veya rakundan korkup kaçmışsın. Çok yazık doğrusu. Senin adına ben utanıyorum." Meitei'i dinleyen yoktu.

Donay Efendi: "Utanılacak bir şey yok," diye karşılık verdi. İfadesi soğuk ve umarsızdı.

---

* Burada, Japonca kaynak yeterince açıklayıcı olmadığı için, İngilizce kaynaktan yardım aldım. -çn.

Efendimin yorumu ise başka yöndeydi. "Zaten en başında, sırf keman çalmak için dağa çıkmaya karar vermek saçma. Ben burnu havada olmak diye asıl buna derim."

Keçeli Birdağ iç çekerek *"En alçak insanların bile duramayacağı kuyunun dibinde yaşar en güzel insanlar. Ne acınası bir vaziyet,"* dedi. Donay Efendi, o akşam Keçeli'nin söylediği hiçbir şeyi anlamamıştı. Hem de tek bir kelimesini bile. Üstelik sadece Donay değil, odadaki hiç kimse anlamıyordu Keçeli'yi.

Kısa bir sessizlikten sonra Meitei "Doğru diyorsun. Sahi Donay Efendi, son zamanlarda okula gidiyor musun? Küre cilalamaya devam ediyor musun yoksa?" diye sordu.

"Aslına bakarsan, gitmiyorum. Geçenlerde memlekete döndüğüm zamandan beri okula uğramıyorum. Anlayacağınız, bir süre mola verdim. Zaten kürelerden de iyice sıkıldım artık. Bıraksam mı acaba diye düşünüyordum."

"Ama küre cilalamayı bırakırsan doktor olamazsın ki," Efendim duyduğu bu habere biraz sinirlenmiş gibiydi. Donay Efendi ise gayet sakin,

"Doktor mu! Haha... Doktor olmama falan gerek yok."

"Ama evlenecektin hani, kızlarını vermekten vazgeçerler sonra."

"Kızlarını vermekten mi? Kime?"

"Sana!"

"Kimle evlenecek mişim ben?"

"Kaneda'nın kızıyla."

Bunu duyan Donay Efendi bastı kahkahayı.

"Ne diye gülüyorsun? O kadar sözlenme falan ne olacak?"

"Söz falan vermedim ben kimseye. Evlenmekten bahsedip duran hep karşı taraf. Kendi kendilerine gelin güvey oluyorlar."

"Yaptığın çok ayıp ama. Sen ne düşünüyorsun Meitei? Geçen seferki olayı hatırlıyorsun, değil mi?"

"Hangi olay, şu koca burunlu kadının buraya geldiği olay mı? Ondan bahsediyorsan diyebilirim ki bu sadece senle benim bildiğim bir şey değil. Donay'ın onların kızıyla evleneceğini mahallede duymayan kalmamıştı. Herkesin bildiği büyük bir sır halini aldı hemen. Çoğu sabah komşular bana gelip gazetelerde Kaneda'nın kızı ile Donay'ın boy boy evlilik fotoğraflarını görme mutluluğuna ne zaman erişeceğiz diye soruyorlardı. Bilge Poyraz da düğün için

Pekin Ördeği adlı bir şarkı yazmış bile. Bu şarkı için iki ay boyunca gecesini gündüzüne katmış. Donay Efendi'nin doktor olmaktan vazgeçip düğününün iptal olduğunu duyunca da şimdi o kadar emeğin boşa gittiğini gördü. Üzüntüden kahroluyor zavallı adam. Haksız mıyım Bilge?"

"Henüz o kadar üzülüyor değilim. Şarkı için çok büyük emekler harcadığım doğrudur ama zaten bir şekilde piyasaya sürmeyi düşünüyordum."

"Bak gördün mü Donay Efendi? Yaptığını beğendin mi? Evlilik konusundaki bu kararsızlığın yüzünden kaç kişinin hayatı değişti. Biraz toparlan da kendine gel. Cilala şu kürelerini lütfen."

Donay Efendi bir kahkaha daha patlattı. "Benim için bu kadar endişelendiğinizi bilmiyordum. Hepinize çok teşekkür ederim. Fakat dediğim gibi, artık doktor olmama gerek kalmadı."

"Niçin?"

"Çünkü, evlendim bile."

"Vay. Bak sen. Ne ara evlendin gizli gizli! Bak şu dünyanın işine. Duydun mu Hapşuruk Efendi?! Sevgili dostumuz Donay evlenip çoluk çocuğa karışmış bile." Meitei heyecandan yerinde duramıyordu.

"Çocuk için henüz erken ama evlendiğim doğrudur. Evleneli daha bir ay olmak üzere. Bu kadar kısa bir sürede çocuk yapmak bence pek olası değil, haksız mıyım?"

"Ne zaman nerede evlendin peki?" Efendim sanki sorguya çekiyordu.

"Ne zaman olacak, tabii ki memlekete döndüğüm zaman. Bir süredir dönmemi bekliyordu zaten. Bugün size getirdiğim balıklar da kayınpederimle kayınvalidemin verdiği düğün hediyelerinden biriydi."

"Vere vere üç dilim mi vermişler? Ne kadar cimri insanlarmış."

"Öyle değil. Çok fazla vardı da ben size üçünü getirdim."

"Memleketinden biriyle evlendiysen, bayağı esmer biri olmalı."

"Aynen öyle. Kapkara bir cildi var. Tam benim sevdiğim gibi."

"Peki Kaneda meselesini ne yapacaksın?"

"Hiçbir şey yapmayı düşünmüyorum."

"Bak sen şu adama ya. Görüyor musun Meitei?"

"Bence yaptığında kötü bir şey yok. Kaneda'nın kızı da gider başkasıyla evlenir. Ne de olsa evlilik dediğin şey iki kişinin karanlıkta rastgele birbirine denk gelmesinden başka bir şey değil. Evlenecek kimseye denk gelmesen bile gayet rahat yaşayabilirsin, yine de bile bile evlenecek birini bulmaya çalışmak bana sorarsanız tam anlamıyla zaman kaybı. Burada endişelerimizi hak eden tek kişi düğün için emek sarf edip şarkı hazırlayan Bilge Poyraz'ın kendisidir."

"Benim için endişelenmenize hiç lüzum yok," diye araya girdi Bilge. "Zaten yazmış olduğum şarkı, Donay'ın düğününde hiç sorunsuz çalınabilir. Kaneda'nın kızına gelince, onun düğününde de ayrı bir şarkı hazırlarım artık."

"Mükemmel. Tam da sanatçı ruhlu birinden beklenecek bir ustalık ve özgürlük."

"Peki Kaneda ailesine bu durumdan bahsettin mi?" Efendim hâlâ Kanedaların halini düşünüyordu.

"Bahsetmedim. Bahsetmeyi de düşünmüyorum. Ben onlara hiçbir zaman ne kızınıza talibim dedim ne de böyle bir imada bulundum. Olayın bu aşamaya gelmesinin tek sorumlusu onlar. Sessizce oturup dursam bile fazla onlara. Fazla elbette. Ardıma belki on, bilemedim yirmi tane dedektif takmışlar, her adımımı izliyorlar."

Dedektif kelimesini duyunca efendimin birden yüzü ekşidi. "Doğru diyorsun. Hiçbir şey söylememek en iyisi. Hiç muhatap olmamak gerek." Hâlâ söylemek isteyip de söyleyemediği bir şey vardı efendimin. Sonra, dedektifler hakkında kendince ortaya koyduğu şu büyük savını açıklamaya başladı.

"Yolda yürüyen insanların cebinden bir şeyler çalana yankesici denir, insanların düşüncelerini çalana ise dedektif. İnsanların evine kapıdan ya da pencereden gizlice girip eşyalarını çalana hırsız denir, insanların ağzını arayıp türlü sorularla bilgi almaya çalışana ise dedektif denir. Kılıçla silahla eve girip insanların parasını ve değerli eşyalarını çalana soyguncu denir, bin türlü sözle insanların kafasını karıştırana dedektif... Bu yüzden dedektif denilen şeyler aslında yankesiciler, hırsızlar ve soyguncular kadar aşağılık varlıklardır. Asla yanına yaklaşılmaması gerekir böyle kişilerin. Aman diyeyim uzak dur onlardan Donay."

"Sen hiç kafanı yorma. Peşime ister bin tane dedektif taksın ister iki bin tane. Hiç fark etmez. İsterlerse hepsi gelsin. Kiminle uğraş-

tıklarını bilmiyorlar. Ben bugüne bugün küre cilalayan ünlü fizik doktoru adayı Yaşada Donay'ım."

"Büyük saygı duydum doğrusu." Meitei yine alay ediyordu bariz. "Yeni evli fizik doktoru ifadesi kulağa gayet zinde çalınıyor. Ancak Hapşuruk Efendi, bir şey sormak istiyorum. Dedektifleri; yankesiciler, hırsızlar ve soyguncularla aynı kefeye koyuyorsak eğer, bu dedektifleri kullanan Kaneda'yı nereye koymalıyız?"

"Kumasaka Chouhan ile aynı kefeye koyabiliriz."

"Kumasaka uygun olabilir, evet. Hikâyeye göre eskiden güçlü ve saygın biri olan Kumasaka'nın sonu, kılıçla ortadan ikiye kesilmek olmuş. Gelgelelim, bizim sokağın karşısında yaşayan tefeci Kaneda, diğer bir deyişle bizim mahallenin Kumasaka'sı o kadar inatçı ve yapışkan bir adam ki değil kılıçla ikiye bölmek, bin parçaya ayırsan bile peşini bırakmaz. Böyle adamlara hiç bulaşmamak lazım. Ömür boyu yakandan düşmez sonra. Aman Donay Efendi gözünü seveyim dikkat et."

"Sen de mi? Sorun yok, endişelenmeyin. Dikkatli olmamı söylediğiniz kişi altı üstü pis bir hırsız, dolandırıcı. Ben ondan çok daha becerikliyimdir. Asıl o benden korksun. Ona öyle şeyler yaparım ki kırk yıl düşünse anlayamaz neye uğradığını." Donay Efendi son derece sakin bir şekilde söyledi bunları.

"Dedektif demişken, bence yirminci yüzyıl insanlarının tümünde dedektif olmaya benzer bir eğilim var. Ne dersiniz?" Keçeli Birdağ nihayet herkesin anlayabileceği türden bir laf etmişti ama bu sefer de çok yersiz olmuştu. Çünkü konuyla hiç alakası yoktu ve herkesin endişelendiği konu başkaydı.

"Fiyatlar giderek arttığı için olabilir," diye yanıtladı Donay Efendi.

"Sanatı anlamaktan uzaklaştıkları için de olabilir." Bu yanıtı veren de Bilge Poyraz olmuştu.

"Belki de medeniyetin sınırlarına dayanmışızdır, bu da insanları içten içe rahatsız ediyor olabilir." Meitei'in verdiği yanıt da bu şekildeydi.

Yanıt verme sırası efendime gelmişti. Korkunç bir kibirle başladı yine ders verir gibi konuşmaya:

"Ben bu konuda uzunca bir süredir kafa yoruyordum. Nihayet bir çıkarıma vardım. Günümüz modern dünyasındaki insanlarda gör-

düğümüz bu merak duygusu ve dedektif gibi hareket etme eğilimi tamamen bireylerin öz farkındalık düzeyinin çok yüksek olmasından kaynaklanıyor. Öz farkındalık ifadesinden kastettiğim şey, Keçeli Birdağ'ın bahsettiği Nirvana'ya ulaşma veya cennete girmeye çalışma gibi ruhani kavramlarla alakalı değil..."

"Oo bu konu giderek daha da derinleşmeye başladı. Hapşuruk Efendi, sen yine nutuk çekmeye başlamadan evvel, bendeniz Meitei, günümüz medeni toplumunda gördüğüm bir memnuniyetsizlikten kısaca bahsetmek istiyorum müsaadenle."

"Müsaademe gerek yok. İstediğin gibi konuş. Zaten genelde boş şeylerden bahsediyorsun."

"Yanılıyorsun. Hem de çok fena. Daha geçen gün kapına gelen polis memuru karşısında neredeyse yerlere yatıyordun. Polis memuru da dedektif sayılır. Şimdi de kalkmış, dedektifler hakkında ileri geri konuşuyor, hırsızlarla, soyguncularla kıyaslıyorsun. Senin kadar tutarsız birini görmedim. Bir dediğin bir dediğini tutmuyor. Bana gelince, ben her zaman dediğimin arkasındayımdır. Doğduğum günden bu yana bir kez olsun fikrini değiştirmemiş birisiyim ben..."

"Geçen gün geçmiştir. Dedektif ise dedektiftir, polis memuru değil. Geçen gün ile bugün aynı olmadığı gibi polis memuruyla da dedektif aynı şey değildir. Doğduğundan beri hiçbir zaman fikrini değiştirmemiş olman gelişmemiş olduğunu gösterir. Eskilerin dediği gibi, sadece ahmaklar değişmeden kalır..."

"Yaman adamsın doğrusu. Dedektifler de bu şekilde dürüst konuşunca kulağa ne kadar da masum geliyor."

"Bana mı diyorsun dedektif diye?!"

"Dedektif olduğunu söylemiyorum. Dürüst konuştuğun için söyledim. Her neyse. Bırakalım kavgayı. Senin şu teorinin geri kalan kısmını dinleyelim bakalım."

"Günümüz insanlarının bu kadar yüksek düzeyde öz farkındalık sahibi olması diğer insanlarla aralarındaki çıkar farklılıklarının giderek daha fazla ayırdında olmalarından dolayıdır. Üstelik bahsettiğimiz bu öz farkındalık medeniyetin de ilerlemesiyle birlikte her geçen gün daha da keskin bir hal alıyor. Bu yüzden insanlar davranışlarını eninde sonunda normalde yaptıkları gibi yapamaz olacak. William Henley isimli bir adam Robert Louis Stevenson hakkında kaleme aldığı eleştirisinde asla öz varlığını unutamayan biri olduğu-

nu yazmış. Yani kendi var oluşunun sürekli farkında olan biriymiş Stevenson. Öyle ki girdiği odada ayna varsa eğer, bu aynada kendi görünüşünü incelemeden edemezmiş. Tam da bugünlerin halini yansıtıyor. Uyurken de uyanıkken de, her yerde her zaman hep ne yaptığımıza dikkat ederek yaşıyoruz. Bu yüzden de tüm davranışlarımız ve sözlerimiz yapaylaşıyor, yapmacık bir hal alıyor. Hayatımızı acı çekerek yaşamaya başlıyoruz. Sabahtan akşama kadar üzerimizde, evlilik görüşmesi yapan gençlerin yaşadığı gerginlikle geziyoruz. Sakinlik ve huzur kelimeleri artık sadece kâğıt üzerinde kalmış. Bunları gerçekten hisseden hiç kimse kalmamış. Bu açıdan bakıldığında günümüz modern toplumuna mensup fertlerin tümü aslında birer dedektif ve birer soyguncu. Dedektif denilen insanların işi başkalarının gözünü boyayıp ustaca işleri yalnızca kendilerinin yapabileceğini söylemektir. Bu nedenle, kendi bilinçlerine duydukları farkındalık seviyesi müthiş derecede yüksek olmak durumundadır. Hırsızlar da keza aynı şekilde. Her an yakalanma ihtimali kafalarını sürekli meşgul ettiğinden ister istemez davranışlarının bilincinde olmaları gerekiyor. Günümüz insanları da bir şekilde daha fazla kâr edebilir miyim yoksa edemez miyim düşüncesi içinde yaşadığından, doğal olarak dedektifler ve hırsızlar ile aynı kefede yer alıyorlar. Öz farkındalıkları ister istemez yüksek oluyor. Şunu mu yapsam bunu mu yapsam diye gece gündüz kafa yorduklarından, huzur denilen şeyi bir an olsun hissedemeyen modern toplum insanının dramıdır bu anlattığım. Medeniyetin getirdiği bir beladır. Ahmaklığın vücut bulmuş halidir."

"Çok ilginç bir konuya değindin," dedi Keçeli. Konuşulan konu böyle toplumsal problemler üzerine olduğunda Keçeli konuya dahil olmadan edemez.

"Hapşuruk Efendi'nin konuşmasını oldukça açıklayıcı ve yerinde buluyorum. Eskiden insanlara kendi varlıklarını unutmaları öğütlenirmiş. Bugün ise tam tersi. Ne olursa olsun öz-farkındalığını bir an olsun yitirme deniliyor. Sabahtan akşama kadar, kendi söz, fikir ve davranışlarımızı düşünerek hareket ediyoruz. Aklımızda sürekli bunlar var. Böyle şartlar altında kim zihninin dingin olduğunu söyleyebilir? Kafalarımızın içi ezeli cehennem ateşi gibi. Yeryüzünde insanları rahatlatan pek çok ilaç vardır belki ama hiçbir ilaç, kişinin öz farkındalığını unuttuğu anki kadar rahatlatıcı olamaz. Eski bir

Çinli şairin yazdığı şu satırlar bile tam olarak şu an tartıştığımız konuya ışık tutuyor. *Gecenin karanlığına, Ay ışığıyla birlikte giren kişi, kendini unutabilen kişidir.* Günümüz insanları nezaket içinde hareket ederken doğallıktan uzaklaşıyor. Kendi deyimleriyle *Nice* olmaktan gurur duyan İngilizler bile aslına bakıldığında gurur duydukları bu davranışı tamamen kendilerinin farkında olarak yapıyorlar. Dolayısıyla doğal davrandıkları söylenemez. Eskiden İngiliz kraliyet ailesinden biri Hindistan'a seyahate gitmiş. Hindistan kraliyet ailesiyle birlikte sofraya oturmuşlar. Hint prensi bir anlık dalgınlık ve bir o kadar da ülkesinin âdetleri sonucu sofradaki patatese eliyle uzanıp tabağına koymak gibi bir gaflete düşmüş. Daha sonra bunun farkına vardığında utancından kıpkırmızı kesilmiş. İngiliz soylusu ise tüm bunların hiç farkında değilmiş gibi yaparak yine sofrada duran patateslerden birini eliyle alıp kendi tabağına koymuş..."

"İngilizlerin âdetleri de mi öyleymiş?" diye sordu Donay Efendi.

"Ben bu hikâyeyi duymuştum!" diye araya giren ise Efendim oldu. "Ben de şöyle bir hikâye anlatayım: Yine eskiden İngiltere'de kışladaki subay birlikleri bir araya gelir, kendileri kadar yüksek rütbeli olmayan bir arkadaşlarına yemek ısmarlarmış. Yemeğin sonlarına doğru, el yıkamak için herkesin önüne küçük bir kova su konulurmuş. Bu gelenekten haberdar olmayan rütbesiz asker ise önüne konan kovayı eline aldığı gibi kafasına dikmiş. Bunun üzerine, oradaki komutan aniden *'Sağlığına!'* diye bağırıp *Finger Bowl* denilen kendi el yıkama suyunu kafasına dikerek içip bitirmiş. Diğer subaylar da komutanın yaptığını yapmış."

"Bir de şöyle bir hikâye var!" diye atıldı Meitei. Herkes konuşurken susmak en sevmediği şeydi.

"Carlyle hayatında ilk kez kraliçenin huzuruna çıkacakmış. Saray adabı nedir ne değildir bilmediği için salona girdikten sonra alelade bir şekilde sandalyeye oturuvermiş. Kraliçenin arkasında duran uşaklar ve hizmetçiler bunu görünce kıs kıs gülmeye başlamışlar... Yoo, başlamamışlar. Gülecek gibi olmuşlar. Sonra kraliçe arkasına dönmüş. Uşaklarına ve hizmetçilerine bir işaret yapmış. Onlar da bu işareti görünce doğruca sandalyelerine geçip oturmuşlar. Böylece de Carlyle alay konusu olmaktan kurtulmuş. Yani demem o ki bazen insanların kibar olabilmesi için çok fazla çaba sarf edilmesi gerekiyor."

"Söz konusu kişi Carlyle ise bence herkes ayakta kalsaydı bile utanacağını sanmıyorum." Donay Efendi kendi yorumunu kısaca iliştirdi.

"Başkalarına karşı nazik olurken bunu farkında olarak yapmak aslında iyi bir şey olabilir." Keçeli Birdağ ise böyle yorumluyordu. "Diğer yandan, farkında olabildiğin derecede nazik olabilmek pek de hoş sayılmaz. Çok yazık. Medeniyet ilerledikçe insanlardaki şiddete yönelik güdü azalır, farklı bireyler arasındaki ilişkiler daha ılımlı bir hal alır deyip duruyoruz ama bu çok büyük bir mesele. İnsanların, kendilerinin ve başkalarıyla aralarındaki ilişkilerin bu kadar kuvvetli bir biçimde farkında olmaya başlaması ile birlikte ılımlı ilişkiler yürütmesi nasıl mümkün olabilir? Aslında sahiden de etrafıma şöyle bir dönüp baktığımda daha sakin ve huzurlu bir toplum görüyorum. Ama bu sadece görünüşte böyle. Aslında insanlar arasındaki ilişkiler korkunç derecede acı verici. Bu durum tıpkı kenetlenip kalmış, hareket edemeyen iki sumo güreşçisinin hali gibi. Dışarıdan bakıldığında uyumlu ve barış içinde görülebilir ama aslında birbirini tuş etmek için göbeğini kullanan iki şişman sumocudan başka bir şey değil."

"Savaşlar ve mücadeleler eskiden çok daha kanlı ve şiddetliymiş. Bugünün mücadeleleri ise eskiye kıyasla çok daha fazla zihinsel beceri gerektiriyor. Bu beceri için kişinin tamamen kendinin farkında olması, yaptığı her şeyi ölçüp biçerek yapması gerekiyor," dedi Meitei. Konuşma sırası kendine gelmişti. "Ünlü filozof Francis Bacon'un da dediği gibi *Kişi doğaya ancak doğanın kurallarına uyduğu takdirde üstün gelebilir.* Bugün yaşadığımız zorluklara da, tıpkı Bacon'un bahsettiği şekilde; onlara uyarak üstünlük sağlayabiliriz. Jiujitsu da bu şekilde değil mi? Rakibin gücünden istifade ederek rakibi alt etmeye çalışmak..."

Donay Efendi: "Hatta sudaki enerjiyi elektrik enerjisine çevirmek de bu şekilde. Suyun gücünü karşımıza almıyoruz. Aksine, bu gücü kullanarak elektrik enerjisi üretiyor ve bunu pek çok amaç için rahatlıkla kullanıyoruz..." Cümlenin bitmesini beklemeden Keçeli Birdağ araya girdi.

"Aynen. Tam olarak bu nedenle yoksulluk döneminde gelen tek şey daha fazla yoksulluktur. Zenginlikte ise gelen tek şey daha fazla zenginlik olur. Mutluluk daha fazla mutluluk getirir, kederin getir-

diği tek şey ise daha fazla kederdir. Yetenekli kişiler daha yetenekli kişilere yenik düşer, zeki insanları alt edebilen tek kişi ise daha zeki insanlardır. Hapşuruk Efendi gibi kontrolünü tez kaybeden insanlar, bu tür insanları tuzağına düşürüp alay konusu haline getirmekten zevk alan zeki insanların yemi olur..."

Meitei bu duyduklarından çok hoşlanmıştı. Sadece kahkaha atmayı yeterli görmemişti ki bir yandan da alkışlıyordu. Efendim de ince ince gülerek "Bu sefer öyle kolay başaramayacaksın beni alt etmeyi!" dedi. Dedi demesine ama bunu söyler söylemez herkes birden başladı kahkaha atmaya.

"Bu arada Kaneda'yı nasıl biri alt edebilir acaba, merak ediyorum."

"Karısını alt edecek şey burnu olacak, kendisini alt edecek şey zalim yüreği, uşaklarını alt edecek şey ise diğer dedektif kılıklı insanlar olacak."

"Peki ya kızı?"

"Kızı mı? Kızını hiç görmediğim için bir şey söyleyemiyorum ama... Onu alt edecek şeyin kıyafetleri veya yemek olacağını söyleyebilirim, belki de içki bile olabilir. Ölüm sebebinin fazla sevgi olacağını zannetmiyorum. Belki de sonu *Sotobakomachi* gibi yolda olabilir."

"Bu biraz fazla acımasız oldu!" dedi Bilge Poyraz. Ne de olsa bu kıza yeni tür şiir yazmışlığı vardı.

"Merhametli bir yüreğe sahip olmanın ve öznelliğini korumanın ahlaki önemi de burada yatıyor. Bu akıl seviyesine ulaşmadıkça insanlar çok acı çeker." Keçeli Birdağ sanki tek başına aydınlanmaya ulaşmış gibi bir tonda konuşuyordu.

"Öyle hemen burnun havalara kalkmasın. Gölgede oluşan yıldırımın bahar rüzgârları gibi şeyler söyleyen sen değil miydin?"

"En azından şundan eminim ki bu doğrultuda ilerleyen medeniyetin bir parçası olmaktan hoşnut değilim. Bu şekilde yaşamayı sevmiyorum," dedi efendim.

Bunun üzerine Meitei "O zaman hiç çekinmene gerek yok be dostum. Gidip intihar edebilirsin," dedi. Kelimeler ağzından bir anda dökülüvermişti.

"Ölmekten de bir o kadar haz etmiyorum." Efendim tartışmayı sürdürmeyi tercih ediyordu anlaşılan.

"Yaşarken hiç kimse nasıl doğduğu hakkında kafa yormaz ama nasıl öleceği hakkında sonsuza kadar kafa patlatabilir." Donay Efendi öyle soğuk öyle ciddi bir ifadeyle söylemişti ki bunu, odada kısa bir sessizlik oldu.

"Para borç alırken de aynı şekilde," dedi Meitei. Bir şeylere derhal verecek bir yanıt bulma konusunda Meitei'den iyisi yoktu. "Borç alırken hiç kimse nasıl geri ödeyeceğini düşünmeden rahat rahat alır. İş, bu parayı geri ödemeye gelince ise dünyayı ayağa kaldırırlar."

"Aldığı borcu nasıl geri ödeyeceğini düşünmeyenlerin mutlu olması gibi, nasıl öleceğini düşünmeyen insanlar da mutludur." Keçeli Birdağ zaten bir süredir sanki bu dünyada değilmiş gibi konuşuyordu. Bu son söylediğiyle de bunu iyice kanıtlamış oldu.

"Yani ölüm karşısında en cesur olanların, aydınlanmaya en yakın kişiler olduğunu mu söylüyorsun?"

"Aynen öyle. Zen felsefesinde şöyle birtakım kavramlar kullanıyoruz mesela: Demir-inek-surat'ın demir-inek-yüreği, inek-demir-surat'ın inek-demir-yüreği."

"Güzelmiş. Yani sen de bunlardan biri misin?"

"Pek sayılmaz. Ancak diyebilirim ki ölüm konusunda endişelenmek, ruhsal bunalım yani depresyon hastalığının keşfedilmesinden sonra bahsedilmeye başlanan bir kavram."

"Demek öyle. Sizin gibiler olsa olsa depresyonun keşfedilmesinden önceki dönemlere ait olabilir."

Meitei ile Keçeli kendi aralarında böyle tartışmaya dalınca, efendim de Donay Efendi ile Bilge Poyraz'ı karşısına almış, sık sık medeniyetten duyduğu hoşnutsuzluk hakkında konuşuyordu.

"Asıl problem ödünç aldığın parayı geri vermek zorunda olup olmamakla ilgili."

"Öyle bir problem yok. Borç aldığın parayı elbette geri vermek zorundasın."

"Pekâlâ. Anlatıyorum, sessizce dinle bakalım. Ödünç aldığın parayı geri vermek zorunda olup olmamak problemine benzer şekilde ölmeden yaşamaya devam edip etmemek problemi hakkında. Doğruyu söylemek gerekirse tuhaf bir problem. Simya da derler buna. Başarılı olmuş tek bir simya deneyi bile yoktur. Bu da bariz bir şekilde ortaya koyuyor ki insanlar ölmek zorunda. Başka yolu yok."

"Simyadan çok önce bile bariz bir şekilde belliydi zaten."

"Sessizce dinle demiştim. Anladın mı? İnsanlar ölmek zorunda olduklarını anladıklarında ikinci bir problem ortaya çıktı."

"Öyle mi?"

"Nasıl olsa öleceğim. O zaman bari nasıl öleceğim konusunda kafa yorayım. İşte ikinci problem tam olarak bu. Bu ikinci problem ortaya çıktığı anda, intihar kulüplerinin başgöstermesi işten bile değil."

"Demek öyle."

"Ölmek acı verici. Ancak ölememek daha çok acı verici. Depresyonun yaygın olduğu bir ülkede, insanlara yaşamak ölmekten çok daha ağır gelir. Bu nedenle, ölmek için can atarlar. Ama ölümü acıya çevirirler. Ölmeyi sevmedikleri için değil; nasıl ölecekleri konusunda çok fazla kafa yordukları için. Ancak bu insanların pek çoğu, bir türlü karar veremediğinden öylece vazgeçer bu düşüncesinden. Acı çekerek öldürme işini doğaya bırakır. Yine de bu uzun ve acılı ölümden hoşnut olmayan pek çok insan da mevcuttur bunların arasında. Ölme şekilleri hakkında uzun uzun düşündükten sonra mutlaka çığır açan yeni fikirler ortaya koyacaklarına eminim. Bu nedenle, gelecek yıllarda intihar eğiliminin bir hayli yükseleceğini düşünüyorum. Gelecekte intihar edecek insanların pek çoğu, hiç şüphe yok ki, bu dünyadan ayrılırken kendi ürettikleri yöntemleri kullanacak."

"Çok büyük bir tehlikeden bahsediyoruz."

"Aynen öyle. Kesinlikle. Arthur Jones adlı birinin yazdığı tiyatroda da sık sık intihardan bahseden bir filozof vardı..."

"İntihar ediyor mu?"

"Ne yazık ki hayır. Ama bundan bin yıl sonra herkesin intihar ederek öleceğini söyleyebilirim. Hatta önümüzdeki 10.000 yıl içinde insanların ölüm deyince aklına intihardan başka bir sebep gelmeyecek."

"Gerçekten çok zor bir durum."

"Çok doğru. Hal böyle olunca intihar da kesinlikle bilim insanlarının araştırması gereken oturaklı bir alan olacak. İnen Bulutlar Okulu gibi bir ortaokulda bile mantık dersi yerine intihar bilimi hakkında dersler anlatılacak."

"Kulağa inanması biraz güç geliyor. Öyle bir ders olsa dinlemeye giderdim. Meitei, sen duydun mu Hapşuruk Efendi'nin bu şahane fikrini?"

"Duydum duydum. O gün geldiğinde İnen Bulutlar Okulu'ndaki mantık öğretmeni şöyle söyler. *Sevgili öğrenciler, toplumsal ahlak denilen antik ve barbar bir geleneğe bağlı kalmanıza gerek yok. Bu dünyanın genç insanları olarak en fazla öncelik vermeniz gereken göreviniz intihardır. Ancak hepinizin bildiği gibi, kendinize yapılmasını seveceğiniz bir şeyi başkalarına yapmak gerekir. Dolayısıyla diyebiliriz ki intiharın bir adım ötesi cinayettir. Mesela hemen yan tarafta oturan zavallı âlim Hapşuruk Hoca'nızı düşünün. O adam gibi bir hayat yaşamak belki de en büyük işkencedir. Adamın bu işkencesini bir an evvel sonlandırmak sizlerin vazifesidir. Ne de olsa, artık medeni bir toplumda yaşadığımıza göre; eski geleneklerde görülen mızrak, kılıç veya silah gibi korkakça aletler kullanmanız asla kabul edilemez. Aklınızı en üst düzeyde kullanmanız gerekiyor. Alay ederek öldürme tekniğini, hedefinizin iyiliği için kullanacaksınız. Sizlerle daha şimdiden gurur duyuyorum...*"

"Anlıyorum. Eğlenceli şeyler anlatmayı iyi beceriyorsun."

"Daha iyisini de anlatabilirim. Şunu dinle. Günümüzde polislerin en temel görevi insanların can ve mal güvenliğini sağlamaktır. Yanılıyor muyum? Ancak öyle bir gün gelecek ki polisler ellerinde sopalarla insanların peşinden koşacak, insanları öldüresiye dövecek bu sopalarla..."

"Niçin?"

"Niçini mi var? Günümüzün insanları için hayat son derece önemli. O yüzden polisler bunu koruyor. Ama gelecekte insanlar için acı verici olan şey yaşamanın kendisi olacağından polisler bu acıyı dindirmek için insanlara ateş açacak veya sopalarla vuracak. En aklı başında kimseler zaten kendi kendine intihar ettiğinden polisler tarafından öldürülenler ya yeterince zeki olmayan ya da intihar edecek güç ve cesaretten yoksun olan kişiler olacak. Kendini öldürme cesareti olmayan, dolayısıyla öldürülmek isteyen insanlar evlerinin kapısının üzerine bir kâğıt yapıştıracak. Bu kâğıtların kimisinde öldürülmek isteyen kadın veya erkeklerin adından başka bir şey yazmayacak. Böyle bir kâğıt belirli bir müddet, kapı üzerine asılı durduğunda o evin civarında polisler daha sık dolaşmaya başlayacak. Sonrasında ise, evde kalan kişinin dileğini en kısa sürede yerine

getirecekler. Mevtanın cesedine gelince; bu cesedi arabaya yükleyip uygun bir yere bırakacaklar. Dur dur bekle. Daha ilginç bir şey var, onu anlatayım..."

"Şakanın sınırı nedir hiç bilmiyorsun ya," dedi Bilge Poyraz büyük bir hayranlık içinde. Bunun üzerine Keçeli Birdağ, keçi sakalını sıvazlayarak yavaşça konuya girdi.

"İstersen şaka diyebilirsin buna. Diğer yandan bunu kehanet olarak yorumlarsan gayet kehanet olarak da düşünülebilir. Gerçekliği sorgulamayan kişiler, gözlerinin önünde duran gerçek dünya dedikleri olguyla kapana kısılmış durumda. Sorgulamadıkları bu olgunun yarattığı hayali sınırlardan dışarı çıkamaz, aksine bunu kesin ebedi ve kesin gerçeklik olarak tanımlarlar. Birisi çıkıp da bu sınırların dışına dair bir şey söylediğinde ise işi derhal şakaya dökerler."

"Eski Çinli şairlerden birinin dediği gibi, denizin ne kadar engin olduğunu sudaki balık nasıl anlasın?" Donay Efendi, Keçeli'nin sözünü bölmüş olmaktan dolayı biraz sıkılarak bu yorumunu araya sıkıştırdı. Keçeli de aynen öyle der gibi bir bakış atarak konuşmaya devam etti.

"Eskiden İspanya'da Kurtuba diye bir yer varmış..."

"Yanılmıyorsam hâlâ olması lazım."

"Olabilir. Geçmişe dair konuştuğum için eskiden diye girdim söze. Her neyse. Orada eskiden şöyle bir gelenek varmış. Her akşam günbatımında kilise çanları çaldığında, bütün kadınlar toplanır, en yakındaki nehre girip yüzerlermiş..."

"Kışın bile mi?"

"Onu tam olarak bilemiyorum. Zengin, fakir, genç, yaşlı hiç fark etmeksizin tüm kadınlar hep beraber atlarmış nehrin serin sularına. Ama dikkat edin yalnızca kadınlar! Erkeklerin katılması yasakmış. Uzaktan izlemekle yetinmek zorundalarmış. Batan güneşin ışıltısı altında, kadınların çıplak bedenlerini uzaktan belli belirsiz seyretmeye çalışan adamlar, çıplak vücut siluetinden başka bir şey göremiyorlarmış..."

"Şairane bir ifade oldu bu! Yeni tarz şiir yazarken bana lazım olur. Neresi demiştin?" Bilge Poyraz, çıplak kadın bedeni sözünü duyar duymaz öne atıldı.

"Kurtuba. Ne kadınlarla birlikte nehirde yüzebilen ne de uzaktan uzaktan siluetlere bakmakla tatmin olabilen köyün genç delikanlıları ufak bir hile planlamışlar..."

"Hadi ya! Nasıl bir şey?" Bu sefer heyecandan öne atılan Meitei olmuştu. Onun bu heyecanına neden olan şey belli ki hile kelimesinin telaffuz edilmiş olmasıydı.

"Kilisenin çanlarını çalmakla görevli olan adama, çanı bir saat daha erken çalması için bahşiş vermişler. Ertesi akşam, hepsi de biraz alık olan bu kadınlar, kilise çanının sesini duyar duymaz kıyafetlerini teker teker çıkarıp soluğu nehirde almışlar. Almışlar almasına ama suya girdikten sonra fark etmişler ki güneş hala batmamış."

"Yine şu meşhur batmayan akşam güneşi hikâyesi gibi olmasın."

"Nehrin üstündeki köprüde bir sürü genç dizilmiş, tepeden bu kadınları izliyormuş. Kadınlar da utançlarından kıpkırmızı olmuşlar."

"Sonra?"

"Sonrası işte öyle. İnsanlar sürekli aynı şeyi yaptığında sorgulamayı bırakır. Alışkanlıklarına emanet ederler davranışlarını. Ancak dikkatli olmak lazım. Yoksa gözden kaçan ufak bir değişiklik fena sonuçlara yol açabilir."

"Çok faydalı bir hikâye oldu bu. Bizimle paylaştığın için teşekkürler. Alışkanlıklara güvenmemeye dair ben de bir tane hikâye anlatmak istiyorum. Geçen gün okuduğum bir dergide görmüştüm. Şöyle bir dolandırıcılık olayından bahsediyordu. Mesela diyelim ki ben antik şeyler satan bir sahaf dükkânı açtım. Dükkânıma da eski köklü ailelerin eşyalarını veya tarihte yaşamış ünlü kişilerin kullandığı aletleri sıra sıra dizdim. Tabii ki hepsi orijinal. Dürüst bir esnafım ne de olsa. Dükkânımda bir tane bile sahte ürün yok. Hepsi antika ve orijinal. Dolayısıyla da hepsi çok pahalı. Sonra dükkânıma meraklı biri gelir. Motonobu'nun şu eşyası bulunur mu diye sorar. Fiyatı neyse söylerim. Mesela diyelim 600 yen. Müşteri, bunu satın almayı çok istediğini ama 600 yenin çok pahalı olduğunu, üzerinde bu kadar paranın bulunmadığını söyler. Sonra özür dileyerek kapıya yönelir."

"Adamın öyle diyeceğini nereden biliyorsun?" diye sordu efendim. Diyelim ki ile başlayan varsayımsal konuları anlamak efendim

için daima çok zor olmuştur. Meitei tuhaf bir ifadeyle efendime baktı.

"Mesela yani diyorum. Hikâye işte. Sonra ben de diyorum ki ödeme konusunu hiç dert etme. Hoşuna gittiyse al götür. Ödemeyi sonra yaparsın. Bunu duyan müşteri önce biraz tereddüt eder. Ben de müşteriye aylık taksitler şeklinde ödeme yapmasını teklif ederim. Azar azar da olsa her ay ödediğin sürece eninde sonunda paranın tamamını vermiş olursun. Hiç endişe etmene gerek yok. Mesela ayda 10 yen ödersin veya istersen ayda 5 yen de verebilirsin. Gördüğünüz gibi, müşteriyi sıkıştırmaya çalışmıyorum. Bir süre pazarlık ediyoruz. Neticede çok değerli, 600 yen fiyatında, bir o kadar da antika bir eşyayı, her ay 10 yen olmak üzere ödemeyi kabul ediyor. Satışı da böylece tamamlamış oluyoruz."

"Times ansiklopedisinin satışta olduğu zamanlar aklıma geldi."

"Times ansiklopedileri de taksitle satılmış olabilir evet. Fakat benim anlattığım hikâye biraz daha farklı. Belirsizlikle dolu benim örneğim. Ödeme yapacağının hiçbir garantisi yok. Peki şunu cevaplayın bakalım. 600 yen değerinde çok değerli antika bir eşya aldınız. Her ay 10 yen ödemek kaydıyla bu ödemeyi ne kadar zamanda tamamlayabilirsiniz? Donay?"

"5 yılda tabii ki."

"Tabii ki beş yıl. Fakat bu 5 yılın uzunluğu hakkında ne düşünüyorsunuz? Uzun mudur, yoksa kısa mı?"

"Gün olur asra bedel, kimine bir an ömür gibi gelir, kimine göre yıllar kuş gibi uçup gider."

"Şiirlerden aldığın sözler değil mi bunlar?! Bir şey mi anlatmaya çalışıyorsun yoksa? Neyse... Beş yıl boyunca hiç aksatmadan her ay 10 yen ödeyecek. Yani bu demek oluyor ki bana 60 kez ödeme yapacak. İşte alışkanlık konusu burada devreye giriyor. Aynı şeyi 60 kez yapınca ister istemez alışkanlık haline gelir. Öyle ki altmışıncı taksiti öderken adam bunu neden ödediğini çoktan unutmuş olacak. Alışkanlık eseri, farkında olmadan bir sonraki ay da gelip bana ödeme yapacak. Sonraki ay da. İşte insanlar böyle aciz varlıklar. Alışkanlıklarının esiri olmaya çok yatkınlar. O kadar ki artık bazı şeyleri neden yaptıklarını sorgulamıyorlar bile. Sadece yapıyorlar. Tam anlamıyla zayıf noktamız bu bizim. Ben de bu zayıf noktadan istifade ederek her ay 10 yen fazla kazanıyorum."

Donay Efendi bunu çok komik bulmuştu. "Kimse o kadar unutkan olamaz ya!" diyordu. Efendimse son derece ciddi;

"Hayır olabilir. Bu anlattığın müşteri gibi birçok insan var gerçekte. Mesela üniversite borcumu öderken benim başıma geldi. Her ay hiç aksatmadan ödüyordum. Artık kaçıncı ay olduğunu falan unuttum. Borcumu ne zaman kapattığımı ancak görevliler söylediğinde anladım." Efendim burada kendi utanması gereken bir şeyi, tüm insanlığın ortak utancıymış gibi anlatıyordu.

"Bak işte. Anlattığım hikâye tam olarak bu yüzden doğru. Böyle insanlar gerçek hayatta var da ondan. Yine bu yüzden diyorum ki, az önce medeniyetin geleceği hakkında anlattığım şeye gülüp geçenler, altmışıncı taksitten sonra bile kimse uyarmadığı takdirde ölene kadar taksit ödemeyi haklı bulan kişilerdir. Aynı düşünce yapısı. Özellikle Donay Efendi ve Bilge Poyraz gibi tecrübesiz ve genç okuyucular, size sesleniyorum! Sözlerimize kulak verin. Başkalarının sizi kandırmasına izin vermeyin."

"Anlaşıldı. Kesinlikle altmıştan sonraki taksitleri ödemek yok."

"Sana hâlâ şaka gibi geliyor olabilir Donay," dedi Keçeli Birdağ, "Ama bunlar aslında oldukça faydalı bilgiler. Örnek veriyorum. Şimdi burada oturan arkadaşların Hapşuruk Efendi veya Meitei sana dese ki kimseye haber vermeden evlendiğin için Kaneda dediğiniz kişiden özür dilemen gerekiyor diye. Ne yaparsın? Gidip özür diler misin?"

"Ancak affedilmek istediğimde özür dilerim. Kaneda gelip benden özür dileyecekse benim için sorun değil ama ben gidip ondan özür dilemem."

"Polis gelip özür dilemeni emretse."

"Karşı çıkarım."

"Hükümetten biri gelse, bakan falan?"

"Aynı şekilde itiraz eder, karşı çıkarım. Özür dilemem."

"Sevgili dostlar buraya çok dikkat edin. Gördüğünüz gibi eski nesil ile yeni nesil arasında bu kadar büyük bir fark var. Eskiden imparatorun emriyle her şeyi yapabilecek bir nesil vardı. Şimdi ise imparator emretse bile bazı şeyleri yapmayacak bir nesil var. Şimdiki nesil, karşısındaki ister bakan olsun ister imparator, kendi karakterine ters düşen bir şey talep edildiğinde bunu reddetmeyi bilen bir nesil. Kabaca söylemek gerekirse yetkililer ellerinde ne kadar fazla

güç tutarsa karşısındaki yeni nesil de o kadar fazla direnecek o kadar fazla karşı koyacaktır. Tam da bu nedenle, eski nesilden farklı olarak şimdiki neslin, sırf imparator öyle istedi diye yapmayacağı bazı şeyler var. Eskileri düşününce görüyorum ki eskiden emredilen neredeyse her şey harfi harfine yerine getiriliyordu. Bugün böyle bir şey görmek mümkün değil. İnsanların toplumsal davranışlarının bu kadar kapsamlı bir şekilde değişebildiğini görmek gerçekten inanılmaz bir şey. Meitei'in biraz önce anlattığı gelecek hikâyesine gülüp geçebilirsiniz tabii. Ama unutmayın ki bunun gerçek olma ihtimali hiç öyle düşündüğünüz kadar düşük değil."

"Sonunda beni destekleyen biri çıktı. Madem öyle hikâyemin devamını da anlatayım," diye heyecanla atıldı Meitei. "Keçeli Birdağ'ın söylediği gibi, bugünkü nesil imparatorun her istediğini seve seve yapacak türden bir nesil değil. O günler geride kaldı. Askerleriyle, silahlarıyla etrafta gezinip halkın gözünü korkutarak itaat etmelerini sağlamak artık eski numara. Eski kafalı ve inatçı insanların bel bağlayacağı türden. Eski kafalı ve inatçı sıfatlarını kullanınca aklıma hemen Kaneda geliyor. Neyse bunu şimdilik boş verip konumuza dönelim. Benim anlatacağım gelecek teorisi günümüzle bağdaştırılabilen ufak meselelerden değil. İnsanlığın tüm kaderini etkileyen toplumsal bir olgudan bahsetmek istiyorum. Şu anda içinde yaşadığımız medeniyetin gösterdiği eğilimleri dikkatlice ve de felsefi açıdan ele aldığımızda tartışabileceğimiz şeylerden biri evlilik kurumunun gelecekteki işlevsizliği olabilir. Hiç birinizin itirazı yoksa tartışmaya başlıyorum bu konuyu. Durum şu şekilde; biraz önce de belirttiğimiz gibi günümüz toplumunda bireyler daha fazla ön planda. Eskiden aileyi babanın, köyü ihtiyarların, derebeylikleri derebeylerin yönettiği bir dönemde, yöneten bu kişiler dışındaki insanların bireyselliği neredeyse hiç yoktu. Toplumun bir parçası olarak varlardı ama birey olarak yoklardı. Var olsalardı bile, neredeyse hiç değer görmüyorlardı. Bu durum kökünden değiştiğinde, daha önce kabul edilmeyen veya değer görmeyen bireyler sağda solda ortaya çıkmaya başladı. Öyle ki bireyselliklerine yeni kavuşan bu bireyler bunu her yerde tanıtma ihtiyacı içindelerdi. Sen sensin, ben de benim gibi cümleler çok sık duyulur olmuştu. İki kişi karşılaştığında, bunlardan birisinin içinden 'Ben de senin gibi bir bireyim ulan!' gibi cümleler kurduğu oluyordu. Bireysellik

o derece önem kazanmıştı. Bireysellik eşit bir şekilde güçlenmişti ama bu aynı zamanda, bireyselliğin eşit bir şekilde zayıfladığı anlamına da geliyordu. Bir açıdan bakıldığında artık başkalarının ayakları altında ezilmediği için başkalarına karşı güçlendiğini söyleyebiliriz insanların ama diğer açıdan bakıldığında kendisinin de başkalarını ezme gücünün azalmasından mütevellit bu bireylerin zayıfladığını da söyleyebiliriz. Bireysel olarak daha fazla güçlenmiş olmaktan memnun olduğu halde yine birey olarak eskisi kadar güç sahibi olmadığından dolayı memnuniyetsizlik duyanlar da oluyordu. Hal böyle olunca toplum içinde insanların davranışları değişmeye başlıyor. İnsanlar başkalarının yanındayken kendi güçlü noktalarını cansiperane bir şekilde savunuyor, kendilerine güvendikleri yönleri herkese vurgulayarak göstermeye çalışıyor, aynı zamanda da karşısındakilerin zayıf noktalarını ortaya çıkararak bunlara vurgu yapıyorlar. Yani toplumsal konum açısından kendisinin güçlenmesi yetmiyor, karşısındakinin de zayıflaması gerekiyor. Bunu yapmak için insanlar yalanlar söylemeye, birbirlerinin kuyusunu kazmaya başlıyor. Dolayısıyla da bireyler arasındaki samimiyet duygusu giderek köreliyor. En sonunda da yaşamanın kendisi bile bunaltıcı bir hal alıyor. Toplumda sürekli kendini yüceltmeye çalışmak, insanların gözünde üstün biri imajı oluşturma gayretleri, aynı zamanda başkalarını küçük düşürme çabaları yaşamayı acı verici bir hale getiriyor. Bu nedenle de bireyler mümkün olan ilk fırsatta birbirlerinden uzak kalmak istiyor. Bunun en net örneklerinden biri aile içinde görülebilir. Çocukların büyüyünce ailesinden ayrı evde yaşamak istemesi, son zamanlarda ortaya çıkan bir olgu. Japonya'da eski köylere git de bak bakalım. Tek bir hane içinde kaç kişi yaşıyor. Tüm ailenin aynı hanede, hep beraber huzur içinde yaşadığını görebilirsin. Kimse kendi bireyselliğini öne çıkarmaya çalışmıyor. Diğer yandan medeni toplumun yaşadığı büyük şehirlere bak. Çekirdek aile arasında bile en sıradan davranışlardan biri olmuş bencillik. Aile fertleri arasındaki toplumsal gerginlik o kadar had safhalarda ki çocuklar ilk fırsatta evden ayrılıp kendi başlarına yaşamaya karar veriyor. Bu kültür bize Avrupa'dan geldi. Büyük bir hızla da toplumumuzda yerini aldı. Dediğim gibi, çoğu genç ilk fırsatta ana ocağından ayrılıyor ama ayrılmayanların durumu da daha iyi denilemez. Ailesinin evinde kalmaya karar veren gençler, babalarına sanki

otelde kalıyormuş gibi aylık para ödüyor. Sanki yabancı biriymiş gibi. Bu şahane geleneğin ortaya çıkmasının tek sebebi, çocukların bireyselliğini kabul edip buna saygı duyan ebeveynlerdir. Bu gelenek eninde sonunda Japonya'ya gelecekti. Akrabalık ilişkileri zayıflamış, ebeveynler ile çocuklar arasındaki eski ilişki kalmamış. Yine de insanlar bir şekilde bu duruma ayak uydurmaya çalışırken bireyselliğin bir anda böyle önem kazanması toplumumuz için hiç iyi olmadı. Bireyselliğin ortaya çıkması yetmezmiş gibi bir de buna saygı duyma gerekliliği eklendi. Bireyler birbirinden daha da fazla uzaklaşmadığı sürece kimseye rahat yok. Ancak anne-baba ile çocukların, hatta kardeşler arasındaki ilişkilerin bile iyice köreldiği şu günümüzde, artık insanların birbirinden daha fazla uzaklaşması mümkün değil diye düşünebiliriz. Fakat böyle düşünerek büyük bir yanılgı içine düşeriz. Çünkü sırada karı-koca arasındaki ilişkilerin körelmesi var. Günümüz insanlarının düşüncesine göre kişiler birlikte yaşamak istedikleri için evleniyorlar. İşte en büyük yanılgı da burada yatıyor! İki kişi birlikte yaşamak istiyorsa kişiliklerinin yeterli düzeyde uyumlu olması gerekir. Eskiden, uyumlu olmasa bile insanlar sesini çıkarmazmış. Zaten şöyle bir atasözümüz var: *Farklı bedenler, aynı düşünceler.* Her ne kadar, dışarıdan bakıldığında iki farklı kişi olarak görünseler de eskiden evli çiftlere tek bir kişiymiş muamelesi yapılırdı. Hatta öldükten sonra bile aynı mezara gömülürlerdi. Bana sorarsanız bu, medeniyetsizliğin daniskası. Bugün tüm bunlar değişti. Çünkü ailenin temelini oluşturan karı-koca çifti tamamen ayrı kişilerdir. Kadınlar üniversite okuyup, yeni model kimonolor giyiyor, en son model saç şekilleriyle geziyorlar. Bu şekilde bireyselliklerini vurguluyorlar, kendilerinin ayrı bir birey olduğunu kimonolarıyla ve saç şekilleriyle herkese göstermek istiyorlar. Dolayısıyla hiç şüphe yok ki bazı şeyler erkeklerin istediği gibi olmuyor. Bu kadınlar erkeklerin istediği gibi değil, kendi istedikleri gibi yaşıyor. Zaten erkeklerin istediği şekilde yaşayacak olsalar, kendilerine birey değil oyuncak falan denilirdi. Kadınlar ne kadar akıllı olursa, kendilerini ne kadar geliştirirse bireysellikleri de o kadar ön plana çıkıyor. Bireysellikleri ön plana çıktıkça da kocalarıyla uyumsuzluklar başgöstermeye başlıyor. Uyuşamadıklarında, son derece doğal olarak, karı koca arasında tartışmalar ortaya çıkıyor. Bu yüzden denilebilir ki akıllı kadın demek, sabahtan akşama kadar kocasıyla

kavga eden kadın demektir. Nihayet evlilik konusuna gelebildik. Karı koca arasındaki anlaşmazlıklar, iki taraf katlandıkça daha da artar. Zeytinyağı ile suyun karışamaması gibi, karı koca da asla fikir uyumuna varamaz. Böyle gergin anlarda yapılacak en iyi şey derin bir nefes alıp sakince oturmaktır ama uyumsuz bir çift söz konusu olunca birinin yaptığı en küçük şey bile diğerine çok büyük bir şeymiş gibi gelir. Sakince oturup anlaşmak mümkün değildir. Evin içi sürekli enkaz alanı gibidir. İşler bu seviyeye gelince de ömürlerinin kalan kısmını birlikte geçirmeye karar vermenin aslında büyük bir hata olduğunu fark ederler..."

"Sonra da boşanırlar mı? Ne kadar üzücü ya!" dedi Donay Efendi.

"Boşanırlar. Hiç şüphesiz. Dünyadaki bütün evli çiftler boşanacak. Bugüne kadar birlikte yaşamış olan kişilere evli dedik ama bundan sonra tam tersi olacak. Birlikte yaşamak isteyenlere, evli olamayan kişiler gözüyle bakılacak."

"Sanıyorum ben de ikinci kategoriye ait oluyorum." Donay Efendi her fırsatta kendi evliliğinden bahsediyordu.

"Meiji döneminde doğduğun için şanslısın. Ben yalnızca geleceğe dair fikir üretiyorum. Diyebilirim ki zekâ olarak pek çok insandan iki üç adım öndeyim. Hâlâ bekar olmamın nedeni de bu. İnsanlar benim hâlâ evlenmemiş olmamı, çeşitli şeylere bağlıyor. Eskiden yaşadığım, sonu kötü biten bir aşk macerası gibi türlü hikâyeler uyduruyorlar. Vizyonu dar insanların zihinleri de sahiden korkunç denecek kadar sığ. Neyse bunu bırakalım şimdi de, geleceğe dair görüşlerimi anlatmaya devam edeyim. Gelecekte cennetten bir filozof inecek ve bize daha önce hiç duyulmamış bir gerçeği anlatacak. Bu gerçek, sevgili dostlarım, insanların birer birey olduğu gerçeğidir. Bireyselliği ortadan kaldırması demek kişinin kendini oradan kaldırmak anlamına gelir. Bu da insanlığın yok olması demektir. İnsanlığın, yok olmadan devam edebilmesi için ne pahasına olursa olsun bireyselliğin korunması ve desteklenmesi gerekiyor. Eski, şeytani bir geleneğin devamı olan evlilik geleneğini sürdürmek insanlığın kendi geleceğine vurulan bir darbedir. İnsanlığın doğasına aykırı olan bu geri kalmış gelenek, kültürel anlamda henüz yeteri kadar gelişmemiş olan eski toplumlarda belki normal karşılanmış olabilir. Ancak uygarlığın geldiği son nokta olan günümüzde toplumumuzun bu kötü alışkanlığını yok etmeli, bir daha arkamıza bak-

madan yolumuza devam etmeliyiz. Aksini yapmak abesle iştigaldir. Günümüz toplumunda bir erkek ve bir kadının, normal arkadaşlık ilişkisinden öte bir ilişki nedeniyle aynı evde birlikte yaşamaya karar vermesi kadar saçma bir şey olamaz. Bu noktayı kavramak çok önemli. Eğitimsiz genç kadın ve erkeklerin, bir anlık şehvet duygularına kapılıp evlilik gibi bir kuruma başvurması ancak acınası bir durum olarak nitelendirilebilir. Zira akılla ve mantıkla uyuşmayan bir gelenekten bahsediyoruz. Bizler; insanlık için, uygarlık için, genç kızlarımız ve oğullarımız için, bireyselliğin muhafazası için, tüm gücümüzle bu barbar uygarlığa karşı koymalıyız..."

"Meitei Hocam! Ben sizin bu teorinize katılmıyorum. Hem de hiç." Bilge Poyraz'dı böyle atılan. Öyle hışımla atılmıştı ki avuç içleriyle kendi dizini dövdüğünü bile fark etmemişti. "Benim düşünceme göre dünyada sevgi ve güzellik kadar değerli bir şey yoktur. Bizleri yücelten, mükemmelleştiren ve zenginleştirip mutlu eden şey aslında bu ikisinden başkası değildir. Sanat zevkimizi tazeleyen de kişiliğimizi asil hale getiren de karşılıklı anlayış duygumuzun gelişmesini sağlayan da hep bu iki olgudur, sevgi ve güzellik. Bu nedenle bu dünyada ne kadar uzun yaşarsak yaşayalım bu ikisini unutmamız asla mümkün olamaz. Bu iki kavram, içinde yaşadığımız dünyada farklı şekillerde karşımıza çıkar. Sevgi kavramı, karı koca arasındaki ilişkiye dönüşür, güzellik kavramı ise şiir, müzik gibi çeşitli sanat dallarına ayrılır. Yani demem o ki, yeryüzünde insanlar var olduğu müddetçe evliliği ve sanatı ortadan kaldırmak kesinlikle mümkün olmayacaktır."

"Öyle diyorsan öyle olsun. Ancak, biraz önce cennetten inen filozofun anlattığına kulak kabartırsak, tüm o söylediklerini ortadan kaldırmamız gerekecek. Sanattan bahsettin. Sanat da ne yazık ki evlilik kavramı ile aynı kaderi paylaşmak zorunda kalacak. Bireyselliğin ön plana çıkmasını anlattım. Bireysellik demek kişiler arasında farklar olması, her bir kişinin bir diğerinden farklı bir karaktere sahip olması demektir. Böyle bir ortamda sanatın varlığından nasıl söz edilebilir? Sanatın gelişmesi için, sanatçı ile sanatsever arasında bir seviye bile olsa kişilik uyumu olmalı, yanılıyor muyum? Mesela seni ele alalım. Kendini ne kadar yeni tür şiir ile ilgilenen bir şair olarak görsen de şiirlerini okuyup beğenen bir kişi bile çıkmazsa ne olacak? Yazdığın şiirleri senden başka kimse okumayacak. Ne

kadar şaheser yazarsan yaz, daha mürekkebi kurumadan yazdıkların çöpe gidecek. Neyse ki sen de Meiji döneminde doğmuşsun. Olur ya bakarsın yazdıkların tüm dünyada beğeni toplar, ilgiyle okunur..."

"Hayır, sanmıyorum. O kadar ünlü değilim."

"Bugün değilsen gelecekte hiç olamazsın. Uygarlığın geliştiği gelecek toplumunda, yani büyük filozofun cennetten inip mutlaka ve mutlaka evlilik kurumunu ortadan kaldıracağı gün, senin şiirlerini okuyacak kimse de kalmayacak. Hayır, yanlış anlama, kimsenin sana şahsi bir garezi yok. Herkesin kişiliği, karakteri, huyu ve davranışları birbirinden farklı olduğu için başka birinin yazdığı bir eseri okumak istemeyecek hiç kimse. Hatta içinde yaşadığımız dönemden bir örnek vereyim. İngiltere'de mesela, bu tür bir eğilim görülebilir. İngiliz romancılar arasında kendi bireyselliğini ve karakterini eserlerinde en fazla ön plana çıkaran yazarlar; George Meredith ve Henry James örneklerine bir bak. Ne kadar az kişi tarafından okunduklarına dikkat et. Tabii ki az olacak. Kendi kişiliğini bu kadar ön plana çıkaran bir yazarın yazdığı kitap ne kadar eğlenceli olabilir ki! Toplumdaki bu eğilim giderek artacak ve evliliğin de bu tür kitapları okumak kadar mantıksız olduğu fikri gelişecek. Dolayısıyla evlilikle beraber sanat da sonsuza kadar ortadan kalkmış olacak. Senin yazdığın hiçbir şey bana anlamlı gelmeyecek, benim yazdıklarım da sana anlamsız gelecek. O gün geldiğinde seninle benim aramda ne sanat olacak ne de başka bir bok."

"Doğru söylüyorsun ama ben yine de içten içe sana katılmıyorum."

"İçten içe katılmıyorsan bir de dıştan dene. Daha dışa dönük düşün."

"Dışa dönükmüş değilmiş önemli değil..." diye araya girdi Keçeli Birdağ. "En azından şunu söyleyebiliriz ki insanlar arasında bireysellik düşüncesinin gelişmesine izin verdikçe ilişkilerinin zayıflayacağına şüphe yok. Nietzsche'yi ele alalım. Üst insan fikrini ortaya koymasının sebebi tamamen bu nedenle ortaya çıkmıştır, zayıflayan insan ilişkileri. Kendi içinde yaşadığı toplumdan etkilenerek ortaya koymuştur felsefesini. Biraz düşününce üst insan fikri Nietzsche'nin idealiymiş gibi görülebilir. Ancak bu, onun ideali değil daha çok sitemiydi. Bireysellik fikrinin yeni yeni oluştuğu on dokuzuncu yüzyılda, bu büyük filozof köşeye sıkışmış, komşuları tarafından

dışlanmış, ihanete uğramıştı. Umutsuzluk içinde yaşadığı için üst insan gibi uçarı bir fikri kafasında tasarlayabilmişti. Nietzsche'nin eserlerini okuyunca iyi duygularla, morali yükselmiş bir şekilde ayrılmak yerine acıma ve üzüntü hissediyorum. Kitabında yürekli ve mert bir tonla seslenmiyor okuyucularına, ızdıraplı ve kederli bir tonla sesleniyor. Ancak bunun böyle olması çok normal. Eskiden toplumda çok başarılı ve üstün bir kişi çıktığında herkes sanki hep bu anı bekliyormuş gibi hep beraber bu üstün kişinin boyunduruğu altına girermiş. Ne rahat. Nietzsche de bu rahatlığa erişmiş olsaydı, mürekkep ile kâğıdın gücüne dayanıp da derdini yazarak anlatma ihtiyacı hissetmezdi. Homeros'un eserlerinde veya *Chevy Chase* adlı yapıtta resmedilen üstün insanlar Nietzsche'nin üst insanından çok farklı. Bunlar çok daha huzurlu ve neşeli birer üst insan. Zira eski zamanlarda müellifler, kemiklerine kadar hissettikleri huzur duygusunu eserlerine rahatça yansıtıyorlardı. Nietzsche'nin durumu ise tam tersi. Nietzsche'nin yaşadığı dönemde kalabalıkları peşinden sürükleyecek bir tane bile yüce insan çıkmamış. Çıkmışsa bile kimse bunlara değer vermemiş. Mesela Konfüçyüs'ü ele alalım. Konfüçyüs'ün yaşadığı antik zamanlarda kendisi kadar yüce başka kimse çıkmamış. Dolayısıyla kolayca huzura ve şöhrete kavuşabilmiş. Ancak Nietzsche'nin yaşadığı dönemlerde herkes filozof herkes Konfüçyüs olmuş. Bu yüzden birinin çıkıp diğerlerine baskın gelmesi, kalabalıkları peşinden sürükleyecek saygınlığa ulaşması çok zormuş. Ulaşamadığı için de aradığı iç huzura bir türlü erişememiş. Huzura erişemediği için de doğal olarak kendini, üst insanı anlattığı kitaplara adamış.

Bizler özgür olmak istedik ve bu özgürlüğü elde ettik. Ancak bunu elde etmemiz bizi huzura kavuşturmadı, çünkü kendimizi daha az özgür hissetmeye başladık. Bu açıdan düşündüğümüzde Batı medeniyeti, bireysel özgürlüğü savunduğu için aslında kulağa iyi bir şeymiş gibi geliyor ama aslında nafile. Özgürlüğü elde etmekle huzura erişebilecek değiliz. Diğer yandan bizim Doğu medeniyetine baktığımızda çok eski tarihlerden beri zihinsel ve ruhsal gelişimi desteklediğimizi görebiliriz. İşte bence doğru olan da budur. Etrafınıza şöyle bir bakın. Bireysellik önem kazandıkça insanların elde ettiği tek şey daha fazla depresyon olmadı mı? *Güçlü bir iktidar altında toplanan insanlar her zaman daha huzurludur* sözünün ne kadar

doğru olduğunu daha yeni yeni anlıyoruz. Konfüçyüs'ün de dediği gibi: *Yöneticiler, halkı için hiçbir şey yapmasa bile sadece başlarında durarak toplumun huzurlu olmasını sağlayabilir.* Bu söz öyle yabana atılacak türden bir söz değil, ciddiye alınması gerek. Ama bunun için acele etmeliyiz. İş işten geçmeden önce harekete geçmemiz lazım. Yoksa durum, alkol komasına girdikten sonra artık alkol içmeyi bırakacağım demek ile aynı şey olur."

"Sevgili dostlarım, anlattıklarınıza bakınca sizi bir hayli karamsar gördüm," dedi Donay Efendi. Sonra devam etti, "fakat, bu konular hakkında ne kadar yakınırsanız yakının ben hiçbir şey hissetmiyorum, çok garip!"

"Artık evli biri olduğun için olabilir," dedi Meitei hemen. Sonra efendim aniden şöyle söyledi:

"Evli olmayı, karının evde seni beklemesini güzel bir şey sanıyorsan çok yanılıyorsun. Size, çok ilginç bulduğum bir yazı okuyayım. İyi dinleyin çünkü konuştuğumuz konularla alakalı." Sonra, biraz önce çalışma odasından getirdiği eski kitabı açıp sayfalarını karıştırdı. "Bu kitap bayağı eski ama günümüz koşullarında düşündüğümüzde kadınların ne kadar bela varlıklar olduğunu çok daha net bir şekilde anlayabiliriz." Efendim cümlesini bitirdiğinde Donay Efendi,

"Böyle bir kitap olduğuna çok şaşırdım. Ne zaman yazılmış acaba, söyler misin?" diye sordu.

"On altıncı yüzyılda Thomas Nashe diye bir yazar tarafından yazılmış."

"İnanamıyorum. O kadar eski bir zamandan, benim bugünkü karım hakkında kötü şeyler söyleyen birinin çıkması! Gerçekten inanılmaz."

"Sadece senin karın değil, bütün kadınlar hakkında kötü şeyler söylüyor."

"Kitap şöyle başlıyor. Eski bilginlerin, kadınlar hakkındaki görüşlerine dair... Ne oldu? Dinliyorsunuz değil mi?"

"Hepimiz dinliyoruz, ben bekarım ama ben bile dinliyorum."

"Aristoteles'e göre kadınlar hiçbir işe yaramayan varlıklardır. Dolayısıyla biriyle evlenmek gerektiğinde, nasılsa işe yaramaz varlıklarla evlenileceği için olabildiğince küçük bir kadınla evlenmek gerekir. Böylece işe yaramayan bu yük olabildiğince en aza indirilmiş

olur. Evlenilen bu işe yaramaz varlıkla, yani kadınla yaşarken insanın başına gelecek belalar da böylece en az seviyeye indirilebilir..."

"Donay Efendi, senin karın nasıl? Büyük mü, yoksa küçük mü?"

"İşe yaramaz büyük bir kadın."

Bu yanıt üzerine kahkahalar havada uçuştu. "Çok ilginç bir kitapmış bu, devamını da okusana!"

"Birisi sormuş, en büyük mucize nedir diye. Bilge de cevap vermiş: Sadık ve erdemli bir kadın..."

"Tam olarak hangi bilge demiş bunu?"

"İsmi yazmıyor."

"Karısı tarafından aldatılmış bir bilge olduğuna eminim."

"Kitabın devamında Diyojen'den bahsediyor. Birisi Diyojen'e sormuş: Ne zaman evlenmek gerekir? Diyojen de yanıtlamış: Gençsen henüz değil, yaşlıysan asla!"

"Bu adam varilin içinde yaşayan eski düşünür, değil mi?"

"Evet, kitabın devamında Pisagor'dan bahsediyor. Pisagor'a göre dünyada korkulması gereken üç şey vardır: Ateş, su ve kadınlar."

"Yunan filozofları sandığımdan çok daha aptalca şeyler söylüyormuş. Bana soracak olsanız dünyada korkulması gereken hiçbir şey yoktur. Ateşe dokunup da yanmayan, suya girip de boğulmayan..." Keçeli Birdağ cümlesinin geri kalanı için bir süre düşündü. Meitei hemen yardımına yetişti "kadınlardan etkilenmeyen". Efendim kaldığı yerden devam etti.

"Sokrates, erkeklerin karşılaştığı en büyük zorluğun kadınları kontrol etmek olduğunu söylüyor. Demosthenes ise şöyle söylüyor: *Bir insanın, düşmanına yapabileceği en büyük kötülük, onu kendi kızıyla evlendirmektir. Böylece evde fırtınalar koparır, sabah akşam bir an bile adama huzur vermez. Adam da en sonunda dayanamayıp kendi canına kıyar.* Seneca insanlığın başına gelen en büyük iki felaketin cehalet ve kadınlar olduğunu söyler. Marcus Aurelius kadınları gemiye benzetir; kontrol edilmesi fevkalade zor varlıklar. Plautus, kadınların giyinmeye ve süslenmeye olan düşkünlüğünü, içlerindeki çirkinliği gizlemeye çalışmalarına hamleder. Valerius Maximus adlı filozof, arkadaşına yazdığı bir mektupta şöyle der: *Kadınlar için hiçbir şey imkansız değildir. Tanrıdan dilerim ki kadınların hilelerine aldanmadan hayatını yaşayasın.* Sonra kadınlar hakkında şu ifadeleri kullanır: *Kadınlar arkadaşlık ilişkilerinin baş düşmanı, sakınılması gereken bir sızı,*

mutlak bir zarar, doğanın cazibesi, bal görünümlü birer zehirdir. Sonra şöyle sürdürür yorumlarını: *Kadınlardan kurtulmak istemek erdemsizlikse, onlarla birlikte yaşamak ise daha büyük bir erdemsizliktir...*"

"Bu kadarı yeterli dostum. Kadınları kötüleyen bu kadar fazla sözün söylenmiş olması bile beni üzüyor."

"Daha dört beş sayfa daha var. Başlamışken hepsini okusaydım."

Meitei, tam da imalı bir şekilde "Gerek yok. Bu kadarı kâfi. Zaten birazdan senin karın da eve döner," demişti ki birinin eve geldiğini duydular. Efendimin karısı, hizmetçiye "Temizle, iyice temizle!" diye buyruk veriyordu.

"Eyvah, şimdi başımız belada. Karısı geldi!"

Gevrek gevrek gülmeye başlayan efendim "Gelirse gelsin," diye karşılık verdi.

"Hanımefendi, ne zaman döndünüz eve?" diye sordu Meitei, efendimin karısına, fakat cevap alamadı.

"Hanımefendi, biraz önceki konuşmalarımızı duydunuz mu?" diye sordu tekrar. Yine cevap yok. Meitei, tekrar seslendi;

"Biraz önce konuştuklarımız, Hapşuruk Efendi'nin kendi fikirleri değildi. Kitaptan okuyordu. On altıncı yüzyılda yazılmış, Nashe diye bir adamın kitabı. Endişelenmenize hiç gerek yok, Hapşuruk böyle şeyler düşünmüyor."

Efendimin karısı içerden beri "Ben bilmem!" diye yanıt verdi Meitei'e. Verdiği yanıt gayet kısa ve özdü. Donay Efendi başladı gülmeye. Meitei de hiç çekinmeden rahat rahat gülerek "Benim için de fark etmez, kusuruma bakmayın," diye karşılık verdi. O anda giriş kapısından tıkırtılar gelmeye başladı. Birisi; kapıyı çalmadan, izin istemeden, destursuzca pata küte eve girmişti. Bu gelen Tatara Sanpei'den başkası değildi. Sürgülü kâğıt kapıyı hafifçe aralayarak içeri bakıyordu.

Tatara Sanpei, her zamankinden çok farklı görünüyordu. Bu adamın beyaz gömlekle gezdiği ve frak giydiği daha önce hiç görülmemişti. Bu kadarı bile bizi şaşırtmaya yetiyordu ama Tatara sağ elinde tuttuğu dörtlü bira paketiyle bizi iyice şaşkınlığa uğratmayı başarmıştı. Efendimle arkadaşlarının önünde duran palamutlara çevirmişti gözlerini. Usta bir avcı gibi süzdükçe süzmüştü güzelim balıkları.

"Hapşuruk Efendi. Mideniz son zamanlarda nasıl? Sürekli evde kapalı kalmanız mideniz için hiç iyi değil!"

"Midemin kötü olduğunu söylemedim ki daha."

"Söylemenize gerek mi var? Yüzünüzün renginden belli oluyor zaten. Sapsarı olmuşsunuz. Balığa çıksanız belki iyi gelebilir. Shinagawa'ya gidip kayık kiralarsınız. Ben geçen pazar günü gittim."

"Tutabildin mi bari?"

"Hiç tutamadım."

"Tutamadığın halde eğlenceli miydi yani?"

"Asıl amacım balık tutmak değil, ufkumu genişletmekti. Yapmadığım şeyler yapmak, farklı tecrübeler edinmek istedim. Peki ya sizler? Daha önce hiç balığa çıktınız mı? Bayağı eğlencelidir aslında. Ufak bir kayığa binip engin denizlere açılmak..." Tatara, belli bir kişiye karşı değil ortaya konuşuyordu.

"Ben ufak bir denize binip engin gemilere açılmayı tercih ederim," dedi Meitei. Asla ciddiye almıyordu karşısındakini.

"Balığa çıkacaksam balina veya deniz kızı avlamak isterim. Aksi takdirde benim için çok sıkıcı demektir." Bu yanıtı veren de Donay Efendi olmuştu.

"Öyle şeyler yakalanamaz ki. Siz okumuş bilge insanlarsınız, biraz aklıselim sahibi olun lütfen..."

"Ben bilge değilim."

"Öyle mi? Peki nesin o halde? Benim gibi bir *businessman* olabilmek için sağduyu en önemli şeydir. Son zamanlarda sağduyulu olma konusunda kendimi çok geliştirdim. Dolayısıyla böyle konularda aklıselim sahibi olmak zorundayım. Bu şekilde olmam gerekiyor."

"Ne şekilde?"

"Mesela sigara. Asahi veya Shikishima gibi markalar kullanmam yakışık almaz." Bunları söylerken cebinden altın kutu içinde sakladığı Mısır tütününü çıkardı. Sigarasına sarıp yaktıktan sonra şöyle bir üfledi dumanını.

"Böyle pahalı şeyleri alacak paran var mı senin?"

"Param şimdilik yok ama yakında olacak. Ben bu sigarayı içtikçe toplumdaki saygınlığım bir hayli artıyor."

"Saygınlık kazanmak için Donay Efendi gibi küre cilalamaktan çok daha kolaymış," dedi Meitei. Sonra Donay'a dönerek "Kafan rahat en azından. Basit bir yöntem, tek yapman gereken şey sigara

içmek." Donay daha yanıt bile veremeden Tatara "Donay Efendi siz misiniz?' diye sordu. "Doktorayı almaktan vazgeçmişsiniz. Siz doktor olmayacaksınız diye ben alacağım."

"Doktorayı mı?"

"Hayır, Kaneda'nın kızını. Aslına bakarsanız sizinle evlenmeyeceği için sizin adınıza çok üzüldüm. Ancak kızlarını bana vermek için o kadar ısrar ettiler ki daha fazla dayanamadım. Fakat size büyük bir ayıp ettim diye çok endişeleniyorum."

Donay Efendi: "Hiç endişelenmene gerek yok," dedikten sonra efendim "Sen de evlenmek istiyorsan evlen. Gerisini neden düşünüyorsun?" diye belli belirsiz bir karşılık verdi Tatara'ya. "Ne harika bir haber!" yine Meitei öne çıktı. "Kaneda'nın kızının kiminle evleneceği konusunda kimsenin endişelenmesine gerek kalmadı. Onunla evlenirsen delikanlı, biraz önce bahsettiğim gibi, o kız için harika bir koca olacağına eminim. Bilge Poyraz, senin de şansın yerinde görünüyor. Bak, şarkını kullanabileceğin bir fırsat çıktı, ne kadar güzel, öyle değil mi? Bir an evvel hazırlanmaya başlasan iyi olur." Meitei'in performansı bir an olsun düşmüyordu. Sonra Tatara "Bilge Poyraz da siz olmalısınız!" dedi heyecanla. "Düğün törenimiz için bir şeyler hazırlayabilir misiniz? Yazacağınız şiiri derhal bastırıp herkese dağıtmak istiyorum."

"Öyle mi? Memnun olurum. Bir şeyler hazırlarım tabii ki. Ne zamana kadar bitirsem iyi olur dersin?"

"Siz ne zaman isterseniz. Ayrı bir şey yazmanıza gerek yok. Şimdiye kadar yazdıklarınızdan bir derleme de yapabilirsiniz. Düğünde yemekten hemen önce sesli okutmak istiyorum. Ayrıca şampanya da açtıracağım. Daha önce hiç şampanya içtiniz mi? Çok lezizdir. Hapşuruk Efendi, sizden de orkestra ayarlamanızı rica edecektim. Bilge Poyraz'ın yazdığı şiir okunurken arkada çalsın diye."

"İstediğin gibi olsun."

"Peki çalacak müziği siz besteleyebilir misiniz?"

"Saçmalama!"

"Peki bu mecliste, müzik yapabilen kimse yok mu?"

"Eski damat adayı Donay Efendi mükemmel keman çalar. Adabıyla rica edersen kabul edebilir belki. Şampanya ile ikna edebileceğini sanmıyorum."

"Ama benim açtıracağım şampanya öyle şişesi 40 veya 50 yenlik ucuz şampanyalardan değil. Bayağı pahalı şampanyalar getirteceğim. Ne olur, düğünümde şarkı çalın!"

"Çalarım elbette. Şişesi 20 senlik şampanya bile açtırsan fark etmez benim için. Hatta ücretsiz bile çalarım."

"Ücretsiz yapmanızı isteyemem. Çok ayıp olur. Şampanya istemiyorsanız size başka bir şey de sunabilirim." Bunu söyledikten sonra ceketinin iç cebinden bir deste fotoğraf çıkardı. Yere serdi. Bunlar, evlenme çağına gelmiş genç ve güzel kızların fotoğraflarıydı. Kimisinin yalnız belden üstü, kimisi tam boy çekilmişti, kimisi ayakta kimisi oturuyordu. Hakama giyen de vardı, uzun kollu kimono giyen de. Bazıları da saçlarını yeni moda topuz şeklinde yapmıştı.

"Bunlar gelin adayları. Sayın Donay Efendi ve Bilge Poyraz, bunlardan beğendiğiniz birini size ayarlayabilirim isterseniz." Fotoğraflardan birini alıp Donay'a uzattı.

"Bu iyiymiş, beğendim bunu. Bunu ayarla bana."

"Peki bu nasıl?"

"Şu da güzelmiş. Onu da ayarla."

"Hangisi?"

"Fark etmez."

"Siz böyle şeyleri hiç umursamıyorsunuz herhalde," dedi Tatara. "Bakın bu da doktorun yeğeni."

"Öyle mi!"

"Bu kızın karakteri çok çok iyidir. Üstelik çok da genç, daha on yedi yaşında. Şu fotoğraftakinin ise çeyizi çok pahalıdır. 1000 yen değerinde çeyizi olduğu söyleniyor. Bu fotoğraftaki kız ise belediye başkanının kızı." Tatara böyle anlatıyordu ama hiç kimse oralı değildi.

"Sence bunların hepsiyle birden evlenebilir miyim?"

"Hepsiyle mi? Aman aman, bu nasıl bir evlenme arzusu? Yoksa çok eşlilik taraftarı mısınız?"

"Çok eşlilik taraftarı değilim ama etobur olduğumu söyleyebilirim."

"Bırak şimdi Donay'ın ne olduğunu da şunları kaldır gözümün önünden," dedi efendim.

Tatara, fotoğrafları teker teker cebine yerleştirirken Donay'a dönerek "Hiçbirini istemiyor musunuz yani?" diye sordu.

"O biralar neyin nesi?"

"Benden size hediye. Bekarlığıma vedayı kutlamak için köşedeki tekel dükkanından aldım. Alın bir tane, çekinmeyin."

Efendim, hizmetçi kadını çağırmak için ellerini çırptı. Bira şişelerinin kapaklarını açmasını istemişti. Efendim, Meitei, Keçeli Birdağ, Donay ve Bilge Poyraz ile birlikte Tatara bardaklarını tokuşturdular. Tatara'ya ve mutlu evlilik hayatına içtiler. Halinden son derece memnun görünen Tatara:

"Burada bulunan herkesi düğünüme bekliyorum. Hepiniz gelebiliyorsunuz, değil mi?" diye sordu.

Efendim hiç bekletmeden reddetti. "Ben gelmiyorum!"

"Neden? Ömrümde bir kez olacak bir tören bu, katılamayacak mısınız? Bu yaptığınız biraz kabalık oluyor doğrusu."

"Kabalık değil, gelmek istemiyorum o kadar."

"Yoksa kimononuz mu yok? Mesele buysa sizin için özel dikilmiş Hakama yaptırabilirim. Hem biraz insan içine çıkmanız sizin için de iyi olur. Sizi ünlü kişilerle tanıştırırım."

"Israr etme, gelmek istemiyorum."

"Mide rahatsızlığınıza da iyi gelir."

"İyi gelse bile, katılmak istemiyorum."

"Madem bu kadar inat ediyorsunuz, öyle olsun. Peki ya diğerleri? Siz ne düşünüyorsunuz, gelecek misiniz düğünüme?"

"Ben kesin geliyorum," diye yanıtladı Meitei. "Hatta nikah şahidin olmayı bile düşünüyorum. Sözlerim hazır: *Bahar akşamları üç kadeh şampanya, denktir mutluluğa...* Ne? Nikah şahidin Suzuki mi olacak? Yapma ya! Tahmin etmiştim. Tüh! Neyse yapacak bir şey yok. Nikah şahidi en fazla bir tane oluyordu değil mi? O zaman ben de normal biri olarak katılırım düğününe."

"Peki siz?" diye sordu Keçeli'ye dönerek.

"Bir yanda doğanın güzelliği ve hayatın tembelliği, diğer yanda balığa çıkan arkadaşımın beyazlar içinde mutluluğu"

"Bu da ne demek şimdi? Çin antolojisinden alıntı falan mı?"

"Ben de bilmiyorum."

"Bilmiyor musunuz? Mükemmel. İyi o zaman. Peki siz Donay Efendi? Katılacak mısınız düğünüme? Biraz önce konuştuklarımızı da düşünün lütfen."

"Katılıyorum, söz. Kendi bestelediğim bir şarkıyı orkestra ile çalma fırsatını kaçırmak istemem."

"Doğru söylüyorsunuz. Peki sen ne diyorsun Bilge?"

"Ben mi? Düğününe gelip ikinizin önünde şiirimi okumayı çok isterim."

"O zaman harika. Dostlarım, ömrümde hiç bu kadar mutlu olmamıştım. Haydi birer tane daha içelim." Tatara, tek başına birasını havaya kaldırdı, sonra da büyük bir yudum aldı. Yavaş yavaş kıpkırmızı olmaya başlıyordu.

Sonbaharın kısa ömürlü günlerinden biri daha sona ermiş, hava iyice kararmıştı. Şöminede çoktandır sönmüş duran közlerin arasında sigara izmaritleri duruyordu. Efendimin, tıpkı kendisi gibi, hiçbir şeyi kafasına takmayan, bu tasasız arkadaşları, tüm gün burada oturup çene çalmaktan artık yorulmuş gibiydiler. "Saat de bayağı geç olmuş. Yavaş yavaş dönelim mi?" diyen ilk kişi Keçeli olmuştu. Keçeli ayağa kalkınca diğerleri de teker teker evlerinin yolunu tuttu. Tiyatro gösterisi bitince salonu terk eden insanlar gibi olmuştu.

Efendim akşam yemeğini yedikten sonra çalışma odasına geçti. Sonbahar rüzgârıyla şöyle bir titreyen karısı, kimonosunun yakasını iyice kapattı. Evde giymelik bir şeyler örüyordu. Çocuklar yataklarına sıra sıra dizilmiş uyuyorlardı. Hizmetçi kadın ise banyodaydı.

Kafası rahat, umarsız ve gamsız olarak nitelendirdiğimiz kişiler bile yüreklerinin derinindeki kapıyı tıklattığımızda içerden üzücü sesler çıkarabiliyor. Aydınlanmış, Nirvana'ya ulaşmış bir adam dediğimiz Keçeli Birdağ, aslında bu dünyaya düşündüğümüzden çok daha yakınmış. Ayakları yere basan biri olduğu ortaya çıktı. Rahat biri midir değil midir bilinmez ama Meitei'in içinde, bize gösterdiğinden çok daha farklı biri yatıyor. Donay Efendi, küre cilalama işini bırakıp memleketinden bir kadınla evlendi. Doğru olanı da yaptı. Ancak doğru olanı yapmaya uzun yıllar devam etmek, nihayetinde sıkıcı olabilir. Bilge Poyraz, yeni tür şiir yazmaya 10 yıl daha devam etse bile, nerede hata yaptığını yine de anlayamaz. Tatara'ya gelince, bu adam dibe mi vuracak yoksa çok büyük sükse mi yapacak kestirmek çok zor. Ömür boyu şampanya içebilecek şekilde yaşamayı başarı olarak görüyor, ancak bunu başardığı sürece benim için bir sakıncası yok. Suzuki bir şekilde yuvarlanır, yolunu bulur. Yuvarlanırken üstüne başına çamur bulaştırabilir. Yine de

çoğu kişiden daha başarılı olacağını düşünüyorum. Kedi olarak doğup insanların arasında yaşayan ben, iki yıldan fazla bir süredir buradayım. Kediler arasında benim kadar çok şey bilen başka kimse yoktur sanıyordum fakat geçen gün Kater Murr adında bir hemcinsimle tanıştım. Daha önce bu kediyi ne görmüş ne de duymuştum, o yüzden biraz şaşırdığımı itiraf etmem gerek. Kimin nesi olduğunu biraz araştırınca öğrendim ki aslında yüz sene önce bu dünyadan göç etmiş. Bu kedi biraz meraktan biraz da beni korkutmak amacıyla ta cehennemden çıkıp buraya kadar gelmiş. Bu kedi bir seferinde annesine hediye balık götürürken, yolda dayanamayıp balığı kendisi yemiş. Yani iştahına yenik düşebilen bir hayalet kediymiş bu. Zekâ seviyesi olarak da insanlardan aşağı kalır değilmiş. Günün birinde şiir yazıp sahibine göstermiş. Sahibinin ne kadar şaşırdığını anlatmama gerek yok sanıyorum. Bu kadar büyük bir bilge kedi, benden yüz sene önce yaşayıp ölmüş. Bu da demek oluyor ki ben de kendimce üstüme düşen vazifemi tamamladığıma göre benim de bu dünyadan elimi eteğimi çekme zamanım gelmiş. Buda'nın da söylediği gibi, hiçbir canlı yok ki ölümü tatmasın.

Efendim eninde sonunda mide rahatsızlığından hayatını kaybedecek. Yaşlı Kaneda bugün yarın ölür. Şu sonbahar mevsiminde ağaçlarda da bir tane bile yaprak kalmadı. Ne de olsa yaşayan her canlının ödemesi gereken bir borçtur ölmek. Dünyaya hiçbir faydası yoksa kişinin, bir an önce ölüp gitmesi en mantıklısıdır. Efendimin dostlarına göre gelecekte insanlığın tek ölüm sebebi intihar olacakmış. Dikkatli olmazsak biz kedilerin geleceği de insanlarınki gibi olabilir. Kedilerin bireyselliği ön plana çıktıkça kedi bireyleri teker teker intihara sürüklenebilir. Sinirlenmemek elde değil! İyice sinirlerim bozuldu, moralim yerle bir oldu. Gideyim de Tatara'nın getirdiği biradan iki yudum alayım.

Mutfağın etrafında şöyle bir dolandım. Akşam rüzgârıyla aralanan kapıdan içeri baktım. Gaz lambası sönmüştü ama ay ışığıyla içeride belli belirsiz bir aydınlık vardı. Tezgâhın üzerinde üç bardak duruyordu. Bunların ikisi yarıya kadar doluydu. Cam bardağın içindeki su bile olsa çok soğuk görünüyor. Bu soğuk gecenin karanlığında, üzerine Ay ışığı vuran bu kahverengine yakın sıvı, biraz da soğuk olduğundan olsa gerek, bana hiç içilesi gelmiyordu. Fakat sadece bir tadına bakmak istiyordum. Tatara'yı düşündüm de; bunu

içince kıpkırmızı olmuştu ve sanki bir süredir koşuyormuş gibi nefes alıp vermesi hızlanmıştı. Bu birayı kedinin biri içse hiç şüphe yok ki keyfi yerine gelir. Zaten eninde sonunda hepimiz öleceğiz. Ölmeden önce her şeyi denemiş olmanın neresi kötü? En azından, öldükten sonra mezarda, keşke tadına baksaymışım diye pişmanlık duymam. Bu şekilde düşünerek cesaretimi topladım, bir yudum aldım. Dilimi uzatıp şöyle küçük bir yudum aldım ama bu nasıl bir şey böyle! Sanki dilimin ucuna bir sürü iğne batırılmış gibi bir acı. İnsanlar ne akla hizmet bu çürük şeyi içebiliyor aklım ermiyor ama kedilerin asla içebileceği türden bir şey değil. Nedendir bilmem ama sanki birayla kedilerin kimyası uyuşmuyor. Yine de bir kez daha denemek üzere dilimi uzattım ama tam o esnada fikrimi değiştirdim. Sonra bir süre düşündüm. Sahiden insanların içtiği sağlıklı şeylerin hepsi acı veya ekşi. Hasta falan olduklarında şurup dedikleri bir şeyi içiyorlar. Bu şeyi içen hemen hemen herkesin yüzünde bir ekşime oluyordu. Demek ki bazı içeceklerin tadı güzel olmasa bile gayet sağlıklı olabilir. Bu meseleyi, bardaktaki birayı içerek çözüme kavuşturmayı planlıyorum. Midemi falan zehirlerse çok kötü olur tabii ki, ancak Tatara gibi, sağımı solumu unutacak kadar rahat ve neşeli olabileceksem bu benim için çok güzel bir tecrübe olur. Havadan gelen bir kazanç sayarım bunu. Hatta belki mahalledeki diğer kedilere öğretmeyi bile düşünebilirim. Bakalım ne olacak. Kendimi kadere emanet ederek bir yudum daha aldım. Gözlerim açık içmeyi her zaman çok zor bulmuşumdur. O yüzden gözlerimi sıkı sıkı kapatıp öyle içtim. İçtikçe içiyordum.

Tüm bardağı bitirmek için inanılmaz bir çaba sarf etmem gerekti. O sırada tuhaf bir şey oldu. İlk kez içtiğimde dilimin ucunda hissettiğim iğne hissi yok oldu. Ağzımda, yanaklarım dışarıdan sıkılıyormuş gibi bir his oluştu ama ben içmeye devam edince bu his de ortadan kalktı. Artık daha rahat içiyordum. İlk bardağı bitirince diğerleri çok daha kolay geldi. İkinci bardağı hiçbir zorluk yaşamadan rahatça bitirdim. Hatta öyle ki tepsiye dökülen birayı da güzelce silip süpürdüm.

Bitirdikten sonra bedenimin nasıl bir tepki vereceğini öğrenmek için bir süre oturdum. Vücudumun ısınmaya başladığını hissediyordum. Gözlerimin etrafı kızarıyor, kulaklarım ısınıyordu. Şarkı söylemek istiyordum, dans etmek istiyordum. Efendime, Meitei'e

ve Keçeli'ye ne bok yemek istiyorlarsa yemelerini söylemek istiyordum. Kaneda'yı tırmalamak, karısının burnunu ısırmak istiyordum. Bir sürü şey yapmak istiyordum. Sonra ayağa kalkmak istedim. Sallana sallana da olsa yürümek istiyordum. Dışarısı bir an için çok eğlenceli göründü, canım dışarı çıkmak istedi. Aydede'yi görünce selam verdim. Müthiş bir rahatlık hissediyordum.

Demek sarhoş olmak böyle bir şeymiş. Aklımda hiçbir şey yoktu, sadece yürüyordum. Ama yürüyüp yürümediğimin bile farkında değildim. Ayaklarımın hâkimiyeti bende değildi. Sonra karşı konulmaz bir uyku bastırdı. O anda uyuyor muydum yoksa hâlâ yürüyor muydum hiç bilmiyorum. Gözlerimi açık tutmaya çalışıyordum ama göz kapaklarım inanılmaz ağır geliyordu. Artık başıma neler geleceği hiç umurumda değildi. Tam o sırada, ön patimle yere bastığımı sandığım anda bir ses duydum... Olan olmuştu. Nasıl olduğunu düşünecek vakit yoktu. Ne olduğunu fark edene kadar her şey olup bitmişti.

Kendime geldiğimde su yüzeyinde yüzüyordum. Canım yandığı için, can havliyle pençelerimi suya geçirdim. Suya geçirdim ama hiçbir faydası olmamıştı. Boşa kürek çekmiş gibi oldum. Sonra aklıma arka ayaklarımla kendimi yukarı doğru itmek geldi. Arka ayağımla suyu itekleyip ön patilerimle kendimi suyun üstünde tutmaya çalışıyordum. İşe yaramıştı. Kafamı suyun üzerinde tutabilmiştim. Etrafıma bakındım. Büyük bir saksının içine düşmüştüm. Bu saksı, yaz aylarında suyla doldurulur, çeşitli amaçlar için kullanılırdı. Kullanılmayan zamanlarda da içi su dolu halde kenara konulurdu. Mahallenin kargaları bu saksıyı hamam olarak kullanıyordu. Buraya gelip yıkanıyorlar, suyu azaltıyorlardı. Su iyice azaldığında ise artık gelmiyorlardı. Ben bunu daha yeni keşfettim. Suyun azalması, kargaların burada artık banyo yapmayacağı anlamına geliyordu ama bu sefer bu saksıda banyo yapan ben olmuştum.

Su yüzeyinden saksının ağzına kadar on beş santime yakın bir mesafe vardı. Kollarım o kadar uzanmıyordu. Suyun içinde olduğum için de zıplayamıyordum. Hiçbir şey yapmadan bekleyecek olsam bu sefer suyun dibini boylayacaktım. Çırpınmaya çalıştığımda tırnaklarım saksının duvarlarına çarpıyor, canımı acıtıyordu. Duvarlara tırmanmaya çalıştığımda kayarak tekrar suya düşüyor daha da batıyordum. Bu yüzden bunu denemekten vazgeçtim. Bacaklarım

da giderek yorulmaya başlamıştı. Acele etmek istiyordum ama bacaklarım buna izin vermiyordu. Saksının duvarlarına tırnaklarımı geçiriyordum ama bunun da hiçbir faydası olmuyordu.

O an acı içinde aklımdan geçen düşünceler şu şekildeydi: Şu anda acı çekiyor olmamın tek sebebi saksının içinden çıkmak istiyor olmamdı. Buradan çıkmayı ne kadar çok istediğimi biliyordum ama çıkamayacağımın da farkındaydım. Ayaklarım üç santim bile değildi. Kafamı suyun üzerinde tutacak kadar çırpınmaya yetse bile, saksının ucuna yetişecek kadar uzun değillerdi. Çıkamayacağımı bildiğim halde çıkmaya çalışmanın bir anlamı yoktu. Anlamsız bir şey için uğraşmak ise sadece acı verirdi. Nafile, her şey nafileydi. Bile bile acı çekmeye devam etmek çok aptalca bir duyguydu.

"Bırakıyorum artık, ne olacaksa olsun. Her şey için son kez teşekkür ediyorum." Ön patilerim, arka patilerim, başım ve sonra kuyruğum ile doğaya karşı direnmeyi artık bırakmıştım.

Giderek daha rahat hissediyorum. Acı mı çekiyorum yoksa şükran mı duyuyorum artık ayırt edemez oldum. Suyun içinde miyim, oturma odasında oturuyor muyum, onu bile bilemiyorum. Artık hiçbir şey net değil. Nerede ne yaptığım hakkında hiçbir fikrim yok. Tek hissettiğim şey, rahatlama hissi. Hayır, hatta bu his bile tam olarak yok. Güneş ile ayı da görmüyorum, bütün kâinat bir olmuş, beni anlam veremediğim bir huzura doğru çekiyor. Ölüyorum. Ölüp, huzura erişiyorum. Ancak öldükten sonra erişebileceğim huzura. Buda'ya şükürler olsun. Şükürler, şükürler olsun.

-SON-